



ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE
DIN BUCUREȘTI



Facultatea de Economie
Teoretică și Aplicată

Economics Student Working Papers

Volumul 1
2023





ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE
DIN BUCUREȘTI



Facultatea de Economie
Teoretică și Aplicată

Economics Student Working Papers



Lucrările premiate la sesiunea de comunicări științifice studențești 2023, București, 6-8 aprilie

Secțiunile: Economie și politici economice, Doctrină Economică și Comunicare,
Economie Europeană (Masterat) și Comunicare în afaceri (Masterat)

Coordonator:

Prof. univ. dr. STANEF-PUICĂ Roberta-Mihaela

Editori:

MURARIU Alexandra

DUMITRA Edi-Cristian

ISSN

Ediție apărută în septembrie 2023

© Drepturile de autor se alocă studenților participanți în cadrul Sesiunii de Comunicări
Științifice Studențești desfășurate de Facultatea de Economie Teoretică și Aplicată

Cuprins

De ce România are un deficit de competitivitate.....	3
Rolul investițiilor în perioada de criză ?	13
Provocari pentru administrația publică în condițiile pandemiei Covid-19	19
Dezvoltarea și promovarea mașinilor electrice în contextul actual.....	27
Programul de reformă radicală. Cazul Poloniei	35
Piața energiei în contextul inflaționist.....	44
De ce pandemia și războiul au produs o stare de criză și cum accentuăm în prezent această stare?.....	58
„Arta de a conduce” – autentic exemplu format prin educație	75
Convergența economică în Uniunea Europeană. Analiză comparativă România versus Zona Euro-19	87
Digitalizarea și inteligența artificială	98
Determinanții inflației actuale: de la cauze la perspective	110
Digitalizarea, cheia dezvoltării unei instituții în contextul actual	122
Competitivitatea României în comerțul internațional cu bunuri	135
Impactul psiho-social al consumerismului în societatea capitalistă.....	151
Analiza Șomajului în rândul tinerilor în România	162
Turismul în Italia vs. Franța. O analiză comparativă	173
Rolul convergenței reale în adoptarea monedei euro. Cazul României	188
Indicele Fericirii – Instrument de evaluare a bunăstării economiei și societății	199
Implicațiile unei crize în economie. Impactul pandemiei Covid-19 asupra economiei românești	205
Eficiența măsurilor neconvenționale ale BCE-ului	210
Impactul pandemiei COVID-19 asupra pieței muncii. Cazul României.....	221
Segregarea locurilor de muncă în era digitalizării	226
Analiza comparativă a turismului în Turcia și Germania	239
Examinarea relației dintre calitatea sistemelor de educație și de sănătate și dezvoltarea economică – studiu de caz Uniunea Europeană	254
Industria globală a viciilor.....	268
Situația dezechilibrelor macroeconomice și sociale din România – cum ne poziționăm în Uniunea Europeană și de ce?	276
Sustenabilitatea dezvoltării economice în România.....	291

Analiza politicii agricole comune în actualul context economic - Cursa dintre trecut, prezent și viitor	305
Impactul inflației în degradingolada tranziției	324
Activitatea de creditare prin intermediul instituțiilor non-bancare	347
Quiet Quitting – un trend temporar sau o amenințare pe termen lung la adresa economiei?.....	368
Efectele guvernantei politice asupra situației socio-economice - studiu de caz România vs. Uniunea Europeană.....	381
Stresul organizațional.....	400
Implicațiile schimbărilor demografice asupra situației economice - analiză comparativă România vs. Uniunea Europeană.....	432
Analiza inegalității veniturilor: cauze, efecte și implicații pentru dinamica PIB-ului/locuitor - analiză comparativă România vs. Uniunea Europeană.....	446
Modele de economie comportamentală aplicabile în managementul timpului în activitatea studentescă.....	460

De ce România are un deficit de competitivitate

AILENI SIMONA – MIRELA¹
ALEXANDRESCU GABRIELA – RAMONA
BĂRBIERU ANDREI CRISTIAN²
Facultatea de Economie Teoretică și Aplicată

Importanța competitivității

Unul dintre cele mai importante elemente ale unei piețe pentru buna dezvoltare a economiei este concurența dintre întreprinderi, iar concurența poate avea mai multe definiții însă toate cuprind același punct comun, capacitatea de a folosi eficient resursele și oportunitățile prezente pe piață pentru a acapara și întrece rivalii.

În același timp, competitivitatea națională urmărește aceleași principii ca și cea la nivelul firmelor, rivalii. Însă rivalii devin alte state, iar acestea au reguli diferite după care joacă. Spre exemplu Germania, Japonia, China și Coreea de Sud au adoptat latura mai agresivă a competitivității, pe când Irlanda, Singapore și altele au ales latura mai atrăgătoare, bazată pe stimularea investițiilor.

Competitivitatea ajută la dezvoltarea economică, ceea ce are ca efect inovarea constantă a pieței prin deschiderea de piețe noi în care diferite state pot investi. Având în vedere faptul că fiecare stat are o abordare diferită asupra competitivității, este normal ca acestea să se diferțieze prin anumiți indici a căror evidență este bine ținută prin World Competitiveness Ranking.

Ce este World Competitiveness Ranking?

Creat în 1989, World Competitiveness Ranking este un raport anual care conține mai mulți indicatori economici din întreaga lume privind competitivitatea fiecărei țări. Analizează și clasifică țările în funcție de modul în care își gestionează abilitățile pentru a crea valoare pe termen lung. Competitivitatea economică nu poate fi redusă doar la PIB și la productivitate, deoarece companiile trebuie să se ocupe și de dimensiunile politice, sociale și culturale. Prin urmare, guvernele trebuie să creeze un mediu caracterizat prin infrastructură, instituții și politici eficiente care să favorizeze crearea de valoare durabilă de către întreprinderi.

Clasamentul se bazează pe 333 de criterii de competitivitate selectate după o cercetare exhaustivă a literaturii de afaceri, a surselor internaționale, naționale și locale și a feedback-ului de la companii, agenții guvernamentale și mediul academic. Standardele sunt revizuite și actualizate în mod regulat pe măsură ce noi teorii, cercetări și date devin disponibile și pe măsură ce economia globală evoluează.

Cei 12 piloni ai competitivității și stadiile de creștere economică

În primul rând, trebuie să știm faptul că o țară trece prin 3 stadii principale, și 2 intermediare, de creștere economică, care arată pe ce indicator se bazează statul respectiv (resurse, eficiență, inovare)

¹ ailenisimona21@stud.ase.ro

² barbieruandrei21@stud.ase.ro

- Stadiul 1: țările care se află în stadiul 1 se bazează pe resurse în proporție de 60%, iar principalii 4 piloni de care depinde competitivitatea sunt buna funcționare a instituțiilor publice și private, dezvoltarea infrastructurii, stabilitatea mediului economic și starea de sănătate a forței de muncă ce a primit cel puțin o educație elementară. Câteva țări care se încadrează în acest stadiu de creștere economică sunt Bangladesh, Zambia și Rwanda.
 - Tranziția de la stadiul 1 la stadiul 2
- Stadiul 2 : în acest punct statele trec la o mai mare eficiență a proceselor de producție (50%), iar pilonii principali sunt în număr de 6 : educația înaltă și pregătirea profesională, piețe eficiente ale produselor, buna funcționare a pieței muncii, gradul de sofisticare a piețelor financiare, capacitatea de implementare a tehnologiilor existente și accesul la o piață internă sau străină cât mai mare. Aici se încadrează România, Bulgaria, Serbia și altele.
 - Tranziția de la stadiul 2 la stadiul 3
- Stadiul 3: creșterea economică se axează pe inovație și superioritate (30%), unde cei 2 piloni de competitivitate sunt sofisticarea afacerilor și inovația în sine. Exemple de țări care se află în stadiul 3 sunt Emiratele Arabe Unite, Noua Zeelandă și Japonia.

Cei 12 piloni ai competitivității sunt așadar clasificați după 3 categorii:

- **Resurse primare:**

- **Primul pilon: Instituțiile**

- Mediul instituțional este determinat de cadrul legal și administrativ în care indivizii, firmele și guvernele interacționează pentru a genera bogăție. Acest cadru influențează deciziile de investiție, organizarea producției și modul în care sunt distribuite beneficiile și sunt suportate costurile politicilor și strategiilor de dezvoltare. Include, de asemenea, atitudinea guvernului față de piețe, libertăți și eficiența operațiunilor sale.

- Birocrația, reglementările excesive, corupția, necinstea, lipsa de transparență și lipsa de independență a sistemului judiciar impun costuri semnificative afacerilor și încetinesc procesul de dezvoltare. Un alt factor luat în considerare este gestionarea corectă a finanțelor publice.

- **Al doilea pilon: Infrastructura**

- Infrastructura extinsă și eficiența este importantă în determinarea nivelului activității economice și a tipurilor de activități și sectoare care pot fi dezvoltate într-o țară. O infrastructură bună reduce efectele distanțelor dintre regiuni prin integrarea și conectarea piețelor la costuri reduse. De asemenea, ajută la reducerea inegalităților și a sărăciei în moduri diferite. Măsurile precum infrastructura de transport și a comunității, moduri eficiente de transport (calitatea drumurilor, căilor ferate, porturilor și transportul aerian) sunt măsurate pentru a obține bunuri și servicii în condiții sigure și la timp și pentru a facilita mobilizarea forței de muncă. Acest pilon include și calitatea și fiabilitatea alimentării cu energie electrică și a rețelei de telecomunicații.

- **Al treilea pilon: Mediul macroeconomic**

- Deși este adevărat că stabilitatea macroeconomică singură nu poate crește productivitatea unei națiuni, este recunoscut că macroeconomia poate cauza daune economiei unei țări, așa cum s-a observat recent în multe țări din Europa și din alte părți. Guvernul nu poate furniza servicii în mod eficient și îl privează de putere de manevră asupra efectelor viitoare ale ciclurilor economice dacă este gestionat cu nivelurile ridicate de deficit fiscal. Firmele, la rândul lor, nu pot funcționa eficient atunci când există rate ridicate ale inflației. Pe

scurt, economia nu poate crește într-un mod durabil decât dacă există un mediu macroeconomic stabil.

Al patrulea pilon: Sănătate și învățământ primar

O forță de muncă sănătoasă este esențială pentru competitivitatea și productivitatea unei țări. Nivelurile scăzute de sănătate publică aduc costuri semnificative întreprinderilor, crescând absenteismul la locul de muncă și funcționând la niveluri scăzute de eficiență. Pe lângă considerentele morale, investițiile în furnizarea de servicii de sănătate sunt esențiale pentru economiile sănătoase. Acest pilon are în vedere și cantitatea și calitatea educației de bază primite de populație, având în vedere că educația de bază permite dezvoltarea potențialului lucrătorilor facilitând încorporarea acestora în procese de producție mai avansate și creșterea eficienței individuale a fiecărui angajat.

- **Eficiență:**

Al cincilea pilon: Învățământ superior și formare

Educația de înaltă calitate și formarea profesională continuă sunt factori cruciali pentru economiile care doresc să avanseze în lanțul valoric dincolo de cele mai simple procese de producție. Economia globalizată actuală necesită ca țările să promoveze echipe de muncitori bine pregătite, capabile să dezvolte sarcini complexe și să se adapteze rapid mediului în schimbare. Acest pilon are în vedere, printre altele, măsurarea aspectelor care au de-a face cu ratele de recrutare și calitatea educației așa cum este evaluată de liderii de afaceri, și amploarea formării în locuri de muncă pentru a asigura actualizarea constantă a talentelor lucrătorilor.

Al șaselea pilon: Eficiența pieței mărfurilor

Țările cu piață eficientă a bunurilor sunt bine poziționate pentru a produce mixul potrivit de produse și servicii, în funcție de condițiile specifice de cerere de furnizor. De asemenea, se asigură că aceste bunuri pot fi comercializate mai eficient în economie. În general, piețele care sunt dezvoltate eficient au intervenție guvernamentală minimă. Controalele și reglementările excesive și sarcinile fiscale grele descurajează investițiile private și creșterea economică. Eficiența piețelor depinde și de condițiile cererii, de sofisticarea cumpărătorilor și de exigențele acestora care pot conduce la o țară să își dezvolte unele avantaje competitive.

Al șaptelea pilon: Eficiența pieței muncii

Piața muncii trebuie să aibă flexibilitatea necesară pentru a facilita schimbul de lucrători de la o activitate economică la alta rapid și la costuri reduse, precum și să permită fluctuații ale salariilor fără perturbări sociale majore. Piața muncii trebuie să asigure, de asemenea, stimulente clare și puternice pentru eforturile lucrătorilor și să recompenseze meritocrația în locuri de muncă și să asigure șanse egale atât pentru bărbați, cât și pentru femei. Această flexibilitate are un efect pozitiv asupra performanței lucrătorilor și reușește să atragă talentele necesare competitivității.

Al optulea pilon: Dezvoltarea pieței financiare

Sectoarele financiare eficiente alocă resursele economisite de cetățenii unei națiuni și cele care intră din străinătate în economia acelei țări, către cele mai productive utilizări. Ei canalizează resursele către antreprenori sau proiecte de investiții cu rate de rentabilitate ridicate, mai degrabă decât să acorde întâietate conexiunilor politice. O determinare meticuloasă și adecvată a riscului este un ingredient cheie al unei piețe financiare solide. Deoarece investițiile private sunt esențiale pentru productivitate, piețele sofisticate sunt capabile să ofere resurse

pentru astfel de investiții. De aceea, sectorul bancar trebuie să fie de încredere și transparent și trebuie să aibă reglementări adecvate pentru a proteja investitorii și alți actori din economie.

Al nouălea pilon: Pregătirea tehnologică

Acest pilon măsoară agilitatea economiei de a utiliza tehnologiile existente pentru a îmbunătăți productivitatea industrială, cu un accent deosebit pe capacitatea de a profita la maximum de tehnologia informației și comunicațiilor (TIC). Originea tehnologiei utilizate într-o țară nu este atât de importantă, deoarece tehnologia este disponibilă pentru a îmbunătăți productivitatea. Disponibilitatea tehnologică măsurată în acest pilon este diferită de cea a inovației măsurată în pilonul 12 și este legată de capacitatea unei țări de a efectua cercetări și de a dezvolta noi tehnologii.

Al zecelea pilon: Dimensiunea pieței

Dimensiunea pieței afectează productivitatea deoarece o piață mare permite companiilor să exploateze economii de scară. Odată cu globalizarea, piețele s-au extins dincolo de granițele unei țări, acest lucru este benefic în special pentru țările cu piețe locale mici. Există un consens general al comerțului internațional, referitor la efectele pozitive aduse asupra creșterii economiei unei țări (chiar și luând în considerare asimetriile în relațiile comerciale) în special pentru țările cu piețe mici. Prin urmare, exporturile sunt văzute ca o completare a cererii interne pentru a determina dimensiunea totală a pieței de afaceri și ar trebui să fie considerate ca parte a unei piețe extinse pentru întreprinderile unei țări.

- **Inovare:**

Al unsprezecelea pilon: Rafinamentul afacerii

Acest pilon are de-a face cu două elemente intrinsec legate: calitatea rețelelor de afaceri ale unei țări și calitatea operațiunilor și strategiilor companiilor individuale. Primul aspect este măsurat prin cantitatea și calitatea furnizorilor locali și amploarea interacțiunilor acestora. Atunci când companiile și furnizorii lor se concentrează pe zone geografice specifice, numite clustere, eficiența crește prin crearea de noi oportunități de inovare și reducerea barierelor de intrare pentru noi competitori. Al doilea element măsoară aspecte ale companiilor precum managementul mărcii, marketingul, procesele de producție, de distribuție și producția de bunuri unice și sofisticate. Ambele aspecte au efecte pozitive asupra economiilor țărilor și modernizează procesele de afaceri din diferitele sectoare ale unei țări.

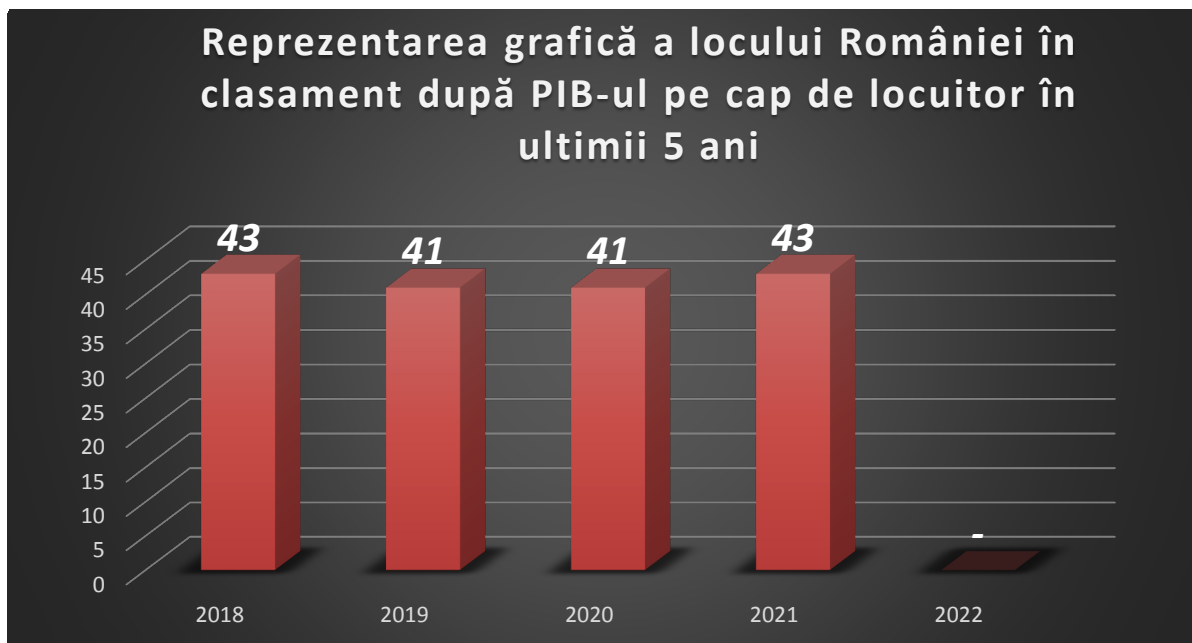
Al doisprezecelea pilon: Inovația

Acest pilon măsoară inovația tehnologică (cel netehnologic este măsurat în pilonul anterior). În timp ce toți pilonii anteriori se traduc în câștiguri pentru economiile și societățile țărilor, toți tind să diminueze randamentul economic pe termen scurt. Pe termen lung, bunăstarea unei societăți poate fi îmbunătățită semnificativ prin inovarea tehnologică. Marile progrese tehnologice au stat la baza multora dintre câștigurile de productivitate ale economiilor din trecut. Nu numai că s-au schimbat modalitățile de a face lucrurile, dar deschid o gamă mai largă de posibilități în ceea ce privește produsele și serviciile. Investiții suficiente în inovare și dezvoltare, publice și private, instituții de calitate în domeniile cercetării științifice, colaborare între universitățile în cercetare și tehnologie.

7 subfactori importanți ai celor 12 piloni ai competitivității

1. PIB-ul pe cap de locuitor este un indicator de măsurare a producției totale a unei țări care preia produsul intern brut (PIB) și îl împarte la numărul populației din țară.

PIB-ul pe cap de locuitor este foarte folositor atunci când trebuie să comparăm performanțele diferitelor țări. Creșterea PIB-ului pe cap de locuitor semnalează o creștere a economiei și tinde să reflecte o creștere a productivității.



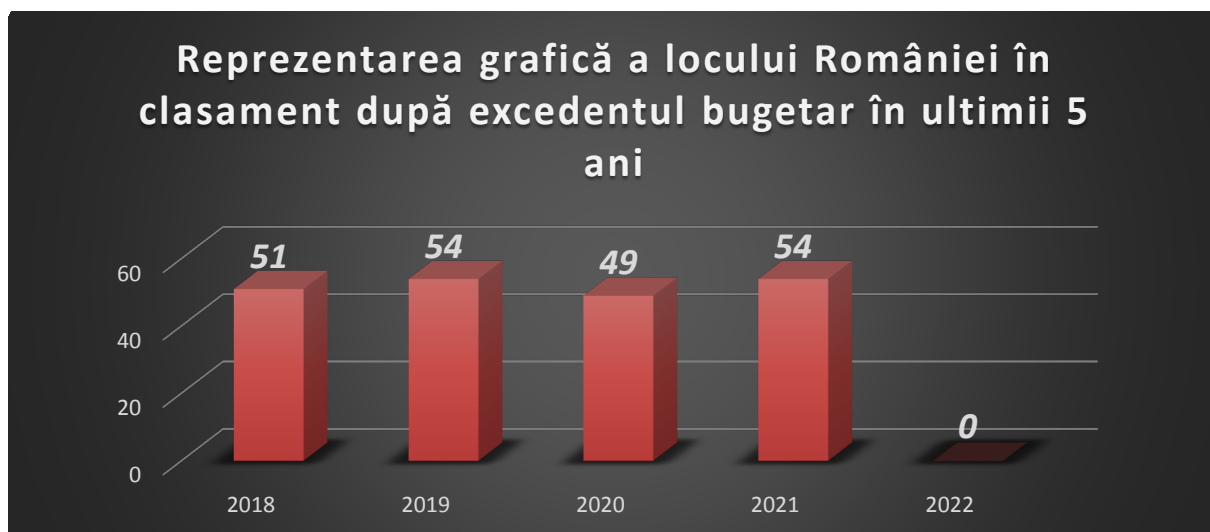
Sursa: www.imd.org

2. Exporturile cuprind toate bunurile care ies de pe teritoriul economic al țării cu destinația restul lumii.



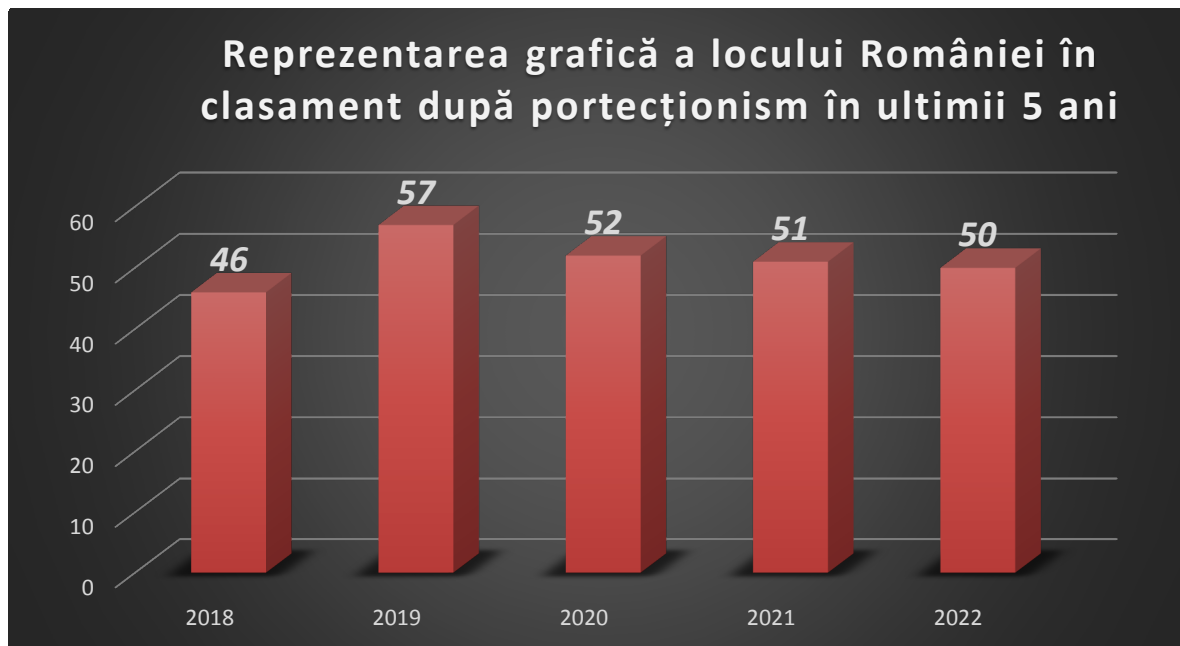
Sursa: www.imd.org

3. Excedentul bugetar reprezintă acea parte a veniturilor bugetare care depășește cheltuielile bugetare dintr-un exercițiu bugetar, adică dintr-un an. Deficitul bugetar reprezintă acea parte a cheltuielilor bugetare care depășesc încasările veniturilor bugetare.



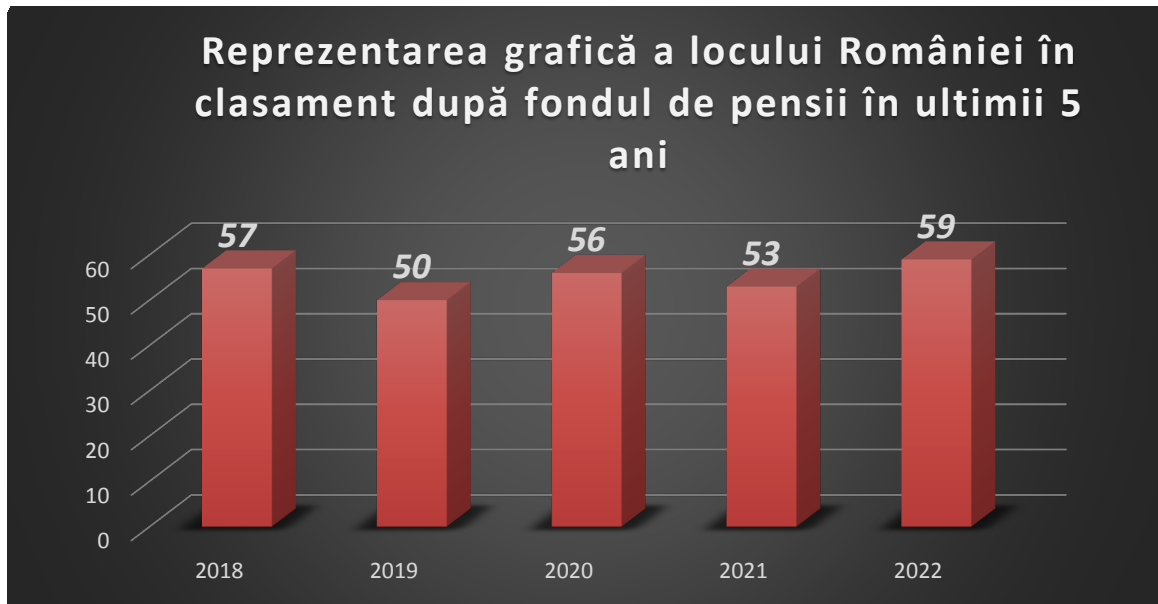
Sursa: www.imd.org

4. Protecționismul este o politică economică ce protejează economia unei țări, temporar, parțial sau total, cu ajutorul unor măsuri guvernamentale de concurența străină.



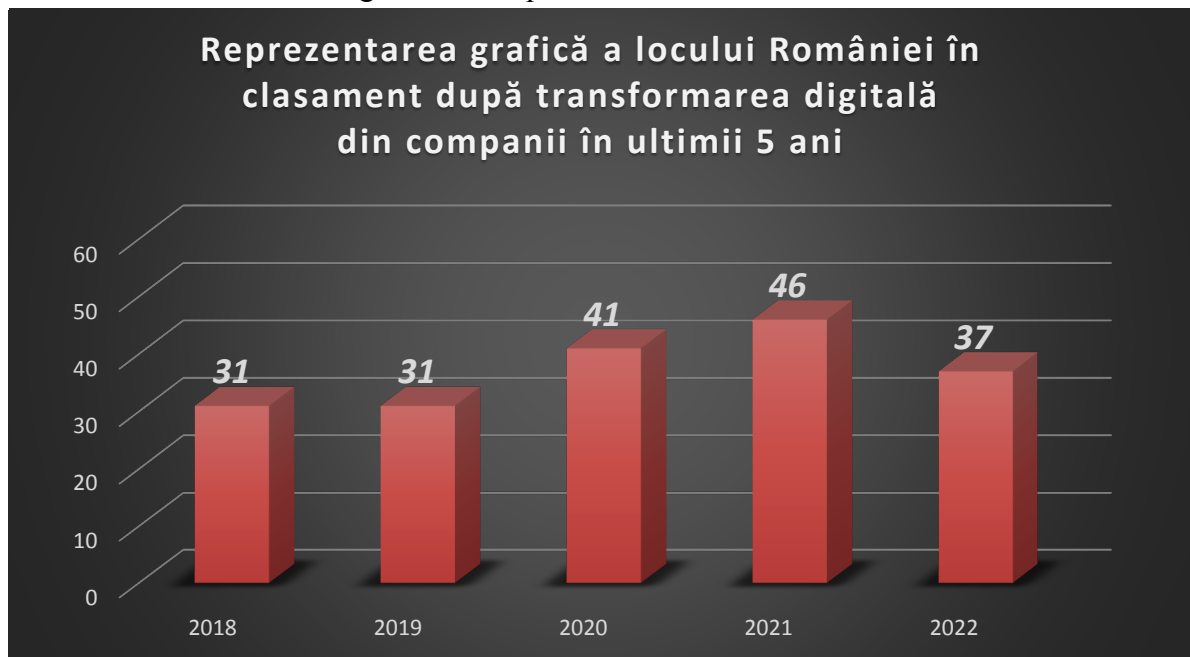
Sursa: www.imd.org

5. Fondurile de pensii reprezintă acumularea de bani pentru obținerea unei pensii.



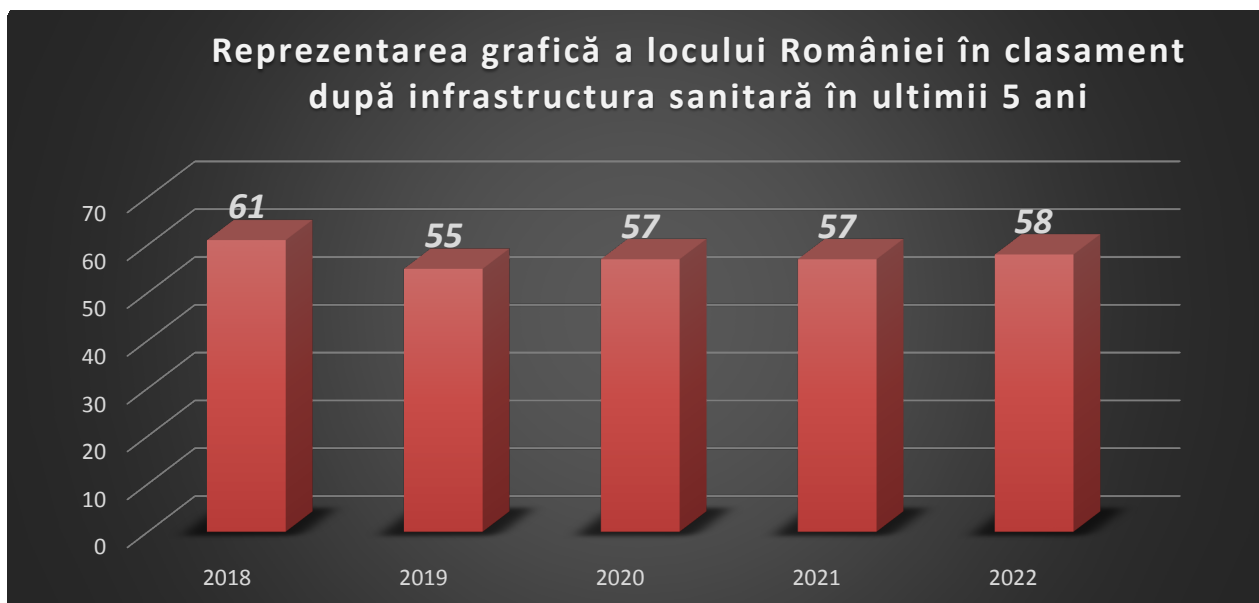
Sursa: www.imd.org

6. Transformare digitală în companii



Sursa: www.imd.org

7. Infrastructura sanitară

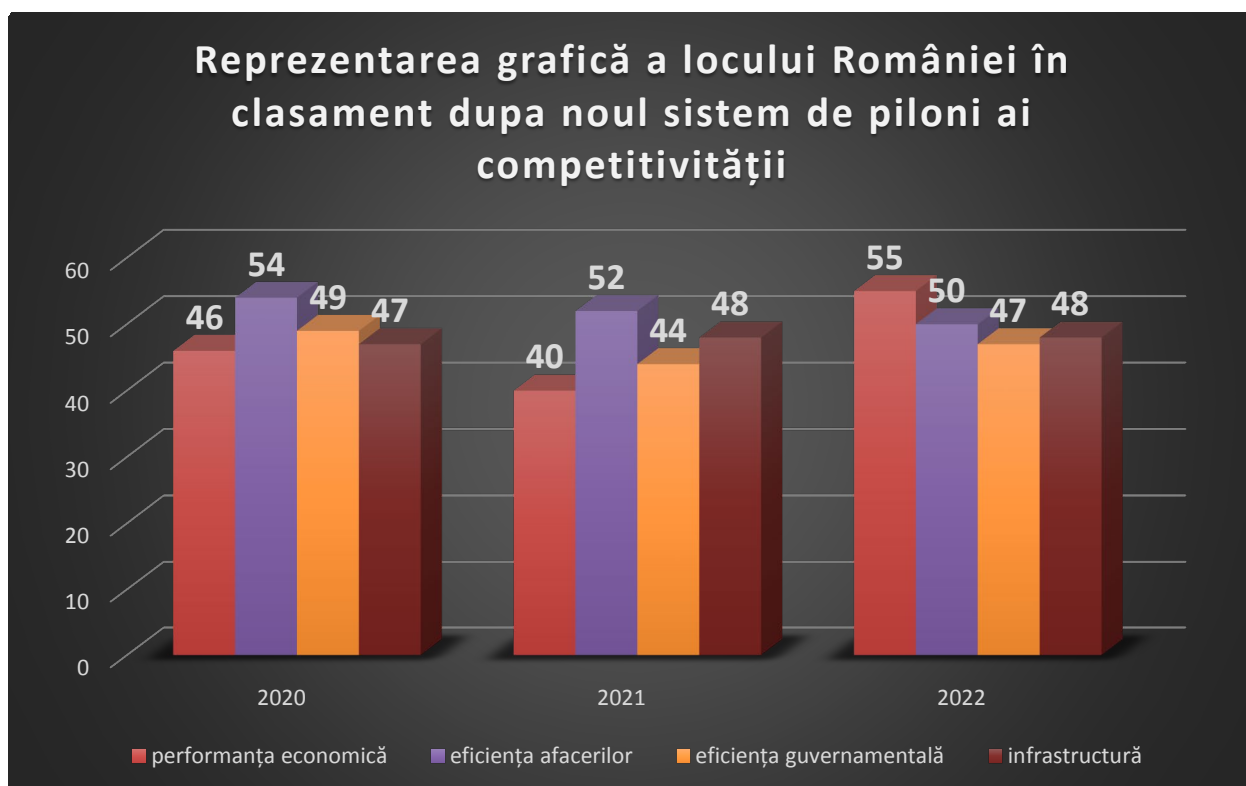


Sursa: www.imd.org

Noul sistem cu 4 piloni. Unde se plasează România?

Sistemul actualizat cu 4 piloni ai competitivității

Din 2020 până în 2022 se folosește însă alt sistem de piloni care ne poziționează astfel:



Sursa: www.imd.org

- **Performanța economică** reprezintă capacitatea de a atinge atât productivitate sporită cât și eficacitate în același timp. Acestea sunt obiectivele principale pentru a obține performanță, iar relația dintre performanță și obiectivele ei este una de dependență.
- **Eficiența afacerilor** se referă la profitabilitatea întreprinderilor, dar și la aspecte culturale, financiare și manageriale care influențează garantat rentabilitatea unei firme.
- **Eficiența guvernamentală** include elemente financiare, precum eficiența sistemelor de taxare și impozitare, domeniile instituționale și sociale, și legislații ale pieței muncii.
- **Infrastructura** cuprinde elementele de bază pentru a avea succes în următoarele domenii principale de activitate : tehnologic, științific, medical și al protejării mediului, și educational.

Situația României

Stabilind faptul că România se situează în stadiul 2 de creștere economică, adică se bazează pe eficiența proceselor de producție, e timpul să vedem concret pe ce loc se plasează de-a lungul timpului.

An	Instituții	Infrastructură	Stabilitate macr.	Sănătate și educație primară	Educație și formare	Eficiența pieței	Piața muncii	Piața financiară	Tehnologie	Mărimea pieței	Sofisticarea afacerilor	Inovație
2016	92	88	28	88	67	80	88	86	48	42	104	93
2017	86	83	38	92	70	92	89	88	51	41	116	96
2018	46	55	53	72	69	56	56	101	36	41	64	57
2019	52	55	56	33	72	64	57	68	32	41	72	55

Folosind sistemul de 12 piloni ai competitivității pe perioada 2016-2019, observăm, în coloana „Instituții”, că urcăm în clasament, iar acest lucru sugerează creșterea încrederii populației în abilitățile și responsabilitățile instituțiilor. Pe de altă parte, coborâm în clasament când ne referim la „Stabilitatea economică”.

Prin acest fapt se evidențiază instabilitatea României, având puncte forte în anumite domenii, și puncte slabe în altele, nereușind să atingă un echilibru, acesta fiind urcarea, sau coborârea, simultan în clasament.

Sursa: www.imd.org

Analizând clasarea României folosind sistemul de 4 piloni ai competitivității din perioada 2020 – 2022 observăm că performanța economică din 2022 (locul 55) a coborât semnificativ față de 2020 (locul 46). Deși clasamentul performanței ne întristează, putem observa că eficiența afacerilor este singurul pilon care urcă în clasament. Din 2020, (locul 54), ajungem în 2022 (locul 50).

O cauză a acestor clasamente este chiar pandemia Covid-19, care a afectat indicatorii tuturor statelor.

Concluzii

România nu a reușit să mențină o anumită poziție în clasamentul competitivității, fluctuând constant la un nivel mediu. Chiar dacă există progrese în privința anumitor indicatori, faptul că involuăm în alte aspecte nu aduce vreun beneficiu semnificativ. Concluzionând analiza indicatorilor principali ai pilonilor de competitivitate, observăm că am trecut de

perioada inovațiilor tuturor pilonilor, care a avut loc în 2018-2019. De atunci am rămas relativ în aceeași zonă a dezvoltării economice.

Avansarea către stadiul 3 de dezvoltare economică ne împinge spre abordarea unei creșteri a indicelui inovării. Bazându-ne pe datele obținute în urma raportului de competitivitate, observăm faptul că al 12-lea pilon, indicele inovațiilor, ne-a plasat mai sus în clasament, de la locul 93 în 2016, la locul 55 în 2019. Trebuie să trecem de mijlocul clasamentului pentru a atinge stadiul 3 de dezvoltare. Datorită noilor inovații tehnologice, este posibil ca acest fapt să devină din ce în ce mai aproape de a se îndeplini.

Sprijinirea României spre a atinge aceste obiective vine atât de la Stat cât și de la societate. Populația este un factor important în acest sens, iar cultura și educația ne vor spori nivelul urcării în clasamentul competitivității. De aceea pilonul 5 al competitivității este un alt factor esențial pentru dezvoltarea economică.

România a trecut prin mai multe etape politice economice și instituționale de-a lungul ultimilor 50 de ani. Este normal ca evoluția societății și țării noastre să fie mult mai înceată față de evoluția altor țări, însă important este să nu stagnăm în această zonă de „confort” și să ne îndreptăm spre dezvoltarea economică mult dorită a stadiului 3.

Bibliografie

- Global Competitiveness Report 2016, disponibil la <https://cursdegovernare.ro/raportul-wef-pe-competitivitate-romania-locul-62-din-138-bulgaria-locul-50.html>
- Global Competitiveness Report 2017, disponibil la - <https://cursdegovernare.ro/competitivitatea-romaniei-2017-contributia-mediului-de-afaceri-la-scaderea-cu-6-pozitii-in-top.html>
- Global Competitiveness Report 2018, disponibil la – <https://www3.weforum.org/docs/GCR2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2018.pdf>
- Global Competitiveness Report 2019, disponibil la - https://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf
- Global Competitiveness Report 2020, disponibil la - https://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2020.pdf
- Global Competitiveness Report 2021, disponibil la - <https://worldcompetitiveness.imd.org/countryprofile/RO/wcy>
- Global Competitiveness Report 2022, disponibil la - <https://worldcompetitiveness.imd.org/countryprofile/RO/wcy>
- Cei 12 piloni ai competitivității - <https://cursdegovernare.ro/competitivitatea-romaniei-1-cei-12-piloni-ai-competitivitatii-si-pozitia-in-top.html>
- Importanța competitivității, disponibil la - <https://www.scribd.com/doc/216582810/Competitivitatea-economica#>
- Definierea celor 12 piloni ai competitivității, disponibil la - <https://www.valoracion.com/the-12-pillars-of-competitiveness-part-ii/>
- Performanța economică, disponibil la - <https://www.scribd.com/doc/211211110/Performanta-Economica-Si-Financiara#>
- Eficiența afacerilor, disponibil la - <https://www.openvision.ro/blog/analize-it-externalizare/5-sfaturi-despre-cum-sa-imbunatatiti-eficienta-in-afaceri/#:~:text=Eficiența%20este%20cea%20ce%20face,în%20care%20nu%20câștigi%20bani.>

Rolul investițiilor în perioada de criză ?

AIRIMITOAIIE DORIN³

Facultatea de Contabilitate și informatică de gestiune

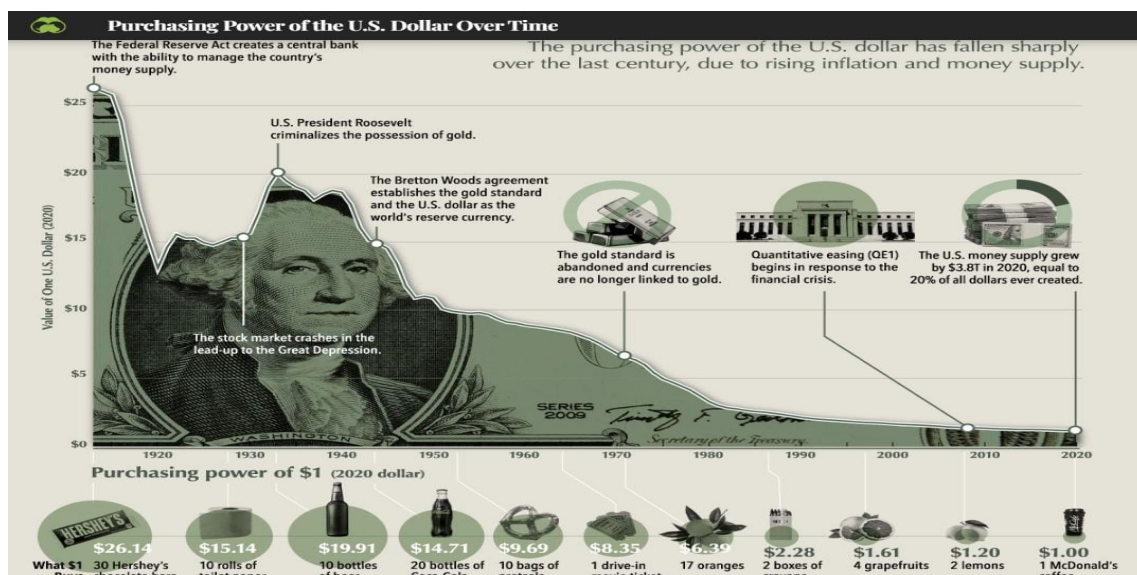
Anul 2023 a fost numit de majoritatea specialiștilor din domeniul economic ca fiind „Cel mai dificil an după criza din 2008”, în special din cauza inflației care s-a ridicat la cota 13,8% conform INS (1). Din pricina acesteia, omul de rând a resimțit o scădere rapidă a puterii sale de cumpărare, în special la alimentele de baza precum: ulei(37%) , zahăr(63%), ouă(35%) sau unt(47%)(2).

În acest proiect urmează să prezint mai multe metode în care puteam să ne investim banii la începutul anului 2022 pentru a ne putea proteja veniturile de creșterea inflației. Am trecut în revistă o gamă cât mai diferită de metode de a investi, special ca fiecare persoană care interacționează cu proiectul să poată regăsi aici metoda cea mai optimă pentru sine. Este foarte greu sau chiar imposibil de spus precis care este cea mai bună și universal valabilă metodă de investiție, deoarece fiecare individ este diferit, iar apetitul de risc diferă de la unul la altu. De asemenea pe final am realizat și o listă cu cele mai proaste metode de investiții, pentru a reliefa cât mai clar posibil importanța research-ului în acest domeniu.

1. “Cei care uită trecutul sunt condamnați să îl repete” –George Santayana

2. Proiectul debutează cu o comparație între evoluția dinarului (moneda oficială a Imperiului Roman) și dolarul american din ziua de astăzi. Am ales această comparație, deoarece ambele reprezintă principala monedă la care se raportează economia din perioada fiecăreia. Încă din momentul în care ne sunt puse în față graficele (fig 1(3.1) / fig 2(3.2)) cu evoluția puterii de cumpărare în timp a ambelor monede unul lângă altu, putem observa o izbitoare asemănare.

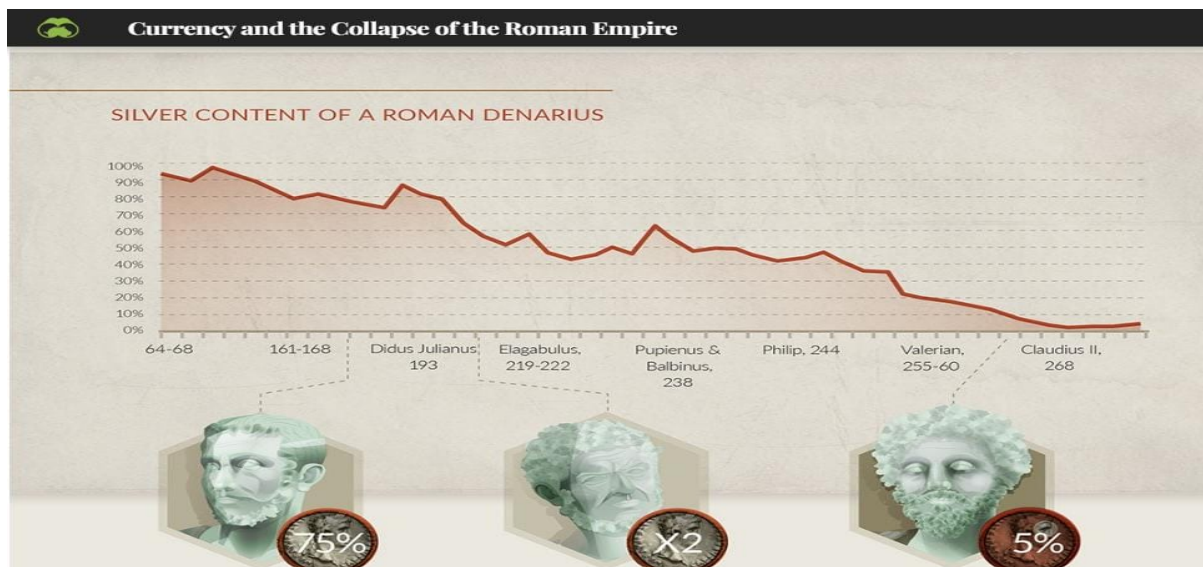
Figura 1. Evoluția puterii de cumpărare a dolarului american



Sursa: <https://www.visualcapitalist.com/purchasing-power-of-the-u-s-dollar-over-time/>

³ airimitoaidorin22@stud.ase.ro

Figura 2. Evoluția puterii de cumpărare a dinarului



Sursa: <https://www.visualcapitalist.com/currency-and-the-collapse-of-the-roman-empire/>

Ceea ce m-a surprins pe mine cel mai mult este faptul că deși evenimentele care au condus la decăderea acestor monede au avut loc la aproape 2000 de ani diferență, se regăsesc în ambele grafice. Evenimente precum: diminuarea cantității de argint pur din dinari, baterea unui număr aproape dublu de monede într-o perioadă scurtă de timp, au ca punct de referință în prezent evenimentele: ruperea etalonului-aur de dolar (15.08.1971 - Richard Nixon) și momentul în care SUA au printat în iunie 2022 mai mulți bani decât în primii doi secol de existent (3). Știind cum s-a terminat povestea Imperiului Roman, putem preconiza cu temă ceea ce urmează în viitorul nostrum nu foarte îndepărtat.

3. Investiții la bursă

Capitolul second reprezintă un prim răspuns la problematica adusă în discuție în acest proiect. În acesta am analizat principalele piețe care au avut parte de cele mai mari randamente în decursul anului 2022 și motivul din spate care a condus la acestea. Domeniul: medical, energetic și tech s-au bucurat de cele mai bune rezultate datorită crizelor ce au avut loc în acest an: pandemie, conflict armat și respectiv a cipurilor.

Figura 3. Grafic OMV Petrom



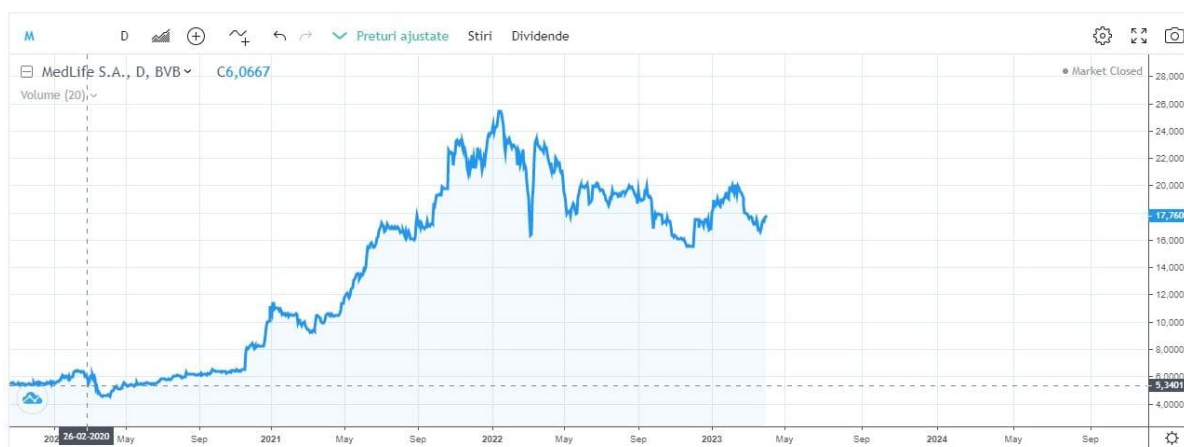
Sursa: <https://www.omvpetrom.com/ro/investitori/share-si-gdr/share-evolution>

Figura 4. Grafic Transgaz



Sursa: <https://bvb.ro/FinancialInstruments/Details/FinancialInstrumentsDetails.aspx?s=TGN>

Figura 5. Grafic MedLife S.A.



Sursa: <https://bvb.ro/FinancialInstruments/Details/FinancialInstrumentsDetails.aspx?s=M>

Graficul cu evoluția acțiunii la OMV Petron (5) comparativ cu indicele BET și S&P500 a fost preluat de pe site-ul lor oficial, în timp ce graficele companiilor: MedLife și Transgaz au fost găsite pe platforma de specializare Treding212 (4). Am ales OMV respectiv Transgaz în detrimentul altor companii, deoarece acestea reprezintă o importanță strategică a țării noastre pe latura de energie electrică. Mulțumită acestei importanțe riscul de investit în acestea scade considerabil. De asemenea MedLife reprezintă o bună alegere de a investi, deoarece serviciile lor se bazează pe rezolvarea unei nevoi primordiale ale omului (sănătatea), astfel reușind să crească comparativ cu alte companii în situații de: calamități, pandemice, războaie etc. . Mereu când este vorba de investiții principalul factor care influențiază randamentul final al acestora este gradul de risc, astfel acești doi factori sunt mereu invers proporționali. Altă discuție contradictorie care are loc în lumea investițiilor în acțiuni este: „ Să investesc diversificat sau să mizez totul pe o singură companie ? ”. Aceasta este o întrebare de bază în momentul în care dorști să începi pe acest drum, iar răspunsul cel mai corect este , depinde de ce fel de investitor ești, deoarece așa cum am mai spus , fiecare avem un apetit diferit pentru risc.

3.1 Investiții în fondurile de indici

Aici discuția este mult mai ușoară, fiindcă acestea au reușit să demonstreze în decursul anilor de existență că reprezintă una dintre cele mai sigure metode de investiție ce oferă în medie pe an un randament de +8%.

Figura 6. Grafic S&P500 în ultimii 5 ani



Sursa: https://www.google.com/finance/quote/.INX:INDEXSP?sa=X&ved=2ahUKEwiM_rG8m8f-AhXoaqQEhdFbARYQ3ecFegQIFxAg

Ceea ce nu știe foarte multă lume este că fondurile de indici nu se rezumă numai la S&P500 respectiv DowJones. Alte fonduri (5) de indici la fel de interesante mai sunt : DVY(cel mai bun fond de indici pentru acțiuni americane cu dividende mari) sau L&G GoldMining (cel mai bun fond de indici pentru companiile miniere de aur). Persoanl le-am selectat pe acestea, deoarece L&G are la bază activitatea de minare a aurului (principala formă de valoare din trecutul cel mai îndepărtat până-n prezent) , iar DVY pentru faptul că oferă un dividend anual care poate să fie retras sau reinvestit. Prin intermediul acestuia din urmă investitorii reșind să câștige prin aprecierea acestuia în timp și prin intermediul dividendului. Graficul de la acest subcapitol a fost preluate de pe GOOGLE la o simplă căutare a simbolului. Cu toate că este o investiție cu un grad minim de risc, randamentul oferit este cel puțin unul satisfăcător.

4. Investiții în imobiliare

Următorul capitol continuă cu investitul în imobiliare. Acest tip de investiție este cel mai popular în țara noastră (peste 95% dintre români au în proprietate o locuință(6), iar motivul, după părerea mea, este unul foarte simplu: este o investiție palpabilă. Randamentul acestora este unul considerabil ținând cont că pe lângă aprecierea în timp a locului, de multe ori își fac apariția și veniturile din chiri. Cel mai bun exemplu care demonstrează acest lucru este oferit de franciza McDonald's care are bazele companiei pe această idee. Astfel compania dispune de 3 surse de venit diferite de pe urma fiecărei francize: aprecierea locului unde se afla , venituri de pe urma profitului și chirie oferită de francizat, deoarece compania mamă a achiziționat zona unde se află franciza. Singurul impediment constă prețul ridicat al acestora. Tot aici am introdus și două formule de calcul foarte importante: de calculare a unei chirii optime pentru obținerea unui randament cât mai bun și de calculare a randamentului net. Asemenea ca în cazul fondurilot de indici, există mai multe tipuri de investiții în imobiliare, separate de clasicele și prea iubitele de către români investiții în apartamente sau garsoniere: spații comerciale, terenuri (“Cumpărați pământ pentru că nu se mai fabrică ” – Mark Twain), hale industriale sau panouri pentru afișarea de reclame publicitare în zone atent alese.

5. Investiții în automobile

Aceasta reprezintă ultima metodă de investiție propusă de mine. Am ales să închei lista cu această propunere pentru a scoate în evidență că nu putem investi toți oamenii la fel și că este foarte important să cunoaștem unde ne investim banii. Personal nu-s un mare fan al automobilelor, dar în momentul în care un prieten mi-a arătat cât de mult au crescut prețurile la unele mașini în mai puțin de un an și mi-a reamintit că majoritatea persoanelor cu adevărat bogate dețin și o colecție impresionată, mi-am dat seama că trebuie să introduc această investiție aici. Aceasta este o zonă a investițiilor care nu necesită un grad ridicat de cunoaștere în domeniul economic, ci tot ceea ce contează este să fi o persoană pasionată. Este crucial să cunoști fiecare detaliu în parte, deoarece de exemplu o singură piesă în plus sau în minus poate face o diferență de multe zeci de mii de euro. De exemplu apariția unui eleron la un Audi TT din prima generație de fabricație scade valoarea automobilului cu până la 20.000€ față de aceeași mașină care nu a suferit această intervenție.

6. Cele mai proaste investiții în 2022!

Închei acest proiect în această notă dezolantă, deoarece îmi doresc să reamintesc că lumea investițiilor nu iartă faptul că nu te-ai documentat cu atenție unde ți-ai plasat banii. Astfel fiind spuse, piața crypto a fost cea mai proastă idee de investiție. Din moment ce toate monedele, NFT-urile și tot ce ține de piața crypto se bazează pe valoare unei singure crypto-monedă mamă (BTH), nu este de mirare că foarte multe au dispărut complet cu banii investitorilor sau le-au adus acestora prejudicii semnificative ca urmare a scăderii BTH-ului față de anul precedent cu 65%.

Figura 7. Grafic cu evoluția Bitcoin



Sursa: <https://www.google.com/finance/quote/BTC-USD?sa=X&ved=2ahUKEwi83-f2m8f-AhWOVKQEHftTCLQQ-fUHegQIFhAf&window=5D>

Figura 8. Grafic cu evoluția Ethereum



Sursa: <https://www.google.com/finance/quote/ETH-USD?window=5Y>

Închei acest proiect cu următoarele idei principale:

- Singura metodă prin care ne putem proteja banii de inflație este să-i investim.
- Gradul de risc este invers proporțional cu randamentul posibil din investiție.
- Există o gamă foarte diversificată de investiții.
- Investește numai în domeniile pe care le cunoști foarte bine !

Bibliografie

1. <https://insse.ro/cms/ro/content/ipc%E2%80%93serie-de-date-anuala>
2. <https://www.zf.ro/companii/energie/inflatia-postpandemie-preturile-principalelor-alimente-au-crescut-cu-21514030>
3. <https://mycryptoption.com/ro/news/sua-a-tiparit-mai-multi-dolari-in-ultima-luna-decat-pe-parcursul-a-doua-secole/>
4. <https://www.trading212.com/ro>
5. <https://admiralmarkets.com/ro/education/articles/trading-instruments/fonduri-de-indici>
6. <https://www.mediafax.ro/economic/romania-tara-proprietarilor-eurostat-peste-95-din-romani-au-in-proprietate-o-locuinta-19776581>
7. Canalul de YouTube a lui Răzvan Bălănescu:
<https://www.youtube.com/@razvanbalanescu7195>

Provocari pentru administrația publică în condițiile pandemiei Covid-19

ALEXANDRESCU ELENA-CĂTĂLINA
GEABOU ANA LOIS

Facultatea de Administrație și Management Public

Importanța administrației publice

Statul este principala instituție politică a societății. Apărut cu aproape șase milenii în urmă în Orientul antic, statul continuă să fie și azi “instrumentul conducerii sociale, să fie scopul imanent al societății civile, indivizii având datorii și drepturi în raporturile lor cu statul”. (Hegel 1969, citat de Bădescu 2021)

Statul are în vedere interesul public, binele comun, interesul general sau, așa cum s-a spus adesea, menirea statului este fericirea cetățenilor, căci “dacă cetățenilor nu le merge bine, dacă scopul lor subiectiv nu este satisfăcut, dacă ei nu găsesc că mijlocirea acestei satisfaceri constituie statul însuși, ca atare, atunci statul stă pe picioare slabe”. (Hegel 1969, citat de Bădescu 2021)

De-a lungul timpului, specialiștii în domeniu au încercat să găsească o definiție concretă a administrației publice, însă s-au găsit doar explicații limitate, aceasta fiind descrisă prin termeni vagi și generali. Administrația publică poate fi definită în mai multe feluri dacă o analizăm prin prisma a diferitelor abordări, căci studiul său se suprapune cu cel al politicii, geografiei, sociologiei, economiei, psihologiei, dreptului, managementului. Astăzi, putem să vorbim de administrația publică ca fiind “partea executivă a guvernului, mijlocul prin care sunt realizate scopurile și obiectivele guvernării.” De asemenea, putem asocia administrația ca domeniul ce “se preocupă în principal de mijloacele de implementare a valorilor politice.” (Rosenbloom, Kravchuk și Clerkin, 2022)

Din punct de vedere economic, administrația publică este preocupată să facă față nevoilor din ce în ce mai complexe ale diferiților stakeholderi (factori interesați). Ca urmare, guvernele și administrațiile publice trebuie să identifice înțelegeri (aranjamente) din ce în ce mai flexibile și care să răspundă din ce în ce mai mult acestor nevoi prin furnizarea unor bunuri publice și servicii. (Profiroiu, 2007)

În România, administrația publică are la baza mai multe principii după care își coordonează activitatea. Dintre acestea, amintim de principiul transparenței, principiul satisfacerii interesului public, principiul continuității și cel al adaptabilității. (Profiroiu, 2010) Sectorul public sau economia publică cuprinde în principal guvernele și implicit administrațiile publice pe care acestea se sprijină, fie ele centrale sau locale. În sens tradițional, principala menire a administrației este să satisfacă cât mai bine nevoile cetățeanului. Acest rol se materializează prin furnizarea de servicii publice corespunzătoare nevoilor populației. (Profiroiu, 2007) Pentru sectorul public obiectivele sunt promovarea eficienței economice, a stabilității, a creșterii economice și îmbunătățirea distribuției veniturilor. Referindu-ne la nivelul mondial, scopul administrațiilor publice este de a obține o creștere cât mai mare a economiei.

În administrația publică actuală nu putem să nu vorbim despre o caracteristică esențială a acesteia și anume necesitatea de o continuă expansiune. De ani de zile administrația se dezvoltă, se extinde, se mulează și se modifică influențată fiind de mai mulți factori. Astfel, cu

timpul, statul a căpătat o importanță semnificativă, iar administrația un element de bază în urma creșterii serviciilor publice. În acest sens, s-a făcut o trecere de la statul jandarm la statul providență, caracterizat de amplificarea numărului și volumului serviciilor publice. (Profiroiu, 2007)

La nivelul UE-27, România se situează pe locul trei de jos în sus în clasamentul UE pentru furnizarea de servicii publice, cu 43 % din persoanele care fac obiectul anchetei, cetățenii îi evaluează pozitiv în 2020, în creștere semnificativă de la 38 % cu un an înainte. Aproximativ 89 % dintre respondenții din România a considerat complexitatea procedurilor administrative ca fiind o problemă pentru a face afaceri pe plan intern. (EU, 2022)

Implicațiile pandemiei COVID-19 asupra sectorului public

Criza de sănătate ce a început în anul 2020, din cauza pandemiei COVID-19 a reprezentat un șoc economic pentru Uniunea Europeană și nu numai. Pandemia, declanșată pentru prima oară în China, s-a răspândit și a evoluat rapid în mai multe țări. Aceasta a cauzat o criză nu numai din punct de vedere medical, dar și din punct de vedere economico-financiar la nivelul întregii Uniunii Europene.

Pandemia a avut un impact semnificativ asupra funcționării organizațiilor, fie că ne raportăm la administrația publică sau la organizațiile private. De asemenea, aceasta a dat un nou curs atât în viața cotidiană, cât și în modul de funcționare al organizațiilor, fie că vorbim de activități din cadrul acestora, fie responsabilitățile angajaților. Astfel, s-a remarcat că mai multe sectoare economice au fost afectate, dintre care și sectorul terțiar, cunoscut și sub numele de sectorul de servicii, care nu a făcut excepție. (Moldovan, 2021, p.52)

În contextul pandemiei, toate organizațiile, fie publice, fie private, au fost împinse spre schimbarea modului de desfășurare a activităților, astfel încât să își continue mersul. O provocare a fost și pentru sectorul public, deoarece a îngreunat îndeplinirea sarcinilor și atribuțiilor necesare bunului curs al activității administrației, prin prisma deteriorării sănătății publice, având în vedere atât cetățenii, cât și angajații instituțiilor. În acest sens, a fost nevoie de adaptare la noile provocări, iar majoritatea modificărilor au fost reprezentate de schimbarea modului de lucru, prin digitalizare, automatizare și utilizarea tele-muncii. Bineînțeles că aceste schimbări au constituit un transfer de activități, ce în mod normal se desfășoară în mediul clasic, fizic, în mediul online. (Profiroiu et al., 2022, p.64) Important de menționat este și faptul că primele care s-au implicat în stoparea efectelor pandemiei și managementul urmărilor acesteia au fost chiar organizațiile publice. În acest timp, activitatea acestora nu a fost întreruptă, continuând să ofere bunuri și servicii cetățenilor, de a urmări binele comun și de a „îmbunătăți și proteja valorile organizației”. (CIPFA, 2020, p.4)

Administrația publică are un rol semnificativ în procesul de implementare a societății informaționale. În privința unor rețele informaționale “este necesar să implicăm administrațiile locală, metropolitană și regională în dezvoltarea lor. Orașele pot avea un foarte important rol în generarea cererii și în conștientizarea cetățenilor lor în privința avantajelor noilor servicii” dar și de a aduce la cunoștința probleme existente din diferite zone. (Sandor, 2000, p.112) În acest sens, principalele probleme și cereri care au existat pe perioada pandemiei au fost legate de domeniul educației și cel al sănătății. Astfel, administrația publică a fost nevoită să investească în aceste direcții mai mult decât au făcut-o până acum.

Până la criza adusă de pandemie, instituțiile publice din România nu au acordat o suficientă importanță digitalizării. Deci, această pandemie a reușit să fie un factor decisiv în

evoluția digitalizării, la nivelul administrației publice. Digitalizarea a creat destule avantaje, fie că ne referim la eficiența activității instituționale, fie la interacțiunea dintre cetățeni și administrația publică. Practica aceasta a condus la implicarea mai multor cetățeni, satisfăcându-le nevoile și ușurința cu care au putut să-și rezolve necesitățile.

De asemenea, trăind într-o eră în care tehnologia primează, evoluția digitalizării pe care instituțiile au suferit-o brusc, a reușit să aducă mai aproape cetățenii și să le capete încrederea, prin transparența informațiilor care le-au fost puse la dispoziție, dar și dezvoltarea pozitivă a sectorului public. Făcând referire la introducerea digitalizării proceselor din perspectiva administrației publice, putem spune că a avut loc o dezvoltare imensă, munca întregilor angajați fiind redusă, datorită punerii la dispoziție a tuturor resurselor, ducând astfel și la o reducere a timpului de răspuns către cererile oamenilor. (Arnaut, 2022, pp. 407-410)

Pentru a stopa cât mai mult răspândirea virusului, multe instituții publice și organizații au apelat la telemuncă. Soluția aceasta a reușit să aducă avantaje asupra sectorului public, astfel pe lângă protejarea anagajațiilor de infectarea cu COVID-19, a putut crește productivitatea instituțiilor și a reduce costurile.

“Telemunca, legiferată în România de Legea 81/2018, este definită ca forma de organizare a muncii prin care salariatul, în mod voluntar, îndeplinește atribuțiile specifice funcției pe care o deține, în alt loc de muncă decât cel amenajat de angajator, cel puțin o zi pe lună, utilizând tehnologia informației și comunicațiilor. Telesalariatul are obligația de a-și stabili și organiza programul de lucru în acord cu angajatorul său, iar telemunca are caracter temporar. Condiția cea mai importantă în aplicarea telemuncii este ca profilul activității să permită desfășurarea acesteia de la distanță.” (INA, 2023)

Telemunca a produs un impact pozitiv și asupra angajaților care, de asemenea, au sporit productivitatea instituției. Aceștia au lucrat în condiții mult mai favorabile, de acasă, care le-au ușurat munca, au redus nivelul de stres și le-a creat un program de lucru mai flexibil. (INA, 2023)

La nivelul UE, România se situează pe locul trei la nivel global pentru serviciile publice digitale, în ciuda unei tendințe pozitive de depășire a ultimilor patru ani. Aproximativ 82,2 % dintre cetățenii români sunt e-guvernareutilizatori (pe locul trei în UE-27). (EU, 2022)

În 2020, 13 % au utilizat internet pentru a interacționa cu autoritățile publice, 10 % pentru a obține informații de la aceștia, 8 % pentru descărcarea formularelor oficiale și 7 % să le prezinte atunci când sunt finalizate (toate în treimea de jos). România se află pe locul al treilea în UE-27 în ceea ce privește formularele precompletate, completarea serviciilor online, centrarea pe utilizator a serviciilor digitale guvernamentale, mobilitatea transfrontalieră a serviciilor digitale guvernamentale și serviciile publice digitale pentru afacere. (EU, 2022)

Uitându-ne în spate, pandemia COVID-19 ne-a oferit mai multe lecții, printre care una dintre ele se referă la faptul că situațiile de criză dau societății oportunități de a avansa rapid, lucru care în condiții normale s-ar fi desfășurat într-un timp mai îndelungat. Deci, putem spune că pandemia a adus totuși și avantaje sectorului public, făcând referire la procesele de digitalizare și telemuncă, care au îmbunătățit eficiența instituțiilor. (Popescu et. al, 2021, p.5)

Scopul acestei lucrări de cercetare științifică este de a identifica provocările din administrația publică în România și ce cheltuieli a presupus apariția pandemiei COVID-19 în patru dintre cele mai importante domenii. Astfel, am analizat perioada 2019-2022, accentul fiind pus preponderent pe modificările impuse în anii de desfășurare a pandemiei.

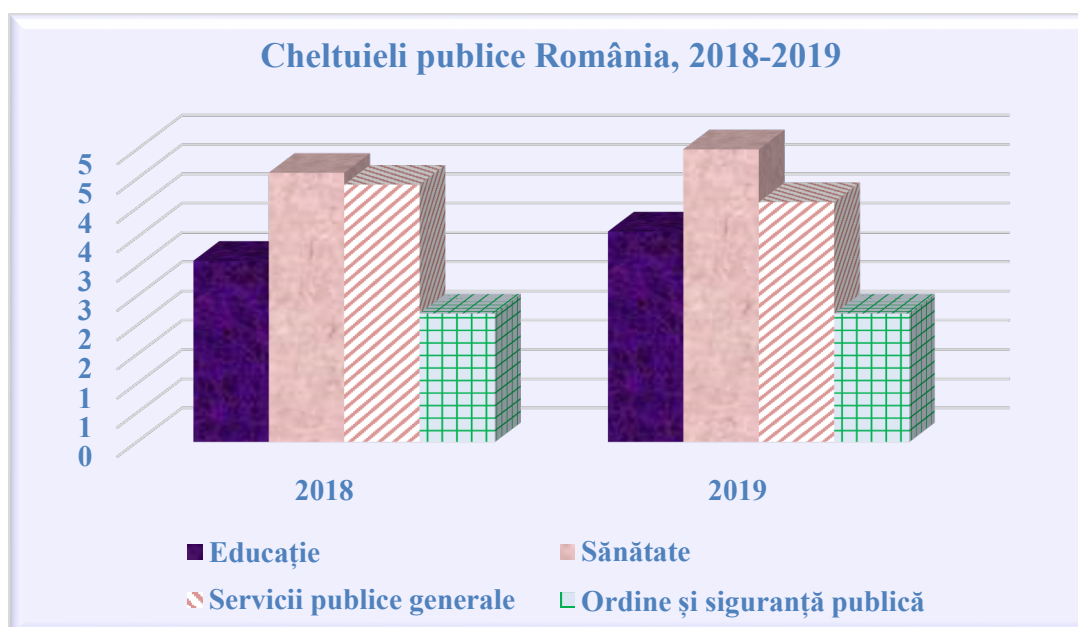
Evoluția cheltuielilor publice în România comparativ cu UE

Pentru a realiza o imagine cât mai amplă în ceea ce a însemnat provocările în sectorul public, am prezentat mai jos ce implicații bugetare au avut loc în urma apariției pandemiei cauzate de COVID-19. Astfel, am urmărit evoluția cheltuielilor în sectorul public înca din anul 2019, înainte de izbucnirea acesteia, cât și diferențele produse în anul apariției, dar și nivelul la care s-a ajuns în momentul încheierii pandemiei. De asemenea, prin prisma analizei comparate, am determinat și eficiența și nivelul la care se află țara noastră la nivelul Uniunii Europene. Cercetarea a avut la bază analize secundare de date, pentru a afla gradul de eficiență al administrației publice, atât înainte de pandemie, cât și după apariția acesteia.

După o analiză a datelor statistice, a execuției bugetului general din primul an în care pandemia și-a pus amprenta asupra economiilor țărilor (2019), am putut realiza faptul că bugetul României a scăzut cu 48,3 miliarde de lei, adică 4.6% din PIB. Această scădere a fost destul de mare față de anul 2018, în care s-a înregistrat deficitul bugetar ca fiind 2.8% din PIB. (M.F., 2019)

Pentru a face o comparație cât mai explicită între anii 2018 și 2019 am ales ca repere, patru dintre cele mai importante sectoare: educație, sănătate, servicii publice generale și ordine și siguranță publică.

Figura 1: Cheltuieli publice în România, 2018-2019



Sursa: date prelucrate de autori, Eurostat

După cum putem observa și în grafic, în anul 2018 pentru educație au fost făcute investiții de 3.1%, pentru sănătate 4.6%, servicii publice generale 4.4%, iar pentru ordine și siguranță publică 2.2%. În 2019 au fost înregistrate 3.6% investiții în domeniul educației, 5% în cel al sănătății, 4.1% în cel al serviciilor publice generale și 2.2% în cel al ordinii și siguranței publice.

Astfel, comparând cele 4 domenii înainte de apariția pandemiei și în primul an al apariției, putem deduce foarte ușor că există o creștere de 0.5% pentru domeniul educației, o creștere și pentru domeniul sănătății de 0.4%, o scădere de 0.3% în cel al serviciilor publice generale, iar veniturile alocate domeniului ordinii și siguranței publice rămânând stabile.

Pentru a continua cercetarea privind influența pandemiei asupra României, vrem să analizăm o statistică asupra celor 4 domenii la începutul pandemiei și la finalul acesteia, în anul 2019, respectiv 2021.

Figura 2: Cheltuieli publice în România, 2019-2021



Sursa: date prelucrate de autori, Eurostat

Din graficul anterior am aflat că celor 4 domenii educație, sănătate, servicii publice generale și ordine și siguranță publică le corespund 3.6%, 5%, 4.1%, respectiv 2.2%, dar pentru anul 2021 au fost înregistrate venituri de 3.2%, 5.5%, 5%, respectiv 2.3%.

După aflarea acestor date statistice, putem realiza o analiză comparativă privind domeniile alese, destul de simplu. Astfel, din păcate, pentru educație a fost înregistrată o scădere de 0.4%, ajungând aproximativ la nivelul inițial, de dinaintea pandemiei (2018). Chiar dacă veniturile pentru educație scad considerabil, cele pentru sănătate se află într-o continuă creștere, mai exact cu 0.5% față de anul 2019. Pentru domeniile de servicii publice generale și de ordine și siguranță publică sunt înregistrate, de asemenea, creșteri de 0.9%, respectiv 0.1%.

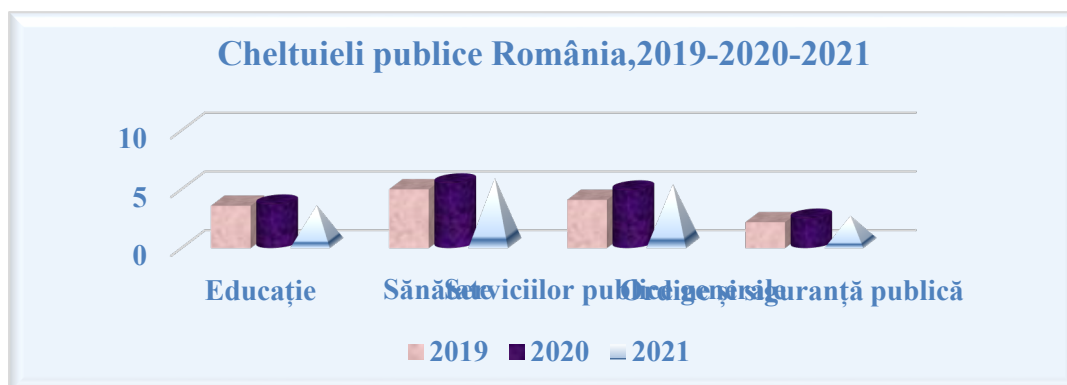
În plus, vrem să aducem o viziune și asupra proceselor de transformare ale domeniilor, pe durata pandemiei (2019-2020-2021).

Pentru anii 2019 și 2021 am aflat datele din analizele anterioare, rămânând analizarea celor din 2020. Deci, din graficul de mai sus, putem observa că în domeniul educației au fost investite venituri de 3.7%, în cel al sănătății 5.5%, al serviciilor publice generale 4.9% și în cel al ordinii și siguranței publice 2.5%.

În domeniul educației, observăm cum există o scădere până ajung aproape de pragul inițial. Privind sănătatea, veniturile acesteia cresc încă din primul an, ca în final să stagneze. Veniturile alocate serviciilor publice generale au reușit să se majoreze în fiecare an cu câte puțin, iar cele alocate ordinii și siguranței publice au crescut în al doilea an, dar în ultimul a avut o scădere destul de mică.

Ca ultimă observație, vrem să adăugăm faptul că, la finalul pandemiei veniturile totale ale țării au crescut față de primul an cu 3.8%, în anul 2019 fiind de 36% ,iar în 2021 de 39.8%. Deci, economia României a reușit să își revină, chiar să se dezvolte față de anul de dinaintea impactului virusului COVID-19.

Figura 3: Cheltuieli publice în România, 2019-2020-2021

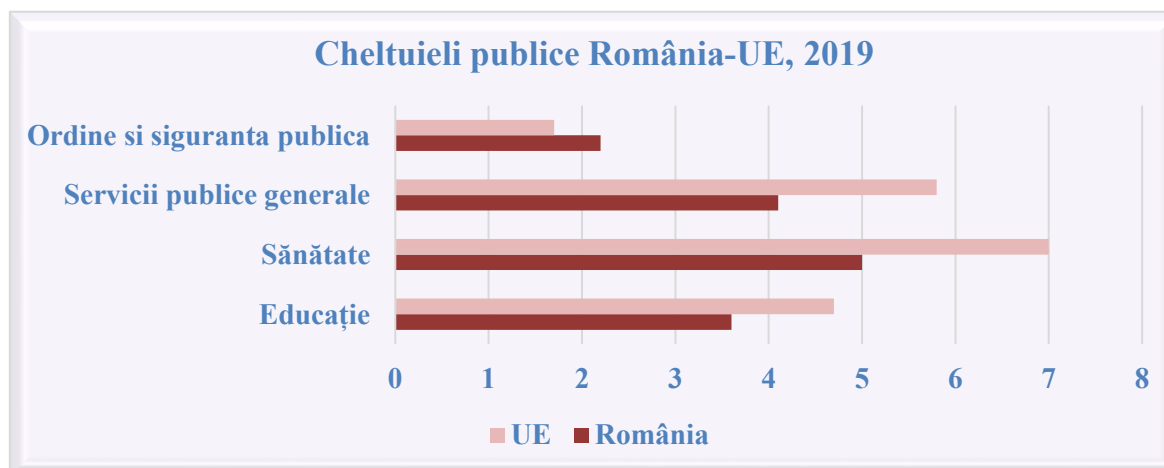


Sursa: date prelucrate de autori, Eurostat

Comparativ cu UE la începutul pandemiei, putem observa din graficul de mai jos, că în România nu au fost făcute atât de multe investiții în domeniile menționate anterior, exepțând cel al ordinii și siguranței publice unde există o diferență de 0.5% între țara noastră și UE (România având 2.2%, în timp ce investițiile reprezentative pentru UE sunt de 1.7%).

Privind sănătatea, se poate observa diferența majoră dintre România și UE, astfel că veniturile alocate acestui domeniu au fost de 5%, respectiv 7%. La nivelul educației, veniturile înregistrate au fost de 3.6% și 4.7%, iar în domeniul serviciilor publice generale procentele reprezentative sunt de 4.1%, respectiv 5.8%.

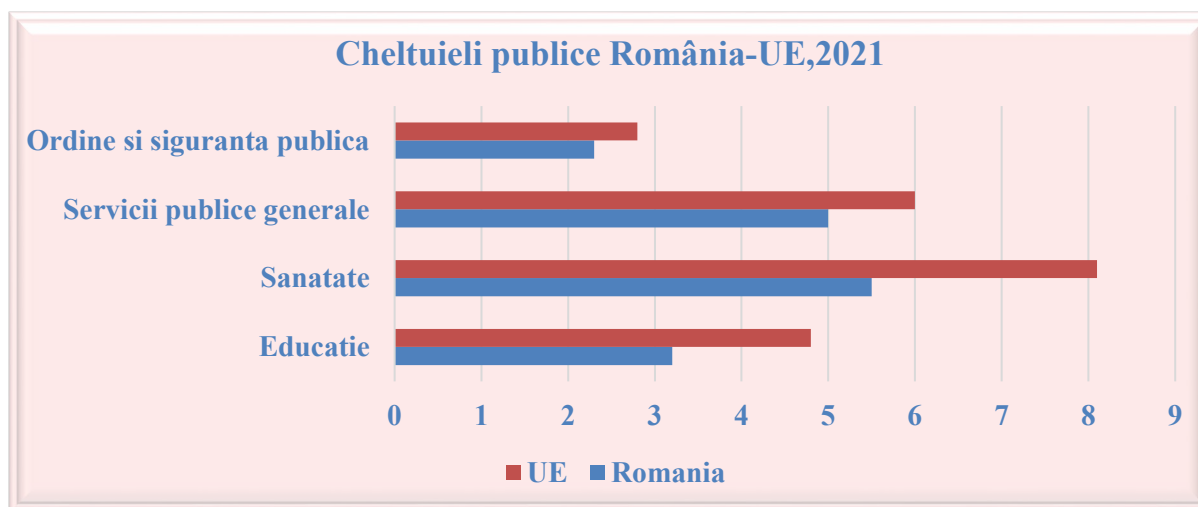
Figura 4. Cheltuieli publice România-UE, 2019



Sursa: date prelucrate de autori, Eurostat

La final de pandemie, se observă o diferență și mai mare între investițiile României și cele ale UE. Astfel, în domeniul educației procentele înregistrate au fost de 3.2%, respectiv 4.8%, în cel al sănătății 5.5% și 8.1%, iar în cel al serviciilor publice generale 5% și 6%. Referindu-ne la ordine și siguranță publică, România reușește să își mențină avantajul față de țările din UE, având un procent de 2.3%, iar UE de 1.7%.

Figura 5: Cheltuieli publice România-UE, 2021



Sursa: date prelucrate de autori, Eurostat

Având în vedere aceste două grafice, putem spune că în România cheltuielile publice au fost destul de mici față de țările din UE, adică țara noastră nu a acordat o atenție sporită acestor domenii importante, economia țării rămânând destul de lineară în aceste condiții de incertitudine provocate de pandemie.

Concluzii

Virusul COVID-19 s-a răspândit cu rapiditate, făcând ocolul lumii și creând astfel puternice impacte economice în mai multe sectoare. Este greu de estimat când economia întregii lumii își va reveni din efectele pandemiei globale sau cât timp va dura până când eforturile depuse pentru a ne întoarce la vechea normalitate se vor materializa. Pandemia a luat prin surprindere domeniul economic influențându-l negativ și determinând o scădere bruscă a veniturilor alocate tuturor domeniilor ce aparțin sectorului public. Chiar și așa, deși efectele neplăcute par să fie într-un număr mai mare, pandemia a adus și îmbunătățiri sectorului public, oferindu-i un impuls către modernizare și o mai bună eficiență. Dacă până acum anumitor domenii nu li s-au acordat destulă importanță, pandemia a împins administrația publică să investească în acestea, aducând la suprafață disfuncționalitățile acestora. Astfel, rezultatele cercetării noastre ne arată faptul că România a reușit să progreseze, în ciuda dificultăților. Nu numai că ajuns într-o stare stabilă, dar au fost alocate investiții în domenii care nu au fost considerate importante până în momentul actual, ce a dus la o dezvoltare considerabilă a fiecărui domeniu. Cu toate acestea, pandemia a determinat o nouă etapă privind actualizarea modului de administrare publică, aducând și un raport benefic acestuia, un nou context și modalități de desfășurare a activităților, modalități care continuă să fie aplicate chiar și după aceasta, fiind a direcție eficace spre o mai bună guvernare.

Bibliografie

1. Arnaut, D. (2022), “Digitalizarea administrației publice”, *Sesiunea națională cu participare internațională de comunicări științifice studențești*, vol.1, ediția 26, pp. 407-410
2. Bădescu, M. (2021) *Drept constituțional și instituții politice*, București: Editura Hamangiu, p. 87
3. CIPFA: Chartered Institute of Public Finance and Accountancy, (2020) *Facing up to COVID-19 in the Public Sector. The Internal Audit Response*, Londra: CIPFA, p.4
4. EU: European Union, European Commission, Directorate-General for Structural Reform Support, (2022) *Public administration and governance: Romania*, [online] la adresa <https://data.europa.eu/doi/10.2887/115621>, accesat la data de 12.03.2023
5. INA: Institutul Național de Administrație (2023), “Telemunca – o opțiune de muncă implementată și în sectorul public” [online] la adresa <https://ina.gov.ro/telemunca-o-opțiune-de-munca-implementata-si-in-sectorul-public/>, accesat 20.03.2023
6. M.F.: Ministerul Finanțelor (2019), “Execuția Bugetului General Consolidat pentru anul 2019”, [online] la adresa
7. https://mfinante.gov.ro/documents/35673/162114/nota_bgcdecembrie2019.pdf, accesat 21.03.2023
8. Moldovan, O. (2021) “Auditul public intern în pandemie. Studiu de caz asupra României”, *Revista Transilvană de Științe Administrative*, vol 49, nr. 2, p.52
9. Popescu, M.L., Gombos, S.P., Burlacu, S. si Mair, A. (2021), *The impact of the COVID-19 pandemic on digital globalization*, Globalization and its Socio-Economic Consequences 2021 p.5
10. Profiroiu, C. M., Nastacă, C.C., Simion, C. E. si Drăguț, M.V. (2022) “Formarea profesională în administrația publică din România în timpul pandemiei de COVID-19”, *Revista Transilvană de Științe Administrative*, vol. 50, nr.1, p.64
11. Rosenbloom, D. H., Kravchuk, R. S., Clerkin, R.M. (2022) *Public Administration. Understanding Management, Politics, and Law in the Public Sector*, New York: Editura Routledge
12. Sandor, S.D. (2000) “Administrația Publică si Internetul”, *Revista Transilvană de Științe Administrative*, nr. 1(4), p.112

Dezvoltarea și promovarea mașinilor electrice în contextul actual

AMARANDEI ADRIAN
MURARIU IONUȚ-CRISTIAN
Facultatea de Management

Introducere.

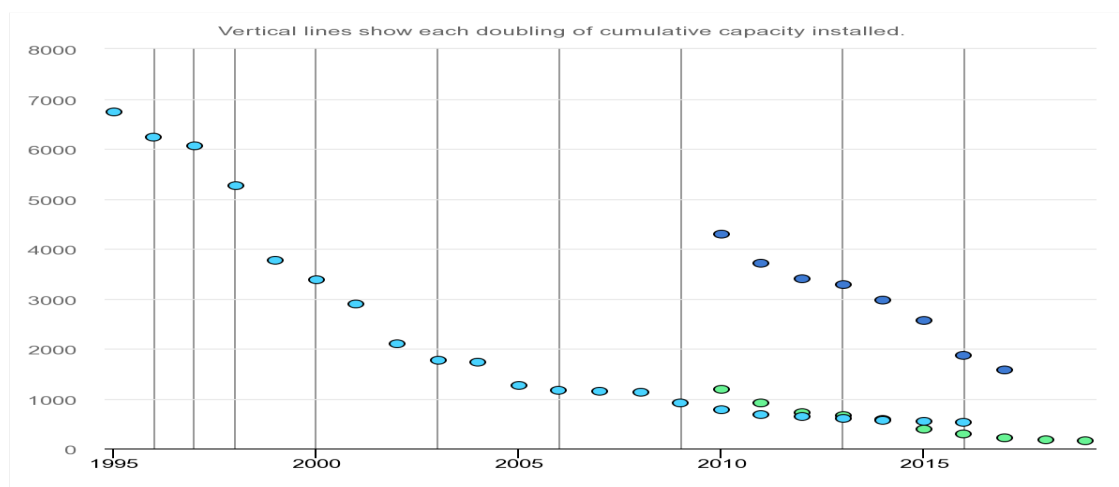
Inginerul german Karl Benz poate fi numit inventatorul automobilului în accepție modernă, obținând un patent în 1886. Autoturismul a transformat societatea modernă prin asigurarea independenței și a libertății de mobilitate. Autoturismul este sursa principală de mobilitate pentru omenire și a contribuit la dezvoltarea celorlalte ramuri ale societății. O dată ce această dezvoltare a atins un nivel de care omenirea însăși este uimită, am început să ne punem problema direcției acestei dezvoltări. Toată această dezvoltare a adus cu sine o exploatare accelerată a resurselor naturale și o creștere accelerată a poluării. În acest context prin acordul de la Paris națiunile au convenit o serie de măsuri pentru reducerea poluării și protecția mediului. Astfel și industria auto va trebui să se adapteze cadrului legislativ bazat pe obiectivele de mediu atât din punct de vedere al efector produselor puse pe piață cât și al procesului de producție în asamblu. Principala contribuție a sectorului auto în vederea reducerii poluării este mașina electrică care nu va mai emite noxe rezultate din arderea combustibililor fosili. Dacă la început publicul a accesat cu timiditate aceste autoturisme cu surse de energie alternativă, cu timpul acestea au luat un avânt puternic în cota de piață auto.

În iunie 2022, un vot al Parlamentului European a impus ca toate autoturismele și camionetele noi vândute în Uniunea Europeană să fie vehicule cu emisii zero până în 2035. Această măsură a făcut parte dintr-un obiectiv continuu de reducere a emisiilor generate de transportul european și va avea un impact asupra majorității Europei. Autoturismele au reprezentat cea mai mare parte a emisiilor de dioxid de carbon din sectorul transporturilor din Uniunea Europeană în 2019, ridicându-se la peste 43% din emisii.

În urma unei analize directe pe siteul majorității producătorilor auto care sunt prezenți în România putem găsi cel puțin un model electric. Aceasta ne arată că dezvoltarea acestora a luat amploare și o dată cu creșterea investițiilor în cercetare și dezvoltare din partea tuturor producătorilor auto.

Nivelul Pretului

Graficul 1



În graficul nr. 1 putem vedea cum a evoluat prețul per o capacitate de 100 kWh a bateriei autovehiculelor electrice. O dată cu creșterea accelerată investițiilor în cercetare și dezvoltare a bateriilor acest cost ar putea să scadă în continuare fiind un impuls decisiv în adoptarea mașinilor electrice în masă.

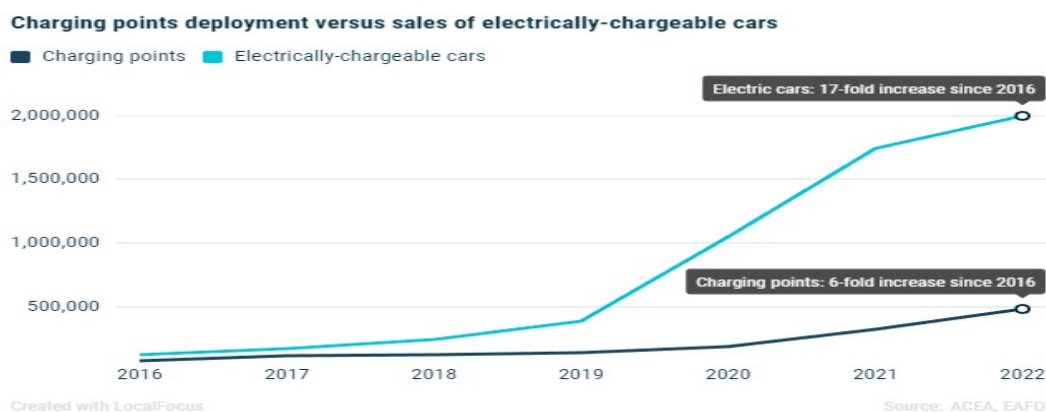
În primul rând putem observa cum începând din 2019 prețul bateriilor mașinilor electrice a scăzut deoarece au fost găsite mai multe surse pentru metalele rare din care acestea sunt fabricate sau materiale alternative cu randament superior.

Potrivit Visual Capitalist Până în 2023, costul bateriilor Li-ion este de așteptat să scadă la aproximativ \$ 100 / kWh - punctul de preț la care EV-urile sunt la fel de ieftine de făcut ca mașinile cu ardere internă.

Rețeaua de puncte de încărcare

Implementarea punctelor de încărcare versus vânzările de mașini cu încărcare electrică

Graficul 2



Putem observa în graficul nr. 2 cum în ultimii ani vânzarile mașinilor electrice au crescut de 17 ori în schimb ce punctele de încărcare sau înmultit de doar 6 ori. Este adevarat ca în comparație cu mașinile cu ardere internă nu mai depinde atât de mult de un punct de încărcare atunci când utilizăm autoturismul local, pentru că utilizatorii au posibilitatea să-și monteze o stație de încărcare la domiciliu sau mulți au deja posibilitatea încărcării la birou. Totuși punctele de încărcare publice sunt esențiale pentru cei care utilizează mașina electrică pe distanțe lungi.

Pentru ca unul din principalii factori în stimularea creșterii vânzărilor mașinilor electrice este dezvoltarea rețelei punctelor de încărcare. Uniunea Europeană a ajuns la un acord provizoriu privind majorarea numărului stațiilor de încărcare pentru vehicule electrice și combustibili alternativi, în condițiile în care blocul comunitar caută să reducă amprenta de carbon a sectorului transporturilor. Potrivit acordului, stațiile de încărcare pentru mașinile electrice trebuie amplasate la fiecare 60 km de-a lungul principalelor autostrăzi ale UE până în 2026.

Aproape 42 % din totalul punctelor de încărcare sunt concentrate în doar două țări ale UE

Top 5: țări cu cele mai multe puncte de încărcare publice din UE

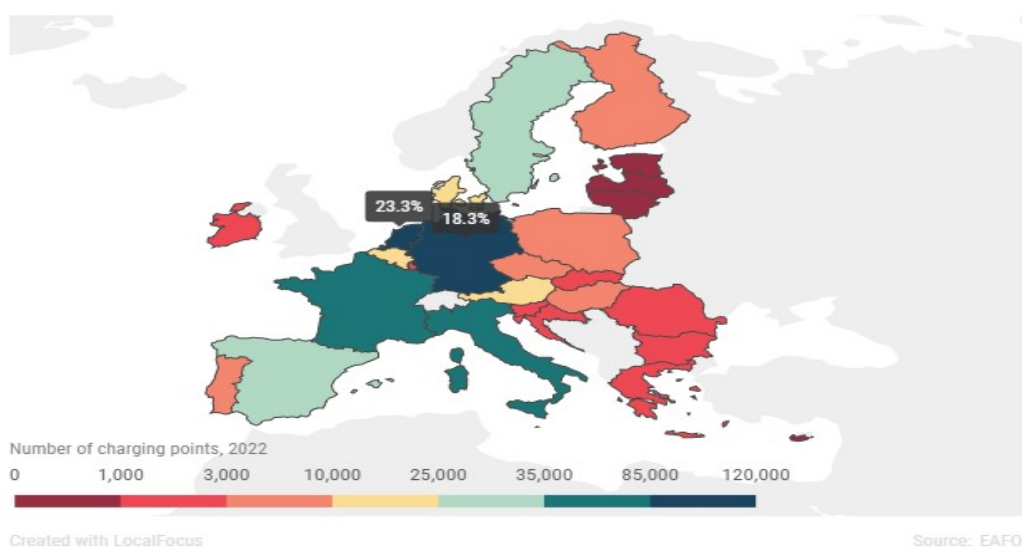
- 1 Țările de Jos (111.821)
- 2 Germania (87.674)
- 3 Franța (83.317)
- 4 Italia (37.186)
- 5 Spania (34.380)

Top 5: țări cu cele mai puține puncte de încărcare publice din UE

- 1 Letonia (660)
- 2 Lituania (477)
- 3 Estonia (300)
- 4 Cipru (69)
- 5 Malta (13)

Țările de Jos – țara cu cea mai mare pondere a infrastructurii – are de aproape 70 de ori mai multe puncte de încărcare decât România (cu 1.658 de puncte de încărcare), ceea ce este de aproximativ șapte ori mai mare.

Graficul 3



Autonomia la un plin de baterie

Autonomia mașinilor electrice este un subiect extrem de controversat datorită faptului că este influențată de o mulțime de factori noi față de motoarele cu ardere internă. Printre aceștia se numără variația mare în funcție de temperatura mediului ambiant, sensibilitate exponențială o dată cu creșterea vitezei de deplasare sau relieful traseului parcurs.

Viteza de încărcare

Încărcarea mașinilor electrice se face în principal în 3 variante:

- Cu cabluri de încărcare conectate la o priză domestică unde viteza de încărcare poate ajunge la aproximativ 3kwh
- La stații de încărcare domestice care necesită curent trifazic de 400V unde viteza de încărcare poate urca până la 22 kwh
- Sau la stații de încărcare cu curent continuu cu de puteri încărcare de până la 350 kwh

Dacă pe numeroasele modele electrice disponibile în comerț producătorii au asigurat capacitatea tehnică pentru viteze de încărcare ridicate de peste 100 kwh, în România stațiile care încarca cu o viteză mai mare de 50 kwh sunt aproape inexistente.

De exemplu stațiile de alimentare folosite de companii (Tesla, Google, Apple, Amazon, Microsoft, etc.)



Figura 1. Stație de încărcare a companiei Google Figura 2. Stație de alimentare Tesla Motors

Avantaje:

- Oferă posibilitatea alimentării cu energie electrică pe timpul cât angajatul lucrează;
- Alimentarea mașinii se face cu o tensiune de 400V ceea ce reduce timpul de încărcare;
- Utilizează tehnologie fast charging ce alimentează 80% din capacitatea bateriei în 0,5h;

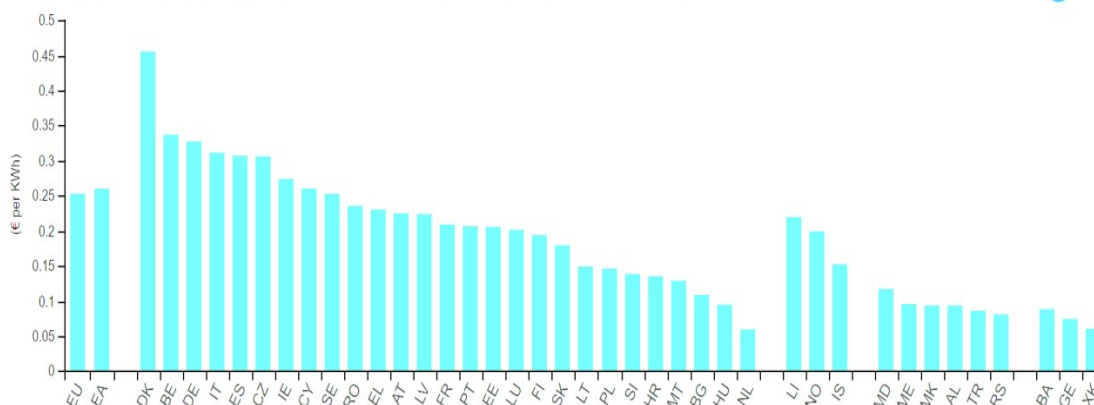
- Dezavantaje:

- Stația reprezintă un punct fix de alimentare;
- Energia utilizată este contracost (fie că este asigurată de proprietarul autovehiculului, sau de companie);
- Dezvoltarea unei infrastructuri energetice necesare alimentării stațiilor;
- De regulă stațiile se găsesc în zonele extraurbane;

Sursele energiei

Din punct de vedere al energiei , costul acesteia și sursa sunt principalii factori care pot face masinile electrice mult mai atractive.

Electricity prices (including taxes) for household consumers, first half 2022



O soluție atractivă pentru a reduce costurile și consumul de energie sunt sursele de energie alternative. Această metodă a început să fie din ce în ce mai utilizată, dar care în prezent, nu este accesibilă foarte multor persoane. Principalul motiv ar fi absența stațiilor de încărcare și costurile ridicate ale unui astemenea autoturism. Numeroasele cercetări au arătat că nevoile exprimate de consumatori fac referire la autonomia bateriilor (asigurarea unei autonomii suficiente drumului la serviciu) și la îmbunătățirea sistemelor de alimentare a acestora. Anumite companii auto au venit cu soluții ecologice de încărcare a autovehiculelor. De exemplu producătorii de autovehicule Toyota au în testare un prototip numit Toyota Prius Solar.



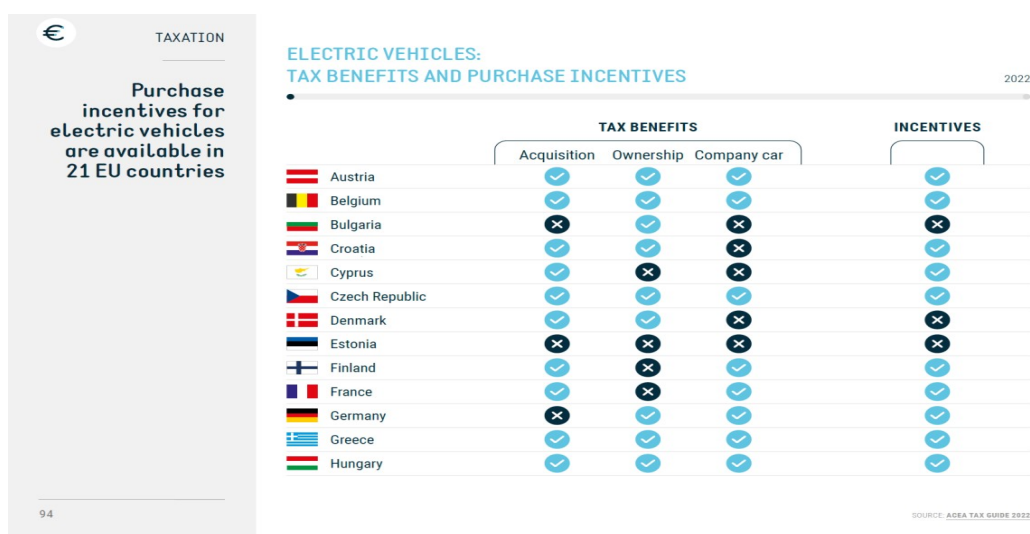
Acest prototip se încarcă în mare parte pe prin intermediul unor celule fotovoltaice. Ea produce energie de 2 kwh/zi. Oferă un design atrăgător și o posibilitate de curățare eficientă la spălătoriile auto obișnuite. Ca și dezavantaje ar fi faptul că suprafața autovehiculului este prea mică pentru captarea energiei solare, și asta asigură o autonomie de 10km/zi de încărcare. Din punct de vedere al infrastructurii, panorueile se înlocuiesc greu în cazul unei deteriorări.

O altă soluție de producere a energiei electrice pentru încărcarea mașinilor sunt stațiile de cu acoperișuri fotovoltaice. Aceste stații utilizează o energie de tip fast charging provenită din energie eco. Au o suprafață mare de captare a energiei putând fi utilizată și în alte scopuri.

Dezavantajul pe care îl prezintă aceste stații sunt costurile ridicate pentru infrastructură .



Subvențiile acordate



La nivelul majorității statelor Uniunii Europene au existat în ultimii ani forme de stimulare a achizițiilor de mașini electrice care după cum informează site-ul Asociației Europene a Producătorilor de Automobile au îmbrăcat diverse forme de la subvenții forfetare, până la avantaje fiscale sau alte beneficii. Tot ei ne spun că la nivelul anului 2021 „17 state membre ale

UE (în scădere față de 20 în 2020) oferă stimulente pentru achiziționarea de vehicule electrice și 10 țări (cu patru mai multe decât în 2020) nu oferă stimulente pentru achiziții, cele mai multe dintre ele doar acordă reduceri sau scutiri de taxe pentru vehiculele electrice”

La nivel național guvernul româniei a susținut deasemenea mașinilor electrice prin intermediul Programului de stimulare a înnoirii Parcului auto național 2020-2024. Aceasta a prevazut unele din cele mai consistente subventii la nivel european. Aceasta a compensat puterea scazută de cumpărare a populației României și a stimulat achiziția chiar dacă în acest sens

România încă este la coada clasamentului privind rețeaua de puncte de încărcare a mașinilor electrice.

Costuri, întreținere și garanție

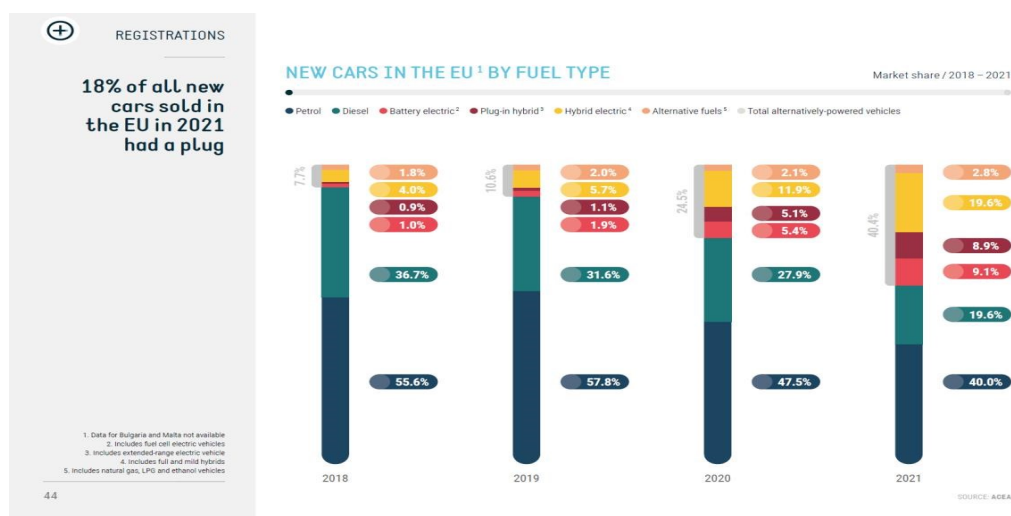
Costurile de întreținere a mașinilor electrice variază în funcție de vechimea autoturismului dar sunt în general mai scăzute decât costurile de întreținere ale mașinilor cu motoare cu ardere internă. Faptul că mașinile electrice costă mai puțin pentru a se întreține nu înseamnă neapărat că sunt competitive din punct de vedere al costurilor cu mașinile convenționale, cel puțin nu încă. Dar adăugați o valoare de revânzare mai mare, costuri mai mici cu combustibilul și valori precum ar fi să nu polueze atmosfera cu dioxid de carbon și particule fine în suspensie, iar cazul economic pentru EV devine din ce în ce mai puternic.

Mașinile electrice vin în general cu o garanție de 160000 km și 8 ani pentru baterie, Dar nu înseamnă că aceasta este și durata de viață a unei baterii.

Concluzii

Având în vedere că avem un cadru legislativ la nivelul Uniunii Europene care elimină orice speranță că piața mașinilor electrice mai poate fi pusă sub semnul întrebării mai rămâne să ne întrebăm când vom face fiecare dintre noi achiziția unui vehicul electric dacă nu chiar am făcut-o deja.

Recomandăm o campanie de promovare și informare mai bună a pieței privind costul total de operare al unei mașini electrice iar pe cei care se gândesc în perioada următoare la achiziția unui autoturism îi încurajăm să testeze și o astfel de variantă mai ales în familiile care dețin mai mult de 1 autoturism.



Bibliografie

1. Automobile Industry Pocket Guide 2022-2023 - ACEA - European Automobile Manufacturers' Association
2. Report - Vehicles in use, Europe 2023 - ACEA - European Automobile Manufacturers' Association
3. Electrification trends worldwide - ACEA - European Automobile Manufacturers' Association
4. Passenger cars: what they are and why they are so important - ACEA - European Automobile Manufacturers' Association

5. Fact sheet – Review of CO2 targets for cars and vans - ACEA - European Automobile Manufacturers' Association
6. Interactive map – Correlation between electric car sales and charging point availability (2022 data) - ACEA - European Automobile Manufacturers' Association
7. Passenger car registrations: +11.3% in January 2023, battery electric 9.5% market share - ACEA - European Automobile Manufacturers' Association
8. Overview – Electric vehicles: tax benefits & purchase incentives in the European Union (2021) - ACEA - European Automobile Manufacturers' Association
9. Visualizing the Freefall in Electric Vehicle Battery Prices (visualcapitalist.com)
10. Chart: The Most Used Energy Sources in Europe | Statista
11. Chart: Renewables Soon to Overtake Coal in Electricity Generation | Statista
12. Electricity Maps | Live 24/7 CO₂ emissions of electricity consumption
13. IEA, Evolution of Li-ion battery price, 1995-2019, IEA, Paris <https://www.iea.org/data-andstatistics/charts/evolution-of-li-ion-battery-price-1995-2019> , IEA. Licence: CC BY 4.0
14. Charging point deployment versus sales of electrically-chargeable cars - ACEA - European Automobile Manufacturers' Association

Programul de reformă radicală. Cazul Poloniei

ANDREIANU CODRUȚ⁴

BOGDAN DENISA⁵

MIHAI NARCISA⁶

Facultatea de Economie Teoretică și Aplicată

Introducere

Prezentarea conceptului și a contextului istoric al Poloniei în anii 1990

În anii 1990, Polonia a experimentat o transformare economică radicală prin intermediul unui set de politici de liberalizare și privatizare numite generic "terapie de șoc". Termenul „terapie de șoc” a fost introdus în literatură în anii '70 de economistul american Milton Friedman, iar conceptul a fost popularizat de Naomi Klein în cartea sa din 2007 intitulată „Terapia de șoc: Națiunea conduce, economia se reface”.

Contextul istoric al Poloniei din anii '90 este important pentru a înțelege cum s-a ajuns la aplicarea terapiei de șoc. Polonia a trecut prin perioade grele după cel de-al Doilea Război Mondial, cu o economie centralizată și cu o considerabilă parte din întreprinderi deținute de stat. În 1989, Polonia a devenit prima țară din blocul comunist care a organizat alegeri parlamentare libere, ceea ce a dus la prăbușirea regimului comunist și la instaurarea unui guvern democratic.

Guvernul de după alegerile din 1989 a făcut eforturi pentru a reclădi economia Poloniei prin liberalizarea și privatizarea sectorului public. Această politică a fost condusă de economistul Leszek Balcerowicz, care a fost numit ministru al finanțelor în 1989. Politicile economice folosite de guvernul polonez în această perioadă au fost influențate și de instituțiile financiare internaționale, cum ar fi Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială.

Creșterea șomajului și scăderea nivelului de trai pentru majoritatea polonezilor au fost efecte ale politicilor economice de liberalizare și privatizare prin măsuri de austeritate precum reducerea salariilor și subvențiilor. De asemenea, privatizarea a dus la pierderea locurilor de muncă în sectorul public și la o creștere a inegalității sociale.

În contextul acestor politici economice și sociale, termenul "terapie de șoc" a fost adoptat pentru a descrie această transformare radicală a economiei Poloniei.

De-a lungul anilor, termenul a fost folosit în mod repetat pentru a descrie reforme similare aplicate în alte țări din întreaga lume.

Politica economică din Polonia în anii 1990

Privatizarea întreprinderilor de stat și liberalizarea piețelor

În anii 1990, Polonia a integrat o serie de reforme economice majore care aveau în vedere privatizarea întreprinderilor de stat și liberalizarea piețelor. Aceste politici au fost luate ca parte a procesului de tranziție a Poloniei de la o economie planificată la una de piață.

⁴ andreianucodrut21@stud.ase.ro

⁵ bogdandenisa21@stud.ase.ro

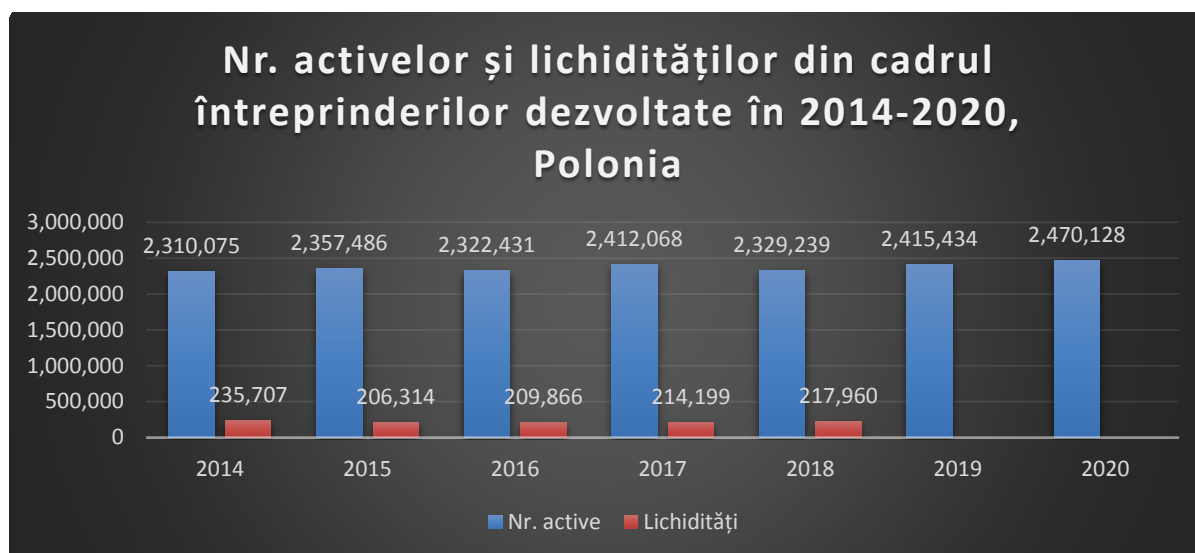
⁶ mihainarcisa21@stud.ase.ro

Pentru a privatiza întreprinderile de stat, guvernul polonez a folosit mai multe metode, inclusiv vânzarea directă de active, listarea companiilor la bursă, privatizarea prin intermediul programelor de privatizare pentru angajați și crearea de companii mixte între sectorul public și cel privat.

Cât despre impactul privatizării asupra economiei poloneze și a sectorului privat, privatizarea a avut un impact considerabil asupra economiei și sectorului privat din Polonia. Aceasta a dus la o mărire a volumului de investiții străine și la o creștere a productivității în sectoarele privatizate. Cu toate acestea, privatizarea a fost asociată cu pierderea unor locuri de muncă, reducerea investițiilor publice și creșterea inegalităților sociale.

Politica de privatizare și liberalizare a fost criticată de unii, care au susținut că aceasta a dus la o mai puternică acumulare a puterii economice în mâinile unor oligarhi și că a încurajat corupția la foc continuu.

În plus, unele grupuri și organizații au contestat faptul că politicile economice s-au axat prea mult pe piață și nu suficient pe nevoile sociale ale oamenilor, cu toate că toate modificările erau cu scopul de a-i sprijini pe aceștia.



Sursa: <https://www.statista.com/statistics/1133521/poland-number-of-enterprises/>

Impactul politicilor economice asupra economiei și societății poloneze

Politicile economice din Polonia în anii '90 au analizat obiective precum creșterea economică, stabilizarea monetară și reducerea inflației. Aceste politici au înglobat măsuri precum liberalizarea comerțului, privatizarea întreprinderilor de stat și controlul strict al bugetului. În ciuda dificultăților, aceste politici au dus la o creștere economică semnificativă și la o scădere a inflației.

Inflația a scăzut considerabil, de la niveluri exorbitante la începutul anilor 1990, la aproximativ 10% în 1995.

Politicile economice din Polonia în anii '90 au avut un impact distinct asupra diferitelor sectoare economice. Sectorul agricol a fost supus unor reforme însemnate, cum ar fi privatizarea fermelor de stat și liberalizarea pieței agricole, iar aceste reforme au dus la o dezvoltare a producției și la o îmbunătățire a calității produselor. În sectorul industrial, privatizarea a dus la o creștere a eficienței și a spiritului de competitivitate, dar a dus și la pierderea locurilor de

muncă în unele regiuni. Sectorul serviciilor a cunoscut o creștere semnificativă, datorită liberalizării pieței și dezvoltării sectorului privat.

Politica economică din Polonia în anii '90 a fost impactantă asupra populației, în special asupra clasei de mijloc. Privatizarea și liberalizarea au dus la creșterea veniturilor și a oportunităților de afaceri pentru unii, dar au dus și la creșterea inegalității sociale și la pierderea locurilor de muncă pentru alții. Politicile de austeritate și reformele fiscale au dus la coborârea nivelului de trai pentru mulți polonezi, în special pentru cei ce nu reușeau să atingă un venit considerabil.

Politicile economice din Polonia în anii '90 au creat de asemenea oportunități pentru clădirea unei noi clase de afaceri și a antreprenoriatului în țară. Oamenii de afaceri polonezi au beneficiat de privatizarea întreprinderilor de stat și de liberalizarea piețelor, ceea ce le-a permis să-și dezvolte afacerile și să-și extindă activitățile pe piețele internaționale prin posibilitatea de a-și stabili prețul în funcție de piață nu de regulile guvernamentale.

Cazul Poloniei prin viziunea lumii

Argumentele lui Naomi Klein privind aplicarea terapiei de șoc în Polonia

În anii 1990, Polonia a suferit o serie de schimbări economice radicale, inclusiv privatizarea întreprinderilor de stat și liberalizarea piețelor. Aceste politici au fost încurajate de aplicarea terapiei de șoc, o strategie economică care presupune implementarea eficientă a unor măsuri de austeritate și reformă într-un efort de a echilibra balanța economică în care se aflau.

Naomi Klein, jurnalist și autoare a cărții „No Logo”, a fost una dintre criticii cei mai vocali ai aplicării terapiei de șoc în Polonia. Potrivit dumneaei, politicienii și economiștii care au impus această strategie au abuzat de criza economică prin implementări dure care au lăsat cicatrici asupra populației poloneze.

Aplicarea terapiei de șoc în Polonia a implicat măsuri de austeritate semnificative, cum ar fi scăderea cheltuielilor bugetare și înghețarea salariilor și pensiilor. În plus, guvernul a implementat reforme economice, inclusiv privatizarea întreprinderilor de stat și liberalizarea piețelor. Aceste politici aplicate asupra sectorului agricol, industrial și al serviciilor, prezentau în momentul respectiv o soluție asupra clasei de mijloc și a populației mai sărace.

Efectele terapiei de șoc asupra populației poloneze au fost relevante. Deși aceste politici au ajutat la redresarea economică a țării, au creat inegalități economice și au dus la o creștere a polarizării sociale. În plus, aceste politici au afectat nivelul de trai al populației și au dus la o scădere a securității economice a țării.

În prezent, există dezbateri continue cu privire la efectele terapiei de șoc asupra Poloniei și a altor țări care au aplicat această strategie. În timp ce unii susțin că aceste politici au fost necesare pentru stabilitatea economică.

Naomi Klein este o jurnalistă canadiană care a scris o carte intitulată „Terapia de șoc: ascensiunea capitalismului dezastros” în care analizează impactul politicii economice neoliberale și a terapiei de șoc în diverse țări, cu precădere în cazul Poloniei.

Conform lui Klein, aplicarea terapiei de șoc în Polonia a fost justificată prin ideea că era esențială o transformare imediată și radicală a economiei și societății poloneze pentru a depăși stadiul postcomunist. Naomi Klein susține că această abordare a fost promovată de economiștii neoclasici și de instituțiile financiare internaționale, cum ar fi Fondul Monetar

Internațional (FMI) și Banca Mondială, care au susținut guvernul polonez să adopte politici economice neoliberales.

Klein susține că această abordare a avut urmări negative asupra populației poloneze, care a suferit de pe urma creșterii șomajului, a reducerii salariilor și a pensiilor, precum și de pe urma măririi prețurilor și a nivelului de trai precar. Potrivit lui N. Klein, politicile de austeritate și de liberalizare a piețelor au favorizat în special marile corporații și au dus la o polarizare socială semnificativă în Polonia.

Șomajul a crescut semnificativ în timpul tranziției, ajungând la un vârf de 16,2% în 1993. Cu toate acestea, șomajul a început să scadă în anii următori și a ajuns la 8,3% în 1998.

În opinia jurnalistei, aplicarea terapiei de șoc în Polonia a fost o experiență negativă, care a arătat că abordările neoliberales nu prezintă rezultate pentru rezolvarea problemelor economice și sociale.

În cartea „The Shock Doctrine” scrisă tot de Naomi Klein, găsim argumente privind aplicarea terapiei de șoc în Polonia. Aceasta afirmă că:

„Polonia a fost aleasă pentru a fi primul laborator al terapiei de șoc. [...] Polonia a fost ales pentru că era văzut ca un laborator natural. O țară care a suferit atât de mult în secolul XX, din cauza fascismului și comunismului, că va accepta orice pentru a deveni parte a Vestului democratic.”

„Polonia a fost aleasă ca laboratorul perfect pentru transformarea instituțiilor de stat și a întregii societăți prin utilizarea terapiei de șoc. [...] În Polonia, revoluția a fost încurajată să se concentreze nu asupra schimbării în sistemul economic, ci asupra schimbării în sine.”

„Terapia de șoc a fost aplicată în mod deliberat într-o perioadă de mare confuzie și dezorientare. Populația poloneză nu a putut să lupte împotriva transformării rapide a economiei sale, deoarece era dezorientată, speriată și fără resurse. În timp ce Polonia se afla sub șoc, reforma economică a fost impusă prin forță.”

Aceste citate evidențiază faptul că Naomi Klein crede că Polonia a fost aleasă drept locul ideal pentru aplicarea terapiei de șoc prin faptul că deținea o istorie complicată și prin prisma așteptărilor sale privind integrarea în Vest. Ea sugerează că acest sistem a fost aplicat într-un moment de confuzie și dezorientare, iar populația în cauză a fost în incapacitatea de a se opune transformării economiei sale, neavând posibilitatea sau ocazia de a-și exprima opinia.

Analiza modului în care terapia de șoc a fost aplicată în Polonia în anii 1990

În Polonia, terapia de șoc a fost aplicată în mod asemănător cu alte țări din Europa de Est care se confruntau cu probleme economice în anii 1990. Aceasta a implicat un conglomerat de măsuri de austeritate, privatizare și liberalizare economică. În ceea ce privește privatizarea, a fost stabilit un program greu de digerat pentru vânzarea întreprinderilor de stat, ceea ce a dus la o schimbare a structurii economice. Politicile de liberalizare economică au permis intrarea companiilor străine pe piața poloneză, ceea ce a dus la o creștere a concurenței și o schimbare a echilibrului economic.

În cartea sa, Naomi Klein susține că terapia de șoc a fost integrată într-un mod brutal și rapid în Polonia, iar populația a suferit din cauza acestor măsuri de austeritate. Ea afirmă că terapia de șoc a însemnat „schimbări bruște și fără nicio avertizare, fără nicio discuție publică, fără nicio pregătire prealabilă sau compasiune față de cei afectați”. În opinia acesteia, măsurile

au fost implementate într-un mod care a sprijinit elitele economice și a făcut puțin pentru a îmbunătăți situația clasei de mijloc și a celor săraci.

De asemenea, Naomi afirmă că măsurile de austeritate și privatizarea au avut o amprentă asupra sectorului de sănătate din Polonia. În timpul terapiei de șoc, bugetul pentru sistemul de sănătate a fost micșorat, ceea ce a dus la închiderea multor spitale și clinici și la o deteriorare a serviciilor medicale.

În concluzie, terapia de șoc aplicată în Polonia în anii 1990 a fost reprezentativă economiei și populației. Implementarea rapidă și brutală a măsurilor de austeritate și privatizare a avut efecte pe termen lung asupra sectorului de sănătate, a clasei de mijloc și a celor săraci.

Evoluția inflației în Polonia în perioada 1989-2019



Sursa: <https://www.statista.com/statistics/376392/gross-domestic-product-gdp-per-capita-in-poland/>

Efectele terapiei de șoc asupra populației poloneze

Efectele terapiei de șoc asupra populației poloneze au fost extreme și diverse, cu implicații majore asupra societății poloneze în ansamblu.

În primul rând, una dintre cele mai evidente consecințe ale terapiei de șoc a fost creșterea șomajului și pierderea locurilor de muncă pentru mii de oameni. Această situație a dus la o scădere vizibilă a nivelului de trai al multor polonezi și la creșterea inegalității sociale.

Pe de altă parte, terapia de șoc a dus la o ascensiune a sectorului privat în Polonia, cu o dezvoltare accelerată a noilor afaceri și a unei noi clase de antreprenori. Aceștia au fost cei care au beneficiat cel mai mult de liberalizarea piețelor și de privatizarea întreprinderilor de stat.

În plus, terapia de șoc a fost impactantă referitor la sistemul de sănătate și educație din Polonia, cu o reducere observabilă a fondurilor alocate acestor sectoare. Aceasta a dus la o scădere a calității serviciilor de sănătate și educație, precum și la o creștere a inegalităților în accesul la aceste servicii.

În general, efectele terapiei de șoc asupra populației poloneze au fost mixte, cu atât consecințe pozitive, cât și negative. Deși au existat beneficii în ceea ce privește dezvoltarea sectorului privat și a creșterii economiei, impactul negativ asupra nivelului de trai și accesului la servicii a persistat în timp.

Terapia de șoc și politica economică internațională

Utilizarea terapiei de șoc în Rusia și Irak, țări reprezentative

Utilizarea terapiei de șoc în Rusia:

În anii '90, Rusia a trecut prin schimbări economice majore, în ceea ce a fost numit „șoc terapeutic”. Aceste transformări cuprindeau privatizarea masivă a întreprinderilor de stat, liberalizarea piețelor, reformarea sistemului de taxe și impozite și scăderea cheltuielilor guvernamentale. Aceste politici au dus la o creștere a inegalității economice și la o scădere a nivelului de trai al populației.

Utilizarea terapiei de șoc în Irak:

În urma invaziei americane din 2003, guvernul irakian a instaurat o serie de reforme economice neoliberale, cunoscută sub numele de „șoc terapeutic”. Aceste reforme au inclus liberalizarea piețelor, privatizarea întreprinderilor de stat și eliminarea subvențiilor guvernamentale pentru produse de bază. Aceste politici au avut un impact negativ asupra economiei și a nivelului de trai al populației din Irak.

În general, folosirea terapiei de șoc în alte țări a fost judecată pentru efectele sale negative asupra populației și a economiei, în special în privința inegalității economice și a polarizării sociale. Criticii susțin că aceste politici sunt de multe ori aplicate cu forța de către organizații financiare internaționale, cum ar fi FMI sau BM, și sunt mai degrabă în interesul corporațiilor și al elitei financiare decât al populației în gene.

Rolul instituțiilor internaționale, cum ar fi Fondul Monetar Internațional, în implementarea politicii economice și terapiei de șoc

În ceea ce privește utilizarea terapiei de șoc, instituțiile internaționale, cum ar fi FMI, au jucat un rol semnificativ în stabilirea și promovarea politicilor economice în țările care au trecut prin aceasta practică. FMI a acordat împrumuturi țărilor în schimbul implementării reformelor economice și a politicilor de îmbunătățire structurală, care au inclus privatizarea, liberalizarea pieței și reducerea cheltuielilor bugetare.

De exemplu, în cazul Poloniei, FMI a acordat un împrumut în valoare de 1,5 miliarde de dolari în 1990, cărui i s-a aplicat o condiție de implementare a politicii economice recomandate de FMI. În ceea ce privește criticile aduse politicilor economice promovate de FMI și alte instituții internaționale, unii argumentează că acestea au contribuit la creșterea inegalității economice și a sărăciei, în loc să o reducă. De asemenea, au avut un impact negativ asupra serviciilor publice, cum ar fi sănătatea și educația, și au afectat negativ calitatea vieții populației.

Pe de altă parte, susținătorii politicii economice recomandate de FMI și terapiei de șoc sunt de părere că acestea sunt necesare pentru a ajuta țările să își stabilizeze economiile și să își sporească competitivitatea pe termen lung. În plus, ei susțin că privatizarea și liberalizarea pieței pot duce la o expansiune economică mai rapidă și la îmbunătățirea bunăstării generale a populației.

Critici și dezbateri privind terapia de șoc

Critici aduse terapiei de șoc în general și în cazul Poloniei în special

După cum am relatat și mai sus, despre terapia de șoc s-au adus numeroase critici în ceea ce privește cazul Poloniei. Printre acestea se numără:

Lipsa de consultare și participare a populației, unul dintre cele mai importante aspecte criticate în cazul aplicării terapiei de șoc. Deciziile au fost luate de către un grup restrâns de experți, fără a se lua în considerare nevoile și perspectivele diferitelor grupuri sociale din Polonia.

Distrușterea sectoarelor economice prin politica de liberalizare a piețelor și privatizare a dus la distrugerea unor sectoare economice importante, cum ar fi sectorul minier sau cel agricol, ceea ce a avut un impact major asupra economiei și a vieții oamenilor din aceste zone.

Creșterea inegalității și a sărăciei prin terapia de șoc a avut un impact major asupra inegalității economice și a sărăciei.

Impactul asupra sănătății și educației prin prisma reducerii cheltuielilor publice a avut un impact major asupra sistemelor de sănătate și educație din Polonia, ceea ce a dus la o destabilizare.

Dependența de instituțiile financiare internaționale folosind politica de aplicare a terapiei de șoc a dus la o dependență însemnată față de instituțiile financiare internaționale, cum ar fi FMI sau BM, care au impus condiții stricte în schimbul acordării de împrumuturi.

În general, criticii terapiei de șoc au argumentat că aceasta a avut un impact negativ asupra economiilor și societăților în care a fost aplicată, și că politica de liberalizare economică și privatizare nu a dus la dezvoltarea economiilor, ci mai degrabă la creșterea inegalității și sărăciei.

În timpul aplicării politicii economice în Polonia în anii 1990, au fost impuse critici referitoare la modul în care acestea au fost aplicate. Criticii au vociferat că reformele economice au dus la o creștere a șomajului și a sărăciei în rândul populației și că privatizarea a încurajat anumite grupuri, în detrimentul altora. În același timp, susținătorii politicilor economice au argumentat că aceste reforme încurajau modificări favorabile ale economiei cu scopul de a integra economia poloneză în practicile globale.

În ceea ce privește politicile economice aplicate în Polonia, în anii 1990 a apărut o inegalitate economică și polarizare socială. Reformele economice au dus la formarea unei clase de afaceri și a unei noi elite financiare, în timp ce o mare parte din populație a rămas săracă și fără locuri de muncă. Această polarizare economică a avut un rol negativ asupra coeziunii sociale și a contribuit la tensiunile sociale de pe scena globală.

Deși politicile economice au dus la o creștere a PIB-ului și la o restructurare a economiei, acestea au avut un impact nefavorabil asupra anumitor sectoare, precum industria și agricultura, de asemenea, și asupra unor regiuni mai sărace ale țării. În plus, politicile economice au luat parte la creșterea șomajului și a sărăciei, ceea ce a avut un impact negativ asupra calității vieții și a securității economice a populației.

Poziția susținătorilor terapiei de șoc și argumentele lor

Susținătorii terapiei de șoc argumentează că aceasta poate fi o soluție rapidă și eficientă pentru redresarea economiilor în criză, prin reforme radicale care să sporească competitivitatea și productivitatea. Ei consideră că această abordare poate duce la creștere economică și crearea de locuri de muncă. Aceștia consideră că intervențiile rapide, precum cele

impuse de terapia de șoc, sunt necesare pentru a evita o perioadă lungă de stagnare economică sau criză, care ar putea avea efecte mai grave asupra populației.

Susținătorii terapiei de șoc consideră că este o metodă necesară pentru a reforma economiile care se confruntă cu probleme structurale profunde. Ei argumentează că terapia de șoc poate ajuta la eliminarea blocajelor economice și la crearea unei baze solide pentru creșterea economică pe termen lung.

Unii susținători argumentează că terapia de șoc poate fi benefică chiar și în cazul în care are costuri sociale ridicate pe termen scurt, deoarece aceste costuri sunt considerate necesare pentru a deschide calea spre o economie mai eficientă și mai competitivă. De asemenea, unii susținători cred că terapia de șoc poate fi utilă pentru a rezolva problemele inflației și pentru a promova stabilitatea macroeconomică.

În general, susținătorii terapiei de șoc cred că este important să se realizeze reforme economice radicale și rapide pentru a îmbunătăți economiile în dificultate, chiar dacă aceste reforme pot fi dureroase pentru oameni și pentru anumite sectoare ale economiei.

Dezbaterea continuă privind eficacitatea terapiei de șoc și impactul său asupra economiilor și societăților

În timpul aplicării politicii economice în Polonia în anii 1990, au fost impuse critici referitoare la modul în care acestea au fost aplicate. Criticii au vociferat că reformele economice au dus la o creștere a șomajului și a sărăciei în rândul populației și că privatizarea a încurajat anumite grupuri, în detrimentul altora. În același timp, susținătorii politicilor economice au argumentat că aceste reforme încurajau modificări favorabile ale economiei cu scopul de a integra economia poloneză în practicile globale.

În ceea ce privește politicile economice aplicate în Polonia, în anii 1990 a apărut o inegalitate economică și polarizare socială. Reformele economice au dus la formarea unei clase de afaceri și a unei noi elite financiare, în timp ce o mare parte din populație a rămas săracă și fără locuri de muncă. Această polarizare economică a avut un rol negativ asupra coeziunii sociale și a contribuit la tensiunile sociale de pe scena globală.

Dezbaterea privind eficacitatea terapiei de șoc continuă și în prezent. În timp ce unii susțin că aceasta poate fi o soluție eficientă în anumite situații, alții argumentează că terapia de șoc poate duce la creșterea inegalității economice și a sărăciei, precum și la deteriorarea condițiilor de trai și a bunăstării sociale. Mai mult, există preocupări legate de impactul terapiei de șoc asupra suveranității naționale și asupra politicilor economice și sociale ale unei țări.

Un alt aspect important în dezbaterea privind terapia de șoc este legat de rolul instituțiilor internaționale, precum Fondul Monetar Internațional, în impunerea acestor politici. Există critici că aceste instituții își impun politicile economice și sociale asupra unor state suverane, ceea ce poate duce la pierderea controlului asupra propriilor decizii și politici economice.

Concluzii

Impactul terapiei de șoc asupra Poloniei a fost semnificativ, în special în ceea ce privește tranziția de la o economie centralizată la una de tip piață liberă. În primii ani, economia poloneză a înregistrat o scădere semnificativă, urmată de o perioadă de creștere economică și stabilizare în anii 2000. Cu toate acestea, există dezbateri în ceea ce privește impactul terapiei de șoc asupra populației poloneze, în special în ceea ce privește creșterea

sărăciei și a inegalității sociale. În plus, există critici cu privire la impactul terapiei de șoc asupra instituțiilor sociale și democratice din Polonia.

Cazul Poloniei oferă o serie de lecții în ceea ce privește aplicarea terapiei de șoc și implementarea politicilor de reformă. Este important să se țină cont de contextul social, politic și economic al fiecărei țări înainte de implementarea terapiei de șoc, precum și de necesitatea unui sprijin social și politic larg pentru astfel de reforme.

De asemenea, este important să se țină cont de impactul pe termen lung al terapiei de șoc asupra populației și asupra instituțiilor democratice și sociale. În ceea ce privește aplicabilitatea terapiei de șoc în alte țări, trebuie să se acorde atenție particularităților istorice, culturale și politice ale fiecărei țări și să se adopte o abordare adaptată la acestea.

În concluzie, cazul Poloniei reprezintă un exemplu semnificativ de aplicare a terapiei de șoc și de impactul acesteia asupra unei economii și a unei societăți în tranziție. Dezbaterile privind eficacitatea și impactul terapiei de șoc continuă și sunt relevante în contextul politic și economic global actual.

Bibliografie

- David Ost. *The Defeat of Solidarity: Anger and Politics in Postcommunist Europe*. Cornell University Press, 2005.
- Naomi Klein. *The Shock Doctrine: The Rise of Disaster Capitalism*. Metropolitan Books, 2007.
- Leszek Balcerowicz. *Socialism, Capitalism, Transformation*. Central European University Press, 1995.
- Jeffrey Sachs. *Poland's Jump to the Market Economy*. MIT Press, 1993.
- World Bank. "Poland: The Road to a Market Economy". 1991.
- Site-ul oficial al Institutului Von Mises, un alt think-tank libertarian: <https://mises.org/>
- Site-ul oficial al Forumului Economic Mondial: <https://www.weforum.org/>
- Site-ul oficial al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică: <https://www.oecd.org/>
- Site-ul oficial al Fondului Monetar Internațional: <https://www.imf.org/>
- Site-ul oficial al Băncii Mondiale: <https://www.worldbank.org/>
- Site-ul oficial al Naomiei Klein: <https://naomiklein.org/>
- <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=PL>
- <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=PL>
- <https://tradingeconomics.com/poland/unemployment-rate>
- <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?locations=PL>
- <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat> la 5 septembrie 2019.
- <https://www.britannica.com/place/Poland/Economy>
- <https://www.statista.com/statistics/376392/gross-domestic-product-gdp-per-capita-in-poland/>
- <https://www.statista.com/statistics/1133521/poland-number-of-enterprises/>

Piața energiei în contextul inflaționist

**ANGHEL ADELA GABRIELA
BURCEA VALENTIN-MARIAN
BĂNCESCU ANDREI**
Facultatea de Business și Turism

Introducere

Piața energiei, care se poate referi la piața energiei electrice sau la alte resurse energetice, este în esență o procedură de gestionare a pieței cu accent pe comercializarea și furnizarea de energie. Având în vedere importanța lor pentru economiile din întreaga lume, nevoia acestui sector în furnizarea de energie electrică și gaze și dificultățile financiare asociate energiei, piețele de energie sunt recunoscute că o industrie complexă și în expansiune rapidă. Motivul principal pentru alegerea unei teme costă în faptul că sursele energetice sunt indispensabile în viața cotidiană, atât pentru populație cât și pentru întreprinderi. În acest caz, autorități guvernamentale trebuie să găsească o modalitate prin care pun la dispoziția actorilor economici și a populație resursele energetice de care au nevoie, pentru a își continua activitatea în deplină armonie.

Obiectivul principal al acestei lucrări este acela de a vedea cum a evoluat piața energiei că urmare a ridicării restricțiilor impuse la nivel global de autoritățile competente, că răspuns la pandemia COVID-19 și reînceperea număratorilor activității economice a antrenat, într-un ritm alert, cererea de gaze naturale și de energie electrică, acest lucru rezultând într-o explozie a prețurilor în cadrul piețelor acestor resurse. Pe lângă obiectivul principal am analizat și câteva obiective secundare în vederea temei alese, astfel acestea sunt: dependența de importuri energetice, dependența de importuri de gaze naturale, valoarea adăugată brută a sectorului industrial.

Această lucrare este structurată în două capitole. Primul capitol face referire la prezentarea pieței energetice la nivel european în contextul inflaționist actual, global și în UE, conținând explicații teoretice, menite să ghideze către formarea unei păreri pertinente asupra temei. În cel de-al doilea capitol va fi ilustrat, printr-un studiu de caz, ce relatează situația actuală a energiei, analizând factorii determinanți ce au constituit o creștere a prețului energiei.

Prezentarea surselor majore de energie necesare pentru producția energetică

Sursele de energie reprezintă un subiect extrem de important de discuție, dat fiind faptul că acestea sunt indispensabile atât pentru populație cât și pentru agenții economici. În acest caz, în această lucrare vor fi prezentate pentru început tipurile de energie și importanța fiecăreia în parte. În ziua de astăzi, energia este printre cele mai importante lucruri ce ne sprijină utilizarea tuturor tehnologiilor realizate de-a lungul timpului de către om și să ne menținem viața de zi cu zi neschimbată. Energie este acel sistem fizic utilizat pentru a efectua un lucru mecanic în momentul în care se trece printr-o transformare din starea într-o altă stare aleasă ca stare de referință.

Sursele de energie sunt considerate a fi de două feluri:

1. Energii regenerabile - energii ce provin din surse care fie că se regenerează de la sine în scurt timp, fie sunt surse inepuizabile.

2. Energii neregenerabile - energie care provine dintr-o sursă care este de unică folosință și nu se regenerează în mod natural sau este consumabilă. Acest termen se referă la energiile cele mai folosite la nivel global cum ar fi: cărbune, gaze naturale, petrol etc.

În continuare vor fi descrise pe scurt câteva dintre sursele de energie neregenerabile și regenerabile și se va indica proveniența și importanța acestora:

A. Surse de energie neregenerabile

a. **Petrolul.** Țițeiul și petrolul sunt amestecuri de hidrocarburi care provin din rămășițele de plante și animale (diatomee) care au trăit într-un mediu marin cu milioane de ani în urmă înainte de a exista dinozaurii, ne referim la ei drept combustibili fosili. Rămășițele scheletice ale acestor creaturi și plante au fost acoperite de straturi de nisip, măr și rocă de-a lungul a milioane de ani. Căldura și presiunea acestor straturi au transformat materialele rămase în ceea ce este cunoscut în prezent sub numele de țiței sau petrol.

b. **Gazul.** Pe suprafața pământului și a oceanului fundul de milioane până la sute de milioane de ani în urmă, rămășițele de plante și animale (cum ar fi diatomeele) s-au acumulat în straturi groase, combinate ocazional cu nisip, nămol și carbonat de calciu. Aceste straturi au fost în cele din urmă acoperite de rocă, nisip și nămol. Această substanță era bogată în hidrogen și carbon, iar presiunea și căldura au transformat o parte din ea în cărbune, unele în petrol, iar altele în gaz natural.

c. **Cărbunele.** Rocă sedimentară inflamabilă cu o concentrație mare de carbon și hidrocarburi, cărbunele este adesea de culoare neagră sau negru-maroniu. Cărbunele este alcătuit din energia care a fost odată închisă în plantele care au locuit în pădurile mlăștinoase cu sute de milioane de ani în urmă. De-a lungul a milioane de ani, plantele au fost îngropate de straturi de rocă și noroi. Căldura și presiunea care au urmat au transformat plantele în ceea ce acum numim cărbune.

d. **Energia nucleară,** conexiunile care țin nucleul împreună conțin o energie enormă. Aceste conexiuni pot fi întrerupte, ceea ce va elibera energia nucleară. Fuziunea nucleară poate rupe legăturile, iar energia rezultată poate fi utilizată pentru a genera electricitate. Fuziunea nucleară, în care atomii fuzionează sau fuzionează pentru a produce un atom mai mare, este un alt proces care poate elibera energie nucleară. Energia din soare și stele provine din fuziune. Cercetările privind valorificarea fuziunii nucleare ca sursă de energie pentru producerea de căldură și energie sunt încă în curs de desfășurare, cu toate acestea, nu este clar dacă această tehnologie va fi sau nu fezabilă din punct de vedere comercial, din cauza provocărilor legate de gestionarea unui proces de fuziune.

B. Surse de energie regenerabile

a. **Energia solară.** Soarele este însuși o sursă de energie ce nu va dispărea prea curând, însă ceea ce ne propunem cu această energie solară utilizată fără conservare până acum este să extindem modurile ei de colectare prin panouri solare, ce funcționează colectând căldură emisă de razele solare (radiația solară) și convertind-o în electricitate.

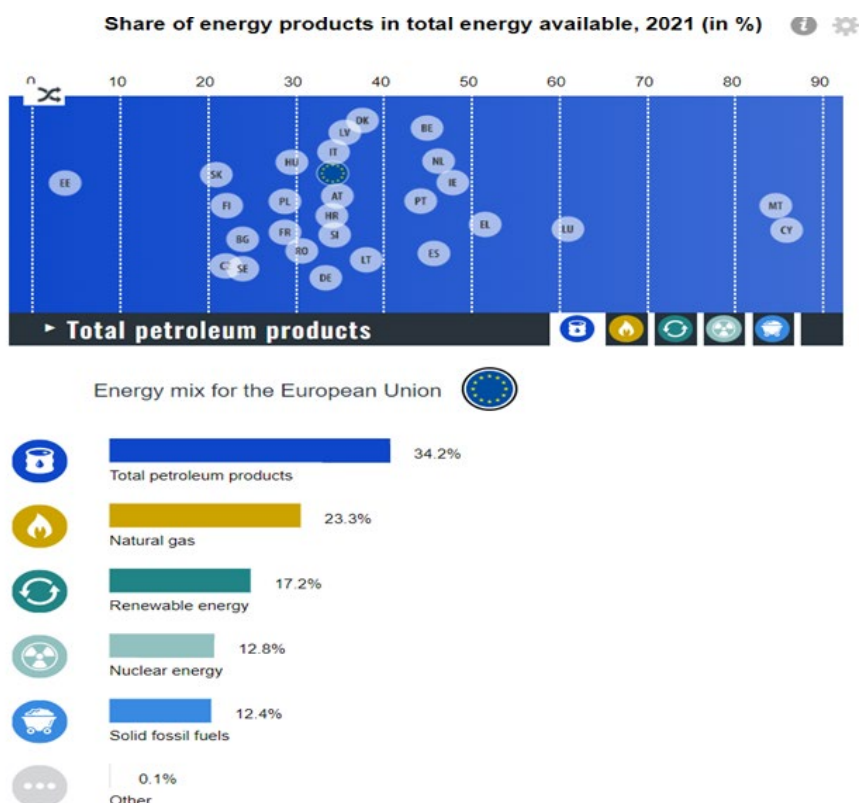
b. **Energia geotermală.** Acest tip de energie provine din căldură generală de epicentrul Pământului, care este utilizată în terme și convertirea în electricitate.

c. **Energia eoliană,** această energie este una ce generează producție cu ajutorul unor turbine eoliene ce se invartesc datorită vântului, rotirea acestora generând energie care este

transportată către o locație numită centrală eoliană echipată corespunzător pentru utilizarea sau stocarea acesteia.

d. **Hydroenergia.** De mult timp, oamenii au folosit forța apei care curge prin râuri și pâraie pentru a crea energie mecanică. Una dintre primele surse de energie utilizate pentru a crea energie electrică a fost hidroenergia. Hidroelectricitatea depinde de ciclul apei. Înțelegerea hidroenergiei necesită cunoașterea ciclului apei.

Figura 1: Ponderea producerii de energie în totalul energiei în Uniunea Europeană în 2021



Sursă: Comisia Europeană

Acum că am enumerat toate tipurile de energie, este timpul să răspundem întrebării “Care este cel mai avantajos tip de sursă de energie?”. Răspunsul la această întrebare este că energiile regenerabile sunt cele mai avantajoase atât pe termen scurt, cât și pe termen lung. Nu doar că acestea sunt nelimitate, ci și reduc riscul poluării, datorită naturii acestora. Tehnologia de la momentul actual pentru a exploata aceste resurse este destul de evoluată, însă nu este și extinsă, fapt dat de prețul ridicat al energiei și al costului de mentenanță.

Poziția UE pe piața energetică și măsurile adoptate în contextul inflaționist actual

Uniunea Europeană (UE) este unul dintre cei mai mari jucători pe piața energetică la nivel global. În ultimii ani, UE și-a propus să devină lider în domeniul energiei curate și să reducă dependența de combustibilii fosili, prin promovarea surselor de energie regenerabilă și îmbunătățirea eficienței energetice (Comisia Europeană, 2021).

În acest sens, Uniunea Europeană a elaborat anumite măsuri pentru a realiza obiectivele privind energia și clima, astfel:

Până în 2030, politica integrată și cuprinzătoare referitoare la clima și energia a Consiliului European urmărește să atingă următoarele obiective: o creștere cu 32% a ponderii surselor regenerabile de energie în consumul; o creștere cu 32,5% a eficienței energetice.

Planul European Green Deal – este un plan amplu de acțiune pentru a face UE climatic neutră până în 2050, care implică măsuri pentru a reduce emisiile de gaze cu efect de seră și creșterea eficienței energetice, trecerea la sursele de energie regenerabilă și eliminarea emisiilor de carbon.

Inițiativele legislative „Energie curată pentru toți europenii” se concentrează pe eficiența energetică, organizarea pieței, energia din surse regenerabile, securitatea aprovizionării și norme de guvernare pentru uniunea energetică. Comisia sugerează, de asemenea, o nouă cale de urmat pentru proiectarea ecologică, precum și un plan pentru mobilitatea integrată și automatizată. Acțiunile de accelerare a inovării în domeniul energiei curate și de renovare a clădirilor din Europa fac parte din pachet.

Acesta prezintă măsuri pentru a stimula investițiile publice și private, pentru a sprijini competitivitatea industrială a UE și pentru a reduce efectele trecerii la energie curată asupra societății. Pentru a ajuta țările terțe să își atingă obiectivele de politică energetică, luăm în considerare și metode pentru ca UE să lanseze noi proiecte în tehnologii și servicii de energie curată.

În contextul inflaționist actual, UE a luat mai multe măsuri pentru a aborda problema creșterii prețurilor la energie (Energy.ec.europa.eu). Acestea includ măsuri de sprijin pentru familiile vulnerabile și pentru industrie.

Statele membre au adoptat mai multe măsuri de sprijin pentru a ajuta familiile și industria să facă față creșterii prețurilor la energie, prin reducerea taxelor și a impozitelor, respectiv prin acordarea de subvenții și ajutoare financiare. În Malta, de exemplu, asistență financiară, în valoare de 200 EUR, este disponibilă persoanelor care primesc pensii și alte beneficii sociale, în timp ce 100 EUR sunt disponibile pentru alți lucrători și studenți. În Franța, Italia, Letonia, Portugalia, Slovacia și Spania au oferit ajutor dedicat grupurilor cu venituri mici sau grupurilor care beneficiază de ajutoare sociale. Un alt exemplu îl constituie Austria și Portugalia, care au oferit asistență financiară unor grupuri mai largi de cetățeni.

Un număr de state membre au redus, de asemenea, taxele pentru a reduce costurile cu energia casnică, cel mai frecvent prin reducerea taxei pe valoarea adăugată (TVA) a energiei electrice. Pentru Belgia, Bulgaria, Cipru, Finlanda, Polonia și Spania, aceasta este situația. Pe lângă aceste țări, Austria, Finlanda, Lituania, Țările de Jos, Polonia, Portugalia și Slovenia au adoptat și planuri de reducere a impozitelor. De exemplu, în România, prețul pentru consumatorii casnici care folosesc până la 100 kW este de 0,68 lei (3,5 milioane de beneficiari); pentru consumatorii care folosesc între 100 și 300 kW, prețul va fi de 0,80 lei (4,5 milioane de beneficiari); iar pentru consumatorii necasnici, prețul va fi de aproximativ 1 leu pe kW, iar aici vorbim de micii consumatori. Acest program de ajutor de stat va fi utilizat pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri), întreprinderile din industria alimentară, precum și pentru firmele mari consumatoare de energie. Pentru consumatorii casnici, prețul gazelor naturale va fi maxim 0,31 lei pe kW, iar pentru consumatorii 0,37 lei pe kW, acest preț va continua să se aplice și întreprinderilor care au consumat până la 50.000 kW pe oră la locul de consum în 2021.

În plus, UE a continuat să investească în energie regenerabilă și în proiecte de eficiență energetică, care pot reduce dependența de combustibilii fosili și pot reduce costurile pentru consumatori. Pentru a atinge obiectivul de energie regenerabilă pentru 2030 la 45%,

Comisia Europeană a sugerat să se implementeze următoarele măsuri: construirea de pompe de căldură, creșterea capacității solare fotovoltaice și importul de hidrogen și biometan din surse regenerabile.

O altă măsură o constituie eficiența energetică, care are ca scop reducerea progresivă a consumului de energie în toate sectoarele și reprezintă o condiție prealabilă necesară și pentru a contribui la facilitarea trecerii la energie curată. În special în contextul prețurilor ridicate ale energiei, măsurile și investițiile în eficiență energetică au un rol important în consolidarea rezilienței pieței energetice a UE atenuarea impactului macroeconomic și social al prețurilor ridicate ale energiei, care riscă să ducă multe gospodării în sărăcie energetică reducerea consumului de energie și reducerea la minimum a dependenței noastre de importurile de energie

Un nou regulament temporar de urgență a fost sugerat de către Comisie pentru a grăbi utilizarea surselor de energie regenerabilă. Pentru a aborda circumstanțele extraordinare de pe piețele energetice și pentru a grăbi tranziția la energia durabilă, planul este o completare a măsurilor de urgență anterioare. Acesta va fi în vigoare timp de un an, care este durata necesară pentru adoptarea și punerea în aplicare a Directivei privind energia din surse regenerabile. De exemplu, accelerarea proceselor de autorizare poate grăbi instalarea echipamentelor solare pe structurile artificiale, cum ar fi clădirile, modernizarea instalațiilor actuale de energie curată și introducerea pompelor de căldură atât în industrie, cât și în clădiri.

Totodată, îmbunătățirea pieței energetice este necesară pentru funcționarea acesteia, în special în perioade de criză, prin facilitarea concurenței și a comerțului transfrontalier. Obiectivul principal al unei piețe de energie pentru a funcționa la capacitate optimă este acela de a promova o aprovizionare sigură cu energie produsă cât mai durabil și la prețuri accesibile

Planul REPowerEU prezintă un set cuprinzător de acțiuni și resurse pentru a îndeplini obiectivele prezentate în comunicarea din martie. Acesta urmărește să reducă și mai mult dependența UE de combustibilii fosili ruși, sporind în același timp rezistența sistemului energetic. Pe baza propunerilor privind oferta ecologică europeană, planul prezintă un set suplimentar de acțiuni pentru a economisi energie, a diversifica aprovizionarea și a înlocui combustibilii fosili prin accelerarea introducerii energiei regenerabile. Se preconizează că sporirea economiilor de energie și a eficienței energetice și extinderea surselor regenerabile de energie vor reduce presiunea asupra prețurilor la energie, stimulând în același timp tranziția ecologică în UE.

În ce măsură sursele de energie regenerabile constituie o soluție la actuală criză energetică?

Economia că știință are la bază ideea resurselor fizice limitate. Nu putem discuta despre surse regenerabile fără a înțelege îndeajuns riscul epuizării resurselor energetice actuale. În acest sens, numeroase articole și studii au fost elaborate pentru a ilustra, pe cât mai aproape de adevăr, evoluția cantitativă a resurselor ce alimentează industriile și gospodăriile întregii planete. Este vorba despre combustibilii fosili, incluzând: petrolul, gazele naturale și cărbunele. Toate acestea reprezintă, conform Internațional Energy Agency (IEA), mai mult de 80% din totalul producției globale de energie.

Fiind evidentă nevoia populației globale de a menține un nivel constant de consum energetic, în conformitate cu standardul obișnuit de trai, este prezentă problema stocului limitat de combustibili fosili. Precum a fost menționat de Holechek et. al (2022), epuizarea resurselor

energetice de tip fosil este presupus că se va realiza, în cazul unui nivel menținut de consum, cândva în următorii 50 de ani.

Deși factorul penuriei de resurse pare a fi o premisă suficient de îngrijorătoare, trebuie pus în discuție și caracteristica cea mai dăunătoare a combustibililor fosili: impactul producției și utilizării lor asupra planetei. Totodată, Holchek et. al (2022) ilustrează, folosind date expuse de Organizația Meteorologică Mondială (OMM), schimbările survenite în atmosfera Terrei din perioada de început a utilizării combustibililor fosili (începutul Revoluțiilor Industriale) și până în prezent, aici menționându-se creșterea temperaturilor medii globale cu 1,2 grade Celsius (de la 1850), urmând o majorare a creșterii până la 1,5 grade în următorii 15-20 de ani. Totodată, Grupul interguvernamental de experți în evoluția climei (engleză - IPCC) a atras atenția asupra consecințelor situației de creștere a temperaturilor cu 1,5 grade, numărându-se printre acestea: secete, inundații, valuri de căldură și creșterea nivelului mării.

Acestea fiind cele două principale dezavantaje ale energiei provenite din combustibili fosili, singura soluție pe termen lung pare să fie energia din surse regenerabile. Cu toate acestea, există anumite dificultăți în realizarea procesului de tranziție către energie regenerabilă, printre altele: necesitatea unei reforme în transporturi; locațiile limitate unde pot fi amplasate generatoare de energie regenerabilă (panouri solare, turbine eoliene) pentru a fi eficiente; chiar și numărul mare de hectare necesar a fi alocate pentru amplasamentul diferitelor mașinării de extragere reprezintă o dilemă logistică. Holchek et. al (2022) elaborează opt trasee de urmat pentru integrarea cu succes a energiei regenerabile, numărându-se printre acestea: creșterea impozitării în cazul utilizării energetice de către populație (fiind necesar un sacrificiu al comodității generale în favoarea unei minimizări a risipei de energie); sisteme de limitare a consumului energetic pentru diferite industrii; dezvoltarea energiei nucleare (deși acest sector este în continuare afectat de numeroase probleme în relație cu siguranța la locul de muncă și chiar impactul asupra mediului).

Concluziile extrase dintr-o analiză asupra energiei regenerabile ilustrează importanța adoptării unui plan pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Pentru punerea în practică a unui astfel de plan ar fi necesare limitări în creșterea economică, datorate micșorării nivelului de consum, o soluție dificil de implementat de orice stat, indiferent de context. Totodată, un program cu obiectivul de a „salva planeta” nu poate fi pus în aplicare doar de către un singur stat sau un conglomerat, ci pretinde un nivel de cooperare internațională imposibil de anticipat. Astfel, putem spune că sursele de energie regenerabilă constituie o finalitate a situațiilor de criză energetică, însă, dată fiind stagnarea la nivel mondial în adoptarea unor moduri de implementare a energiei regenerabile în defavoarea combustibililor fosili, soluția este încă necunoscută.

Metodologia cercetării științifice

Metoda analitică folosită în aceasta lucrare este cea comparativă. Analiza comparativă are rolul de a determina existența unor elemente identice sau divergente între două sau mai multe unități de analiză, în scopul elaborării unor ipoteze privind evoluția unui fenomen. Perioada de timp folosită pentru analiza acestui proiect este 2010-2021, datele preluate fiind de pe platforma Eurostat, aceste date fiind alese după următorii indicatori: agregate ale conturilor naționale pe industrie în vederea valorii adăugate brută, dependența de exporturile energetice în statele UE ca medie în perioada 2019-2021 (%), dependența de

importuri de gaze naturale (medie pentru 2019-2021), valoarea procentuală a gazelor naturale importate din Rusia (medie 2015-2020).

Analiza ponderii pieței energetice în VAB la nivel național: RO vs. UE-27

Piața energetică din România reprezintă o parte importantă a economiei naționale, iar ponderea sa în Valoarea Adăugată Brută (VAB) este în continuă creștere. Cu toate acestea, în comparație cu restul UE, România rămâne încă sub media europeană în ceea ce privește gradul de dezvoltare a pieței energetice și eficiența energetică. În prezent, ponderea sectorului energetic a României a crescut este de aproximativ 6%, valoarea de referință pentru 2005 este de 17.8%. În ultimii ani, această pondere a crescut datorită investițiilor în sectorul energetic și creșterii consumului de energie. În ceea ce privește piața energetică din UE, aceasta reprezintă aproximativ 1,4% din VAB, conform datelor publicate de Eurostat. În general, gradul de dezvoltare a pieței energetice și eficiența energetică sunt mai ridicate în statele membre mai dezvoltate economic din UE, cum ar fi Germania și Franța.

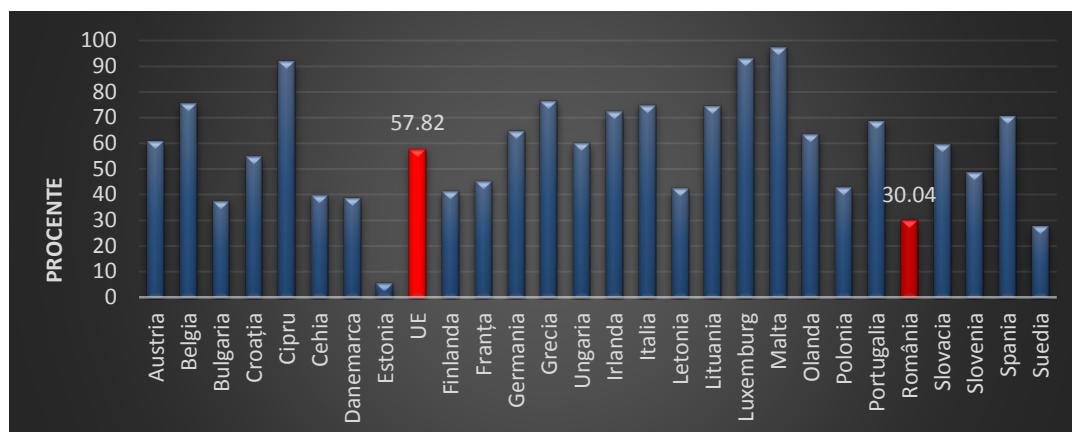
În concluzie, ponderea pieței energetice în VAB-ul României este mai mare decât media UE, dar încă sub nivelul altor state membre mai dezvoltate. Cu toate acestea, în contextul creșterii investițiilor în sectorul energetic și a eforturilor de creștere a eficienței energetice, România are potențialul de a-și consolida poziția în acest domeniu.

Analiza pieței energetice la nivelul UE-27: dinamica expunerilor prețurilor și producției.

Importurile energetice se referă la cantitatea de energie utilizată, care nu provine din producția internă a țării. Astfel, conform datelor statistice ilustrate în Figura 2, se poate realiza un clasament al dependenței de energie provenită din import, în perioada pandemică (2019-2021):

- Primele 3 locuri sunt ocupate de Malta, Luxemburg și Cipru, așa cum era de așteptat, dată fiind poziția lor geografică și socio-economică (insule sau microstate).
- O surpriză, luând în considerare puterea economică, este reprezentată de Italia, care se folosește de energie majoritar provenită din afara țării, în procent de 74,83%
- România se află considerabil sub media Uniunii Europene de 57,82%, importând doar 30,04% din resursele energetice utilizate.

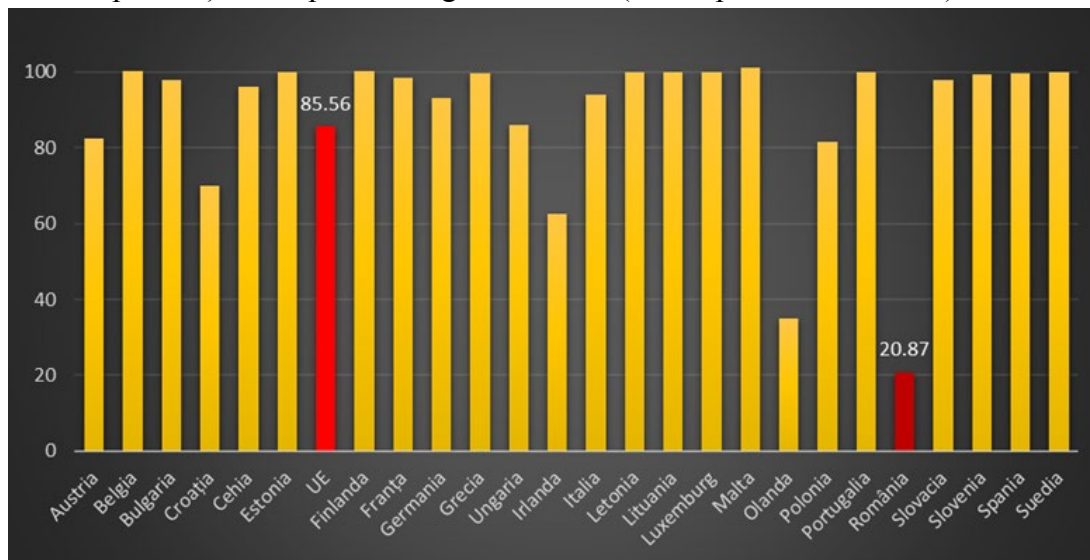
Figura 2: Dependența de exporturile energetice în statele UE ca medie în perioada 2019-2021 (%)



Sursa: Prelucrări ale autorilor folosind date de pe platforma Eurostat

Deși perioada pandemică a reprezentat un interval de consum scăzut, multe state au continuat să își procure o mare parte din energie din surse străine, un lucru care poate însemna un nivel de producție intern scăzut și astfel o oarecare fragilitate în fața unei eventuale crize energetice. Totodată, este de remarcat faptul că România, deși o țară cu consum energetic ridicat față de vecinii săi, a înregistrat printre cele mai mici valori de import energetic. Atât Bulgaria, cât și Slovenia, Ungaria sau Slovacia au utilizat energie provenită din import în cantități mai mari decât România. Acest lucru atrage atenția către resursele energetice interne ale țării și către politicile de exploatare pe care le-am adoptat.

Figura 2: Dependența de importuri de gaze naturale (medie pentru 2019-2021) - %



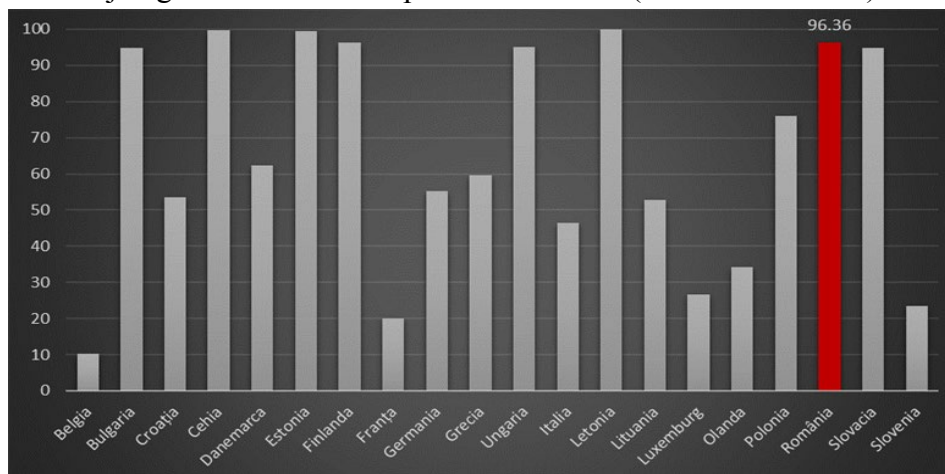
Sursă: Prelucrări ale autorilor folosind date de pe platforma Eurostat

Gazele naturale se numără printre resursele energetice importate cel mai des de către statele din Uniunea Europeană. Fiind o resursă absolut necesară în numeroase industrii și domenii de producție, dar și în gospodării, exploatarea internă la nivelul fiecărui stat a fost mereu în dezvoltare de-a lungul istoriei. Însă, fiind vorba despre o resursă considerată neregenerabilă, anumite teritorii au fost epuizate și astfel s-a ajuns la o medie în cadrul Uniunii Europene de 85,56% în cazul gazelor naturale utilizate, cu proveniență din import. Această valoare reprezintă o majoritate clară în cantitatea de energie utilizată.

Cu toate că printre statele cu peste 90% importuri se regăsesc nume ușor de anticipat, precum Malta, Luxemburg sau statele baltice, este ilustrată în grafic și dependența îngrijorătoare a statelor „bogate” pentru gaze naturale străine. Spania, Italia, Franța și chiar și Germania au înregistrat medii de peste 92% în această statistică. Acest lucru arată că nici măcar marile puteri economice nu sunt imune unei eventuale situații de criză, cum ar fi o rupere a legăturii de furnizare de gaze naturale între producător și statele respective.

Un outlier al acestei statistici îl reprezintă România, cu un procentaj de doar 20,87% (cel mai mic dintre toate statele analizate) din gazele naturale utilizate în perioada 2019-2021 provenite din import, se clasează mult sub media Uniunii Europene. Concluzia care poate fi extrasă din aceste date este că România nu se află într-o relație nepotrivită cu furnizorii de gaze naturale, fiind capabilă, la nevoie, să acopere singură aproape tot consumul energetic al acestei resurse.

Figura 3: Procentaj al gazelor naturale importate din Rusia (medie 2015-2020) - %



Sursă: Prelucrări ale autorilor folosind date de pe platforma Eurostat

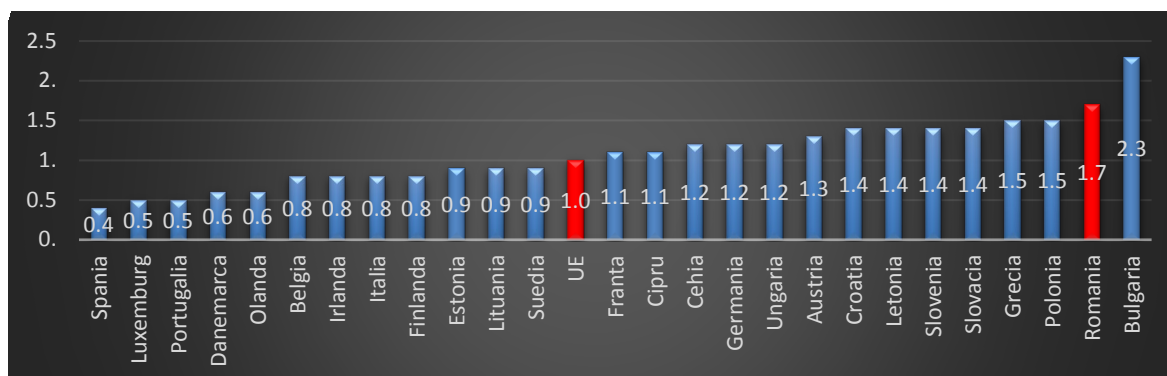
Precum a fost menționat anterior, o eventuală situație de criză referitoare la nevoile de consum de gaze naturale poate apărea în cazul unei neînțelegeri dintre furnizor și cumpărător. Dat fiind contextul post-pandemic actual, care presupune o creștere de cerere pentru energie, statele Uniunii Europene vor trebui să acopere un consum ridicat de resurse din partea populației, comparativ cu perioada 2019-2021. Acest proces este însă plin de obstacole, odată cu apogeul actual al invaziilor Rusiei asupra Ucrainei, început la data de 24.02.2022. Statele europene, chiar și după începerea războiului, au continuat să se aprovizioneze cu gaze naturale de la unul dintre participanții majoritari, Rusia.

Deși România își importă peste 95% din gazele naturale de la ruși, a fost stabilit că este pentru a satisface doar 20% din nevoile energetice, în timp ce, state precum Germania satisfac peste 50% din nevoile de gaze naturale prin aprovizionare din Rusia. Cu toate că datele furnizate de Eurostat nu au fost actualizate pentru a cuprinde perioada 2021-2022, valorile procentuale se aflau în creștere în 2020, față de 2019, pentru Germania (68% în 2020, față de 51% în 2019).

În situația actuală a războiului ruso-ucrainean, statele precum Germania se confruntă cu o problemă economică, de natură politică: orice tranzacție realizată cu statul rus pentru aprovizionarea cu gaze naturale a populației prezintă și un ajutor financiar în război. Această dependență pentru furnizor nu poate decât să însemne că Germania nu se află într-o poziție ideală de negociere, iar cererea de consum continuă să crească.

Concluzionând, asemenea studiului realizat în capitolul 1.3 al acestei lucrări, sunt evidente dezavantajele dependenței de importuri, atât în cazul resurselor obișnuite de consum, dar mai ales în cazul resurselor energetice. Un stat nu poate funcționa fără astfel de resurse, iar dacă producția lor internă nu este nici măcar apropiată de nevoile de consum, întreaga economie se poate baza pe furnizori externi.

Figura 4: Valoarea adăugată brută a ofertei de energie în anul 2021 (%)

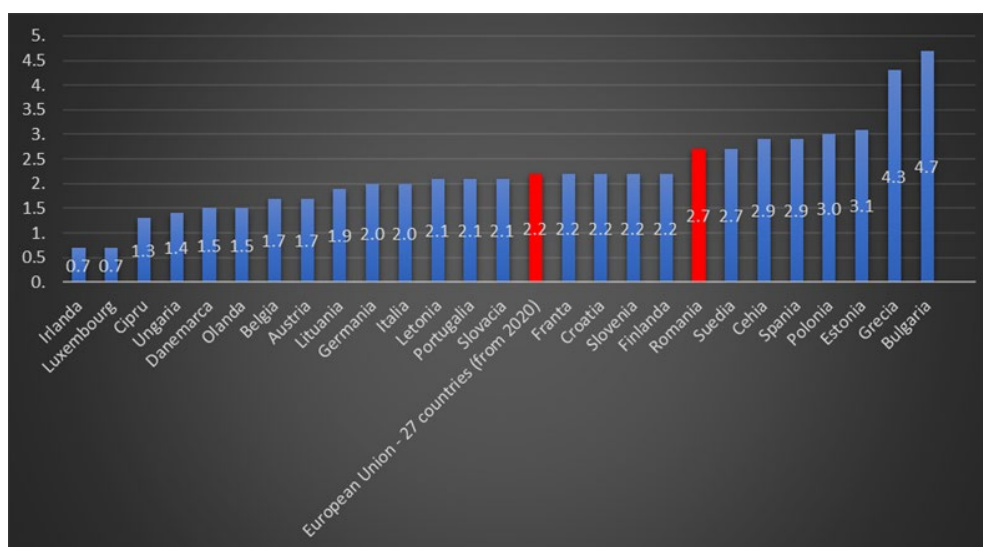


Sursa: Prelucrări ale autorilor folosind date de pe platforma Eurostat

Cea mai frecvent utilizată măsură pentru a determina dimensiunea unei economii este produsul intern brut (PIB), dar indicatori derivați, cum ar fi PIB-ul pe cap de locuitor, care pot fi calculați în diferite valute sau cu diferite ajustări ale prețurilor, sunt utilizați frecvent pentru a compara standardele de viață sau a urmări procesul de convergență al Uniunii Europene (UE). În plus, dezvoltarea anumitor componente ale PIB-ului și a indicatorilor asociați, cum ar fi cei care țin de producția economică, importurile și exporturile, investițiile sau consumul intern (public și privat), precum și informațiile despre distribuția veniturilor și a economiilor, pot oferi informații utile.

Figura 4 face referire la energia folosită în industrie. Precum se poate vedea, pe de o parte Bulgaria are o pondere de 2.3% din valoarea adăugată brută din energie, fapt din care constatăm că cererea de energie a Bulgariei este mare și este folosită într-un volum mare pe partea de industrie, aceeași situație o întâlnim și în România cu 1.7% din VAB din energie, împreună cu Polonia cu 1.5% VAB din energie, chiar dacă procentele sunt mai mici, o bună parte din această energie merge către industrie și pe de altă parte avem Spania cu 0.4% VAB din energie, împreună cu Luxemburg cu 0.5% VAB din energie și Polonia cu același procent de 0.5% VAB din energie că și Luxemburg. Acest procentaj scăzut rezultă din faptul că aceste țări nu sunt concentrate pe partea de industrie, majoritatea cererii de energie fiind pentru uzul comun și că țările respective nu se axează către partea industrială.

Figura 5: Agregate ale conturilor naționale pe industrie în vederea remunerării salariaților.

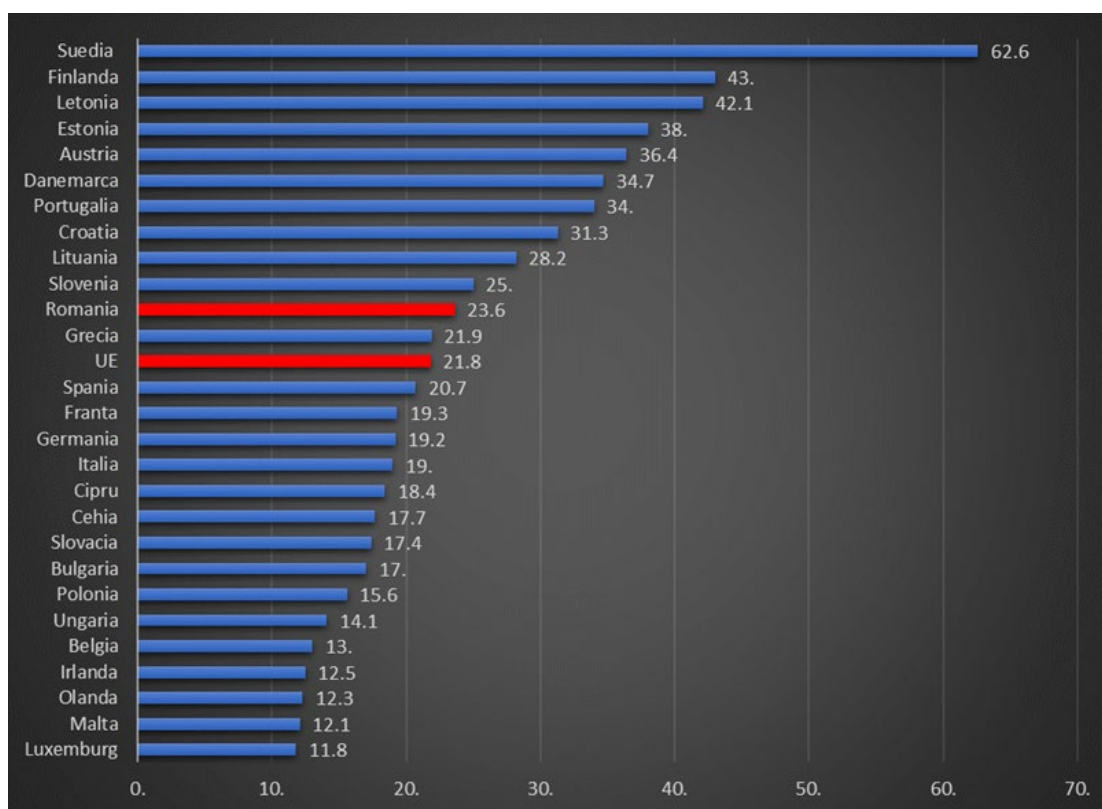


Sursă: Prelucrări ale autorilor folosind date de pe platforma Eurostat

Remunerarea salariaților este clasificată în salarii și contribuții sociale ale angajatorilor. Volumul forței de muncă este exprimat în locuri de muncă (pe sexe), echivalent normă întreagă (fte) și ore lucrate. Făcând legătură cu Figura 5, chiar dacă o mare parte din cererea de energie se duce către industrie în Bulgaria, România și Polonia, rată de remunerare a salariaților este pe măsură, spre exemplu chiar dacă în Bulgaria rată VAB din energie este de 2.3% din valoarea adăugată brută din energie și în România cu 1.7% din VAB din energie, împreună cu Polonia cu 1.5% VAB, rată lor de remunerare a salariaților este în Bulgaria de 4.7%, România 2.7% și Polonia de 3%, ceea ce ne face să ne gândim că pentru o analiză coerentă nu ar trebui să analizăm rată VAB din cererea de energie singură, ci în raport cu rată de remunerare a salariaților. Aceeași analiză se aplică și țărilor cu cea mai mică rată de remunerare, acestea fiind Irlanda cu 0.7% ce împarte ultimul loc cu Luxemburg cu același procent de 0.7% și urmată de Cipru cu 1.3%, aceste țări chiar dacă au o rată mică de remunerare salarială, o rată a VAB din energie pe măsură.

Indicatorul se bazează pe date din statistică energiei, care acoperă toate sectoarele majore ale economiei care sunt implicate în producția, comerțul, transformarea și consumul de energie, acesta este important deoarece demonstrează un grad ridicat de dezvoltare bazat pe utilizarea înțeleaptă a resurselor regenerabile. Procentul de energie regenerabilă în consumul final este în creștere. Acestea includ bioenergie, energia geotermală, hidroenergie, energia solară și energia eoliană. După cum putem vedea mai sus ponderea cea mai mare din țările din Uniunea Europeană este cea a Suediei ce se menține pe locul 1 cu 62.6% din consumul final brut de energie pe sector, această înlocuire a resurselor neregenerabile cu cele regenerabile, deși costisitoare, este o investiție nu numai profitabilă în timp, ci și una ce va deveni necesară. România prezintă un avans din perspectiva ponderii energiei din surse regenerabile față de media Uniunii Europene.

Figura 6: Ponderea energiei regenerabile în consumul final brut de energie



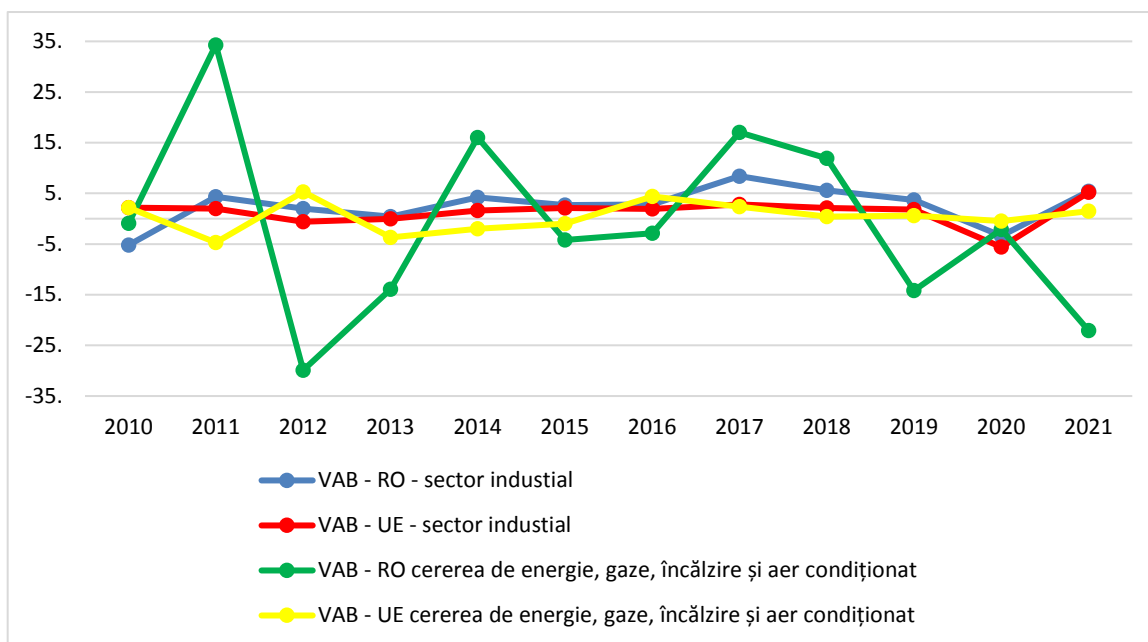
Sursă: Prelucrări ale autorilor folosind date de pe platforma Eurostat

În anul 2021 România are o rată de consum de energie regenerabilă în valoare de 23.6%, una relativ mai mare decât cea a Uniunii Europene care a fost de 21.8%, acest procent poate fi datorat țărilor cu o expansiune mică în acest domeniu și neinvestirea unor sume de bani pentru dezvoltare. În același timp, în majoritatea țărilor UE costul de producere a energiei electrice este cu aproximativ 50% mai mare decât prețul mediu pe piața energiei în 2020. Accelerarea tranziției la energia regenerabilă este o soluție financiară solidă, având în vedere prețurile actuale ale CO₂, costul tehnologiei regenerabile, starea economiei europene și un mix durabil de surse de energie. UE sprijină tranziția ecologică atât prin propriile eforturi de a deveni „neutru din punct de vedere al emisiilor de carbon”, cât și prin soluțiile pe care le oferă întreprinderilor pentru a reduce emisiile de carbon, a crește eficiența energetică și a atrage finanțare europeană pentru atingerea acestor obiective (dată.europa.eu).

Modificarea procentuală față de perioada anterioară reprezintă diferența procentuală între două valori consecutive exprimate în procente. Această metrică este adesea utilizată pentru a măsura evoluția unei variabile sau a unei serii de date în timp. În ceea ce privește valoarea totală în fiecare an, România a scăzut cu -5.2% față de 2009 acest lucru a fost din cauza crizei economice din 2008. În anul următor valoarea a crescut cu 4.3% față de 2010. Cum în anul 2020 am fost loviți de criză pandemică a scăzut valoarea cu -3.4%.

Modificarea procentuală a energiei electrice din 2010 a avut o scădere tot pe fondul crizei economice, urmând apoi să aibă o creștere radicală cu 34.3. Atunci când valoarea scade valoarea adăugată brută (VAB) se reduce și invers. Un motiv pentru care cererea a fost atât de fluctuantă poate fi industria întrucât s-au deschis și s-au închis multe fabrici.

Figura 7: Valoarea adaugata bruta industrială totală și în sectorul energiei în perioada 2010-2021 în România și UE (%)



Sursa: Prelucrări ale autorilor folosind date de pe platforma Eurostat

Concluzie

În contextul actual post-pandemic, piața energetică europeană a suferit și continuă să perceapă numeroase transformări. Fie obstacolul principal virusuri precum Sars-Cov 19 sau conflicte precum cel ruso-ucrainean, este esențial de înțeles că aceste crize majore prezintă dezavantaje care puteau fi evitate cu o mai bună structurare atât a producției, cât și a alegerii resurselor de consum.

Așadar, nu este vorba despre o elucidare a crizelor de suprafață, ci o menționare a diferitelor trasee ce puteau fi urmate în prealabil pentru a mitiga impactul nedorit. În cuprinsul lucrării am făcut referire la alternative de consum pentru sursele energetice obișnuite, și aici fiind vorba de resursele regenerabile, dar au fost puse în vedere și dificultățile pe care Uniunea Europeană le-a întâmpinat sau le-ar putea întâmpina în adoptarea planurilor propuse.

Atât lucrările realizate de-a lungul timpului pe acest subiect, cât și datele de actualitate pe care le-am abordat în studiul de caz ajută la ilustrarea în detaliu a perioadei în care statele Uniunii Europene se află în prezent.

Nu există o soluție simplă pentru problemele dinamicii economice a pieței energetice, dar odată expuși factorii care au dus la rezultatele actuale, este de așteptat ca anumite întrebări legate de viitor să capete un răspuns, în timp ce altele vor trebui descifrate în anii ce vor urma.

Bibliografie

1. <https://www.eia.gov/energyexplained/what-is-energy/sources-of-energy.php>
2. https://energy.ec.europa.eu/topics/markets-and-consumers/action-and-measures-energy-prices_en
3. <https://www.eurofound.europa.eu/publications/article/2023/measures-to-lessen-the-impact-of-the-inflation-and-energy-crisis-on-citizens>
4. <https://www.un.org/en/climatechange/raising-ambition/renewable-energy>
5. <https://www.mdpi.com/2071-1050/14/8/4792>
6. <https://www.forbes.com/sites/davidrvetter/2021/04/26/how-renewables-could-kill-off-fossil-fuel-electricity-by-2035-new-report/?sh=7c928cd365ed>
7. Energy.ec.europa.eu
8. <https://data.europa.eu/data/datasets/4295-compensation-of-employees-employment-quarterly-national-accounts?locale=ro>

De ce pandemia și războiul au produs o stare de criză și cum accentuăm în prezent această stare?

**BEJENARU IOANA-ALEXANDRA
CHIȚU ALINA ELENA**

Facultatea de Contabilitate și Informatică de Gestiune și Facultatea de Business și Turism

Oamenii sunt făcuți pentru a se adapta lucrurilor ce le apar în cale și care pot reprezenta o amenințare a dezvoltării lor. Astfel, în 2019, virusul COVID-19 a adus cu el o schimbare a tuturor situațiilor pe care le știam și cu care eram obișnuiți. Am fost puși, pentru prima dată, față în față cu izolarea și cu lipsa contactului uman. Deși ar părea ca distanțarea socială ar avea ca țintă principală stările emoționale ale victimelor sale, aceasta a avut un impact și mai mare asupra contextelor financiare și economice. Acest virus a oprit timpul în loc, făcând multe companii să își pună semne de întrebare în legătură cu modul în care își vor desfășura activitățile. Deși nu au avut timpul de partea lor, angajatorii au găsit într-un final răspunsuri. Mulți dintre noi s-au confruntat cu situații neplăcute în care beneficiile salariale le-au fost diminuate substanțial sau în care și-au pierdut locul de muncă (lucru întâlnit cu precădere în industria de ospitalitate și domeniul transporturilor). Pe de altă parte, în domeniul sănătății a existat o creștere a activității domeniului, dată fiind cererea mare a asistenței medicale.

De aceea, putem spune ca trăim într-o lume a incertitudinii atât la nivel micro cât și la nivel macro. Acest concept variază foarte mult de la o țară la alta – statele în curs de dezvoltare par să aibă cu aproximativ o treime mai multă incertitudine macro decât țările puternic dezvoltate. Influențate de această perturbare, comportamentele consumatorilor au evoluat rapid și se adaptează la noile realități care modelează consumatorii, schimbând modul în care lucrăm, cumpărăm, folosim tehnologia, rămânem sănătoși și ne distrăm. De aceea, este important să se înțeleagă modul în care fenomenele mondiale remodelează consumatorul de mâine cu abilitatea de a răspunde așteptărilor în schimbare.

Realizând impactul pe care evenimentele recente l-au avut asupra economiei, este important să înțelegem și ceea ce s-a întâmplat în profunzime. Situația recentă duce cu gândul la ciclicitatea economică. Această noțiune reprezintă, pe scurt, o formă de evoluție a activității economice dintr-o țară în care alternează perioadele de creștere (expansiune - relansare și boom) cu cele de descreștere economică (contractie - recesiune și criză).

Ciclicitatea economică poate fi „divizată” în mai multe faze economice. Aceasta cuprinde perioada dintre două momente succesive de contractie (diminuare) a activității la nivel macroeconomic și are în vedere succesiunea în timp a fazelor care marchează schimbarea condițiilor și a rezultatelor creșterii economice¹ (“STABILITATEA PREȚURILOR: DE CE ESTE IMPORTANTĂ?”). Ciclul economic sau ciclul de afaceri se caracterizează prin patru etape. Următoarea descriere arată ceea ce se întâmplă în economie în timpul diferitelor faze ale ciclului;

În timpul expansiunii, economia înregistrează o creștere relativ rapidă, ratele dobânzilor tind să fie scăzute, iar producția crește. Indicatorii economici asociați cu creșterea – cum ar fi ocuparea forței de muncă și salariile, profiturile și producția întreprinderilor, cererea agregată și oferta de bunuri și servicii – tind să prezinte tendințe ascendente susținute în etapa expansionistă.

Economia atinge apogeul unui ciclu atunci când creșterea atinge rata maximă. La această valoare economică ridicată, prețurile și indicatorii economici se pot stabiliza pentru o perioadă scurtă de timp înainte de a trece la o scădere. Creșterea de vârf creează, de obicei, unele dezechilibre în economie care trebuie corectate. Ca urmare, întreprinderile pot începe să-și reevalueze bugetele.

O corecție are loc printr-o perioadă de contracție, când creșterea încetinește, ocuparea forței de muncă scade, iar prețurile stagnează. Pe măsură ce cererea începe să scadă, întreprinderile nu pot ajusta imediat nivelurile de producție, ceea ce duce la piețe suprasaturate cu ofertă excedentară și exacerbând mișcarea descendentă a prețurilor.

Cel mai „jos” nivel al ciclului este atins atunci când economia atinge un punct scăzut, cu cererea și oferta răzuind partea de jos înainte ca creșterea să înceapă în cele din urmă să-și revină. Nivelul scăzut al ciclului reprezintă un moment dureros pentru economie, cu un impact negativ larg răspândit din cauza stagnării cheltuielilor și veniturilor.

Această variație largă a lungimii ciclului spulberă mitul conform căruia ciclurile economice pot „muri de bătrânețe” sau că „acestea sunt un ritm natural regulat de activitate asemănător cu undele fizice sau oscilațiile unui pendul”.

Din punct de vedere al clasificării, se pot regăsi următoarele tipologii² Works Cited “Home.” *YouTube, European Central Bank*: Ciclurile economice lungi, numite și seculare- au o durată aproximativă de 40-60 de ani și au fost studiate pentru prima dată de Nicolas Kondratiev. Economistul a observat, evaluând situația din SUA, că aceste cicluri sunt regulate și au drept cauză evoluția tehnologiei, apariția unor noi țări pe hartă și chiar a adus argumentul fluctuației producției de aur. Tipul secular are drept caracteristici o perioadă de prosperitate, de dezvoltare rapidă marcată de beneficii materiale, urmată apoi de o descreștere în activitate. Această perioadă de declin duce, în sfârșit, la o nouă creștere bazată pe aceleași criterii, făcând această „buclă” constantă.

Ciclurile economice decenale, denumite și cicluri Juglar, se întind pe o perioadă de la 4-5 ani până la 10-12 ani. Acestea sunt marcate de o investiție în capitalurile fixe, cu precădere în renovarea și înlocuirea echipamentelor de producție. Elementul ce provoacă schimbarea este discrepanța dintre cerere și oferta. Pentru a eficientiza producția, companiile recurg la inovație. Decizia de a investi în renovare/reabilitare pare, totuși, să fie mai bună decât cea de a înlocui echipamentele, deoarece după excesul de cerere (și creșterea prețurilor), va urma o scădere bruscă a acesteia, făcând investițiile mai puțin profitabile.

Ciclurile economice scurte, numite și Kitchin, au o durată de până la 5-6 ani și *afectează ansamblul ramurilor unei economii*. Ciclul scurt se încadrează în ciclul mediu (Juglar) între două crize sau manifestări de criza și contribuie la modificarea amplitudinii expansiunii sau contracției caracteristice ciclului Juglar. Pe parcursul unui ciclu Juglar de 6 ani se derulează în medie două cicluri scurte; 3 cicluri scurte se derulează în cazul ciclurilor Juglar cu o durată medie de 10 ani. Acestea au două faze: expansiunea și încetinirea activității economice, iar trecerea de la expansiune la încetinire nu presupune declanșarea unei crize economice. Această tipologie este caracterizată de o scădere rapidă a dobânzii și ofertei, creșterea prețurilor și a ratei șomajului. Se poate aduce în discuție și problema cererii atipice, cu precădere efectul de anticipare din partea consumatorilor. Aceștia preferă să achiziționeze o cantitate mai mare dintr-un bun pe care îl consideră esențial atunci când prevăd o creștere a prețurilor sau o creștere a cererii.

Trebuie menționat faptul că ciclurile scurte sunt adesea declanșate de evenimente sociale, politice ori de pandemii, ceea ce ne aduce în contextul actual.

Primele modificări globale majore au fost înregistrate în 2020, iar conform surselor de statistică în primele 3 luni ale anului economia G20 a scăzut cu 3,4%, rata inflației a ajuns la valori impresionante: un exemplu relevant ar fi procentul de 14,6% în Turcia.

Se estimează că numărul global al lucrătorilor a scăzut cu 400 de milioane iar rata veniturilor salariale a scăzut cu 10% în primele 9 luni, fiind echivalentul a 3,5 trilioane de dolari². Gordon, Jason. "Economic Cycle-Explained ." *The Business Professor*, https://thebusinessprofessor.com/en_US/economic-analysis-monetary-policy/economic-cycle-definition.

Situația pandemică a afectat și zona euro: activitatea economică a înregistrat o contracție pronunțată în primul semestru al anului. PIB al zonei euro s-a contractat cu 6,6% în 2020. Inflația anuală totală s-a redus la 0,3%, față de 1,2% în 2019, în mare parte pe seama scăderii prețurilor produselor energetice, desi această evoluție a avut la bază și factori legați de pandemie.

România a fost afectată și ea de pandemie, ajungând la valori îngrijorătoare. Conform BNR, datoriile României au avut un total la 120 miliarde de euro, dintre care datoriile pe termen lung au crescut cu 15,4% fata de 2019(85,8 miliarde de euro). Rata dobânzii a avut o descreștere rapidă, începând cu 23 martie 2020, de la 2,50% la 2,00% pe an;de la 2 iunie 2020, la 1,75% pe an,începând cu 6 august 2020, la 1,50% pe an. Inflația, exprimată prin Indicele Prețurilor de Consum, a crescut în decembrie 2022, fata de decembrie 2019 cu 2,1%, incadrându-se în estimările BNR. Rata șomajului a fost estimată la 5,1% în luna noiembrie 2020.

Figura 1. Datoriile din perioada pandemiei

Datorii totale	120 miliarde de euro
Datorii pe termen lung (2019)	85,8 miliarde de euro
Datorii pe termen lung (2020)	99,1 miliarde de euro
Rata dobânzii (martie 2020)	2,50%
Rata dobânzii (iunie 2020)	1,75%
Rata dobânzii (august 2020)	1,50%
Inflație (decembrie 2019)	0%
Inflație (decembrie 2022)	2,1%
Rata șomajului (noiembrie 2020)	5,1%

Sursa: Bernard, Lucas ; Gevorkyan, Aleksandr ; Palley, Thomas ; Semmler, Willi. (2013). *"Long-wave economic rhythms and periodic crises"*. Consultat la 18.03.2023. Disponibil la https://www.sociostudies.org/almanac/articles/long-wave_economic/

Odată cu ridicarea restricțiilor privind distanțarea socială și telemuncă, s-a putut observa o „recuperare” economică atât a României, cât și la nivel global. Astfel, analizând situația economiei țării noastre din 2022, observăm că a crescut cu un procent de 5,7% în prima jumătate a anului. Acest lucru se datorează creșterii consumului privat cu 7,5%, creșterii treptate a salariilor și a scăderii ratei șomajului. Situația pandemică a pus multe companii în dificultate, însă unul dintre sectoarele ce au făcut față cu brio acestor restricții este TIC, care a înregistrat o creștere de 24,1% față de 2021.

Aceste aspecte au, totuși, un impact negativ, și anume adâncirea deficitului comercial de bunuri. Mai mult, inflația a atins un procent de 15,9% în luna septembrie a anului 2022, fiind accentuată de majorarea prețurilor la energie și gaze. Deși s-au luat decizii privind plafonarea prețurilor la astfel de bunuri pentru persoanele cu un consum mediu, există încă un impact asupra populației care dispune de venituri suficiente unui trai decent.

În concluzie, situația economică a României a înregistrat o creștere semnificativă în prima jumătate a anului 2022, datorită ridicării restricțiilor privind distanțarea socială și telemuncă, creșterii consumului privat, salariilor și scăderii ratei șomajului. Sectorul TIC a reușit să facă față cu brio restricțiilor impuse de pandemie, înregistrând o creștere de 24,1% față de 2021. Cu toate acestea, situația este umbrită de adâncirea deficitului comercial de bunuri și inflația în creștere, care a atins un procent de 15,9% în septembrie 2022, accentuată de majorarea prețurilor la energie și gaze. Plafonarea prețurilor la astfel de bunuri pentru persoanele cu un consum mediu a fost luată în considerare, însă există încă un impact asupra populației care dispune de venituri suficiente unui trai decent.

Tema cercetării:

Cum afectează fluctuațiile economiei segmentul de populație cu vârsta cuprinsă între 50-80 de ani.

Motivația cercetării:

Motivația cercetării este reprezentată de dorința de a observa noile obiceiuri și comportamente ale oamenilor, în special privind generațiile mai în vârstă. Având în vedere faptul că persoanele cu o vârstă mai înaintată au experiența perioadei comuniste, evenimente precum pandemia de care tocmai am trecut și contextual actual al războiului au un impact destul de mare asupra lor. Trecerea prin comunism le-a declanșat o traumă inconștientă subiecților, aceea a insuficienței alimentelor și a altor necesități. Așa cum arată numeroase studii, perioada imediată ieșirii din comunism a fost marcată de o cerere foarte mare pentru o multitudine de produse, sugerând o expresie a manifestării sentimentului de libertate, atât financiară, cât și politică.

Scopul cercetării:

Un răspuns așteptat din partea subiecților este asemănător cu cel menționat anterior, anume o creștere a cererii pentru felurite produse, însă de data aceasta marcat și de precauție. Abia trecuți de pandemie, încercăm aproximativ inconștient să ne asigurăm că dispunem de toate resursele de care credem că avem nevoie și de care am fost privați în trecut, din cauza restricțiilor impuse pentru a asigura cantități egale consumatorilor. Mai mult, datorită efectului de anticipare a consumatorilor privind atât creșterea prețurilor cât și situația politică precară,

populația devine precaută și preferă să achiziționeze mai multe produse, chiar dacă nu are nevoie de o cantitate atât de mare.

Obiectivele cercetării:

Identificarea opiniei populației cu vârstă mai înaintată referitor la gestionarea veniturilor și preferințele privind achizițiile făcute

Identificarea și analiza comportamentului populației îmbătrânite

Ipoteze:

Dacă persoanele cu o vârstă mai înaintată au devenit mai precaute în urma situației pandemice atunci aceasta perioada a contribuit la schimbarea obiceiurilor fiecăror.

Dacă persoanele au experimentat greutăți financiare în timpul pandemiei atunci ajung să fie mai atente la sumele de bani pe care le economisesc.

Organizarea cercetării

Perioada : 22 martie -31 martie;

Populația investigată: 30 de persoane, îndeosebi cele cu vârsta de peste 40 de ani;

Instrumentul utilizat: chestionarul;

Prelucrarea și interpretarea datelor: documente Microsoft Excel, grafice;

Interpretarea elementelor chestionarului

1. În urma chestionarului, observăm că majoritatea răspunsurilor vin din partea a două categorii de vârste: 40-50 de ani(40%) și 50-60 de ani(28%). Acest rezultat este extrem de relevant, deoarece acesta va oferi o perspectivă mult mai largă și exactă asupra următoarelor întrebări.

2. A doua întrebare a chestionarului prezintă ponderea aproximativ egală a persoanelor din mediul rural cu cele din mediul urban. Prezența în mod egal a persoanelor din ambele medii oferă o înțelegere mai bună a modului de gândire și a acțiunilor oamenilor.

3. Se poate observa, la cea de-a treia întrebare, un număr mai mare de răspunsuri din partea sexului feminin față de cel masculin, diferența fiind de 5 persoane.

4. La întrebarea “În ce categorie profesională vă încadrați?”, niciuna dintre persoane nu a bifat răspunsul “Șomer”. În schimb, s-au realizat procente similare dintre categoriile “Angajat” și “Pensionar”

5. Legat de contul de economii, doar 13 dintre participanți dețin unul. O interogare amănunțită a chestionarului arată că dintre cei 12 care au răspuns negativ la aceasta întrebare, 9 aparțin categoriilor de vârstă de peste 50 de ani. Acest rezultat ne poate indica fie o reticență a persoanelor cu o vârstă mai înaintată privind siguranța banilor în conturile de economii, fie o dorință a sentimentului de siguranță ce poate fi asigurată de păstrarea banilor în forma fizică, ”la îndemână”.

6. Un procent de 72% din participanții la studiul de caz notează importanța deținerii unui cont de economii, pe o scară de la 1 la 5 cel puțin 4. Astfel, deși o parte din participanți nu dețin în prezent un astfel de cont, îl considera totuși important, necesar.

7. Deși există și participanți care nu dețin conturi de economii sau consideră că deținerea lui nu prezintă o importanță în particular, studiul arată ca aproape în procent de 100%, oamenii încearcă să economisească de la o lună la alta.

8. În continuare, legat de economisirea banilor, este important să amintim modalitatea principală de economisire a banilor: prin planificarea cheltuielilor, 76% dintre participanți considera, pe o scară de la 1 la 5, că planificarea cheltuielilor se situează pe locurile 4 și 5. Am putut remarca, de asemenea, ca persoanele care nu considera planificarea cheltuielilor atât de importantă, au răspuns negativ la întrebarea privind economisirea banilor.

9. Făcând apel la întrebarea anterioară, putem observa că deși oamenii consideră că este important să își planifice cheltuielile, 60% dintre ei nu depun un efort considerabil în realizarea unor liste care să conțină cheltuielile din perioada imediat următoare. Acest lucru ar putea, în cazul anumitor persoane, să ducă la achiziții nejustificate.

10. Un alt factor ce poate reduce semnificativ nivelul economiilor de la o lună la alta este achiziționarea unor bunuri în avans, pentru “a ne face stocul”. Din acest punct de vedere, majoritatea alege să cumpere în avans. Acest lucru ar putea fi cauzat de comoditate, fiind mai ușor pentru unii să își procure lucrurile necesare în cantitate mai mare pentru a economisi timp. O altă explicație ar putea fi aceea că în timpul perioadei pandemice, subiecții au cumpărat poate mai mult decât aveau nevoie, temându-se să nu rămână fără cele necesare, dar și pentru că ieșirile au fost limitate, pentru a putea respecta distanțarea socială.

11. Atunci când au răspuns la chestionar, participanții au avut opiniile împărțite aproape egal, în proporții de 48% și 52%. Procentul mai mare, însă, a aparținut persoanelor care pleacă la cumpărături cu o anumită sumă în gând.

12. Revenind la ipoteza enunțată la întrebarea cu numărul 6, aceasta este întărită de răspunsurile la întrebarea referitoare la modalitatea de păstrare a sumelor rămase la sfârșit de lună 60% din participanți preferă să păstreze banii fizic, 20% preferă să-și depună în contul de economii, iar 20% îi alocă cheltuielilor viitoare. Nu a existat niciun răspuns care să confirme folosirea sumelor respective cu scopul “răsfățului”, ceea ce denotă faptul că oamenii sunt încă rezervați cu stabilitatea economico-financiară și nu sunt indulgenți când vine vorba de achiziția lucrurilor ce nu sunt strict necesare. Mai mult, putem observa și o anumită rețineră privind depunerea banilor din conturile de economii.

13. Legat de sumele de bani care rămân disponibile la sfârșitul lunii, 56% din subiecți au selectat varianta “Îmi raman sume de bani de importanță medie”. Acestea sunt în mare parte cele care se rezumă la strictul necesar, care își plănuiesc cheltuielile și care încearcă să economisească. Acest lucru relevă faptul că veniturile acestor persoane nu sunt îndeajuns de mari pentru a putea economisi prea mult. În acest sens, oamenii care nu își plănuiesc neapărat cheltuielile rămân la sfârșitul lunii cu sume ne semnificative (32%), acest lucru afectând într-o oarecare măsură stabilitatea lor financiară pe termen lung.

14. Revenind la ipoteza enunțată la întrebarea cu numărul 6, aceasta este întărită de răspunsurile la întrebarea referitoare la modalitatea de păstrare a sumelor rămase la sfârșit de lună 60% din participanți preferă să păstreze banii fizic, 20% preferă să-și depună în contul de economii, iar 20% îi alocă cheltuielilor viitoare. Nu a existat niciun răspuns care să confirme folosirea sumelor respective cu scopul “răsfățului”, ceea ce denotă faptul că oamenii sunt încă rezervați privind stabilitatea economico-financiară și nu sunt indulgenți când vine vorba de achiziția lucrurilor ce nu sunt strict necesare. Mai mult, putem observa și o anumită rețineră privind depunerea banilor din conturile de economii.

15. Teoria anunțată anterior este confirmată de întrebarea “Considerați că situația politico-economică actuală vă influențează activitățile de zi cu zi?”. Un procent de 88%

considera ca da, luând în calcul, poate, și situația actuală a războiului din Ucraina, care se răsfrânge și asupra noastră, mai ales din punct de vedere economic.

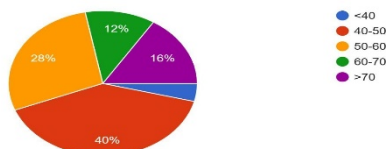
16. 96% dintre participanți consideră că trebuie să fie pregătiți în cazul unui pericol, chiar dacă acesta nu este iminent. Această întrebare este menită să pună în evidență modul de gândire a celor care răspund la întrebare. Din câte se pare, aproape toți cei care au participat la studiul de caz aleg să fie precauți, să fie siguri că în orice situație vor avea stabilitate și se vor putea descurca financiar. Având în vedere categoriile de vârstă, pornim de la premiza că această atitudine provine din trecerea prin perioada comunistă, indiferent de cât de puțin a fost experimentată de fiecare în parte. Nevoia de stabilitate a fost accentuată cu atât mai mult de perioadele recente, respectiv ultimii 3-4 ani. Pandemia a lăsat mulți oameni fără locuri de muncă, neștiind cum să își gestioneze nevoile. Astfel, în prezent, subiecții aleg cu atât mai mult să fie rezervați privind lucrurile care nu le sunt strict necesare și modul în care își gestionează veniturile.

17. Întrebarea “Considerați că sunteți parte a schimbării economice actuale?” ne arată dacă oamenii sunt conștienți că alegerile lor influențează, la o scară mai mare, economia. Un procent de 72% dintre participanți consideră că sunt parte a schimbării, lucru pe care noi îl considerăm intuitiv.

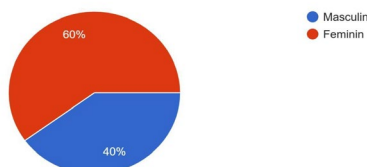
Deși este posibil ca subiecții să nu fie educați în domeniul economiei, este posibil să observe schimbări în viața de zi cu zi, provocate fie de ei înșiși, fie de ceilalți. Un exemplu extrem de relevant este variația cererii, observată îndeosebi în timpul pandemiei: cu cât situația se agrava și restricțiile deveneau mai riguroase, oamenii voiau să se aprovizioneze cu cât mai multe produse (cum ar fi hârtia igienică). Existând o cerere foarte mare pentru anumite produse, este natural (conform legii cererii) ca prețul produselor respective să crească. Desigur, acest lucru nu a rămas neobservat în rândul populației, aducând o nouă perspectivă asupra influenței pe care un singur om o poate avea asupra economiei.

18. Legat de mențiuni, o singură persoană și-a împărtășit perspectiva asupra situației: “Consider că în contextul pandemic am fost tentați să cheltuim sau chiar am cheltuit sume mult prea mari pentru a ne aproviziona, a ne “face stocul” îndeosebi cu alimente. A fost o perioadă în care oamenii erau foarte ușor influențați de ce vedeau la televizor, pe internet sau poate chiar la cei din jur. Din păcate, tindem să fim prea ușor influențați de ceea ce fac ceilalți, mai ales în astfel de situații în care ne aflăm sub presiune, că în pandemie, ceea ce ne poate afecta bugetul.” Un detaliu relevant pe care aceasta persoană îl aduce în discuție este influența pe care media o are asupra utilizatorilor. Foarte bine punctat a fost faptul că lumea se lasă foarte ușor influențată de ceea ce vede, fără a le judeca din punct de vedere obiectiv.

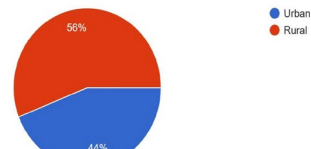
Care este vârsta dumneavoastră?
25 de răspunsuri



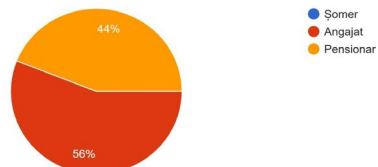
Sexul:
25 de răspunsuri



Din ce mediu proveniți?
25 de răspunsuri

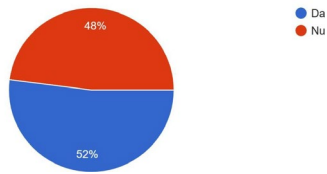


În ce categorie profesională vă încadrați?
25 de răspunsuri

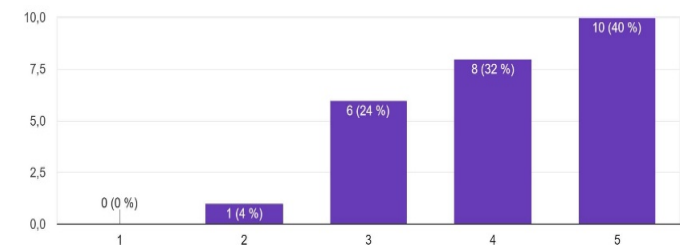


De ce pandemia și războiul au produs o stare de criză și cum accentuăm în prezent această stare?

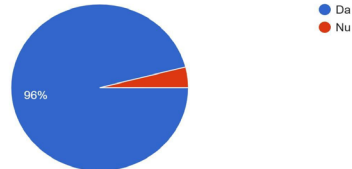
Dețineți un cont de economii?
25 de răspunsuri



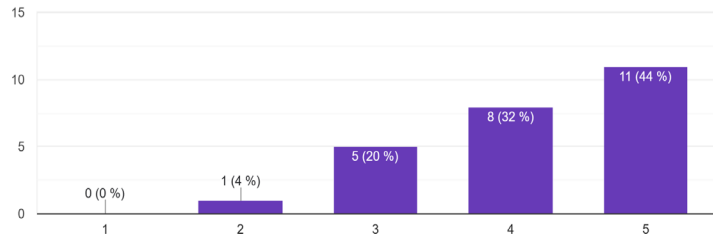
Cât de importantă considerați că este deținerea unui cont de economii?
25 de răspunsuri



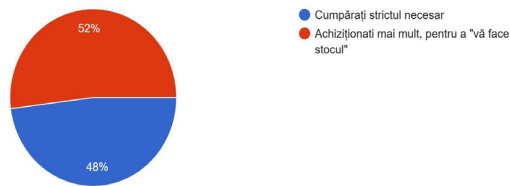
Încercați să economisiți de la lună la lună o anumită suma de bani?
25 de răspunsuri



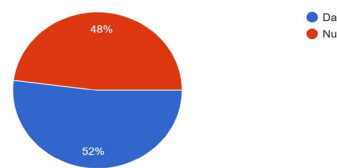
Cât de importantă considerați că este planificarea cheltuielilor?
25 de răspunsuri



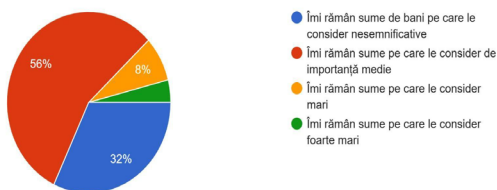
Atunci când mergeți la cumpărături:
25 de răspunsuri



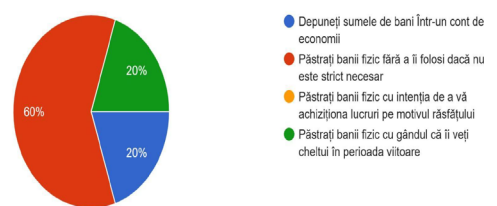
Atunci când mergeți la cumpărături aveți în minte o anumită sumă de bani pe care vreți să o cheltuiți?
25 de răspunsuri



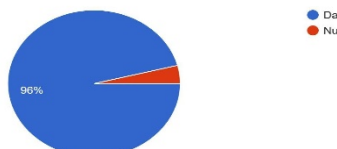
La finalul lunii aveți disponibile sume de bani considerabile?
25 de răspunsuri



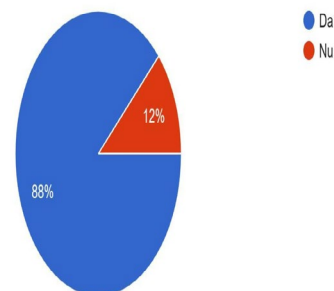
Legat de aceste sume de bani, preferați să:
25 de răspunsuri



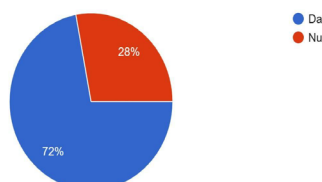
Considerați că este necesar să fiți pregătit/ă în cazul unui pericol, chiar dacă acesta nu este iminent?
25 de răspunsuri



Considerați că situația politico-economică actuală vă influențează activitățile de zi cu zi?
25 de răspunsuri



Considerați că sunteți parte a schimbării economice actuale?
25 de răspunsuri



Sursa: Prelucrare proprie pe baza răspunsurilor obținute în chestionar

Realizând impactul pe care evenimentele recente l-au avut asupra economiei, este important să înțelegem și ceea ce s-a întâmplat în profunzime. Situația recentă duce cu gândul la ciclicitatea economică.

Această noțiune reprezintă, pe scurt, o formă de evoluție a activității economice dintr-o țară în care alternează perioadele de creștere (expansiune - relansare și boom) cu cele de descreștere economică (contractie - recesiune și criză).

Ciclicitatea economică poate fi „divizată” în mai multe faze economice. Aceasta cuprinde perioada dintre două momente succesive de contractie (diminuare) a activității la nivel macroeconomic și are în vedere succesiunea în timp a fazelor care marchează schimbarea condițiilor și a rezultatelor creșterii economice¹ (“STABILITATEA PREȚURILOR: DE CE ESTE IMPORTANTĂ?”)

Ciclul economic sau ciclul de afaceri se caracterizează prin patru etape. Următoarea descriere arată ceea ce se întâmplă în economie în timpul diferitelor faze ale ciclului;

În timpul expansiunii, economia înregistrează o creștere relativ rapidă, ratele dobânzilor tind să fie scăzute, iar producția crește. Indicatorii economici asociați cu creșterea – cum ar fi ocuparea forței de muncă și salariile, profiturile și producția întreprinderilor, cererea agregată și oferta de bunuri și servicii – tind să prezinte tendințe ascendente susținute în etapa expansionistă.

Economia atinge apogeul unui ciclu atunci când creșterea atinge rata maximă. La această valoare economică ridicată, prețurile și indicatorii economici se pot stabiliza pentru o perioadă scurtă de timp înainte de a trece la o scădere. Creșterea de vârf creează, de obicei, unele dezechilibre în economie care trebuie corectate. Ca urmare, întreprinderile pot începe să-și reevalueze bugetele.

O corecție are loc printr-o perioadă de contractie, când creșterea încetinește, ocuparea forței de muncă scade, iar prețurile stagnează.

Pe măsură ce cererea începe să scadă, întreprinderile nu pot ajusta imediat nivelurile de producție, ceea ce duce la piețe suprasaturate cu ofertă excedentară și exacerbând mișcarea descendentă a prețurilor.

Cel mai „jos” nivel al ciclului este atins atunci când economia atinge un punct scăzut, cu cererea și oferta răzuind partea de jos înainte ca creșterea să înceapă în cele din urmă să-și revină. Nivelul scăzut al ciclului reprezintă un moment dureros pentru economie, cu un impact negativ larg răspândit din cauza stagnării cheltuielilor și veniturilor. Această variație largă a lungimii ciclului spulberă mitul conform căruia ciclurile economice pot „muri de bătrânețe” sau că „acestea sunt un ritm natural regulat de activitate asemănător cu undele fizice sau oscilațiile unui pendul”.

Din punct de vedere al clasificării, se pot regăsi următoarele tipologii² Works Cited “Home.” *YouTube, European Central Bank*: Ciclurile economice lungi, numite și seculare- au o durată aproximativă de 40-60 de ani și au fost studiate pentru prima dată de Nicolas Kondratiev. Economistul a observat, evaluând situația din SUA, că aceste cicluri sunt regulate și au drept cauză evoluția tehnologiei, apariția unor noi țări pe hartă și chiar a adus argumentul fluctuației producției de aur. Tipul secular are drept caracteristici o perioadă de prosperitate, de dezvoltare rapidă marcată de beneficii materiale, urmată apoi de o descreștere în activitate. Această perioadă de declin duce, în sfârșit, la o nouă creștere bazată pe aceleași criterii, făcând această „buclă” constantă.

Ciclurile economice decenale, denumite și cicluri Juglar, se întind pe o perioadă de la 4-5 ani până la 10-12 ani. Acestea sunt marcate de o investiție în capitalurile fixe, cu precădere în renovarea și înlocuirea echipamentelor de producție. Elementul ce provoacă schimbarea este discrepanța dintre cerere și oferta. Pentru a eficientiza producția, companiile recurg la inovație.

Decizia de a investi în renovare/reabilitare pare, totuși, să fie mai bună decât cea de a înlocui echipamentele, deoarece după excesul de cerere (și creșterea prețurilor), va urma o scădere bruscă a acesteia, făcând investițiile mai puțin profitabile.

Ciclurile economice scurte, numite și Kitchin, au o durată de până la 5-6 ani și *afectează ansamblul ramurilor unei economii*. Ciclul scurt se încadrează în ciclul mediu (Juglar) între două crize sau manifestări de criză și contribuie la modificarea amplitudinii expansiunii sau contracției caracteristice ciclului Juglar. Pe parcursul unui ciclu Juglar de 6 ani se derulează în medie două cicluri scurte; 3 cicluri scurte se derulează în cazul ciclurilor Juglar cu o durată medie de 10 ani. Acestea au două faze: expansiunea și încetinirea activității economice, iar trecerea de la expansiune la încetinire nu presupune declanșarea unei crize economice. Această tipologie este caracterizată de o scădere rapidă a dobânzii și ofertei, creșterea prețurilor și a ratei șomajului. Se poate aduce în discuție și problema cererii atipice, cu precădere efectul de anticipare din partea consumatorilor. Aceștia preferă să achiziționeze o cantitate mai mare dintr-un bun pe care îl consideră esențial atunci când prevăd o creștere a prețurilor sau o creștere a cererii.

Trebuie menționat faptul că ciclurile scurte sunt adesea declanșate de evenimente sociale, politice ori de pandemii, ceea ce ne aduce în contextul actual.

Primele modificări globale majore au fost înregistrate în 2020, iar conform surselor de statistică în primele 3 luni ale anului economia G20 a scăzut cu 3,4%, rata inflației a ajuns la valori impresionante: un exemplu relevant ar fi procentul de 14,6% în Turcia.

Se estimează că numărul global al lucrătorilor a scăzut cu 400 de milioane iar rata veniturilor salariale a scăzut cu 10% în primele 9 luni, fiind echivalentul a 3,5 trilioane de dolari². Gordon, Jason. "Economic Cycle-Explained ." *The Business Professor*,

https://thebusinessprofessor.com/en_US/economic-analysis-monetary-policy/economic-cycle-definition.

Situația pandemică a afectat și zona euro: activitatea economică a înregistrat o contracție pronunțată în primul semestru al anului. PIB al zonei euro s-a contractat cu 6,6% în 2020. Inflația anuală totală s-a redus la 0,3%, față de 1,2% în 2019, în mare parte pe seama scăderii prețurilor produselor energetice, deși această evoluție a avut la bază și factori legați de pandemie.

România a fost afectată și ea de pandemie, ajungând la valori îngrijorătoare. Conform BNR, datoriile României au avut un total la 120 miliarde de euro, dintre care datoriile pe termen lung au crescut cu 15,4% față de 2019 (85,8 miliarde de euro). Rata dobânzii a avut o descreștere rapidă, începând cu 23 martie 2020, de la 2,50% la 2,00% pe an; de la 2 iunie 2020, la 1,75% pe an, începând cu 6 august 2020, la 1,50% pe an. Inflația, exprimată prin Indicele Prețurilor de Consum, a crescut în decembrie 2022, față de decembrie 2019 cu 2,1%, încadrându-se în estimările BNR. Rata șomajului a fost estimată la 5,1% în luna noiembrie 2020.

Consecințele pe care atitudinea oamenilor o are asupra economiei(situației de criză)

- După evenimentele recente(război,pandemie) generatia în varsta tinde sa aloce poate mai mult decat ar fi necesar proviziilor, cumparatorilor de alimente și necesități.

- Inevitabil, odată cu cererea crescută, va crește și prețul bunurilor, indiferent de tipul lor. Astfel, ne vom simți stramtorati cand vine vorba de venit și de posibilități, din cauza factorilor psihologici ce ne afectează inconștient, indiferent de varsta la care ne aflăm.

- Scaderea productivitatii cauzata de scaderea motiavtiei pentru angajati la locul de munca. Salariații pot fi mai puțin motivați sa munceasca, din cauza incertitudinii economice. Aceasta nu se manifesta însă doar în randul angajatilor, intrucat si persoanele în varsta privesc adesea economia cu scepticism, teama pentru viitor si un trai in lipsuri. Fie ca se pune problema salariilor sau a oamenilor care primesc pensie, incertitudinea si teama pentru viitor ce ii macina pe aceștia, pot cauza, pe termen lung scaderea productivitatii, reducerea investițiilor și, implicit, reducerea veniturilor și profiturilor companiilor.

- Impactul pe plan politic se poate observa cand oamenii manifesta nemulțumirea față de economie, mai exact, față de politicile economice adoptate de guvern. Dacă oamenii sunt nemulțumiți de starea economiei, pot cere guvernului să ia o serie de măsuri, precum reducerea taxelor sau creșterea cheltuielilor publice. În același timp, o atitudine negativă față de economie sau reacțiile la greve pot duce la măsuri de austeritate sau restrangeri bugetare din partea guvernului, ceea ce poate afecta în mod direct economia.

- Comportamentul de economisire poate fi favorabil economiei, cata vreme este făcut cu limite ce nu implica lipsuri majore, prin abtinerea de la consumul unor produse sau apelarea la anumite servicii complet necesare pentru un trai decent. Astfel, oamenii pot contribui la creșterea resurselor financiare disponibile în economie.

- Consumul redus care poate duce inclusiv la un trai deficitar. Dacă oamenii au o atitudine negativa fata de economie si privesc orice cheltuiala necesara ca pe o amenințare, isi vor restrânge cheltuielile până în punctul în care vor consuma mai puțin si vor resimti anumite lipsuri. De asemenea, acest tip de comportament ar duce la scaderea cererii pentru bunuri si servicii, ceea ce poate afecta activitatea economica.

Faptul ca oamenii acorda atat de multă atentie stirilor din media,dar si oamenilor din jur, poate duce la augmentarea unei situatii nefavorabile(ex. hartia igienica), dar si a unei stari de panica generale, care poate duce intr-un final la prabusirea economie.

Concluzii generale și metode de prevenire a situației economice precare:

- Fluctuațiile economiei sunt direct influențate de modul de gândire și de acțiunile oamenilor, ca răspuns la stimulii externi, în special în cazul situațiilor în care aceștia sunt puși sub presiune

- Oamenii actioneaza conform instinctelor lor, adesea sub influența celui de supraviețuire. Toate alegerile pe care noi ca oameni le facem sunt dictate de nevoia de a ne satisface mai ales nevoile primare. Acest lucru explica foarte bine efectul de anticipație: atunci cand oamenii prevăd fie o creștere a prețurilor, fie o situație precară, aleg sa investească în prezent, pentru a fi siguri ca reușesc să își asigure necesitățile. Acest lucru, însă, forțează inițierea situației despre care se discuta mult mai devreme decât ar trebui.

- În prezent, ne aflăm într-o situație de criza ce are drept cauza principala pandemia, dar fiind influentata si de contextul politic actual. Deși amenințarea virusului a trecut, economia

încă încearca sa se pună pe picioare din nou. Din păcate, acest lucru se realizeaza foarte greu, deoarece oamenii încă sunt “blocați” în perioada în care nu era asigurat accesul la cele necesare. Astfel, dacă oamenii raman precauți și pastreaza același mindset ca în pandemie și imediat după terminarea ei, cererea nu poate scădea, prețurile rămân în continuare mari, dobanzile nu pot scădea, iar economia țării nu poate intra din nou în faza de expansiune

- Problema care cauzează acest “blocaj” este lipsa educației economice în randul generațiilor cu vârstă mai înaintată. Este bine ca aceste persoane sa constientizeze impactul pe care îl au asupra situației la scara largă și motivele pentru care acțiunile lor influențează evoluția economiei pentru a putea sa remedieze situația precare la care suntem predispuși.

- Una dintre soluțiile considerabile este ca oamenii să reducă semnificativ cheltuielile pe produsele de care nu au nevoie, și să renunțe treptat la gandul ca problema pandemiei încă este actuala si ca trebuie sa se aprovizioneze din timp.

Bibliografie

- Bernard, Lucas ; Gevorkyan, Aleksandr ; Palley, Thomas ; Semmler, Willi. (2013). *"Long-wave economic rhythms and periodic crises"*. Consultat la 18.03.2023. Disponibil la: https://www.sociostudies.org/almanac/articles/long-wave_economic/
- Gordon, Jason. (2022). *"Economic Cycle - Definition, Phases, and Examples"*. Consultat la 19.03.2023. Disponibil la: https://thebusinessprofessor.com/en_US/economic-analysis-monetary-policy/economic-cycle-definition
- Mehta, Sher ; Chihambakwe, Angelina. (2022). *"Stages of the Economic Cycle"*. Consultat la 20.03.2023. Disponibil la: <https://www.fe.training/free-resources/asset-management/stages-of-the-economic-cycle/>
- McCandless, George. (Anul 1991). *"The ABCs of RBCs: An Introduction to Dynamic Macroeconomic Models"*.

„Arta de a conduce” – autentic exemplu format prin educație

BÎȘTU FLORIAN-ADELIN⁷

MURARIU ALEXANDRA⁸

Facultatea de Economie Teoretică și Aplicată, Comunicare în afaceri

1. Conexiunea dintre Antreprenoriat și Educație

Schimbările tot mai dese din societatea românească ne obligă la o adaptare rapidă în cadrul situațiilor profesionale din ce în ce mai provocatoare. Astfel, formarea profesională continuă prin diverse cursuri/ acreditări reprezintă o activitate care vine în sprijinul dezvoltării și evoluției atât economice cât și sociale. Educația este necesară pentru a pune bazele unei cariere solide.

1.1. Definirea problemei

Una din principalele probleme cu care se confruntă masteratul de Comunicare în Afaceri este reprezentată de lipsa notorietății, percepută la nivelul academic. Din această cauză, comparativ cu alte programe de masterat nivelul de promovare al ofertei de studii este foarte redus.

Un prim factor identificat este procesul de promovare. Realizarea, crearea și postarea pe rețelele social-media nu garantează succesul imediat, astfel este necesară o metodă mai creativă de a surprinde calitățile pe care le poate dobândi un student în urma alegerii acestui program de masterat. Platforma unde se postează în mod regulat este pagina oficială de Facebook și cea de Instagram, unde frecvența postărilor este mai redusă. Pe pagina oficială a masterului nu există postări recurente, acestea fiind un dezavantaj semnificativ, deoarece utilizatorii Facebook-ului au o vârstă predominantă de 25-34 ani, iar noi trebuie să ne adresăm publicului tânăr, absolvenți de licență (Dixon, 2023).

Realizarea unei promovări la o scară mai mare este o soluție de luat în calcul, deoarece accentul este pus cu precădere pe studenții ce au finalizat studiile de licență la Facultatea de Economie Teoretică și Aplicată, iar studenții altor universități nu sunt familiarizați de existența acestui masterat. Fidelizarea studenților este primordial dorită, această acțiune prin care ne fixăm centrul de acțiune pe studenții de la ETA reduce șansele ca vizibilitatea la nivel de universitate să fie accentuată. Prin analizele realizate de către noi am putut deduce faptul că publicul țintă ar trebui să fie alcătuit din totalitatea persoanelor care au finalizat licența pe profil economic sau profil de comunicare, dar și din alte facultăți din aria economico-financiară.

Lipsa evidențierii aptitudinilor și expunerii oportunităților de angajare pe piața muncii pe care le pot obține masteranzii după finalizarea acestui program, de asemenea, reprezintă un minus pentru expunerea pe care o ar trebui să o dobândească acest masterat.

În acest fel, utilizând o strategie de promovare bine definită am putea facilita accesul studenților din diferite medii academice atât la oferta educațională cât și la posibilitățile de angajare și dezvoltare atât pe plan profesional cât și personal. Punând accentul pe dobândirea unor competențe remarcabile, îmbunătățirea atitudinii de lider, perfecționarea comunicării

⁷ bistuf Florian19@stud.ase.ro

⁸ murariualexandra19@stud.ase.ro

antreprenoriale și accesibilitatea în domenii ce implică comunicarea (precum relațiile publice, resurse umane) poate conduce la crearea unei reputații favorabile în rândul studenților.

1.2. Motivația

Motivația alegerii acestei teme de proiect survine, în primul rând datorită calității de student masterand în cadrul acestui program de masterat, colaborării pe care o avem cu profesorii care predau la acest masterat și dorinței de a îmbunătăți imaginea și reputația acestuia pentru generațiile următoare.

După realizarea unei analize, bazată pe date statistice, am putut observa că numărul de absolvenți a crescut la nivelul țării (Eurostat, 2020), însă, cu toate acestea România tot se clasează printre ultimele locuri ca și număr de studenți care dispun de un loc de muncă în domeniu sau în perioada studenției. (Dumitru, 2022)

Prin cele afirmate anterior dorim să punctăm existența unor oportunități unice de dezvoltare la nivel personal, astfel putem să sporim atât notorietatea masteratului/ facultății, cât și posibilitatea de a ajuta studenții ”rătăciți”. În același timp, masteratul reprezintă o verigă cheie în pregătirea profesională și personală pentru diferitele meserii existente pe piața muncii.

O altă constatare este reprezentată de imaginea pe care o are masteratul de Comunicare în Afaceri, acesta nu prezintă lipsuri majore raportat la alte programe de masterat similare, ci, problema majoră o reprezintă vizibilitatea în rândul absolvenților ciclului de licență.

Un alt motiv pentru care susținem această tematică este datorat dorinței de a facilita accesul studenților cu profil economic la acest master. Astfel, am realizat această campanie publicitară pentru a analiza impactul diferiților factori la nivelul ofertelor educaționale, randamentul acestui master și gradul de promovabilitate.

1.3. Detalii informaționale

Programul de Comunicare în Afaceri se adresează tuturor absolvenților programelor de licență din domeniul științelor economice care intenționează să își îmbunătățească abilitățile de a comunica în cadrul companiilor, de asemenea, fiind adresat și persoanelor care au o afacere și doresc să o extindă sau plănuiesc să devină antreprenori.

Oferta educațională prevede diferite oportunități, luând în considerare numărul atractiv de locuri disponibile finanțate de către stat (38), dar și de bursele pe care studenții le pot obține în urma performanțelor academice. Totodată, acest masterat dispune de o serie numeroasă de parteneriate, astfel posibilitatea de a obține un internship la o companie renumită este foarte mare. În plus, posibilitatea de a studia în altă țară este susținut și recomandat de către toți profesorii, acest lucru fiind posibil cu ajutorul programului Erasmus+.

Implicarea activă a profesorilor în formarea profesională a studenților reprezintă un avantaj comparativ față de celelalte programe de masterat existente în cadrul celorlalte universități. Implicarea activă a studenților în acest program de masterat este promovată de către cadrele didactice, aceștia formând discuții, focus grupuri chiar și debate-uri. Cercetările științifice sunt apreciate de către aceștia, iar Sesiunile de Comunicare Științifică reprezintă o oportunitate prin care studenții se pot afirma.

Un alt avantaj este oferit de către companiile partenere, acestea oferă posibilitatea ca studentul să își formeze aptitudinile, să poată învăța mai multe de la acestea și să poată dobândi competențe specifice domeniului de activitate specific, unele din beneficiile existente le regăsiți mai jos:

1. Formarea analiștilor specializați în comunicare economic;
2. Dobândirea masteranzilor a diferitelor competiții competențe în comunicarea economică dar și în manevrarea informațiilor prin intermediul îmbunătățire performanțe profesionale
3. Alegerea celor mai adecvate contexte comunicaționale;
4. Folosirea corectă a limbajului economic și a principiului aferente;
5. Familiarizarea cursanților cu metode și tehnici de comunicare;
6. Pregătirea cursanților pentru evaluarea eficientă a resurselor umane.

2. Cercetare

Cercetarea reprezintă un pas primordial în descoperirea mediului ambient al spațiului de desfășurare al activității produsului sau serviciului oferit. În cazul nostru cercetarea spațiului economico administrativ pentru piața muncii este vitală pentru studenți , iar în același timp cercetarea spațiului academic este primordială pentru alegerea unei orientări profesionale de viitor.

Pentru studenții care termină licența în principal alegerea un program de masterat conferă o siguranță în ceea ce privește substituirea studiului cu diferitele sarcini și atribuții care se regăsesc în cadrul unui loc de muncă.

2.1 Cercetarea mediului

În cazul programului de masterat, intitulat Comunicare în Afaceri, din cadrul Facultății de Economie Teoretică și Aplicată, accentul este pus asupra pregătirii viitorilor specialiști în comunicarea economică. Se realizează un mix între arta comunicării inteligente în business, care îți dezvoltă abilitățile la nivel personal, ulterior profesional și competențe pragmatice.

Planul de învățământ este meticulos gândit și format, fapt ce poate reieși din diversitatea materiilor de comunicare sub vaste forme, în care regăsim: Comunicare non-verbală, Comunicare corporativă, Comunicare și Limbajul Economic, Comunicare Antreprenorială etc. Rolurile acestor discipline este bine definit, acesta fiind de a îmbunătăți aptitudinile fundamentale deținute de către studenți și de a facilita specializarea viitorul agent economic în orice situație apărută. (ETA, 2023)

Acest program masteral conferă o amplă educație ce vizează, ca prime obiective, dezvoltarea abilităților creative, combinarea corespunzătoare a cunoștințelor economice și antreprenoriale. Diferențele dintre acest program de masterat și alte opțiuni din această țară este conferit în special de actualitatea datelor prezentate de către profesori cu zeci de ani de experiență, atât în domeniul de comunicare business, cât și cel de antreprenariat. Aceste facilități reflectă implicarea profesorilor în dezvoltarea și motivarea studenții în formarea propriilor cariere din domeniul economic, cât și consilierea acestora în alegerea unei profesii specifice domeniului studiat.

2.2 Concurența

Concurența există în orice domeniu, chiar și în domeniul educațional, iar masterul nostru nu este vreo excepție, am putut repera numeroși competitori direcți (*SNSPA-ul și programele de masterat de comunicare ale acestora*) și indirecti (*totalitatea programelor de masterat*). În rândul competitorilor direcți sunt enumerate programe de la Școala Națională de Studii Politice și Administrative (SNSPA), unde avem diferite programe de masterat:

- Masterat în Comunicare și Relații Publice;
- Masterat în Publicitate;
- Masterat în Social Media și Marketing Online;
- Masterat în Leadership și Comunicare Politică;
- Masterat în Managementul Proiectelor;
- Masterat în Comunicare Managerială și Resurse Umane;
- Masterat în Management și Comunicare în Afaceri;
- Masterat Comunicare Audio-Video; (SNSPA, 2023)⁹.

Un alt competitor direct este Facultatea de Jurnalism Științele Comunicării din cadrul Universității din București. UniBuc-ul este o universitate diversificată, aceștia dețin o gamă mult mai diversificată de programe de masterat care au la bază comunicarea printre care regăsim: Campanii de Comunicare în Publicitate și Relații Publice, Comunicare și Resurse Umane, Jurnalism Politic, Teorii și Publicitate și Multimedia Managementul Instituțiilor. (UniBuc, 2023). Tabelul 1. Oferta Educațională 2022-2023.

Programe de masterat	TOTAL Buget	TOTAL Taxă	TOTAL (Buget+Taxă)
Comunicare în Afaceri (ASE)	38	37	75
Jurnalism și Științele Comunicării (UniBuc)	53	263	316
Comunicare și Relații Publice (SNSPA)	261	74	335

Surse: Metodologia de admitere a celor 3 masterate

Masteratul de Comunicare în Afaceri oferă posibilitatea ca studenții să poată participa în gratuit la diverse evenimente, astfel aceștia pot forma conexiuni și pot învăța din experiențele invitaților. Aceste personalități au o poziție importantă în compania în care lucrează, sunt antreprenori recunoscuți la nivel național, un motiv solid prin care toată lumea ar trebui să participe și să comunice direct cu aceste persoane. Aceste întruniri profesionale vizează realizarea unui Networking în cadrul unor conferințe organizate pentru a spori vizibilitatea imaginii programului de masterat. Aceste ședințe și conferințe nu sunt realizate doar pentru a crește notorietatea facultății și a masterului, ci și pentru a familiariza studenții cu mediul de corporație/ business.

Acest master dispune și de un târg de job-uri, fiind organizat anual pentru introducerea doritorilor în piața muncii, astfel având posibilitatea de a se expune mult mai ușor și de a experimenta cum se realizează pe această piață jocul cererii și a ofertei.

⁹ Studii Universitare de Master – UniBuc – Universitatea din București, Masterat - SNSPA

Tabelul 2. Taxe de școlarizare și admitere

Program de masterat			Taxă de admitere	Taxă de școlarizare
Comunicare (ASE)	în	Afaceri	250 lei	5000 lei
Jurnalism și (UniBuc)	Științele	Comunicării	300 lei	3650 lei
Comunicare (SNSPA)	și	Relații Publice	180 (80+100)	lei 2500 lei

Sursa: Metodologia de taxare și tarif a celor 3 masterate

Tabelul 3. Burse și finanțări

Program de masterat	Bursă socială	Burse sociale ocasionale	Bursă de merit I ¹⁰	Bursă de merit II ¹¹	Bursă de performanță ¹²
Comunicare Afaceri (ASE)	în 750	750	800	850	1000
Jurnalism și (UniBuc)	Științele 640 lei	-	740 lei	840 lei	940 lei
Comunicare și (SNSPA)	Relații 700	700	900	800	1000

Sursa: Metodologie burse ale celor 3 masterate

¹⁰ <https://consilierstudenti.ase.ro/metodologie-burse-2022-2023>

¹¹ <https://consilierstudenti.ase.ro/metodologie-burse-2022-2023>

¹² <https://consilierstudenti.ase.ro/metodologie-burse-2022-2023>

Tabelul 4. Analiză SWOT

<u>Strengths</u>	<u>Weaknesses</u>	<u>Opportunities</u>	<u>Threats</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Mediu de afaceri • Existența parteneriatelor <ul style="list-style-type: none"> • Cadre didactice specializate • Proiecte pentru susținerea studenților și reducerea abandonului universitar • Crearea de multiple activități extracurriculare pentru studenți • Amplasarea strategică (în București, mediu de afaceri prosper, amplasarea în Piață Romană) 	<ul style="list-style-type: none"> • Notorietatea facultății slab concepute • Nealocarea eficientă a resurselor pentru personalul din departamentul de IT al facultății • Strategii de promovare ineficiente 	<ul style="list-style-type: none"> • Workshop-uri • Susținerea financiară a studenților implicați • Număr mai mare de locuri finanțate în învățământul superior <ul style="list-style-type: none"> • ASEAC 	<ul style="list-style-type: none"> • Expunere limitată în mediul online • Rata mare de abandon universitar după primul an • Lipsa specializării de limbă internațională (franceză/engleză) • Concurența acerbă

2.3. Cercetarea publicului

Analiza publicului reprezintă una dintre cele mai importante criterii de cercetare. Pentru potențialii candidați în cadrul programului de masterat, această analiză reprezintă un prim pas ce trebuie să fie realizat în mod calitativ pentru a atinge rezultatele așteptate.

Cercetarea calitativă reprezintă cea mai frecvent folosită metodă de analiză a publicului, instrumentul de analiză și strângere de informații este chestionarul, cu ajutorul căruia sunt adresate diferite întrebări, sugestii și argumentări care să convină emițătorul. Printre multiplele avantaje ale utilizării chestionarului sunt enumerate: prelucrarea facilă a datelor și rapiditatea de întocmire a unui profil al respondentului.

Segmentarea publicului este esențială pentru realizarea studiului, deoarece inserția pe piața muncii în domeniul economic, este realizată la un nivel de implicare ridicat, fapt ce este susținut de stagiile de practică la nivelul ciclurilor de licență și masterat. Majoritatea absolvenților din cadrul FAETA, cuprinși în programa curriculară, au pregătirea necesară pentru înrolarea în vaste meserii ce aparțin domeniului economic.

Astfel cei care urmează acest masterat pot obține un job, precum: analist economic, jurist, specialist în comunicare și prognoza economică, specialist în comunicare, specialist în resurse umane, ș.a. Însă prin selectarea acestui master, studenții au posibilitatea de a se specializa și a înțelege domeniul antreprenorial, astfel, cei dornici de a deveni mici antreprenori au posibilitatea aceasta de a realiza un plan de afaceri și de a primi consiliere pe această arie.

Criteriile de eligibilitate ale candidaților privind segmentarea publicului sunt: dobândirea diplomei de bacalaureat și a diplomei de licență, promovarea examenului de admitere, vârstă cuprinsă între 22 și 45 de ani, tineri cu aspirații mari, pasionați de antreprenariat, studenți care doresc o reconversie profesională sau specializarea în domeniul economico-antreprenorial.

2.4. Scopul

Acest proiect are scopul de a îmbunătăți gradului de informare și apreciere a Masteratului Comunicare în Afaceri, în rândul tinerilor absolvenți care au finalizat ciclul de licență, indiferent de facultatea de care aparțin, fie din România sau străinătate.

Scopul acestei campanii publicitare este aceea de a ajuta la formarea unei imagini pozitive și o notorietate sporită, de asemenea, un alt scop este de a consolida reputația acestui master în mediul academic superior. Se facilitează accesul studenților la informațiile oferite sub tutela acestui program de masterat cât și la oportunitățile generate în urma colaborării cu diferite companii private și instituții de stat specializate în domeniul economic, prin intermediul asociației studenților ASEAC din cadrul facultății de Economie Teoretică și Aplicată.

Un mod adecvat pentru realizarea campaniei publicitare, în cadrul unei instituții de învățământ, este verificată din diferite perspective. În primul rând, formarea campaniei pentru un program de masterat este un proces complex ce unește diferite activități de cercetare, informare și analiză. Pentru transmiterea informațiilor acestei campanii publicitare la nivelul programului de masterat vom folosi canalele de comunicare publicitare, precum: site-urile online cu specializare economică, site-ul oficial al programului de masterat, reviste cu profil economic, podcast-uri naționale cu caracter informativ și introductiv în sfera economico-financiară. Viziunea asupra acestor podcast-uri este de a invita personalități recunoscute pentru domeniile economice și de comunicare, de asemenea, optăm și pentru abordarea altor surse de promovare, mai exact rețelele social media, cum ar fi: Facebook și Instagram, pentru popularizare în rândul tinerilor.

După stabilirea mai multor canale de promovare ne axăm atenția asupra realizării materialelor grafice și video, încadrate în trendurile aplicațiilor respective, precum: reels-urile regăsite pe Instagram, scurt metraje de 30 de secunde pe platforma Tik Tok, articole informative și interactive pentru platforma de Facebook. Vom opta pentru o strategie astfel încât să menținem acest masterat în rândul competitorilor.

Și în acest domeniu regăsim o concurență de tip oligopol, existând 3 mari universități cu programe masterale în comunicare (SNSPA, ASE și UB), astfel ne vom concentra atenția asupra atragerii unui număr mai mare de studenți. Strategia publicitară va fi adresată întregii țări, astfel, orice doritor poate aplica fără probleme, nu ținem cont de regiunea teritorială din care fac parte posibili candidați.

Caracterul practic al cursurilor predate în cadrul programului de masterat este foarte bine conturat, afirmație susținută de către programul orar realizat de către cadrele didactice. Cursurile au și o parte aplicativă ce se regăsește în cadrul unui loc de muncă, a unei meserii sau a unor criterii de selecție pentru un viitor post. Majoritatea cursurilor sunt conturate sistematic astfel încât informația poate fi concretă, concludentă și prezentată într-un mod sistematizat. Astfel este surprins esența, mai exact aplicabilitatea acestor teorii, ideologii și idei în viața profesională a oamenilor.

2.5. Stabilirea obiectivelor centrate pe campania publicitară

Prin prezentarea succintă până acum am conturat următoarele obiective pentru campania noastră publicitară. Aceste obiective au fost atent selectate și cât se poate de realiste, astfel încât pot fi aplicabile.

1) Datorită realizării unei analize la nivelul tinerilor constatăm că gradul de informare este foarte scăzut în ceea ce privește importanța și relevanța acestui program de masterat de aceea având în vedere procentul sub 30% al tinerilor informații ne dorim să popularizăm imaginea acestui program de masterat.

2) Stabilirea unui nivel ținta de studenți care să se înscrie în cadrul admiterii din perioada următoare aferentă anului universitar 2023 și 2024 în cadrul masteratului de comunicare în afaceri, ne dorim să ajungem la un eșantion de 80 de studenți interesați să se înscrie la acest program de studii.

3) Numărul de studenți care aleg prima opțiune masteratul de comunicare în afaceri să crească cu 25% față de admiterea din anul precedent, în perioada de admitere a anului 2023-2024.

4) Rata de promovabilitate după primul semestru din primul an de studiu să crească până la 85%.

Mențiunile anterioare reprezintă un mix de obiective cuantificate, iar posibilitatea de a le efectua poate fi delimitată pe termen lung, care se extinde pe o perioadă minimă de 14 luni.

Am ales tipul de strategie concurențială care se pliază perfect pe nevoile acestui program de masterat. Astfel, utilizarea unui mix de strategii conferă un grad mai mare de notorietate pentru a deveni fruntași în aria educațională superioară la nivel universitar. Au fost luate în considerare următoarele tipuri de strategii: strategiile specifice efortului mizat, strategia elitei, strategia de produs, strategie instituțională, strategie de marcă, strategia costurilor.

Accentul va fi pus asupra strategiei elitei, cunoscută și sub denumirea de ”strategia de diferențiere”, astfel încât vom valorifica efortul depus de către partea managerială a masteratului pentru a oferi studenților un număr cât mai mare de avantaje. Tipul de publicitate utilizată aici este, așadar, publicitatea de informare, scopul fiind de a conferi publicului țintă/grupului mizat, avantajele existente în cadrul acestui masterat.

2.6. Mijloacele de comunicare

Utilizarea și numărul de utilizatori ai internetului a crescut considerabil în ultimele două decenii, în special datorită pandemiei cu virusul SARS COV-2. Acest trend ascendent a fost resimțit și în România, astfel promovările prin intermediul internetului au devenit din ce în ce mai populare și atractive pentru companii, comparativ cu metodele tradiționale. (Economy, 2022) Nu doar numărul de utilizatori este impresionant, ci frecvența și timpul pe care îl alocă oamenii internetului, în special tinerii. (Dixon, 2022) Din punct de vedere financiar, aceste numere exorbitante pot spori semnificativ șansele ca obiectivele propuse de către noi să ajungă realitate într-un timp mai redus.

Promovarea online și conectarea cu publicul reprezintă baza succesului în marketingul digital. Mediul online aduce un quantum de popularitate extrem de mare în comparație cu lipsa promovării, astfel, sporirea notorietății fiind un punct critic în prezent. Modul în care utilizăm tehnicile de promovare online este un aspect cheie în desfășurarea acestei campanii publicitare, deoarece promovarea online este benefică pentru astfel de campanii.

Prin analizele realizate pe parcursul ciclului de licență am putut observa și ne-au fost mereu prezentate beneficiile marketingului, astfel am putut sintetiza câteva din nenumăratele beneficii:

A. Prin utilizarea platformelor de social media vom obține o vizibilitate mult mai mare iar accesul la platforma populară ne va fi utilă pentru postările mai atractive;

B. Transparența deoarece conținutul stocat va fi accesibil tuturor este foarte important să se poată interacționa cu publicul astfel încât să crească gradul de popularitate al site-urilor și al rețelelor sociale;

C. Promovarea propriului conținut adică cu ajutorul comunităților formate din absolvenți, studenți actuali cât și potențiali studenți ajutam la expunerea valorii.

Platformele alese pentru a realiza promovările sunt: paginile de socializare, site-ului oficial, revista facultății. Deoarece subiectul digitalizării este foarte recent, vom aborda și acest aspect, astfel vom putea contura cât mai multe subiecte prin campania noastră de comunicare.

Din punct de vedere al advertising-ului, acesta poate fi sub două forme principale:

a) Promovarea va fi realizată în mod gratuit, aceasta va cuprinde diferite postări tematice de conținut pe pagină, care vor putea fi ulterior distribuite prin intermediul unor grupuri relevante sau pagini care au același domeniu de activitate;

b) Promovarea va putea fi realizată și în schimbul unei remunerație plătite estimabil după realizarea unor obiective.

- Promovarea postării – crește impactul anumitor postări;
- Promovarea paginii – crește numărul de aprecieri al paginii;
- Atragerea de vizite pe site – crește numărul de vizitatori pe site;¹³
- Creșterea numărului de participanți la eveniment – promovarea anumitor evenimente;
- Vizualizare videoclip – crește numărul de vizualizări pentru anumite videoclipuri.¹⁴

În momentul actual putem constata că aplicația tik tok pentru tineri cu vârsta între 20 și 23 de ani, este cea mai utilizată în privința selectării audienței pentru reclame. Facebook deține informațiile necesare pentru atrage publicul prin reclame. Acesta știe interesele publicului și deține multiple filtrele ce ne permit să vizualizăm doar segmentele de public care ne interesează. Facebook deține diferite categorii de filtre care mizează categoria de vârstă, genul individului, limbi cunoscute, interese și comportamente. Pentru o precizie minuțioasă și desăvârșită se poate opta și pentru descoperirea unor date demografice pentru publicul țintă precum: statutul amoros- relație, nivelul de studii, tipul de ocupație. Aplicația Instagram pentru tinerii cu vârsta cuprinsă între 20 și 26 de ani unde modalitatea de promovare predominantă este folosirea de reels (video uri de 15- 30 de secunde).¹⁵

2.6.1. Metoda Marketing folosind Video

Videoclipurile cele mai relevante care se regăsesc pe websiteuri, pe rețele social-media pot ajuta la crearea unei legăturii bazate pe încredere cu vizitatorii paginii. Totodată, o strategie de video marketing este privită precum o cale eficientă de a promova și a prezenta serviciile dar și produsele într-o manieră care atrage publicul:

- motorul de căutare Google este un instrument incontestabil de important în descoperirea apreciază videoclipurile în detrimentul paginilor cu text sau imagini;
- alături de Google, YouTube este al doilea motor de căutare ca mărime din lume;

¹³ Cum sa iti cresti brandul pe Facebook (smark.ro)

¹⁴ Cum sa iti cresti brandul pe Facebook (smark.ro)

¹⁵ Cele mai bune 20 de aplicații de socializare care vor domina în 2021 - Affde Marketing

- clipurile video permit îmbunătățirea imaginii masteratului și construirea încrederii în rândul următorilor.

O astfel de strategie de video marketing este percepută ca o modalitate puternică de a demonstra instruirea sau de a prezenta conținut menit să genereze anumite dorințe și emoții.

Asociația Studenților în Economie, Afaceri și Comunicare (ASEAC) reprezintă o alternativă în cazul promovării masterului de Comunicare în Afaceri. Fie că este vorba de postările din mediul online, postările despre evenimente organizate prin asociația menționată anterior, conferințe, ofertele de angajare, această asociație va ajuta și programul de masterat. Principalele obiective ale asociației sunt axate pe dezvoltarea personală și profesională a studenților și a membrilor, fiind observate și urmărite descoperirea diverselor abilități, atât în comunicare, cât și abilități creative, practice și tehnice, prelucrarea spiritului competitiv, formarea spiritului organizatoric și responsabilizarea individului dar și prelucrarea spiritului de lucru în echipă.

2.7. Bugetul și calendarul campaniei de promovare

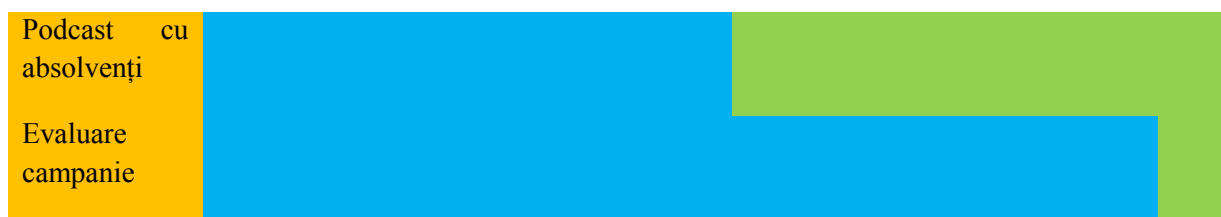
2.7.1. Calendarul

Pentru promovarea pe internet vom folosi diferite reclame sugestive specifice perioadei de timp aferent precum reclame realizate în perioada admiterii, reclame realizate cu scopul de a anunța diferite evenimente, reclame tip testimonial în care vom realiza o conexiune cu absolvenții și potențialii studenți ai acestui master de comunicare. Calendarul de activități va fi realizat pe săptămâni iar începutul campaniei publicitare se va desfășura în 3 luni de zile cu data de start 1 aprilie finalizare 31 iunie astfel încât vom acoperi perioada de susținere a examenelor de bacalaureat și licență pentru a putea promova atât facultatea de Economie Teoretică și Aplicată cât și programul de Masterat Comunicare în Afaceri.

Tabelul 5. Calendar – 3 luni

Inițiativă	Aprilie				Mai				Iunie			
	S. I	S. II	S. III	S. IV	S. V	S. VI	S. VII	S. VIII	S. IX	S. X	S. XI	S. XII
Startul campaniei	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Definirea campaniei	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Obiective	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Sponsorizare	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Promovare online	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

¹⁶ Calendar 2023 (calendarro.com)



2.7.2. Bugetul

Realizarea bugetului aferent acestei campanii de publicitate are în vedere atât realizarea materialelor de informare care vor fi distribuite la nivelul universităților și facultăților de profil, cât și promovarea plătită a diferitelor reclame de admitere, întreținere și optimizare a site-ului oficial.

Tabelul 6. Investiție în publicitate (social media)

Nr. Cr.	Acțiuni pentru implementare	Suma acordată (lei)
1.	Optimizarea site-ului	1500
2.	Promovarea pe rețelele de socializare	1000
3.	Crearea sondajelor	300
4.	Realizarea de podcast	3200
5.	Organizarea de târguri	1500
6.	Training și workshop-uri	1800
7.	Investiții în dezvoltarea instituției	3000

Sursă: Realizare proprie

Pentru numărul 2. am realizat următoarea analiză de piață pentru a putea forma o sumă cât mai reprezentativă și am descoperit următoarele aspecte:

- Promovarea pe Facebook, mai exact postările cosmetizate care costă în jur de 14 RON/ postare, în acest caz am achiziționa lunar în jur de 10 postări. => 140 RON

- Promovarea pe Instagram, 6 zile de promovare pe lună, pe această platformă de social media promovarea se realizează zilnic și per postare 23 RON/ (postare, zi) - => 138 RON

- Promovarea prin imprimarea materialelor publicitare ce vor fi distribuite la nivelul universităților – 170 RON

- Promovarea pe Tik Tok, prin multiple postări de tip videoclip de 30 de secunde. Aproximarea fiind la 4 videoclip-uri promovate pe săptămână. => ~200 RON + 95 RON pentru îmbunătățirea acestuia.

Pentru eventualele modificări de preț sau dorință de a spori numărul de zile/ postări vom aproxima bugetul la 1000 lei pentru promovarea în mediul online și tradițional.

Bibliografie

- Dixon, S., 2022. *statistica*. <https://www.statista.com/statistics/433871/daily-social-media-usage-worldwide/#:~:text=As%20of%202019%20and%2020%2C%20the%20average%20daily,and%2053%20minute%20on%20social%20media%20each%20day.>, [Accesat la: 25 Februarie 2023].
- Dumitru, B., 2022. *IMPACT.ro*. [Interactiv], <https://www.impact.ro/eurostat-cati-studenti-au-lucrat-in-2021-ce-loc-ocupa-romania-410694.html> [Accesat la: 1 Martie 1 2023].
- Economy, T. G., 2022. *The Global Economy*, https://www.theglobaleconomy.com/Romania/Internet_users/ [Accesat la: 28 Februarie 2023].
- ETA, A., 2023. *Economie ASE*. [Online] <https://economie.ase.ro/programul-de-master-comunicare-in-afaceri/> [Accesat la: 1 Martie 2023].
- Eurostat, 2020. *Eurostat*. [Online] https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EDUC_UOE_GRAD02__custom_5464500/default/table?lang=en, [Accesat la: 1 Martie 2023].
- SNSPA, 2023. *Facultatea de Comunicare și Relații Publice, SNSPA*. [Online] <http://comunicare.ro/index.php?page=amastera> [Accesat la: 1 Martie 2023].
- UniBuc, 2023. *Studii Universitare de Master - Universitatea din București*. [Online] <https://unibuc.ro/studii/programe-de-studii/master/#1544008645945-013f93b3-e495> [Accesat la: 2 Martie 2023].

Convergența economică în Uniunea Europeană. Analiză comparativă România versus Zona Euro-19

BOBEȘ IULIANA GEORGIANA¹⁷
Facultatea de Business și Turism

Introducere

Convergența economică este importantă din punctul meu de vedere fiindcă aceasta prin anumite criterii care sunt determinate prin niște indicatori economici măsurabili, prezintă cum au situația statele din afara zonei euro. Trebuie să existe convergență economică pentru țările din Uniunea Europeană deoarece criteriile ce implică convergență balansează prin condițiile prevăzute de lege, țările care vor să adere la zona euro.

Am ales această temă deoarece mi se pare interesant să analizezi factorii care departajează dacă o țară din Uniunea Europeană va fi capabilă să între în zona euro, mai ales să vezi situația țării respective în acel moment este intrigant.

Obiectivul general al acestei lucrări este în primul rând de a informa, de a analiza și de a prezenta date pertinente din care publicul să poată deduce importanța convergenței pentru statele care nu sunt în zona euro și care nu dețin euro ca și monedă.

Obiectivul specific este explicarea metodelor prin care se realizează conversia și interpretarea rezultatelor prin utilizarea indicatorilor specifici și aplicarea criteriilor care sunt necesare la nivel european. Totodată lucrarea mai are că și obiectiv compararea statului european România cu statele din zona euro, prin utilizarea graficelor.

Această lucrare prezintă două capitole, în primul capitol se va discuta despre condițiile și cadrul legal care trebuie îndeplinit ca să se poată vorbi despre convergență în acest sens, capitolul însumează două subcapitole, în primul subcapitol se vorbește despre convergența reală și convergența nominală iar în al doilea subcapitol vorbim despre teoria economică, decalajele economice și convergența beta și sigma, se prezintă cauzele formării decalajelor dintre regiuni.

Capitolul doi este format dintr-un studiu de caz care are ca subiect de discuție statul european România și zona euro, și aici există subcapitole care sunt în quantum de 2, subcapitolul unu este compus din metodologia științifică care prezintă subiecții (statele membre UE), durata (ani), excepțiile și metoda analizei, iar în subcapitolul doi vor fi prezentate analize pe date statistice și grafice care se referă la criteriile convergența nominală (criteriile Maastricht) și convergența reală (PIB/locuitor) și care vor prezenta evoluția României în comparație cu țările care deja se află în zona euro. În final se vor preciza concluziile care însumează capitolele unu și doi și se vor evidenția propuneri de îmbunătățire.

1. Analiza tipurilor de convergență economică

1.1 Cadru teoretic privind convergența nominală și reală

Pentru a adopta moneda euro, țările Uniunii Europene (UE) trebuie să-și alinieze legislația națională la legislația europeană și să îndeplinească condiții specifice menite să asigure convergența economică. În cazul în care un stat din UE dorește să adopte moneda euro, acesta o poate face dacă îndeplinește criteriile de convergență nominală.

¹⁷ bobesiuliana22@stud.ase.ro

Criteriile de convergență nominală, denumite și „criteriile de la Maastricht”, care au fost adoptate la 7 februarie 1992 în cadrul înființării Uniunii Economice și Monetare Europene, se bazează pe indicatori economici, pe care statele membre ale UE trebuie să le îndeplinească pentru a adopta moneda euro, respectiv pentru a intra în zona euro.

Convergența nominală se referă la coordonarea politicilor economice care au impact asupra cererii agregate (monetară, fiscal-bugetară etc), în timp ce convergența reală vizează apropierea politicilor din sfera ofertei agregate – reformele structurale (cu impact asupra potențialului economic). Criteriile de convergență nominale presupun o serie de cerințe ce trebuie îndeplinite, respectiv:

1. Stabilitatea prețurilor. Acest criteriu presupune ca rata inflației dintr-un anumit stat membru nu trebuie să depășească cu mai mult de 1,5 pp pe cea a celor trei state membre cu cele mai bune rezultate în ceea ce privește stabilitatea prețurilor.
2. Finanțe guvernamentale, aici este precizat că acestea trebuie să fie stabile pentru a asigura că sunt sustenabile, iar ca să avem o vedere mai detaliată spunem:
 - a) Deficitul public anual nu trebuie să depășească 3% din produsul intern brut (PIB)
 - b) Datoria guvernamentală nu trebuie să depășească 60% din PIB
3. Cursul de schimb, prevede că țările solicitante nu trebuie să-și devalorizeze moneda; acest lucru a devenit învechit odată cu trecerea la euro pentru țările din zona euro. Mai mult, statul membru trebuie să fi participat la mecanismul cursului de schimb din cadrul Sistemului Monetar European (SME) timp de doi ani consecutivi înainte de examinare, fără tensiuni severe.
4. Ratele dobânzilor pe termen lung, acestea nu trebuie să fie cu mai mult de 2% mai mari decât cele ale celor mai bune trei state membre în ceea ce privește stabilitatea prețurilor. În ceea ce privește „o rată nominală medie a dobânzii pe termen lung” observată pe „o perioadă de un an înainte de examinare”, rată dobânzii pe termen lung este calculată ca medie aritmetică pe ultima perioadă de 12 luni pentru care indicele armonizat al prețurilor de consum(IAPC) datele sunt disponibile.

Noțiunea de „cel mult, cele trei state membre cu cele mai bune performanțe”, este utilizată pentru definirea valorii de referință, se aplica prin utilizarea mediei aritmetice neponderate a ratelor dobânzilor pe termen lung pentru criteriul privind stabilitatea prețurilor. Ratele dobânzilor sunt măsurate pe baza ratelor dobânzilor armonizate pe termen lung, care au fost elaborate în scopul evaluării convergenței.

În scopul examinării convergenței, Banca Centrala Europeana (BCE) își exprimă punctul de vedere cu privire la evoluțiile fiscale. BCE examinează indicatorii cheie ai evoluțiilor fiscale în perioada relevantă, precum și perspectivele și provocările pentru finanțele publice și se concentrează pe legăturile dintre evoluția deficitului și datoria.

Convergența nominală trebuie privită ca un rezultat al convergenței reale și juridice, având în vedere sublinierea clară și continuă a faptului că aceste criterii trebuie să se dovedească a fi sustenabile și durabile înainte de pierderea derogării și mai ales ca stat membru al zonei euro.

Convergența reală este definită ca fiind un proces pe termen lung care conduce la creșterea durabilă a PIB-ului real pe cap de locuitor în țările cu venituri mai mici. Atunci când este condusă de această recuperare a economiilor cu venituri mai mici (spre deosebire de o „reducere” a economiilor cu venituri mai mari), convergența reală aduce beneficii. Pentru

a analiza evoluțiile reale ale convergenței în ani în euro, comparăm PIB-ul pe cap de locuitor exprimat în standardele puterii de cumpărare (PPS) în diferite țări.

Convergența durabilă necesită de asemenea, în mod fundamental, conformitatea cu criteriile economice pentru aderarea la uniunea monetară (stabilitatea prețurilor și soliditatea fiscală), care au fost identificate în tratat și au rămas la fel de relevante de la adoptarea monedei euro. În acest caz, au apărut cele două tipuri de convergență: beta și sigma.

Convergența beta a fost introdusă de Barro și Sala-i Martin (1995) împreună cu indicatorul sigma, cele două concepte sunt conectate cu toate acestea beta convergența este necesară pentru sigma convergență dar nu suficientă. În cazul sigma convergenței distribuția veniturilor trebuie micșorată. Aceasta se referă la identificarea unui posibil proces de recuperare a decalajelor de dezvoltare dintre țări sau regiuni, în timp ce convergența sigma vizează măsura în care a avut loc o reducere în timp a discrepanțelor existente între acestea la nivel de venit, cele două nu sunt interdependente deci dacă se îndeplinește beta-convergența nu implică automat efectuarea sigma-convergenței.

Convergența beta este de două tipuri: absolută (apare atunci când toate regiunile converg către aceeași stare de echilibru) și condiționate (pe termen lung, regiunile care au același condiții inițiale au obținut același nivel de PIB pe cap de locuitor.

Politicile economice necesare pentru adoptarea euro, cu responsabilizarea unei guvernări la cerințele de securizare a funcționării zonei euro susținute prin noile reforme ale UE trebuie să răspundă principal următoarelor comandamente: stimularea creșterii economice prin reforme structurale; orientarea creșterii economice pe investiții; realizarea de excedente în contul curent care să susțină moneda națională; reglarea deficitului extern prin competitivitate; readucerea și menținerea deficitului bugetar în referințele obiectivelor pe termen mediu (MTO); creșterea veniturilor bugetare la minimum 35% din PIB; corelarea creșterilor salariale cu productivitatea muncii; corelarea creșterii pensiilor cu încasările din contribuției de asigurări sociale de sănătate (CASS); finanțarea din venituri permanente a cheltuielilor permanente; așteptări inflaționiste stabile.

1.2 Studii privind convergența economică

Scopul modelului european este acela de a reduce decalajele dintre țări cu ajutorul convergenței economice. Preocuparea în toate studiile legate de convergență este aceea dacă țările mai sărace vor ajunge la nivelul celor dezvoltate după o perioadă relativă de timp. Măsurarea convergenței se realizează prin diferite metode care sunt date de complexitatea modului în care regiunile se dezvoltă.

Procesul de convergență regională în Uniunea Europeană a devenit un subiect intens dezbătut, fiind considerat unul dintre principiile de bază ale politicii regionale. Dezvoltarea regională are ca scop creșterea calității vieții iar Uniunea Europeană dorește să stimuleze regiunile din statele membre prin programe de dezvoltare regională și strategii contribuind astfel la reducerea discrepanțelor dintre regiuni (DUICAN, 2015). Altă alternativă privind convergența și reducerea decalajelor dintre regiuni este utilizarea eficientă a fondurilor structurale (DUICAN, 2015).

Principalele cauze identificate care stau la baza decalajelor dintre regiuni sunt:

- Economie dezechilibrată - sectoarele economice cu productivitate mică care fac parte din structura economică.
- Educație deficitară - un mic segment din populație are un nivel înalt de educație.

- Lipsa cercetării - inovația și cercetarea sunt diminuate din cauza faptului că alocarea fondurilor din bugetul de stat este insuficientă, acest aspect sporește migrația populației educate spre regiuni mai dezvoltate.

Numeroase studii pe tema convergenței sau divergenței, fac referire la teoria creșterii economice. Un exemplu îl constituie modelul Solow-Swan, care se bazează pe creșterea endogenă.

Manifestă un proces de convergență economică absolută dacă, pe măsură ce nivelurile veniturilor se apropie stare de echilibru, rata de creștere este redusă. De asemenea, presupunerea convergenței absolute înseamnă că între țări, cei mai săraci vor crește mai repede decât inițial cei mai bogați prin același echilibru pe termen lung. Dacă convergența condiționată există, trebuie să existe o relație negativă între rata de creștere economică și nivelul inițial al venitului (Marinas, 2007).

Mankiw, Romer și Weil a adus îmbunătățiri modelului Solow-Swan prin includerea capitalului uman. Modelul pleacă de la ipoteza că țările sunt diferite din punct de vedere structural. Aceeași autori afirmă că convergența condiționată este îndeplinită dacă statele membre converg către nivelul de echilibru, caracteristicile economice și structurale ale economiilor conduc la diferite niveluri de echilibru. Creșterea economică endogenă prezintă modele cu sau fără cercetare și dezvoltare (modelul AK, proiectat de Romer în 1986, modelul lui Lucas în 1988).

Există și așa-numitele grupuri de convergență (convergence-clubs). Procesul de convergență este multipolar, nu o singură unitate pentru toate țările și regiunile (Iancu, 2009). Venitul pe cap de locuitor al țărilor care au asemănări structurale (politici guvernamentale, tehnologii, preferințe) converg pe termen lung, dacă condițiile lor inițiale sunt similare (Galor, 1996).

Noile modele de economie susțin ideea divergenței economice geografice. În acest caz, Myrdal (1957) susține că supraaglomerarea și lipsa fluxurilor de factori complementari lipsesc din teoria neoclasică. Pe de altă parte, Krugman (1991) explică că absența convergenței se bazează fie pe ipoteza randamentelor constante, fie prin faptul că modelul neoclasic nu ține cont de externalitățile dintre producători și consumatori.

Decalajele sunt accentuate prin intermediul PIB real/locuitor la paritatea puterii de cumpărare, realizându-se raportul dintre regiunea slab dezvoltată cu cea mai dezvoltată, iar cu cât coeficientul este mai redus, cu atât mai mare este decalajul de dezvoltare între regiunile naționale și invers (Marinescu, 2017). Este importantă analizarea modului în care decalajele inter-regionale au evoluat în timp. Dacă le privim de-a lungul intervalului de analiză, decalajele inter-regionale prezintă fie convergență internă, ce constă în reducerea decalajelor dintre regiuni, ori divergență internă, prin accentuarea acestor decalaje. Decalajul dintre regiuni se bazează pe localizare, mărimea investițiilor străine directe în regiunile în curs de dezvoltare și lipsa capacității competitive a întreprinderilor (în special în estul țării). Creșterea mai rapidă în regiunile din jurul municipalităților arată un tip de structură de centru-periferie. Aceasta se bazează pe migrația forței de muncă, investiții și intervenția guvernamentală în regiunile dezvoltate.

Divergența regional internă este specifică tuturor țărilor din afara zonei euro, totuși nu reprezintă un obstacol structural pentru adoptarea euro, din contră poate fi reflectarea unei convergențe mai accelerate cu zona euro, însă din diverse motive se produce inegal, dar se poate consolida mai echilibrat tocmai prin apropierea fermă de eurozonă.

Reducerea decalajelor regionale se dorește a fi realizată prin coeziunea economică și socială. Folosind input-uri mai eficiente, sporind mobilitatea acestora, veniturile în regiune pot crește, servind astfel scopului integrării regionale. Regiunile sărace ar trebui să aibă rate de creștere mai mari decât cele bogate. Astfel, cu cât nivelul PIB-ului este mai scăzut, cu atât rata de creștere ar trebui să fie mai mare. Coeficientul de regresie ar trebui să fie negativ.

În România, zonele subdezvoltate se concentrează în Nord-Est, la granița cu Moldova și la Sud, de-a lungul Dunării și prezintă o serie de caracteristici: incapacitatea de a atrage investiții străine directe, în principal activități rurale și șomaj.

Deci convergența economică are ca rol reducerea decalajelor dintre țările din UE, iar pentru a reduce aceste decalaje trebuie să se realizeze o convergență regională care stă la baza principiilor politicii regionale, totuși pentru a reduce decalajele dintre regiuni trebuie să fie adoptate strategii de dezvoltare și fondurile structurale să fie alocate corespunzător. Decalajele sunt accentuate prin indicatorul PIB/locuitor așa că dacă le analizăm evoluția observăm că decalajele inter-regionale prezintă fie convergență internă, fie divergență internă. Divergența regională internă este specifică tuturor țărilor din afara zonei euro și este reflectarea unei convergențe mai accelerate cu zona euro. Reducerea decalajelor regionale se realizează prin coeziune economică, pe scurt se sporește mobilitatea astfel cu cât nivelul PIB-ului este mai scăzut, cu atât rata de creștere ar trebui să fie mai mare și coeficientul de regresie este negativ.

2. Analiza gradului de convergență economică dintre România și Zona Euro-19

2.1 Metodologia cercetării științifice

Pentru realizarea analizei gradului de convergență economică dintre România și Zona Euro-19 cea mai eficientă metodă de analiză este utilizarea indicatorului specific convergenței reale, PIB/locuitor care poate să fie exprimat procentual sau monetar. A fost ales acest indicator deoarece este cel mai eficient pentru a arată grafic diferențele dintre România și zona euro, totuși convergența nominală (criteriile Maastricht) trebuie să fie și ele îndeplinite.

Pentru a analiza criteriile de convergență reală, a fost analizat PIB/locuitor în România și Zona Euro, în perioada 2010-2021. Pe de altă parte, în cazul convergenței nominale, pentru toate criteriile a fost analizat anul 2021 (ultimul an pentru care au fost date disponibile). În cazul cursului de schimb, s-a făcut comparație între anul 2021 și anul 2020. Toate datele statistice utilizate au fost preluate de pe platforma Eurostat.

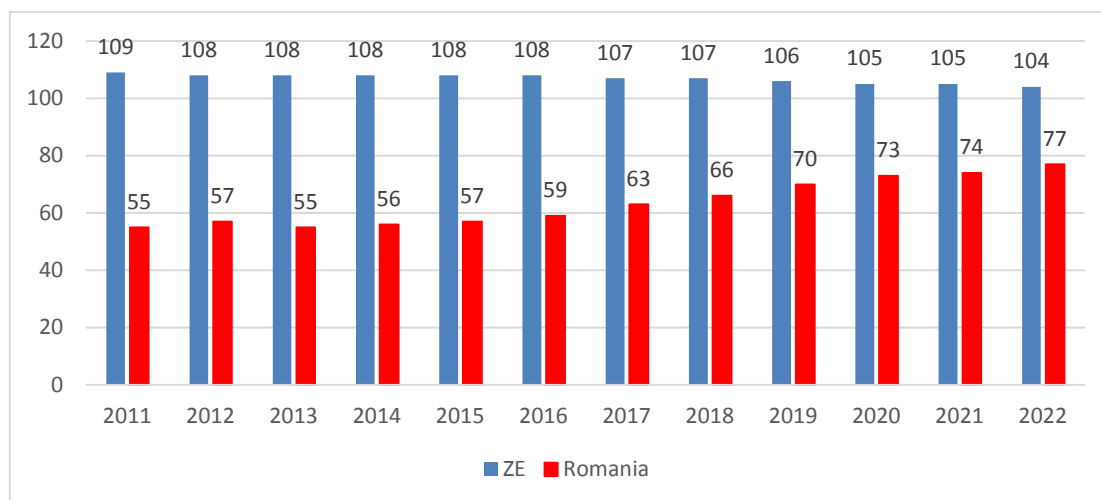
Convergența inter-regională este foarte importantă. În acest caz, pentru a determina gradul de convergență a fost analizat cum s-a modificat PIB/locuitor al celei mai subdezvoltate regiuni comparativ cu cel al celei mai dezvoltate regiuni. În România cea mai dezvoltată regiune este București-Ilfov în timp ce la polul opus este regiunea Nord-Est. Din cadrul analizei au fost excluse statele următoare: Estonia, Cipru, Letonia, Luxemburg și Malta, dat fiind faptul că acestea au doar o regiune.

2.2 Analiza convergenței economice dintre România și ZE-19 din perspectiva PIB/locuitor

În primul rând va fi analizată convergența reală în funcție de indicatorul PIB/locuitor pentru zona euro și România este exprimat la paritatea puterii de cumpărare a banilor standard (PPS), în perioada 2011-2022. Se poate observa că România este sub media europeană chiar dacă a cunoscut o creștere semnificativă din anul 2011 când prezenta 55% din media UE

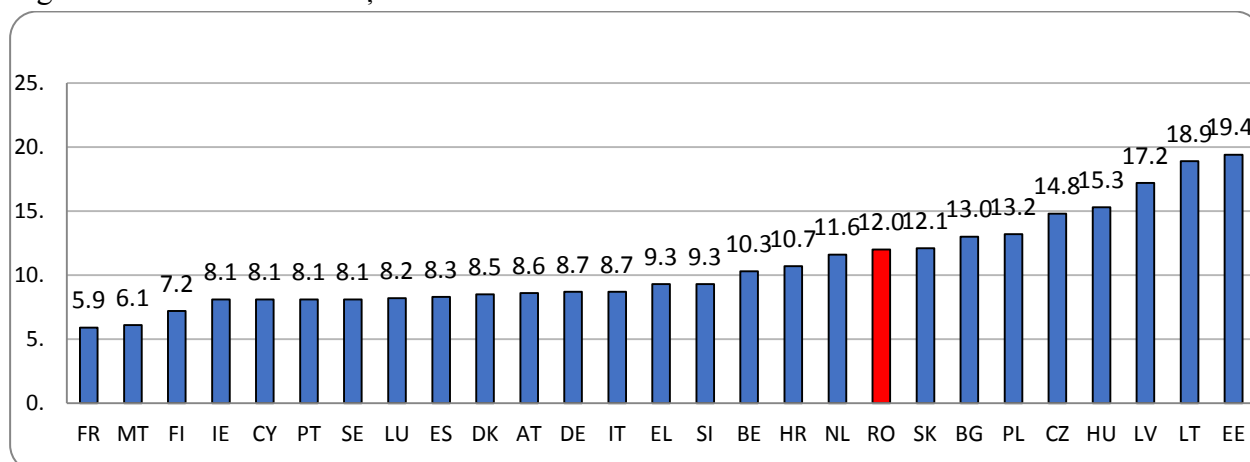
comparativ cu anul 2022 când indică 77. Motivul central este că o economie mai slabă va crește mult într-o perioadă mai lungă de timp cu mai multe procente decât o economie dezvoltată care în cele mai multe cazuri rămâne constantă sau scade.

Figura 1: Convergență reală în funcție de PIB /loc exprimat în PPS în zona euro și Romania în perioada 2011-2022 (%)



Sursa: Prelucrări ale autorului utilizând date de pe Eurostat

Figura 2: Analiza ratei inflației în statele membre UE în 2021



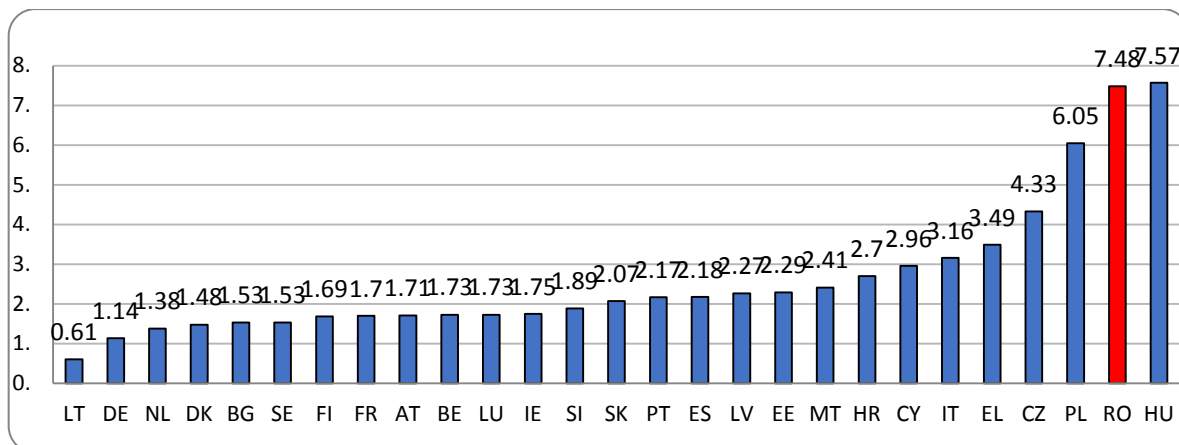
Sursa: Prelucrări ale autorului utilizând date de pe Eurostat

Unul din criteriile nominale, criteriile Maastricht, este criteriul inflației care spune că inflația nu trebuie să depășească media celor mai performante 3 state din UE din perspectiva stabilității prețurilor cu mai mult de 1,5pp, cele 3 state performante din UE a căror medie este de 6,4%, după cum se observă România nu îndeplinește nici acest criteriu având în anul 2021 inflație de 12% situându-se pe locul 19 din cele 27 de state membre puse în analiză. Cele mai performante state sunt: Franța care prezintă o inflație de 5,9%, urmată de Malta cu 6,1%, iar Finlanda cu 7.2%.

Următorul criteriu îl constituie rata dobânzii, care pe termen lung nu trebuie să depășească media celor mai performante 3 state din UE din perspectiva stabilității prețurilor cu mai mult de 2pp. Media celor mai performante state este de 1,04%. La acest capitol România

se situează pe locul 26 cu o rată a dobânzii de 7,78%. Lituania e lider având rată dobânzii de 0,61% urmată de Germania cu 1,14% și Țările de Jos - 1,38%.

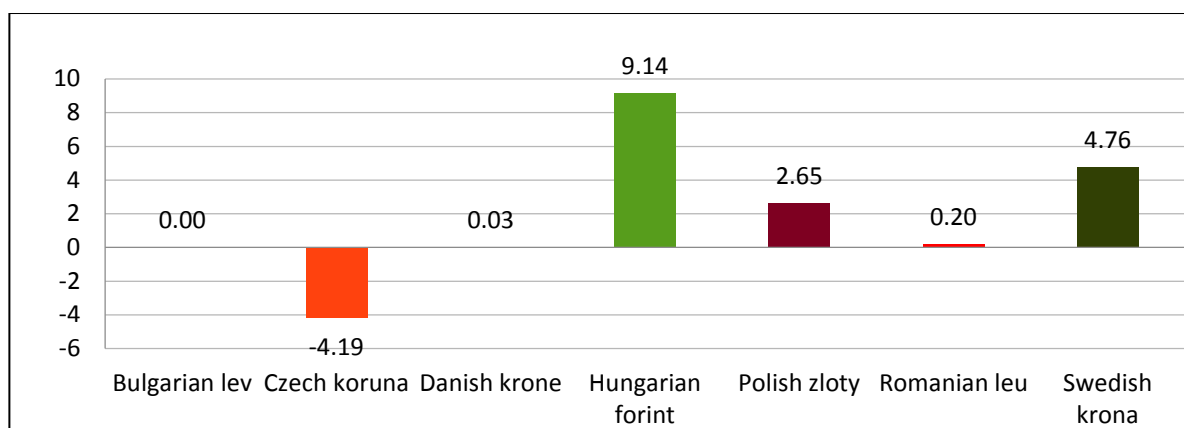
Figura 3: Analiza ratei dobânzii în statele membre UE în 2021



Sursa: Prelucrări ale autorului utilizând date de pe Eurostat

Criteriul cursului de schimb constă într-o fluctuație sub 15%. Analiza s-a realizat comparând anul 2021 cu anul precedent. România nu are o fluctuație mare, leul românesc nu a fluctuat decât cu 0,20% în comparație cu Ungaria a cărei monedă a fluctuat cu 9,14%, iar coroana suedeză a fluctuat cu 4,76% urmat de zlotul polonez -2,65% fluctuație. Leva, moneda națională a Bulgariei, nu a fluctuat deloc în timp ce corana daneză are o fluctuație de 0.03%, iar coroana cehă are o fluctuație negativă de -4.16%.

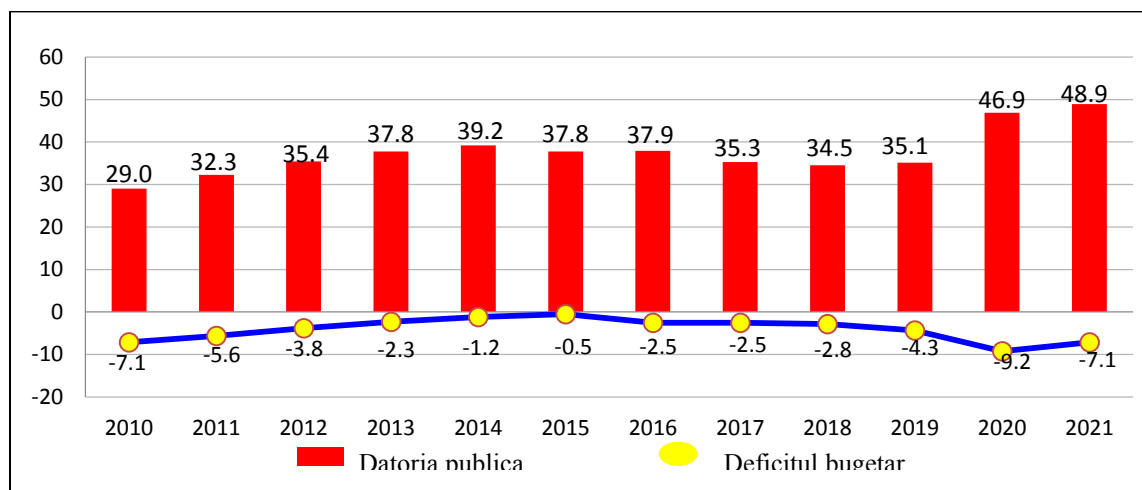
Figura 4: Fluctuația monedelor din statele non-euro ale UE în 2021



Sursa: Prelucrări ale autorului utilizând date de pe Eurostat

Criteriul patru, cel al finanțelor guvernamentale, spune că deficitul bugetar trebuie să fie sub 3% din PIB iar datoria publică trebuie să fie sub 60% din PIB. Chiar dacă România îndeplinește criteriul datoriei publice, aceasta nu îndeplinește criteriul deficitului bugetar, iar aceste două criterii sunt conectate și se anulează dacă nu sunt ambele îndeplinite. În 2021 datoria publică a fost de 48,9%, iar deficitul bugetar de -7,1%, de unde rezultă faptul că România nu respectă acest criteriu de convergență nominală.

Figura 5: Evoluția datoriei publice și a soldului bugetar în perioada 2010-2021

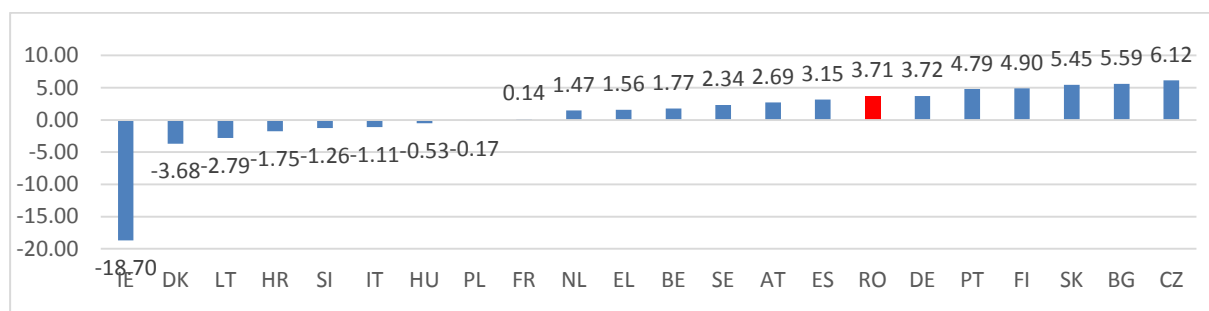


Sursa: Prelucrări ale autorului utilizând date de pe Eurostat

În perioada analizată, chiar dacă criteriul datoriei publice a fost mereu respectat, criteriul privind deficitul bugetar a fost respectat în perioada 2013-2018. Deficitul bugetar arată faptul că guvernul realizează mai multe cheltuieli decât încasează venituri, lucru nociv pentru economie, dat fiind faptul că deficitul bugetar se acoperă prin datorie publică, iar ulterior acest lucru conduce la creșterea datoriei publice. În acest caz, guvernul trebuie să găsească soluții pentru a crește veniturile / încasările, pentru a reuși să își diminueze deficitul bugetar.

Modificarea gradului de convergență se realizează prin convergență internă, deci trebuie să raportăm cea mai săracă regiune la cea mai dezvoltată. În România cea mai săracă regiune este Nord-Est, iar cea mai dezvoltată București Ilfov. Statele cu cea mai ridicată convergență internă este Cehia (6.12%), urmat de Bulgaria (5.59%) și Slovacia (5.45%), România situându-se pe locul 7 cu o convergență internă de 3.31%. În datele folosite pentru a analiza convergența internă, regiunile cu cele mai mari valori au fost în majoritatea cazurilor zonele capitalelor, motivul fiind acela că există o aglomerare a societăților comerciale și a oamenilor.

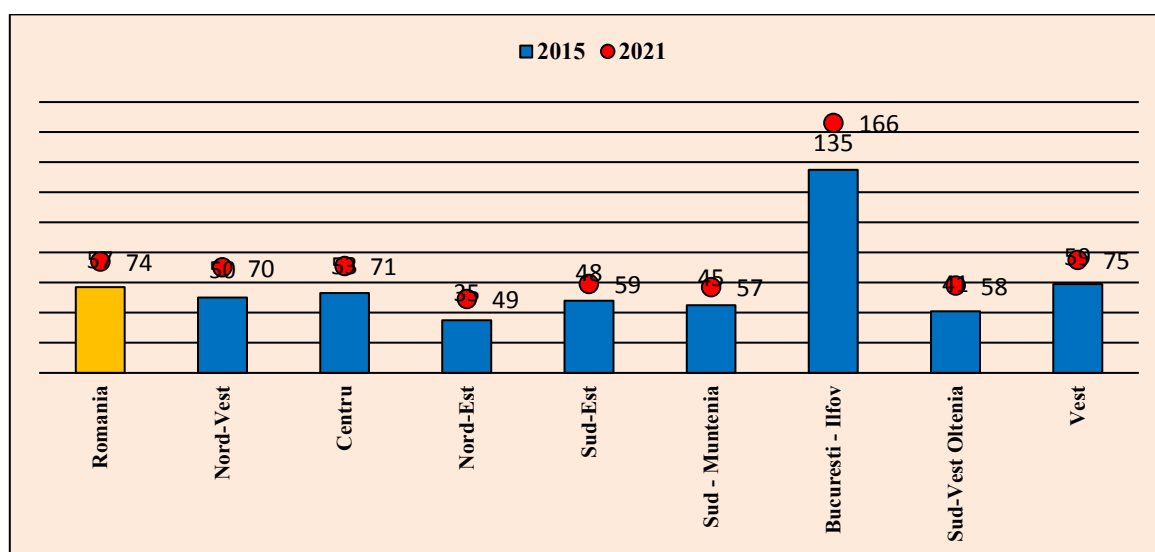
Figura 6: Modificarea gradului de convergență în statele membre UE în 2021 comparativ cu 2015



Sursa: Prelucrări ale autorului utilizând date de pe Eurostat

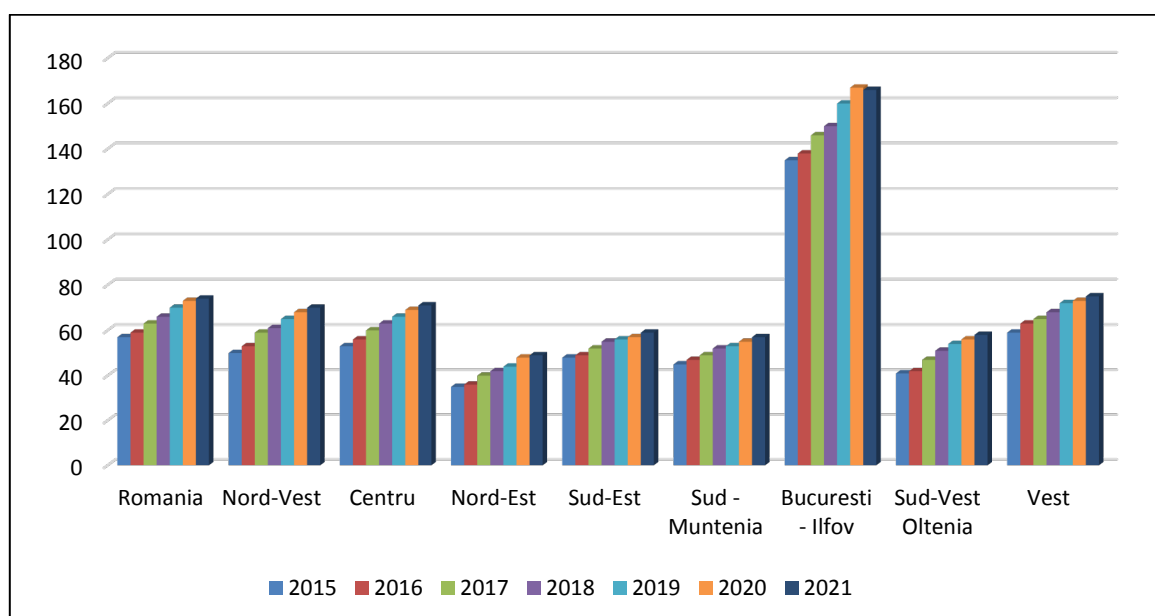
În Figura 7 se poate observa că ponderea PIB/locuitor pentru România pe regiuni a fost slabă în anul 2015, la nivel agregat având valoarea 57, iar în 2021 valoarea a crescut, ajungând la 74. Cea mai dezvoltată regiune a țării este București-Ilfov, care este zona capitalei, în 2015 a avut 135, iar în 2021 valoarea era 166, însemnând că a înregistrat o creștere în cei 7 ani. Zona capitalei este atât de dezvoltată din cauza faptului că o mare parte a economiei este mai concentrată în această zonă și populația este mult mai educată. În această zonă există multe societăți comerciale care aleg să își stabilească sediul în capitală, de aceea este normal că și PIB-ul să fie mai ridicat în această zonă.

Figura 7: Ponderea PIB-ului/loc (în PPS) înregistrat în RO în cel al UE-27 în 2015 comparativ cu 2021



Sursa: Prelucrări ale autorului utilizând date de pe Eurostat

Figura 8: Evoluția ponderii PIB-ului/loc (PPS) înregistrat în RO în cel al UE-27



Sursa: Prelucrări ale autorului utilizând date de pe Eurostat

România a prezentat o evoluție moderată situându-se între valori de 57 și 74 ,această pondere este dată de regiunile mai puțin dezvoltate care trag în jos potențialul de creștere. De exemplu regiunea Nord-Est are cele mai scăzute valori 35 în 2015 și 49 în 2021, iar în regiunea București-Ilfov întâlnim valoarea 135 în 2015 și 166 în 2021. Această creștere se datorează din cauza concentrării economiei în zona capitalei.

Concluzii

Pentru a adopta moneda euro orice stat trebuie să îndeplinească convergența nominală (criteriile Maastricht), care se referă la politicile economice care au impact asupra cererii agregate (monetară, fiscal-bugetară etc), în timp ce convergența reală vizează apropierea politicilor din sfera ofertei agregate – reformele structurale. Convergența durabilă este în conformitate cu criteriile economice pentru aderarea la uniunea monetară (stabilitatea prețurilor și soliditatea fiscală).

România nu îndeplinește convergența nominală și în cadrul convergenței reale este sub media europeană. Așadar, nu îndeplinește criteriul privind rata inflației, criteriul ratei dobânzii, fluctuația cursului de schimb, datoria publică și deficitul bugetar. România, chiar dacă îndeplinește criteriul datoriei publice nu se aplică deoarece nu îndeplinește criteriul deficitului bugetar, aceste două criterii fiind conectate se anulează.

În cazul modificării gradului de convergență aceasta se realizează prin convergență internă, deci se raportează cea mai săracă regiune la cea mai dezvoltată, eșantionul pe care se face analiză sunt cele 22 de state membre (5 state membre având doar o regiune nu s-a putut realiza convergență internă), iar din toate aceste state, România este pe locul 7, dat fiind faptul că are multe regiuni slab dezvoltate, cea mai dezvoltată regiune este București-Ilfov (capitala), care ridică rata de convergență.

Ar fi mai eficientă ca România să aibă o convergență economică în interiorul zonei euro, dar având în vedere situația actuală nu poate fi capabilă să adopte euro. O soluție pentru a mai îmbunătăți situația ar fi reducerea decalajelor dintre regiuni prin strategii economice și alocarea structurală de fonduri în zonele regionale care au cea mai mare nevoie. Majorarea creșterii fondurilor de coeziune în regiunile defavorizate ar conduce la o medie echilibrată, iar în acest sens s-ar putea apropia mai mult de media europeană.

Bibliografie

- Convergence criteria: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/html/convergence-criteria.en.html>
- Juan Luis Diaz del Hoyo, Ettore Dorrucci, Frigyes Ferdinand Heinz, Sona Muzikarova (No 203 / December 2017). Occasional Paper Series, Real convergence in the euro area: a long-term perspective
- Economy and Finance, Convergence criteria for joining: https://economy-finance.ec.europa.eu/euro/enlargement-euro-area/convergence-criteria-joining_en
- Eurostat (2018). Eurostat Database, [online]. Disponibil la: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/>
- Banca Națională a României (2017). Raport anual
- Elena Raluca MOISESCU (DUICAN). Regional convergence. Case of Romania. Theoretical and Applied Economics Volume XXII (2015), No. 2(603), pp. Summer, 183-188
- Cosmin Marinescu (2017). Decalaje regionale in context european: se apropie România de euro?

Digitalizarea și inteligența artificială

BOTAN GIULIA- MARIA¹⁸

DĂRĂȘTEANU FLAVIUS-MIHAI¹⁹

Facultatea de Economie Teoretică și Aplicată,

Introducere

Inteligența artificială (AI) transformă peisajul global al afacerilor într-un ritm fără precedent. Proliferarea tehnologiilor de inteligență artificială a fost determinată de progresele înregistrate în domeniul învățării automate, al procesării limbajului natural și al viziunii computerizate, printre altele. Pe măsură ce sistemele de inteligență artificială devin mai sofisticate, acestea sunt adoptate din ce în ce mai des de întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri) și de întreprinderile mici pentru a spori eficiența, a eficientiza operațiunile și a îmbunătăți experiențele clienților. Acest eseu va explora implicațiile IA pentru IMM-uri și întreprinderi mici în viitorul apropiat, concentrându-se atât pe oportunitățile, cât și pe provocările pe care le prezintă. Pentru a oferi o analiză cuprinzătoare, eseuul va aprofunda diverse aspecte ale impactului IA asupra întreprinderilor, inclusiv aplicațiile sale potențiale, obstacolele în calea adoptării sale și strategiile de valorificare a puterii sale.

1. Beneficiile IA pentru IMM-uri și întreprinderile mici

1.1 Îmbunătățirea eficienței și a productivității

1.1.1 Raționalizarea proceselor

Automatizarea bazată pe inteligență artificială poate spori semnificativ eficiența și productivitatea IMM-urilor și a întreprinderilor mici. Sarcinile de rutină, cum ar fi introducerea de date, programarea întâlnirilor și asistența pentru clienți, pot fi delegate către un software cu inteligență artificială, eliberând resurse umane pentru inițiative mai strategice.

În plus, algoritmi de IA pot analiza cantități mari de date în timp real, ajutând întreprinderile să ia decizii bazate pe date și să își optimizeze operațiunile. Timpul și resursele economisite prin adoptarea sistemelor de IA pot duce la reducerea costurilor operaționale, la timpuri de răspuns mai rapizi și la îmbunătățirea performanței generale a afacerii.

1.1.2 Îmbunătățirea procesului decizional

Instrumentele de analiză bazate pe inteligență artificială permit întreprinderilor să extragă informații valoroase din cantitățile masive de date pe care le generează zilnic. Aceste informații pot ajuta IMM-urile și întreprinderile mici să ia decizii în cunoștință de cauză cu privire la diverse aspecte ale operațiunilor lor, cum ar fi strategiile de marketing, dezvoltarea produselor și gestionarea lanțului de aprovizionare. Prin valorificarea analizelor bazate pe inteligență artificială, întreprinderile pot crește acuratețea și viteza proceselor lor decizionale, ceea ce duce la îmbunătățirea performanței și a competitivității.

¹⁸ botangiulia20@stud.ase.ro

¹⁹ darasteanuflavius21@stud.ase.ro

1.1.3 Îmbunătățirea colaborării

Tehnologiile de inteligență artificială pot facilita, de asemenea, colaborarea în cadrul organizațiilor prin simplificarea comunicării și automatizarea sarcinilor de rutină. De exemplu, instrumentele de gestionare a proiectelor bazate pe inteligență artificială pot ajuta echipele să își coordoneze eforturile, să urmărească progresul și să se asigure că sarcinile sunt finalizate la timp. Prin automatizarea acestor procese, AI poate permite IMM-urilor și întreprinderilor mici să funcționeze mai eficient și să își concentreze resursele pe activități cu valoare adăugată.

1.1.4 Optimizarea alocării resurselor

Prin utilizarea sistemelor de gestionare a resurselor bazate pe inteligență artificială, IMM-urile și întreprinderile mici își pot alocă resursele mai eficient, asigurându-se că acestea sunt utilizate la potențialul lor maxim. Algoritmii AI pot analiza datele legate de productivitatea angajaților, utilizarea echipamentelor și alți factori pentru a determina cea mai eficientă alocare a resurselor. Acest lucru poate duce la reducerea costurilor, la îmbunătățirea productivității și la o organizație mai agilă, capabilă să răspundă la condițiile de piață în schimbare.

1.1.5 Accelerarea inovării

Inteligența artificială poate ajuta, de asemenea, IMM-urile și întreprinderile mici să accelereze inovarea prin automatizarea sarcinilor legate de cercetare, proiectare și dezvoltare de produse. De exemplu, instrumentele de proiectare bazate pe inteligență artificială pot genera o varietate de concepte de produse pe baza parametrilor de intrare, permițând întreprinderilor să exploreze rapid noi idei și să identifice cele mai promițătoare opțiuni. În plus, instrumentele de cercetare bazate pe inteligență artificială pot analiza cantități uriașe de informații pentru a identifica tendințe, modele și oportunități care ar fi dificil de descoperit pentru cercetătorii umani. Prin valorificarea acestor instrumente, întreprinderile pot aduce mai rapid pe piață noi produse și servicii, obținând un avantaj competitiv.

1.2 Reducerea costurilor

1.2.1 Reducerea costurilor cu forța de muncă

Prin automatizarea diferitelor sarcini, AI poate ajuta IMM-urile și întreprinderile mici să reducă costurile operaționale. De exemplu, utilizarea chatbots cu inteligență artificială pentru asistența clienților poate reduce cheltuielile asociate cu angajarea și formarea agenților umani. În plus, sistemele de gestionare a stocurilor bazate pe IA pot ajuta întreprinderile să minimizeze risipa și să optimizeze utilizarea resurselor, reducând costurile de depozitare și de achiziție.

1.2.2 Îmbunătățirea eficienței energetice

Sistemele de gestionare a energiei bazate pe inteligență artificială pot ajuta IMM-urile și întreprinderile mici să își optimizeze consumul de energie, ceea ce duce la reducerea facturilor la utilități.

Aceste sisteme pot analiza datele provenite de la senzori și din alte surse pentru a identifica ineficiențele în utilizarea energiei și pentru a recomanda soluții eficiente din punct de vedere al costurilor. Prin implementarea soluțiilor de gestionare a energiei bazate pe inteligență artificială, întreprinderile își pot reduce amprenta de carbon și își pot îmbunătăți acreditările de sustenabilitate, ceea ce poate fi deosebit de atrăgător pentru clienții preocupați de mediu.

1.3 Îmbunătățirea experienței clienților

1.3.1 Personalizarea

Inteligența artificială poate ajuta IMM-urile și întreprinderile mici să ofere experiențe personalizate clienților prin analiza preferințelor, comportamentelor și istoricului achizițiilor individuale ale clienților. Prin valorificarea acestor informații, întreprinderile pot oferi recomandări de produse, oferte promoționale și conținuturi personalizate, ceea ce duce la o mai mare satisfacție a clienților și la creșterea vânzărilor. Personalizarea se poate extinde, de asemenea, la asistența pentru clienți, chatbots și asistenți virtuali cu inteligență artificială oferind asistență personalizată pe baza nevoilor și preferințelor unice ale clientului.

1.3.2 Automatizarea suportului pentru clienți

Sistemele de asistență pentru clienți bazate pe inteligență artificială, cum ar fi roboții de chat și asistenții virtuali, pot oferi asistență rapidă, precisă și personalizată clienților, 24 de ore din 24. Prin automatizarea solicitărilor de rutină și rezolvarea rapidă a problemelor, aceste sisteme pot ajuta IMM-urile și întreprinderile mici să îmbunătățească satisfacția clienților și să crească loialitatea față de marcă. În plus, sistemele de asistență pentru clienți bazate pe inteligență artificială pot învăța din interacțiunile cu clienții, îmbunătățindu-și continuu capacitatea de a gestiona solicitări mai complexe și de a oferi servicii mai bune.

1.3.3 Îmbunătățirea implicării clienților

Prin utilizarea instrumentelor de marketing bazate pe inteligență artificială, IMM-urile și întreprinderile mici pot interacționa mai eficient cu clienții lor. Algoritmii de inteligență artificială pot analiza datele clienților și pot dezvolta campanii de marketing orientate pe baza preferințelor și comportamentelor individuale. Această abordare personalizată poate duce la rate de conversie mai mari și la creșterea valorii pe durata de viață a clienților.

1.3.4 Simplificarea călătoriei clientului

Motoarele de recomandare bazate pe inteligență artificială pot ajuta IMM-urile și întreprinderile mici să optimizeze experiența clienților lor pe parcursul întregului proces de cumpărare. Prin sugerarea de produse relevante, oferirea de reduceri personalizate și oferirea de asistență personalizată, sistemele bazate pe inteligență artificială pot ghida clienții pe parcursul procesului de cumpărare, crescând probabilitatea de conversie și de achiziții repetate.

1.4 Accesul la tehnologii avansate

1.4.1 Democratizarea tehnologiei

Pe măsură ce inteligența artificială devine mai accesibilă și mai accesibilă, IMM-urile și întreprinderile mici pot beneficia de tehnologii de ultimă oră care erau rezervate anterior marilor corporații. Această democratizare a tehnologiei nivelează terenul de joc și permite întreprinderilor mai mici să concureze cu omologii lor mai mari în ceea ce privește inovarea și serviciile pentru clienți.

1.4.2. Scalarea și creșterea

Tehnologiile de inteligență artificială pot ajuta IMM-urile și întreprinderile mici să își extindă operațiunile mai eficient. De exemplu, instrumentele de previzionare a cererii bazate pe

inteligență artificială pot permite întreprinderilor să anticipeze fluctuațiile cererii și să își ajusteze producția și stocurile în consecință. Această agilitate sporită poate ajuta IMM-urile și întreprinderile mici să valorifice noile oportunități de piață și să stimuleze creșterea.

1.4.3. Inovarea

Prin adoptarea tehnologiilor de inteligență artificială, IMM-urile și întreprinderile mici pot stimula inovarea în cadrul organizațiilor lor. Instrumentele bazate pe inteligență artificială pot ajuta întreprinderile să identifice tendințele pieței, să descopere nevoile clienților și să dezvolte produse și servicii inovatoare care să răspundă acestor cerințe. Această capacitate sporită de inovare poate ajuta IMM-urile și întreprinderile mici să se diferențieze de concurenți și să își stabilească un avantaj competitiv pe piață.

2. Provocările pe care le ridică adoptarea IA pentru IMM-uri și întreprinderi mici

2.1 Investiție inițială ridicată

2.1.1 Costurile hardware și software

În ciuda costurilor în scădere ale tehnologiilor de inteligență artificială, investiția inițială necesară pentru implementarea sistemelor de inteligență artificială poate fi prohibitivă pentru unele IMM-uri și întreprinderi mici. Aceste costuri pot include hardware, software și angajarea de profesioniști calificați pentru dezvoltarea și întreținerea sistemelor de IA.

2.1.2 Provocări legate de integrare

Încorporarea tehnologiilor de inteligență artificială în procesele de afaceri existente poate fi complexă și poate necesita mult timp. Este posibil ca IMM-urile și întreprinderile mici să fie nevoite să investească în actualizări de sistem, să reprojeteze fluxurile de lucru și să instruiască angajații pentru a lucra cu noile instrumente bazate pe IA. Acest lucru poate duce la costuri suplimentare și la întreruperi ale operațiunilor de afaceri.

2.2 Deficitul de competențe

2.2.1 Lipsa de expertiză în domeniul IA

Una dintre principalele provocări cu care se confruntă IMM-urile și întreprinderile mici în adoptarea tehnologiilor de inteligență artificială este lipsa de expertiză internă în materie de inteligență artificială. Dezvoltarea, implementarea și întreținerea sistemelor de inteligență artificială necesită, de obicei, competențe specializate, cum ar fi știința datelor, învățarea automată și ingineria software. Lipsa acestor competențe pe piața forței de muncă poate îngreuna găsirea și păstrarea talentelor necesare pentru ca IMM-urile și întreprinderile mici să poată valorifica puterea IA.

2.2.2. Formarea și recalificarea angajaților

Punerea în aplicare a tehnologiilor de inteligență artificială necesită adesea formarea sau recalificarea angajaților pentru a lucra eficient cu noile instrumente bazate pe inteligență artificială. Acest lucru poate fi un efort costisitor și consumator de timp, în special pentru întreprinderile mici cu resurse limitate. În plus, pe măsură ce tehnologiile IA continuă să evolueze rapid, întreprinderile trebuie să investească în formarea continuă a angajaților pentru a-și menține forța de muncă la curent cu cele mai recente evoluții.

2.3 Provocări legate de reglementare și conformitate

2.3.1 Protecția datelor și confidențialitatea

Adoptarea tehnologiilor de inteligență artificială generează preocupări legate de protecția datelor și a vieții private. IMM-urile și întreprinderile mici trebuie să se asigure că sistemele lor bazate pe inteligență artificială respectă reglementările relevante privind protecția datelor, cum ar fi Regulamentul general privind protecția datelor (GDPR) din Uniunea Europeană. Acest lucru poate implica implementarea unor măsuri solide de securitate a datelor, obținerea consimțământului utilizatorului pentru prelucrarea datelor și asigurarea faptului că sistemele de IA nu încalcă confidențialitatea utilizatorilor.

2.3.2 Complexitatea reglementărilor

Pe măsură ce tehnologiile de inteligență artificială devin tot mai răspândite, organismele de reglementare din întreaga lume elaborează noi norme și orientări pentru a reglementa utilizarea acestora. IMM-urile și întreprinderile mici trebuie să rămână informate cu privire la aceste reglementări în evoluție și să se asigure că soluțiile lor bazate pe IA sunt conforme.

Navigarea în complexitatea peisajului de reglementare poate fi o provocare, în special pentru întreprinderile care operează în mai multe jurisdicții. Nerespectarea acestor reglementări poate duce la amenzi semnificative și la daune de reputație.

2.4 Considerații de ordin etic

2.4.1 Biasul algoritmic

Adoptarea tehnologiilor de inteligență artificială ridică, de asemenea, probleme de etică, cum ar fi potențialul unor algoritmi părtinitori. Sistemele de inteligență artificială sunt antrenate pe seturi mari de date și pot învăța și perpetua, fără să vrea, prejudecățile prezente în aceste date.

IMM-urile și întreprinderile mici trebuie să fie vigilente în identificarea și abordarea acestor prejudecăți pentru a se asigura că soluțiile lor bazate pe IA sunt corecte și echitabile.

2.4.2 Impactul asupra ocupării forței de muncă

Implementarea pe scară largă a tehnologiilor de inteligență artificială a stârnit îngrijorări cu privire la potențialul impact asupra ocupării forței de muncă, deoarece automatizarea ar putea înlocui lucrătorii umani în anumite industrii. IMM-urile și întreprinderile mici trebuie să ia în considerare implicațiile sociale ale adoptării IA și să se străduiască să creeze un echilibru între valorificarea eficienței bazate pe IA și menținerea valorilor centrate pe om.

2.4.3 Utilizarea responsabilă a IA

Pe lângă abordarea preocupărilor etice specifice, IMM-urile și întreprinderile mici trebuie, de asemenea, să promoveze o cultură a utilizării responsabile a IA în cadrul organizațiilor lor. Acest lucru implică încurajarea transparenței, a responsabilității și a incluziunii în dezvoltarea și implementarea tehnologiilor de IA.

3. Strategii pentru ca IMM-urile și întreprinderile mici să valorifice IA

3.1 Identificarea cazurilor cheie de utilizare

3.1.1 Evaluarea nevoilor de afaceri

Pentru a maximiza beneficiile AI, IMM-urile și întreprinderile mici ar trebui să identifice domeniile în care AI poate avea cel mai mare impact asupra operațiunilor lor.

Concentrându-se pe cazurile de utilizare de mare valoare, întreprinderile își pot prioritiza investițiile în tehnologiile de IA și pot obține cel mai bun randament al investiției.

3.1.2 Alinierea adoptării IA cu obiectivele strategice

IMM-urile și întreprinderile mici ar trebui să se asigure că inițiativele lor în materie de inteligență artificială se aliniază cu obiectivele lor strategice generale. Prin integrarea tehnologiilor de IA în planurile lor pe termen lung, întreprinderile se pot asigura că investițiile în IA contribuie la o creștere și un succes durabile.

3.2 Investiția în formarea și dezvoltarea angajaților

3.2.1 Dezvoltarea expertizei interne în domeniul IA

Pentru a remedia deficitul de competențe, IMM-urile și întreprinderile mici trebuie să investească în formarea și dezvoltarea angajaților. Acest lucru poate implica oferirea de ateliere de lucru, parteneriate cu instituții de învățământ sau oferirea accesului la resurse online care îi ajută pe angajați să dobândească competențe legate de IA. Prin crearea unei expertize interne în domeniul IA, întreprinderile pot reduce dependența de talentele externe și își pot gestiona mai bine sistemele bazate pe IA.

3.2.2. Încurajarea unei culturi a învățării pe tot parcursul vieții

Având în vedere ritmul rapid al progreselor în materie de inteligență artificială, IMM-urile și întreprinderile mici ar trebui să încurajeze o cultură a învățării pe tot parcursul vieții în rândul angajaților lor. Încurajarea angajaților de a fi la curent cu cele mai recente evoluții în materie de IA și oferirea de oportunități pentru dezvoltarea continuă a competențelor poate ajuta întreprinderile să își mențină un avantaj competitiv în peisajul condus de IA.

3.3 Colaborarea cu partenerii externi

3.3.1 Angajarea furnizorilor de soluții de inteligență artificială

IMM-urile și întreprinderile mici pot beneficia de pe urma colaborării cu parteneri externi, cum ar fi furnizorii de soluții de inteligență artificială, pentru a depăși constrângerile legate de resurse și pentru a avea acces la tehnologiile de ultimă generație în materie de inteligență artificială. Prin colaborarea cu acești parteneri, întreprinderile pot valorifica expertiza și resursele specialiștilor în inteligență artificială, reducând povara asupra echipelor lor interne și accelerând implementarea soluțiilor bazate pe inteligență artificială.

3.3.2 Formarea de parteneriate industriale

Colaborarea cu alte întreprinderi și parteneri din industrie poate ajuta, de asemenea, IMM-urile și întreprinderile mici să valorifice puterea inteligenței artificiale. Prin punerea în comun a resurselor, schimbul de cunoștințe și dezvoltarea în comun a unor soluții bazate pe IA, întreprinderile pot depăși unele dintre provocările asociate cu adoptarea IA și pot accelera inovarea.

3.4 Folosirea platformelor de inteligență artificială cu sursă deschisă

3.4.1 Accesarea tehnologiilor avansate de inteligență artificială la costuri mai mici

Platformele de inteligență artificială cu sursă deschisă, cum ar fi TensorFlow și PyTorch, oferă IMM-urilor și întreprinderilor mici acces la tehnologii avansate de inteligență artificială la un cost redus sau chiar gratuit. Prin valorificarea acestor platforme, întreprinderile

pot reduce barierele financiare în calea adoptării IA și pot dezvolta soluții bazate pe IA care să răspundă nevoilor lor specifice.

3.4.2 Personalizarea soluțiilor de inteligență artificială pentru cerințele unice de afaceri

Prin utilizarea platformelor de inteligență artificială cu sursă deschisă, IMM-urile și întreprinderile mici pot dezvolta soluții de inteligență artificială personalizate, adaptate la cerințele și obiectivele lor unice. Acest lucru permite întreprinderilor să creeze sisteme bazate pe AI care să abordeze punctele lor de durere specifice și să ofere valoare maximă.

3.5 Dezvoltarea unei strategii cuprinzătoare de date

3.5.1 Stabilirea infrastructurii de date

O strategie de date solidă este esențială pentru implementarea cu succes a sistemelor de inteligență artificială. IMM-urile și întreprinderile mici ar trebui să stabilească procese pentru colectarea, stocarea și gestionarea datelor în mod sigur și eficient. Aceasta include investiții în infrastructura de date, adoptarea celor mai bune practici de governanță a datelor și asigurarea conformității cu reglementările privind protecția datelor.

3.5.2 Valorificarea datelor pentru informații bazate pe inteligență artificială

Prin dezvoltarea unei strategii cuprinzătoare privind datele, IMM-urile și întreprinderile mici pot maximiza valoarea pe care o obțin din datele lor. Aceasta include utilizarea instrumentelor de analiză bazate pe inteligență artificială pentru a extrage informații utile care pot informa procesul decizional și pot ghida inițiativele strategice.

3.6 Abordarea preocupărilor de ordin etic

3.6.1 Elaborarea unor politici transparente

IMM-urile și întreprinderile mici ar trebui să adopte o abordare proactivă pentru a aborda preocupările etice legate de IA. Aceasta include elaborarea unor politici transparente, angajarea în audituri periodice ale sistemelor de IA pentru a identifica și a atenua prejudecățile și promovarea unei culturi de utilizare etică a IA în cadrul organizației.

3.6.2 Implicarea părților interesate

Pentru a se asigura că inițiativele lor în materie de inteligență artificială sunt sănătoase din punct de vedere etic, IMM-urile și întreprinderile mici ar trebui să se implice cu diverse părți interesate, inclusiv cu angajații, clienții și partenerii din industrie. Prin încurajarea unui dialog deschis și încorporarea unor perspective diverse, întreprinderile pot identifica potențiale probleme etice și pot dezvolta soluții adecvate

4. Pregătirea pentru viitorul IA în IMM-uri și în întreprinderile mici

4.1 Promovarea unei culturi a inovării și a adaptabilității

Pentru a rămâne în frunte în lumea în evoluție rapidă a inteligenței artificiale, IMM-urile și întreprinderile mici trebuie să promoveze o cultură a inovării și a adaptabilității în cadrul organizațiilor lor. Aceasta include crearea unui mediu care încurajează experimentarea, acceptă

eșecul ca pe o oportunitate de învățare și promovează îmbunătățirea continuă. Prin cultivarea unei mentalități care acceptă schimbarea și caută în mod activ noi oportunități, IMM-urile și întreprinderile mici pot naviga mai bine printre provocările și incertitudinile viitorului bazat pe IA.

4.2 Adoptarea practicilor de afaceri agile

Adoptarea unor practici de afaceri agile poate ajuta IMM-urile și întreprinderile mici să devină mai receptive la cerințele în schimbare ale pieței bazate pe inteligența artificială.

Metodologiile agile, cum ar fi Scrum și Kanban, pun accentul pe flexibilitate, colaborare și dezvoltare iterativă, permițând întreprinderilor să se adapteze rapid la noile informații și la cerințele în evoluție. Prin adoptarea practicilor agile, IMM-urile și întreprinderile mici se pot asigura că inițiativele lor în domeniul IA rămân relevante și oferă valoare maximă, chiar dacă peisajul continuă să se schimbe.

4.3 Încurajarea colaborării interfuncționale

Implementarea cu succes a tehnologiilor de inteligență artificială necesită adesea colaborarea între diferite funcții din cadrul unei organizații, cum ar fi IT, marketing, finanțe și resurse umane. Pentru a facilita această colaborare, IMM-urile și întreprinderile mici ar trebui să promoveze comunicarea interfuncțională și schimbul de cunoștințe, eliminând silozurile și încurajând o abordare holistică a adoptării IA. Acest lucru poate duce la soluții mai eficiente bazate pe IA, care să răspundă diverselor nevoi și obiective ale organizației.

4.4 Investiții în cercetare și dezvoltare

Investițiile continue în cercetare și dezvoltare (C&D) sunt esențiale pentru ca IMM-urile și întreprinderile mici să rămână în prima linie a progreselor în materie de inteligență artificială. Prin alocarea de resurse pentru cercetare și dezvoltare, întreprinderile pot explora noi tehnologii de inteligență artificială, pot dezvolta aplicații inovatoare și pot stimula creșterea pe termen lung. Colaborarea cu universități, instituții de cercetare și alți parteneri din industrie poate ajuta, de asemenea, IMM-urile și întreprinderile mici să aibă acces la cunoștințe și expertiză de ultimă oră, îmbunătățind și mai mult capacitățile lor de cercetare și dezvoltare.

4.5 Abordarea proactivă a transformării forței de muncă

Pe măsură ce tehnologiile de inteligență artificială se răspândesc, se așteaptă ca natura muncii în multe industrii să se schimbe, unele roluri devenind învechite și apărând altele noi. IMM-urile și întreprinderile mici trebuie să abordeze în mod proactiv aceste transformări ale forței de muncă prin identificarea competențelor care vor fi solicitate în viitorul axat pe IA și prin elaborarea de strategii de reconversie profesională și de perfecționare a angajaților lor în consecință. Adoptând o abordare proactivă a transformării forței de muncă, întreprinderile se pot asigura că angajații lor rămân relevanți și productivi pe o piață în continuă evoluție.

4.6 Monitorizarea și adaptarea la evoluțiile în materie de reglementare

Pe măsură ce peisajul de reglementare din jurul IA continuă să evolueze, IMM-urile și întreprinderile mici trebuie să rămână informate cu privire la noile reguli și orientări și să își adapteze inițiativele de IA în consecință. Acest lucru poate implica monitorizarea evoluțiilor de reglementare în diferite jurisdicții, participarea la forumuri și discuții din industrie și implicarea cu factorii de decizie politică pentru a contribui la modelarea viitorului reglementării IA. Prin

faptul că se mențin în fața modificărilor de reglementare, întreprinderile pot minimiza riscul de neconformitate și își pot menține avantajul competitiv pe piața bazată pe IA.

4.7 Cultivarea unui ecosistem puternic de inteligență artificială

IMM-urile și întreprinderile mici pot beneficia de pe urma cultivării unui ecosistem puternic de inteligență artificială, atât în cadrul organizațiilor lor, cât și pe piața mai largă. Acest lucru include participarea la evenimente din industrie, formarea de parteneriate cu alte întreprinderi și furnizori de soluții de IA și colaborarea cu instituțiile de învățământ pentru a dezvolta reserve de talente. Prin implicarea activă în ecosistemul IA, IMM-urile și întreprinderile mici pot accesa resurse, cunoștințe și rețele valoroase, ceea ce le permite să valorifice mai eficient puterea IA și să conducă la succes în viitorul apropiat.

În concluzie, pe măsură ce tehnologiile de inteligență artificială continuă să avanseze și să pătrundă în diverse industrii, IMM-urile și întreprinderile mici trebuie să se adapteze și să adopte aceste instrumente transformatoare pentru a rămâne competitive și a prospera în noul peisaj de afaceri. Prin abordarea provocărilor legate de adoptarea IA, prin valorificarea abordărilor strategice și prin pregătirea pentru viitorul IA, IMM-urile și întreprinderile mici pot debloca întregul potențial al tehnologiilor IA și pot profita de oportunitățile pe care acestea le prezintă.

4.8 Crearea de sisteme de inteligență artificială etice și demne de încredere

Pentru a asigura adoptarea responsabilă și durabilă a tehnologiilor de inteligență artificială, IMM-urile și întreprinderile mici trebuie să acorde prioritate dezvoltării unor sisteme de inteligență artificială etice și demne de încredere. Acest lucru implică stabilirea unor cadre și orientări etice solide, încorporarea corectitudinii, transparenței și responsabilității în proiectarea și implementarea soluțiilor de IA și monitorizarea continuă a performanței și a impactului sistemelor de IA asupra indivizilor și societății.

4.9 Angajarea în parteneriate public-privat

Parteneriatele public-privat pot juca un rol esențial în promovarea adoptării pe scară largă a tehnologiilor IA în rândul IMM-urilor și al întreprinderilor mici. Prin colaborarea cu agențiile guvernamentale, asociațiile industriale și alte părți interesate, întreprinderile pot accesa resurse valoroase, cum ar fi finanțarea, sprijinul tehnic și îndrumarea în materie de politici, care pot contribui la depășirea barierelor în calea adoptării IA și la stimularea inovării.

4.10 Accentuarea soluțiilor de inteligență artificială centrate pe client

Pentru a se asigura că inițiativele bazate pe inteligență artificială oferă o valoare tangibilă clienților, IMM-urile și întreprinderile mici ar trebui să acorde prioritate soluțiilor de inteligență artificială centrate pe client. Acest lucru implică înțelegerea profundă a nevoilor și preferințelor clienților, valorificarea tehnologiilor AI pentru a îmbunătăți experiențele clienților și iterația continuă a soluțiilor bazate pe AI pe baza feedback-ului clienților. Adoptând o abordare centrată pe client a AI, întreprinderile pot construi relații puternice cu clienții lor, pot crește loialitatea și pot conduce la succes pe termen lung.

4.11 Încurajarea diversității și incluziunii în dezvoltarea IA

Diversitatea și incluziunea sunt esențiale pentru dezvoltarea și implementarea responsabilă a tehnologiilor de inteligență artificială. IMM-urile și întreprinderile mici ar trebui să se străduiască să creeze echipe de IA diverse și incluzive, care să includă persoane cu medii, experiențe și perspective diferite. Acest lucru poate contribui la minimizarea riscului de a avea sisteme de IA părtinitoare, la stimularea inovării și la asigurarea faptului că soluțiile bazate pe IA sunt echitabile și benefice pentru toate părțile interesate.

4.12 Elaborarea unei strategii de IA pe termen lung

Pentru a valorifica pe deplin potențialul tehnologiilor de inteligență artificială și pentru a naviga în peisajul în continuă evoluție, IMM-urile și întreprinderile mici ar trebui să dezvolte o strategie cuprinzătoare și pe termen lung privind inteligența artificială. Aceasta implică stabilirea unor obiective clare, identificarea indicatorilor cheie de performanță, alocarea resurselor și stabilirea unei foi de parcurs pentru adoptarea IA. Adoptând o abordare strategică a IA, întreprinderile pot anticipa mai bine provocările și oportunitățile viitorului bazat pe IA și se pot poziționa pentru a avea succes pe termen lung.

În general, viitorul inteligenței artificiale în IMM-uri și în întreprinderile mici este plin de potențial, însă necesită o planificare atentă, investiții strategice și o mentalitate agilă pentru a face față provocărilor și incertitudinilor. Prin valorificarea puterii tehnologiilor de IA și prin adoptarea unei abordări proactive în ceea ce privește adoptarea IA, IMM-urile și întreprinderile mici pot prospera în noul peisaj de afaceri, deblocând creșterea, inovarea și avantajele competitive pe piața bazată pe IA.

4.13 Stabilirea cadrelor de guvernare a IA

Pentru a gestiona și monitoriza în mod eficient adoptarea și utilizarea tehnologiilor de inteligență artificială, IMM-urile și întreprinderile mici ar trebui să stabilească cadre de guvernare pentru inteligența artificială în cadrul organizațiilor lor. Aceste cadre ar trebui să includă orientări pentru dezvoltarea, implementarea și întreținerea IA, precum și proceduri pentru abordarea preocupărilor etice, asigurarea conformității cu reglementările relevante și gestionarea riscurilor potențiale asociate tehnologiilor IA.

4.14 Adoptarea unei abordări holistice a adoptării IA

În loc să implementeze tehnologiile de inteligență artificială în mod izolat, IMM-urile și întreprinderile mici ar trebui să adopte o abordare holistică a adoptării inteligenței artificiale, care să integreze soluțiile de inteligență artificială cu sistemele și procesele existente. Acest lucru implică evaluarea peisajului tehnologic general al organizației, identificarea oportunităților de îmbunătățire bazate pe IA și asigurarea faptului că inițiativele de IA completează și îmbunătățesc operațiunile de afaceri existente. Prin adoptarea unei abordări holistice a adoptării AI, întreprinderile pot maximiza valoarea investițiilor în AI și pot genera un impact mai semnificativ și de lungă durată în întreaga organizație.

4.15 Asigurarea continuității și rezilienței activității

Pe măsură ce tehnologiile de inteligență artificială devin din ce în ce mai importante pentru funcționarea IMM-urilor și a întreprinderilor mici, este esențial să se asigure continuitatea și reziliența activității în fața unor potențiale perturbări. Acest lucru include

elaborarea unor planuri solide de backup și de recuperare în caz de dezastru pentru sistemele de IA, punerea în aplicare a unor măsuri de securitate cibernetică pentru a se proteja împotriva amenințărilor generate de IA și stabilirea unor procese de monitorizare și soluționare a potențialelor vulnerabilități ale tehnologiilor de IA.

4.16 Promovarea colaborării și a schimbului de cunoștințe

Pentru a maximiza beneficiile adoptării inteligenței artificiale, IMM-urile și întreprinderile mici ar trebui să promoveze o cultură a colaborării și a schimbului de cunoștințe în cadrul organizațiilor lor. Aceasta include crearea de canale pentru ca angajații să își împărtășească experiențele, cunoștințele și cele mai bune practici legate de IA, precum și oferirea de oportunități de colaborare interfuncțională în cadrul proiectelor de IA. Prin promovarea unui mediu bazat pe colaborare și cunoștințe, întreprinderile își pot accelera inițiativele de IA, pot stimula inovarea și pot îmbunătăți învățarea organizațională.

4.17 Evaluarea soluțiilor de inteligență artificială pe baza impactului și a rentabilității investiției (ROI)

Atunci când selectează și implementează tehnologii de inteligență artificială, IMM-urile și întreprinderile mici ar trebui să evalueze soluțiile potențiale pe baza impactului preconizat și a rentabilității investiției (ROI). Acest lucru implică efectuarea unor analize amănunțite ale raportului costuri-beneficii, evaluarea riscurilor și recompenselor potențiale asociate diferitelor soluții de IA și monitorizarea performanțelor inițiativelor bazate pe IA pentru a se asigura că acestea oferă rezultatele dorite. Prin prioritizarea impactului și a rentabilității investiției, întreprinderile se pot asigura că investițiile lor în IA generează o valoare tangibilă și contribuie la succesul organizației pe termen lung.

4.18 Adoptarea inițiativelor de sustenabilitate bazate pe IA

Tehnologiile de inteligență artificială au potențialul de a aduce îmbunătățiri semnificative în ceea ce privește durabilitatea și performanța de mediu pentru IMM-uri și întreprinderi mici. Prin valorificarea soluțiilor bazate pe inteligență artificială, cum ar fi algoritmi de optimizare a energiei, instrumentele de reducere a deșeurilor și sistemele de întreținere predictivă, întreprinderile își pot reduce amprenta asupra mediului, pot îmbunătăți eficiența resurselor și pot contribui la obiectivele globale de sustenabilitate. Adoptarea inițiativelor de sustenabilitate bazate pe IA poate oferi, de asemenea, un avantaj competitiv pe piață și poate îmbunătăți reputația organizației în rândul clienților, investitorilor și al altor părți interesate.

În concluzie, adoptarea cu succes a tehnologiilor de inteligență artificială în IMM-uri și în întreprinderile mici necesită o abordare multifacetată care să abordeze diferitele provocări și oportunități asociate cu transformarea bazată pe inteligență artificială. Prin planificarea proactivă a viitorului IA, prin investiții în resursele și infrastructura necesare și prin promovarea unei culturi a inovării și a colaborării, IMM-urile și întreprinderile mici pot debloca întregul potențial al tehnologiilor IA și pot prospera în peisajul de afaceri din ce în ce mai competitiv, axat pe IA.

Bibliografie

- <https://asis.ro/blog/robotizarea-inteligenta-artificiala-si-digitalizarea-printre-trendurile-de-productie-din-2022/>
- https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/353-358_8.pdf
- <https://digitalromania.ro/articole/descopera-avantajele-pe-care-ti-le-aduce-un-soft-de-bi-pentru-departamentul-de-hr>
- <https://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/society/20210414STO02010/transformarea-digitala-importanta-avantaje-si-politici-ue>
- <https://ghidulafacerii.ebrd.md/posts/Avantajele-digitaliz%C4%83rii-pentru-afacerea-ta>
- https://www.cenit.com/ro_RO/hot-topics/inteligenta-artificiala.html
- <https://www.forbes.ro/despre-inteligenta-artificiala-si-productivitate-in-zilele-noastre-31>
- <https://ciel.ro/blog/antreprenoriat/inteligenta-artificiala-noua-fabrica-de-succes-in-afaceri/>
- <https://digitalromania.ro/articole/caracteristicile-procesului-de-digitalizare-in-companiile-din-romania>
- <https://www.wall-street.ro/articol/New-Media/197318/ce-inseamna-digitalizarea-pentru-companie-si-care-sunt-provocarile.html#gref>

Determinanții inflației actuale: de la cauze la perspective

CABA CRISTINA²⁰
CIUBOTARU BIANCA-IOANA²¹

Facultatea de Business și Turism

Introducere

Tema aleasă este de interes general deoarece inflația este un fenomen din ce în ce mai prezent în viețile noastre. Pe scurt inflația reprezintă devalorizarea monedei care se manifestă printr-o scădere a puterii de cumpărare sincronizată cu o creștere a prețurilor produselor. Este important să înțelegem cum se manifestă inflația, întrucât aceasta poate genera multiple efecte negative în economie, în cazul în care dinamica acesteia ajunge la un nivel nesustenabil.

În plus, este important să înțelegem fenomenul în profunzime pentru a ști cum să reacționăm odată cu schimbările apărute. Inflația este un cuvânt pe care îl auzim zilnic, pe canalele de știri sau îl citim în articolele care apar spontan pe ecranul telefonului. Ceea ce trebuie scos în evidență, constă în faptul că multe persoane tind să asocieze în mod direct inflația cu creșterea prețurilor și atât, neînținând cont de toate aspectele ce se află în spatele acestui proces.

Obiectivul general al lucrării pe care am elaborat-o constă în conștientizarea fenomenelor economice care se manifestă la nivel mondial cât și național, dar și identificarea cauzelor inflației și a perspectivelor inflaționiste la nivel național, în contextul apartenenței României la Uniunea Europeană.

Tematica propusă este structurată pe parcursul a două capitole: analiza conceptuală a procesului inflaționist și analiza dinamicii ratei inflației în România, în perspectivă europeană. Pentru o bună structurare a informației, capitolele vor fi împărțite în două respectiv patru subcapitole care vor contribui la examinarea echilibrată a temei alese. În cadrul primului capitol vor fi dezvoltate următoarele subiecte: fenomenul inflaționist și determinanții cheie, cât și efectele inflației în economie, respectiv și politicile anti-inflaționiste. Ulterior, al doilea capitol este inițiat prin prezentarea cadrului metodologic utilizat, analiza fiind continuată prin evaluarea dinamicii inflației înregistrate post-pandemie, examinarea relației dintre rata inflației și factorii săi determinanți la nivelul Uniunii Europene și analiza provocărilor inflaționiste în România (post-pandemie), cât și politica de răspuns a BNR la provocările actuale.

1. Analiza conceptuală a procesului inflaționist

Inflația reprezintă un dezechilibru macroeconomic, cu caracter general și de lungă durată manifestat prin discrepanța apărută între masa monetară care determină suprasaturarea sferei de circulație a banilor, respectiv a volumului de bunuri, servicii și produse, aflate efectiv pe piață. Situația se exteriorizează prin majorarea inegală dar cumulativă a prețurilor și prin devalorizarea monetară, manifestată prin scăderea puterii de cumpărare a banilor (Negrea, 2002).

²⁰ cabacristina22@stud.ase.ro

²¹ ciubotarubianca22@stud.ase.ro

Nu orice sporire a prețurilor înseamnă inflație este teoria de bază de la care ar trebuie să pornească înțelegerea fenomenului inflaționist (Marinescu, 2022). Majoritatea oamenilor tind să pună semnul egal între inflație și creșterea prețurilor însă cele două noțiuni nu sunt sinonime. Între cele două concepte există o relație de interdependență care poate fi explicată în felul următor: din punct de vedere macroeconomic majorarea prețurilor reprezintă o consecință a fenomenului inflaționist. În același timp, o rată a inflației ridicată se identifică printr-o evoluție ascendentă a prețurilor. Conform lui Hazlitt (1946), inflația nu este cauzată de creșterea ofertei monetare și a creditelor, inflația reprezentând de fapt creșterea ofertei monetare și a creditelor. Teoria sa întărește ideea că inflația este mai mult decât creșterea prețurilor, dar mai ales că ea este înțeleasă de oameni într-un mod greșit. În general, inflația este asimilată într-un mod negativ. Ea poate fi percepută în două moduri: subiectiv este percepută de individ ca un fenomen negativ prin care se majorează semnificativ prețurile și în consecință scade puterea de cumpărare. În mod obiectiv, inflația reprezintă un fenomen economico-social complex ce poate fi calculată cu ajutorul IPC (indicele prețului de consum). Prin intermediul procentului rezultat, cunoscut sub forma de rată a inflației, putem interpreta evoluția prețurilor de pe piață.

Deoarece inflația este un fenomen important, ea a fost abordată de-a lungul timpului de mai mulți specialiști ai economiei, prin urmare existând o multitudine de interpretări ale acesteia. Spre exemplu, Milton Friedman (1979) afirmă faptul că inflația este un fenomen monetar. Ceea ce dovedește autorul să scoată în evidență este faptul că printarea unui volum mare de bani este principala cauză a inflației. Cantitățile de bunuri și servicii nu se modifică semnificativ într-o perioadă scurtă de timp, dar masa monetară da. Astfel, odată ce sunt puși mai mulți bani în circulație va apărea inevitabil într-o perioadă următoare și o creștere a prețurilor. Conform aceste teorii inflația devine direct proporțională cu masa monetară și prețurile. Tot în lucrarea lui Friedman este exemplificat și fenomenul de hiperinflație care este caracterizat de o creștere anormal de mare a inflației, acest fenomen este întâlnit în cazul evenimentelor extreme. Războaiele sunt un astfel de eveniment extrem, nevoia de bani fiind semnificativă într-o asemenea situație. Prin urmare deciziile de sporire a volumului monetar sunt luate fără a se ține cont de efectele pe termen lung. (ex: hiperinflația din Germania în urma celui de al II-lea Război Mondial)

Pandemia de COVID-19 a fost cel mai recent eveniment care a generat un dezechilibru în economie la nivel mondial. În acest context putem exemplifica politica „banilor ieftini”, concept întâlnit în articolul domnului profesor Cosmin Marinescu (2022) menționat și anterior. Bani ieftini apar în momentul în care piața monetară este copleșită de un volum de lichidități exagerat. Băncile acumulează o creștere însemnată și rapidă a activelor financiare, iar ca urmare ratele dobânzilor scad spre valori minime. Există și teoria „banilor scumpi”, ei aparând într-o perioadă în care rata inflației este foarte ridicată, iar dobânzile creditelor se majorează.

Ca fenomene opuse ale inflației avem: stagflația și deflația. Stagflația constă într-un repaus al economiei în timp ce prețurile sunt în continuă creștere. Deflația este fenomenul opus inflației și reprezintă un motiv de îngrijorare la nivel economic, un efect constând în scăderea prețurilor, declinul PIB-ului (produsul intern brut) și al altor indicatori macroeconomici. Mai există însă un tip de inflație, anume slumpflația, aceasta apărând atunci când se înregistrează descreștere economică, însoțită de rate ridicate ale inflației și șomajului. Conceptul de slumpflație poate fi explicat cu ajutorul verbului „to slump” care se traduce prin criză sau scădere bruscă în economie. Acest tip de inflație este un fenomen dificil de combătut și nu foarte des întâlnit, având în vedere relația general negativă dintre șomaj și creștere economică.

Pentru a putea vorbi despre fenomenul inflaționist trebuie să înțelegem mai întâi motivele și cauzele pentru care acest concept reprezintă un interes general la scară largă. Principalele cauzeale inflației sunt inflația prin monedă, prin cerere și prin costuri. Inflația prin monedă este caracterizată de emisiunea excesivă de bani peste limita ofertei reale de bunuri și servicii, astfel că surplusul cererii determină creșterea prețurilor. O creștere considerabilă a masei monetare determină un dezechilibru al ecuației pieței care poate fi egalată doar prin creșterea nivelului general al prețurilor. Majorarea prețurilor nu se realizează doar prin simpla punere în circulație a unei mase monetare considerabile, iar aici intervine inflația prin cerere. Ea este caracterizată prin puterea mare de cumpărare a indivizilor care determină o cerere totală de bunuri și servicii mai mare decât oferta existentă pe piață. Atunci când veniturile populației sporesc, mai mulți oameni vor să achiziționeze diverse bunuri și servicii, cerere pentru care furnizorii nu sunt pregătiți. Pentru a satisface acest nivel crescut al cererii trebuie să suplimenteze unii factori de producție, să producă mai mult și în consecință să compenseze prin mărirea prețului. Și chiar dacă nu modificăm cererea de bunuri și servicii, creșterea costurilor de producție este cauza inflației prin costuri. Atunci când producția unui bun sau serviciu este semnificativ mai costisitoare, cererea scade iar prețurile cresc. Spre exemplu, cheltuielile cu salariile se majorează însă productivitatea muncii rămâne neschimbată. Acest fenomen se reflectă în majorarea prețurilor. În același sens al creșterii costurilor poate fi vorba și despre mărirea prețurilor materiilor prime. Energia este o materie primă. Dacă prețul acestei materii prime crește atunci implicit va crește și costul de producție. Dacă considerăm această materie primă ca fiind dintr-o sursă externă atunci se poate observa legătura cu inflația importată. Ea este caracterizată prin creșterea prețurilor de peste graniță care determină o creștere în lanț a valorii importului, mijloacelor de producție, costurilor și într-un final a prețurilor bunurilor. Inflația prin structuri nu este influențată de modificarea cererii sau ofertei, iar majorarea prețurilor este dată de structura economică existentă și anume monopolistă sau oligopolistă care împiedică manifestarea concurenței și permite practicarea unor prețuri ridicate.

Efectele inflației sunt numeroase, iar acestea pot fi pozitive sau negative în funcție de perspectiva din care sunt privite. Primul aspect care trebuie vizat este scăderea puterii de cumpărare a banilor, astfel că fiecare unitate monetară se pot cumpăra mai puține bunuri sau servicii decât anterior. Acest fenomen se resimte direct în nivelul de trai al indivizilor și al familiilor, care scade odată cu creșterea inflației. Indivizii cu venituri fixe sunt cei mai afectați de creșterea prețurilor deoarece majoritatea veniturilor sunt direcționate către realizarea cheltuielilor de bază. Ca eveniment inevitabil și economiile sunt afectate de fenomenul inflaționist în timp. Prin urmare, dacă rata inflației este mai mare decât rata dobânzii la economii, valoarea reală a economiilor va fi în scădere. Acest efect ar putea descuraja oamenii să mai economisească sau să investească. Aici în sfera economiilor și investițiilor sunt avantajați cei care dețin bunuri imobiliare, terenuri și alte active reale care își pot crește valoarea în timp. Și rata dobânzii la împrumuturi poate înregistra creșteri odată cu creșterea inflației, ceea ce va conduce la costuri ridicate pentru întreprinderi și persoane fizice care doresc să împrumute bani. Creșterea ratei dobânzii la împrumuturi va reduce volumul investițiilor și va afecta creșterea economică. Inflația poate contribui la formarea unei mișcări circulare între salariu și preț, astfel că lucrătorii vor solicita salarii mai mari pentru a ține pasul cu mărirea prețurilor, iar întreprinderile vor fi nevoite să mărească prețurile pentru a putea acoperi noile cheltuieli salariale. Și relațiile cu mediul internațional pot fi afectate de inflație, spre exemplu ratele mai mari ale inflației pot determina uncurs de schimb valutar mai ridicat, ceea ce se reflectă în

exporturi mai scumpe și importuri mai ieftine. Acest lucru poate duce la un deficit comercial și o creștere economică redusă. La modul general, inflația poate avea o multitudine de efecte economice, multe dintre ele fiind interconectate, însă acestea depind de specificul național și de conjunctura economică din momentul respectiv.

Impactul pe care îl are fenomenul inflaționist asupra economiei este inevitabil însă poate fi controlat prin adoptarea unor politici antiinflaționiste care ne ajută să gestionăm creșterea exponențială a prețurilor. O modalitate tradițională, directă de luptă contra inflației este reprezentată de înghețarea prețurilor. Aceasta presupune stagnarea prețurilor pentru diverse bunuri și servicii la un anumit nivel fără posibilitate de majorare, pentru o perioadă determinată. Cu toate acestea, Hazlitt (1946) consideră că fixarea prețurilor și a salariilor este una dintre cele mai nocive soluții la inflația ridicată. În cazul inflației monetare, caz în care sunt introduși mai mulți bani în circulație, fixarea prețurilor va avea ca și efect stagnarea soldurilor de numerar neutilizate ale oamenilor în căutarea bunurilor. Singurul beneficiu al prețurilor fixe ar fi impulsivitatea către un volum mai mare al producției. În afară de acest lucru, prețurile ar trebui să fie majorate după spusele lui Hazlitt și nicidecum ținute pe loc. Riscul crește odată cu prelungirea perioadei de stagnare a prețurilor astfel încât această metodă nu determină scăderea inflației ci o împiedică să se majoreze. În cazul unei inflații provocate de șocuri ale cererii poate fi aplicată o politică anti-inflaționistă bugetară și fiscală. Reducerea cererii poate fi impusă direct prin reducerea cheltuielilor publice sau majorarea taxelor și impozitelor ori indirect prin majorarea ratei dobânzii care limitează dorința de a investi și implicit presiunea asupra inflației. Politica veniturilor este o măsură de reducere a tensiunii inflaționiste care se bazează pe următorul considerent: dacă creșterea venitului determină creșterea cererii și a cheltuielilor salariale atunci reducerea veniturilor va avea un efect opus asupra inflației și anume o va scădea. Această politică nu a fost agreată de sindicate iar perioadele îndelungate creau dezechilibre în diferite sectoare. Din această cauză politica nu a fost utilizată în repetate rânduri și a fost acceptată pe termen scurt. O altă politică prin care putem controla scăderea cererii și evoluția inflației este reprezentată de politica monetară. Aceasta are în vedere scăderea prețurilor care este în concordanță cu scăderea presiunii inflaționiste care poate fi determinată prin creșterea ratei dobânzii de politică monetară.

2. Analiza dinamicii ratei inflației în România, în perspectivă europeană

2.1 Metodologia cercetării științifice

Metoda de cercetare științifică aleasă este analiza comparativă, în acest sens am realizat mai multe grafice pentru a surprinde diferențele dintre indicatorii înregistrați la nivelul inflației din România comparativ cu cei înregistrați în Uniunea Europeană.

În cadrul analizei curente s-au utilizat date Eurostat care au facilitat calcularea corelației dintre dinamica prețurilor de consum și dinamica prețurilor producției industriale în perioada ianuarie 2017-decembrie 2022 (funcția correl din Microsoft Office Excel), cât și corelația dintre inflație și sentimentul economic, perioada aleasă fiind reprezentativă pentru ilustrarea diferențelor dintre cea ex-ante pandemie și cea post-pandemică. Perioada cea mai cuprinzătoare pe care am folosit-o este perioada 2005-2022 pentru a ilustra variațiile inflației, respectiv încadrarea acesteia în intervalul țintă de inflație de-a lungul timpului pentru a surprinde atât perioada pre-pandemie, cât și perioada pandemică, respectiv cea post-invazie. De asemenea, ca o continuare a evenimentelor a fost aleasă perioada 2022-2024 pentru analizarea prognozei ratei inflației, pornind de la datele și estimările BNR.

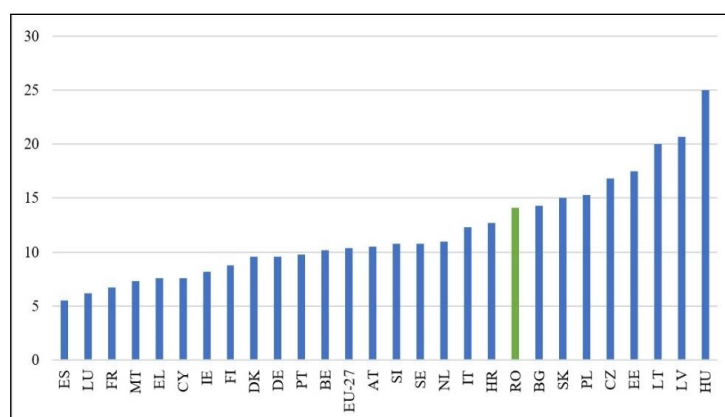
Indicatorii utilizați în cadrul analizei realizate sunt: indicele prețurilor de consum, indicele armonizat al prețurilor de consum, dinamica prețurilor de consum la nivelul principalelor categorii de bunuri și servicii, țintele de inflație și rata dobânzii. Datele menționate au fost preluate din bazele de date ale următoarelor instituții: Banca Națională Română (BNR), Institutul Național Statistic (INS), Eurostat.

2.2 Contextul european al inflației înregistrate post-pandemie

În Uniunea Europeană, primele semnale privind ascensiunea inflației au apărut începând cu anul 2021, însă aceste așteptări persistau încă din momentul aplicării restricțiilor în contextul crizei COVID-19. Economisții se așteptau să existe o explozie a prețurilor din moment ce lanțul de aprovizionare al firmelor a fost blocat de restricțiile COVID-19 aplicate, însă nu se cunoștea cu exactitate momentul debutului acestei evoluții. Deși în luna ianuarie 2021, prețurile de consum creșteau în UE cu 1,2% față de aceeași lună în anul anterior (2% în România), în luna decembrie 2021 față de luna decembrie 2020, prețurile de consum au resimțit o majorare de 5,3% (6,7% în România). Deși guvernele naționale au încercat să depună eforturi semnificative pentru reducerea ritmului de creștere a prețurilor de consum, presiunile inflaționiste au fost exacerbate de invazia Ucrainei de către Rusia (februarie 2022), ceea ce a determinat și o creștere a prețurilor la energie în UE, pe fondul dependenței energetice ridicate de Rusia. În acest context, prețurile la energia electrică, gazele naturale, combustibilii fosili și energia termică au ajuns să fie mai mari cu 36,7% în decembrie 2022 față de aceeași lună din anul anterior în UE-27, valoarea maximă a dinamicii fiind atinsă în octombrie 2022 (52,6%). Pe de altă parte, în România, creșterea prețurilor la energiaelectrică, gazele naturale, combustibilii fosili și energia termică a fost mai mică față de cea din UE având în vedere că România nu are o dependență energetică foarte mare de Rusia, acestea fiind mai mari cu 30% în decembrie 2022 față de decembrie 2021, valoarea maximă fiind atinsă în luna septembrie 2022 (creștere de 38,7% față de aceeași lună din anul anterior).

Figura 1 examinează ratele de inflație înregistrate în statele membre ale UE-27 în luna decembrie 2022 față de decembrie 2021. Conform acesteia, România a înregistrat o rată anuală a inflației de 14,1%, cu 3,7pp peste inflația înregistrată în UE-27. După cum se observă, România a fost depășită de statele baltice, respectiv BG, SK, PL, CZ, HU.

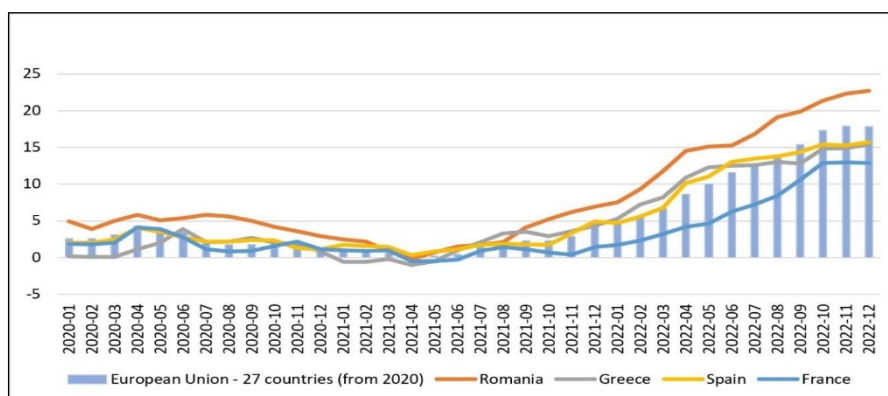
Figura 1. Rata inflației (pe baza indicelui armonizat al prețurilor de consum) înregistrată în decembrie 2022 față de decembrie 2021



Sursa: prelucrări ale autorilor în Microsoft Office Excel, pornind de la date Eurostat

Cu toate acestea, este importantă și raportarea la categoriile de bunuri și servicii care au resimțit cele mai mari creșteri de prețuri. În acest sens, în *Figura 2*, sunt afișate datele specifice UE-27 pentru dinamica prețurilor la mâncărurile și băuturile non-alcoolice în comparație cu următoarele țări: România, Spania, Franța și Grecia. Uniunea Europeană cât și țările alese au cunoscut un punct de inflexiune în luna aprilie a anului 2021, în perioada ianuarie 2020 - aprilie 2021 toate țările înregistrând o scădere a ritmului de creștere a acestor prețuri, urmată imediat deo inversare a trendului. Spania urmează îndeaproape mediile Uniunii Europene făcând excepție finalul anului 2022 când dinamica prețurilor la mâncărurile și băuturile non-alcoolice a fost mai mică decât media europeană. În ceea ce privește situația Franței, dinamica acestor prețuri a fost considerabil mai mică decât valorile generale înregistrate de UE-27 începând cu luna noiembrie a anului 2021. La extrema opusă a graficului se situează România ale cărei valori sunt mult peste media UE-27 înregistrând o majorare constantă a ritmului de creștere a acestor prețuri după luna aprilie 2021. În ceea ce privește Grecia, aceasta a prezentat valori oscilante ale dinamicii acestor prețuri.

Figura 2. Evoluția inflației post-pandemie pentru mâncare și băuturi non-alcoolice



Sursa: prelucrări ale autorilor în Microsoft Office Excel, pornind de la date Eurostat

Tabelul 1 reliefează majorările pe anumite categorii de bunuri din punctul de vedere al ratei inflației, cele mai mari creșteri de prețuri din luna decembrie 2022 relativ la decembrie 2021 înregistrându-se în cazul energiei electrice, gazelor și încălzirii centrale (39,66%). De asemenea au existat sectoare care au înregistrat deflație cum este cazul Poștei și telecomunicațiilor.

Tabelul 1. Indicele prețurilor de consum în luna decembrie 2022 la principalele mărfuri și servicii (România)

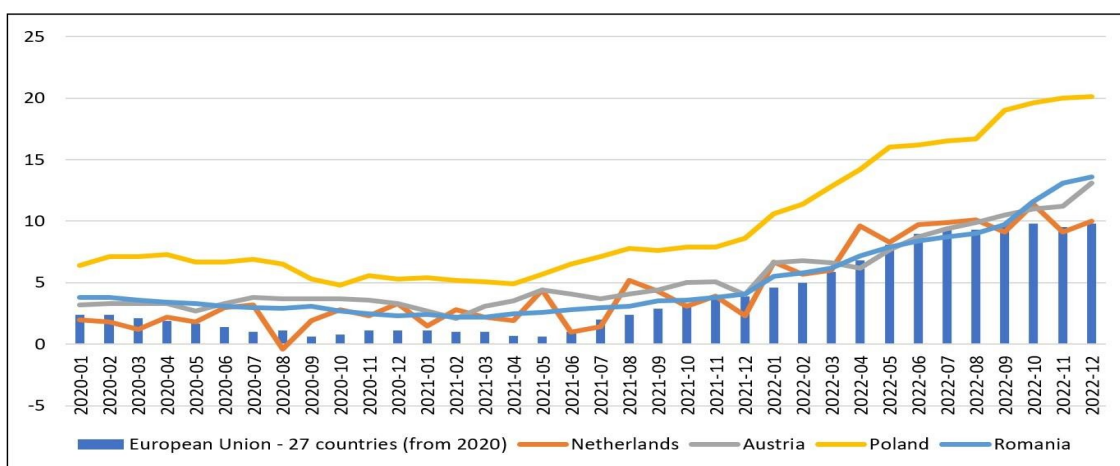
Denumirea mărfurilor/serviciilor	Dinamica prețurilor de consum în România
Total	16,37%
Produse de morărit și panificație	25,71%
Legume și conserve de legume	22,24%
Fruite și conserve din fructe	14,46%
Ulei, slănină, grăsimi	37,09%

Carne, preparate și conserve din carne	17,42%
Pește și conserve din pește	20,85%
Lapte și produse lactate	30,67%
Zahăr, produse zaharoase și miere de albine	24,71%
Cacao și cafea	18,77%
Îmbrăcăminte, articole de galanterie, pasmanterie și mercerie	8,51%
Încălțăminte	8,77%
Produse de uz casnic, mobilă	7,01%
Energie electrică, gaze și încălzire centrală	39,66%
Transport interurban (alte feluri de transport)	15,65%
Poștă și telecomunicații	-0,11%
- Servicii poștale	0,05%
Restaurante, cafenele, cantine	14,65%

Sursă: INS

În *Figura 3* sunt exemplificate fluctuațiile prețurilor aferente sectorului restaurante și hoteluri în perioada ianuarie 2020-decembrie 2022 din diferite țări europene cum ar fi: Olanda, Austria, România și Polonia, în comparație cu dinamica prețurilor înregistrată la nivelul Uniunii Europene. Țara care urmărește îndeaproape valorile europene este România în perioada august 2021- septembrie 2022. Conform graficului, în UE-27 (inclusiv România, cu excepția Poloniei care a resimțit creșteri mai mari de prețuri), a existat o evoluție similară, aceasta fiind determinată de restricțiile de distanțare socială care au avut un impact puternic asupra acestui sector în toate statele membre. Se poate observa că în vara anului 2021 odată cu ridicarea restricțiilor a crescut cererea, implicit crescând și inflația. În cazul Olandei se poate observa însă un dezechilibru, având o multitudine de variații de-a lungul acestei perioade.

Figura 3. Evoluția inflației post-pandemie pentru restaurante și hoteluri



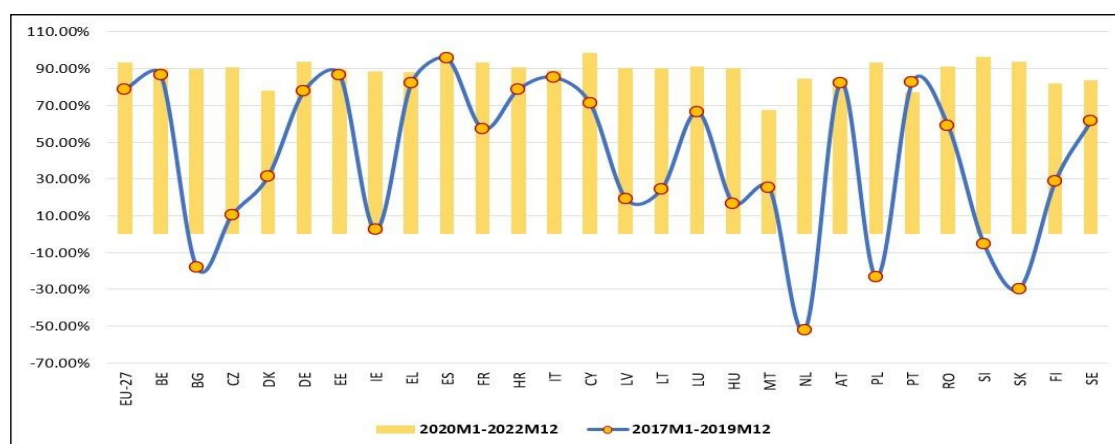
Sursa: prelucrări ale autorilor în Microsoft Office Excel, pornind de la date Eurostat

2.3 Examinarea relației dintre rata inflației și factorii săi determinanți la nivelul Uniunii Europene

Pandemia de COVID-19 a afectat în mod considerabil economia Europei și nu numai, iar din cauza măsurilor care au fost luate, cum ar fi stoparea activității în diferite sectoare de activitate (Horeca, transporturi, industrie) au apărut deficiențe la nivelul stocurilor de materii prime de care firmele aveau nevoie. Odată cu reînceperea activității, toate firmele au fost nevoite să-și refacă stocurile, iar o consecință generată este legată de creșterea cererii de pe piața materiilor prime, inevitabil efectul următor fiind creșterea prețurilor acestora (Marinescu, 2022). Aceste creșteri ale prețurilor în sectoarele de activitate au condus de asemenea și la creșterea prețurilor pentru bunurile de consum.

În *Figura 4* se poate observa corelația dintre dinamica prețurilor producției industriale și cea a prețurilor de consum, perioadele comparate fiind ianuarie 2017- decembrie 2019 (perioada pre-pandemică) și ianuarie 2020-decembrie 2022 (perioada post-pandemică). În perioada post-pandemică a existat o sincronizare pozitivă mai mare în evoluția celor doi indicatori, la nivelul majorității statelor membre. Motivul acestei sincronizări constă în faptul că majorarea prețurilor producției industriale a fost reflectată în cea a prețurilor bunurilor de consum, având în vedere restricțiile care au afectat oferta producătorilor și care au determinat creșterea prețurilor producției industriale. În acest sens, producătorii au fost nevoiți să recurgă la mărimi de prețuri pentru a-și compensa pierderile. Înainte de pandemie, creșterea prețurilor materiilor prime putea fi compensată și prin alte mijloace, fără a risca reducerea numărului de clienți. După cum se observă, în România, în perioada 2020-2022, în 91,20% din cazuri prețurile producției industriale și prețurile de consum au evoluat în același sens, în timp ce în prima perioadă analizată corelația a fost de 59% (ceea ce înseamnă că doar în 59% din cazuri cei doi indicatori au evoluat în același sens). Merită menționat faptul că, deși în prima perioadă analizată au mai existat cazuri când corelația s-a dovedit a fi negativă, în cea de-a doua perioadă corelațiile calculate dintre cei doi indicatori pentru toate statele membre au fost pozitive.

Figura 4. Corelația dintre dinamica prețurilor producției industriale și dinamica prețurilor de consum (indicele armonizat al prețurilor de consum)



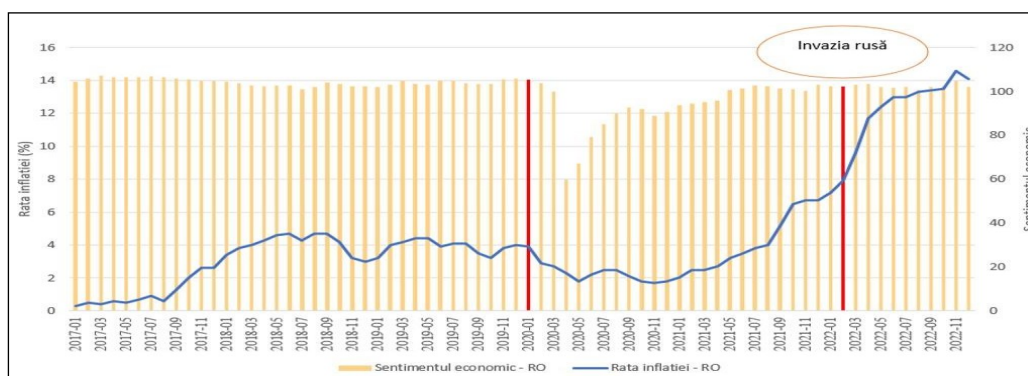
Sursa: prelucrări ale autorilor în Microsoft Office Excel, pornind de la date Eurostat

Sentimentul economic este un alt factor important în analiza cauzelor inflației actuale. Corelația dintre sentimentul economic și rata inflației poate fi discutată din două puncte de

vedere. O corelație pozitivă sau directă între cei doi factori macroeconomici este determinată printr-o creștere sau o scădere atât a ratei inflației cât și a sentimentului economic. O corelație negativă se observa printr-o relație invers proporțională. Astfel, când una dintre acestea scade cealaltă va crește și invers.

În cazul de față, în 2017-2019, la nivelul statelor membre ale UE au existat atât corelații negative cât și corelații pozitive. Cu toate acestea, în urma raportării la datele pentru România, în *Figura 5* se observă că deși în prima perioada analizată corelația a fost negativă (-74,33%), relația a devenit pozitivă în urma pandemiei (în 50,83% din cazuri, indicatorii au evoluat în același sens). În acest sens, se poate constata că în urma șocului pandemic, deciziile de consum au fost ancorate într-o măsură mult mai mare în percepția umană asupra situației economice. Relațiile negative apar deoarece sentimentul economic total include și sentimentul economic al consumatorului, care include la rândul lui așteptările legate de prețuri. În situația optimismului se află persoanele care se așteaptă ca în viitor prețurile să fie mai mici decât cele actuale și preferă să consume mai puțin în prezent, creșterea consumului fiind înregistrată odată cu reducerea prețurilor. La polul opus, în situația pesimismului persoanele prevăd majorări de prețuri în viitor ceea ce îi face să consume mai mult în prezent, spre exemplu în timpul pandemiei COVID lumea își făcea multe provizii, însă ulterior s-au temperat. Criza COVID-19 a adus schimbări în modul de gândire al consumatorilor. Anterior crizei lumea era optimistă și aștepta scăderi de prețuri. După debutul pandemiei lucrurile au luat o întorsătură neașteptată, iar oamenii au început să privească situația cu pesimism fiind influențați și de știrile din mass-media care aveau informații predominant negative, de aici provenind și consumul ridicat de la momentul respectiv.

Figura 5. Corelația dintre inflație și sentimentul economic



Sursa: prelucrări ale autorilor în Microsoft Office Excel, pornind de la date Eurostat

În ceea ce privește sentimentul economic al României, înainte de pandemie, acesta era predominant optimist înregistrând în mare parte valorile peste 100. În luna aprilie a anului 2020 sentimentul a cunoscut un declin realizându-se astfel trecerea spre pesimism, cu valori sub 100. A fost nevoie de un întreg an pentru ca valorile să atingă din nou nivelul optimismului. Spre exemplu, în luna martie a anului 2020 s-a înregistrat valoarea de 100,1, iar în următoarea lună valoarea a ajuns la 59,9 reprezentând o scădere semnificativă. Abia în luna mai a anului 2021, s-a reușit atingerea unei valori optimiste de 100,7.

În cazul României invazia rusă reprezintă un punct de inflexiune între corelația pozitivă și cea negativă, acest eveniment inversând ușor relația pozitivă din a doua perioadă. În acest context, în perioada imediat următoare invaziei este predominantă corelația negativă,

însă nu se poate aduce în discuție o cauzalitate directă, ci mai mult un efect al creșterii prețurilor la energie asupra ambilor indicatori.

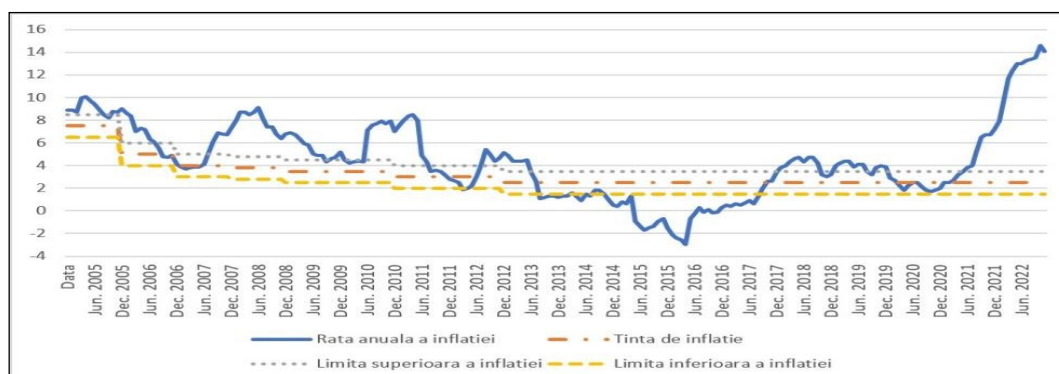
2.4 Analiza provocărilor inflaționiste în România (post- pandemie) și politica de răspuns a BNR

BNR aplică diferite politici de răspuns pentru a-și atinge țintele propuse în ceea ce privește inflația. Potrivit statutului său, Banca Națională a României are ca obiectiv fundamental asigurarea și menținerea stabilității prețurilor. O atribuție principală a Băncii Naționale a României o constituie elaborarea și aplicarea politicii monetare și a politicii de curs de schimb. Totodată, bancacentrală stabilește strategia de politică monetară și decide asupra instrumentelor și a procedurilor pe care le utilizează pentru implementarea politicii monetare, conform publicațiilor BNR. Una dintre strategiile BNR ar fi înțelegerea comportamentelor macroeconomice și a mecanismelor de funcționare a economiei. Acesta ar fi un prim pas în identificarea și creșterea eficacității canalelor de transmisie monetară.

Ca răspuns la evoluțiile inflaționiste actuale, BNR a majorat rata dobânzii de politică monetară în repetate rânduri în vederea reducerii ratei inflației. Cu toate acestea, inflația a continuat să persiste, chiar dacă politica monetară a generat majorarea ratei dobânzii de la 1,75% (aplicată începând cu 10 noiembrie 2021) la 7% (aplicată începând cu 11 ianuarie 2023). Această măsură a determinat și scumpirea creditelor, ceea ce urmează să reducă fluxul de bani aflat în circulație, dar și inflația.

De asemenea, este importantă și analiza perioadelor de timp în care obiectivul de inflație, conform strategiei BNR, a fost atins. Ținta inflației este valoarea optimă pe care inflația ar putea să o aibă pentru a nu avea alte efecte negative asupra economiei. În ultima perioadă, ținta inflației a fost estimată la valoarea de 2,5%, limitele fiind stabilite prin adunarea respectiv scăderea unui punct procentual din valoarea țintă. Astfel, obținem o limită inferioară de 1,5% și o limită superioară de 3,5% pentru inflația curentă. În acest sens, *Figura 6* arată că intervalul țintă este depășit cu mult de către inflația actuală, iar apropierea inflației de intervalul țintă este prevăzută pentru finalul anului 2024 conform ultimelor estimări ale BNR (*Figura 7*).

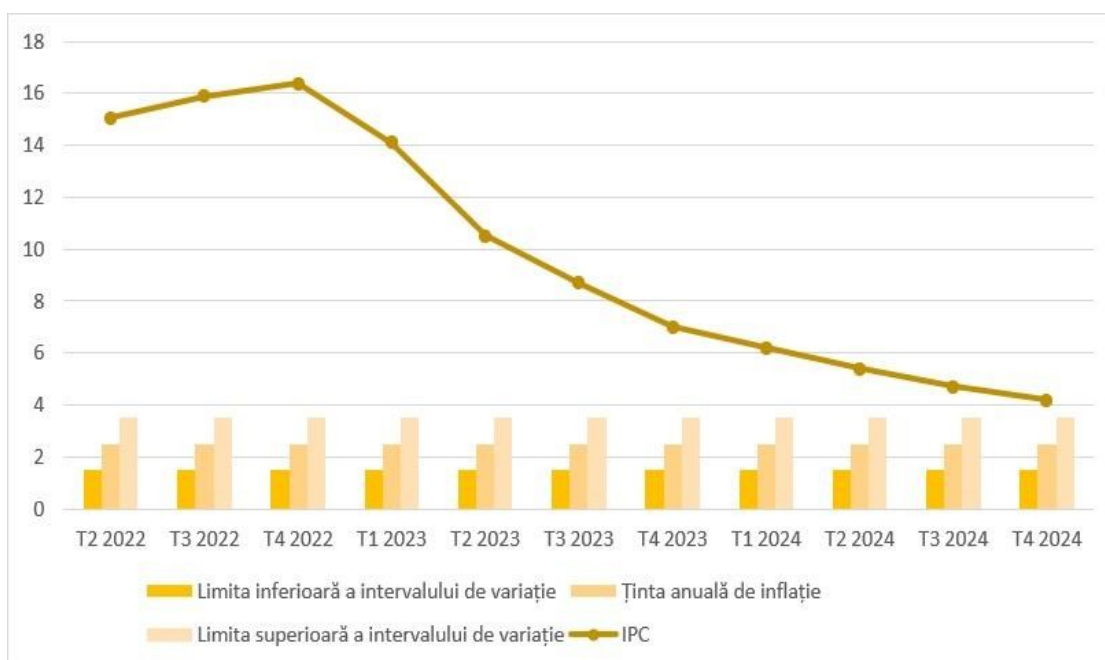
Figura 6. Evoluția ratei inflației prețurilor de consum în perioada 2005-2022



Sursa: prelucrări ale autorilor în Microsoft Office Excel, pornind de la date BNR

Figura 7 este reprezentativă pentru perioada actuală și cea viitoare, respectiv 2022-2024. Se poate observa că sunt estimate valori în scădere, ținta pentru anul 2024 fiind de 2,5%, ținând cont de intervalul descris de limita inferioară în valoare de 1,5% respectiv limita superioară în valoare de 3,5%. În acest sens, se observă că România se va apropia de ținta stabilită în trimestrul 4 al anului 2024 conform proiecțiilor emise de BNR. Cu toate acestea, merită menționat faptul că din momentul primei stabiliri a țintei de inflație au existat foarte mulți ani când aceasta nu a fost atinsă. Se poate avea în vedere criza economică și financiară, însă în acea situație au existat circumstanțe excepționale. Cu toate acestea, România a înregistrat și scăderi ale prețurilor de consum în perioada 2015-2016, ceea ce reflectă alte depășiri ale intervalului țintă al inflației. Maimult decât atât, în perioada 2017-2019 s-au înregistrat rate ale inflației peste limita superioară a inflației ca urmare a deficitului bugetar ridicat.

Figura 7. Prognoza ratei inflației IPC



Sursa: prelucrări ale autorilor în Microsoft Office Excel, pornind de la date BNR

Concluzii

Prin urmare, inflația este un fenomen macroeconomic care influențează toate domeniile de activitate. Aceasta constă în mărirea masei monetare, creșterea prețurilor ca efect interdependent și devalorizarea unității monetare. După cum se poate observa economiștii au păreri diferite asupra acestui subiect. În ceea ce privește tipurile de inflație, aceasta poate fi determinată de emisiunea excesivă de monedă, de creșterea cererii, de creșterea costurilor de producție, de creșterea structurilor importante cât și de apariția unor evenimente neprevăzute cum ar fi pandemia de COVID-19 sau invazia rusă.

Efectele pe care le are inflația asupra economiei pot fi negative sau pozitive. Astfel, poate fi vorba de scăderea puterii de cumpărare a banilor, creșterea ratei dobânzii la împrumuturi care are ca efect direct reducerea volumului de investiții. Pe de altă parte,

un aspect pozitiv este reprezentat de mișcarea circulară între salariu și preț cu ajutorul căreia banii sunt puși în circulație. Politicile anti-inflaționiste sunt menite să reducă inflația către o valoare țintă astfel încât fenomenele economice să ajungă la o circulație normală. Exemple de astfel de politici sunt politica monetară și politica veniturilor. BNR a aplicat politici monetare cât și politici de curs de schimb, însă inflația actuală se situează cu mult peste limita superioară a inflației.

Atât pandemia cât și invazia rusă au avut efecte negative asupra economiei la nivelul Uniunii Europene lucru evidențiat prin diferențele de preț apărute în anumite domenii de activitate. Perioada anterioară pandemiei este caracterizată de o rată mai mică a inflației comparativ cu valorile foarte mari înregistrate post-pandemie, aceasta schimbare putând fi observată și în corelația ridicată dintre dinamica prețurilor producției industriale și dinamica prețurilor de consum. Rezultatele analizei arată că inflația a devenit corelată pozitiv cu sentimentul economic în România (precum este cazul și altor state) în perioada 2020-2022, comparativ cu perioada 2017-2019 când s-a înregistrat o corelație negativă – deciziile consumatorului fiind mult mai dependente de așteptările economice, ca urmare a șocului psihologic în urma pandemiei. Inviazia rusă a inversat însă corelația pozitivă dintre sentimentul economic și rata inflației în perioada 2020-2022, având în vedere faptul că acest eveniment a generat o creștere a prețurilor la energie și implicit a inflației și a sporit pesimismul în rândul populației.

În concluzie, fenomenul inflaționist este unul amplu, cu diverse efecte. Acesta este cunoscut de majoritatea oamenilor, dar nu și înțeles în profunzimea sa la nivel macroeconomic. Această lucrare are în vedere clarificarea cauzelor generale ale inflației, cât și a impactului pe care îl are și la nivel european.

Bibliografie

- Hazlitt, H. 1946. *Economics in one lesson*. Harper & Brothers Publishing, New York.
- Hazlitt, H. 1978. *The inflation crisis, and how to resolve it*. Arlington House-Publishers, New York.
- Friedman, M. 1979. *Free to choose*. Harcourt Brace Jovanovich Publishing, New York / London.
- Negrea, N. 2002. Fenomenul inflaționist și efectele sale în societatea actuală. *Revista Transilvană de Științe Administrative*, Vol. VIII, pp. 77-86.
- Marinescu, C. 2022. Inflația în perspectiva globală: de unde vine ce se poate face. Articol disponibil la: <https://cosmin-marinescu.ro/inflatia-perspectiva-globala-de-unde-vine-si-ce-se-poate-face>.
- Institutul Național de Statistică. 2023. Bază de date tempo [online]. Disponibil la: <https://insse.ro/cms/> [Acesat la data de 24 martie 2023].
- Eurostat. 2023. Database [online]. Disponibil la: <https://ec.europa.eu/eurostat> [Acesat la data de 29 martie 2023].
- Banca Națională a României. 2023. [online]. Disponibil la: <https://www.bnr.ro/Instrumentele-de-politica-monetara-3327-Mobile.aspx> [Acesat la data de 01 aprilie 2023];

Digitalizarea, cheia dezvoltării unei instituții în contextul actual

CHIRILĂ ANDREI ȘTEFAN²²

PETRE IULIA CONSTANȚA²³

ROȘOIU ADRIAN IONUȚ²⁴

Facultatea de Economie Teoretică și Aplicată

1. Introducere

Titlul "Digitalizarea, cheia dezvoltării unei instituții în contextul actual" se referă la importanța digitalizării în dezvoltarea unei instituții în contextul actual, iar instituția analizată în această lucrare este Societatea de Transport București (STB).

Digitalizarea a devenit esențială pentru dezvoltarea și eficientizarea instituțiilor, fie că vorbim de companii, instituții publice sau organizații non-guvernamentale. Prin digitalizare, se înțelege transformarea proceselor și activităților într-un format digital, utilizând tehnologia pentru a îmbunătăți eficiența, productivitatea și experiența utilizatorilor.

Contextul actual este marcat de o accelerare rapidă a procesului de digitalizare, ca urmare a pandemiei COVID-19, dar și datorită impactului pozitiv semnificativ în ceea ce privește accesibilitatea, transparența și ușurința în utilizarea serviciilor instituțiilor. Această schimbare rapidă în modul de operare a instituțiilor a arătat că digitalizarea este o necesitate și o oportunitate în același timp. În plus, digitalizarea poate facilita comunicarea și colaborarea internă și externă, creșterea securității datelor și îmbunătățirea proceselor de luare a deciziilor prin analiza datelor.

În cadrul secțiunii teoretice a lucrării, se vor prezenta definiții și caracteristici ale digitalizării și impactul acesteia asupra societății și economiei. De asemenea, se va analiza modul în care instituțiile publice pot beneficia de digitalizare, dar și provocările cu care se pot confrunta.

În final, lucrarea se încheie cu secțiunea dedicată digitalizării în cadrul STB. Se va realiza o cercetare pe baza unui chestionar adresat studenților înmatriculați la o unitate de învățământ superior din București. Ne dorim să aflăm cât de mulțumiți sunt studenții și cât de mult cunosc informații despre aceste aplicații și servicii de transport.

2. Aspecte teoretice legate de digitalizare

2.1 Definiții și caracteristici ale digitalizării

Digitalizarea se referă la transformarea informației din format analogic sau fizic în format digital. Această transformare este posibilă prin utilizarea tehnologiilor informatice, cum ar fi calculatoarele și dispozitivele de stocare și procesare a datelor. Digitalizarea a revoluționat modul în care oamenii interacționează cu informația și a dus la dezvoltarea unor noi forme de comunicare, stocare și prelucrare a datelor.

Caracteristicile esențiale ale digitalizării includ:

²² chirilaandrei21@stud.ase.ro

²³ petreiulia20@stud.ase.ro

²⁴ rosoiudadrian20@stud.ase.ro

1. Transformarea informației în format digital: acesta este primul pas în procesul de digitalizare și presupune convertirea informației dintr-un format analogic sau fizic în format digital. Acest proces poate fi realizat prin scanare, fotografie sau alte tehnici asemănătoare.
2. Stocarea informației în format digital: după ce informația a fost convertită în format digital, aceasta poate fi stocată pe diverse dispozitive de stocare, cum ar fi hard disk-uri, stick-uri USB sau servere.
3. Prelucrarea informației în format digital: informația stocată în format digital poate fi procesată și manipulată cu ajutorul tehnologiilor informatice. Acest proces poate include extragerea informațiilor relevante, analiza datelor sau alte activități similare.
4. Accesul facil la informație: digitalizarea a făcut posibil ca informația să fie accesibilă rapid și ușor, indiferent de locație. Prin intermediul internetului, informația poate fi accesată de oriunde din lume, 24 de ore din 24.
5. Comunicarea electronică: digitalizarea a dus la dezvoltarea unor noi forme de comunicare, cum ar fi e-mail-ul, mesageria instantanee sau video conferințele. Aceste tehnologii fac posibilă comunicarea rapidă și eficientă între persoane aflate la distanțe mari.

2.2 Impactul digitalizării asupra societății și economiei

Digitalizarea a devenit o parte importantă a societății și a economiei. Impactul său se face simțit în toate aspectele vieții noastre, de la felul în care comunicăm și ne informăm, la felul în care facem afaceri și ne desfășurăm activitățile zilnice.

În primul rând, prin intermediul internetului, avem acum acces la o gamă largă de surse de informare și comunicare, de la rețelele sociale până la platformele de mesagerie instantanee și videocall-uri. Acest lucru a dus la o creștere a conectivității și a scăzut considerabil distanța geografică între oameni. Astfel, digitalizarea a permis oamenilor să-și extindă rețelele sociale și să comunice mai eficient, ceea ce a dus la o mai mare coeziune socială.

În al doilea rând, digitalizarea a avut un impact pozitiv și asupra economiei. În prezent, companiile pot să-și optimizeze operațiunile și să își îmbunătățească eficiența prin utilizarea unor soluții digitale precum software-ul ERP sau CRM. De asemenea, digitalizarea a deschis oportunități noi pentru afaceri, inclusiv prin intermediul comerțului electronic și al platformelor de e-Commerce. Acestea au făcut posibilă crearea unor noi modele de afaceri și au permis unui număr tot mai mare de antreprenori să își dezvolte propriile lor business-uri.

Cu toate acestea, impactul digitalizării nu este exclusiv pozitiv. În primul rând, există o preocupare crescută cu privire la securitatea datelor. Deși digitalizarea a adus o creștere a conectivității și a schimbului de informații, așa cum am menționat mai devreme, acest lucru a creat și o oportunitate pentru hackeri și infractori cibernetici să obțină acces la date și informații personale. În plus, creșterea dependenței de tehnologie poate avea un efect negativ asupra abilităților sociale și a sănătății mentale.

Un alt aspect negativ al digitalizării este efectul asupra locurilor de muncă. În timp ce automatizarea și digitalizarea pot să sporească eficiența și productivitatea, ele pot avea și un impact negativ asupra unor sectoare și meserii, ducând la pierderea locurilor de muncă. De asemenea, digitalizarea poate duce la creșterea inegalității economice, deoarece oamenii care au abilități tehnologice avansate pot beneficia de avantajele digitalizării, în timp ce alții pot fi lăsați în urmă.

2.3 Beneficii și provocări ale digitalizării pentru instituțiile publice

Cu siguranță, digitalizarea a avut un impact semnificativ asupra instituțiilor publice din întreaga lume. În ultimii ani, implementarea tehnologiilor digitale a devenit din ce în ce mai importantă pentru instituțiile publice, deoarece acestea își doresc să își îmbunătățească serviciile oferite cetățenilor și să eficientizeze procesele interne. Cu toate acestea, digitalizarea nu este o soluție magică pentru toate problemele instituțiilor publice și vine la pachet cu provocări importante.

Beneficiile digitalizării pentru instituțiile publice sunt numeroase și variate. În primul rând, digitalizarea poate îmbunătăți semnificativ accesul cetățenilor la serviciile publice. Prin intermediul tehnologiilor digitale, cetățenii pot avea acces la informații importante și pot efectua diverse tranzacții online, ceea ce le economisește timpul și banii. De asemenea, digitalizarea poate reduce timpul necesar procesării cererilor și documentelor, permițând instituțiilor publice să ofere servicii mai rapide și mai eficiente.

În al doilea rând, digitalizarea poate îmbunătăți eficiența proceselor interne ale instituțiilor publice. Prin utilizarea tehnologiilor, instituțiile publice pot reduce dependența de hârtie și pot simplifica și automatiza procesele de lucru. Acest lucru poate reduce costurile și poate elibera timpul personalului pentru alte sarcini importante.

În al treilea rând, digitalizarea poate îmbunătăți transparența și responsabilitatea instituțiilor publice. Prin publicarea informațiilor online, cetățenii pot avea acces la mai multe informații despre activitățile instituțiilor publice și pot urmări mai ușor modul în care acestea cheltuiesc banii publici. Acest lucru poate contribui la creșterea încrederii cetățenilor în aceste instituții.

Cu toate acestea, digitalizarea vine și cu provocări importante pentru instituțiile publice. Una dintre cele mai mari provocări este securitatea datelor. Datele sensibile ale cetățenilor sunt stocate în sistemele digitale ale instituțiilor publice și este important să se asigure că aceste date sunt protejate împotriva accesului neautorizat sau a altor amenințări cibernetice.

Pe de altă parte, digitalizarea poate contribui la creșterea inegalității sociale. În timp ce tehnologia digitală poate fi accesibilă pentru unii, aceasta poate fi inaccesibilă pentru alții, cum ar fi persoanele în vârstă sau cele din zonele rurale sau defavorizate din punct de vedere socio-economic. Acest lucru poate duce la o breșă digitală, care poate împiedica accesul egal al cetățenilor la serviciile publice.

3. Digitalizarea în cadrul Societății de Transport București

3.1. Identificarea oportunităților și a obstacolelor pentru digitalizarea instituției Societății de Transport București

Societatea de Transport București (STB) este principala companie de transport public de persoane din București și județul Ilfov. A fost creată prin reorganizarea Regiei Autonome de Transport București în septembrie 2018. Transportul public de suprafață în București este responsabilitatea Societății de Transport București și include o rețea întinsă de autobuze, troleibuze și tramvaie. Rețeaua STB este una dintre cele mai dense din Europa, fiind a patra cea mai întinsă de pe continent și transportând 2,4 milioane de pasageri pe zi pe cele 122 linii de autobuz, 14 linii de troleibuz și 24 linii de tramvai.

Digitalizarea în cadrul Societății de Transport București (STB) reprezintă o inițiativă importantă în vederea îmbunătățirii serviciilor de transport public din București și a creșterii eficienței operaționale a companiei.

În ultimii ani, STB a implementat o serie de proiecte de digitalizare care au avut ca scop simplificarea proceselor interne, creșterea transparenței și îmbunătățirea experienței călătorilor.

Unul dintre cele mai importante proiecte de digitalizare implementate de STB a fost introducerea cardului de călătorie pe bază de contact, cunoscut sub numele de "Cardul Activ". Acest card este un mijloc de plată electronică pentru transportul public și poate fi folosit pentru achiziționarea biletelor sau abonamentelor. Cardul Activ a înlocuit treptat biletele tradiționale și a redus numărul de fraudă și nereguli în ceea ce privește colectarea tarifelor.

Oportunitățile pentru digitalizarea Societății de Transport București sunt multiple și pot contribui la îmbunătățirea eficienței, a calității serviciilor și a experienței călătorilor, iar printre acestea se numără următoarele:

1. Îmbunătățirea planificării rutelor și a gestionării flotei de vehicule prin intermediul sistemelor de monitorizare GPS și de analiza a datelor.
 2. Creșterea accesibilității și a confortului călătorilor prin intermediul aplicațiilor mobile, a platformelor online de vânzare a biletelor și a sistemelor de plată cu cardul bancar.
 3. Îmbunătățirea securității călătorilor prin implementarea sistemelor de monitorizare video și a altor tehnologii similare.
 4. Reducerea costurilor operaționale prin optimizarea rutelor de transport și a proceselor de întreținere și reparații a vehiculelor. Cu toate acestea, există și obstacole care pot încetini sau chiar împiedica procesul de digitalizare al Societății de Transport București.
1. Restricții bugetare care pot limita capacitatea de investiții în tehnologie și infrastructura necesară pentru digitalizare.
 2. Probleme de securitate cibernetică ce pot afecta integritatea și confidențialitatea datelor și a informațiilor privind călătorii.
 3. Rezistența la schimbare din partea unor angajați sau a unor categorii de utilizatori care preferă în continuare soluțiile tradiționale de transport și de cumpărare a biletelor.
 4. Reglementări sau politici inadecvate care pot împiedica implementarea unor soluții digitale sau pot limita utilizarea acestora în anumite contexte.
- 3.2 Exemple de bune practici în digitalizarea Societății de Transport București

În ultimii ani, Societatea de Transport București a implementat mai multe proiecte de digitalizare cu scopul de a îmbunătăți serviciile oferite călătorilor și de a crește eficiența operațiunilor sale.

24Pay este o aplicație pentru smartphone, dezvoltată de către STB (Societatea de Transport București), reprezentând o soluție modernă și comodă care permite utilizatorilor să achite călătoriile cu mijloacele de transport în comun din București prin intermediul unui portofel electronic.

Aplicația funcționează în parteneriat cu Banca Transilvania, iar utilizatorii pot încărca bani în portofelul electronic folosind cardul bancar. De asemenea, pot fi efectuate și plăți cu telefonul mobil, folosind tehnologia NFC.

Odată cu introducerea acestei aplicații, utilizatorii nu mai sunt obligați să aibă la ei bani lichizi pentru a achita călătoria cu mijloacele de transport în comun din București.

În plus, prin intermediul aplicației, utilizatorii pot beneficia și de reduceri la anumite trasee, în funcție de anumite criterii, precum vârsta sau numărul călătoriilor efectuate.

Unul dintre marile avantaje pe care le are aplicația 24Pay este reducerea aglomerației în stațiile de autobuz: deoarece biletele pot fi cumpărate și valabile prin aplicație, oamenii nu mai trebuie să aștepte la ghișee sau să stea la cozi pentru a cumpăra bilete, ceea ce poate reduce aglomerația în stațiile de autobuz. De asemenea, înlocuirea biletelor fizice cu abonamente și bilete digitale poate reduce consumul de hârtie și, prin urmare, poate contribui la o abordare mai sustenabilă a călătoriei cu transportul public.

Un alt punct forte al acestei aplicații este că utilizatorii pot achiziționa bilete și abonamente pentru mijloacele de transport în comun din București și zonele învecinate direct din telefonul lor mobil, fără a mai fi nevoie să se deplaseze la un punct de vânzare. Aceasta face achiziționarea mai ușoară și mai accesibilă pentru oameni.

Aplicația Info STB este o altă aplicație dezvoltată de Societatea de Transport București, care oferă utilizatorilor informații în timp real despre mijloacele de transport în comun din București.

Utilizatorii pot descărca gratuit aplicația Info STB și pot accesa diverse informații despre autobuze, tramvaie, troleibuze și metrou. Aceste informații includ orarele de plecare și sosire ale mijloacelor de transport, rutele și stațiile de pe traseu, precum și starea traficului în timp real.

Pe lângă informațiile despre mijloacele de transport în comun, utilizatorii pot accesa și informații despre evenimente, obiective turistice și atracții din București. De asemenea, pot fi vizualizate și hărți ale orașului, care ajută utilizatorii să își planifice călătoriile și să găsească cele mai bune rute de transport.

O altă caracteristică importantă a aplicației Info STB este faptul că utilizatorii pot vizualiza starea traficului în timp real, ceea ce le permite să ia decizii mai bune și să evite traseele cu trafic intens sau aglomerat.

Un avantaj al aplicației Info STB este o posibilitatea pe care o oferă utilizatorilor legată de informațiile în timp real despre mijloacele de transport, astfel încât aceștia să poată planifica traseul în mod eficient. Acest lucru face călătoria în transportul public mult mai convenabilă.

YouthTB este o aplicație dezvoltată de Banca Transilvania în parteneriat cu Societatea de Transport București, care se adresează tinerilor cu vârste între 14 și 26 de ani și care oferă utilizatorilor posibilitatea de a plăti călătoriile cu mijloacele de transport în comun din București, dar și alte servicii speciale destinate tinerilor.

YouthTB, este dedicată elevilor și studenților care frecventează unitățile de învățământ acreditate din Municipiul București și Județul Ilfov, iar aceasta îi ajută pe acești să obțină abonamentul gratuit sau la jumătate de preț, fără a mai fi necesară deplasarea la ghișeele de bilete. Pentru a putea beneficia de abonament, utilizatorul trebuie să aibă statutul de elev sau student și să fie înscris la o unitate de învățământ acreditată din Municipiul București sau Județul Ilfov. Confirmarea statutului de elev/student se face automat prin intermediul aplicației, pe baza CNP-ului completat la înregistrarea contului. Reprezentanții STB susțin că odată cu lansarea acestei aplicații, pe lângă eliminarea procedurii birocratice de până acum, prin care elevii și studenții puteau să își procure titlul de transport, se reduce și aglomerația ce se crea în centrele de vânzare.

Ca orice aplicație de smartphone, 24Pay, Info STB, YouthTB, prezintă și câteva dezavantaje:

1. Dependență de tehnologie: Utilizarea aplicațiilor mobile poate deveni problematică în cazul în care aplicația întâmpină probleme tehnice sau în cazul în care utilizatorul nu are acces la o conexiune bună la internet sau la un telefon funcțional.
2. Potențialele vulnerabilități de securitate: Deoarece aplicația STB mobil implică procese de plată și stocare a datelor personale, există riscul ca acestea să fie vulnerabile la hackeri sau alte forme de atacuri cibernetice.
3. Dificultăți de utilizare: Unele persoane pot găsi dificilă utilizarea aplicațiilor mobile, mai ales în cazul în care acestea nu sunt obișnuite cu tehnologia sau nu au un telefon compatibil cu aplicația.

Societatea de Transport București (STB) a lansat în anul 2018 un proiect prin care oferă servicii de internet Wi-Fi gratuit în mijloacele sale de transport în comun, inclusiv în autobuze, troleibuze și tramvaie. Această rețea Wi-Fi este disponibilă pentru toți pasagerii care călătoresc cu mijloacele de transport ale STB.

Utilizatorii se pot conecta la rețeaua Wi-Fi prin intermediul telefonului mobil sau a unui alt dispozitiv cu conexiune la internet, fără a fi nevoie să plătească sau să aibă un abonament de date. Rețeaua Wi-Fi oferă o viteză de transfer de până la 1GB pe oră și poate fi folosită timp de o oră de la conectare.

Această rețea Wi-Fi gratuită oferită de STB poate fi de ajutor pentru călătorii care nu au acces la date mobile suficiente pentru a naviga pe internet sau a utiliza aplicații online în timpul călătoriilor lor cu mijloacele de transport în comun. De asemenea, acest serviciu poate fi benefic pentru călătorii care au nevoie să verifice informații legate de transportul în comun sau pentru a ține legătura cu familia și prietenii în timp ce se află în tranzit.

3.2. Studiu de caz

În ultimii ani, transportul public din București a trecut printr-un proces de digitalizare, care a dus la creșterea numărului de aplicații și platforme de transport. Acestea permit călătorilor să obțină informații în timp real despre orarele mijloacelor de transport, să cumpere bilete online sau să planifice călătorii mai eficiente. În acest sens, am pregătit un chestionar care se adresează studenților înmatriculați la unitățile de învățământ superior din București, cu scopul de a evalua gradul de digitalizare a STB și modul în care aceștia utilizează aceste aplicații. Chestionarul conține întrebări referitoare la experiența studenților cu transportul public, gradul de utilizare a aplicațiilor și serviciilor de transport alternative, precum și sugestii de îmbunătățire a sistemului de transport public. Scopul nostru este de a obține feedback-ul studenților cu privire la aceste aspecte.

La cercetarea noastră care este realizată pe baza unui chestionar propriu, au participat un număr de 45 de studenți care au răspuns astfel:

1. Cea mai mare parte a respondenților folosesc autobuzul cel mai des.
2. Majoritatea persoanelor chestionate petrec între 30 de minute și o oră zilnic în mijloacele de transport în comun.
3. Peste 70% dintre persoanele chestionate folosesc aplicații de transport în comun pentru a planifica călătoriile.
4. Iar dintre cei 70%, peste jumătate dintre ei folosesc aplicația INFOSTB
5. 48,9% dintre persoanele chestionate când vine vorba de achiziționarea biletelor au abonament, iar aproape 25% plătesc cu cardul direct în autobuz/tramvai/troleibuz

6. Majoritatea respondenților consideră cel mai bun beneficiu adus de digitalizarea transportului în comun în București fiind eficiența mai ridicată a planificării călătoriilor

7. Peste 80% dintre respondenți preferă transportul în comun, în comparație cu aplicațiile ride-sharing.

8. Dintre cei 17,8% respondenți care preferă aplicațiile de ride-sharing si-au exprimat părerea în legătură cu schimbările pe care le consideră esențiale pentru a renunța la Uber, Bolt, Freenow, iar printre acestea se regăsesc modernizarea atât a mijloacelor de transport, cât și a infrastructurii, igienizarea mai eficientă, aglomerația din trafic.

9. 40% consideră Societatea de Transport București digitalizată într-o oarecare măsură.

10. 44% dintre respondenți nu au întâmpinat probleme cu aplicațiile de transport în comun. Cu toate acestea, 26,7% au avut dificultăți în găsirea unui traseu dorit, 24,4% susțin că aplicația nu funcționează corect, 22,2% au primit informații eronate, 20% au avut probleme în achiziționarea biletelor online.

11. Aproape 90% dintre respondenți nu au întâmpinat probleme de securitate a datelor personale în timpul folosirii aplicațiilor de transport în comun în București.

12. 51,1% sunt dispuși să plătească mai mult pentru un transport public mai digitalizat.

13. Cea mai întâlnită sugestie de îmbunătățire a gradului de digitalizare a transportului public din București este oferirea de reduceri călătorii frecvente sau trasee frecventate des.

Figura 1- Sursă proprie

Ce mijloc de transport în comun folosiți cel mai des?

45 de răspunsuri

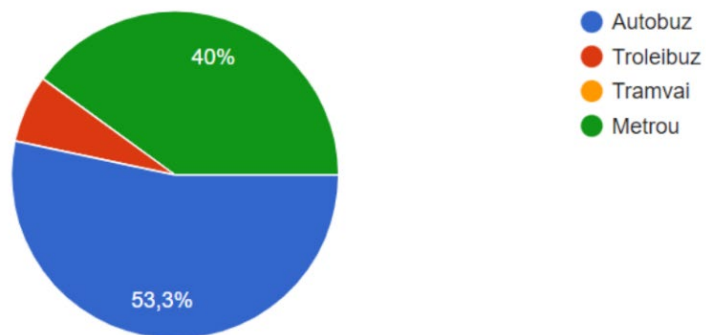


Figura 2 - Sursă proprie

Cât timp petreceți zilnic în mijloacele de transport în comun?

45 de răspunsuri

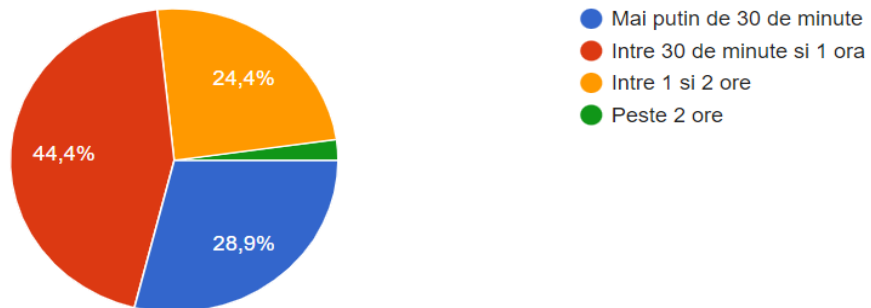


Figura 3 - Sursă proprie

Folosiți aplicații de transport în comun pentru a planifica călătoriile?

45 de răspunsuri

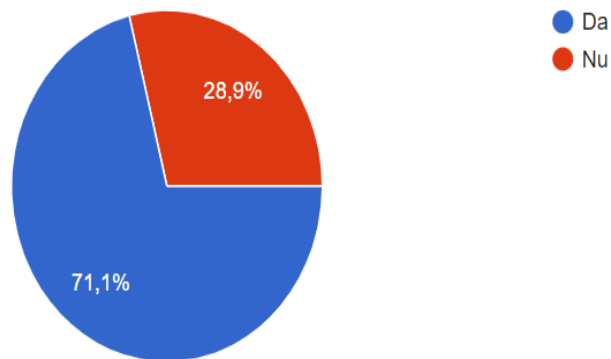


Figura 4 - Sursă proprie

Dacă răspunsul este DA la întrebarea anterioară, ca aplicații folosiți cel mai des?

30 de răspunsuri

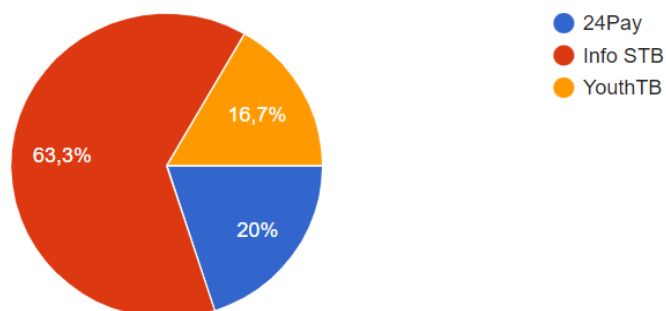


Figura 5 - Sursă proprie

Care este modalitatea pe care o preferați atunci când este vorba de achiziționarea biletelor?

45 de răspunsuri

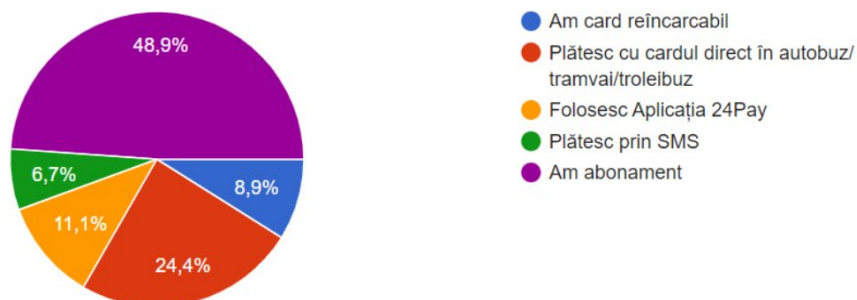


Figura 6 - Sursă proprie

Ce beneficii aduce digitalizarea transportului public din București?

45 de răspunsuri

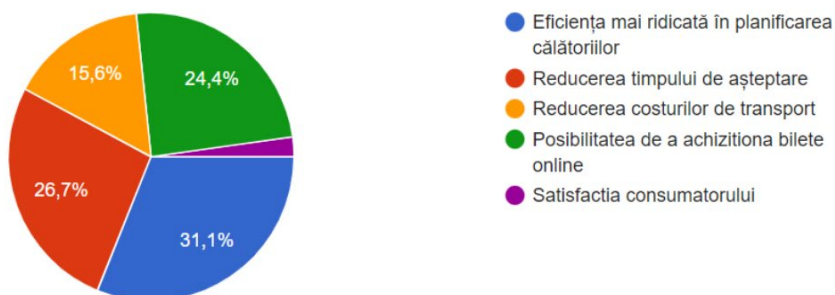


Figura 7 - Sursă proprie

Când vine vorba de transport în București preferați transportul în comun sau serviciile de ride-sharing precum Uber, Bolt, FreeNow?

45 de răspunsuri

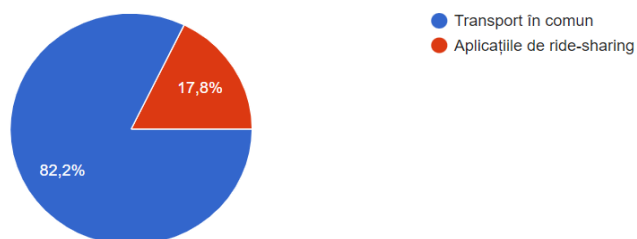


Figura 8 - Sursă proprie

Dacă răspunsul este "Aplicațiile de ride-sharing" la întrebarea anterioară, ce schimbări considerați că ar fi necesare pentru transportul în comun pentru a-l utiliza mai des?

9 răspunsuri

Modernizarea mai multor autobuze.

Infrastructura întregului oraș

Mai puțină lume este prea aglomerat

Modernizare

Să fie bagate mai multe autobuze pentru a nu mai fi aglomerat și încărcat cu foarte mulți pasageri

Reducerea timpului de așteptare

Să fie mai curate și eficiente din punct de vedere al timpului

Din punctul meu de vedere, preferința pentru bolt, uber, etc vine deoarece ajungi mult mai rapid la destinație și nu stai în aglomerație. În schimb transportul în comun este mereu reprezentat de aglomerație și nu avem cum să schimbăm asta. Spre exemplu, metroul este destul de rapid, are stații relativ în toate părțile orașului și intervalul dintre sosiri și plecări pe peron este destul de mic, aproximativ timpul de așteptare pentru bolt. Asadar, consider că acestea două sunt greu de comparat deoarece fiecare are și avantaje și dezavantaje, la bolt plata e mai mare pe când la metrou sau orice mijloc de transport este mai ieftin, 3 lei/calatorie comparat cu 10-12 lei în cazul meu.

Să fie mai des și mai puțin aglomerat

Figura 9 - Sursă proprie

În ce măsură considerați ca este digitalizată Societatea de Transport București?

45 de răspunsuri

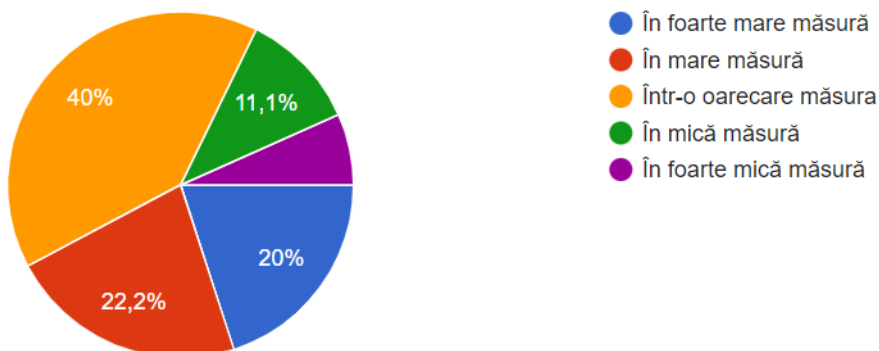


Figura 10 - Sursă proprie

Ați întâmpinat probleme în utilizarea aplicațiilor de transport în comun din București? Dacă da, care au fost acestea?

45 de răspunsuri

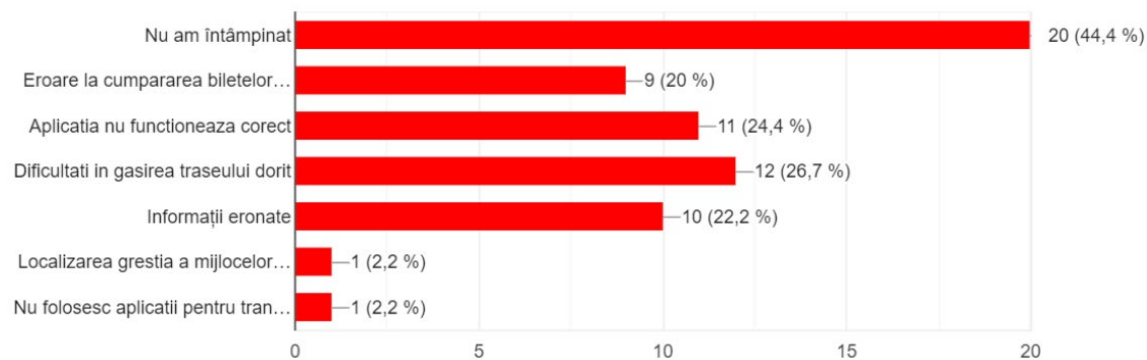


Figura 11 - Sursă proprie

Ați întâmpinat vreodată probleme cu securitatea datelor personale în timpul folosirii aplicațiilor de transport în comun din București?

45 de răspunsuri

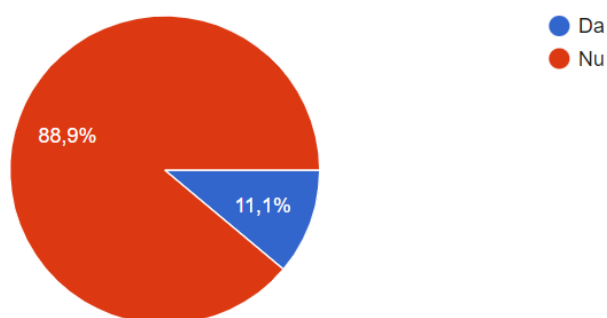


Figura 12 - Sursă proprie

Sunteți dispus să plătiți mai mult pentru un serviciu de transport public mai digitalizat și mai eficient?

45 de răspunsuri

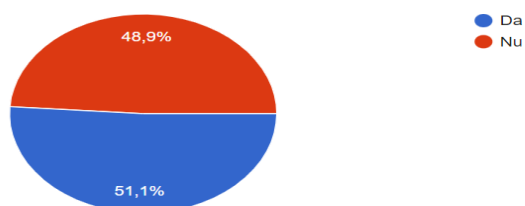


Figura 13 - Sursă proprie

Aveți sugestii pentru îmbunătățirea gradului de digitalizare a transportului public din București?

45 de răspunsuri



Concluzii

În concluzie, digitalizarea a devenit o componentă a societății și a economiei noastre, având un impact semnificativ asupra modului în care trăim. Aceasta a dus la o mai mare conectivitate socială, la crearea de noi modele de afaceri și la îmbunătățirea eficienței operaționale a companiilor. Cu toate acestea, trebuie să fim conștienți de riscurile asociate cu securitatea datelor și cu dependența de tehnologie, precum și de impactul asupra locurilor de muncă. În cele din urmă, este important să continuăm să explorăm și să dezvoltăm utilizarea digitalizării într-un mod responsabil și sustenabil, astfel încât să maximizăm beneficiile și să minimizăm riscurile.

Bibliografie

- Comunicat de presă, Banca Transilvania, din 2019, disponibil la: <https://www.bancatransilvania.ro/news/comunicate-de-presa/peste-1-milion-de-tranzacii-prin-24pay-aplicaie-prin-care-transportul-in-comun-se-poate-plti-cu-telefonul-oferit-de-banca-transilvania>
- Technocars, din 2019, disponibil la: <https://technocars.ro/infostb-aplicatia-gratuita-care-te-ajuta-sa-vezi-in-timp-real-mijloacele-de-transport-terestre-din-bucuresti/>
- Youth TB, din 2022, disponibil la: https://stbsa.ro/tc_stb_ro
- Despre aplicația 24Pay, disponibil la: <https://www.24pay.ro/>
- The digitization of the society of the European Union in 2018 and 2021, din 2022, disponibil la: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877050922013072>
- Impact of digital leadership capability on innovation performance: The role of platform digitization capability, din 2022, disponibil la: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0378720622000027>
- Digitizing other economies: A critical review, din 2021, disponibil la: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0016718521002402>

- What Digital Transformation Is, And What It Is Not, din 2021, disponibil la: <https://www.forbes.com/sites/forbesagencycouncil/2021/08/16/what-digital-transformation-is-and-what-it-is-not/?sh=50e2ef684f11>

Competitivitatea României în comerțul internațional cu bunuri

CIOCHINĂ ALEXANDRA GEORGIANA²⁵

CONSTANTIN ANA MARIA²⁶

CORNESCU ANA SOFIA²⁷

FLORI NECTARIA BERTINA²⁸

Facultatea de Economie Teoretică și Aplicată

Introducere

Definirea conceptului de "competitivitate internațională" abordează noțiuni mai puțin clar definite în literatura de specialitate cum sunt cele privind „avantajul competitiv”, „competitivitatea”, „factorii competitivității” și încearcă să surprindă relația dintre ele. În scopul unei prezentări cât mai sistematice a subiectului luat în discuție, au fost redat principalele concepții referitoare la Competitivitate, în abordări macro- și microeconomice.

Studiul va analiza, impactul importurilor și exporturilor asupra economiei României și va identifica domeniile potențiale de îmbunătățire a politicilor comerciale ale țării. În plus, acesta își propune să ofere informații privind competitivitatea bunurilor și serviciilor românești pe piața mondială, pe parcursul studiului de caz fiind prezentate evoluția exportului și importului la nivel agregat al bunurilor de consum.

În primul capitol vom atrage atenția asupra balanței de plăți externă, mai precis contului curent ce înregistrează schimburile de bunuri și servicii și importanța măsurării competitivității internaționale pentru ca țările să își identifice punctele forte și punctele slabe pe piața mondială și să pună în aplicare politici care să le îmbunătățească performanța economică.

O înțelegere aprofundată a economiei României și a deficitului de cont curent al acesteia este esențială pentru a înțelege situația financiară a țării pe piața globală actuală. Cel de-al doilea capitol analizează factorii care au contribuit la deficitul actual al contului curent al României, cu un accent deosebit pe soldul negativ al contului curent. În plus, acest capitol menționează modul în care pandemia COVID-19 a avut un impact asupra deficitului de cont curent al României în 2020 și examinează competitivitatea țării în comerțul internațional.

1. Balanța de plăți externă

1.1. Structura balanței de plăți externă

Balanța de plăți (BOP) însumează totalitatea tranzacțiilor efectuate de entitățile din interiorul unei țări cu entitățile din exterior, adică restul lumii, pe o perioadă prestabilită de timp, de regulă un an. Conceptul de tranzacție internațională reprezintă schimbul de proprietate de bunuri fizice și/sau drepturi financiare, prestarea de servicii sau disponibilitatea forței de muncă sau a capitalului în relațiile din economie. Acestea sunt efectuate de persoane fizice, persoane juridice și organisme guvernamentale, iar în momentul înregistrării lor în bilanț este determinat de momentul transferului de proprietate între rezidenți și nerezidenți.

²⁵ ciochinaalexandra22@stud.ase.ro

²⁶ constantinmaria22@stud.ase.ro

²⁷ cornescuana22@stud.ase.ro

²⁸ florinectaria22@stud.ase.ro

Balanța de plăți a evoluat, treptat, o dată cu sistemul monetar, având de-a lungul timpului diverse forme. În prezent, ea este considerată a fi un barometru al activității economice și financiare, oferind informații despre importuri, exporturi, mișcările de capital și creditul internațional. De asemenea, BOP constituie un factor determinant în stabilirea poziției unei economii naționale în raport cu restul lumii, iar echilibrul este esențial pentru menținerea unor relații economice „sănătoase” cu celelalte țări.

În balanța de plăți se înregistrează trei tipuri de fluxuri: reale, financiare și monetare. Fluxurile reale se referă la comerțul internațional de bunuri și servicii care sunt înregistrate și contabilizate. Ele reflectă interdependențele dintre țări în economia reală, ca urmare a aprofundării treptate a diviziunii muncii și a specializării agenților din diferite țări în diferite tipuri de producție. De exemplu producția produselor tangibile (mărfuri și produse), a produselor intangibile (brevete, know-how etc.), a prestărilor de servicii (transporturi, asigurări, turism internațional) sau a serviciilor profesionale (servicii bancare, telecomunicații, reprezentare, servicii financiare etc.).

Fluxurile financiare sunt tranzacții între agenți economici, aparținând unor state distincte, care se exprimă și se realizează prin intermediul plăților și al creditelor. Aceste fluxuri cuprind două categorii: fluxurile de compensare a tranzacțiilor comerciale și fluxurile financiare. Fluxurile de compensare a tranzacțiilor reprezintă orice mișcare/expediție de bunuri corporale sau necorporale, prestări de servicii unidirecționale între parteneri, contacte între parteneri cu efect de retrocedare a unui flux de plăți. Cele financiare sunt independente de activitatea comercială și iau forma mișcărilor de capital, a consecințelor aprecierii capitalului pe o altă piață decât cea de formare, precum și transferurile financiare unilaterale.

Din punct de vedere structural, BOP este formată din trei elemente cheie: contul curent, contul de capital și contul financiar. Uneori contul financiar este luat ca fiind o extensie a contului de capital, cele două calculându-se împreună.

Așadar, determinarea balanței de plăți a unei țări se realizează în baza formulei: „cont curent + cont capital + cont financiar + sold = 0”

Dezechilibrele din balanța de plăți externe se pot repercuta în economia internă și pot provoca perturbări pe piața valutară, pe piața monetară, pe piața creditelor, pe piața de capital etc. Factorii care stau la baza acestor dezechilibre ale balanței de plăți pot fi endogeni sau exogeni. Printre factorii endogeni se numără o scădere semnificativă a exporturilor din cauza unor dezastre naturale sau a unor evenimente fortuite, o creștere a importurilor pe măsură ce crește cererea internă, o acoperire inadecvată a cererii interne, scăderea competitivității produselor interne în raport cu țările străine, o scădere a prelucrării exporturilor, o promovare/stimulare inadecvată a exporturilor, politici comerciale ineficiente și structura industrială a economiei naționale. Factorii exogeni includ de reglementarea prețurilor de pe piața mondială pentru produsele cu o pondere mare în structura comerțului exterior, politicile comerciale ale altor țări, lipsa unor avantaje competitive reale, perturbarea fluxurilor comerciale regionale din cauza disputelor/conflictelor comerciale internaționale.

Contul curent înregistrează tranzacțiile unei națiuni cu restul lumii. Adică însumează totalitatea exporturilor și importurilor făcute cu bunuri și servicii, câștigurile nete obținute din investițiile din afara graniței și transferurile internaționale, cum ar fi ajutor extern, totul într-o perioadă de un an.

Alcătuirea acestuia este obținută prin clasificarea următoarelor componente: comerțul cu mărfuri (tranzacționate cu alte țări), comerțul cu servicii (turism, transporturi, contabilitate,

servicii juridice etc), încasări de venituri ce provin din proprietatea asupra activelor din țări străine, și transferurile unilaterale.

Contul curent poate fi pozitiv, situație în care este vorba de un excedent, și negativ atunci când vorbim de un deficit. Când este pozitiv înseamnă că țara respectivă este un exportator net, adică exportă mai mult decât importă, iar valoarea negativă înseamnă că țara importă mai mult decât exportă deci este un importator net.

În general, balanța comercială este cel mai mare determinant al deficitului sau excedentului de cont curent, ea reprezentând diferența dintre exporturi și importuri. Prin urmare și cursul de schimb al unei monede va influența puternic contul curent. În cazul unei monede supraevaluată înseamnă că pentru țară importurile vor fi mai ieftine iar exporturile mai puțin competitive, ceea ce va duce la mărirea deficitului de cont. O monedă subevaluată va stimula exporturile, făcând importurile mai scumpe.

Fiind dictat de starea unei economii, contul curent tinde adesea spre o modificare ciclică. În cazul unei expansiunii se vor înregistra importuri crescute, iar dacă exporturile nu pot crește cu același ritm va rezulta o adâncire tot mai puternică a deficitului de cont curent.

Contul de capital însumează tranzacțiile internaționale de active și pasive efectuate de o anumită țară pe o perioadă de un an sau un trimestru, determinând astfel variația capitalului unei țări. Din punct de vedere structural, acesta are următoarele elemente: investițiile străine directe, investiții de portofoliu (datorii, investiții de acțiuni, obligațiuni și alte active financiare) și împrumuturi guvernamentale.

1.2. Competitivitatea prin exporturi

Conceptul de competitivitate internațională este folosit pentru a compara performanța macroeconomică a țărilor și pentru a explica tendințele comerțului internațional. Acesta cuprinde factori calitativi, cum ar fi capacitatea de inovare tehnologică, specializarea produselor și serviciul post-vânzare, precum și rate ridicate de creștere a productivității. Cu toate acestea, nu este neapărat cazul ca factorii structurali favorabili să dea naștere la creșterea vânzărilor pe piețele externe. De aceea pentru a se calcula poziția pe care o are o țară în structura competitivității internaționale se iau în calcul factorii mai relevanți precum costurile și diferențele de preț.

În scopul de a reglementa abaterile sau acțiunile unei țări care pot fi considerate „nefavorabile” pentru restul statelor există un set de „măsuri de competitivitate”. Măsurile de competitivitate ar trebui să acopere toate sectoarele expuse concurenței, să reprezinte toate mărfurile tranzacționate sau negociabile, să cuprindă toate piețele deschise pentru concurență și să reflecte, mai degrabă, modificările în ceea ce privește competitivitatea relativă a prețurilor decât nivelul competitivității. Însă, astfel de limitări presupun existența unor compromisuri în fiecare etapă, așa că orice măsură de competitivitate este doar o aproximare brută a idealului.

Pentru a obține o imagine cuprinzătoare a concurenței dintre exportatori și producători pe anumite piețe, este necesar să se calculeze diferite variabile, precum:

- prețurile producătorilor: măsoară prețurile mărfurilor care pot fi tranzacționate atât pe piețele interne, cât și pe cele externe
- prețuri de consum: indicatorii relativi derivați din aceste prețuri includ totalitatea de bunuri și servicii care nu sunt supuse concurenței internaționale.
- deflatori ai PIB-ului,

- preturi de export: acestea sunt cel mai frecvent utilizate. Ele pot furniza informații relevante, totuși nu sunt un bun indicator al tendințelor comerciale pe termen lung. Este necesar să se ia în considerare atât costurile forței de muncă, cât și prețurile la export atunci când se evaluează schimbările în pozițiile competitive
- costuri unitare ale forței de muncă
- rate de schimb

Conform lui Porter (1990), avantajul național competitiv reprezintă acele „caracteristici decisive ale unei țări care permit firmelor sale să creeze și să importe mărfurile pentru care țara în cauză este mai puțin productivă comparativ cu partenerii străini. Comerțul internațional este cel care oferă posibilitatea creșterii productivității naționale, eliminând necesitatea ca respectiva țară să-și producă singură toate bunurile de care are nevoie. Specializarea trebuie să se realizeze în domeniile în care națiunea este relativ mai productiv.

Avantajul competitiv al națiunilor este câștigată de firme prin două moduri: printr-un avantaj rezultat dintr-un cost scăzut și/sau, uneori, din diferențierea produselor. Factorii principali determină acest avantaj include înzestrarea cu factori, caracteristicile cererii interne, mediul concurențial intern, respectiv legăturile dintre ramuri, șansa, respectiv guvernul prin politicile adoptate de el. În primul rând, pentru a înregistra o creștere sustenabilă, nația trebuie să atingă și să se mențină în stadiul al treilea, cel generat de inovare. Pe cale de consecință, prosperitatea economiei este determinat.

Succesul internațional deținut de agenții economici nu se poate baza pe elemente ce țin de sursele avantajului comparativ, ci pe permanenta actualizare și perfecționare a ramurilor industriale prin inovare, diferențierea produselor, brand și strategii de marketing superioare. Modelul competitivității al lui Porter nu se aplică economiilor mici, întrucât elementele lui, care țin exclusiv de mediul intern, nu iau în considerare poziția competitivă a celorlalte economii. Cotele la export ale firmelor sunt analizate în funcție de cota lor de piață.

În concluzie, măsurarea competitivității este influențată de numeroase variabile, cum ar fi locația și structura piețelor pentru care se efectuează calculele. De asemenea, este important să se recunoască faptul că orice indicatori specifici pot fi relevanți numai pentru un anumit aspect al performanței comerciale.

1.3. Factorii care contribuie la majorarea competitivității

Schimbările tehnologice rapide și globalizarea pieței au creat noi oportunități pentru consolidarea dezvoltării IMM-urilor. Politicile Uniunii Europene au ca scop asigurarea unui mediu mai favorabil pentru înființarea de IMM-uri și pentru dezvoltarea în continuare a IMM-urilor existente.

Teoria competitivității își are originea în anii 1980 și a fost dezvoltată pe deplin în anii 1990. Există o mare disparitate de opinii în ceea ce privește natura acestui concept, unii autori limitându-se la competitivitatea produsului, în timp ce alții susțin că aceasta este determinată de eficiența și eficacitatea sa. Rentabilitatea activelor, a capitalului propriu și variația procentuală a cotei de piață sunt, de asemenea, indicatori importanți ai competitivității întreprinderii. Alternativ, aceasta este determinată de productivitatea ridicată a resurselor sale.

Competitivitatea internațională este determinată de factori pe termen scurt - inflație și rata de schimb valutar, și pe termen lung - educație, îngrijirea sănătății, instituții, nivelurile de corupție și mediul macroeconomic care determină productivitatea și calitatea bunurilor pe care firmele le produc.

Factori care afectează competitivitatea internațională:

1. Ratele relative de inflație. Inflația scăzută poate fi compensată de aprecierea valutei.
2. Rata de schimb valutar. Mișcările în rata de schimb valutar vor afecta competitivitatea. Dacă o țară experimentează o apreciere, atunci exporturile sale vor fi mai scumpe pentru străini. Devalorizarea va da un impuls temporar competitivității.
3. Rata reală de schimb valutar. Rata reală de schimb valutar măsoară valoarea unei monede - luând în considerare schimbările relative ale prețurilor. O creștere a ratei reale de schimb valutar - înseamnă că - chiar și luând în considerare efectele inflației, rata de schimb este mai puternică și, prin urmare, țara va vedea o scădere a competitivității.

De exemplu, să presupunem că există temeri politice cu privire la puterea euro-ului, investitorii pot cumpăra francii elvețieni (deoarece este o monedă sigură), ceea ce va duce la o apreciere a francului elvețian și o depreciere a euro-ului.

2. Analiza contului curent al României

2.1. Metodologia cercetării științifice

Balanța comercială a fost principalul factor de influență asupra deficitului contului curent al României, iar economia ar trebui să își restrângă deschiderea comercială și să se restructureze eficient. Contul curent al unei țări este un indicator important pentru a evalua gradul de dependență față de alte țări, nivelul de dezvoltare economică și specializarea internațională. În acest articol se analizează evoluția contului curent al României în perioada 2010-2021. Datele utilizate au fost preluate pe de platforma Eurostat.

Indicatorii analizați fac referire la importurile și exporturile României pentru următoarele categorii de bunuri:

- Produse Alimentare;
- Textile;
- Produse Alimentare;
- Echipament electric;
- Vehicule;
- Electronice de consum;
- Electricitate.

Metoda utilizată este analiza comparativă și descriptivă. În cazul României, deficitul extern este cauzat de soldul negativ al contului curent, care a fost generat de-a lungul întregii perioade analizate. În anul 2020, restricțiile impuse de autorități pentru a împiedica răspândirea COVID-19 au dus la accentuarea deficitelor contului curent și al balanței bunurilor. Creșterea importurilor a fost semnificativ mai mare pentru bunurile de consum decât pentru bunurile intermediare sau de capital, ceea ce a dus la o deteriorare a soldului balanței bunurilor.

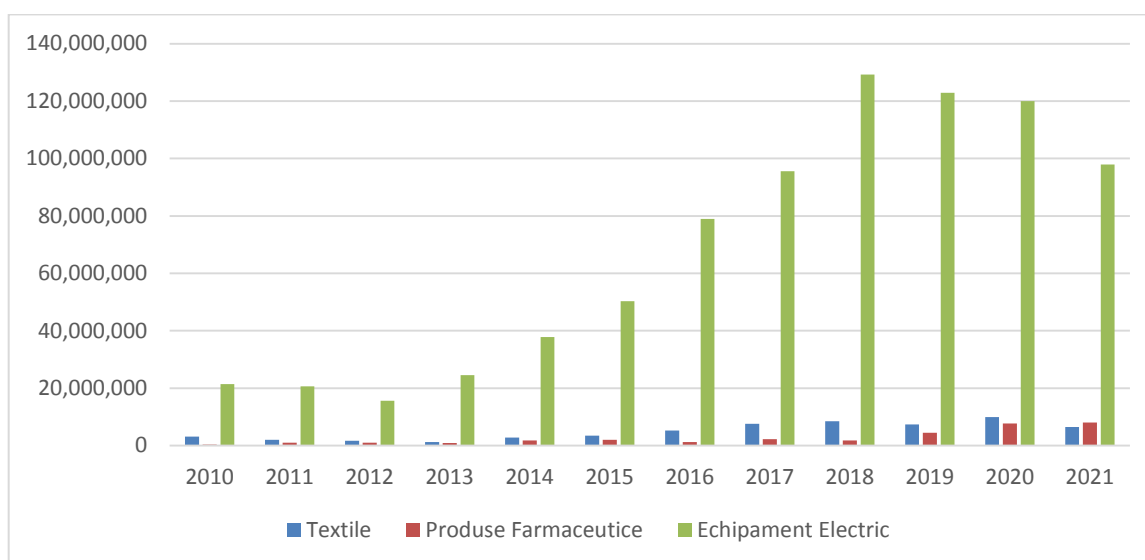
2.2. Competitivitatea produselor românești pe piețele internaționale

Potrivit raportului Global Competitiveness Index 2019, România se afla pe locul 47 din 141 de țări în ceea ce privește competitivitatea sa generală. În ceea ce privește competitivitatea în comerțul internațional, România se situează pe locul 56 din 137 de țări analizate în raportul Global Enabling Trade Report 2018 al Forumului Economic Mondial. Aceste rapoarte analizează o serie de factori, cum ar fi infrastructura, mediul de afaceri, inovația și educația, care pot influența competitivitatea unei țări în comerțul internațional. Principalele țări cu care

România a avut schimburi comerciale sunt Germania, Italia, Ungaria, Franța și Polonia. Printre principalele produse exportate de România se numără mașini și echipamente de transport, produse agricole și alimentare, produse chimice și materiale textile, în timp ce principalele produse importate includ mașini și echipamente de transport, produse chimice și produse farmaceutice.

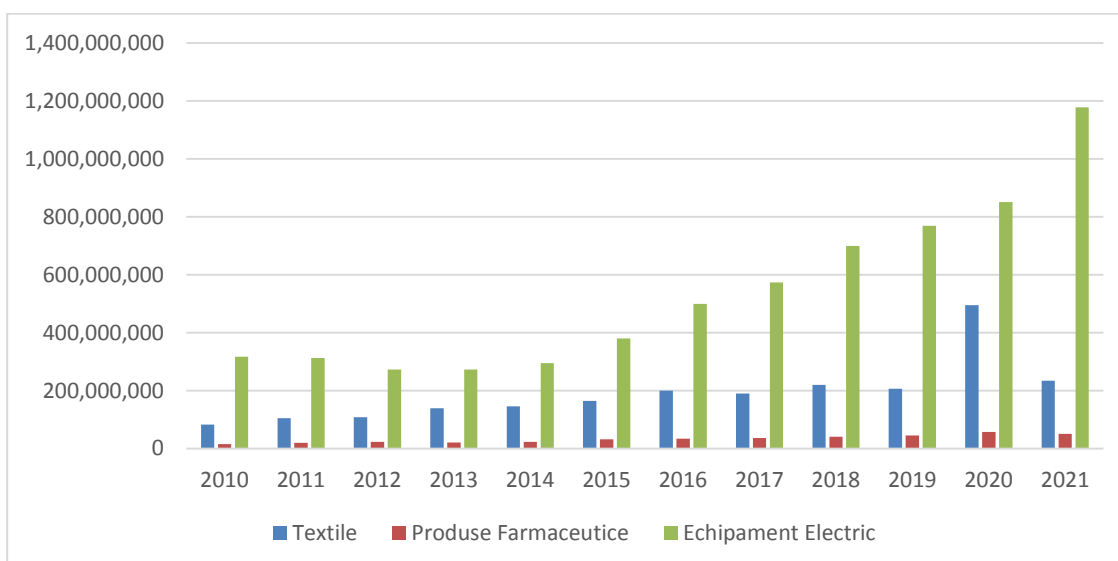
Analizând cele trei grafice de mai jos, se poate observa că în cadrul tranzacțiilor cu China, Romania a înregistrat diferențe majore între import și export. Cantitatea exportată este cu mult mai mare decât cea importată și constă în special în echipamente electrice, însă în ultimii trei ani, 2019-2021, au crescut cantitatea importată de textile.

Figura 1: Evoluția principalelor bunuri exportate de Romania în China în perioada 2010-2021 (euro)



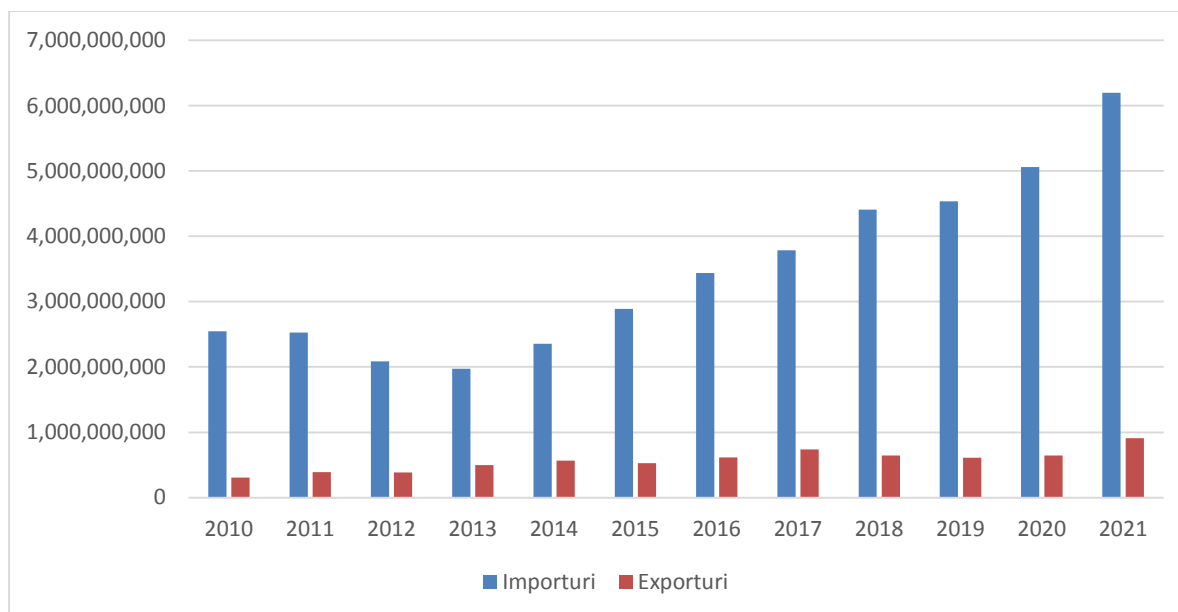
Sursa: Prelucrări ale autorilor cu date preluate de pe platforma Eurostat

Figura 2: Evoluția principalelor bunuri importate de Romania în China în perioada 2010-2021 (euro)



Sursa: Prelucrări ale autorilor cu date preluate de pe platforma Eurostat

Figura 3: Evoluția totală a importurilor și exporturilor României cu China în perioada 2010-2021 (euro)



Sursa: Prelucrări ale autorilor cu date preluate de pe platforma Eurostat

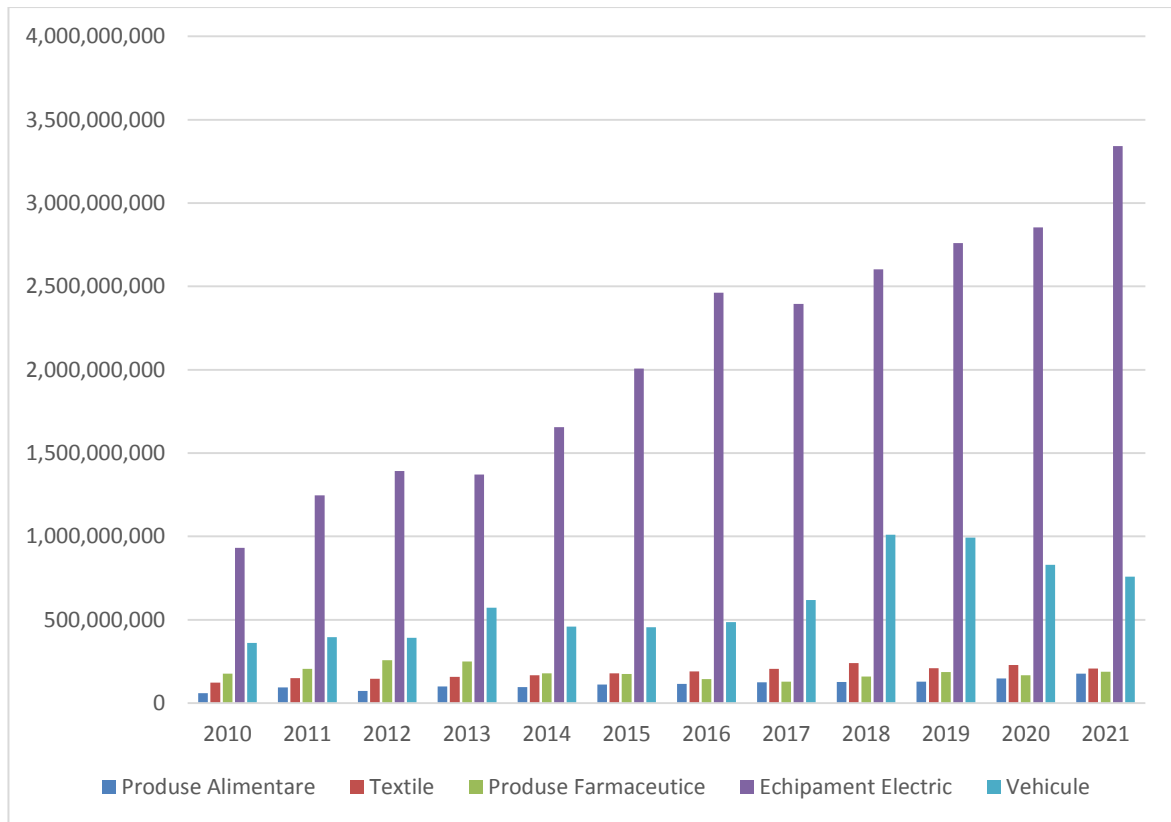
România și-a sporit relațiile comerciale cu China în ultimii ani, atât importurile, cât și exporturile jucând un rol semnificativ în această relație comercială.

În ceea ce privește importurile, România importă în principal echipamente și mașini electronice, produse textile, produse chimice și produse din plastic din China. Aceste produse sunt utilizate în diverse industrii, inclusiv producție, construcții și comerț cu amănuntul.

În ceea ce privește exporturile, cele mai importante exporturi ale României către China includ mașini și aparate mecanice, echipamente electronice, vehicule și instrumente optice. Exporturile României către China au crescut în ultimii ani, reflectând eforturile țării de a-și diversifica piețele de export.

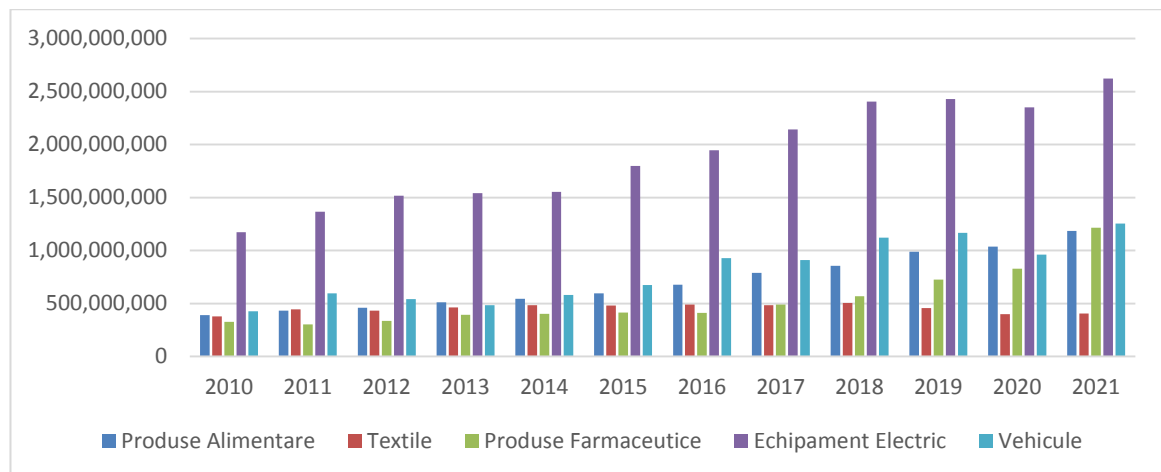
Balanța comercială dintre România și China a fost în mod tradițional în favoarea Chinei, România importând din China mai mult decât exportă. Cu toate acestea, guvernul român a depus eforturi pentru a crește exporturile către China, inclusiv prin participarea la târguri și expoziții comerciale din China, promovarea produselor românești și atragerea investițiilor chineze.

Figura 4: Evoluția principalelor bunuri exportate de România în Germania în perioada 2010-2021 (euro)



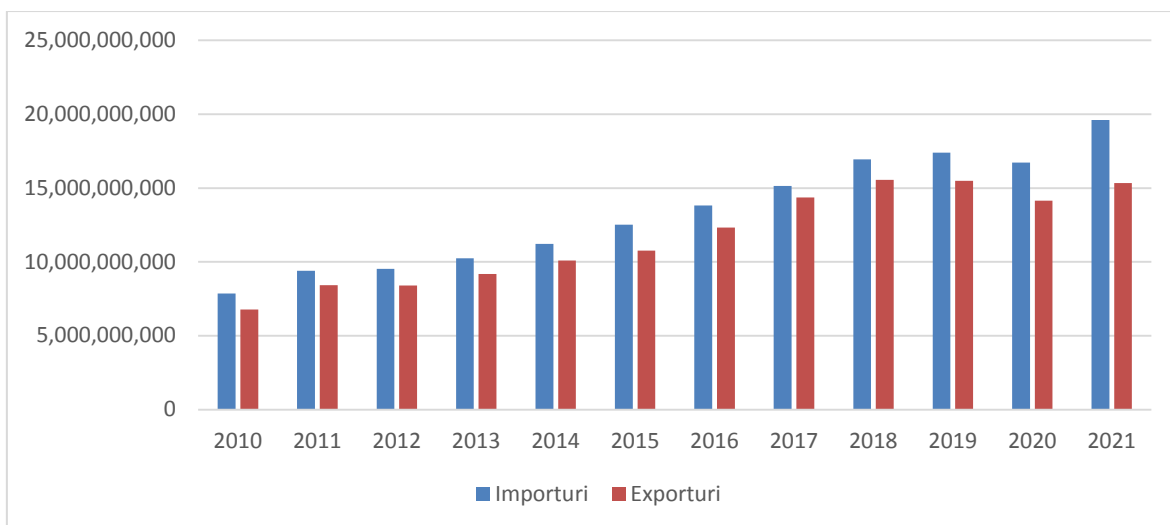
Sursa: Prelucrări ale autorilor cu date preluate de pe platforma Eurostat

Figura 5: Evoluția principalelor bunuri importate de România din Germania în perioada 2010-2021 (euro)



Sursa: Prelucrări ale autorilor cu date preluate de pe platforma Eurostat

Figura 6: Evoluția bunurilor exportate și importate de România din Germania în perioada 2010-2021 (euro)



Sursa: Prelucrări ale autorilor cu date preluate de pe platforma Eurostat

În cadrul tranzacțiilor facute cu Germania, România înregistrează o oarecare tendință de echilibru, exporturile fiind doar cu puțin mai mici decât importurile. Totuși, România se află în dezavantaj din punct de vedere al competitivității deoarece exportă materii prime și importă produsele finite. Un exemplu concret este cel al automobilelor. România exportă piese de automobile către Germania, iar apoi importă mașinile gata făcute.

România și Germania au o relație comercială semnificativă, Germania fiind unul dintre cei mai mari parteneri comerciali ai României..

Principalele exporturi ale României către Germania includ:

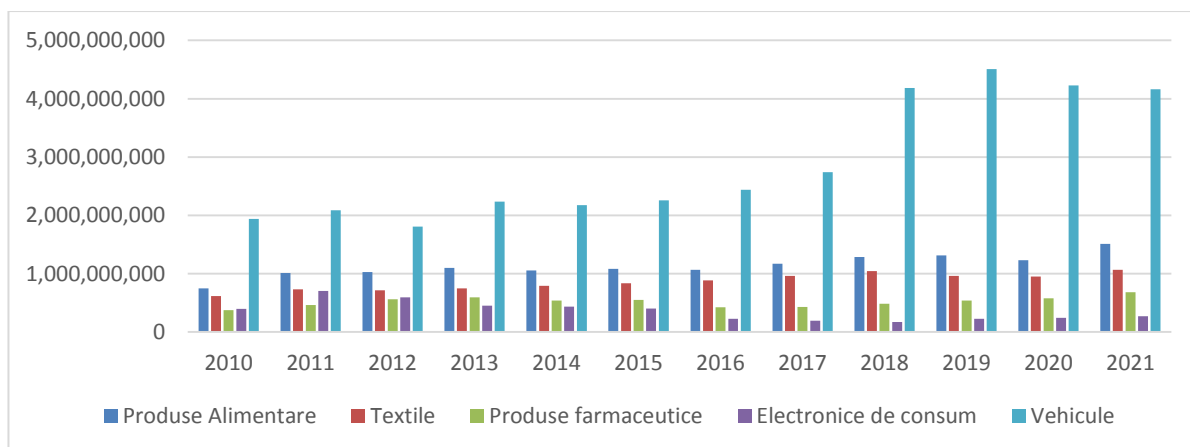
1. Mașinării și echipamente
2. Vehicule și piese pentru vehicule
3. Produse chimice
4. Textile și îmbrăcăminte
5. Metale și produse din metal

Pe de altă parte, principalele importuri ale României din Germania includ:

1. Mașinării și echipamente
2. Vehicule și piese pentru vehicule
3. Produse chimice
4. Echipament electronic
5. Metale și produse din metal

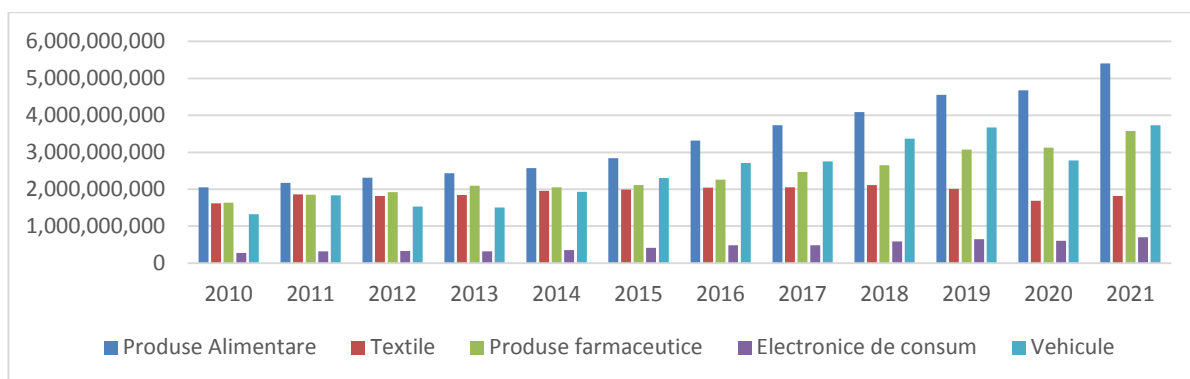
În general, Germania este un partener comercial important pentru România, iar cele două țări au o relație economică puternică.

Figura 7: Evoluția principalelor bunuri exportate de România în UE în perioada 2010-2021 (euro)



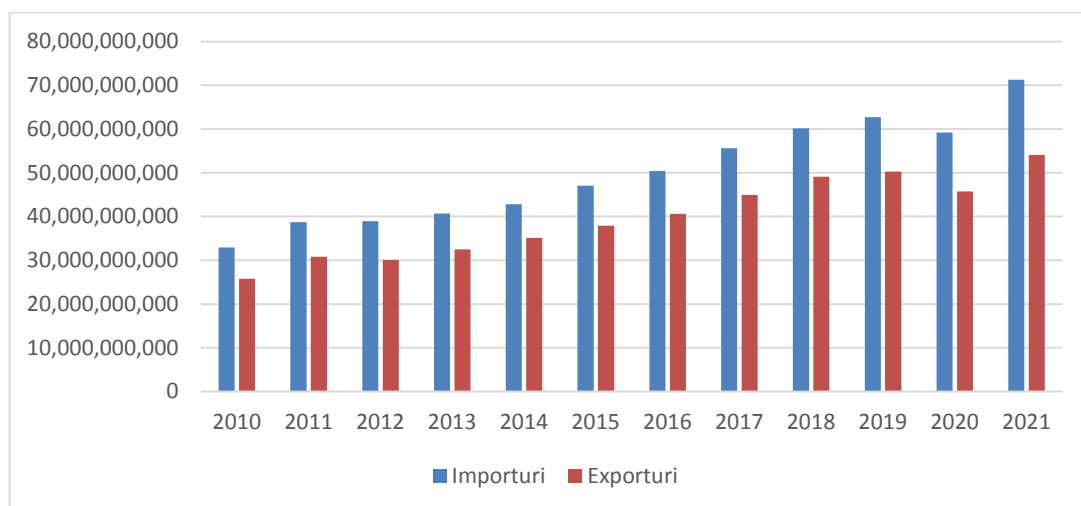
Sursa: Prelucrări ale autorilor cu date preluate de pe platforma Eurostat

Figura 8: Evoluția principalelor bunuri importate de România din UE în perioada 2010-2021 (euro)



Sursa: Prelucrări ale autorilor cu date preluate de pe platforma Eurostat

Figura 9: Evoluția importurilor și exporturilor totale ale României cu UE în perioada 2010-2021 (euro)



Sursa: Prelucrări ale autorilor cu date preluate de pe platforma Eurostat

Privind tranzacțiile cu întreaga Uniune Europeană, România înregistrează atât importuri cât și exporturi mari de vehicule, în anii 2019-2021 se poate remarca o tendință de creștere a importurilor de produse farmaceutice, fapt ce poate fi explicat de pandemie

Uniunea Europeană (UE) este cel mai mare partener comercial al României, reprezentând majoritatea importurilor și exporturilor țării. În calitate de membru al UE, România beneficiază de libera circulație a mărfurilor în cadrul UE, ceea ce a facilitat comerțul dintre România și alte țări ale UE.

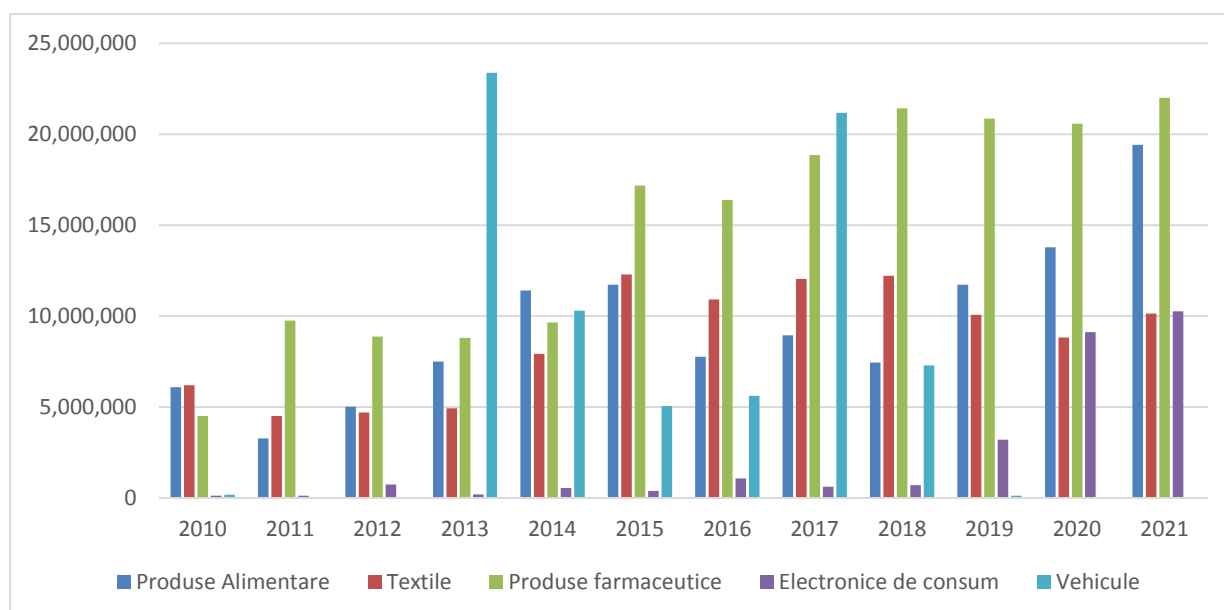
În ceea ce privește importurile, România importă în principal mașini și aparate mecanice, combustibili minerali, echipamente electronice și vehicule din alte țări ale UE. Aceste produse sunt utilizate în diverse industrii, inclusiv în producție, transport și producție de energie.

În ceea ce privește exporturile, primele exporturi ale României către alte țări ale UE includ vehicule, mașini și aparate mecanice, textile și produse chimice. Exporturile României către UE au crescut în ultimii ani, reflectând eforturile țării de a-și diversifica piețele de export și de a profita de piața internă a UE.

Balanța comercială dintre România și UE a fost în mod tradițional în favoarea UE, România importând mai mult din UE decât exportă. Cu toate acestea, guvernul român a depus eforturi pentru a crește exporturile către UE, inclusiv prin participarea la târguri și expoziții comerciale din UE, promovarea produselor românești și atragerea investițiilor UE.

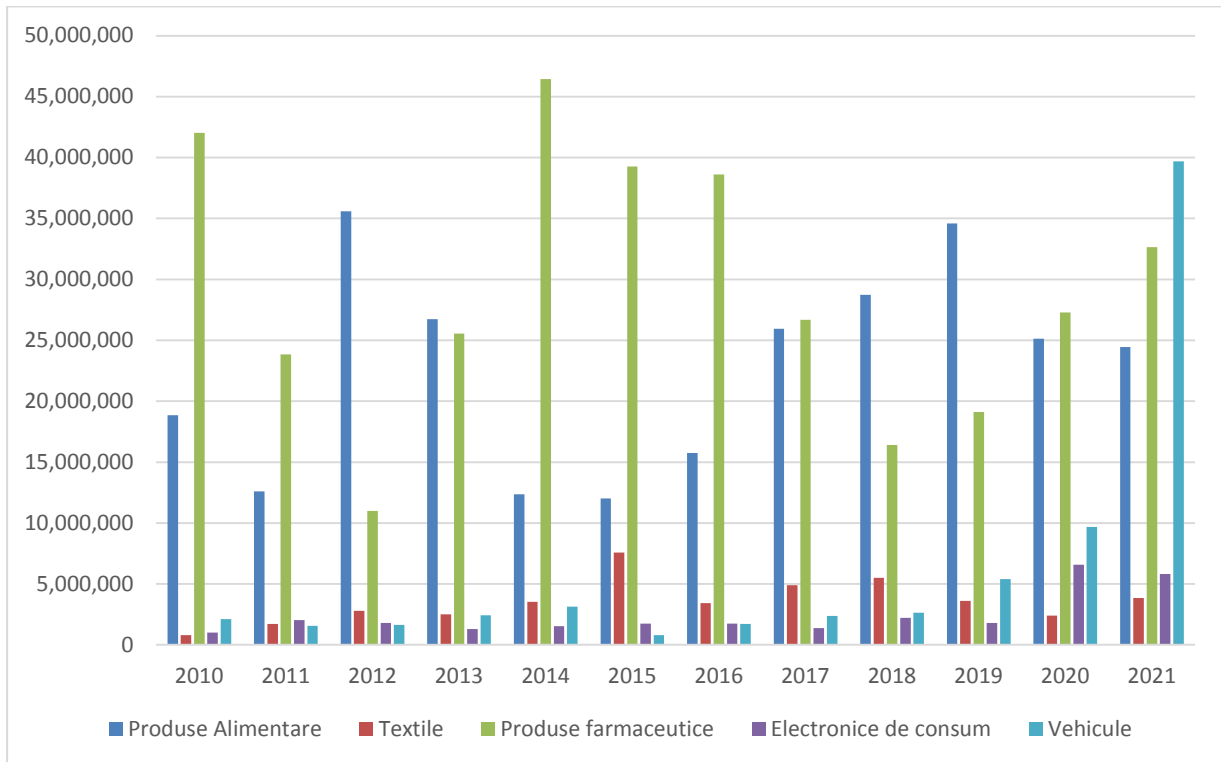
În general, relația comercială dintre România și UE reflectă importanța comerțului pentru ambele părți și beneficiile aderării României la UE.

Figura 10: Evoluția principalelor bunuri exportate de România în SUA în perioada 2010-2021 (euro)



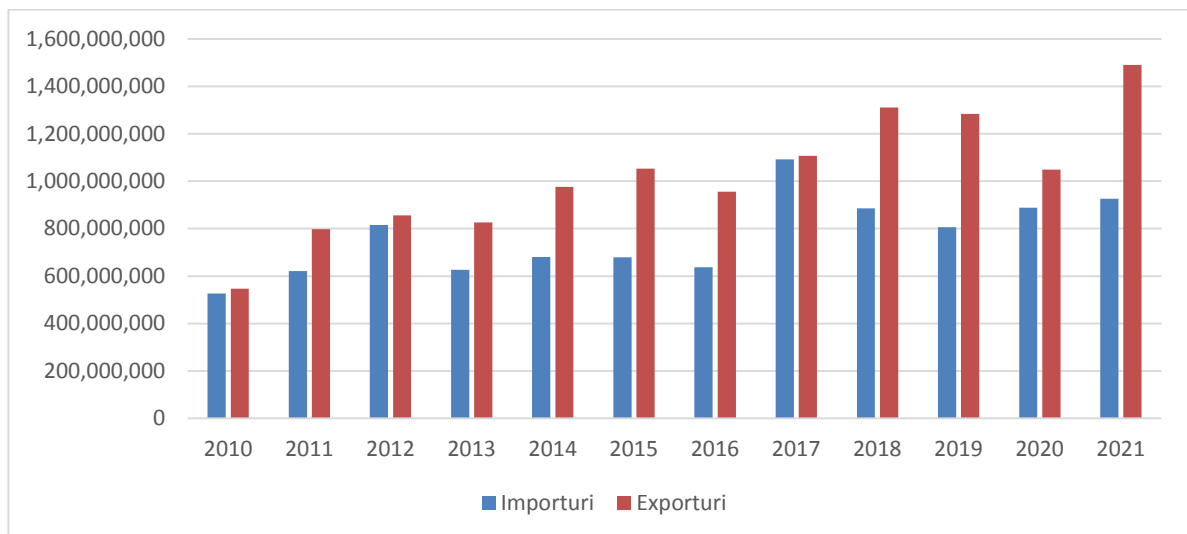
Sursa: Prelucrări ale autorilor cu date preluate de pe platforma Eurostat

Figura 11: Evoluția principalelor bunuri importate de România din SUA în perioada 2010-2021 (euro)



Sursa: Prelucrări ale autorilor cu date preluate de pe platforma Eurostat

Figura 12: Evoluția totală a importurilor și exporturilor cu SUA în perioada 2010-2021 (euro)



Sursa: Prelucrări ale autorilor cu date preluate de pe platforma Eurostat

În tranzacțiile cu SUA, se înregistrează o oarecare egalitate între importuri și exporturi în perioada 2017-2020, însă e urmată imediat de o creștere considerabilă a importurilor. Statele Unite sunt un partener comercial important pentru România, atât importurile, cât și exporturile jucând un rol semnificativ în această relație comercială.

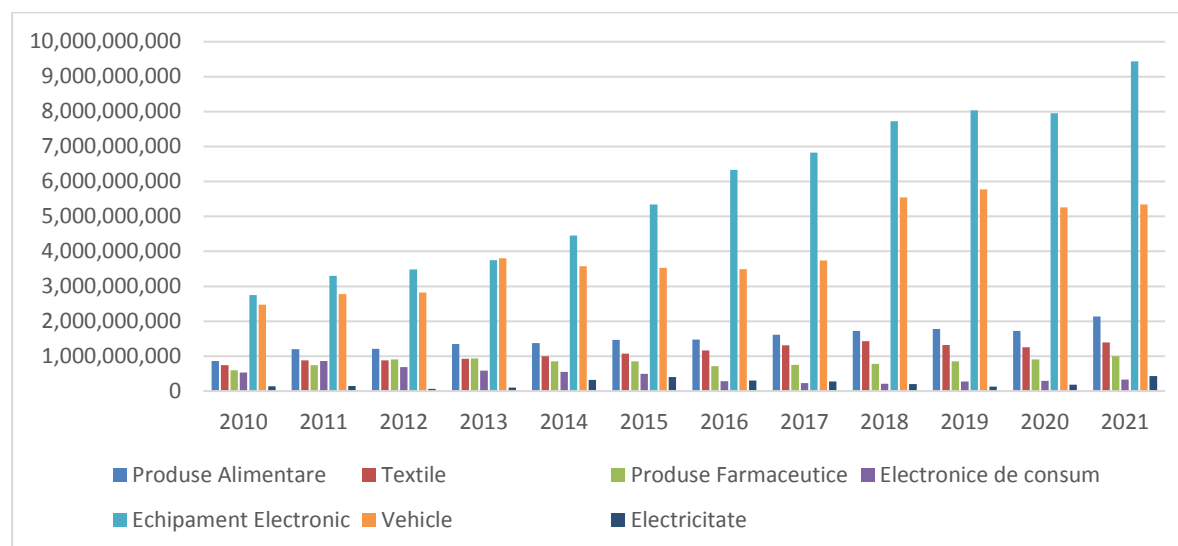
În ceea ce privește importurile, România importă în principal mașini și aparate mecanice, echipamente electronice, combustibili minerali și vehicule din Statele Unite. Aceste produse sunt utilizate în diverse industrii, inclusiv în producție, transport și producție de energie.

În ceea ce privește exporturile, primele exporturi ale României către Statele Unite includ vehicule, mașini și aparate mecanice, instrumente optice și fotografice și textile. Exporturile României în Statele Unite au crescut în ultimii ani, reflectând eforturile țării de a-și diversifica piețele de export.

Balanța comercială dintre România și Statele Unite a fost în mod tradițional în favoarea Statelor Unite, România importând mai mult din Statele Unite decât exportă. Cu toate acestea, guvernul român a făcut eforturi pentru a crește exporturile către Statele Unite, inclusiv prin participarea la târguri și expoziții americane, promovarea produselor românești și atragerea investițiilor americane.

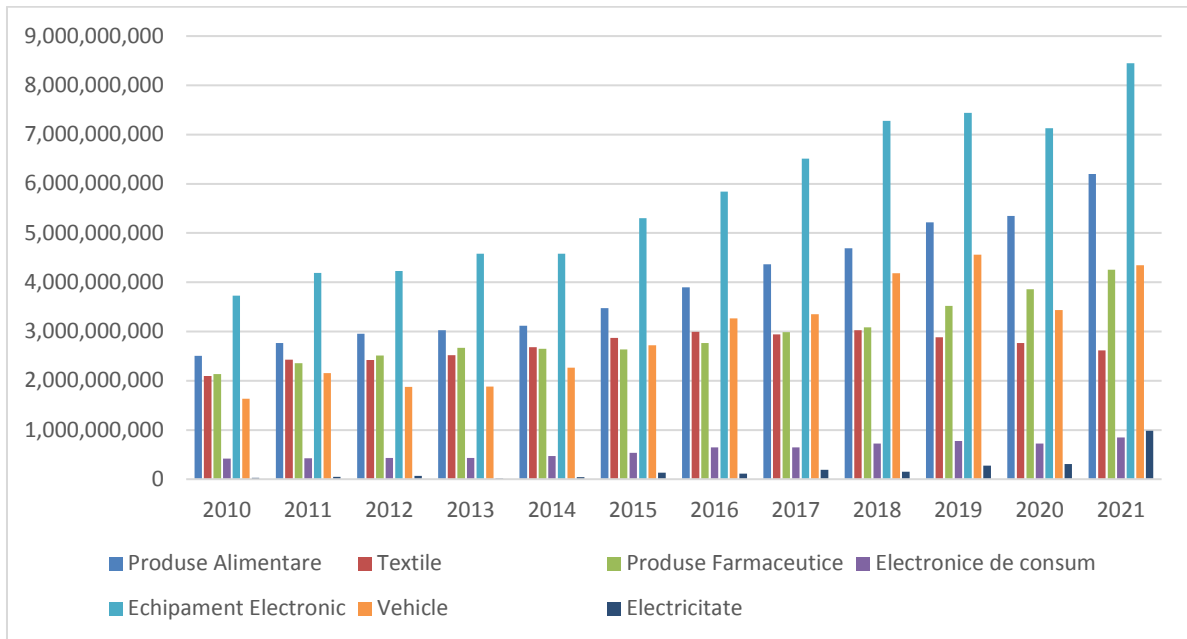
În ansamblu, relația comercială dintre România și Statele Unite reflectă importanța comerțului pentru ambele țări și eforturile acestora de a-și consolida legăturile economice.

Figura 13: Evoluția principalelor bunuri exportate de Romania în perioada 2010-2021 (euro)



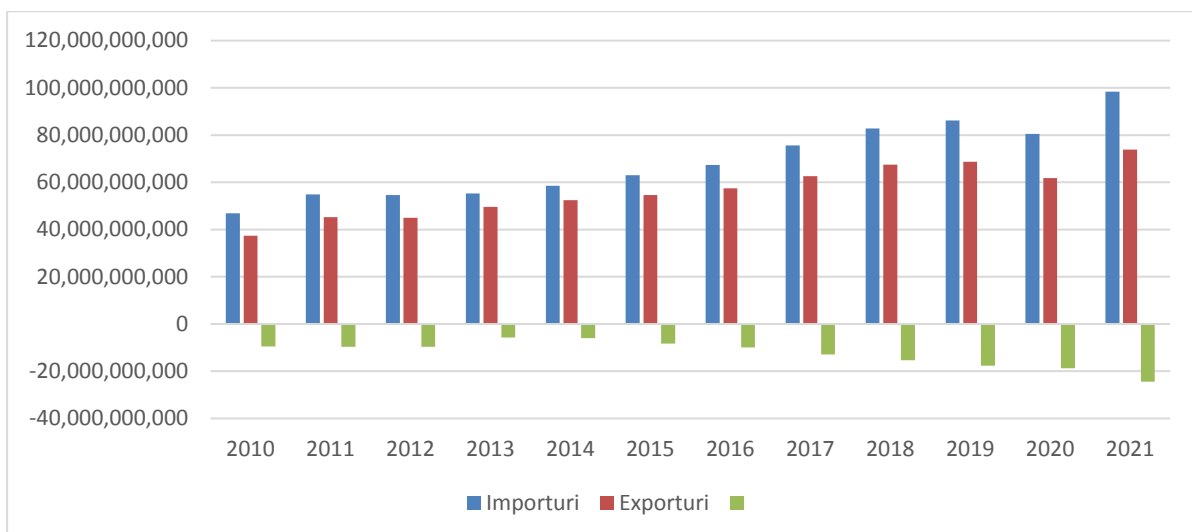
Sursa: Prelucrări ale autorilor cu date preluate de pe platforma Eurostat

Figura 14: Evoluția principalelor bunuri importate de Romania în perioada 2010-2021 (euro)



Sursa: Prelucrări ale autorilor cu date preluate de pe platforma Eurostat

Figura 15: Valoarea totala a importurilor si exporturilor Romaniei în perioada 2010-2021 (euro)



Sursa: Prelucrări ale autorilor cu date preluate de pe platforma Eurostat

În anul 2021, România a exportat bunuri în valoare de aproximativ 98.334.902.481 de miliarde de euro și a importat bunuri în valoare de aproximativ 73.922.972.030 de miliarde de euro. Aceste date arată că România are un deficit comercial semnificativ, ceea ce poate afecta competitivitatea sa în comerțul internațional. (-24.411.930.451).

România are o economie deschisă, care se bazează în mare măsură pe comerțul internațional, atât importurile, cât și exporturile jucând un rol semnificativ în activitatea sa economică.

În ceea ce privește importurile, România importă în principal mașini și aparate mecanice, combustibili minerali, echipamente electronice, vehicule și produse chimice. România importă produse dintr-o varietate de țări, inclusiv Germania, Italia, Ungaria, China și Rusia.

În ceea ce privește exporturile, primele exporturi ale României includ vehicule, mașini și aparate mecanice, textile, produse chimice și produse agricole precum grâul, porumbul și uleiul de floarea soarelui. Principalii parteneri comerciali ai României pentru export sunt Germania, Italia, Franța, Regatul Unit și Turcia.

Balanța comercială dintre importuri și exporturi este un indicator important al sănătății economice a României. În ultimii ani, România a avut în general un deficit comercial, ceea ce înseamnă că importurile și-au depășit exporturile. Cu toate acestea, guvernul român a făcut eforturi pentru a crește exporturile și a reduce deficitul comercial, inclusiv prin promovarea produselor românești și atragerea investițiilor străine.

Concluzii

În această lucrare am discutat despre balanța de plăți externă și la deficitul extern al României și principalele țări cu care România a avut schimburi comerciale. Balanța de plăți este un indicator important al activității economice și financiare a unei țări, reflectând totalitatea tranzacțiilor dintre o țară și restul lumii.

Aceste tranzacții sunt înregistrate în bilanțul de plăți în funcție de momentul transferului de proprietate între rezidenți și nerezidenți și pot oferi informații utile pentru analiza și prognozarea evoluției economice și financiare a unei țări.

De asemenea, am concluzionat că deficitul extern al României a fost cauzat de soldul negativ al contului curent, care a fost accentuat în 2020 din cauza restricțiilor impuse de autorități pentru a împiedica răspândirea COVID-19. Aceste restricții au dus la o creștere semnificativă a importurilor de bunuri de consum, ceea ce a avut un impact negativ asupra soldului balanței bunurilor.

Principalele țări cu care România a avut schimburi comerciale sunt China, U.E, (în special Germania), S.U.A, iar principalele produse exportate de România sunt mașinile și echipamentele de transport, produsele agricole și alimentare, produsele chimice și materialele textile. În timp ce principalele produse importate includ mașinile și echipamentele de transport, produsele chimice și produsele farmaceutice.

În concluzie, ceea ce dorim să subliniem ar fi că balanța de plăți și deficitul extern sunt două aspecte importante ale economiei și ale finanțelor unei țări, care pot oferi informații utile pentru analiza și prognozarea evoluției economice și financiare.

De asemenea, este important ca autoritățile să ia în considerare aceste aspecte și să adopte politici eficiente pentru a reduce deficitul extern și pentru a asigura stabilitatea economică și financiară a țării.

Bibliografie

- Ahmedova, S. (2015). Factors for Increasing the Competitiveness of Small and Medium-Sized Enterprises (SMEs) in Bulgaria. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 195(60), pp.1104–1112. doi: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.06.155> ;
- Comes C.A., Popescu-Spineni S., (2005), *Metodologia cercetării științifice*, Editura Cermaprint, București, pp.10;
- Enăchescu C., (2005), *Tratat de teoria cercetării științifice*, Editura Polirom, București;
- Camelia, M. (n.d.). *Evoluția deficitului extern în România: tendințe, caracteristici*. *Evoluția Deficitului Extern ÎN RomÂNia: Tendințe, Caracteristici*. https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/155348
- Ahmedova, S. (2015). Factors for Increasing the Competitiveness of Small and Medium-Sized Enterprises (SMEs) in Bulgaria. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 195(60), pp.1104–1112. doi: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.06.155> ;
- Durand, M. and Giorno, C. (2021). *INDICATORS OF INTERNATIONAL COMPETITIVENESS: CONCEPTUAL ASPECTS AND EVALUATION*. [online] Available at: <https://www.oecd.org/economy/outlook/33841783.pdf> ;
- Kenton, W. (2021). *Balance of Payments (BOP)*. [online] Investopedia. Available at: <https://www.investopedia.com/terms/b/bop.asp>.
- Pettinger, T. (2017). *International Competitiveness | Economics Help*. [online] Economicshelp.org.
- Available at: https://www.economicshelp.org/trade2/international_competitiveness/;
- Ban. (2010), “Sustinerea publica”, *Https://Doctorat.Ubbcluj.Ro* Ban Irina, available at: https://doctorat.ubbcluj.ro/sustinerea_publica/rezumat/2010/relatii_economice_internationale/Ban_Irina_RO.pdf (accessed 4 April 2023)
- Ahmedova, S. (2015). Factors for Increasing the Competitiveness of Small and Medium-Sized Enterprises (SMEs) in Bulgaria. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 195(60), pp.1104–1112. doi: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.06.155>.insse.ro.
- (n.d.). *buletinul statistic de comert international | Institutul Național de Statistică*. [online] Available at: <https://insse.ro/cms/ro/tags/buletinul-statistic-de-comert-international> [Accessed 4 Apr. 2023]. *Database - Eurostat*. (n.d.). *Database - Eurostat*. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database>
- *Industry, trade and services (ei_is)*. (n.d.). *Industry, Trade and Services (Ei_Is)*. https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/ei_is_esms.htm

Impactul psiho-social al consumerismului în societatea capitalistă

CONSTANTIN ANA-MARIA
FLORI NECTARIA BERTINA

Facultatea de Economie Teoretică și Aplicată

1. Capitalismul: ce, cum și cine?

1.1 Capitalismul în secolul XXI

Conform aspectelor teoretice, „capitalismul reprezintă acel sistem economic care se distinge prin proprietatea privată asupra factorilor de producție, precum și prin urmărirea profitului, în general pe o piață competitivă.” [5] Așa cum îi indică și numele, capitalismul are ca nucleu noțiunea de „capital” (adică factorul de producție ce indică „ansamblul bunurilor produse prin muncă și utilizate pentru obținerea altor bunuri și/ sau servicii economice destinate vânzării-cumpărării” [5]).

În mod tradițional, capitalul este definit ca o structurare a economiei în cadrul căreia toată lumea are dreptul de a vinde și/ sau a cumpăra orice, unde piața este liberă, se calibrează singură, reglându-și prețurile fără a fi nevoie de intervenția statului. Principalele elemente reprezentative ale capitalismului sunt: proprietatea privată, concurența pe piață, libertatea de acțiune, dreptul de uzufruct și munca salariată.

Totuși, din punct de vedere al realității, ceea ce se manifestă în prezent reprezintă o formă evoluată a capitalismului, mult diferită față de conceptele teoretice, ce poartă denumirea de „capitalism târziu”.

În această formă mutantă, monopolurile și oligopolurile au influență ridicată în evoluția piețelor, activități guvernamentale și starea generală a economiei. Astfel, se conturează un sistem economic care nu numai că devine mult mai vulnerabil în fața unei crize dar și tinde constant spre aceasta.

Criza financiară din 2008, când în doar câteva luni cele mai mari bănci ale lumii au intrat în faliment, ilustrează cel mai bine cât de fragilă este forma de capitalism în care trăim. Tot o dată a scos în evidență modul în care se centrează banii spre instituții gigant, oferindu-le acestora o putere și o influență incontestabile și creând o economie globală codependentă.

„Too big to fail”(„Prea mare pentru a eșua”) erau cuvintele repetate constant atunci. Adică o cădere a băncilor ar fi generat într-o criză economică globală de proporții și cu rezultate, fără niciun strop de exagerare, catastrofale. Prin urmare, guvernele lumii au investit miliarde de dolari în bănci pentru a împiedica acest lucru să se întâmple. Iar cei care au plătit acești bani au fost desigur cetățenii.

În România, în 2008, salariile au scăzut cu 28% iar pensiile cu 15%, la fel s-a întâmplat și în majoritatea celorlalte țări.

În aceste condiții devine destul de evident faptul că o formă de capitalism cu piață liberă, autoreglatoare, și dictată, în mare parte, de populație nu mai poate fi valabilă.

O altă problemă, mult mai esențială, a capitalismului este aceea că el presupune o constantă creștere economică. Motivul pentru care în centrul unei piețe libere se află consumatorul este reprezentat de faptul că acțiunea de consum este esențială pentru acest

sistem. Problemă este că, spre deosebire de capitalism- al cărui apetit este infinit, resursele plantei sunt limitate.

În ultima vreme termenii „sustenabilitate” și „înlocuitori ecologici” au căpătat o amploare și o popularitate tot mai mare. Totuși, Jason Hickel explică în carte sa, „Less is More („Mai puțin înseamnă mai mult”) (2020), cum creșterea economică este cuplată întotdeauna cu creșterea de materiale. Indiferent de ce materii folosești, atât timp cât existăm sub imperativul creșterii economice, exploatarea resurselor planetei va duce, într-un final, la dezastre inimaginabile.

„Avem un mediu înconjurător finit-planeta. Cine crede că poți să ai creștere infinită într-un mediu finit este ori nebun ori economist” (Sir David Attenborough)

1.2. Conceptul „consumerism”

În centrul capitalismului, s-au creat și dezvoltat noțiunea de consumerism și teoriile legate de acesta. În momentul de față există numeroase definiții ale consumerismului, acestea fiind complet diferite sau chiar opuse una față de cealaltă. Asta se întâmplă deoarece există mai multe perspective din care poți aborda acest subiect.

În esență, consumerismul înglobează ideea că bunăstarea și fericirea unei persoane sunt direct dictate de consumul bunurilor și al serviciilor. Implementarea și răspândirea acestei credințe într-o societate precum și consecințele generate, sunt adesea apreciate în două moduri.

Pe de o parte, se regăsește perspectiva economică care presupune că, pe măsură ce cheltuiesc, consumatorii beneficiază de utilitatea bunurilor pe care le achiziționează, obținând satisfacție prin acoperirea nevoilor și a dorințelor. În același timp, întreprinderile înregistrează o creștere a vânzărilor, a veniturilor și a profitului. Prin urmare, consumerismul reprezintă un element activ în cadrul creșterii economice, ce privește îmbunătățirea nivelului de trai și o politică ce va prioritiza interesele consumatorului.

Pe de cealaltă parte, există perspectiva sociologică care privește consumerismul ca pe o tendință a oamenilor de a adopta un stil de viață de materialism excesiv, ce se învârtă în jurul unui supraconsum reflexiv și risipitor. Acest comportament poate reprezenta un factor decisiv în structurarea unei societăți și în modul în care un om definește atât propria identitatea cât și pe cea a grupului din care face parte.

În baza acestor credințe, Thorstein Vablen a conceput, în cadrul cărții sale, „The Theory of the Leisure Class” („Teoria clasei de lux”)(1899), termenul de „consum ostentativ”. Consumul ostentativ teoretizează că unii oameni achiziționează, dețin și folosesc produse nu pentru valoarea lor, ci pentru a-și afișa statutul social și economic. Efectele imediate ale acestui tip de consum pot fi percepute în mod negativ. O dată pentru că resurse rare sunt risipite pentru producția de bunuri și servicii care sunt apreciate pe baza unor norme sociale, nu pentru utilitatea lor. Iar apoi pentru că poate determina o creștere majoră a prețurilor anumitor bunuri.

Sociologii consideră că manifestările consumerismului contribuie la exploatarea cumpărătorilor de către marile întreprinderi, la degradarea mediului și la efecte psihologice negative. La începuturile sale, opinia majoritară față de consumerism era una reținută dacă nu chiar ostilă, însă după primul Război Mondial și prosperitatea care i-a urmat, termenul a început să fie folosit cu o conotație pozitivă. Asta și datorită faptului că SUA, locul în care consumerismul se infiltrasese cel mai puternic, se afla pe drumul de a deveni cea mai puternică economie a lumii.

În prezent consumerismul este un fenomen global, prezent în proporții de peste 80% în cadrul celor mai multe societăți. Ce la începutul secolului al 19-lea ar fi fost considerat ca exces de consum și privit cu ochii critici, astăzi reprezintă forma „normală” de consum. Mulți dintre noi înțeleg impactele negative aduse de consumerism mai ales în ecosistem, cu toate acestea continuă să consume. Iar asta se poate observa în tonele de haine ce sunt anual aruncate, în mall-urile mereu pline sau în acele momente haotice când oamenii se îmbulzesc sau chiar se ia la bătaie pentru reducerea cea mai mare.

1.3. Egoul și consumerismul

Probabil că acesta reprezintă momentul în care ar trebui să ne punem întrebarea: De ce se comportă oamenii astfel? De ce, dacă înțelegem cât de negative și mari sunt consecințele, mai continuăm să consumăm în mod excesiv?

Psihologia ne explică ce efecte are activitatea de consum asupra creierului nostru. Modul în care dopamina ne face impulsivi, oferindu-ne atunci când consumăm o stare de satisfacție și fericire. Deci, neurologic, prin structura lor, creierul nostru este setat pe consum.

În esență este corect însă modul de abordare e greșit. Nu consumăm irațional deoarece așa ne funcționează creierul, printr-o astfel de formulare se induce automat ideea că aceasta este forma normală de existență a ființei umane. Așa că, în mod inevitabil, orice societate creată de oameni va avea activitatea de consum, mereu, plasată în centru.

Mai corect este să spui că structura de piețe și mișcările de marketing au fost concepute astfel încât să se muleze pe modul psihic în care funcționăm.

Sigmund Freud a definit conceptul de subconștient ca fiind un set de dorințe primitive, agresive și sexuale pe care conștientul le reprimă deoarece sunt mult prea periculoase.

Cât de mult avea sau nu avea dreptate este irelevant pentru noi. Ceea ce contează este că nepotul său, Edward Bernays, i-a preluat ideea și a introdus-o în sistemul american de piețe.

Pornind de la conceptul că fiecare om ascunde un set de dorințe și valori, neconștientizate nici măcar de ei însuși, Bernays a formulat o teorie conform căreia poți determina oamenii să se comporte irațional, consumând produse de care nu au nevoie dacă le conectezi la dorințele lor emoționale și la sentimente.

„Ce a preluat Eddie de la Freud a fost această idee conform căreia există mult mai multe de studiat despre modul în care oamenii iau decizi. Nu numai în rândul persoanelor fizice, și chiar, mult mai important, în rândurile grupurilor. Deci, Eddie a început să formuleze această idee prin care trebuie să cauți conexiuni între produse și emoțiile iraționale ale oamenilor. Iar asta l-a mutat imediat într-o categorie diferită față de toți agenții și managerii de top care credeau că doar dacă lovești oamenii cu tone de noi produse și informații îi vei putea influența” Pat Jackson- Consilier în Relații Publice [4]

Asta însemna că obiectele de care nu aveai nevoie, total irelevante, puteau deveni simboluri emoționale puternice.

În aceste condiții, piața și chiar societatea americană a fost remodelată după ideea că nu cumperi lucruri doar pentru că ai nevoie, ci și pentru a-ți exprima sinele tău interior în fața celorlalți. Scopul era, nu doar să se treacă de la consumul făcut pe baza nevoilor la consumul condus de dorințe, ci chiar însăși dorința în sine, prin impactul psihologic avut, să devină o necesitate.

„Toți aveți caractere interesante dar multe dintre ele sunt ascunse. Mă întreb de ce vrei să te îmbraci mereu la fel, cu aceiași pantofi, pălării și aceleași haine. Sunt sigură că toți sunteți interesanți și aveți lucruri minunate de spus despre voi, dar mă uit la voi pe străzi și toți arătați la fel.” Mars Stillman 1920s Celebrity Aviator [4]

1.4. Propaganda în democrație

În perioada primului Război Mondial, Bernays a avut rolul de a promova lupta Americii, transmițând ideea că „americani luptau nu doar pentru a doborî vechile imperii dar și pentru a aduce democrația în Europa”.

Și-a îndeplinit sarcina cu un succes răsunător iar la sfârșitul războiului, a decis că dacă putea să influențeze total comportamentul și credințele maselor prin intermediul informațiilor transmise pe timp de război ar fi putut să o facă cu siguranță și pe timp de pace.

Totuși din cauza faptului că fusese folosit de germani, cuvântul „propagandă” avea puternice conotații negative, prin urmare a încercat să găsească alte cuvinte, creând astfel „Consiliul pentru Relații Publice.”

Acest Consiliu însuma, în principiu, modalitățile propagandistice pe care Bernays le învățase pe perioada războiului și noțiunile psihologice preluate de la unchiul său.

Cel mai dramatic experiment al acestuia a fost acela de a încuraja femeile să fumeze. În acea vreme, femeile care fumau în public erau aproape un subiect tabu, fiind criticate de către bărbați.

Pentru a schimba asta, Bernays a angajat niște femei tinere care să fumeze în timpul paradei anuale de Paști din New York, în fața a milioane de oameni. A doua zi, întâmplarea s-a regăsit peste tot în ziare cu sintagma „torțele libertății”, transmițând conceptul că femeile care fumau erau mai independente și puternice. Din acel moment, numărul țigărilor cumpărate de femei a început să crească drastic.

În același mod a procedat și în cazul vânzărilor de autovehicule, transmițând ideea că bărbați care dețineau o mașină erau mult mai masculini.

Toate acestea se întâmplau într-o perioadă de expansiune economică. America ieșise prosperă după război și înregistra activități industriale uriașe, ajungând chiar în situație de supraproducție.

Prin urmare nu este deloc greu să înțelegem de ce marile companii, au adoptat imediat tehnicile lui Bernays. Din acel moment, majoritatea activităților de marketing au început să se axeze pe impactul psihologic și pe manipularea emoțională a dorințelor.

Tot din acel moment s-a dat startul la o mișcare masivă a reclamelor agresive ce ținteau, în mod direct, insecuritățile ale cetățenilor, urmărind să stârnească un răspuns emoțional.

O reclamă din 1922 care promova un săpun de față, avea ca moto: „Peste tot, în jurul tău, oamenii te judecă în liniște”, iar alta, făcută pentru un brand de cremă de ras, enunța: „Ochii critici te măsoară de sus în jos chiar în acest moment”. O altă reclamă, a unui detergent de rufe, se prezenta sub forma unei scrisori primită de către o celebritate, Scrisoarea era de la o fată care îi mărturisea că este timidă și că se teme că lumea nu o va plăcea. Sfatul femeii celebre era să își spele lenjeria cu acest detergent și sigur va căpăta o „adâncă și sigură convingere interioară de a fi carismatică” . [9]

Câțiva ani mai târziu, o treime din toate rețetele prescrise de doctorii americani erau pentru Equanil, un medicament menit să elimine anxietatea.

1.5. Viața ghidată de piață

Evenimentele explicate până acum au avut loc în America, însă cea mai mare parte din planetă se află, direct sau indirect, sub influență vestică așa că, mai devreme sau mai târziu, consecințele s-au resimțit și în restul lumii, și încă continuă să o facă.

Mai sus, am încercat să creăm o imagine de ansamblu despre aspectul pe care l-a căpătat capitalismul în prezent(subcapitolul 1.1) și a modului în care a evoluat conceptul de consumerism până în punctul în care a devenit structura „normală” a unei societății.(subcapitolul 1.2)

Teoria a încetat de mult să mai fie compatibilă cu realitatea iar în forma mutantă pe care o trăim acum, termenii de capitalism și consumerism sunt atât de dependenți unul de celălalt încât aproape că se confundă. Prin însăși natura lui, capitalismul te îndeamnă la consum iar consumul alimentează capitalismul. În realitatea secolului 21, capitalismul a devenit atât de complex, având proporții atât de mari, încât cel mai probabil s-ar prăbuși în lipsa consumerismului, rezultând crize sociale și economice grave.

În aceste condiții, banii au căpătat un concept aproape dumnezeiesc, având un impact direct asupra modului prin care un om privește viața, societatea și propria persoană. Capitalismul atribuie valoare unui bun în funcție de banii pe care acel bun poate să îi producă. Problema e că în același mod sunt catalogați și oamenii. Valorificăm persoanele din jurul nostru în funcție de banii pe care aceștia îi fac. Astfel încă de la o vârstă fragedă, ni se induce ideea că scopul vieții este să produci bani.

Majoritatea oamenilor vor nega că au această credință, susținând că în viață apreciază și au alte aspirații. Și cel mai probabil exact așa e, însă comportamentul lor va urma, inconștient, credința banului. Deoarece asta ne învață societatea.

Trăim cu figurile celor mai mari miliardari constant oferite ca exemplu de „așa da” asociate, de asemenea, cu conceptul de meritocrație. Ni se transmite ideea că toți avem șanse egale iar cei care au reușit au făcut-o pentru că sunt mai inteligenți, mai deștepți, pentru că au muncit mai mult, au făcut totul mai mult decât noi. Așa că, muncește mai mult, visează mai tare, țintește mai sus ca să ajungi un om de succes și să ai o viață împlinită.

Tiparul acesta de gândire, alături de valorile care îl susțin se materializează în viața de zi cu zi, sub incredibil de multe forme. La școală, când unui copil îi e rușine să spună ce lucrează părinții săi. În societate, prin miile de oameni care se epuizează constant pentru o slujbă care nici măcar nu le place sau atunci când părinții își îndeamnă copii să aleagă o meserie din care să poată face bani.

Sub același tipar, ideea implementată în societate la începutul secolului 20 (subcapitolul 1.4) conform căreia cumpărăm bunuri pentru a ne exprima sinele interior în fața celorlalți s-a transformat în ideea că lipsa anumitor bunuri va transmite oamenilor informații despre noi.

Tot o dată știința marketingului s-a dezvoltat aproape în totalitate pe baza conceptelor create de Edward Bernays (subcapitolul 1.3), găsind metode tot mai complexe despre cum să atingă mai eficient partea emoțională și psihică a consumatorilor.

Un exemplu ar fii aproape toate reclamele făcute la orice produs de igienă personală(produse pentru păr/cop) care vin întotdeauna cu slogane de genul „acum mă simt încrezătoare/frumoasă/ alte adjective asemănătoare”.

În esență transmit aceiași idee ca reclamele din 1920(subcapitolul 1.5) exploatând temerile și insecuritățile posibililor clienți.

Trebuie să arătăm/fim într-un fel pentru a ne simții bine, a fii radianți și plini de încredere iar desigur că cea mai bună modalitate de a face asta este prin consumul produsului x.

Pentru aceia dintre noi care nu au fost mai radianți după ce și-au spălat părul cu șampon din miere de albine cel mai probabil că nu s-au spălat suficient, și recomandarea ar fii să încerce și alte produse până îl găsesc pe cel potrivit.

Cam așa arată ideile ce circulă în interiorul unei societăți capitaliste. Iar rețelele sociale au mărit considerabil impactul avut de aceste credințe asupra oamenilor care sunt constant expuși la standarde nerealiste.

În conștiința societății s-a creat definiția de „omul perfect cu viața perfectă”. Trebuie să te trezești la cinci dimineața, lângă partenerul tău care arată ca un super model, să pleci la firma pe care o conduci, în mașina ta de milioane de dolari, unde să iei decizi importante toată ziua. După care să mergi la sală, să tragi de fiare minim două ore, apoi să te urci în elicopter și să pleci să iei cina cu grupul tău numeros de prieteni. Între timp poate îți faci timp să mai salvezi și niște săraci și să faci donații spre copiii cu handicap și oamenii care suferă de dislexie.

Toate astea sunt desigur o exagerare, însă esența este aceeași. Suntem constant îndemnați să consumăm mai mult, și poate că într-o zi vom avea și noi viața perfectă. Iar dacă nu reușești, nu e nicio problemă, hai și cumpără niște ciocolată la reducere iar așa poate o să te simți mai bine cu tine ca fiind un ratat care nu s-a spălat cu șamponul potrivit.

Problema este că totalitatea acestor credințe și standarde au un impact psihologic și sociologic incredibil de puternic asupra omului. Iar consecințele sunt cât se poate de reale și relevante deoarece conduc spre boli precum depresie, anxietate, tulburări de comportament și puternice crize de identitate.

Afecțiunile de stres, lipsa de încredere și stima de sine scăzută sunt tot mai prezente la noua generație, cauzând adesea o puternică fobie socială.

De asemenea tulburările de suprasolicitare precum burnout-ul, deprivarea de somn și epuizarea extremă sunt o consecință directă a tuturor obiectivelor pe care oamenii sunt presați să le atingă, fiind bombardați constant cu noi informații.

Și consumul excesiv provoacă dereglări psihologice și comportamentale grave. Dependența de mâncare și obezitatea(o cauză directă a consumului excesiv de mâncare) precum și demența digitală (o cauză directă a consumului excesiv de tehnologie) sunt bolile secolului 21. [date mai concrete se regăsesc în capitolul 2]

Când privești din această perspectivă este destul de ușor să înțelegi de ce atât de mulți psihologi și sociologi vorbesc negativ despre capitalism.

2. Impactul resimțit la nivel social și individual

2.1. Studiu de caz

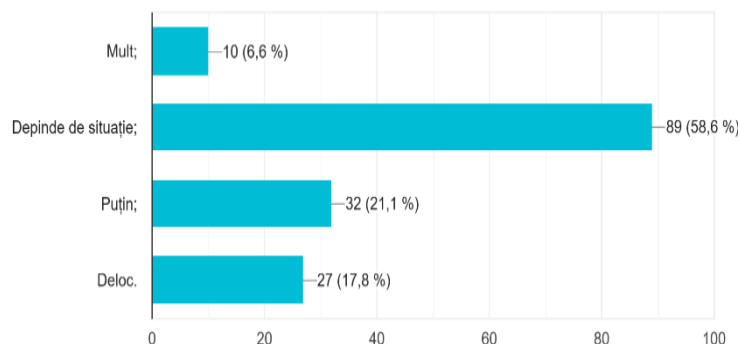
În cadrul acestui studiu de caz, ne-am propus să analizăm starea psihologică și socială în care se găsesc persoanele, în special tinerii, din societatea curentă. Metoda de cercetare a fost prin intermediul unui chestionar iar scopul a constat în încercarea de a observa dacă se observă o anumită tendință și dacă informațiile primite se vor potrivi, în vreun fel, cu teoria dezbătută în primul capitol. De precizat că dintre cele 152 de răspunsuri 60% dintre ele au fost date de persoane cu vârsta de nouăsprezece ani, și mai mult de 90% se clasifică fie ca student fie ca elev. Următoarele analize se vor face în baza celor mai relevante răspunsuri obținute de noi și a unor informații extrase din alte surse [vezi bibliografia]. Întreaga analiză va fii împărțită

pe două categorii (în același mod au fost structurate și întrebările chestionarului), de natură psihologică și de natură socială.

2.2. Efectele psihologice

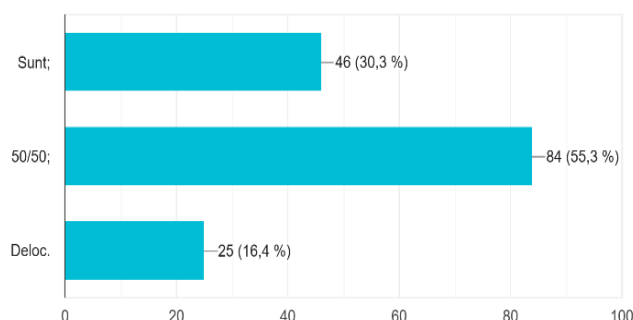
Cât de mult contează ce cred alții despre tine:

152 de răspunsuri



Cât de vulnerabil ești la stres?

152 de răspunsuri



Din cadrul întrebărilor cu răspuns liber s-a constatat faptul că cei mai mulți oameni se simt anxioși atunci când se află în situații sociale, în special atunci când trebuie să vorbească în public, să cunoască oameni noi, când „se holbează lumea la mine” sau când „mă aflu în spații aglomerate”. Tot în proporții ridicate au fost și oamenii care au declarat că se simt anxioși atunci când au o sarcină dificilă de făcut sau atunci când greșesc. Există de asemenea și oamenii care au spus că se simt anxioși tot timpul iar, foarte puțini, au spus că niciodată.

O altă întrebare liberă a fost: „Din punct de vedere emoțional sunt...?” Majoritatea răspunsurilor s-au rezumat la un simplu bine, totuși au existat și foarte mulți oameni care au declarat că se simt instabili emoțional, slabi nefericiți și alte răspunsuri asemănătoare. Mai puțin de cinci persoane au declarat că se simt fericiți.

Rapoarte anuale ale monitorizării sănătății psihice au înregistrat următoarele informații:

- Aproape 1 miliard de oameni a experimentat o tulburare mintală în anul 2019;
- Mai mult de 1 din 100 de decese se datorează sinuciderii;
- Creșterea tulburărilor de anxietate cu 25,6% față de anul 2019 (76,2

- milioane de cazuri noi);
- Creșterea depresiei cu 27,6% față de anul 2019 (53,2 milioane de cazuri noi);
- Femeile și tinerii sunt categoriile cele mai afectate.

Distribuția numărului de cazuri noi de tulburări mintale, în România, în perioada 2011-2020

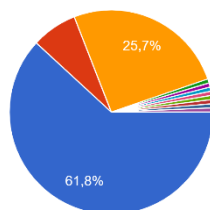


Sursa [12]

Prin interpretarea informațiilor de mai sus se poate remarca o menținere(și chiar o creștere) a nivelului de tulburări mentale dintre care anxietatea și depresia sunt tulburările cele mai comune. De asemenea se poate remarca un nivel ridicat de stres și de anxietate generală, în special cu privire la situațiile ce presupun socializarea. În proporții de 89%, tinerii au declarat că, în funcție de situație, acordă importanță părerilor pe care o au ceilalți despre ei. Acest rezultat se poate asocia cu lipsa de încredere în propria persoană și o stimă de sine scăzută. Două trăsături ale comportamentului care sunt cele mai vulnerabile în fața tuturor standardelor de valoare setate de piața capitalistă prin intermediul strategiilor de marketing și a conținuturilor de pe social media.[subcapitolul 1.5]

2.3. Efectele sociale

Cu ce scop folosești social media?
152 de răspunsuri

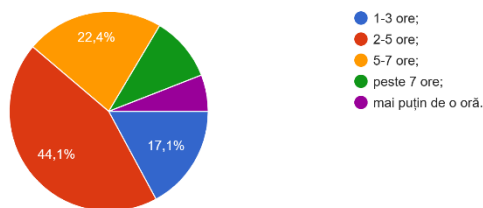


- Să comunic;
- Să aflu noile trend-uri;
- Pentru Entertaining;
- Să aflu știri și noutăți importante
- Și sa aduc un plus de valoare
- Sa ma uit pe aplicati
- tiate de mai sus
- Sa comunic și pt a afla de noi evenim...

▲ 1/2 ▼

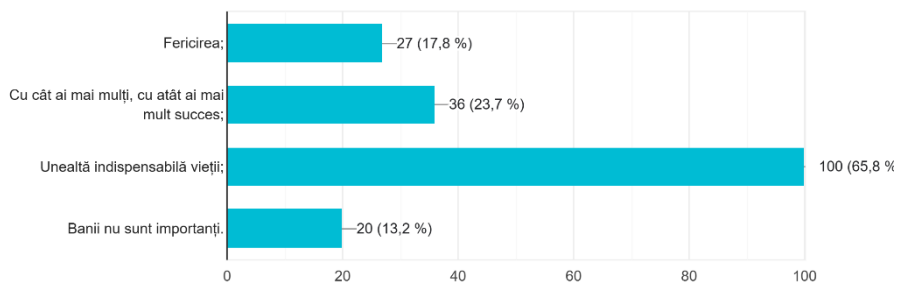
Cât timp îți petreci folosind social-media?

152 de răspunsuri



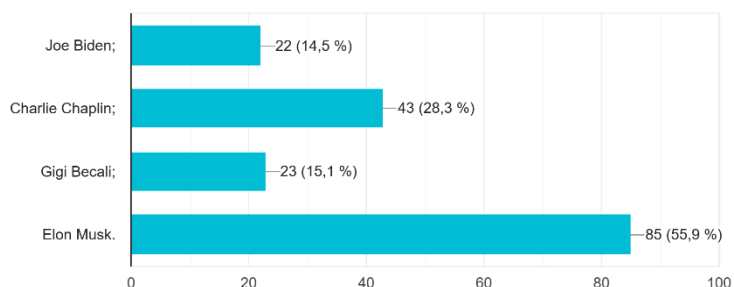
Ce înseamnă pentru tine banii?

152 de răspunsuri



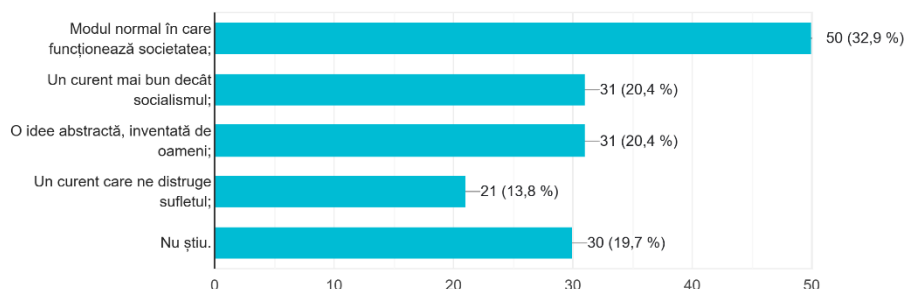
Din punctul tău de vedere, care personalitate este cea mai de succes?

152 de răspunsuri



Ce reprezintă capitalismul?

152 de răspunsuri



Întrebărilor de mai sus au fost concepute în scopul de a surprinde care sunt valorile avute de tineri și cum se raportează aceștia față de noțiunea de capitalism și cea de bani. De luat în calcul că 44% dintre cei care au răspuns petrec aproximativ între două și cinci ore pe media iar 24% între cinci și șapte ore, în special pentru a comunica și divertisment.

Prin analiza graficelor se poate observa că în proporții de aproape 100% (chestionarul a oferit posibilitatea de a alege mai multe răspunsuri), oamenii cred despre bani că sunt o unealtă

indispensabilă vieții, 37% dintre cei care au completat asociază banii cu succesul, iar 30% îi asociază cu fericirea. Doar 28% au răspuns că banii nu sunt importanți. De asemenea mai mult de 80% afirmă că Elon Musk este cel mai de succes dintre toate personalitățile oferite ca variante de răspuns. Iar mai mult de jumătate asociază capitalismul cu modul normal în care funcționează lumea în timp ce doar 31% îl percep ca pe o idee inventată de oameni.

Prin înglobarea acestor răspunsuri se poate remarca că conceptul de succes este asociat cu cantitatea de banii produsă. Totodată, capitalismul este văzut ca o ordine naturală a lumii, Ambele moduri de gândire implică consecințe puternice în comportamentul și credința umană. [subcapitolul 1.5]

Modul în care capitalismul a evoluat astfel, dezvoltând acest set de idei, este redat cu exactitate în cartea „Doctrina șocului”, o non-ficțiune scrisă de Naomi Klein, publicată în 2007. Acesta explorează conceptul de „capitalism dezastru”, care se referă la exploatarea dezastrelor naturale și provocate de om pentru a promova politici controversate care nu ar fi posibil în circumstanțe normale. Autoarea susține că de-a lungul istoriei, guvernele și corporațiile au folosit vremurile de criză pentru a impune politici economice neolibérale asupra populațiilor. Aceste politici includ privatizarea, dereglementarea și reducerea serviciilor publice.

Klein urmărește evoluția doctrinei șocului prin diverse studii de caz, de la regimul lui Pinochet din Chile până la consecințele uraganului Katrina din New Orleans. Ea susține că dezastrele sunt adesea create sau exploatare intenționat pentru a justifica aceste politici, care beneficiază elita bogată în detrimentul celor săraci și al clasei muncitoare. Tot ea explorează, de asemenea, rezistența la doctrina șocului, evidențiind exemple de comunități și mișcări care s-au organizat împotriva impunerii politicilor neolibérale. Ea solicită o revigorare a proceselor democratice și o mai mare responsabilitate pentru cei de la putere.

În general, „Doctrina șocului” oferă o examinare critică a relației dintre capitalism, democrație și dezastru și impactul acesteia asupra societății globale.

Concluzie

Există două idei principale care ar trebui reținute din cadrul acestei lucrări. Prima ar fi înțelegerea faptului că noțiunea de capitalism, așa cum se manifestă astăzi, nu reprezintă decât o formă de organizare economică, dezvoltată astfel încât să exploateze cât mai eficient modul biologic de funcționare al creierului uman. În consecință, nu este o formă naturală sau obligatorie iar societatea umană ar putea fii modelată și organizată în structuri complet diferite. Ba chiar se resimte o nevoie tot mai puternică de implementare a unor noi sisteme. Asta deoarece, capitalismu, în forma lui actuala, are nevoie de un consumerism tot mai ridicat pentru a continua să funcționeze. Iar în condițiile unui mediu cu resurse limitate, acest fapt este imposibil. De asemenea, analizând situația din prezent și întâmplările din trecut, se poate observa fragilitatea și tendințele tot mai ridicate spre inegalitate socială ale unei astfel de organizări economice.

Cea de-a doua idee care ar trebui reținută este legată de firea umană. Trebuie conștientizat cât de puternice și adânci sunt efectele resimțite la nivelul fiecărui individ în parte. Secolul 21 se face remarcat printr-un număr tot mai ridicat al persoanelor care suferă de tulburări de personalitate, mai ales în rândul adolescenților. Depresia, anxietatea și stima de sine scăzută se întâlnesc la unul din zece adolescenți iar noi boli legate de consumul excesiv, suprasolicitare și dependența de tehnologie sunt din ce în ce mai comune.

În același timp există și o problemă față de modul în care ne privim și ne înțelegem noi ca oameni. Putem spune că omul este un animal egoist, care urmărește să își acopere nevoile și

să fie în profit. Însă cu siguranță nu e numai asta. Trebuie să ne privim pe noi înșine ca fiind niște ființe curioase, jucăușe și sociabile, constant aflate într-un proces de descoperire și învățare. Dacă îngrădim societatea umană în ideea că principalul rol al omului este acela de a face bani sau cel puțin că existența lui este esențial legată de aceștea, atunci posibilitățile din viitor se reduc drastic. Oamenii au inventat capitalismul și la fel de bine ar putea inventa cu totul și cu totul altceva.

Bibliografie

- Capitalist Realism de Mark Fisher: <https://www.books-express.ro/mark-fis...> [accesat 04. aprilie 2023]
- Consumerism Explained: Definition, Economic Impact, Pros & Cons - (investopedia.com) [accesat 04. aprilie 2023]
- Can't get you outta my head adam curtis - YouTube [accesat 04. aprilie 2023]
- The century of the self- YouTube [accesat 04. aprilie 2023]
- Capitalismul- Wikipedia [accesat 04. aprilie 2023]
- Societatea capitalistă de consum și efectele acesteia asupra identității: o abordare macro-culturală (bvsalud.org) [accesat 04. aprilie 2023]
- Ce este capitalismul?- (greelane.com) [accesat 04. aprilie 2023]
- Capitalismul târziu- frwiki.wiki [accesat 04. aprilie 2023]
- People Are Judging You Silently - Desiring God [accesat 04. aprilie 2023]
- Chestionar studiu de caz <https://docs.google.com/sharing> [accesat 04. aprilie 2023]
- <https://www.dpsv.ro/uploads/pdf> Situația globală pentru sănătatea mintală rămâne provocatoare [accesat 04. aprilie 2023]
- Anuar de statistica 2020 [accesat 04. aprilie 2023]

Analiza șomajului în rândul tinerilor în România

CONSTANTIN CLAUDIA¹

CIUTUREANU ELENA LACRIMIOARA²

CIOBOTARU COSMIN³

Facultatea de Economie Teoretică și Aplicată

Introducere

În ultimii ani, șomajul în rândul tinerilor a devenit o problemă tot mai mare și mai urgentă în multe țări europene. Acest lucru este alarmant, deoarece șomajul poate avea efecte negative atât asupra indivizilor, cât și asupra economiei și societății în ansamblu. Prin urmare, analiza șomajului în rândul tinerilor este o temă importantă și actuală, dat fiind faptul că tinerii reprezintă viitorul, iar pentru asigurarea unei viitor prosper este necesar ca tinerii să beneficieze de locuri de muncă decente.

Motivația alegerii acestei teme vine din faptul că tinerii sunt considerați motorul schimbării și inovației în societate. Aceștia au un potențial uriaș de a aduce noi idei și abordări, dar acest potențial este adesea subminat de dificultățile de a găsi locuri de muncă și de a-și construi cariere de succes.

În primul capitol vom discuta despre abordarea teoretică privind șomajul în rândul tinerilor, iar **în cel de al doilea capitol** vom discuta despre analiza comparativă la nivelul regiunilor de dezvoltare din România din perspectiva șomajului în rândul tinerilor.

Obiectivul general al lucrării este de a analiza șomajul în rândul tinerilor și de a identifica factorii care contribuie la această situație, precum și soluțiile posibile pentru a o reduce. Pentru a atinge acest obiectiv, lucrarea va avea următoarele obiective specifice:

- a) **Analiza evoluției** șomajului în rândul tinerilor;
- b) **Identificarea factorilor** care contribuie la șomajul în rândul tinerilor inclusiv educația, competențele, schimbările structurale ale pieței muncii, politicile publice și alte factori sociali și economici.
- c) **Evaluarea impactului** șomajului în rândul tinerilor asupra societății și asupra problemelor sociale.
- d) **Rezentarea soluțiilor posibile** pentru a reduce șomajul în rândul tinerilor, inclusiv politicile publice și alte inițiative de sprijin.

În cadrul primului capitol al acestei lucrări au fost prezentate tipurile de șomaj, cauzele acestuia și câteva măsuri pe care Uniunea Europeană le-a întreprins pentru a combate șomajul în rândul tinerilor, în ce în cel de-al doilea capitol a fost analizat rata șomajului în rândul tinerilor în România.

¹ constantinclaudia22@stud.ase.ro

² bciutureanuelena22@stud.ase.ro

³ ciobotarucosmin19@stud.ase.ro

1. Abordarea teoretică privind Șomajul în rândul tinerilor

1.1 Ce este șomajul și tipurile de șomaj

Șomajul este o stare în care o persoană care poate și își dorește să lucreze nu poate găsi un loc de muncă. În general, **șomajul** este considerat o problemă economică și socială, deoarece poate avea un impact negativ asupra indivizilor, comunităților și economiei în ansamblu. Există mai multe tipuri de șomaj, cele mai importante sunt următoarele:

a) Șomajul structural este cauzat de schimbările pe termen lung în economie, cum ar fi automatizarea sau globalizarea. Acest tip de șomaj poate fi dificil de combătut, deoarece poate fi necesară o reconversie profesională sau o relocalizare geografică a lucrătorilor pentru a găsi un loc de muncă nou. De exemplu, atunci când tehnologia avansează și schimbă cerințele de competențe pentru un anumit loc de muncă, unii lucrători pot deveni șomeri dacă nu au abilitățile necesare.

b) Șomajul ciclic este cauzat de ciclurile economice. Acesta apare în timpul recesiunilor economice și este legat de fluctuațiile ciclice ale economiei. În timpul recesiunilor, companiile încep să reducă forța de muncă pentru a reduce costurile, ceea ce duce la creșterea ratei șomajului. Un exemplu este industria auto în timpul unei recesiuni economice. Într-o perioadă de scădere a veniturilor, consumatorii pot fi mai puțin dispuși să cumpere mașini noi, ceea ce duce la o scădere a producției de mașini și, în cele din urmă, la concedieri de lucrători din fabrici auto. În acest caz, scăderea cererii pentru mașini are un impact direct asupra ratei de șomaj în industria auto.

c) Șomajul sezonier este cauzat de fluctuațiile sezoniere din anumite industrii. De exemplu, un hotel de pe litoral poate avea nevoie de mai mulți angajați în timpul sezonului de vară, dar după încheierea sezonului turistic, mulți dintre aceștia vor fi concediați și vor căuta un alt loc de muncă până la începerea următorului sezon.

d) Șomajul de frecvență este cauzat de angajații care sunt disponibilizați în mod frecvent din diferite locuri de muncă sau care își schimbă locul de muncă cu frecvență mare. De exemplu, o persoană care trăiește într-o zonă rurală cu o economie slabă și cu o lipsă de locuri de muncă disponibile. Această persoană poate fi disponibilă pentru muncă și poate căuta activ un loc de muncă, dar din cauza locației geografice și a lipsei de oportunități, nu poate găsi un loc de muncă adecvat.

e) Șomajul fricțional este cauzat de timpul și costurile implicate în găsirea unui nou loc de muncă. În timp ce o persoană își caută un nou loc de muncă, poate fi clasificată ca fiind șomeră. De exemplu, o persoană care își dorește să își schimbe cariera și își caută un loc de muncă într-un domeniu diferit. Această persoană poate fi disponibilă pentru muncă și poate căuta activ un loc de muncă, dar poate dura o perioadă de timp până când va găsi un loc de muncă adecvat în noul domeniu.

f) Șomajul tehnic apare atunci când progresele tehnologice duc la eliminarea locurilor de muncă umane. Acest tip de șomaj poate apărea atunci când companiile încep să utilizeze automatizarea și roboții în locul forței de muncă umane, ceea ce poate duce la disponibilizarea unui număr semnificativ de angajați. Acest tip de șomaj poate fi înlocuit cu timpul de noi oportunități de muncă, care apar odată cu dezvoltarea tehnologică. De exemplu, un magazin care se mută la vânzarea online și își închide magazinele fizice. În acest caz, angajații ar putea să rămână fără locuri de muncă, deoarece tehnologia a eliminat nevoia de a avea oameni care să deservească clienții în magazinele fizice. Este important să înțelegem că șomajul poate fi un

factor de stres și instabilitate pentru indivizi și economii, iar politica guvernamentală și programele de formare pot ajuta la reducerea ratei de șomaj

1.2. Cauze ale șomajului în rândul tinerilor

Somajul în rândul tinerilor este o problemă majoră în multe țări din întreaga lume. Cauzele acestui fenomen sunt diverse și pot varia în funcție de contextul socio-economic, cultural și politic specific fiecărei țări. În continuare, vom explora câteva dintre principalele cauze ale șomajului în rândul tinerilor, bazate pe cercetări și analize științifice.

a) Lipsa de experiență și de competențe relevante pentru piața muncii:

Mulți tineri se confruntă cu dificultăți în găsirea unui loc de muncă pentru că le lipsește experiența și competențele necesare în domeniul în care doresc să lucreze. Unele cercetări sugerează că această problemă poate fi cauzată de un sistem de învățământ care nu pregătește suficient studenții pentru cerințele pieței muncii sau de o lipsă de orientare profesională și de consiliere în timpul formării profesionale.

b) Lipsa oportunităților de angajare:

În multe țări, tinerii se confruntă cu o lipsă a oportunităților de angajare, în special în zonele rurale sau defavorizate. Aceasta poate fi cauzată de factori precum scăderea investițiilor în economia locală, stagnarea creșterii economice sau de politicile guvernamentale care nu sprijină suficient dezvoltarea economiei și a pieței muncii.

c) Discriminarea pe bază de vârstă:

Tinerii pot fi discriminați pe piața muncii din cauza prejudecăților și stereotipurilor legate de vârstă. Cercetările arată că angajatorii pot prefera să angajeze persoane cu mai multă experiență sau să perceapă tinerii ca fiind mai puțin maturi sau mai puțin motivați. Aceasta poate duce la o situație în care tinerii se confruntă cu un cerc vicios de șomaj și lipsa de experiență profesională.

d) Instabilitatea economică și politică:

Evenimente precum crizele economice sau politice, conflictele armate sau migrația forțată pot avea un impact negativ asupra pieței muncii și pot duce la o creștere a șomajului în rândul tinerilor. Acești factori pot afecta dezvoltarea economiei și pot reduce investițiile în zonele afectate, reducând astfel numărul de oportunități de angajare.

e) Neajunsurile sistemelor de protecție socială și a politicilor publice:

Unele politici publice și sisteme de protecție socială pot contribui la reducerea oportunităților de angajare pentru tineri sau pot să nu ofere sprijin suficient pentru cei care își caută un loc

1.3. Măsuri elaborate de UE pentru combaterea șomajului în rândul tinerilor

Uniunea Europeană (UE) a elaborat mai multe măsuri pentru combaterea șomajului în rândul tinerilor, care sunt implementate prin intermediul mai multor programe și inițiative elaborate în parteneriat dintre Comisia Europeană și statele membre UE. În continuare, au fost prezentate câteva exemple:

a) Inițiativa pentru ocuparea forței de muncă a tinerilor (YEI):

Această inițiativă a fost lansată în 2013 și este menită să sprijine tinerii cu vârste cuprinse între 15 și 29 de ani care se confruntă cu dificultăți în a-și găsi un loc de muncă sau care nu sunt înscriși într-un program educațional sau de formare profesională.

YEI oferă sprijin financiar pentru programe de formare și stagii, pentru a ajuta tinerii să își dezvolte abilitățile și să își găsească un loc de muncă.

b) Programul Erasmus+ :

Acest program oferă tinerilor oportunitatea de a studia, de a face un stagiu sau de a lucra într-o altă țară din UE. Programul Erasmus are ca obiectiv principal promovarea mobilității și cooperării între instituțiile de învățământ superior din Europa.

În prezent, programul Erasmus face parte din programul Erasmus+, care oferă și alte oportunități de mobilitate și cooperare în diferite domenii, precum educația, formarea profesională, sportul și tineretul. Acesta încurajează mobilitatea și interacțiunea între tinerii din diferite țări și le oferă șanse de a-și dezvolta abilitățile lingvistice, interculturale și profesionale.

c) Garanția pentru tineret:

Această inițiativă a fost lansată în 2013 și are ca scop să ofere tinerilor sub 25 de ani oportunități de angajare, formare sau stagii în termen de patru luni de la absolvirea școlii sau de la pierderea locului de muncă. Garanția pentru tineret include sprijin financiar și de consiliere pentru tineri și pentru angajatori, precum și măsuri pentru a încuraja antreprenoriatul și pentru a reduce decalajele de competențe.

d) Tineret în mișcare:

Această inițiativă a fost lansată în 2010 și își propune să îmbunătățească educația și formarea profesională a tinerilor în Europa. Programul vizează creșterea gradului de participare la educație și formare profesională a tinerilor, îmbunătățirea calității sistemelor de educație și formare profesională, precum și creșterea mobilității și a înțelegerii interculturale între tinerii din diferite țări europene.

e) Fondul social european:

Acest fond sprijină programele de formare și pregătire profesională pentru tineri, precum și programele de ocupare a forței de muncă. Aceste măsuri au fost luate pentru a încuraja tinerii să ia parte la piața muncii și pentru a sprijini dezvoltarea profesională și personală a acestora.

În plus, UE încurajează angajatorii să ofere tinerilor mai multe oportunități de muncă și să investească în dezvoltarea abilităților și competențelor acestora. Toate aceste măsuri au ca scop să reducă șomajul în rândul tinerilor și să îi ajute să se integreze în piața muncii.

Concluzia acestui capitol :

Abordarea teoretică privind șomajul în rândul tinerilor este extrem de importantă pentru a înțelege această problemă socială și pentru a identifica soluțiile potrivite pentru reducerea acestuia. În acest sens, există mai multe teorii care explică cauzele și efectele șomajului în rândul tinerilor.

Teoria șomajului ciclic susține că fluctuațiile economice și recesiunile sunt principalii factori care cauzează creșterea ratei de șomaj în rândul tinerilor. Această teorie afirmă că în timpul recesiunilor economice, companiile încetează să mai angajeze noi angajați, ceea ce duce la creșterea ratei de șomaj în rândul tinerilor. În timpul perioadelor de creștere economică, ratele de șomaj scad, deoarece companiile își măresc producția și își extind operațiunile.

Teoria șomajului de participare, sugerează că unii tineri nu sunt interesați sau nu sunt disponibili să lucreze, ceea ce poate duce la creșterea ratei de șomaj în rândul tinerilor. Aceasta poate fi cauzată de diverse motive, cum ar fi preferințele personale, obligațiile familiale sau școlare, sau probleme de sănătate.

În final, abordarea teoretică privind șomajul în rândul tinerilor evidențiază importanța abordării acestui fenomen complex dintr-o perspectivă multidimensională, care ține cont de

factorii economici, sociali și culturali care influențează ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor. În acest sens, dezvoltarea politicilor publice și a programelor de sprijin pentru tineri trebuie să ia în considerare aceste teorii și să se concentreze pe dezvoltarea competențelor și a abilităților necesare pentru a potrivi oferta și cererea de muncă, precum și pe îmbunătățirea accesului tinerilor la informații și oportunități de angajare.

2. Analiza comparativă la nivelul regiunilor de dezvoltare din România din perspectiva șomajului în rândul tinerilor

2.1. Metodologia cercetării științifice

Această lucrare își propune să analizeze rata șomajului în rândul tinerilor din România. Metoda analitică utilizată în acest studiu a fost cea comparativă, prin care s-au comparat datele statistice referitoare la rata șomajului în rândul tinerilor. În acest caz, pentru a vedea cum se situează România, a fost comparat cu media UE sau alte state din UE. Perioada de analiza este 2010-2022. Alături de rata șomajului în rândul tinerilor a fost analizați și alți indicatori, precum rata totală a șomajului, rata șomajului pe termen lung, rata șomajului în funcție de nivelul de educație și rata naturală a șomajului.

Pentru a realiza o analiză comparativă a nivelului șomajului în rândul tinerilor în regiunile de dezvoltare din România, s-au folosit datele statistice publice furnizate de Institutul Național de Statistică (INS) referitoare la rata șomajului în rândul tinerilor cu vârsta între 15 și 29 de ani. Aceste date au fost utilizate pentru a face o comparație între regiuni și a identifica diferențele în ceea ce privește nivelul șomajului în rândul tinerilor în fiecare regiune.

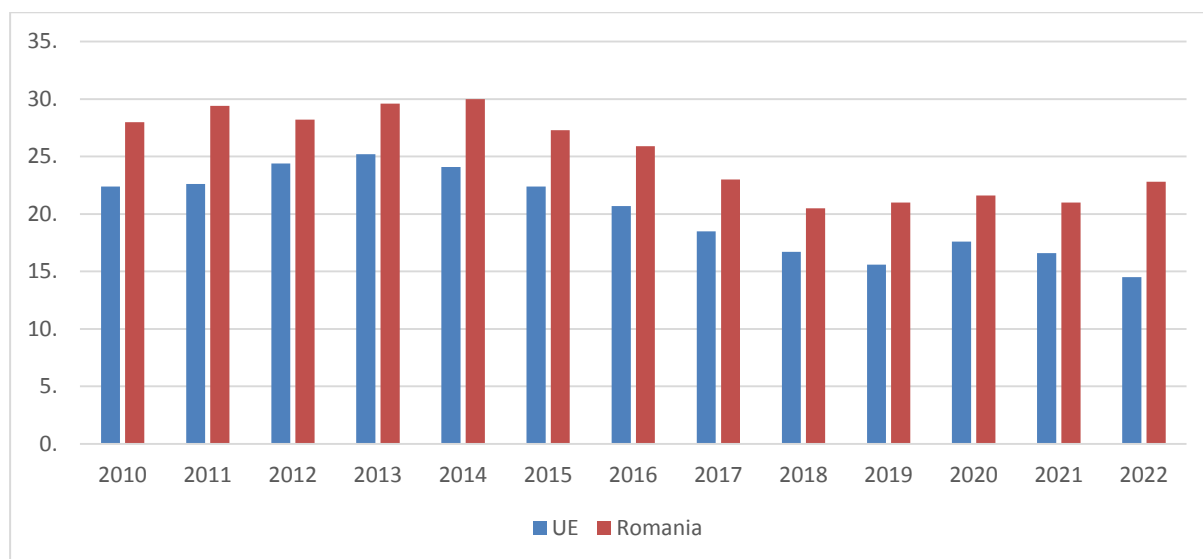
Perioada de timp utilizată în acest studiu a fost luna februarie 2023, deoarece datele statistice disponibile la acel moment erau cele mai recente și furnizau o imagine actuală a nivelului șomajului în rândul tinerilor în fiecare regiune de dezvoltare.

2.2 Analiza ratei șomajului în rândul tinerilor din România versus Uniunea Europeană

În continuare, se va analiza cum a evoluat rata șomajului în rândul tinerilor. După care, vom compara cu media UE și cu alte state din UE. Potrivit datelor preluate de pe Eurostat, rata șomajului în rândul tinerilor (cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani) din România în anul 2022 a fost de 22,8%, în timp ce rata șomajului în rândul tinerilor din Uniunea Europeană (UE) a fost de 14,5%. Astfel, rata șomajului în rândul tinerilor din România este mai mare decât media UE. Această diferență poate fi influențată de o serie de factori, cum ar fi nivelul educației, lipsa de experiență și dificultatea de a găsi locuri de muncă potrivite, dar și de factori macroeconomici sau politici guvernamentale.

Rata șomajului în rândul tinerilor din România a avut o evoluție mixtă în ultimii ani. În general, aceasta a înregistrat o tendință descendentă, dar la un ritm mai lent decât în alte state membre ale UE. **Rata șomajului pentru Uniunea Europeană** în ansamblul său este în scădere din 2014, cu o creștere bruscă în 2020 din cauza pandemiei de COVID-19. Rata a fost de 14,5% în 2022, în scădere de la 22,4% în 2010.

Figura 1: Rata șomajului în rândul tinerilor în România și Uniunea Europeană în perioada 2010-2022 (%)



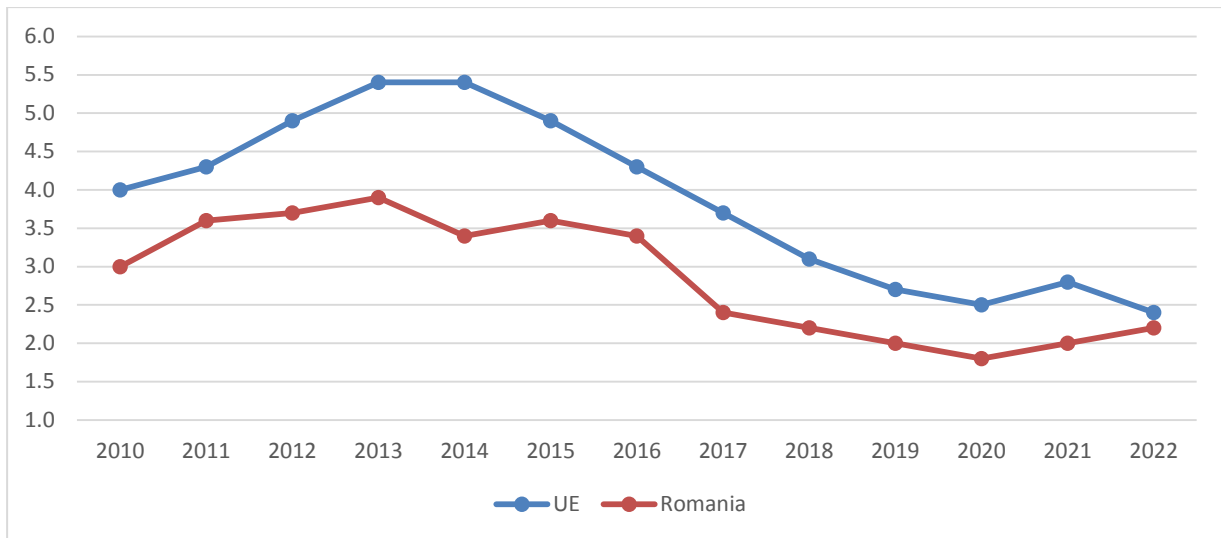
Sursa: Prelucrări ale autorilor utilizând date de pe Eurostat

Țările din UE cu cele mai mari rate ale șomajului în 2022 au fost Grecia (31,4%), Spania (29,8%) și Italia (23,7%). **Statele din UE cu cel mai scăzut nivel al ratei șomajului au fost** : Lituania (11,9%), Cehia (7,2%) și Germania (5,9%). Motivul fiind că statele cu rate ale șomajului scăzute elaborează programe pentru a integra tinerii și creează facilități firmelor care angajează tineri.

În perioada 2010 și 2022, rata șomajului a fost în general mai mare pentru femei decât pentru bărbați în majoritatea țărilor. Cu toate acestea, există unele excepții, cum ar fi Danemarca, unde rata a fost constant mai mare pentru bărbați. Există, diferențe semnificative în ceea ce privește rata șomajului pe grupe de vârstă. În majoritatea țărilor, rata este mai mare pentru persoanele cu vârsta între 15 și 24 de ani decât pentru grupele de vârstă mai înaintate. **De exemplu**, în Grecia, rata șomajului în rândul tinerilor a fost de 37,5% în 2019, față de 13,8% pentru persoanele cu vârsta cuprinsă între 25 și 74 de ani. Este important de menționat că ratele șomajului în rândul tinerilor din toate aceste țări au fost afectate semnificativ de pandemia de COVID-19 și de măsurile de restricție impuse de guverne pentru a limita răspândirea virusului. Prin urmare, este posibil ca aceste rate să se schimbe în următoarele luni și ani, în funcție de evoluția pandemiei și de măsurile luate pentru a combate efectele acesteia.

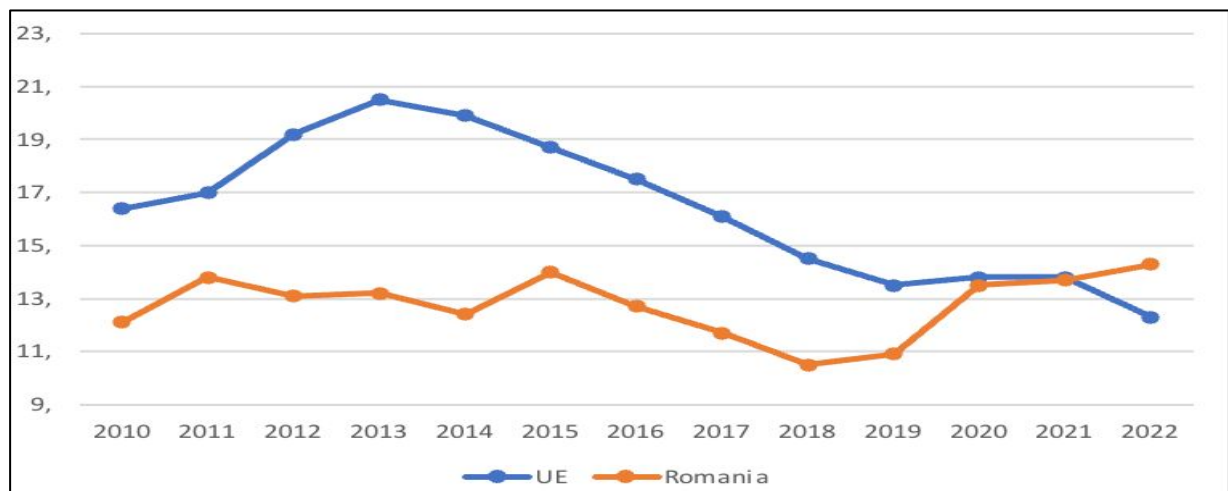
Pandemia COVID-19 a avut un impact semnificativ asupra ratei șomajului în 2020 și 2021. În majoritatea țărilor, rata a crescut semnificativ în această perioadă, înainte de a începe din nou să scadă în 2022. **Deși, rata șomajului în rândul tinerilor din România** a avut o tendință descendentă în ultimii ani, ea rămâne încă una dintre cele mai mari din UE și există o diferență semnificativă față de alte state membre care au o rată mai mică a șomajului în rândul tinerilor.

Figura 2: Rata șomajului pe termen lung pentru persoanele cu vârsta cuprinsă între 15-74 ani în România și Uniunea Europeană în perioada 2010-2022 (%)



Sursa: Prelucrări ale autorilor utilizând date de pe Eurostat

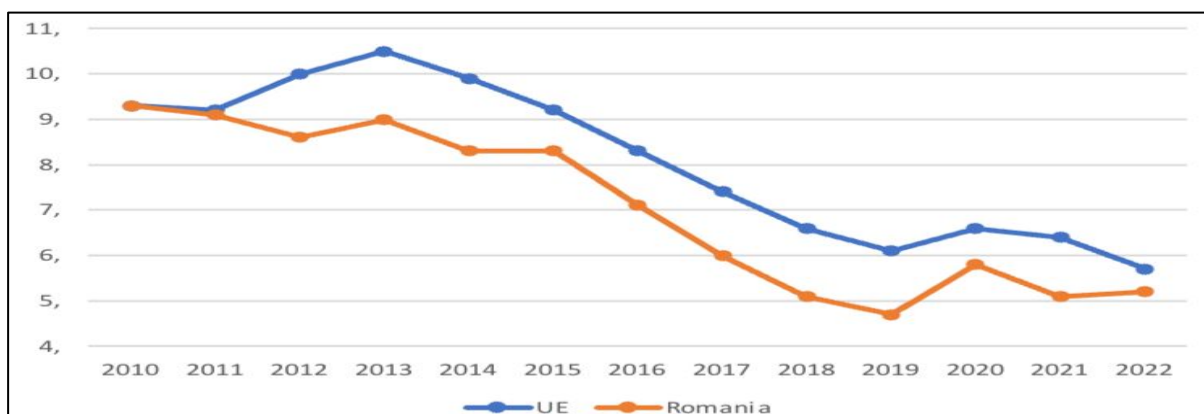
Figura 3 : Rata șomajului fiind mai puțină decât învățământul primar și secundar inferior (nivelele 0-2) cu vârsta cuprinsă între 15-74 ani în România și Uniunea Europeană în perioada 2010-2022(%)



Sursa: Prelucrări ale autorilor utilizând date de pe Eurostat

Rata șomajului pe termen lung a fost în general în scădere de-a lungul perioadei analizate. În 2022, media generală pentru UE-27 a fost de 2,4%, în scădere față de 4,0% în 2010. Cu toate acestea, există diferențe semnificative între țări, unele având rate mult mai mari ale șomajului pe termen lung decât altele. Potrivit datelor Eurostat pentru anul 2022, primele trei țări cu cele mai mari rate ale șomajului din UE au fost Grecia cu 15,8%, Spania cu 14,2% și Italia cu 9,8%. În comparație cu aceste țări, România se situează mult mai bine, cu o rată a șomajului de 3,3%.

Figura 4: Rata șomajului a învățământului secundar superior și postsecundar non-terțiar (nivelurile 3 și 4) cu vârsta cuprinsă între 15 la 74 de ani în România și Uniunea Europeană în perioada 2010-2022(%)



Sursa: Prelucrări ale autorilor utilizând date de pe Eurostat

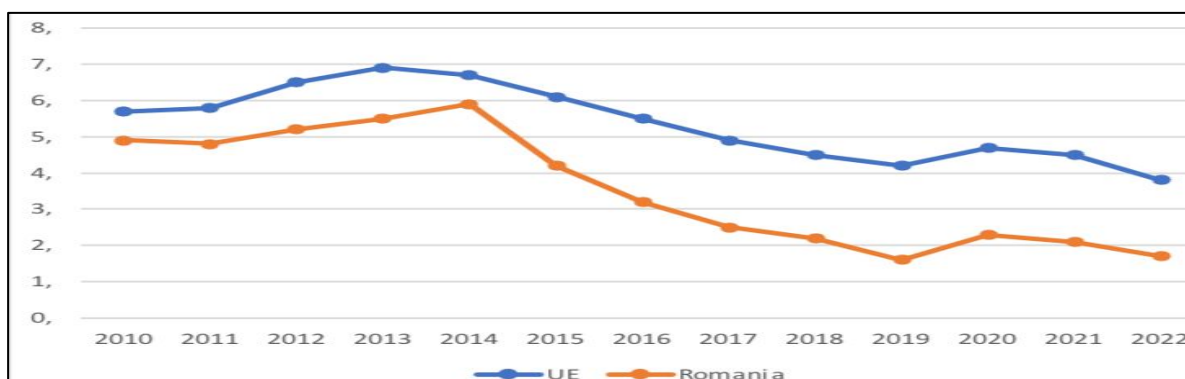
În continuare, analiza surprinde rata șomajului în rândul populației (15-74 ani), în funcție de nivelul de educație. Nivelurile de educație analizate sunt: primar, liceal și terțiar. **Din analiza datelor prezentate**, se poate observa că rata șomajului a variat în funcție de nivelul de educație în perioada 2010-2022.

În cazul persoanelor cu un nivel de educație primar (nivelurile 5-8), rata șomajului a crescut semnificativ între 2010 și 2012, ajungând la un nivel maxim de 11,3%. După această perioadă, rata șomajului a început să scadă gradual, ajungând la 4,9% în 2022.

Persoanele cu un nivel de educație liceal (nivelurile 3 și 4), rata șomajului a crescut de la 5,5% în 2010 la un nivel maxim de 9,5% în 2013, după care a început să scadă lent, ajungând la 4,1% în 2022.

În cazul persoanelor cu nivel de educație terțiar (nivelurile 0 și 2), rata șomajului a crescut inițial de la 3,6% în 2010 la 6,1% în 2012, după care a început să scadă rapid, ajungând la un nivel minim de 1,7% în 2019. Însă, în perioada 2020-2022, rata șomajului a crescut din nou, ajungând la 2,9% în 2022.

Figura 5 : Rata șomajului a învățământului terțiar (nivelele 5-8) cu vârsta cuprinsă între 15 la 74 de ani în România și Uniunea Europeană în perioada 2010-2022(%)



Sursa: Prelucrări ale autorilor utilizând date de pe Eurostat

Putem observa că rata șomajului în rândul tinerilor din UE a fost destul de instabilă în ultimii ani. **Aceasta a crescut brusc în 2012 și 2013**, apoi a scăzut treptat de-a lungul anilor următori, odată cu redresarea economiilor ca umare la crizei economice. **În perioada recentă**, rata șomajului în rândul tinerilor din UE a avut o evoluție instabilă, fiind influențată de factori economici și de politici publice.

În perioada de după criza economică din 2008, rata șomajului în rândul tinerilor a crescut brusc în multe țări din UE, atingând un nivel maxim în 2013. Aceasta a fost cauzată de o combinație de factori, inclusiv scăderea economiilor, reduceri ale bugetelor de investiții și politici economice restrictive. **Ulterior**, odată cu redresarea economiilor, rata șomajului în rândul tinerilor a început să scadă treptat în majoritatea țărilor UE, deși în unele țări a rămas la un nivel ridicat. Această scădere poate fi atribuită unui mix de politici publice, precum și unor factori economici precum creșterea investițiilor, reducerea datoriei publice și creșterea încrederii investitorilor.

Este important de menționat că există diferențe semnificative în rata șomajului în rândul tinerilor între țările UE, iar nivelurile de șomaj pot fi influențate de factori locali precum structura economiei și nivelul de investiții în educație și formare profesională

Ultima parte a analizei șomajul în rândul tinerilor versus rata naturală a șomajului. Atunci când se face o analiză a ratei șomajului în rândul tinerilor, este important să se ia în considerare și rata naturală a șomajului. Rata naturală a șomajului se referă la nivelul de șomaj care există în economie în condițiile depline de ocupare a forței de muncă. Aceasta se datorează fluxului constant de oameni care se mută între locuri de muncă sau care intră sau ies din piața muncii, și poate fi influențată de factori precum nivelul de educație, structura demografică a populației și condițiile economice generale.

Atunci când comparăm rata șomajului în rândul tinerilor cu rata naturală a șomajului, putem observa dacă tinerii se confruntă cu un nivel de șomaj mai mare decât cel așteptat în condițiile economice existente. Dacă rata șomajului în rândul tinerilor este mai mare decât rata naturală a șomajului, atunci putem concluziona că tinerii se confruntă cu dificultăți mai mari în a găsi un loc de muncă decât restul populației.

În cazul UE, rata naturală a șomajului se situează în general între 6% și 8%, în funcție de țară și de momentul analizat. În acest context, putem observa că ratele de șomaj în rândul tinerilor din majoritatea țărilor UE sunt mult mai mari decât rata naturală a șomajului. De exemplu, în 2020, rata șomajului în rândul tinerilor sub 25 de ani a fost de 14,3% în UE, ceea ce este mai mult decât dublu față de rata naturală a șomajului. Această discrepanță poate fi cauzată de diferiți factori, cum ar fi calitatea educației, accesul la oportunități de angajare și condițiile economice generale.

În general, tinerii au nevoie de mai multă susținere și îndrumare pentru a intra pe piața muncii și pentru a se integra în economie, deoarece aceștia nu au experiență și nu dispun de rețele extinse de contacte în lumea afacerilor. În plus, crizele economice sau recesiunile pot avea un impact mai mare asupra tinerilor, deoarece aceștia sunt adesea primii care sunt concediați în timpul reducerilor de personal.

În final, a fost prezentat analiza comparativa la nivelul regiunilor de dezvoltare din Romania din perspectiva șomajului in randul tinerilor. În România, există opt regiuni de dezvoltare, fiecare având propriile sale caracteristici economice, sociale și demografice. Din perspectiva șomajului în rândul tinerilor, regiunile prezintă diferențe semnificative. Conform datelor publicate de Institutul Național de Statistică (INS), în luna februarie 2023

(ultimele date disponibile la nivel lunar la momentul redactării lucrării), rata șomajului în rândul tinerilor cu vârsta între 15 și 29 de ani a fost de 21,3% la nivel național.

În ceea ce privește regiunile de dezvoltare, acestea se prezintă astfel:

-Regiunea București-Ilfov - 13,9%, cel mai mic nivel înregistrat în România.

-Regiunea Vest - 17,6%, sub media națională.

-Regiunea Nord-Vest - 22,3%, peste media națională.

-Regiunea Sud-Vest Oltenia - 23,5%, peste media națională.

-Regiunea Nord-Est - 23,8%, peste media națională.

-Regiunea Centru - 24,1%, peste media națională.

-Regiunea Sud-Muntenia - 24,6%, peste media națională.

-Regiunea Sud-Est - 27,4%, cea mai mare rată înregistrată în România.

Se poate observa că există o diferență semnificativă între regiunile de dezvoltare, cu rata cea mai mică a șomajului în rândul tinerilor fiind înregistrată în regiunea București-Ilfov și cea mai mare în regiunea Sud-Est. Aceste diferențe se datorează în mare măsură diferențelor în nivelul dezvoltării economice și a ofertelor de locuri de muncă în fiecare regiune. De asemenea, pot influența aceste diferențe și nivelul de instruire și educație al tinerilor din fiecare regiune.

Concluzia pentru acest capitol :

Analiza comparativă a ratelor de șomaj în rândul tinerilor în regiunile de dezvoltare din România relevă diferențe semnificative între regiuni și fluctuații ale ratei de șomaj de-a lungul timpului. Aceste diferențe sunt influențate de factori economici, de politicile publice și de factori structurali.

În perioada recentă, rata de șomaj în rândul tinerilor a scăzut la nivel național, dar cu diferențe semnificative între regiuni. Regiunile cu cele mai mici rate de șomaj sunt București-Ilfov și Vest, în timp ce cele cu cele mai mari rate sunt Nord-Vest și Sud-Est. În general, ratele de șomaj în rândul tinerilor sunt mai ridicate în regiunile cu o economie predominant agricolă sau cu o infrastructură redusă și mai scăzute în regiunile cu o economie dezvoltată și cu o infrastructură mai bună.

De asemenea, analiza arată că regiunile cu un nivel mai ridicat de educație în rândul tinerilor au rate mai scăzute de șomaj. Astfel, regiunile cu un număr mai mare de tineri cu studii superioare sau cu o calificare profesională au rate mai mici de șomaj în rândul tinerilor.

Politici publice precum investițiile în educație și formare profesională, precum și promovarea mediului de afaceri și a investițiilor în regiunile mai puțin dezvoltate, pot contribui la reducerea ratei de șomaj în rândul tinerilor. De asemenea, programele de stagii de practică și de încurajare a antreprenoriatului pot ajuta tinerii să-și găsească un loc de muncă sau să-și dezvolte propriile afaceri.

În concluzie, analiza comparativă a ratelor de șomaj în rândul tinerilor în regiunile de dezvoltare din România arată că există diferențe semnificative între regiuni și că aceste diferențe sunt influențate de factori economici, de politicile publice și de factori structurali. În acest sens, este important ca politicile publice să ia în considerare aceste diferențe și să se concentreze pe dezvoltarea regiunilor mai puțin dezvoltate, prin investiții în educație și formare profesională, în mediul de afaceri și în infrastructură.

Concluzii

În urma analizei comparate a ratelor de șomaj în rândul tinerilor în regiunile de dezvoltare din România, putem observa o variație semnificativă în ceea ce privește nivelul de șomaj în aceste regiuni. Regiunile din vestul și sudul țării au cele mai mici rate de șomaj în rândul tinerilor, în timp ce regiunile din estul și nordul țării se confruntă cu rate mai mari de șomaj în rândul tinerilor. Această variație poate fi explicată prin diferențele economice, de infrastructură și de acces la resurse și oportunități de angajare din diferitele regiuni.

Astfel, se observă o tendință generală de scădere a ratei de șomaj în rândul tinerilor în România în ultimii ani, ceea ce poate fi atribuită atât recuperării economice după criza din 2008, cât și inițiativelor guvernamentale și proiectelor UE care au fost implementate în această perioadă.

Cu toate acestea, ratele de șomaj în rândul tinerilor rămân încă ridicate în unele regiuni ale țării și sunt influențate de factori precum educația, formarea și competențele, disponibilitatea locurilor de muncă și caracteristicile sociale și culturale ale diferitelor grupuri de tineri.

În concluzie, reducerea ratei de șomaj în rândul tinerilor este o problemă importantă și complexă care necesită o abordare integrată care să ia în considerare factorii economici, sociali și culturali care influențează această problemă socială. Este necesară implementarea de politici publice și programe de sprijin pentru tineri care să se concentreze pe îmbunătățirea accesului tinerilor la educație, formare și competențe, precum și pe dezvoltarea oportunităților de angajare și de întreprinderi în diferitele regiuni ale țării

Bibliografie

Cărți:

- **-Acemoglu, D. și Robinson, J. (2016).** De ce esuează națiunile: Originile puterii, ale prosperității și ale sărăciei. Editura Publica.
- **-ILO (Organizația Internațională a Muncii) (2019).** Tinerii și piața muncii: Monitorizarea schimbărilor și politicilor. Geneva: ILO.
- **Articole de specialitate si working papers:**
- **-Acemoglu, D. și Robinson, J. A., 2002.** The Political Economy of the Kuznets Curve (titlul studiului publicat). Review of Development Economics (numele revistei in care a fost publicat studiul), 62(2) (volumul revistei in care a fost publicat studiul, iar in paranteze nnumarul revistei in care a fost publicat studiul), pp. 183-203 (paginile la care se regaseste studiul).
- **-Niehues, J., 2010.** Social Spending Generosity and Income Inequality: A Dynamic Panel Approach. Iza Discussion Paper, Nr. 5178.

Baze de date statistice sau surse web:

-<https://www.rba.gov.au/education/resources/explainers/unemployment-its-measurement-and-types.html>

-<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1036&langId=en>

-<https://cariera.ejobs.ro/somaj/>

-<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1036&langId=en>

-<http://www.mmuncii.ro/j33/index.php/ro/informatii-de-interes-public/52-munca/mobilitatea-forței-de-munca/702-8-somajul>

Turismul în Italia vs. Franța. O analiză comparativă

DINU ANDREEA LILIANA¹

DUMITRU ANDREEA IOLANDA²

Facultatea de Economie Teoretică și Aplicată, Comunicare în afaceri

Introducere

Această analiză prezintă informații despre cele mai recente statistici privind turismul în Uniunea Europeană (UE). Turismul joacă un rol important în UE datorită potențialului său economic și a ocupării forței de muncă, precum și a implicațiilor sale sociale și de mediu. Statisticile turismului sunt folosite pentru a monitoriza nu numai politicile turistice ale UE, ci și politicile sale regionale și de dezvoltare durabilă.³

“Indicele de percepție a corupției (IPC) este un clasament anual publicat de Transparency International care măsoară „nivelul perceput de corupție într-o țară, determinat de evaluările experților și sondajele de opinie. IPC măsoară nivelul corupției în 176 de țări „pe o scară de la 95 (foarte curat) la 0 (foarte corupt).”⁴

Anul trecut, blocul a estimat că în cele 597.000 de unități de cazare turistice erau disponibile 28,1 milioane de paturi, Italia și Franța reprezentând puțin peste o treime din capacitatea totală disponibilă, cu 5,1 milioane de paturi fiecare, potrivit cifrelor publicate de Uniunea Europeană. Eurostat, citat de Agerpres. Italia și Franța sunt urmate de Spania (3,8 milioane de paturi, sau 13 la sută din total) și Germania (3,5 milioane de paturi, sau 12 la sută din total).⁵

Prezentare generală

Italia

Italia este un stat situat în Europa, cea mai mare parte în peninsula Italică, totodată cuprinzând câteva insule din marea Mediterană. Italia are mai multe culturi că origine însă cea mai reprezentativă este cultura renașterii. Este o republică democratică având capitala la Roma.

Italia are o economie capitalistă mixtă fiind considerată una dintre cele mai industrializate țări din lume și lider în comerțul și exporturile globale. Este o țară foarte dezvoltată, pe locul 8 în lume pentru calitatea vieții și pe locul 25 pentru Indicele dezvoltării umane.⁶

Franța

Franța, recunoscută oficial drept Republica Franceză, este o republică constituțională unitară cu regim semiprezidențial, cu cea mai mare parte a teritoriului și a populației sale

¹ dinuliliana19@stud.ase.ro

² dimitruiolanda19@stud.ase.ro

³(Eurostat 2023, martie 17)

⁴(Transparency International 2023, martie 18)

⁵(<https://rb.gy/wmyu79> 2023, martie 18)

⁶(<https://pdfcoffee.com/marketing-general-si-turistic-italia-pdf-free.html> 2023, martie 19)

situate în Europa de Vest, dar incluzând și câteva regiuni și teritorii împrăștiate în întreaga lume. Capitala sa este orașul Paris, limba oficială este franceza, iar moneda sa este euro.¹

Franța este o republică semiprezidențială în care șeful guvernului (primul ministru) este numit șef de stat de către președintele ales direct. În Franța există 18 regiuni administrative - 13 zone metropolitane (teritoriile continentului european) și 5 regiuni de peste mări. Toate cele 5 teritorii de peste mări, precum și St. Maarten (Caraibe franceze) sunt considerate parte a Uniunii Europene și au statutul de teritorii ultraperiferice. Orașul Strasbourg este unul dintre cele trei sedii oficiale ale instituțiilor europene, celelalte fiind Luxemburg și Bruxelles.²

Turismul gastronomic

Italia

Italia poate fi cunoscută și prin intermediul produselor tradiționale gastronomice. Se spune adesea că turismul culinar este un mod extrem de inteligent pentru a vizita și cunoaște peninsula, deoarece rețetele de bucătărie, vechile tradiții, amestecul de ingrediente secrete, stau la baza culturii gastronomice italiene, drept urmare au fost deschise câteva muzee reprezentative turismului gastronomic: muzeul pastelor făinoase și cel al vinului, muzeul parmezanului, al roșiei și al celebrului prosciutto, muzeul salamului de Felino, muzaul ciocolatei. Tot acest complex istoric, un real tur pentru turiștii interesați, poartă numele de „Muzeele gastronomiei”. Un mod creativ prin care se poate înțelege caracterul unei regiuni, gustând diferite produse și degustând unul sau mai multe pahare de vin.

În anul 2019 a fost cea de a treia țară vizitată din lume cu 27 milioane vizitatori.

În 2020 Pandemia de Covid-19 a afectat turismul considerabil, numărul înnoptărilor turiștilor în Italia a scăzut cu 54.6%, raportat la anul anterior, turiștii cheltuind 23.7 miliarde de euro, cu 35 miliarde mai puțin față de anul 2019.³

Franța

În 2019, înainte de pandemie, sectorul turismului din Franța reprezenta 7,4% din PIB, înregistrându-se un număr de 22.000 de vizitatori pe zi în perioada Paștelui, apropiindu-se de capacitatea sa maximă.⁴

Anul 2021 aduce Franței o revenire la turism, datorită relaxării restricțiilor de Covid-19, înregistrându-se din nou numărul de vizitatori din anul 2019.⁵

“În februarie, veniturile din turismul internațional „s-au apropiat de cele din 2019”, a declarat Jean-Baptiste Lemoyen, ministrul turismului din Franța.”⁶

Potrivit unui raport publicat de Camera Comunelor din Franța, în 2018, numărul de turiști străini înregistrați în Franța a depășit 89 de milioane, un nivel record. În timp ce cifrele fac din Franța cea mai vizitată țară din lume, autoritățile spun că cantonul nu a oferit încă toate

¹(<https://ro.wikipedia.org/wiki/Fran%C8%9Ba> 2023, martie 23)

²(<https://ro.wikipedia.org/wiki/Fran%C8%9Ba> 2023, martie 23)

³(<https://www.europafm.ro/sectorul-turistic-din-italia-a-fost-afectat-grav-de-pandemie> (2023 martie 16)

⁴(<https://www.rfi.ro/economie-145484-turismul-de-primavara-din-paris-infloreste-ciuda-pandemiei-si-conflictului-din-2023>, martie 28)

⁵(<https://www.rfi.ro/economie-145484-turismul-de-primavara-din-paris-infloreste-ciuda-pandemiei-si-conflictului-din-2023>, martie 28)

⁶(<https://www.rfi.ro/economie-145484-turismul-de-primavara-din-paris-infloreste-ciuda-pandemiei-si-conflictului-din-2023>, martie 28)

„oportunitățile de consum” pentru turiști. Prin urmare, veniturile din turism ar putea fi mult mai mari decât sunt în prezent.¹

2018 a fost cel mai bun an din Franța pentru turism, chiar dacă demonstrațiile cu veste galbene au paralizat mari orașe timp de săptămâni, cu greve ale lucrătorilor feroviari și ai companiilor aeriene. Anul trecut 89,4 milioane de străini au vizitat Franța, în creștere cu 3% față de anul precedent (2017). Cu toate acestea, raportul oficial al Adunării Naționale Franceze s-a referit la veniturile din turism că fiind „dezamăgitoare” și „cu mult sub potențial”. Cu alte cuvinte, Franța poate face mai bine.²

Franța este lider mondial în ceea ce privește sosirile de turiști, dar este doar al treilea în ceea ce privește încasările din turism. Cele 55 de miliarde de euro ale Franței sunt în spatele celor 60 de miliarde de euro ale Spaniei și foarte nu departe de cele 58 de miliarde de euro ale Italiei. Pregătirea alimentelor și tehnică adecvată. Cu cât restaurantul este mai rafinat, cu atât mai multe preparate franțuzești sunt în meniu. Francezii își abordează mâncarea destul de diferit față de toate celelalte țări. Bucătăria franceză a câștigat o medalie de aur în lumea artelor culinare. Marile sale simboluri sunt vinul, pâinea și brânza. În străinătate, specialitățile culinare franceze sunt un lux și o plăcere să te bucuri de viața franceză.³

Analiza SWOT a turismului gastronomic general

Puncte tari

- Experiența în domeniu
- Imagine bună pe piața internațională
- Varietatea produselor culinare
- Raport preț/calitate bun

Puncte slabe

- Capacitatea insuficientă de deservire în perioadele aglomerate
- Lipsa locurilor de parcare
- Traficul aglomerat în zonele frecventate

Oportunități

- Atragerea turiștilor pasionați de gastronomie
- Servirea mesei alături de peisaje unice
- Cunoașterea culturii gastronomice

Amenințări

- Temperaturile ridicate în timpul verii
- Concurența la nivel internațional

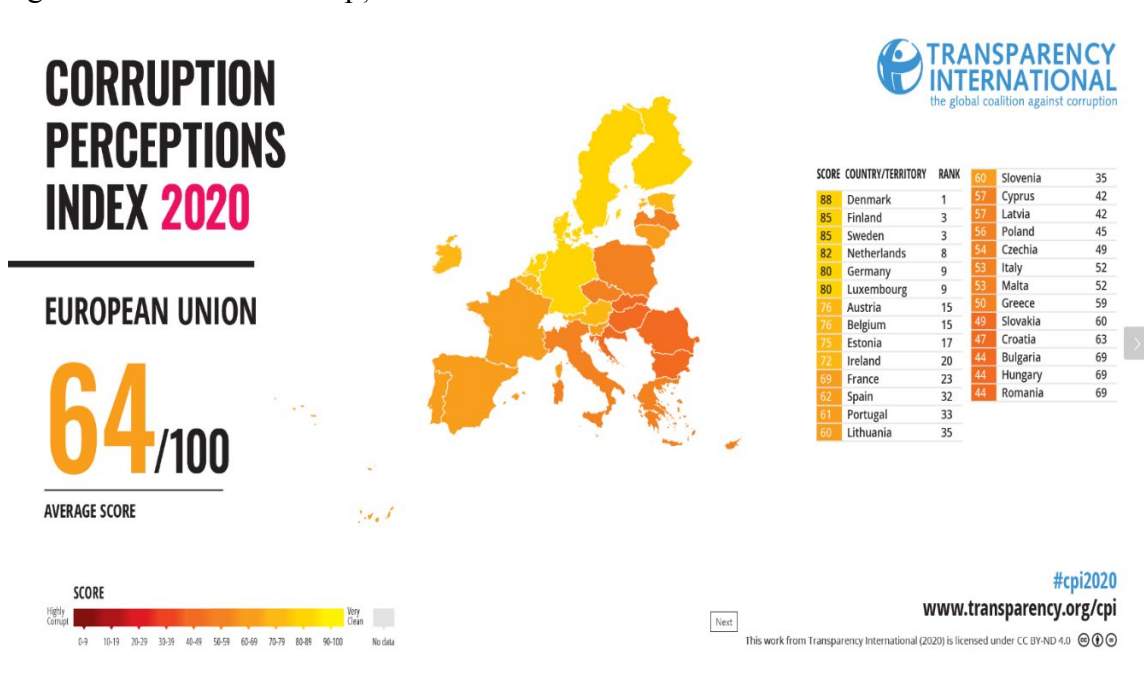
¹(<https://rb.gy/wmyu79> 2023, martie 23)

²(<https://rb.gy/wmyu79> 2023, martie 23)

³(<https://rb.gy/wmyu79> 2023, martie 23)

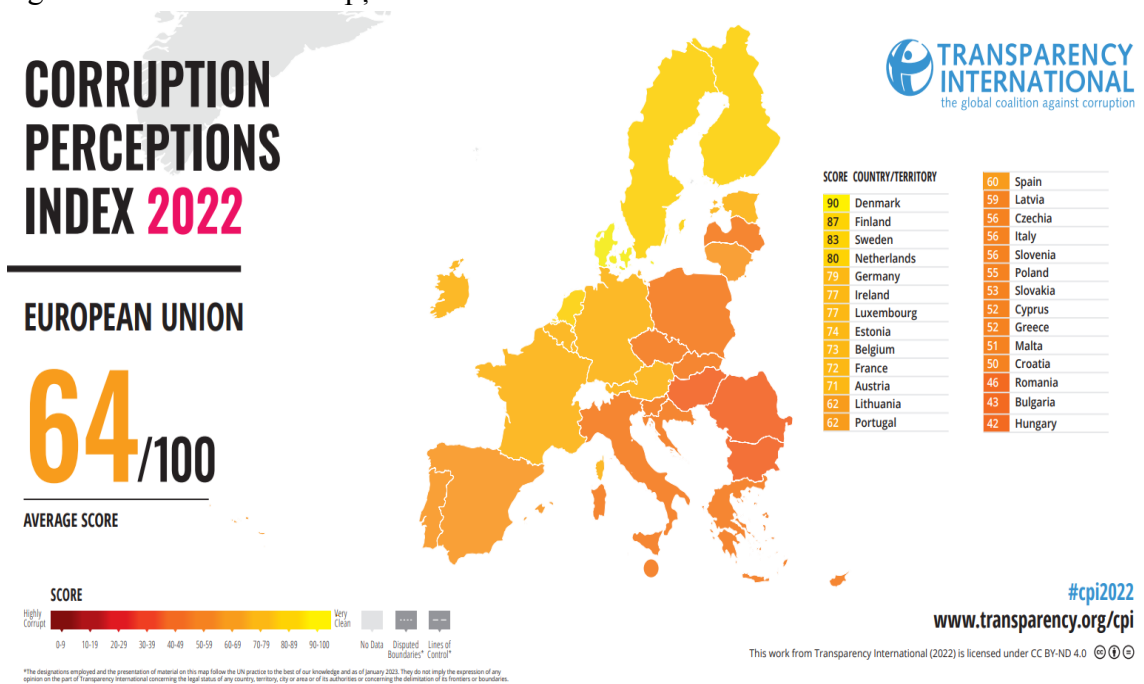
Indicele de corupție Italia-Franța 2020-2022

Imagine 1.1 Indicele de corupție 2020



Sursa: (<https://www.transparency.org.ro/ro/tiropage/indicele-de-perceptie-coruptiei-2020>)

Imagine 1.2 Indicele de corupție 2022



Sursa: (<https://www.transparency.org.ro/ro/tiropage/indicele-de-perceptie-coruptiei-2022>)

Legendă:

Punctaj	Corupție scăzută					Corupție ridicată				
	95–90	89–80	79–70	69–60	59–50	49–40	39–30	29–20	19–10	09–05

Turismul gastronomic pe regiuni

Italia

Canaderli sunt găluște de pâine, specifice în partea de nord-est a țării, apărute dintr-un principiu numit "*cucina povera*" (bucătărie săracă). Aceste găluște sunt un remediu de a folosi pâinea veche, aceasta urmând a fi amestecată cu carne de porc , ouă, lapte și ceapă, fiind fierte și servite cu unt topit.

Imagine 1.3 Canaderli



Sursa: Google

Ossobuco este emblematic Lombardiei și conține o porție de carne cu un os mare de vită ce este alăturat cu roșii și orez, însă deliciul acestui fel de mâncare îl dă măduva osului.¹

Imagine 1.4 Ossobuco



Sursa: Wikipedia

Lasagna este specifică în Bologna și desi are originile grecești din cuvântul "Laganon", care descrie primele paste făinoase cunoscute , aceasta constă în coacerea foilor de pastă alaturi de carne, sos de roșii si brânză parmigiano.²

¹(<https://ro.gottamentor.com/buon-appetito-27-traditional-italian-recipes-region-that-will-transport-you-land-pasta> 2023, martie 26)

²(<https://www.lauralaurentiu.ro/retete-culinare/retete-mancare/osso-bucco.html> 2023, martie 28)

Imagine 1.5 Lasagna



Sursa: Google

Focaccia este specific orașului Liguria și este un fel de pâine ce conține brânză, ulei de măsline, făină de grâu combinate într-un strat subțire și crocant. *Focaccia di Recco* este o indicație geografică protejată (IGP) în Uniunea Europeană, fiind primul fel de mâncare de specialitate din lume protejat de logo-ul comunitar.¹

Imagine 1.6 Focaccia



Sursa: Google

Pastele carbonara sunt tradiționale în Roma și Lazio. Acestea sunt pregătite cu ingrediente tradiționale, un sfecific al Italiei. Ceea ce le face speciale sunt brânza specifică zonei și piperul negru.²

¹(Eurostat, 2023, martie 26)

²(<https://ro.gottamentor.com/buon-appetito-27-traditional-italian-recipes-region-that-will-transport-you-land-pasta> 2023, martie 26)

Imagine 1.7 Paste carbonara



Sursa: Wikipedia

O altă emblemă a Italiei la capitolul mâncare o reprezintă pizza ce este specifică în Napoli. Legenda zice că pizza a fost creată în 1889 de Raffaele Esposito pentru Regina Regatului Italiei, Margherita de Savoia, de aici celebra pizza margherita.¹

Imagine 1.8 Pizza



Sursa : Wikipedia

Gelato este specifică în Florența și este recunoscută ca fiind una dintre cele mai bune înghetate datorita aromelor speciale, cea mai des utilizata fiind cea de fistic.²

¹(<https://adevarul.ro/stil-de-viata/bucatarie/pizza-margherita-denumita-dupa-o-regina-italiana-1396599.html> 2023, martie 26)

²(<https://www.gustoepassione.ro/noi-si-gelato/> 2023, martie 27)

Imagine 1.9 Gelato



Sursa: Sursă proprie

Cannelloni poate fi realizat ca și desert dar și fel principal de mâncare. Acesta era consumat înaintea începerii Postului Mare, la Carnavale, de aici și denumirea. Ingredientul secret este dat de fistic, combinat cu bucăți de ciocolată.¹

Imagine 1.10 Cannelloni



Sursa: Google

În ceea ce privește desertul, italienii utilizează pandișpan și cremă de fistic/ciocolată.

Imagine 1.11 Pandișpan



Sursa: Sursă proprie

¹(<https://blog.supermercato.ro/cannoli-siciliani-2/> 2023, martie 27)

Franța

Cele mai căutate feluri de mâncare din gastronomia franceză

În Franța, este imposibil să ne imaginăm o masă fără celebra baghetă. Bagheta este cea mai comună și populară pâine. Baghetele lungi, subțiri și aurii sunt vedetă oricărei brutării. În Franța, brutăriile sunt decorate în stil artizanal.¹

Imagine 1.12 Baghetă



Sursa: Google

Foie gras, specific din sud-vestul Franței este o delicată celebra a bucătăriei franceze, făcută din ficat de rață sau gâscă, îngrășată special cu acest scop. Foie gras poate fi preparat în multe feluri, iar Franța este cel mai mare producător și consumator al acestui celebru fel de mâncare.²

Imagine 1.13 Foie gras



Sursa: Google

¹(<https://www.lifeandtravel.ro/ce-sa-mananci-in-vacanta-franta/> 2023, martie 23)

²(<https://www.lifeandtravel.ro/ce-sa-mananci-in-vacanta-franta/> 2023, martie 23)

Trufele, aparținând sudului Franței, sunt un tip de ciuperci de pământ foarte căutate și foarte scumpe. Acestea sunt folosite în rețete diverse și apreciate de gurmanzi din toată lumea. Pot fi asezonate perfect cu o bere artizanală.¹

Imagine 1.14 Trufele



Sursa: Google

Bouillabaisse, originar din sud-estul Franței, Marsilia, este o mâncare de pește la care adaugi ingrediente după ce ți-a fost adusă la masă. Peștele este de obicei servit separat, cu sos și pâine prăjită, pe care le poți adăuga dacă vrei.²

Imagine 1.15 Bouillabaisse



Sursa: Google

Escargot sunt consumați în cea mai mare cantitate în orașul Paris. Ideea că melcii să mănânce melci ar putea fi puțin surprinzătoare, dar nu spune nu până nu încerci. În această mâncare, melcii sunt gătiți în unt și usturoi, ceea ce este delicios.³

¹(<https://www.lifeandtravel.ro/ce-sa-mananci-in-vacanta-franta/> 2023, martie 23)

²(<https://www.lifeandtravel.ro/ce-sa-mananci-in-vacanta-franta/> 2023, martie 23)

³(<https://www.lifeandtravel.ro/ce-sa-mananci-in-vacanta-franta/> 2023, martie 23)

Imagine 1.16 Escargot



Sursa: Google

Brânza trebuie să încercați sutele de brânzeturi franțuzești, dar brânza Brie, foarte făimoasă și deși are originile în nordul Franței, aceasta a fost cunoscută sub numele de "brânză regală" sau, după Revoluția franceză, "Regele Brânzeturilor", și a fost apreciată atât de țărănime cât și nobilime.¹

Imagine 1.17 Brânză Brie



Sursa: Google

Crème brûlée, francezii o numesc crème brûlée, este un desert foarte popular în Paris, Franța.²

¹(Google 2023, martie 27)

²(<https://www.lifeandtravel.ro/ce-sa-mananci-in-vacanta-franta/> 2032, martie 23)

Imagine 1.18 Crème brûlée



Sursa: Google

Macarons pot fi găsite peste tot în lume, dar Franța este locul de naștere al acestor delicatese.¹

Imagine 1.19 Macarons



Sursa: Google

Crepes clătitele franțuzesti, născute într-o regiune din nord-vestul Franței, care pot fi acoperite cu aproape orice, fie că este vorba de căpșuni, șuncă sau brânză. Deși le puteți găsi aproape oriunde, nu există nimic ca ele în Franța.²

Imagine 1.20 Crepes



Sursa: Google

¹(<https://www.lifeandtravel.ro/ce-sa-mananci-in-vacanta-franta/> 2023, martie 23)

²(<https://www.lifeandtravel.ro/ce-sa-mananci-in-vacanta-franta/> 2023, martie 23)

Croisantele nu pot lipsi din lista preparatelor franțuzești. Foarte populare ca produs pentru micul dejun, croisantele franțuzești sunt delicioase. Acestea sunt de asemenea cel mai frecvent consumate în orașul Paris.¹

Imagine 1.21 Coisant



Sursa: Google

Situație prețuri alimente ale unui turist

Italia

Masă restaurant ieftin	74 ron
Masă pentru 2 persoane	297 ron
Mc Meal la McDonalds	40 ron
Bere de casă(0,5 l)	25 ron
Bere import (0.33 l)	20 ron
Coca Cola/ Pepsi (0,33 l)	11 ron
Apă (0.33 l)	5.3 ron
Cappucino (regulat)	7.4 ron
Cafea espresso	5.2 ron
Cheeseburger (fastfood)	12 ron

Sursa: (<http://hikersbay.com/prices/italy?lang=ro#num-prices-restaurants>)

Franța

Masă restaurant ieftin	74 ron
Masă pentru 2 persoane	297 ron
Mc Meal la McDonalds	50 ron
Bere de casă(0,5 l)	30 ron
Bere import (0.33 l)	25 ron

¹(<https://www.lifeandtravel.ro/ce-sa-mananci-in-vacanta-franta/> 2023, martie 23)

Coca Cola/ Pepsi (0,33 l)	13 ron
Apă (0.33 l)	9,2 ron
Cappucino (regulat)	14 ron
Cafea espresso	10 ron
Cheeseburger (fastfood)	15 ron

Sursa: (<http://hikersbay.com/prices/france?lang=ro#num-prices-restaurants>)

Conform acestei situații un turist cheltuie aproximativ pe o masă pentru 2 persoane în Italia 175 ron, iar în Franța 185 ron.

Concluzii

În urmă analizei, Italia și Franța sunt 2 țări cu potențial turistic mare. Din punct de vedere al statisticilor Franța este în urmă cu 3 miliarde de euro față de Italia (Cele 55 de miliarde de euro ale Franței sunt în spatele celor 60 de miliarde de euro ale Spaniei și foarte nu departe de cele 58 de miliarde de euro ale Italiei.¹⁾)

Prețurile unei mese la restaurant sunt mai reduse în Italia decât în Franța cu 2 euro. Astfel, diferența dintre cele 2 țări nu are impact considerabil asupra bugetului vizitatorului.

Această evaluare a concluzionat că cele 2 țări diferite, pot fi accesate de către turiști în același mod. Vizitatorii au puterea de a decide destinația dintre aceste 2 țări, în funcție de preferințele culinare, varietatea produselor gastronomice, fiind existența în ambele culturi.

Bibliografie

- Dario Castagno, Robert Rodi Too Much Tuscan Sun, 2004: pg 34
- Girish Prayag, Saurabh Kumar Dixit, Gastronomic Tourism Experiences and Experiential Marketing, 2022: pg 73-90
- <http://hikersbay.com/prices/france?lang=ro#num-prices-restaurants> 2023, martie 26
- <http://hikersbay.com/prices/italy?lang=ro#num-prices-restaurants> 2023, martie 26
- <https://adevarul.ro/stil-de-viata/bucatarie/pizza-margherita-denumita-dupa-o-regina-italiana-1396599.html> 2023, martie 27
- <https://biblioteca.regielive.ro/referate/turism/gastronomia-franceza-222402.html>
- <https://blog.supermercato.ro/cannoli-siciliani-2/> 2023, martie 26
- https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/france_ro
- https://images.transparencycdn.org/images/CPI2022_EU_EN-1.pdf 2023, martie 18
- https://images.transparencycdn.org/images/CPI2022_Map_FR.pdf 2023, martie 26
- <https://pdfcoffee.com/marketing-general-si-turistic-italia-pdf-free.html> 2023, martie 19
- <https://rb.gy/wmyu79> 2023, martie 23
- <https://rb.gy/wmyu79> 2023, martie 23
- <https://ro.gottamentor.com/buon-appetito-27-traditional-italian-recipes-region-that-will-transport-you-land-pasta> 2023, martie 26
- <https://ro.wikipedia.org/wiki/Fran%C8%9Ba> 2023, martie 23
- <https://ro.wikipedia.org/wiki/Fran%C8%9Ba> 2023, martie 23
- <https://ro.wikipedia.org/wiki/Fran%C8%9Ba> 2023, martie 26

¹(<https://rb.gy/wmyu79> 2023, martie 23)

- https://ro.wikipedia.org/wiki/Indicele_de_percep%C8%9Bie_a_corup%C8%9Biei 2023, martie 26
- <https://www.ceccarbusinessmagazine.ro/italia-si-franta-lideri-ai-turismului-din-uniunea-europeana-a10360/> 2023, martie 26
- <https://www.ceccarbusinessmagazine.ro/topul-statelor-contributoare-la-pib-ul-ue-germania-25-franta-17-italia-12-a8840/> 2023, martie 26
- <https://www.europafm.ro/sectorul-turistic-din-italia-a-fost-afectat-grav-de-pandemie> (2023 martie 16
- <https://www.gustoepassione.ro/noi-si-gelato/> 2023, martie 26
- <https://www.lauralaurentiu.ro/retete-culinare/retete-mancare/osso-bucco.html> 2023, 28 martie
- <https://www.lifeandtravel.ro/ce-sa-mananci-in-vacanta-franta/> 2023, martie 23
- <https://www.lifeandtravel.ro/ce-sa-mananci-in-vacanta-franta/> 2023, martie 23
- <https://www.rfi.ro/economie-145484-turismul-de-primavara-din-paris-infloreste-ciuda-pandemiei-si-conflictului-din-2023>, martie 28
- <https://www.rfi.ro/economie-145484-turismul-de-primavara-din-paris-infloreste-ciuda-pandemiei-si-conflictului-din-2023>, martie 28
- <https://www.rfi.ro/economie-145484-turismul-de-primavara-din-paris-infloreste-ciuda-pandemiei-si-conflictului-din-2023>, martie 28
- https://www.romaniatv.net/turism-gastronomic-in-jurul-lumii-top-5-al-tarilor-unde-se-mananca-bine_27307.html 2023, martie 23
- <https://www.transparency.org.ro/ro/tiropage/indicele-de-perceptie-coruptiei-2021> 2023, martie 23
- Tudor Drădanu, Instantanee din lumea largă, 1986:pg 120-145

Rolul convergenței reale în adoptarea monedei euro. Cazul României

LUPU ISABELLE¹

Facultatea de Economie Teoretică și Aplicată

Introducere

Încă de la intrarea în Uniunea Europeană în 2007, oamenii s-au întrebat când o să aderăm la Uniunea Monetară. Acest subiect este încă în vogă și acum, amplificat de Croația, care a adoptat moneda euro, la 1 Ianuarie 2023.

Astfel, mi-am pus și eu întrebarea „Dar oare de ce nu adoptăm moneda?”.

Pentru a răspunde, am analizat procesul de aderare, punând accentul pe rolul convergenței reale, care este cheia stabilității și apropierii de economia celorlalte state membre.

Aceste criterii au fost stabilite pentru a garanta că țările care aderă la zona euro sunt capabile să își mențină stabilitatea economică și să se adapteze la schimbările economice. Prin urmare, îndeplinirea acestor criterii este esențială pentru ca România să devină membră a zonei euro și să beneficieze de avantajele acesteia.

1. Scurt istoric al Uniunii Europene

Uniunea Europeană reprezintă un parteneriat economic și politic, care reunește 27 de țări aflate pe continentul european. Ideea de uniune a luat ființă încă din 1958, când Belgia, Germania, Franța, Italia, Luxemburg și Țările de Jos au creat împreună Comunitatea Economică Europeană (CEE). De atunci, până în prezent, s-au alăturat 22 de țări (Regatul Unit părăsind UE în 2020), care au lucrat împreună la consolidarea Europei pe care o știm astăzi. Politicile și deciziile luate la nivelul uniunii sunt convenite democratic de statele membre, întemeiate prin semnarea tratatelor, care promit respectarea rezoluțiilor votate.

Tratatul privind Uniunea Europeană prevede că „Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Aceste valori sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați.” (articolul 2)

Integrarea monetară în Uniunea Europeană este un proces complex și continuu care a început cu semnarea Tratatului de la Maastricht în 1992. Acesta a deschis calea pentru crearea monedei unice europene și a stabilit criterii stricte pentru aderarea la zona euro.

Primul pas important a fost crearea Băncii Centrale Europene (BCE) în 1998, care a devenit responsabilă pentru politicile monetare ale zonei euro și de gestionarea monedei unice. Aceasta a implicat o tranziție importantă de la politicile monetare naționale la o politică monetară unică pentru toate statele membre.

¹ lupuisabelle21@stud.ase.ro

Figura 1 https://european-union.europa.eu/easy-read_ro

Al doilea pas a fost introducerea monedei euro ca monedă unică în 1999. Prima dată, a fost introdusă în formă electronică, iar în 2002 a devenit monedă de circulație legală. În prezent, moneda euro este utilizată de 20 state membre ale Uniunii Europene și este una dintre cele mai importante monede internaționale.

Ultima etapă în integrarea monetară a fost adoptarea „Pactului de stabilitate și creștere” în 1997. Acest pact a stabilit un cadru pentru coordonarea politicilor fiscale ale statelor membre, astfel încât să se evite dezvoltarea unor dezechilibre fiscale care ar putea pune presiune pe uniunea monetară.

1.1 Uniunea monetară Europeană și Teoria zonelor monetare optime

Figura 2 <https://forexgrafic.weebly.com/uniunea-economic259-si-monetar259-european259-indicatori-economici.html>

“De peste o jumătate de secol, Uniunea Europeană (UE) oferă pace, stabilitate și prosperitate, contribuie la îmbunătățirea nivelului de trai al cetățenilor Europei și a lansat moneda europeană unică: euro.”¹

În Decembrie 1991, Consiliul European a luat decizia de a înființa Uniunea Economică Monetară prin semnarea Tratatului de la Maastricht. UEM este un spațiu economic, social și politic, care presupune reglementarea politicilor economice, fiscale și monetare comune. Organizația, în prezent este formată din 20 state membre care au introdus moneda unică euro. Toate țările care s-au înscris în Uniunea Europeană, în afară de Danemarca, au obligativitatea ca la un moment dat să adopte moneda euro după îndeplinirea criteriile de convergență stabilite în Tratatul de la Maastricht.

Teoria zonelor monetare optime (TZMO) este o teorie economică care se concentrează asupra condițiilor necesare pentru ca o uniune monetară să fie funcțională. TZMO a fost dezvoltată de economistul Robert Mundell în 1961 și a fost utilizată pentru a analiza și evalua costurile și beneficiile asociate adoptării unei monede unice.

În cazul Uniunii Monetare Europene, există argumente în favoarea și împotriva conformității cu teoria zonelor monetare optime. Conform TZMO, o uniune monetară ar trebui să aibă o serie de caracteristici, cum ar fi similarități economice între statele membre, mobilitate ridicată a factorilor de producție, grad ridicat de integrare economică și fiscală și guvernare comună. Cu toate acestea, zona euro nu îndeplinește aceste criterii. Țările membre ale zonei euro au economii diferite în ceea ce privește structura economică, gradul de dezvoltare și nivelul de flexibilitate a prețurilor și salariilor, mobilitatea factorilor de producție nu este suficient de dezvoltată.

1.2 Beneficiile și costurile aderării României la zona euro

Adoptarea monedei euro nu este doar o obligație datorată Uniunii, ci mai degrabă reprezintă o decizie dificilă care poate schimba parcursul țării. Aceasta poate fi o oportunitate de dezvoltare și stabilizare a economiei românești și de apropiere de celelalte state vestice, dar poate însemna și costuri pe care nu știm dacă suntem dispuși să le plătim.

Beneficiile monedei unice se referă la eliminarea costurilor de tranzacție asociate schimbului valutar, precum și eliminarea riscului generat de incertitudinea privind evoluția viitoare a cursurilor de schimb.

Una dintre principalele beneficii ale utilizării unei monede comune, cum ar fi euro, este faptul că elimină riscul de fluctuații valutare și volatilitatea monetară, ceea ce poate ajuta la menținerea stabilității economice. Acest lucru, împreună cu puterea recunoscută internațional a monedei euro, poate crește încrederea investitorilor în economia României și poate duce la creșterea investițiilor străine. Un studiu realizat de Banca Națională a României, în 2019, arată că adoptarea monedei euro ar atrage investiții de până la 1,8 miliarde de euro în primii doi ani de la adoptare.

Schimbul valutar este unul dintre principalele obstacole cu care se confruntă afacerile internaționale, iar această problemă este cu atât mai mare pentru companiile mici și mijlocii. Pentru a realiza plăți sau a primi plăți din afaceri cu parteneri din alte țări, este necesar să se schimbe moneda, ceea ce poate duce la costuri ridicate de conversie și la fluctuații ale cursului

¹ UE - Ce este și ce face - Publications Office of the European Union. <https://op.europa.eu/webpub/com/eu-what-it-is/ro/>.

valutar. Utilizarea euro ca monedă comună poate simplifica acest proces și poate reduce costurile asociate cu schimbul valutar și cu conversia monedei.

Prin aderarea la zona euro și prin utilizarea politicilor monetare comune, costurile de emisie a obligațiunilor și împrumuturilor în România ar putea fi reduse semnificativ. Acest lucru se datorează faptului că nu ar mai exista riscul valutar și rata dobânzii atât de ridicate, ceea ce ar face costurile de împrumut să fie similare cu cele din alte țări din zona euro. În plus, s-ar aduce o mai mare transparență în tranzacțiile financiare și s-ar reduce riscul de fraude monetare prin utilizarea unui sistem bancar comun în cadrul zonei euro.

Pe de altă parte, adoptarea monedei euro în România ar presupune și costuri semnificative, atât pentru guvernul român, cât și pentru sectorul privat. Aceste costuri ar putea include cheltuieli pentru îndeplinirea unui set de criterii de convergență nominală, care sunt menite să asigure stabilitatea și sustenabilitatea economiei României. Aceste criterii includ limitarea deficitului bugetar și a datoriei publice, menținerea stabilității prețurilor și a cursului de schimb. Realizarea acestor criterii implică costuri semnificative, care pot varia în funcție de țara care dorește să adere la zona euro.

Potrivit unui raport publicat de Banca Națională a României în 2020, cheltuielile necesare pentru îndeplinirea criteriilor de convergență nominală sunt estimate la aproximativ 1,3-2% din PIB în perioada premergătoare aderării.

Un exemplu al costurilor de convergență este reprezentat de măsurile fiscale și bugetare necesare pentru a reduce deficitul bugetar la sub 3% din PIB. În acest sens, România a adoptat mai multe reforme fiscale și bugetare în ultimii ani, care au vizat reducerea cheltuielilor și creșterea veniturilor. Potrivit datelor publicate de Ministerul Finanțelor Publice, deficitul bugetar al României a scăzut la 5,68% din PIB în 2022, față de 6,72% din PIB în 2021. Cu toate acestea, reducerea deficitului bugetar la sub 3% din PIB va implica noi măsuri de austeritate, cum ar fi reduceri de cheltuieli publice și creșteri de venituri fiscale, care pot avea un impact negativ asupra nivelului de trai al populației și asupra investițiilor.

O altă categorie de costuri de convergență este reprezentată de reformele structurale necesare pentru îmbunătățirea eficienței și competitivității economice. Aceste reforme pot include liberalizarea pieței muncii și a serviciilor, îmbunătățirea sistemului de educație și formare profesională și creșterea investițiilor în cercetare și dezvoltare. Potrivit unui raport publicat de Comisia Europeană în 2022, România se confruntă cu mai multe probleme structurale, cum ar fi un nivel scăzut al investițiilor private și publice, o piață a muncii rigidă și o calitate scăzută a infrastructurii. Aceste probleme necesită reforme semnificative, care pot fi costisitoare și care pot necesita o perioadă îndelungată de implementare.

Atunci când o țară aderă la o uniune monetară, cum este cazul aderării României la zona euro, una dintre cele mai importante costuri este pierderea suveranității monetare. Această pierdere poate fi costisitoare, deoarece România va pierde capacitatea de a-și ajusta politica monetară în funcție de specificitățile economice interne. În esență, România va fi nevoită să se supună politicii monetare impuse de Banca Centrală Europeană (BCE), care va urmări obiectivele monetare ale întregii zone euro, nu doar ale României. Acest lucru poate fi problematic în timpul unei crize economice sau a unei recesiuni, deoarece România nu va putea reduce dobânzile pentru a stimula creșterea economică, dacă BCE decide să mențină dobânzile ridicate în întreaga zonă euro.

Pe lângă pierderea suveranității monetare, există și alte costuri asociate aderării la zona euro, cum ar fi renunțarea la independența politicii monetare. În acest caz, țările pierd

importante instrumente ale politicii economice, respectiv cele specifice politicii monetare, adică manevrarea ratei dobânzii și a cursului de schimb. Aceste pierderi sunt mai mari sau mai mici, în funcție de diferențele dintre România și celelalte țări membre. Dacă există diferențe semnificative în structura economică, legală și instituțională, atunci economiile în cauză trebuie să găsească alternative la instrumentele monetare pentru a putea regla șocurile economice.

2. Importanța convergenței reale potrivit teoriei zonelor monetare optime

Teoria economică a zonelor monetare optime s-a dezvoltat în paralel cu evoluția procesului de integrare europeană, astfel aceasta constituie un cadru pentru analiza macroeconomică în vederea aprecierii stadiului de pregătire a unei țări pentru aderarea la o zonă monetară.

Pe lângă criteriile de convergență nominală, care sunt prevăzute în Tratatul de la Maastricht, au fost dezvoltate și repere pentru a măsura convergența reală. Acestea vizează asigurarea coeziunii structurilor economice ale statelor membre și ale celor candidate.

TZMO consideră convergența reală ca fiind importantă pentru o uniune monetară eficientă și stabilă, deoarece poate reduce diferențele economice dintre statele membre și poate reduce vulnerabilitatea acestora la șocurile externe. Diferențele economice semnificative dintre țările membre pot duce la tensiuni sociale și politice, iar convergența reală poate reduce aceste tensiuni prin creșterea nivelului de trai și reducerea disparităților economice.

Prin urmare, TZMO susține că statele membre ar trebui să își concentreze eforturile asupra criteriilor de convergență reală pentru a asigura succesul uniunii monetare. Acest lucru poate include investiții în capital uman și inovare, dezvoltarea infrastructurii și integrarea piețelor economice.

În lucrarea sa din 1961, "A Theory of Optimum Currency Areas", economistul Robert A. Mundell a prezentat condițiile necesare pentru ca o regiune să fie considerată o zonă monetară optimă (ZMO). Aceste condiții sunt:

- Grad ridicat de mobilitate a factorilor de producție - inclusiv mobilitatea forței de muncă, a capitalului și a bunurilor. Dacă factorii de producție nu se pot muta în mod liber în regiune, există riscul de dezechilibre economice între acestea.
- Grad ridicat de simetrie în structura economică -, astfel încât schimbările economice să afecteze în mod similar toate regiunile membre.
- Grad ridicat de flexibilitate - în ceea ce privește politicile fiscale și monetare pentru a putea răspunde la schimbările economice.
- Grad redus de risc de divergență economică - acest lucru poate fi realizat prin implementarea unor politici economice comune sau prin supravegherea și reglementarea strânsă a politicilor economice individuale ale regiunilor.

2.1. Convergența reală. Importanță și criterii

Criteriile nominale nu sunt suficiente pentru aderarea la ZE. Evidența empirică bogată arată că, fără o compatibilitate structurală corespunzătoare, care să aibă corespondent în convergența reală, poziția în ZE este precară și aduce riscuri mari.

Convergența reală este un concept cheie în cadrul integrării economice și monetare în Uniunea Europeană. Aceasta se referă la procesul prin care economiile naționale se apropie de cele ale altor state membre ale UE din punct de vedere al nivelului de dezvoltare economică și al standardelor de viață.

Așa cum am menționat anterior, în cazul convergenței reale nu există o definiție neechivocă și nici repere numerice exacte, motiv pentru care statele pretendente pot fi sau nu suficient de stimulate să le îndeplinească. Fără să fie considerat un criteriu obligatoriu de evaluare și de acceptare a țării candidate în zona euro, acest criteriu este folosit mai mult în analizele de evaluare pentru a măsura reducerea decalajului de venit pe locuitor față de alte țări și față de media zonei euro sau de media UE.

Pentru a evalua convergența reală a economiei românești cu cea europeană, s-au utilizat o serie de indicatori, precum nivelul PIB/locuitor, gradul de deschidere, convergența structurală și sincronicitatea ciclurilor de afaceri

2.2 Instrumente de măsurare a convergenței reale la nivel național

Convergența reală reprezintă un proces prin care țările își aliniază nivelurile de dezvoltare economică, socială și instituțională pentru a reduce disparitățile dintre ele. Această convergență poate fi măsurată folosind instrumente de măsurare a convergenței reale la nivel național.

Este important să se folosească mai multe instrumente de măsurare a convergenței reale pentru a avea o imagine mai cuprinzătoare a nivelului de dezvoltare al unei țări și a disparităților dintre regiuni sau state. Utilizarea acestor instrumente poate ajuta la identificarea zonelor care necesită mai multă atenție și investiții pentru a reduce decalajele economice și sociale și pentru a asigura o dezvoltare sustenabilă și echitabilă la nivel național.

Un astfel de instrument este Produsul Intern Brut (PIB) pe cap de locuitor. PIB-ul reprezintă valoarea totală a bunurilor și serviciilor produse într-o țară într-un anumit interval de timp, iar împărțirea acestui indicator la numărul de locuitori ai țării ne oferă PIB-ul pe cap de locuitor. Această măsură poate fi utilizată pentru a evalua nivelul de dezvoltare economică a unei țări și poate fi comparată cu alte țări pentru a identifica disparitățile dintre ele.

Alte două instrumente importante în evaluarea convergenței reale la nivel național sunt:

- Gradul de deschidere care se referă la nivelul de implicare al unei țări în economia globală, măsurat prin importul și exportul de bunuri și servicii. O țară cu un grad ridicat de deschidere are mai multe oportunități de a beneficia de schimburile comerciale și poate fi mai puțin vulnerabilă la tulburările economice interne.
- Convergența structurală este procesul prin care o țară își ajustează structura economică și productivă pentru a fi mai compatibilă cu cele ale altor țări din UE și pentru a promova convergența reală la nivelul Uniunii Europene.

Evaluarea acestor instrumente poate ajuta la identificarea politicilor și reformelor necesare pentru a sprijini procesul de convergență reală și pentru a promova o dezvoltare durabilă și echitabilă la nivel național și european.

3. Stadiul convergenței reale în România

Putem spune că există progrese semnificative în ceea ce privește reducerea decalajelor economice și sociale în comparație cu alte țări din UE. În ultimii ani, România a înregistrat o creștere economică semnificativă, ceea ce a dus la o creștere a PIB-ului pe cap de locuitor.

În plus, România a adoptat o serie de reforme economice și structurale pentru a îmbunătăți mediul de afaceri, pentru a spori productivitatea și competitivitatea și pentru a reduce decalajele regionale. Aceste reforme includ îmbunătățirea infrastructurii, creșterea

investițiilor în cercetare și inovare, precum și dezvoltarea sectorului energetic și al tehnologiilor informaționale și de comunicații.

3.1 Convergența PIB_ului pe cap de locuitor

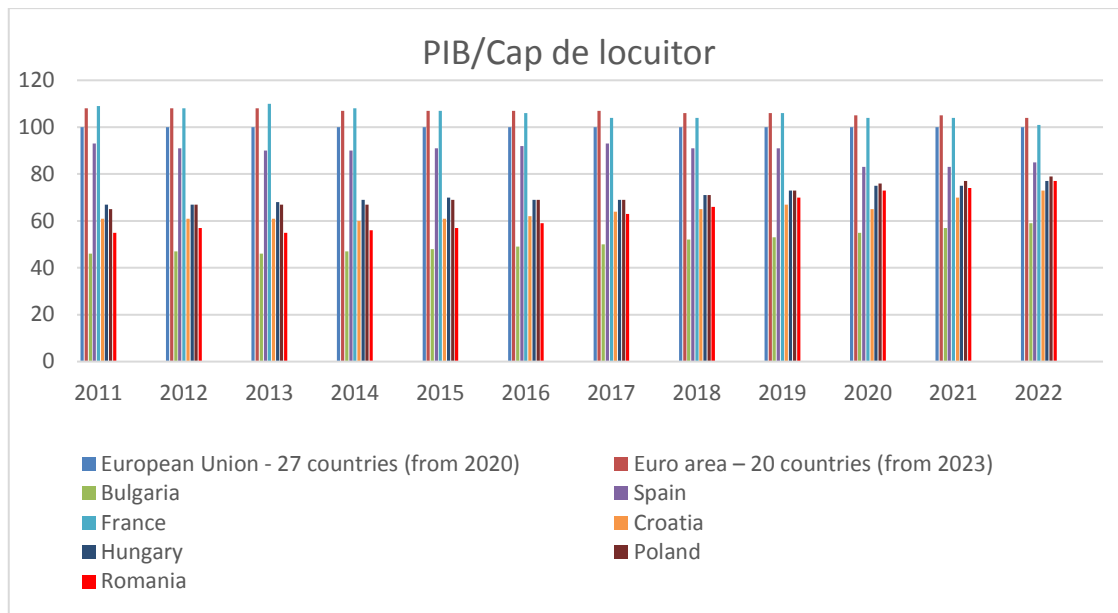
Convergența PIB-ului pe cap de locuitor reprezintă unul dintre indicatorii-cheie ai stadiului de dezvoltare economică a unei țări și al procesului de convergență reală cu restul statelor membre ale Uniunii Europene. În cazul României, acest indicator a avut o evoluție semnificativă în ultimii ani, însă diferențele față de media UE rămân încă semnificative.

În anul 2021, conform datelor publicate de Eurostat, PIB-ul pe cap de locuitor în România a fost de aproximativ 14.300 de euro, ceea ce reprezintă o creștere de 6,5% față de anul precedent. Această creștere a fost susținută în principal de sectorul industrial și de exporturi, care au reprezentat principalele motoare ale creșterii economice în perioada recentă.

Cu toate acestea, România încă se confruntă cu diferențe semnificative față de media UE în ceea ce privește PIB-ul pe cap de locuitor. Astfel, conform aceluiași date publicate de Eurostat, media UE în 2021 a fost de 33.500 de euro, adică de aproximativ două ori mai mare decât în România. Această diferență este una semnificativă și demonstrează că procesul de convergență reală încă mai are un drum lung de parcurs în România.

Există mai multe motive care explică această diferență semnificativă între România și media UE. Printre acestea se numără: nivelul scăzut al investițiilor străine directe, nivelul scăzut al salariilor, care afectează puterea de cumpărare a populației, dar și o infrastructură insuficient dezvoltată și o calitate a educației și a sistemului de sănătate care trebuie îmbunătățită.

Figura 3 <https://ec.europa.eu/eurostat>



3.2 Gradul de deschidere a economiei

În cazul României, acest indicator a avut o evoluție semnificativă în ultimii ani, iar anul 2021 nu face excepție.

România lucrează activ la o economie mai deschisă și dinamică, iar eforturile sale se reflectă în gradul de deschidere a economiei sale în 2021-2022. Gradul de deschidere a unei

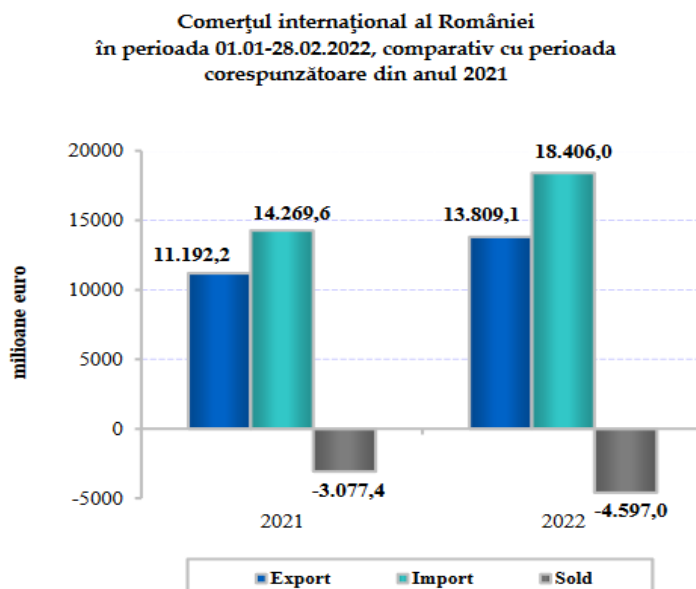
economii se referă la măsura în care o țară este integrată în economia globală prin comerț, investiții și alte activități economice. În ultimii ani, România a înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește îmbunătățirea deschiderii economice, ceea ce a contribuit la creșterea și dezvoltarea sa economică.

Unul dintre principalii factori care conduce gradul de deschidere a economiei României este aderarea sa la Uniunea Europeană (UE). Ca stat membru al UE, România are acces la o piață vastă de peste 500 de milioane de consumatori, ceea ce oferă un impuls semnificativ oportunităților sale de comerț și investiții. UE a oferit, de asemenea, sprijin reformelor economice din România și a ajutat țara să își alinieze politicile și reglementările cu standardele UE, ceea ce a îmbunătățit competitivitatea și atractivitatea sa pentru investitorii străini.

Un alt factor care contribuie la gradul de deschidere a economiei României este politica sa comercială. România a urmărit activ acorduri de liber schimb cu alte țări și regiuni, inclusiv Acordul cuprinzător de economie și comerț (CETA) cu Canada și acordul Asociației Europene de Liber Schimb (EFTA) cu Elveția, Norvegia, Islanda și Liechtenstein. Aceste acorduri au ajutat la creșterea volumului de comerț al României și la diversificarea piețelor sale de export, ceea ce a redus dependența țării de o singură piață sau regiune.

În plus, România a făcut eforturi pentru a îmbunătăți mediul său de afaceri și a atrage investiții străine. Guvernul a implementat o serie de măsuri pentru a reduce birocrăția, a simplifica procedurile și a îmbunătăți transparența, ceea ce a făcut mai ușoară operațiunile de afaceri în țară. Guvernul a oferit, de asemenea, diverse stimulente, cum ar fi scutiri de taxe și subvenții, pentru a atrage investitori străini în sectoare cheie, cum ar fi IT, producția și energia regenerabilă.

Figura 4 http://www.imm.gov.ro/adaugare_fisiere_imm/2022/05/RO-Comert-international-02-2022.pdf



« Valoarea totală a comerțului internațional al României, în primele două luni ale anului 2022, a fost de 32.215,1 mil. euro, în creștere cu 26,5% față de primele două luni ale anului 2021, exportul înregistrând o creștere la 13.809,1 mil. euro (+23,4%), iar importul o creștere la 18.406,0 mil. euro (+29,0%). În aceste condiții, deficitul balanței comerciale a României a crescut cu 49,4%,

de la nivelul de -3.077,4 mil. euro (la 28 februarie 2021) la -4.597,0 mil. euro (la 28 februarie 2022) »
(http://www.imm.gov.ro/adaugare_fisiere_imm/2022/05/RO-Comert-international-02-2022.pdf)

Un alt indicator important al gradului de deschidere a economiei României este ponderea comerțului cu țările UE în totalul comerțului exterior al țării. În anul 2021, potrivit datelor publicate de Institutul Național de Statistică, comerțul cu țările UE a reprezentat aproximativ 76% din totalul comerțului exterior al României. Această cifră indică faptul că economia României este puternic dependentă de comerțul cu țările UE și de evoluțiile economice din aceste țări.

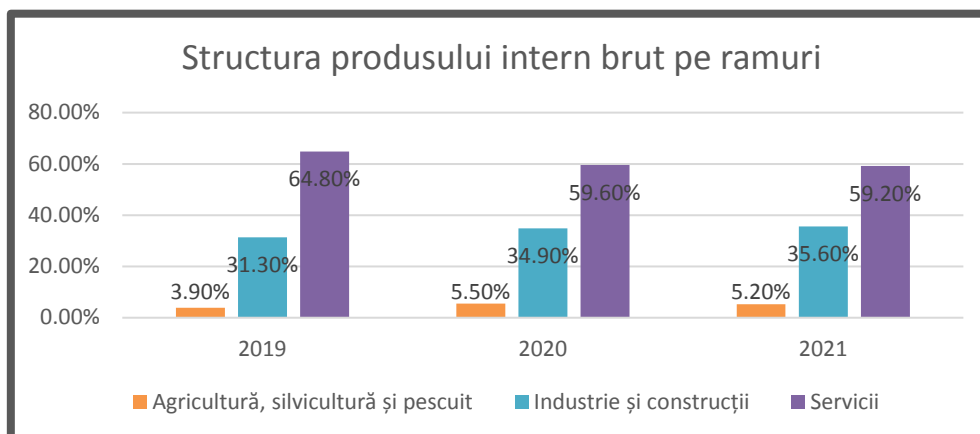
Totodată, România a înregistrat și progrese semnificative în ceea ce privește accesul la piețele externe. Potrivit datelor publicate de Ministerul Economiei, în anul 2021, România a exportat produse în peste 160 de țări și a înregistrat creșteri semnificative ale exporturilor în diferite sectoare, precum industria auto sau IT-ul.

3.3. Convergența structurală (a sectoarelor economice de activitate)

Convergența structurală reprezintă procesul prin care diverse sectoare ale economiei se dezvoltă și cresc în mod echilibrat și integrat. Aceasta s-a axat pe diversificarea economiei către sectoare mai moderne.

În ultimii ani, România a înregistrat schimbări semnificative în structura sa economică, cu o reducere a dependenței de sectoarele tradiționale, cum ar fi agricultura și industria grea, și o creștere în alte sectoare, cum ar fi tehnologia informației, serviciile și energia regenerabilă.

Figura 5 <https://ec.europa.eu/eurostat>



Potrivit datelor publicate de Institutul Național de Statistică (INS), structura economiei românești s-a schimbat semnificativ în ultimii ani, cu o creștere a ponderii sectorului serviciilor și o scădere a ponderii sectoarelor agricol și industrial. În anul 2021, sectorul serviciilor a reprezentat aproximativ 59,20% din PIB-ul României, în timp ce sectorul agricol a reprezentat 5,20% și sectorul industrial a reprezentat 35,60%.

Această evoluție reflectă procesul de modernizare și diversificare a economiei românești, care s-a axat pe dezvoltarea sectoarelor cu valoare adăugată ridicată și a serviciilor cu grad ridicat de tehnologizare. Potrivit datelor publicate de Ministerul Economiei, în anul 2021, sectorul serviciilor a fost un factor-cheie în conducerea convergenței structurale în România, reprezentând o pondere tot mai mare din PIB-ul țării. În cadrul sectorului de servicii, subsectoarele cele mai dinamice au fost cele legate de tehnologia informației și comunicării,

precum și serviciile de afaceri și financiare. Aceasta reflectă creșterea reputației României ca centru pentru servicii IT și dezvoltarea de software, precum și capacitatea sa de a furniza forță de muncă calificată și ieftină pentru funcțiile de back-office, cum ar fi contabilitatea și serviciul pentru clienți.

Unul dintre principalii factori care contribuie la convergența structurală a economiei României este integrarea sa în Uniunea Europeană. Ca stat membru UE, România are acces la finanțare, resurse și expertiză din partea altor state membre UE, ceea ce a contribuit la stimularea creșterii și dezvoltării alor sectoare. În plus, UE a oferit sprijin eforturilor României de a reforma economia și de a-și moderniza infrastructura, ceea ce a îmbunătățit competitivitatea țării și atractivitatea pentru investitorii străini.

Pandemia COVID-19 a avut un impact semnificativ asupra economiei României în 2020-2021, cu multe sectoare care au înregistrat scăderi ale producției și ocupării forței de muncă. Cu toate acestea, măsurile guvernamentale de sprijin pentru afaceri și gospodării în timpul pandemiei au ajutat la atenuarea unora dintre efectele negative. În plus, pandemia a evidențiat importanța digitalizării și inovației, care sunt componente cheie ale convergenței structurale a economiei României.

4. Concluzie

În concluzie, convergența reală reprezintă un proces esențial pentru asigurarea stabilității și sustenabilității economice și financiare a zonei euro și joacă un rol crucial în adoptarea monedei euro de către statele membre ale Uniunii Europene. Prin îndeplinirea criteriilor de convergență reală, statele membre pot contribui la consolidarea integrării europene și la creșterea prosperității economice și sociale în Europa.

Stadiul convergenței reale a României în anul 2022 arată progrese semnificative în ceea ce privește reducerea decalajelor economice și sociale față de alte țări din UE. Deși au fost adoptate reforme economice și structurale pentru a îmbunătăți mediul de afaceri, pentru a spori productivitatea și competitivitatea și pentru a reduce decalajele regionale, mai sunt încă provocări semnificative în ceea ce privește dezvoltarea durabilă și echilibrată a României. Astfel, mai sunt necesare măsuri pentru a reduce decalajele economice și sociale și pentru a asigura o dezvoltare durabilă și echilibrată la nivel național. Cu toate acestea, progresele înregistrate în ultimii ani indică faptul că România se îndreaptă în direcția corectă și ar putea să continue să se apropie de standardele economice și sociale ale celorlalte țări membre ale Uniunii Europene.

Bibliografie

- "Adoptarea euro: costuri sau beneficii? - store.ectap.ro." <http://store.ectap.ro/articole/181.pdf>.
- "EU institutions and bodies – functions | European Union." 09 Aug. 2010, https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies_en.
- "World Bank Open Data | Data." <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD>.
- C. Socol, A. Socol, "Adoptarea euro: costuri sau beneficii?", Revista de economie teoretică și aplicată, <http://store.ectap.ro/articole/181.pdf>
- Mundell, R., "A Theory of Optimum Currency Areas", American Economic Review, nr. 51, 1961
- A. Socol, "Costuri ale adoptării unei monede unice. Analiza prin prisma teoriei zonelor monetare optime", Revista de economie teoretică și aplicată, 2011 http://www.store.ectap.ro/articole/558_ro.pdf

- “De ce Euro?” Comisia Europeană http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/why/index_ro.htm
- "CONVERGENȚA REALĂ - cnp.ro." https://cnp.ro/wp-content/uploads/2021/08/convergenta_reala.pdf.
- <https://insse.ro/cms/en>
- <https://ec.europa.eu/eurostat/en/>
- <https://www.bnr.ro/home-mobile.aspx>
- http://www.imm.gov.ro/adaugare_fisiere_imm/2022/05/RO-Comert-international-02-2022.pdf

Indicele Fericirii – instrument de evaluare a bunăstării economiei și societății

MANOLACHE BIANCA-MIHAELA

Facultatea de Management

Introducere

Este bine cunoscută ideea că fiecare economie de piață are câteva metodologii complexe a indicatorilor aferenți, pe când subiectul principal al lucrării, Indicele fericirii, are o metodologie relativ simplă, și anume un sondaj cuprinzător care măsoară fericirea populației în domenii diferite ale vieții cetățenilor, folosit pentru prima dată în anul 2012 în Raportul Mondial al Fericirii. Sectoarele de activitate importante și evaluate în timpul analizei sunt: bunăstarea psihologică, sănătatea, nivelul de trai, echilibrul timpului, activitatea culturală, spiritul civic și voluntariatul, sprijinul social, încrederea în guvern, diversitatea mediului și educația. Cronologic vorbind, bunăstarea societății a fost evaluată într-o primă etapă prin indicatori economici, cum ar fi PIB/cap de locuitor, rata inflației etc, urmând ca mai târziu să fie implementați indicatorii sociali.

Importanța instrumentului se măsoară în eficiența funcționării societății în domenii cheie cum ar fi, economic, cultural, social, financiar, care conduc individul la rezultate vizibil mai bune. Cercetarea își are punctul central în jurul evaluării bunăstării cetățenilor într-un context în care indicatorul fericirii este principal generator de prosperitate.

Lucrarea este structurată în mai multe părți, oferind în prim plan o abordare teoretică a conceptului indicelui fericirii, și una cantitativă prin analiza statisticilor din literatura de specialitate. Urmând ca mai apoi să se axeze pe rapoarte oficiale efectuate la nivel global de instituții, oferind comparații, avantaje și dezavantaje între indicatorul principal al economiei, PIB și indicatorul fericirii. Metodologia de față se bazează pe cercetarea, gândirea critică și analitică a articolelor și lucrărilor științifice, redactate atât de autori autohtoni, cât și de autori străini.

Definirea conceptului

Conceptul de indicator al fericirii a pornit prima oară din Regatul Bhutan, o țară budistă din Himalaya, unde conducătorul acesteia a afirmat în mai multe rânduri că fericirea societății este mult mai importantă decât produsul național brut, argumentând că toți indicatorii sociali folosiți la calcul, respectiv nivelul de trai, încrederea în guvern, educația, sentimentul de apartenență etc. au un rol mult mai important în dezvoltarea națională, oferindu-i astfel numele de fericire națională brută (Ginghină, 2012, p.64). În continuare, Alianța Fericirii a observat efectele de succes, constatând că aspectele bunăstării la rândul lor îmbunătățesc activitatea țării, s-au inspirat din cercetarea lor și au creat indicele fericirii, folosit de peste 10 ani în Raportul Mondial al Fericirii și ajutând astfel toate puterile globale.

Raportul Mondial al Fericirii este rezultatul Rezoluției ONU 65/309 din 2011 care a îndemnat guvernele lumii să ofere o importanță mai mare fericirii și bunăstării, acestea contribuind la dezvoltarea socio-economică. Raportul este o publicație anuală a *Sustainable Development Solutions Network*, o inițiativă globală a ONU. Scopul său este să ofere o metodă de măsurare a fericirii populației celor 146 de state participante inițial pe baza datelor

furnizate de Gallup World Poll. În funcție de acești factori fiecare stat primește un scor și o poziție în clasament (Helliwell et. al, 2019, p.13). Astfel, primul raport de măsurare a fericirii a fost întocmit în aprilie 2012, iar de atunci în fiecare an datele despre țări și regiuni și evaluările care se bazează pe știința bunăstării se actualizează, menținându-se constant inventarul aportului pe care indicele fericirii îl creează.

Importanța unui astfel de instrument este recunoscută la nivel global, ministerele din întreaga lume luându-l în considerare în momentul în care își actualizează politicile publice, iar mai mult decât atât, după întocmirea sondajelor și măsurarea indicatorului fericirii la peste 150 de țări, s-a constatat că regiunile cele mai predispuse să aibă creșteri economice și sociale sunt tot cele care au un raport al bunăstării foarte ridicat (Vasile, 2018, p.241).

În acest sens, se poate remarca valoarea fericirii societății în sporirea economiei acesteia, fapt ce a fost interpretat și de Popa (2015, pp.112-113) într-o cercetare, afirmând că economia bazată pe fericire este ultima etapă stadială la care poate ajunge un individ, reprezentând astfel maximul [figura 1.1].

Figura 1.1 – “Cele cinci etape stadiale ale dezvoltării economiei”



Sursa: Mariana Popa, 2015, “Fericirea- factor esențial în sporirea productivității muncii”

După cum am precizat, instrumentul nu numai că poate prezenta creșteri economice, ci și sociale, fondatorii indicelui fericirii, respectiv „The Happiness Alliance”, creându-l cu intenția de a promova schimbarea socială, acesta fiind destinat cercetărilor care se bazează pe cunoașterea necesităților societății, pentru ca acestea să evolueze și să contribuie cât mai folositor, adaptându-se nivelului de trai al prezentului (Musikanski et al., 2017, p.7)

Având în vedere faptul că indicele fericirii este un concept nou, al prezentului și strict al secolului 21, ne putem aștepta la adaptări din partea creatorilor sau chiar la apariția a noi sectoare de activitate pe care acesta le poate influența, altele decât cele economice și sociale. Adevărul este că omenirea de abia începe să cunoască efectele benefice ale fericirii unei țări.

Potrivit feedback-ului pozitiv cu care guvernele tuturor țărilor implicate în studiul analizei răspund evaluării bunăstării, putem admite că inventarea instrumentului a avut un impact enorm în investiția vieții cetățenilor, chiar bazându-ne pe faptul că Raportul Mondial al Fericirii continuă să întocmească aceste sondaje, de peste 10 ani, fiind un catalizator puternic al unui viitor fericit.

Pe baza tuturor anilor de folosire a indicelui fericirii se poate observa că măsurarea regulată la scară largă de date statistice despre bunăstare va permite analiza impactului resurselor asupra societății. Totodată s-a înregistrat o creștere enormă în ceea ce privește implementarea unor politicilor noi care să sporească demersul economiei, și în principal dezvoltarea țărilor.

Analiza și metodologia cercetării

Pornind de la idea că nivelul de trai nu a fost niciodată atât de cercetat cum este în prezent, putem aprecia impactul pe care îl are instrumentul de măsurare al fericirii asupra societăților.

Comparând datele Raportului Mondial al Fericirii din 2023, putem observa că Finlanda, țara care de 6 ani se află în fruntea clasamentului, are o evaluare medie a vieții de 7.8 din 10, în timp ce Afghanistan, țara care se afla în cele mai multe cazuri la sfârșitul listei, are o medie de 1.8 din 10 (Helliwell et. al, 2023, pp. 34,36) . Aici intervin necesitățile oamenilor de a se dezvolta, cel mai relevant sector de măsurare pentru această comparație fiind educația. În timp ce politicile din Finlanda sunt foarte avansate în privința educației pe care copiii o primesc încă din primii ani de școală, țara fiind renumită pentru sistemul inovator de învățământ, în Afghanistan putem observa fix opusul, femeile neavând dreptul la studii superioare.

În vreme ce guvernele țărilor, Afghanistan și Liban, nu observă efectele înfloritoare pe care fericirea le aduce, și astfel situându-se de 2 ani pe ultimele locuri, situația nu e la fel și în partea nordică a Europei, unde Lituania face o tranziție progresivă, mobilizându-se și luând în considerare beneficiile raportului, îmbunătățindu-și politicile constant și reușind astfel să urce în ultimii 6 ani mai mult de 30 de locuri în ceea ce primește media națională a vieții, respectiv de pe locul 52 în 2017, până pe locul 20, în 2022. Aceste actualizări ale politicilor au rol principal în sporirea completării nevoilor pe toate sectoarele de activitate pe care instrumentul le măsoară, rezultatul final fiind astfel fericirea.

Având în vedere faptul că Finlanda continuă să fie pe primul loc în raportul de măsurare al fericirii, de mai bine de 5 ani, se poate observa cum perioada pandemică care a început în 2020 nu a reprezentat vreo amenințarea asupra bunăstării societății, țara înregistrând aceleași rezultate ca în anii precedenți, respectiv, 2017-2019 (Helliwell et. al, 2023, pp. 68) .

Totuși, chiar dacă Finlanda este considerată drept cea mai fericită regiune, asta nu înseamnă că are și beneficii economice, conform unor date statistice determinate de Trading Economics, PIB-ul acesteia se află pe locul 17 în Europa, cu o valoare de 297 miliarde de dolari. În continuare, putem observa că Germania are cel mai mare PIB din Europa, cu o valoare de 4,26 trilioane de dolari, dar este clasată în topul fericirii pe poziția 16, cu o rata de 6.8 din 10. Cele două țări conferă ideea că o fericire națională brută mare nu aduce și o economie stabilă și înfloritoare și viceversa . Explicația este un simplă, în timp ce Germania își concentrează activitatea pe exporturi și pe inovare la nivel național, fiind cunoscută pentru fabricarea autoturismelor și mașinăriilor, mărindu-și astfel capitalul țării, în Finlanda atenția cade pe alte aspecte, cum ar fi educația sau serviciile medicale care sunt gratuite, conferindu-le astfel cetățeniilor confort și încredere în guvern.

Același scenariu este întâlnit și în cazul Indiei, cu un PIB poziționat pe locul 7 la nivel global, în valoare de 3,17 trilioane de dolari, dar clasată dezastruos printre ultimele țări din Raportul Mondial al Fericirii, cu o medie a calității vieții de 4.03 din 10 . Rata fericirii pune în

evidență condițiile aspre pe care le suportă cetățenii Indiei, cum ar fi protejarea scăzute a femeilor, poluarea, apa nepotabilă, iar lista poate continua (Singh, 2022, p.1) .

Prin urmare, dacă comparăm primele 10 țări din clasamentul fericirii (Finlanda, Danemarca, Islanda, Israel, Olanda, Suedia, Norvegia, Elveția, Luxemburg și Noua Zeelandă) cu primele 10 cu cel mai mare PIB (Statele Unite, China, Japonia, Germania, India, Regatul Unit, Franța, Italia, Canada și Coreea de Sud) putem observa că niciuna dintre ele nu se încadrează în ambele raporturi, fapt ce conturează și mai tare ideea că nivelul de trai nu e determinat de creșterea economică, și de fapt de politicile aplicate de guvern.

Deși Raportul Mondial al Fericirii, ne permite tuturor să vedem la scară largă ultimele reglementări în domeniul bunăstării și îndeplinirii nevoilor de trai al țărilor, oferindu-ne astfel o viziune amplă despre cum ar trebui să decurgă activitățile pentru sporirea și îmbunătățirea întregului sistem național, există și țări care nu au date menționate în sondaj, spre exemplu Crimeea, care a fost exclusă pentru că cercetătorilor le era imposibil să furnizeze informații din ultimul deceniu (Helliwell et. al, 2023, p. 61) .

Analiza cercetării științifice

Indicele fericirii versus PIB

La nivel teoretic se poate vedea relația dintre produsul intern brut al unei țări și bunăstarea aceiași, indicatorul economic fiind asociat de multe ori cu prosperitatea și cu standardul de viață . Totuși, este produsul intern brut un indicator destul de complex și pentru a evalua fericirea sau doar un indicator de măsurare a economiei naționale? Luând în considerare toate aspectele de care o societate în plină dezvoltare are nevoie în vederea creșterii procentajului bunăstării, răspunsul este nu.

Adevărul este că majoritatea indicatorilor economici, cum ar fi PIB/per capita, rata inflației, rata șomajului, iar lista poate să continue, nu arată în exactitate toate problemele cu care se confruntă populația și nici nu ar putea, întrebuința cu care aceștia au fost creați neavând la bază sporirea gradului de fericire și maximizarea acestuia.

Făcând referire la capitolul anterior, am menționat că Finlanda a reușit să se mențină pe primul loc în clasamentul fericirii, chiar și în perioada răspândirii virusului COVID-19, 2020-2021, moment în care majoritatea economiilor au scăzut, problema cea mai importantă fiind reabilitarea oamenilor care au suferit de perioade de stres și anxietate. În acest caz, PIB al unei țări nu ar fi putut remedia situația, în schimb, instrumentul de măsurare al fericirii analizează sectoarele care au avut de suferit din cauza perioadei, iar cu ajutorul societății și al importanței acordate de guvern, majoritatea țărilor care se află în topul clasamentului au putut trece mai repede peste acest obstacol al revenirii la normalitate.

Un alt element pe care PIB nu îl poate măsura în vederea acordării titlului de indicator al prosperității este activitatea culturală a unei țări, de exemplu Danemarca, situată la un loc distanță de Finlanda în Raportul Mondial al Fericirii, este respectată pentru implicarea deosebită a societății în literatură, artă și arhitectură, domenii de interes importante pentru fericirea cetățenilor (Bosrock, 2023).

Având în vedere faptul că ne aflăm într-un moment crucial în ceea ce privește ecologia, o mare majoritate de oameni iau acest aspect în calcul când vine vorba de fericire. Aspectele ecologice au locul lor când vine vorba de instrumentul de evaluare adecvat, ceea ce determină un alt dezavantaj în denumirea PIB-ului ca indicator al prosperității, acesta nereușind să măsoare nivelul de poluare aferent unei țări.

În acest caz este relevantă introducerea țării nordice, Danemarca, fiind clasificată drept cea mai nepoluată regiune din lume, cunoscută atât pentru gestionarea apei și pentru implementarea unui consum mult mai mic, cât și pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (E.ON. , 2021) . În esență, PIB al unei țări are implicația de a măsura doar cheltuielile și veniturile unei țări, reflectând suma valorii de piață a tuturor produselor și serviciilor destinate consumului final.

Avantaje și dezavantaje ale utilizării instrumentului

Din punctul meu de vedere, indicele fericirii are atât avantaje, cum ar fi măsurarea sectoarelor de activitate ale țărilor și determinarea punctelor tari ale acestora, de exemplu ecologia din Danemarca sau educația din Finlanda, cât și dezavantaje, de pildă subiectivitatea cu care este văzută bunăstarea prin prisma diferitelor caracteristici ale unei regiuni, de exemplu nivelul economiei din Germania îi poate face foarte satisfăcuți pe cetățeni, chiar dacă aceasta se află pe locul 17 în clasament.

Un prim avantaj important pe care îl deține indicatorul este, așa cum am precizat anterior, evaluarea multor sectoare de activitate importante dezvoltării țării. Aceste sectoare se mai pot numi și indicatori sociali și sunt relevanți tocmai pentru că ei stau la baza inovării constante, atât tehnologic, cât și social.

Aici putem include bunăstarea psihologică, esențială pentru starea de bine și sentimentul de acceptare pe care trebuie să-l simtă locuitorii unei regiuni; sănătatea, unde ar trebui să se țină cont de mai multe aspecte cum ar fi condițiile medicale și implementarea unor clauze prin care oamenii să beneficieze de servicii medicale gratuite; și modul în care societatea își petrece majoritatea timpului liber, fiind esențial echilibrul timpului; educația, atât prin modul în care această este privită la nivelul întregii națiuni, cât și prin beneficiile pe care studiile le pot oferi. Toate aceste măsurători pe care indicele fericirii le ia în considerare sunt fundamentale în ceea ce privește dezvoltarea pe termen lung.

În aceeași manieră, putem numi dezavantaj metodologia aceasta de aflare, făcând referire la capitolul anterior pot spune că spre deosebire de PIB care se poate afla printr-o formulă de calcul precisă și agregată, indicele fericire are o formulă subiectivă de determinare . Aici mă refer strict la modul în care bunăstarea este interpretată de fiecare individ într-un mod diferit, iar o formulă de calcul ar fi posibilă doar în cazul în care există o metodologie pentru toate tipologiile de persoane.

Deși, fiecare indicator are părți pe care nu le poate cuprinde în totalitate, instrumentul evaluării bunăstării ne aduce în prim plan un alt avantaj foarte însemnat, și anume prin prisma faptului că Raportul Mondial al Fericirii este întocmit de peste 10 ani, înregistrând date anual, oferă date cantitate guvernelor, prin care acestea își pot actualiza politicile și se pot inspira, adoptând idei de la țările care se află în topul clasamentului. Cu alte cuvinte, indicele fericirii ajută ministerele lumii să implementeze reguli noi, care în final să conducă spre bunăstarea tuturor țărilor, simultan.

Concluzie

În concluzie, se poate observa că inventarea indicelui fericirii de către ”The Happiness Alliance” a avut o lovitură destul de mare în privința modului în care majoritatea guvernelor își constituie activitatea față de dezvoltarea pe termen lung. Explicația este una foarte simplă, și anume, totul constă în metodologia de aflare a instrumentului, evaluarea indicatorilor sociali și

punerea lor la dispoziția întregii lumi oferă posibilitatea țărilor de a se inspira și de a implementa noi politici .

La nivel înalt, fiecare indicator agregat macroeconomic conduce societatea spre competiție, iar condițiile pe care instrumentul de evaluare a bunăstării le impune sunt bine-venite pentru oameni.

Din punctul meu de vedere, avantajul însemnat al utilizării acestui instrument este de a determina punctele tari și punctele slabe ale fiecărei țări în parte. Adevărul este că orice civilizație, cultură sau regiune este specială în felul ei și trebuie să ne lăsăm învățați.

Bibliografie

- Buligescu, B. (2021) . ‘Abordări conceptuale și metodologii de măsurare a calității vieții. O analiză descriptivă’ . *Revista Calitatea Vieții*, vol. 32, no. 3, pp. 1–19. <https://www.revistacalitateavietii.ro/journal/article/view/332/278>
- Bosrock, M. (2023). „Denmark - Cultural Etiquette” . *e Diplomat*. www.ediplomat.com
- Climate Trade. (2021). Which countries are the world’s biggest carbon polluters?, Climate Trade. <https://climatetrade.com/which-countries-are-the-worlds-biggest-carbon-polluters/>
- Ginghină, A. (2012) . ‘Drumul către o nouă economie’, *Economie teoretică și aplicată*, vol. XIX, no. 9, pp. 60–67. http://store.ectap.ro/articole/778_ro.pdf
- GDP - Countries - List | World n.d., www.tradingeconomics.com
- Helliwell, J., Layard, R. & Sachs, J. (2019) *World Happiness Report 2019*. <https://media-01.imu.nl/storage/heart4happiness.nl/2097/wp/2019/03/WHR19.pdf#page=13>
- Helliwell, J. et al. (2022) . *World Happiness Report 2022*. <https://happiness-report.s3.amazonaws.com/2022/WHR+22.pdf>
- Helliwell, J. et al. (2023) . *World Happiness Report 2023*. <https://happiness-report.s3.amazonaws.com/2023/WHR+23.pdf>
- Musikanski, L. et al. (2017) . “Happiness Index Methodology.” *Journal of Social Change*, vol. 9, no. 1, pp. 4–31. <https://scholarworks.waldenu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1131&context=jsc>
- Singh, D. (2022) ”WHY INDIA RANKS SO LOW ON HAPPINESS INDEX?” <https://indiancc.mygov.in/wp-content/uploads/2022/08/mygov-9999999992128489152.pdf>
- *The 10 most sustainable countries in the world | E.ON 2021*, www.eonenergy.com.
- Vasile L. A. (2018). "Studiu statistic privind rata fericirii". *ABC-ul Lumii Financiare*. <https://www.ceeol.com/search/viewpdf?id=897151>

Implicațiile unei crize in economie.

Impactul pandemiei Covid-19 asupra economiei românești

MĂRGĂRIT BIANCA-EUNICE¹
JILĂVEANU CRISTINA-MIRUNA²
MALANCA EVELINA³
MOLDOVEANU CEZAR-ALEXANDRU⁴
Facultatea de Management

Introducere

România s-a confruntat, chiar înainte de pandemie, cu o profundă criză structurală în piața muncii, în special în sectorul sănătății, IT&C (Tehnologia Informației și Comunicațiilor), educație, producție, construcții chiar și în alte sectoare ale industriei. Deși au fost luate măsuri pentru a diminua impactul negativ, pandemia de coronavirus a agravat aceste aspecte. Înainte de pandemie, România era mult în urma mediei europene în ceea ce privește nivelul de dezvoltare economică și socială, iar cauzele fundamentale au fost generate de evoluțiile demografice recente, dar și de decalajele foarte mari care separă România de situația statelor dezvoltate din UE în ceea ce privește distribuția forței de muncă în cele trei mari sectoare ale economiei naționale.

Criza coronavirus a reprezentat o amenințare la adresa economiei și a nivelului de trai al cetățenilor. Prin urmare, a fost vital să protejăm atât sectoarele critice ale economiei, cât și activitățile, tehnologia și infrastructura. Cea mai importantă dimensiune care trebuie protejată este reprezentată de piața muncii, adică locurile de muncă și lucrătorii.

O analiză a pieței muncii din România înainte și în timpul pandemiei

Scăderea populației active în ultimii 10 ani a fost o consecință directă a trendului descrescător al populației la nivel național, dar și a schimbărilor în structura sa de vârstă. Populația activă a înregistrat discrepanțe vizibile în ceea ce privește genul și zona de rezidență, populația masculină și urbană înregistrând cele mai ridicate valori. Un alt indicator relevant pentru monitorizarea evoluției pieței muncii este rata de ocupare a forței de muncă, cu o tendință descrescătoare în ultimul deceniu, cu discrepanțe semnificative în funcție de gen. Ocuparea tinerilor este scăzută în România, fiind, în ultimii 10 ani, în medie, pe o pantă descendentă. În 2018, nivelul ratei de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani a fost de 69,9%, la o distanță de 0,1 puncte procentuale față de ținta națională de 70%, stabilită în cadrul Strategiei Europene din 2020. Odată cu declanșarea pandemiei de coronavirus, măsurile de restricționare a contactului fizic și blocarea activității economice au dus la o creștere a ratei de șomaj și, în același timp, la o reducere a orelor de muncă. Criza coronavirus reprezintă o amenințare la adresa economiei și a nivelului de trai al cetățenilor. Prin urmare, este vital să protejăm atât sectoarele critice ale economiei, cât și

¹ margaritbianca22@stud.ase.ro

² jilaveanucristina22@stud.ase.ro

³ malancaevelina22@stud.ase.ro

⁴ moldoveanucezar22@stud.ase.ro

activitățile, tehnologia și infrastructura. Cea mai importantă dimensiune care trebuie protejată este reprezentată de piața muncii, adică locurile de muncă și lucrătorii.

Coexistența curbelor epidemiologice și de recesiune generate de epidemie ridică problema naturii problemei și duratei intervenției autorităților publice pentru a limita pierderile economice și sociale.

Instituirea de către autoritățile publice a unor măsuri menite să reducă drastic activitatea economică și contactele sociale creează condiții favorabile pentru aplatizarea curbei epidemiologice, dar induce o stare de recesiune gravă, care poate genera costuri semnificative din punct de vedere economic și social. Efectele negative nu se traduc doar prin reducerea cererii de forță de muncă și implicit prin creșterea ratei șomajului și a tensiunilor sociale, pe termen scurt și mediu, ci și prin deteriorarea/diminuarea capitalului social.

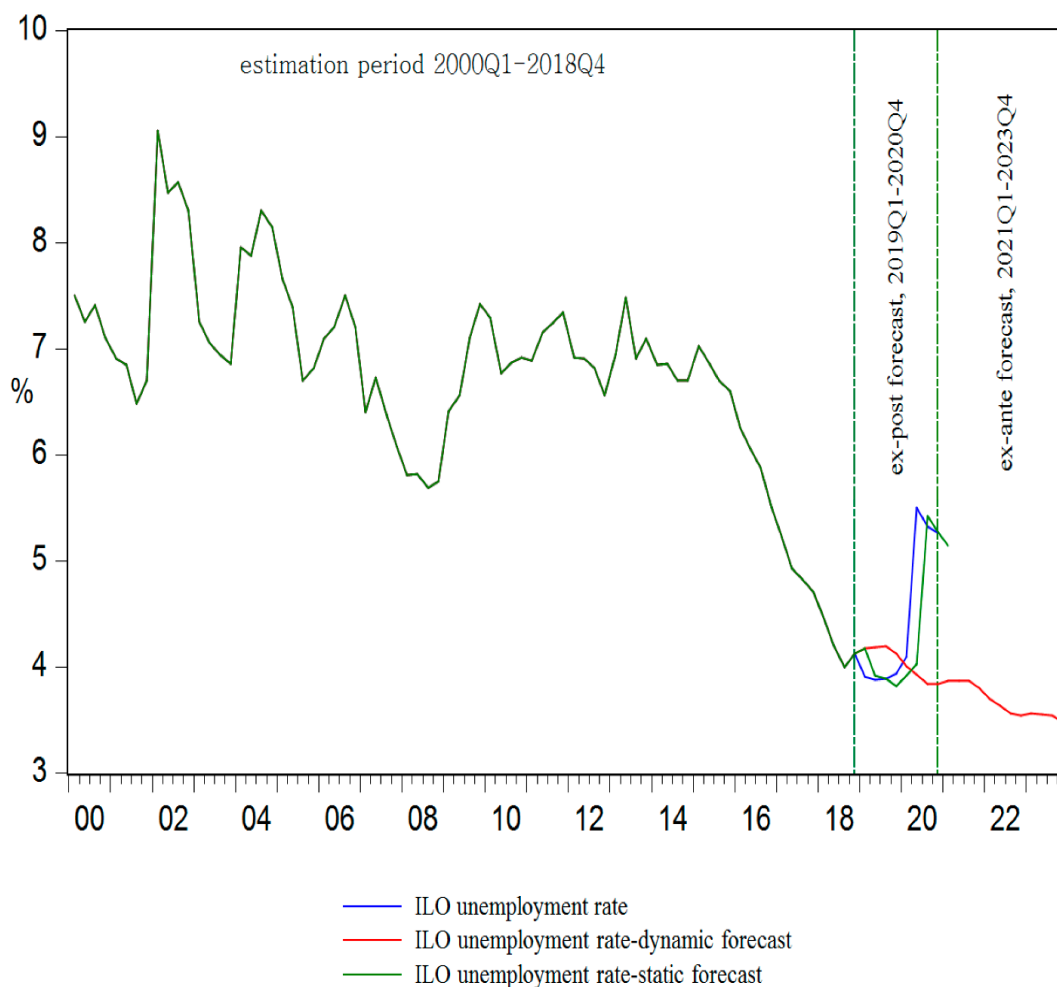
O schimbare de paradigmă adusă de pandemie a fost reprezentată de telemuncă (“work from home”), în România 18,4% dintre angajați au început să lucreze de acasă, iar telemunca va continua să fie noul “normal” pentru companii chiar și după terminarea pandemiei COVID-19. Cu toate acestea, numărul contractelor de muncă suspendate a ajuns la 1.000.000 în România, imediat după izbucnirea crizei, iar piața recrutării a indicat o scădere cu 94% a ofertelor de locuri de muncă.

Pandemia COVID-19 actuală a avut un impact puternic asupra pieței muncii din trei perspective principale: numărul de locuri de muncă (prin șomaj și subocupare), calitatea muncii (prin salarii sau acces la protecție socială) și prin efectele asupra grupurilor specifice, cu un grad mai mare de vulnerabilitate la rezultatele nefavorabile ale pieței muncii.

Oferta de forță de muncă a scăzut din cauza măsurilor de carantină și restricționarea activităților economice, însoțită de o reducere a veniturilor și a orelor de lucru, ceea ce, la rândul său, duce la o ajustare a modelelor de consum, o reducere a consumului de bunuri și servicii, conducând în cele din urmă la o creștere a sărăciei în rândul celor care lucrează.

În România, pandemia COVID-19 a avut loc, în martie și aprilie 2020. Tipurile de dezechilibre între cererea și oferta de muncă s-au schimbat semnificativ atât pentru economia în ansamblu, cât și pentru diferite sectoare. Declinul brusc al activității economice a dus la o scădere severă a cererii de forță de muncă, în numărul total de contracte de muncă suspendate și de contracte de muncă finalizate, care a depășit 1.000.000 începând din prima parte a lunii aprilie.

Proгноза ratei șomajului (2000 – 2023)



Este de remarcant faptul că în martie, comparativ cu februarie, rata șomajului a crescut cu 0,7% față de luna precedentă (4,6% față de 3,9%). Dispozițiile ordonanțelor militare privind stoparea răspândirii noului coronavirus au determinat multe companii să își întrerupă parțial sau complet operațiunile, ceea ce a dus la cea mai mare rată a șomajului din ultimii doi ani.

Proiecția inițială a fost că, rata șomajului în 2020 va crește, luna martie fiind doar începutul crizei de sănătate în România. Potrivit Ministerului Muncii și Protecției Sociale, peste 276.000 de persoane se aflau într-o poziție în care contractul lor de muncă s-a încheiat la 30 aprilie 2020. Comerțul cu ridicata și cu amănuntul, industria manufacturieră și construcțiile au fost sectoarele cu cel mai mare număr de contracte de muncă finalizate.

Deși efectele crizei coronavirusului s-au văzut în economie încă din martie 2020, previziunile indicau că cel mai ridicat nivel de șomaj atins va fi de 3,98% în al doilea trimestru al anului 2020. Chiar și cele mai pesimiste previziuni indicau că rata șomajului în 2020 nu va depăși 7%. Explicațiile pentru aceste valori scăzute în comparație cu cifrele reale au fost date de faptul că persoanele întoarse în țară și persoanele cu contracte de muncă terminate nu sunt incluse în numărul de șomeri. La sfârșitul lunii martie, erau înregistrate 111.340 de contracte de muncă încheiate și 250.000 de persoane care s-au întors în România din străinătate. O altă explicație este faptul că piața muncii nu a fost deloc extinsă în timpul crizei, astfel încât oamenii nu căutau un loc de muncă, o condiție esențială pentru a fi declarați șomeri. Criza cauzată de coronavirus a afectat activitățile din multe sectoare și numărul șomerilor a crescut, dar acest

lucru nu s-a reflectat în rata șomajului, deoarece șomerii reali nu au fost incluși în baza de raportare. Prin urmare, subestimarea fenomenului de șomaj poate fi explicată prin neincluderea în statistică, fiind inclusă în șomajul structural, rata de ocupare a forței de muncă fiind redusă.

Potrivit estimărilor Comisiei Naționale pentru Strategie și Prognoză, proiecția indicatorilor pieței muncii indică o creștere a șomajului de la 5% în 2020 la aproape 3,5% în 2023 și 3,2% în 2024.

Chiar și în prezența măsurilor anti-criză și a sprijinului guvernamental pentru economie, criza sanitară a avut cu siguranță un impact semnificativ asupra pieței muncii din România, conducând la creșteri ale șomajului cel puțin în 2020, ca rezultat al restricționării activității în multe ramuri.

Reducerea numărului de angajați activi cu peste 900.000 de persoane în aprilie 2020, comparativ cu sfârșitul anului 2019, suspendarea unui număr semnificativ de contracte individuale de muncă, care a atins un maxim de aproximativ 1.000.000 și creșterea continuă a numărului de contracte de muncă terminate la un maxim de peste 340.000 în prima decadă a lunii mai, sunt câteva dintre aspectele cheie ale impactului COVID-19 asupra pieței muncii, cu efecte sociale implicite.

Concluzie

COVID-19 s-a transformat de la a avea un impact asupra sănătății umane în cadrul pandemiei SARS-CoV-2, în principal cauză sau factor agravant al crizei economice actuale. Limitarea răspândirii noului coronavirus a însemnat practic blocarea activităților umane în proporții care au generat mai multe crize - economice, sociale, culturale. Practic, vom fi martorii unei reforme sistemice majore a societății de astăzi, de la reconsiderarea tehnologiilor la reforma modelelor comportamentale și de trai. În acest context, piața muncii va fi fundamental restructurată - asistăm la o reorganizare a fundamentelor muncii și la o reconstrucție a sistemului relațiilor industriale.

Resursele umane și conceptele de capital uman se vor reconfigura, în care componentele de potențial intelectual / profesional, educație și sănătate sunt redefinite în ceea ce privește importanța și gestionarea lor. Practic, la doar câteva luni după pandemie, prin reacția statelor și reziliența sistemelor economice, asistăm la o redefinire a rolului statului în gestionarea pieței muncii. În acest context, devine chiar mai important să se ofere previziuni privind rata șomajului, un indicator foarte important al pieței muncii din România.

Pentru anul 2020, anul șocului pandemic, rata reală de șomaj pentru al doilea trimestru, care a fost de fapt primul trimestru în care efectul crizei coronavirusului poate fi capturat, a atins valoarea de 5,5%, urmată de scăderi lente, la 5,3% în toamnă și 5,2% în ultimul trimestru. Proiecția centrală a înregistrat valori mai mici pentru anul 2020, ajungând la aproape 4% în 2020Q2 și 3,7% în ultimul trimestru. Pe baza acestei proiecții, se poate evidenția o tendință descendentă lentă în prognozele de șomaj până în 2023. Intervalul de încredere de 90% variază între 1% și 6,6%, cu o proiecție centrală de 3,6% pe o tendință descendentă și o probabilitate mare ca prognoza să fie sub proiecția centrală.

Ca măsuri specifice care pot sprijini piața muncii, putem menționa următoarele:

- sprijinirea ocupării prin investiții strategice - infrastructura de transport, modernizarea sistemului IT în sectorul administrației centrale și locale;

- asigurarea unui loc de muncă decent și de calitate în zonele strategice de dezvoltare (locuri de muncă esențiale, cheie) - activități de extracție și prelucrare a resurselor naturale, energie, servicii sociale - sănătate, educație;
- Subvenționarea parțială a locurilor de muncă pentru întreprinderile mici și mijlocii, cu obligația de a menține acele persoane angajate pentru o perioadă cel puțin egală cu perioada de sprijin din fondurile publice și renunțarea la șomaj tehnic;
- Exonerația (A scuti pe cineva, total sau parțial, de o datorie, de o obligație, de o sarcină) de la plata impozitului pe profit pentru investițiile realizate de companii pentru digitalizarea activităților - rețele, echipamente;
- Tranziția de la ocuparea informală și afacerile mici informale la ocuparea formală în companiile integrate oficial în mediul de afaceri;
- Flexibilitatea contractelor de muncă, de la sprijinirea angajării cu timp parțial, la asigurarea contractelor cu timp de lucru modular, la nivelul unui an calendaristic, în conformitate cu reglementările privind împărțirea timpului de muncă și de odihnă;
- Parteneriat între școli și companii, prin facilitarea autorității locale, respectiv dezvoltarea la nivelul autorităților locale, în colaborare cu unitățile de învățământ din strategia locală pentru ocuparea forței de muncă;
- Dezvoltarea schemelor de parteneriat pentru ocuparea forței de muncă la nivel local și cofinanțarea formării pentru piața locală a forței de muncă.

Eficiența măsurilor neconvenționale ale BCE-ului

MOCANU ANDREI¹

NICOLAE ANDREI²

Facultatea de Finanțe, Asigurări, Bănci și Burse de Valori

1. Introducere

Politicile monetare neconvenționale ale Băncii Centrale Europene (BCE) au devenit o realitate a zilelor noastre în urma perioadelor de criză recente prin care economia europeană a trecut. Fiind elemente noi ale instrumentarului de politici monetare, efectele lor nu sunt pe deplin înțelese încă.

1.1 Obiectivul BCE și criza financiară din 2008

Obiectivul BCE este de a menține stabilitatea prețurilor la nivelul Euro-Sistemului, iar acest fapt se manifestă prin țintirea directă a inflației, la o țintă de 2%. Însă, în perioadele de criză, în care dezechilibrele piețelor sunt majore și greu de controlat, politicile monetare convenționale ale BCE își arată limitările și nu reușesc să stabilizeze piața. Criza financiară globală din 2008 a avut un impact profund asupra zonei euro, ducând la o perioadă prelungită de stagnare economică și inflație scăzută. Astfel, a fost nevoie ca autoritatea centrală să intervină cu un nou tip de politici monetare pentru a stimula creșterea economică și inflația, fiind vorba despre politicile monetare neconvenționale (PMN). Aceste politici au reprezentat o abatere de la instrumentele tradiționale de politică monetară utilizate de băncile centrale și au fost concepute pentru a aborda provocările specifice cu care se confruntă zona Euro.

1.2. Obiectivul și structura lucrării

Obiectivul lucrării noastre este să analizăm impactul a trei politici monetare neconvenționale adoptate de Banca Centrală Europeană (BCE) în urma crizei financiare din 2007-2009 și a crizei datoriei suverane din Europa. Cele trei politici sunt: Outright Monetary Transactions Programme (Programul OMT), anunțat în vara anului 2012; introducerea ratelor dobânzii de politică monetară negative în vara anului 2014 și introducerea Relaxării Cantitative (QE) în martie 2015. Investigăm dacă după anunțarea primei măsuri și implementarea celorlalte două politici, țările și-au îmbunătățit situația economică și dacă întreprinderile mici și mijlocii (IMM) au experimentat o îmbunătățire a așteptărilor lor privind disponibilitatea viitoare a creditului. De asemenea, studiem modul în care această îmbunătățire a așteptărilor a afectat decizia reală a firmelor, cum ar fi investițiile și ocuparea forței de muncă. În prima parte, vor fi explicate cele 3 tipuri de politici monetare neconvenționale adoptate de către BCE în perioadele de criză, urmând ca mai apoi să fie prezentate studii de caz concrete asupra unor țări din zona Euro și a efectelor PMN asupra IMM-urilor din acele țări.

1.3. Motivația lucrării

Motivația alegerii acestei teme se concentrează în dorința noastră de a studia situația macroeconomică europeană precursore crizei economice în care ne aflăm și de a analiza dacă

¹ mocanuandrei22@stud.ase.ro

² nicolaeandrei22@stud.ase.ro

utilizarea politicilor monetare neconvenționale s-a dovedit oportună sau dacă a avut și efecte secundare asociate acesteia.

2. Noțiuni teoretice despre politicile monetare neconvenționale ale BCE

2.1. Programul OMT

Criza datoriilor suverane care a izbucnit în zona euro în 2010 a generat valuri în sistemul bancar global și a determinat intervenții ale guvernelor și ale băncilor centrale la o scară comparabilă cu programele implementate în timpul crizei financiare din 2008-2009. Pe parcursul anilor 2010-2012, randamentele obligațiunilor suverane emise de guvernele Greciei, Irlandei și Portugaliei au atins niveluri care au făcut soldul lor total al datoriilor să fie nesustenabil, Italia și Spania confruntându-se și cu costuri record pentru emiterea de noi datorii. Pentru a face față crizei, BCE a implementat o serie de măsuri de politică monetară non-standard. În mai 2010, BCE a instituit Security Market Programs (SMP) prin care a început operațiunile de open market, cumpărând obligațiuni guvernamentale și private pe piețele secundare, ajungând la aproximativ 220 de miliarde de euro în februarie 2012 și absorbind simultan aceeași cantitate de lichiditate pentru a preveni un creșterea inflației (Eser, F., B. Schwaab, 2016. *Evaluating the impact of unconventional monetary policy measures: Empirical evidence from the ECB's Securities Markets Program*. Journal of Financial Economics 119, 147-167).

În decembrie 2010, BCE a acordat împrumuturi de 489 de miliarde de euro la peste 500 de bănci europene la o rată fixă a dobânzii de 1%. Această decizie a fost urmată, în februarie 2012, de o a doua operațiune de refinanțare pe termen lung, care a injectat încă 530 de miliarde de euro în sistemul bancar. Preocupată că efectul tuturor acestor intervenții va fi de scurtă durată, la 2 august 2012, BCE a anunțat că va efectua tranzacții directe pe piețele secundare de obligațiuni suverane (Programul OMT), menite să asigure o transmitere adecvată și singulară a politicii monetare. Detaliile tehnice ale programului în sine au fost anunțate pe 6 septembrie 2012. În primul rând, o țară care solicită acces la OMT trebuie să solicite asistență financiară de la Sistemul European de Supraveghere Financiară (SESF). SESF este o entitate creată în 2010 de către statele membre ale zonei Euro, cu sprijinul altor instituții europene, inclusiv Banca Centrală Europeană (BCE), ca răspuns la criza financiară din Europa. Are o structură specială, împrumută fonduri de pe piețele de capital folosind garanțiile furnizate de statele membre și poate utiliza aceste fonduri pentru a furniza asistență financiară țărilor din zona Euro aflate în dificultate. Scopul său este de a proteja stabilitatea financiară din Europa prin furnizarea de asistență financiară țărilor care au nevoie, în condiții stricte și cu scopul de a menține integritatea zonei Euro. În al doilea rând, UE trebuie să fie de acord să ofere asistență financiară prin SESF și să stabilească condițiile unui program de ajustare macroeconomică pe care țara trebuie să-l respecte. De asemenea, UE trebuie să accepte și implicarea FMI, pentru conceperea condițiilor specifice fiecărei țări. În al treilea rând, țara solicitantă trebuie să fie de acord cu termenii programului. După ce toate criteriile sunt îndeplinite, BCE poate începe să cumpere obligațiuni suverane emise de țara solicitantă, concentrându-se pe partea mai scurtă a curbei randamentelor (cu scadență de 3 ani sau mai puțin). BCE nu a stabilit ex ante limite cantitative pentru nivelul de obligațiuni guvernamentale care ar putea fi achiziționate prin programul OMT. Cu toate acestea, pentru a neutraliza impactul potențial asupra masei monetare, toate achizițiile de obligațiuni ar fi compensate prin vânzarea altor titluri de valoare

de valoare egală. Programul se va desfășura până când țara va recăpăta accesul pe piață și s-ar putea finanța din nou în mod normal pe piețele de obligațiuni.

În ciuda faptului că niciun program OMT nu era pregătit să înceapă la momentul anunțului, piețele financiare au reacționat imediat prin stabilirea prețurilor la o scădere atât a ratelor dobânzilor pe termen scurt, cât și pe termen lung, în toate țările europene care sufereau anterior de niveluri ridicate ale ratei dobânzii. Până la sfârșitul anului 2013, deși BCE nu a achiziționat nicio obligațiune prin programul OMT, capitalul a fost redirecționat înapoi în țări supuse stresului, precum Italia și Spania. Astfel, randamentele obligațiunilor de stat au scăzut, revenind la nivelurile de dinainte de criză (Altavilla, C., Giannone, D. & Lenza, M., 2016. *The financial and the macroeconomic effects of the OMT announcements*. International Journal of Central Banking 12, 29-57.). Acest lucru a atenuat, la rândul său, presiunea asupra băncilor din zona euro, cu dețineri relativ mari de astfel de obligațiuni, permițându-le să crească creditele acordate sectorului corporativ (Acharya, V., Eisert, T., Eufinger, T. & Hirsch, C., 2019. *Whatever it takes: The real effects of unconventional monetary policy*. Review of Financial Studies 32, 3366-3411).

2.2 Ratele dobânzii de politică monetară negative

În iunie 2014, Banca Centrală Europeană (BCE) și-a redus rata dobânzii la facilitatea de depozit (RDFD) la un teritoriu negativ (-0,10%), o mișcare fără precedent, având în vedere că nicio altă bancă centrală importantă nu a mai utilizat rate negative. Decizia BCE de a introduce rate negative a făcut parte dintr-un pachet de stimulente monetare menit să prevină riscurile deflaționiste, într-o situație în care ratele de politică monetară au ajuns la zero. Au urmat noi reduceri de dobândă (septembrie 2014, decembrie 2015 și martie 2016), ducând RDFD a BCE la -0,40%. Acest lucru este în concordanță cu o tendință europeană mai largă de reducere a ratelor dobânzilor de politică monetară până la un teritoriu negativ aproximativ în același timp, în țări precum Danemarca, Suedia și Elveția.

Scăderea ratei dobânzii de politică monetară sub zero este specială, deoarece afectează în mod diferit costul finanțării depozitelor și costul finanțării datoriilor pe termen scurt pe piață. Descrierea standard a modului în care politica monetară afectează oferta de credit bancar nu atribuie un rol special finanțării depozitelor. În mod obișnuit, se consideră că o rată a dobânzii de politică monetară mai mică se transmite atât în dobânzi mai mici ale datoriilor pe termen scurt în piață, cât și în dobânzi mai mici ale depozitelor. Cu toate acestea, în *Life below zero: Bank lending under negative policy rates* se arată că rata dobânzii de politică monetară negativă nu se transmite în rate mai mici ale depozitelor, deoarece băncile par reticente în a percepe rate negative deponenților lor. Principala explicație pentru acest fenomen se bazează pe randamentul nominal zero al numerarului: dacă o bancă ar aplica o rată negativă deponenților săi, aceștia și-ar retrage depozitele și ar deține numerar ca un depozit alternativ de valoare și mijloc de plată. Prin urmare, băncile cu depozite mari se confruntă cu o reducere mai mică a costului de finanțare atunci când rata de politică devine negativă și, astfel, suferă un șoc negativ asupra averii lor nete. Reducerea rezultată conduce la asumarea mai multor riscuri de către băncile cu depozite mari, prin creditarea IMM-urilor considerate a fi mai riscante în acordarea creditelor. (Heider, F., Saidi, F. & Scheppens, G., 2019. *Life below zero: Bank lending under negative policy rates*. Review of Financial Studies 32, 3728-3761)

2. 3 Relaxarea Cantitativă

Relaxarea cantitativă (eng. Quantitative Easing - QE) este o măsură de politică monetară adoptată de băncile centrale pentru a injecta lichiditate în economie și pentru a sprijini creșterea economică în perioade de recesiune. Această măsură a fost utilizată de BCE în timpul crizei financiare din 2008 și din nou în 2015, în încercarea de a stimula economia zonei euro și de a evita deflația.

Înainte de a intra în detalii, este important să înțelegem cum funcționează relaxarea cantitativă. În esență, BCE cumpără obligațiuni guvernamentale sau corporative de pe piață pentru a injecta lichiditate în sistemul bancar și pentru a reduce costul împrumuturilor. Această măsură are ca scop creșterea cererii pentru credite, reducerea ratelor dobânzilor și creșterea investițiilor și consumului.

BCE a început să utilizeze QE pentru prima dată în 2009, când a achiziționat obligațiuni corporative în valoare de 60 de miliarde de euro. Cu toate acestea, BCE a decis să ia măsuri mai agresive de relaxare cantitativă în 2015, în încercarea de a stimula inflația și de a evita deflația. A continuat să aplice politica de relaxare cantitativă prin programul de achiziționare de active (eng. Asset Purchase Programme - APP). Principalul obiectiv al programului APP a fost să mențină inflația în apropierea nivelului țintei de 2% și să sprijine creșterea economică în zona euro. Prin achiziționarea de active, BCE a urmărit să reducă costurile de împrumut și să stimuleze creditarea, investițiile și consumul în zona euro.

Acest program a implicat achiziționarea de obligațiuni corporative și guvernamentale în valoare de 60 de miliarde de euro pe lună, începând cu martie 2015, fiind suplimentat cu un program de achiziționare a activelor corporative în iunie 2016. Programul APP a fost suplimentat și extins în septembrie 2016, cu o perioadă de achiziții de active prelungită până în decembrie 2017, iar în octombrie 2017, BCE a anunțat o nouă extensie a programului până în septembrie 2018, cu o reducere treptată a achizițiilor de active începând cu luna ianuarie 2018. Această decizie a fost luată în contextul unei îmbunătățiri a perspectivei economice și a unei creșteri a inflației în zona euro. În plus, BCE a început să se confrunte cu limitări în ceea ce privește achiziționarea de active.

Achizițiile efective de obligațiuni corporative au început pe 8 iunie 2016 prin Programul de achiziții corporative (eng. Corporate Sector Purchase Programme - CSPP), scopul declarat al CSPP fiind acela de a facilita intermedierea financiară pentru un grup de debitori în detrimentul unui alt grup de debitori. BCE a susținut că CSPP ar crește oferta și lichiditatea creditului în economie, reducând costul datoriei pentru firmele eligibile și permițându-le să se bazeze (mai mult) pe finanțarea prin obligațiuni. Ca urmare, băncile cu debitori corporativi impactați ar experimenta o reducere a cererii pentru împrumuturile lor din sectorul corporativ și randamente mai mici. Cererea redusă a clienților corporativi crește astfel disponibilitatea băncii de a acorda împrumuturi IMM-urilor. Întrucât IMM-urile fac de obicei parte din portofoliul de credite comerciale ale băncilor, ele oferă un substitut natural pentru împrumuturile mari corporative. În timp ce băncile ar putea, teoretic, să răspundă diferit - prin distribuirea de dividende, investirea în active non-împrumutate sau orientarea către alte tipuri de împrumuturi, cum ar fi creditele ipotecare (Chakraborty, I., Goldstein, I. & MacKinlay, A., 2020. *Monetary stimulus and bank lending*. Journal of Financial Economics 136, 189-218), dovezile recente sugerează că CSPP a împins băncile pentru a crește împrumuturile către firme mai mici (Arce, O., Gimeno, R. & Mayordomo, S., 2021. *Making room for the needy: The credit-reallocation effects of the ECB's corporate QE*. Review of Finance 25, 43-84).

Cu toate acestea, programul de achiziționare de active a fost și el criticat, mai ales din cauza impactului său asupra pieței obligațiunilor. BCE a cumpărat o mare parte din oferta de obligațiuni, fapt ce a dus la o scădere a randamentelor obligațiunilor, ceea ce a redus și a compromis profiturile băncilor și ale fondurilor de pensii. De asemenea, a existat o dezbatere cu privire la faptul că programul APP a avut un efect limitat asupra economiei reale și că a generat un efect de supraîncălzire a piețelor financiare, ceea ce a creat riscuri suplimentare pentru stabilitatea financiară.

3. Studiu de caz

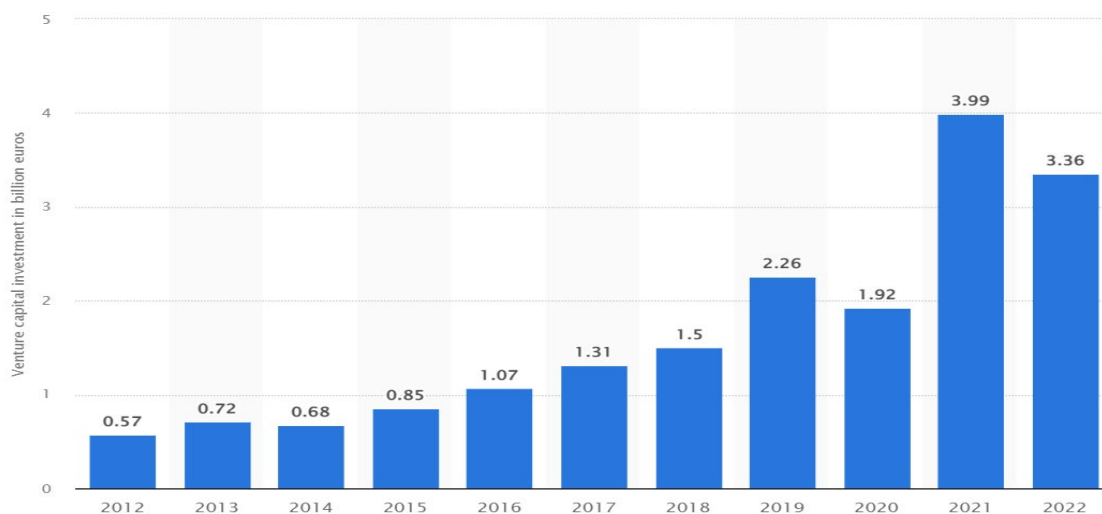
3.1 Cazul Germaniei

Germania este una dintre cele mai mari economii din zona Euro și are o bază puternică de întreprinderi mici și mijlocii. Politicile monetare neconvenționale ale BCE au avut efecte semnificative asupra acestor IMM-uri, atât pozitive, cât și negative.

Unul dintre cele mai semnificative beneficii ale PMN a BCE pentru IMM-urile germane a fost disponibilitatea de credite ieftine. Politica BCE a ratei dobânzii de politică monetară scăzute a permis IMM-urilor germane să împrumute bani la rate scăzute la minime istorice, permițându-le să investească în afacerile lor, să-și extindă operațiunile și să angajeze noi oameni. Această creștere a activității economice a contribuit la stimularea creșterii economice a Germaniei în anii care au urmat crizei financiare globale. Acest lucru a dus la creșterea activității investiționale din partea IMM-urilor germane, în special în domeniul capitalului de risc.

Potrivit datelor de la Statista, investițiile de capital de risc în Germania au crescut de la 0.85 miliarde EUR în 2015 la 3.99 miliarde EUR în 2020, un salt semnificativ de peste 400% în această perioadă. Această creștere a investițiilor ar putea fi atribuită disponibilității de capital low-cost datorată PMN ale BCE.

Fig. 1. Creșterea investițiilor in IMM-urile din Germania ca urmare a ieftinirii surselor de finanțare (Statista)



Details: Germany; 2012 to 2022

© Statista

Cu toate acestea, PMN a BCE a avut și unele efecte negative asupra IMM-urilor germane. Unul dintre cele mai semnificative a fost deprecierea monedei euro.

Ca urmare a politicilor BCE, euro s-a consolidat semnificativ față de alte valute, făcând exporturile germane mai scumpe și mai puțin competitive pe piețele globale. Acest lucru a avut un efect negativ asupra multor IMM-uri germane care s-au bazat pe exporturi pentru a-și stimula creșterea și profitabilitatea.

Fig. 2. Evoluția cotei exporturilor și importurilor evaluate în USD la nivel mondial (în procente)

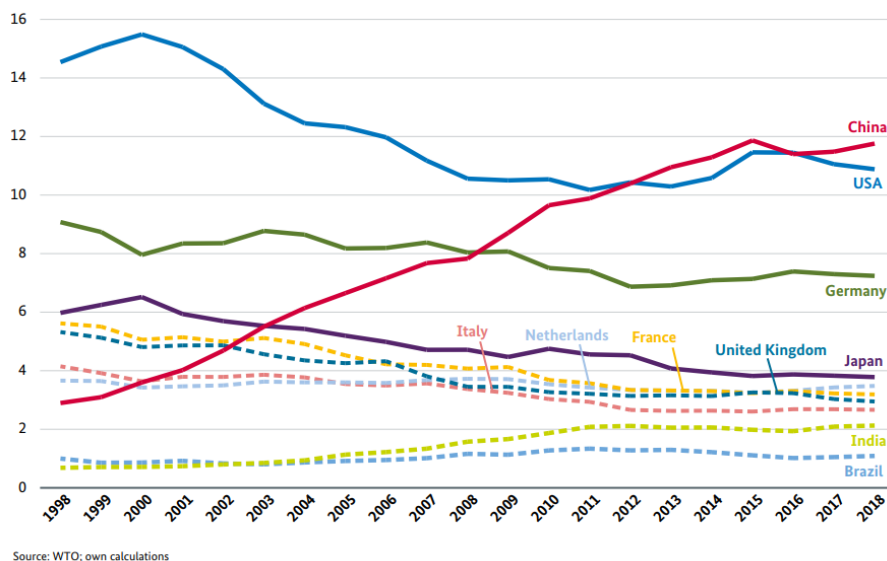


Fig. 3.
Paritatea
Euro-Dolar american

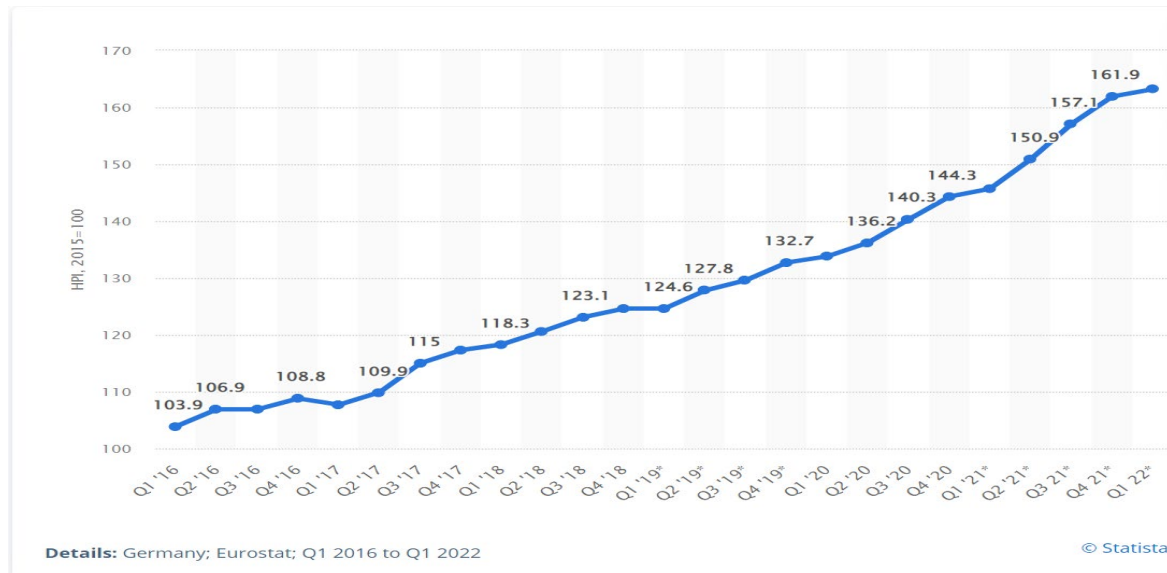


Din Fig 2. se observă o scădere a nivelului exporturilor de bunuri ale țărilor din zona Euro, pe fondul aprecierii monedei Euro față de Dolar (Fig. 3). Astfel, cererea pentru produsele fabricate în Germania a avut o scădere, creând probleme pentru IMM-urile bazate pe exporturi și care au investit masiv cu ajutorul creditelor ieftine acordate de instituțiile de credit.

În plus, PMN al BCE a avut, de asemenea, un impact asupra stabilității financiare a IMM-urilor germane. Mediul cu rate scăzute a dobânzii a încurajat investitorii să caute

randamente mai mari, ceea ce a condus la o creștere a comportamentului de asumare de riscuri. Acest lucru a dus la o creștere a formării de bule de prețuri a activelor, inclusiv pe piața imobiliară, care ar putea avea consecințe semnificative asupra stabilității financiare a IMM-urilor germane.

Fig. 4. Evoluția indicelui prețului imobiliarelor din Germania



În general, PMN al BCE a avut atât efecte pozitive, cât și negative asupra IMM-urilor germane. În timp ce disponibilitatea creditelor ieftine a contribuit la stimularea creșterii economice și la crearea de noi oportunități pentru multe IMM-uri, aprecierea monedei euro și riscurile potențiale asociate cu bulele prețurilor activelor au creat provocări pentru alții. Ca în orice politică economică, au existat învingători și învinși, iar impactul PMN al BCE asupra IMM-urilor germane a fost complex și cu mai multe fațete.

3.2. Îndatorarea excesivă a Greciei

În urma crizei financiare din 2008, a început o criză a datoriei suverane a țărilor din zona Euro, iar Grecia a fost una dintre țările afectate cel mai mult, cu o creștere semnificativă a datoriei suverane și o scădere a ratingului de credit. În 2010, BCE a început să implementeze politici monetare neconvenționale, cum ar fi programul Securities Markets Programme (SMP), care a avut un impact semnificativ asupra datoriei suverane a Greciei.

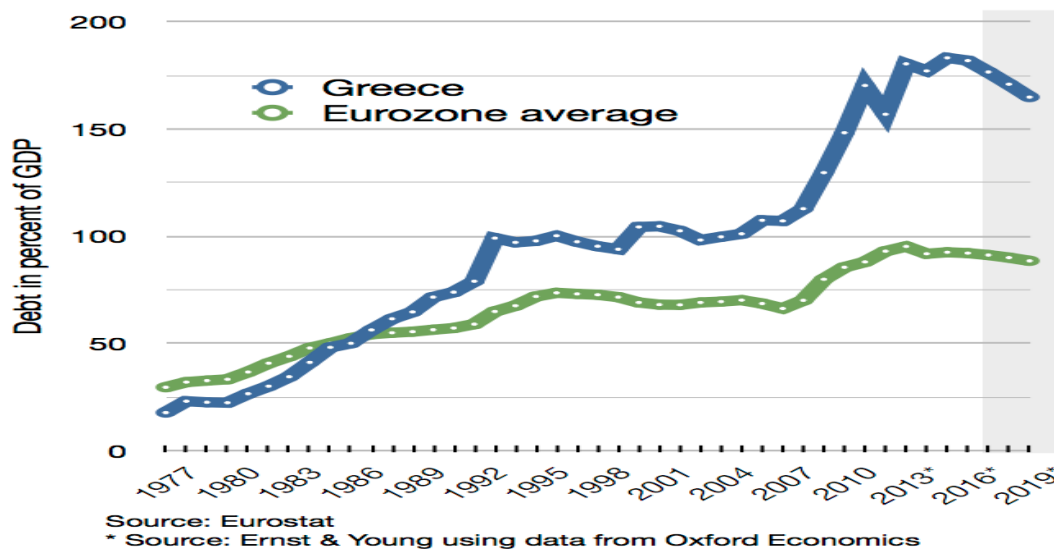
SMP a permis BCE să cumpere obligațiuni guvernamentale ale țărilor din zona euro pe piețele secundare, inclusiv cele ale Greciei, cu scopul de a menține stabilitatea financiară și de a reduce costurile de împrumut ale statelor membre. Acest program a fost activ din 2010 până în 2012 și a avut un efect pozitiv asupra datoriei suverane a Greciei, reducând costurile de împrumut și contribuind la îmbunătățirea ratingului de credit.

În iulie 2012, BCE a lansat un alt program, denumit Outright Monetary Transactions (OMT), care a permis băncii centrale să achiziționeze obligațiuni suverane ale statelor membre ale UE și de pe piețele primare, fără limitări cantitative. OMT a fost conceput pentru a oferi un suport statelor membre din zona euro care se confruntau cu costuri ridicate de împrumut pe piețele de obligațiuni. Deși nu au fost folosite în țările membre, ci doar anunțate, acest anunț a crescut încrederea investitorilor în zona Euro, calmându-le temerile și reușind să aibă un impact

pozitiv și asupra rating-ului de. (Fig. credit al Greciei, aceasta reușind să se împrumute mai mult 5.)

Fig. 5. Evoluția datoriei suverane față de PIB a Greciei față de media zonei Euro.

În 2015, BCE și-a anunțat Programul de achiziții în sectorul public (PASP), care a permis băncii centrale să achiziționeze obligațiuni guvernamentale din statele membre



ale zonei Euro. Tot în același an, BCE deținea 20% din datoria guvernamentală a Greciei. Aceste lucruri au ajutat la stabilizarea randamentelor obligațiunilor guvernamentale și la reducerea costurilor de împrumut.

În plus, angajamentul BCE de a furniza lichiditate nelimitată băncilor din zona euro prin programul său de operațiuni de refinanțare pe termen lung (LTRO) a contribuit la restabilirea încrederii în sistemul bancar grec. Această acțiune a redus riscul unei crize bancare sistemice și a contribuit la stabilizarea economiei grecești.

Relaxarea cantitativă nu a putut să se aplice Greciei, deoarece aceasta nu îndeplinea criteriile minime obligatorii pentru o astfel de intervenție din partea BCE.

În ciuda acestor efecte pozitive, politica monetară neconvențională a BCE a avut și anumite efecte negative asupra Greciei și asupra datoriei sale suverane, încurajând comportamente imprudente ale guvernului și a băncilor, care s-au împrumutat excesiv înainte de criză. Astfel, programele SMP și PASP nu au abordat problemele structurale ale economiei grecești, care includeau o datorie externă ridicată și o creștere slabă a productivității. În plus, OMT a fost subiectul unor controverse politice și legale în Germania, unde unii politicieni și economiști au considerat că programul nu a respectat mandatele BCE și a încălcat tratatele UE.

Cumularea acestor politici, cu problemele interne ale Greciei, au dus la o criză economică care a durat 10 ani. Costul social și economic a fost uriaș, guvernul fiind nevoit să adopte o politică de austeritate și să reformeze sistemul, fiind condiționați de creditorii externi, respectiv BCE și FMI.

Câteva exemple de reforme adoptate:

1.Reforma sistemului de pensii: Grecia a fost nevoită să adopte o serie de măsuri pentru a reduce cheltuielile cu pensiile, inclusiv creșterea vârstei de pensionare, reducerea beneficiilor și consolidarea sistemului de pensii.

2.Reforma sistemului fiscal: Grecia a fost nevoită să implementeze măsuri pentru a îmbunătăți colectarea veniturilor fiscale și a reduce evaziunea fiscală. Astfel, a crescut taxele pe anumite sectoare, inclusiv impozitul pe venit și TVA-ul.

3.Privatizarea companiilor de stat: Grecia a fost nevoită să privatizeze o serie de companii de stat pentru a îmbunătăți eficiența și a reduce datoria publică.

4.Reforma sistemului de sănătate: Grecia a fost nevoită să implementeze măsuri pentru a reduce costurile sistemului de sănătate, inclusiv reducerea numărului de spitale și personal medical, precum și consolidarea sistemului de asigurări de sănătate.

5.Reforma pieței muncii: Grecia a fost nevoită să adopte măsuri pentru a îmbunătăți flexibilitatea pieței muncii și a reduce șomajul, inclusiv reducerea salariilor și a beneficiilor angajaților din sectorul public și îmbunătățirea mediului de afaceri. A trebuit să recurgă și la o micșorare a numărului de angajați în sectorul bugetar.

Efectele PMN au fost mixte. Pe de o parte, acestea au ajutat Grecia să evite un eventual faliment, să obțină asistența financiară necesară și să-și stabilizeze economia. Pe de altă parte, au încurajat îndatorarea iresponsabilă a Greciei și a băncilor, fiind mai apoi nevoiți să recurgă la măsuri de austeritate. Acestea au avut un impact semnificativ asupra societății, cu scăderea nivelului de trai și creșterea șomajului. De asemenea, reformele au fost criticate pentru că au accentuat inegalitățile sociale și economice și au dus la o creștere a migrației în rândul tinerilor și a profesioniștilor.

Fig. 6. Rata șomajului în Grecia între 1999 și 2021(Statista, Banca Mondială)

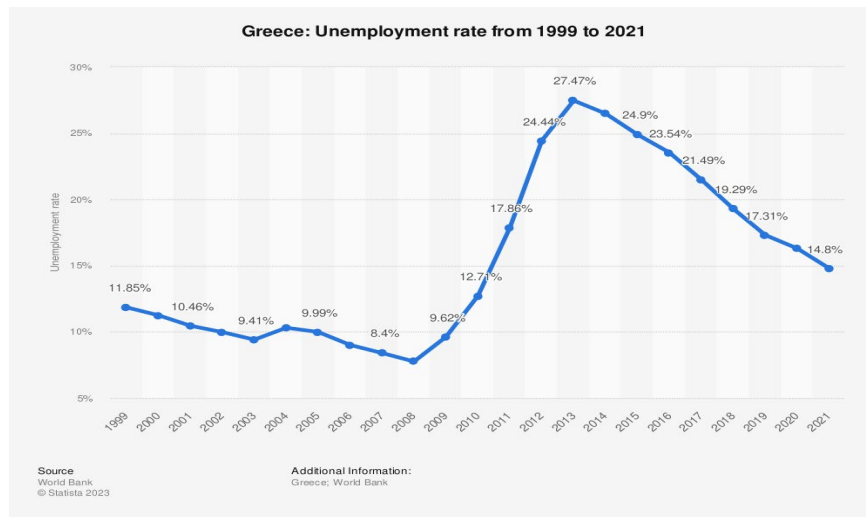


Fig. 7. Randamentul obligațiunilor de stat ale Greciei în procente (Banca Mondială)

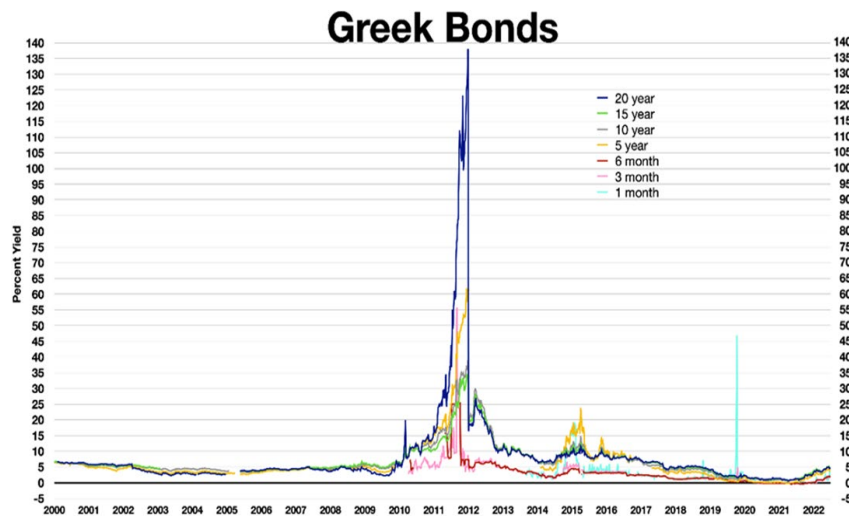
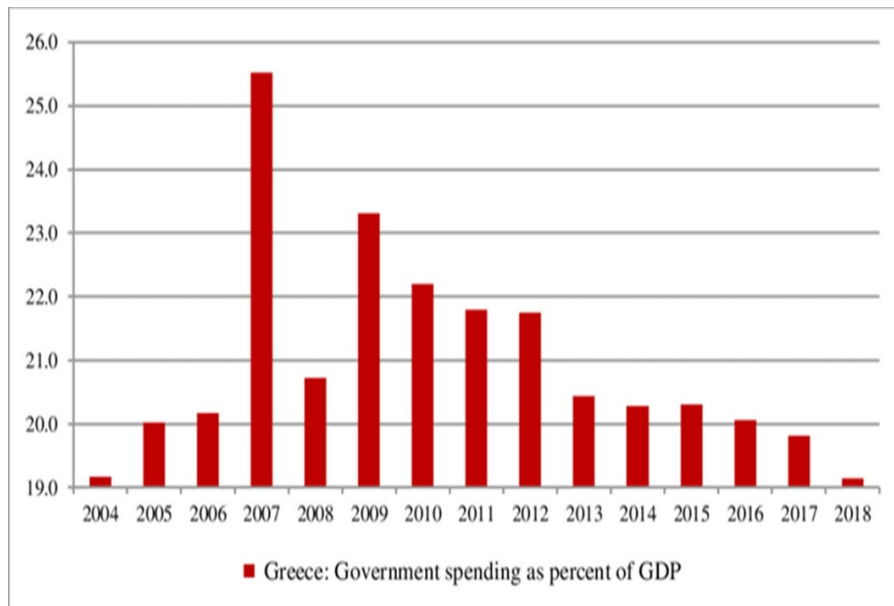


Fig. 8. Evoluția cheltuielilor publice ale guvernului grec ca procent din PIB(Banca Greciei)



4. Concluzie

În concluzie, politica monetară neconvențională a Băncii Centrale Europene a avut efecte semnificative asupra economiei europene în general și asupra Greciei și IMM-urilor din Germania în special. Relaxarea cantitativă a permis BCE să își crească bilanțul și să ofere sprijin financiar statelor aflate în dificultate, cum ar fi Grecia, prin achiziționarea de obligațiuni guvernamentale. De asemenea, rata dobânzii negative și alte instrumente au redus costurile de împrumut pentru IMM-uri, ceea ce a stimulat investițiile și creșterea economică.

Cu toate acestea, aceste politici monetare neconvenționale au avut și efecte negative, cum ar fi o creștere semnificativă a datoriei suverane a statelor și o posibilă instabilitate financiară în viitor. În plus, reformele fiscale și structurale impuse Greciei au cauzat suferințe sociale semnificative și au adus la o scădere drastică a nivelului de trai al populației.

În general, politica monetară neconvențională a fost o măsură temporară pentru a atenua efectele crizei economice, însă pentru o creștere economică și stabilitate pe termen lung, este nevoie de reforme fiscale și structurale durabile.

Bibliografie

- https://www.bmwk.de/Redaktion/EN/Publikationen/facts-about-german-foreign-trade.pdf?__blob=publicationFile&v=10(Ministerul Federal pentru Afaceri Economice și Energie din Germania)
- Refinitiv database, disponibil la: <https://www.refinitiv.com/en/financial-data/analytics>
- Statista database 2022, disponibil la:
<https://www.statista.com/statistics/329715/house-price-index-in-germany/>
- Articol criza datoriei suverane a Greciei:
https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/54777/att_20100610ATT75778-8216750089532755018.pdf
- Articol despre timeline-ul crizei din Grecia: <https://www.cfr.org/timeline/greeces-debt-crisis-timeline>
- Statista. 2021. Statista Database, disponibil la:
<https://www.statista.com/chart/15154/greeces-debt-to-gdp-ratio/>
Figura 8, Researchgate database, disponibil la:
https://www.researchgate.net/figure/Greece-Government-spending-as-a-percent-of-GDP_fig1_341747370
- Eser, F., B. Schwaab, 2016. Evaluating the impact of unconventional monetary policy measures: Empirical evidence from the ECB's Securities Markets Program. *Journal of Financial Economics* 119, 147-167
- Altavilla, C., Giannone, D. & Lenza, M., 2016. The financial and the macroeconomic effects of the OMT announcements. *International Journal of Central Banking* 12, 29-57
- (Heider, F., Saidi, F. & Scheppens, G., 2019. Life below zero: Bank lending under negative policy rates. *Review of Financial Studies* 32, 3728-3761)
- Chakraborty, I., Goldstein, I. & MacKinlay, A., 2020. Monetary stimulus and bank lending. *Journal of Financial Economics* 136, 189-218
- Arce, O., Gimeno, R. & Mayordomo, S., 2021. Making room for the needy: The credit-reallocation effects of the ECB's corporate QE. *Review of Finance* 25, 43-84

Impactul pandemiei COVID-19 asupra pieței muncii. Cazul României

**NICOLCIOIU GABRIELA-CĂTĂLINA
PANAITE ELIODORA-PARASCHIVA
PISCAN ANDREEA-ELENA**

Facultatea de Economie Teoretică și Aplicată

1. Cum a apărut pandemia COVID-19?

Scurt istoric...

Pandemia COVID-19 este cunoscută și sub numele de pandemia de coronavirus, fapt ce a dus la apariția unei boli pandemice care s-a răspândit rapid pe tot globul, aceasta fiind identificată pentru prima oară într-un oraș din China, și anume Wuhan, în luna decembrie, anul 2019.

În scurt timp s-a declarat starea de alertă, lucru care a făcut ca autoritățile să declare începutul pandemiei.

Pandemia a avut un impact uriaș asupra vieții și economiei globale, determinând guvernele din întreaga lume să ia măsuri extreme de distanță socială și închiderea temporară a afacerilor pentru a încerca să oprească răspândirea virusului. Numeroase companii și întreprinderi și mijlocii au fost afectate de aceste măsuri și mulți oameni și-au pierdut locurile de muncă.

În acest sens, comunitatea științifică și autoritățile guvernamentale din întreaga lume continuă să lucreze împreună pentru a dezvolta mai bine virusul și pentru a dezvolta noi terapii și vaccinuri care să reducă răspândirea și impactul său asupra oamenilor.

Ce este piața muncii?

Piața muncii se referă la întreaga gamă de oportunități de angajare disponibile pentru lucrători într-o anumită regiune sau într-un anumit sector al economiei. În general, piața muncii se referă la oferta de forță de muncă disponibilă și la cererea pentru această forță de muncă.

Pe piața muncii, se poate întâmpla ca oferta și cererea să nu se potrivească întotdeauna. De exemplu, într-un anumit domeniu, ar putea exista un număr mare de lucrători care caută locuri de muncă, dar numărul de posturi disponibile este limitat. În acest caz, se spune că există o supraproducție de forță de muncă și poate fi dificil pentru lucrători să găsească locuri de muncă.

Pe de altă parte, într-un alt domeniu, ar putea fi un număr mare de posturi disponibile, dar nu suficient de mulți lucrători cu calificările necesare pentru a le ocupa. În acest caz, se spune că există o cerere mare de forță de muncă și poate fi dificil pentru angajatori să găsească lucrători calificați.

Piața muncii este un element important al economiei și poate fi influențată de o serie de factori, cum ar fi fluctuațiile economice, nivelul educației și calificărilor lucrătorilor și reglementările guvernamentale.

1.1 Care sunt efectele generate de COVID-19?

Efectele generate de COVID-19 și-au pus amprenta atât asupra ofertei, dar și a cererii forței de muncă. Experiența administrării mediului de afaceri în perioada martie-aprilie 2020,

arată faptul că efectele negative ale crizei COVID-19 au afectat puternic în situația lucrătorilor pe cont propriu, a întreprinderilor mici, etc.

Principalele efecte apărute în urma pandemiei, sunt :

- Creșterea șomajului
- Reducerea veniturilor
- Munca la distanță
- Schimbarea priorităților angajatorilor

1.2 Evoluția rapidă a pandemiei asupra pieței muncii...

Începând cu luna martie 2020, autoritățile din România au decis punerea de restricții asupra răspândirii virusului : limitarea circulației, suspendarea afacerilor și restrângerea activității economice. Aceste măsuri au avut un impact major asupra pieței muncii din România.

Multe companii au redus activitatea, fapt ce a condus la închiderea temporară sau definitivă a acestora, ceea ce a dus la pierderea locurilor de muncă pentru un număr mare de angajați.

Sectoarele afectate cel mai mult de aceste noi măsuri au fost : turismul, transporturile, divertismentul și domeniul hotelier.

Firme de servicii personale - afaceri precum saloanele de înfrumusețare, cabinetele medicale sau spa-urile au fost afectate de restricțiile privind distanțarea socială și igiena personală.

De asemenea, mulți angajați au trecut la lucrul de acasă, ceea ce a dus la o schimbare majoră a modului de muncă și a interacțiunii între angajați și angajatori. Aceștia au fost nevoiți să treacă la avansarea tehnologiei și a instrumentelor de comunicare la distanță, cum ar fi aplicațiile de videoconferință și comunicare prin intermediul programelor propuse.

În ciuda acestor dificultăți, anumite sectoare, cum ar fi cele din industria alimentară, comerțul online și sectorul medical de pe piață au avut o creștere considerabilă a cererii și a ofertării locurilor de muncă disponibile.

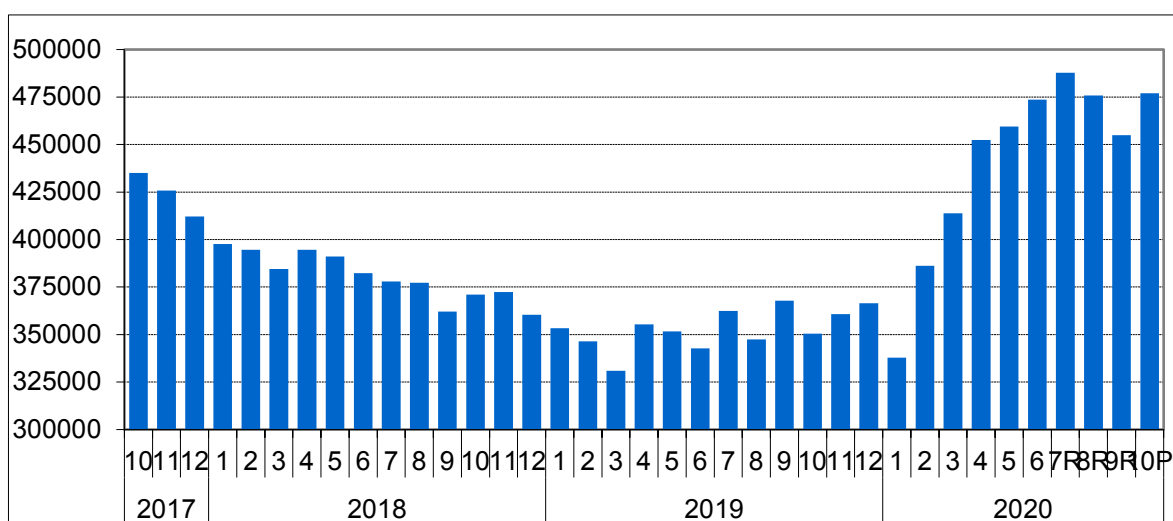
În prezent, economia din România începe să își recapete activitatea economică normală pe măsură ce restricțiile sunt ridicate. Efectele pandemiei asupra pieței muncii din România se vor răsfrânge pe o perioadă îndelungată de timp.

2. Analiza economică

Rata șomajului la nivel național a fost de 3,26% la sfârșitul lunii septembrie 2020, mai mică cu 0,22pp decât luna precedentă și cu 0,26pp mai mare decât cea din luna septembrie a anului 2019.

Numărul șomerilor femeii la 30 septembrie 2020 era de 139.829 persoane, iar numărul bărbaților șomeri era de 145.465 persoane.

Evoluția numărului șomerilor în perioada 2017-2020



Sursa : Evoluția numărului șomerilor înregistrați

Legat de șomajul înregistrat pe sexe, în luna septembrie 2020, rata șomajului masculin a scăzut cu 0,11pp față de luna precedentă, de la 3,08% în luna august 2020 la 3,07%, iar rata șomajului feminin a scăzut de la 3,50% în luna august 2020 la 3,49%.

2.1 Măsuri ce pot susține piața muncii...

Măsurile necesare pentru prevenirea și răspândirea virusului asupra pieței muncii a sistemului de organizare la nivel microeconomic propuse sunt următoarele :

- Strategia prin investiții – modernizarea sistemului informatic, a transporturilor și în administrația centrală și locală
- Finanțarea parțială a locurilor de muncă pentru afacerile mici și mijlocii – aceștia au angajamentul să mențină în producție respectivele persoane pe toată durata finanțării
- Flexibilitatea normei de lucru – susținerea normelor part-time, până la cele în sistem full-time cu timp modular de lucru
- Asigurarea ocupării prin investiții strategice de dezvoltare – activități legate de prelucrarea resurselor naturale, energie, servicii sociale (de sănătate, de educație)

2.2 Cele mai afectate companii din România

În anul 2020, pandemia COVID-19 a avut un impact puternic asupra economiei și afacerilor din România. Cele mai multe companii au fost afectate negativ de pandemie prin impunerea restricțiilor de către guvern, pentru încetinirea răspândirii virusului.

Restaurante și cafenele - aceste afaceri au fost puternic afectate de restricțiile impuse de guvernele din întreaga lume, care au limitat sau chiar interzis activitatea în interiorul localurilor.

Firme de evenimente - pandemia a dus la anularea sau amânarea unui număr mare de evenimente, inclusiv concerte, festivaluri, expoziții și conferințe, ceea ce a afectat grav aceste afaceri.

Firme de servicii personale - afaceri precum saloanele de înfrumusețare, cabinetele medicale sau spa-urile au fost afectate de restricțiile privind distanțarea socială și igiena personală.

Cele mai mari companii de pe piața românească care au fost afectate de către virus, au fost următoarele :

1. Dedeman - Este cel mai mare lanț de magazine de bricolaj și amenajări interioare din România, cu peste 13000 de angajați. În 2020, Dedeman a raportat o scădere a vânzărilor și a trebuit să facă ajustări semnificative la operațiunile sale, inclusiv reducerea numărului de angajați.
2. Regina Maria - Este unul dintre cei mai mari furnizori de servicii medicale private din România, cu peste 3000 de angajați. În timpul pandemiei, Regina Maria a trebuit să se adapteze la cerințele noi și dificile ale industriilor medicale, ceea ce a afectat negativ profitabilitatea sa.
3. Farmec - Este unul dintre cei mai mari producători de cosmetice din România, cu peste 800 de angajați. În 2020, Farmec a raportat o scădere semnificativă a vânzărilor, ca urmare a reducerii cererii de produse cosmetice.
4. Terapia - Este unul dintre cei mai mari producători de medicamente din România, cu peste 2000 de angajați. În timpul pandemiei, Terapia a trebuit să se adapteze la noile condiții de piață și să facă față provocărilor din cauza crizei sanitare.

2.3 Măsuri pentru susținerea sectorului IMM-urilor

În ajutorul firmelor pentru a nu se prăbuși total, au fost promovate o serie de acțiuni :

1. Amânarea plăților pentru utilități – electricitate, gaze naturale, apă, servicii telefonice și de internet precum și plata chiriilor. Beneficiarii sunt firmele care și-au întrerupt activitatea total sau parțial în baza deciziilor emise de autorități.
2. Declarația privind beneficiarul unic – Termenul de depunere se prelungește cu trei luni de la data încetării stării de urgență. Pe toată durata stării de urgență depunerea acestor declarații a fost suspendată.
3. IMM Invest România – Programul de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii care acordă garanții de stat în favoarea fiecărui beneficiar participant în program.

Au fost identificate următoarele surse de susținere a sectorului IMM-urilor :

1. Surse din Fonduri Europene
2. Ajutoare nerambursabile de la bugetul de stat
3. Credite bancare în condiții avantajoase
4. Fondurile de investiții

3. Ce s-a întâmplat cu politica monetară?

Banca Națională a României a decis să ia anumite măsuri pentru a putea diminua efectele negative ale crizei provocate de virusul corona asupra populației.

Câteva exemple sunt următoarele :

- Reducerea ratei dobânzii : Aceștia au ales reducerea dobânzilor pentru a putea încuraja împrumuturile și pentru a sprijini investițiile în economie
- Creșterea masei monetare : În anumite cazuri, băncile au crescut cantitatea de bani din economie prin măsuri cum ar fi acordarea de active sau împrumuturi bancare
- Măsuri privind rezoluția bancară : Băncile au putut oferi clienților amânarea ratelor în timpul pandemiei de la 3 până la 6 luni

➤ Măsurile operaționale : Aici facem referire la buna funcționare a sistemelor de plăți și decontare pentru a putea fi folosite în parametrii normali. BNR asigură băncilor necesarul de numerar

BNR a declarat că atât bancnotele, cât și monedele care au fost returnate lor, sunt trimise în spații speciale dotate cu sistem complexe de ventilație și filtrare a aerului, precum și cu sterilizatoare UV pentru a fi dezinfectate.

Aceștia au încurajat oamenii să folosească mijloace virtuale electronice de plată(card, telefon, transfer bancar, plată online) de fiecare dată când aceștia au posibilitatea.

Concluzii

Pandemia COVID-19 a avut efecte asupra economiei actuale deoarece a generat o perioadă de criză.

În acest context, piața muncii a fost recondiționată, unde au fost actualizate resursele de muncă și au fost redefinite componentele de potențial intelectual/profesional, educație și stare de sănătate.

Acestea se redefinesc ca modalitate de gestionare, inclusiv din perspectiva responsabilității – individual vs la nivel de firmă vs la nivel național.

Cel puțin în România, după schimbarea sistemului în 1989, s-a considerat ca piața muncii este o piață de interes secundar pentru politicile publice, mediul de afaceri reglând echilibrele prin cerere.

În prezent, pe măsură ce vaccinurile încep să fie distribuite la nivel global, se observă o revenire treptată a pieței muncii, dar încă există multe incertitudini cu privire la modul în care va evolua situația în viitor. În general, pandemia de COVID-19 a reprezentat o provocare majoră pentru piețele muncii din întreaga lume și a demonstrat necesitatea de a adapta modul în care lucrăm și ne organizăm în timpuri de criză.

Bibliografie

- <https://www.bnro.ro/COVID-19-21312.aspx>
- chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://acad.ro/SARS-CoV-2/doc/d19-Efectele_pandemiei_asupra_ocuparii.pdf
- <https://mmuncii.ro/j33/index.php/ro/transparenta/statistici/buletin-statistic>
- chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://mmuncii.ro/j33/images/buletin_statistic/Ocupare_III-2020.pdf
- https://ro.wikipedia.org/wiki/Pandemia_de_COVID-19
- <https://www.opiniibnr.ro/index.php/macroconomie/377-economia-si-pandemia>
- <https://www.cide.ro/Piata%20muncii%20din%20Romania.pdf>

Segregarea locurilor de muncă în era digitalizării

NIȚU RAREȘ-MIHAI

Facultatea de Economie Teoretică și Aplicată, Comunicare în afaceri

1. Piața forței de muncă în contextul digitalizării

Teoretizând din punct de vedere economic și antropologic, se poate concluda că digitalizarea va modifica structura pe care o cunoaștem a pieței muncii și a modului în care economia în sine operează, mai ales pe plan individual, din punct de vedere microeconomic (Andreeva et al., 2019). Astfel, sub aspectul dinamicii pe care aceste curente le presupun, dar mai ales al condițiilor de existență simultană a locurilor de muncă tradiționale, a modului de viață al indivizilor și pe ce cealaltă parte a dezvoltării tehnologice, demersurile normale așa cum sunt ele prezentate în prezent sunt foarte susceptibile de a fi înlocuite. Relațiile interumane și procedurile fizice de lucru, plecând de la simplele interviuri și până la nivelul de ședințe, abordarea normală devine învechită, iar cea avangardistă devină o activitate din ce în ce mai împământenită. Este foarte important să putem să distingem două aspecte cheie care sunt complementare activității de digitalizare. În primul rând trebuie înțeles modul în care digitalizarea va modifica structura locurilor de muncă și cum acestea se vor uniformiza în rândul angajaților, plecând de la marile companii și până la segmentul de IMM-ul care au înregistrat un singur angajat. În al doilea rând trebuie înțeles modul în care aceste persoane își vor modifica stilul de viață, cum aceste schimbări la va impacta modul în care trăiesc, relaționează, socializează și cum vor ajunge să îmbine cele două elemente (Cirillo et al., 2021).

Teoria de specialitate prevede formațiunile clasice ale pieței muncii. Acest sector reprezintă domeniul unde cererea de muncă se intersectează cu oferta de muncă, fie terminologia pune în oglindă sursa de proveniență motiv pentru care cerea de muncă este reprezentată de oferta de forță de muncă adică angajații, iar oferta de muncă este reprezentată de cererea de forță de muncă adică angajatorii, firmele. Printre principalele elemente care modifică structura acestor cererii se enumeră condițiile socio-economice, acesta fiind cel mai proeminent și cel mai accentuat motiv pentru modificările care au loc. Perioada din trecutul foarte apropiat a arătat de exemplu cum nu doar propriile aptitudini ale indivizilor determină cerea de forță de muncă, ci mai ales și factorii economici. Spre exemplu, secvențele recurente de disponibilizări care au avut loc în domeniul IT, preponderent în America au fost cauzate de o rigiditate financiară și de implementarea unor noi instrumente mai eficiente. Drept urmare, cel mai important aspect al acestor structuri teoretice și practice îl reprezintă criteriile de selecție ale indivizilor care doresc să intre pe piața forței de muncă. În consecință, pentru a putea identifica o cauză și pentru a putea aprecia valoarea unor efecte ale noilor stimuli de pe piață, analiza trebuie să aibă drept sursă principală aptitudinea sau suma caracteristicilor individuale, trăsăturilor solicitate pe piața forței de muncă (Halaweh, 2018).

În prezent digitalizarea este factorul cheie care creează aceste modificări pe piața forței de muncă. Schimbarea se realizează pe două paliere care nu sunt uniformizate și care generează diferențe între nevoile pieței și capacitățile individuale. În primul rând oferta de locuri de muncă s-a modificat în așa manieră încât preponderent se solicită cunoștințe superioare abilităților clasice de calculator precum pachetul Office sau operare Windows. Este vorba despre o solicitare din ce în ce mai mare de cunoștințe privind operarea de baze de date, prelucrarea de

baze de date pentru interogări și principii de bază privind automatizarea. Acestea devin din ce în ce mai repede regula principală, criteriul de bază care determină șansele unui angajat de a obține un loc de muncă. Printre principalele urmări care stau la baza acestui fenomen este cel de stabilire a salariului. (Cirillo et al., 2021).

Firmele caută personal educat din punct de vedere tehnologici, iar lipsa acestor noțiuni din partea angajatului determina reducerea salariului din simplul motiv că se impune modalitatea de formare de la locul de muncă. În al doilea rând, digitalizarea afectează diferit oferta de locuri de muncă, dat fiind faptul că indivizii se formează pe două căi: individual sau colectiv. Nu există o standardizare a nevoilor de specializări tehnice, astfel că informațiile și abilitățile pe care indivizii caută de cele mai multe ori să le dobândească aprioric angajării nu sunt mereu cele care se și solicită sau care sunt disponibile. Aceste curențe formează un ecart care generează o creștere periodică și uneori ciclică a majorării ratei șomajului tehnic (Annunziata et al., 2018).

Devine normal ca pentru o perioadă redusă, pentru un trimestru întreg spre exemplu, piața forței de muncă să se confrunte cu o confuzie a nevoilor de aptitudini ale angajaților din partea angajatorilor. Forma de compromis ajunge să fie de cele mai multe ori formată prin îmbinarea a ceea ce se oferă cu ceea ce se cere, motiv pentru care industriile au devenit în ultima vreme, cu precădere după perioada pandemiei mai maleabile în ceea ce privește abilitatea lucrativă a angajaților, fiind adeseori dispuse să formeze oameni la locul de muncă. Cel mai des întâlnit caz în această situație îl reprezintă sectorul IT și TIC (Raja et al., 2013). Pentru a activa în acest domeniu este nevoie ca angajații să dezvolte aptitudini superioare de cunoștințe specifice domeniului. Spre exemplu, la începutul 2000, odată cu cvasi-așezarea capitalismului în țările post comuniste, cunoașterea limbii engleze era considerată o aptitudine esențială pe piața muncii. După o perioadă de 10 ani de zile (Davis & Sinah., 2021). Această aptitudine a devenit o necesitate, o obligativitate pentru multe dintre locurile de muncă, mai ales pentru cele care au o legătura cu domeniul tehnic/digital. În prezent, cunoștințele din domeniul TIC și IT au devenit o necesitate, o obligativitate curentă pentru ca un angajat să își găsească un loc de muncă specifici pregătirii sale. **Printre domniile cele mai dinamizate de dezvoltarea tehnologiei se enumeră cel financiar**, economic, tehnic, precum și cel medical. Toate aceste domenii au fost puternic afectate de dezvoltarea softurilor folosite, a aparatului utilizate în domenii, dar mai ales de capacitatea indivizilor de a utiliza aceste instrumente.

1.1. Instrumentele care ghidează digitalizarea pieței muncii

Instrumentele care stau la baza schimbării pieței muncii din punct de vedere al impactului digitalizării sunt elementele domeniului IT. Acesta este un domeniu vast, care de cele mai multe ori este interpretat ca fiind limitat la programare și dezvoltarea de softuri. Realitatea demonstrează că există mai multe ramuri ale acestui domeniu de activitate, fiecare dintre ele având propria relevanță și propriul rol în dezvoltarea economică. În primul rând, locurile de muncă ce se caracterizează prin intensitate în domeniul TIC (acesta fiind printre cele mai relevante instrumente, reprezentând nivelul de bază al operării tehnologiei la nivel individual, atât personal, cât și profesional), sunt create direct prin sectorul IT cum ar fi ingineria de soft sau dezvoltarea de site-uri web (Andreeva et al., 2019).

Pentru acest lucru au apărut mai multe procese simplificare de profesioniști, care le permite indivizilor să gestioneze o operațiune tehnologică fără să fie nevoie decât de un set simplu de instrucțiuni. Printre aceste sistemele se enumeră softurile de baze de date precum

SQL ce reprezintă un instrument folosit din ce în ce mai mult, fiind vorba despre segmentarea datelor și prelucrarea lor, fapt ce trebuie întreprins de către o persoană de specialitate, dintr-un domeniu nișat și care să dețină acele cunoștințe suficiente de practice pentru a putea pune în valoare calitatea informațiilor. În al doilea rând, locurile de muncă dependente de domeniul TIC care nu pot fi efectuate fără tehnologie, precum sunt cele dependente de mediul online, locurile de muncă pentru platformele digitale de servicii (precum sunt cele de Uber sau cele pentru predarea în mediul online), sau platformele de comerț electronic, sunt cele care necesită cel mai mare grad de flexibilitate din partea angajaților.

Aceste instrumente nu solicită cunoștințe de specialitate din domeniul TIC, dar solicită angajații să se adapteze unui nou mod de operare, precum și atenția permanentă a elementelor actualizărilor. În al treilea rând există instrumente care deși nu conțin elementele de obligativitate a utilizării noilor tehnologii, acestea sunt folosite pentru a crește randamentul și eficiența activităților, practic pentru a obține un profit mai mare prin utilizarea unor resurse mai valoroase (Eberhard et al., 2017). Aceste domenii sunt cele de contabilitate managementul de resurse și designul grafic, dar și integrarea tehnologiilor digitale în domeniul sectorului cu amănuntul, furnizarea de servicii ospitaliere sau de consultanță. Cele descrise anterior reprezintă primul set de instrumente, și anume partea de "software" uman, adică aptitudinile necesare și capacitățile necesare pe care fiecare individ trebuie să le deprindă pentru a putea să ocupe locul dorit pe piața forței de muncă. Cea de a doua categorie de instrumente sunt cele "hardware", adică laptopurile toate celelalte dispozitive pe care le utilizăm pentru a putea să ne realizăm treaba până la capăt (Davis & Sinah., 2021).

Lipsa unor astfel de dispozitive precum computere sau laptop-urile, care reprezintă o parte vitală a procesului lucrativ pe piața digitală a muncii, înseamnă că participarea la economia digitală este limitată la sarcini care pot fi îndeplinite cu ajutorul telefoanelor precum activități de marketing sau de livrări online (Raja et al., 2013). Acest lucru înseamnă că există oportunități limitate pentru indivizi de a se angaja în activități mai complexe de lucru, cum ar fi codificarea, sau elemente mai apropiate de abilitățile majoritare individuale. Faptul surprinde de asemenea că munca digitală cu calificare mai scăzută, precum este etichetarea și clasificarea conținutului este de asemenea, imposibil de realizat pentru majoritatea populației (Cirillo et al., 2021).

Al treilea element important care surprinde al treilea tip de instrument ce face obiectul modificării structurii raportului dintre cerere și ofertă sunt aplicațiile dezvoltate de marile companii și folosite de către acestea în activitatea lor de zi cu zi. Este vorba despre aplicații precum Office și până la pachete de aplicații mai rafinate precum cele de prelucrare de baze de date, sisteme care costă și care nu permit accesul indivizilor decât contra cost (El-Kot et al., 2022). Costul acestor aplicații funcționează precum o barieră, angajații fiind incapabili să dezvolte în mod individual aptitudinile solicitate în anumite domenii pe piața muncii deoarece nu au posibilitatea de a utiliza aplicațiile necesare, pentru a se deprinde cu un anumit mod de lucru.

1.2. Reforme și restructurări funcționale în rândul angajaților

Țările care s-au orientat către politici de reforme privind restructurarea pieței muncii sunt în principal cele din Statele Unite ale Americii și cele din Europa, cu precădere cele din Vestul și centrul Europei. Aceste economii au dezvoltat diferite reforme pentru a promova un mediu ce permite organizarea și negocierea colectivă în economia digitală, deși nu există un consens clar cu privire la eficiența acestui sistem pentru lucrători (Halaweh, 2018). Asociațiile

de angajați organizate sub forma de sindicate s-au orientat către strategii legate de abordarea revendicărilor de clasificare eronată a lucrătorilor, pentru a dezvolta asociații și pentru a face eforturi pentru a modifica legile în vigoare în scopul de a proteja angajații.

Cercetările sugerează că schimbările din carieră, ocupații și mutarea între mai multe companii de diferite dimensiuni vor deveni din ce în ce mai importante. Preconizărilor privind evoluția pieței muncii sugerează faptul că locurile de muncă existente nu vor fi pierdute pe scară largă, chiar dacă vor suferi modificări structurale, chiar dacă se va schimba modul în care acestea vor opera, chiar dacă adoptarea tehnologiilor digitale la nivel de sediu ar putea modifica conținutul sarcinilor privind locurile de muncă. Așadar, devine sarcina angajatorului în această situație să ofere formele necesare în interiorul companiei pentru ca angajatul să aibă capacitatea de a se recalifica, de a se adapta noilor proceduri de lucru. Recalificarea nu se realizează doar prin înscrierea la noi cursuri. Există o discrepanță n toate economiile între aptitudinile presupuse de către un anumit certificat și nevoile companiilor. Așa cum am menționat anterior, educație prezintă mai multe stadii și mai multe nivele (Hetmańczyk, 2029).

Companiile indiferent de dimensiune sau de strategie, pentru a putea fi funcționale, au nevoie de persoane care să fie flexibile și să se afle în permeanță la curent cu tendințele propriilor lor profesii, așa că în acest caz este vorba despre cursuri de formare continuă care au menirea de a alinia ultimele descoperiri dintr-un domeniu de specialitate cu activitatea de zi cu zi a unui individ. Acesta este cazul persoanelor cu studii superioare. Pentru persoanele necalificate la locul de muncă, forma de educare adecvată nivelului lor o constituie cursuri profesionale care prezintă o durată redusă de parcurgere, costuri reduse și oferă un statut profesional recunoscut (Eberhard et al., 2017).

Deși se pare că există un consens politic că încurajarea învățării pe tot parcursul vieții și facilitarea formării profesionale de către angajatori și guverne este importantă pentru a modela lumea muncii de mâine, recalificarea și perfecționarea nu pot fi întotdeauna glonțul de argint pentru lucrătorii individuali care și-au pierdut sau își vor pierde locurile de muncă atunci când sunt introduse tehnologii de economisire a forței de muncă. Următoarele exemple arată că sunt necesare soluții mai specifice și diferențiate, adaptate contextelor specifice de la locul de muncă și grupurilor de lucrători (El-Kot et al., 2022). Sugerează că, atât timp cât lucrătorii cu un nivel mediu și scăzut de calificare pot fi instruiți pentru a învăța noi competențe, promovarea unor astfel de programe de formare profesională ar putea fi foarte utilă atât pentru cei afectați, cât și pentru economie. Cu toate acestea, soluțiile generice, cum ar fi învățarea pe tot parcursul vieții sau perfecționarea și recalificarea, sunt teoretic suficiente, dar adesea dificil de pus în aplicare în practică, de exemplu în cazurile în care programele de formare profesională și de educație nu sunt fezabile din cauza limitărilor fizice sau mentale (El-Kot et al., 2022). Autorii propun să se auto-implementeze inteligența artificială colaborativă pentru a permite lucrătorilor cu un nivel mediu și scăzut de calificare să se concentreze asupra sarcinilor în care au un avantaj comparativ față de mașini, de exemplu orice muncă care necesită interacțiune emoțională personală. Acest lucru ar crește productivitatea individuală a lucrătorilor cu un nivel mediu și scăzut de calificare (Andreeva et al., 2019).

Un alt grup pe care programele de reconversie profesională nu îl vizează în mod adecvat sunt lucrătorii de rutină bine plătiți care sunt strămutați în producție. Măsurile de a face acest grup de persoane strămutate mai flexibile în căutarea unui loc de muncă și de a le recalifica pentru a ieși din profesiile și sectoarele aflate în declin nu par să funcționeze (El-Kot et al., 2022). Lucrătorii de rutină strămutați care și-au pierdut locurile de muncă în urma strămutărilor

În masă suferă pierderi susținute pe termen mediu și lung în ceea ce privește veniturile și șomajul din cauza pierderii capitalului uman specific ocupației și industriei. Lucrătorii de rutină nu pot găsi locuri de muncă asemănătoare cu cele pe care le-au avut înainte de a fi evacuați. Chiar și trecerea la o ocupație non-rutină nu a redus pierderile de rutină ale lucrătorilor (Davis & Sinah., 2021).

2. Factorii definatorii în ocuparea unui loc de muncă pe piața liberă

Printre cele mai mari provocări de pe piața forței de muncă o reprezintă procesul educațional. Educația pe piața forței de muncă nu se referă doar la clicurile consacrate de studiu, precum este școala, liceul, facultatea sau alte forme de învățământ. În cadrul sistemului de educație fac parte două mari structuri: educația formală, tipică și clasică descrisă mai sus prin intermediul organizațiilor publice și educația de la locul de muncă (Cirillo et al., 2021). Mai există și posibilitatea de a te forma individual cu ajutorul cursurilor de specialitate, dar aceste activități fac obiectul de studiu al formării continue care pot apărea atât în sistemul privat, cât și public, doar că este o formă plătită din bugetul propriu al angajatului. Scopul acestor studii este de a cere deprinderile necesare unui angajat pentru a se integra mai ușor pe piața forței de muncă, ceea ce este un obiectiv comun, diferența constând în abordarea pe care fiecare individ o are cu privire.

Cel mai important factor îl reprezintă totuși abilitatea individuală a angajatorului de a se adopta la mediul de lucru. Studiile demonstrează faptul că o pondere relativ mică de indivizi ajung să lucreze în domeniul de activitate pentru care s-au pregătit în timpul facultății, iar o pondere și mai mare de persoane nu pot să găsească un loc de muncă strict pe domeniul nișat de activitate (Waldfoegel, 2020). Categoriile acre nu respectă această regulă sunt cei care fac parte din meseriile profesionale precum doctori, profesori, juriști (sub diferitele lor forme de avocați, magistrați, deși chiar și în această situație există multe excepții de la regulă), dar și domeniul IT, cel din urmă nefiind de o siguranță sau certitudine profesională egală cu primele, dar condițiile economice actuale fac din piața forței de muncă un "El Dorado" al indivizilor care doresc o evoluție relativ clară, simplă și fără drumuri adiacente, unde nivelul veniturilor este net superior celorlalte salarii de pe piață (Davis & Sinah., 2021).

Există în economie o lipsă de abordări ale soluțiilor care să abordeze caracterul inadecvat al sistemului în sine și anume insuficiența de certificare a noilor aptitudini dobândite prin formarea continuă în combinație cu structurile adecvate pentru identificarea viitoarelor oportunități de angajare și a obiectivelor de dezvoltare continuă. Printre cele mai frecvente soluții la care autoritățile apelează reprezintă, de regulă, intenția de a crea un sistem de educație continuă bazat pe sistemul de învățare dual cu certificatele aferente. În acest caz este vorba despre cursuri de formare oferite de anumite companii pentru a oferi un certificat unei persoane drept dovadă pentru deprinderile folosirii unui anumit produs (Annunziata et al., 2018).

Cele mai răspândite sisteme sunt cele oferite de Google care oferă certificări în urma unor cursuri care atestă capacitate unei persoane de a utiliza o serie de aplicații pe care compania le oferă organizațiilor drept instrumente de bază (El-Kot et al., 2022). De asemenea, aceste cursuri sau organizații de profil create intenționat pentru operarea de sisteme de formare trebuie să analizeze și să modifice structura educațională în funcție de o serie bine definită de criterii care vizează strict angajații. Printre cele mai importante criterii se enumeră cele legate de vârstă, gen, experiență, profesie atestată, plasare geografică și studii. În funcție de aceste criterii trebuie să se stabilească grupurile care se doresc a face parte, din nou, din categorie populației active a economiei.

2.1. Factorii endogeni ai avantajului competitiv individual: abilitățile individuale

Avantajul competitiv pe care o persoană o poate aduce din postura de angajat unei companii constă în capacitatea acesteia de a aduce valoarea adăugată, iar de cele mai multe ori acesta este cuantificată prin procese specifice la nivel operațional care au drept efect creșterea profitabilității companiei, fie prin creșterea calității produsului final sau a serviciului, fie prin capacitatea acesteia de a reduce costurile (Davis & Sinah., 2021). Drept urmare, aceste aptitudini depinde de capacitatea de a înțelege procesele lucrative, iar pentru a realiza acest lucru este nevoie de înțelegerea procesului tehnologic de digitalizare și cel de modernizare al sistemului de operare al companiei. Factorii endogeni specifici angajaților sunt la bază segmentați în două categorii: abilități de tipul ”hard-skills” și abilități de tipul ”soft-skills”. Prima categorie reprezintă cunoștințele aplicate ale unei persoane precum informațiile necesare pentru a scrie o linie de cod sau cunoștințe de chirie, adică acele abilități cu o aplicabilitate practică imediată și care fac parte din seria activităților materiale, palpabile (Halaweh, 2018). Cea de a doua categorie reprezintă aptitudinile de comunicare, cele specifice inteligenței emoționale și sociale, abilități de integrare și flexibilitatea de care un angajat poate da dovadă la locul de muncă.

Cele două sunt complementare, însă ambele au capacitatea de a produce valoare adăugată. În domeniul tehnologic, aptitudinile solicitate sunt cele de operare și de procesare de informații cu ajutorul instrumentelor specifice. Făcând abstracție de sectorul IT unde valoarea adăugată este cuantificabilă numeric preponderent, iar rezultatele superioare provin din îmbunătățirea proceselor deja existente sau crea de noi faze, în domeniile adiacente în care digitalizarea a creat deja efecte vizibile, valoarea adăugată poate să fie adusă prin capacitatea de a îmbina procesele tehnologice cu cele de specialitate (Waldfogel, 2020). Cel mai elocvent exemplu constă în domeniul financiar, unde o persoană poate să genereze o profitabilitate mai ridicată doar în situația în care are cunoștințele necesare de a folosi instrumentele digitale în scopul de reduce timpul de operare și de a crește astfel număr de operațiuni efectuate. În această situația nu este vorba despre automatizarea acestor servicii deoarece acest scenariu presupune preluarea majorității setului de sarcini al unui individ (Hetmańczyk, 2029).

Așadar, pentru a putea avea un avantaj competitiv pe piața forței de muncă, o persoană trebuie să dețină aptitudini tehnice superioare mediei prin posibilitatea de a utiliza un număr mai mare de softuri dedicate, sau de a avea cunoștință superioare de operarea a dispozitivelor electronice. Nu este vorba despre cunoștințe de bază, ci despre elemente de inovare care nu solicită neapărat studii aprofundate (Raja et al., 2013). Spre exemplu, o persoană aflată în postura de funcționar public ar putea reduce timpul de lucru prin organizarea sarcinilor și atribuirea lor într-o manieră predictibilă și cunoscută de toți membrii departamentului. Acest lucru se realizează prin utilizarea unor softuri dedicate de management al timpului sau de organizare, chiar și prin intermediul unor aplicații rudimentare care se pot utiliza și despre smartphonuri, însă persoana în cauză trebuie să dea dovadă de flexibilitate și să învețe să opere asemenea sisteme (Andreeva et al., 2019).

2.2. Factorii exogeni ai avantajului competitiv individual: nevoile companiilor

Profitul fiind scopul oricărei companii din capitalism, sistemul de operare al afacerii este ales și modificat în funcție de capacitatea acestuia de a oferi rezultatul scontat. Pentru acest lucru companiile analizează o serie întreagă de facturi, majoritatea acestora fiind cuantificabili. Printre cel mai volatil și impredictibil element în reprezintă resursa umană. Pentru ca aceasta să fie rentabilă, din punct de vedere al angajatorului acesta trebuie să îndeplinească un set

prestabilit de criterii, atât din punct de vedere al hard-skill-urilor, cât și din punct de vedere al soft-skill-urilor.

Practic, ceea ce angajatorii presupun de la angajați este o anumită conduită, profesională și socială. Printre elemente care determină cererea de ofertă de muncă a unei companii se enumeră dispersia teritorială a subdiviziunilor operaționale, capacitatea informațională a organizației și nivelul de complexitate al acțiunilor întreprinse de către companie. Luând în calcul aceste elemente, companiilor caută anumite semnale ale angajaților pe piața forței de muncă, acesta fiind și motivul pentru care la începutul parcursului profesional, angajatorii sunt mai preocupați de activitățile suplimentare pe care o persoană le-a întreprins în cadrul anilor de studiu (Raja et al., 2013).

Trebuie clarificat faptul că cele mai multe organizații au nevoie de oameni care au capacități operaționale concrete în care organizațiile educaționale nu le oferă la nivelul dorit, drept urmare fiind vorba despre un compromis între capacitatea unui individ de a lucra și rezultatele pe care aceasta le poate oferi. Rezultatul intersecției dintre aceste două elemente îl reprezintă perioadele de probă care au crescut ca termen în medie la nivel european pentru anumite locuri de muncă, pentru sectoarele serviciilor mai exact, dar și amplitudinea intershipurilor pe care companiile mari le oferă pe piața muncii (Hetmańczyk, 2029). Lipsa de coerență dintre ceea ce poate un angajat să facă și ceea ce i se cere să facă determină apariția unor criterii de selecție care funcționează drept factori exogeni ai angajatului și determină probabilitatea sa de a fi angajat sau nu. În prezent, factorii exogeni reprezentativi constant în capacități de operare a tehnicilor specifice proceselor digitale, de operarea sistemelor electronice de lucru, de cunoștințe avansate de operare a softurilor dedicate (este vorba despre familiarizarea cu softuri de tip ERP de exemplu, care deși au o logică identică, acestea sunt servicii personalizate în funcție de necesitatea companiilor) și mai ales de integrări de baze de date (Eberhard et al., 2017).

Pe măsură ce digitalizarea a schimbat natura muncii, aceasta reprezintă multe provocări pentru competențele lucrătorilor. Digitalizarea rapidă face din competențele digitale o parte necesară a setului de instrumente al unui lucrător. Competențele digitale se referă la gestionarea și utilizarea responsabilă a tehnologiilor digitale încrezătoare în sine, critice și responsabile pentru învățare, la locul de muncă și pentru participarea în societate (Raja et al., 2013). Aceste competențe acoperă o gamă largă de sectoare, inclusiv alfabetizarea informațiilor și a datelor, prelucrarea și gestionarea, comunicarea și colaborarea prin mijloace digitale, crearea de conținut digital etc. Competențele digitale, după cum s-a menționat anterior, se încadrează în două categorii: competențele digitale de bază, cum ar fi utilizarea foilor de calcul și a competențelor informatice, precum și competențele digitale specifice, cum ar fi limbajele de programare, familiarizarea cu industria sau platformele specifice locurilor de muncă. Prima este baza pentru abilități mai avansate. Ambele tipuri de competențe digitale sunt la mare căutare (Annunziata et al., 2018).

Guvernele din întreaga lume își sprijină în mod activ cetățenii în transformarea digitală prin formarea unor lucrători digitali mai calificați. De exemplu, Dubai a lansat inițiativa One Million Arab Coders în 2017. Inițiativa oferă o platformă care oferă programe excepționale gratuite persoanelor interesate să-și dezvolte abilitățile digitale. Învățându-i să codifice, inițiativa își propune să doteze un milion de tineri arabi cu abilități esențiale pentru viitor. Egiptul a pus în aplicare, de asemenea, strategia Digital Egypt în 2021 pentru a construi o societate digitală atotcuprinzătoare. Ca parte esențială a strategiei sale digitale pentru o economie digitală, Regatul Unit pune un accent deosebit pe acordarea accesului tuturor la

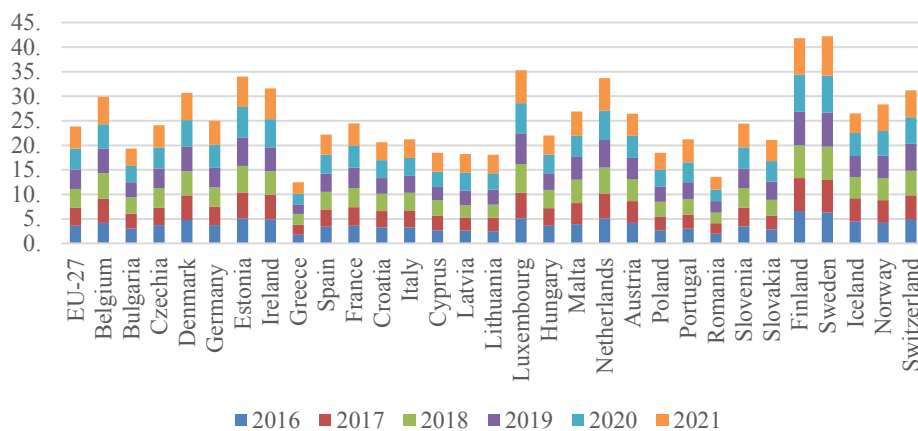
competențele digitale de care au nevoie. Pe lângă faptul că se asigură că adulții din Anglia care nu au competențe digitale de bază au acces liber la formarea de bază a competențelor digitale de care au nevoie, guvernul britanic intenționează să includă codificarea în programa națională și să încurajeze mai mulți tineri să facă acest lucru pentru a contribui la dezvoltarea competențelor (Annunziata et al., 2018).

3. Formarea la locul de muncă

Insertia pe piața forței de muncă a proaspeților absolvenți sau a persoanelor care se află în categoria indivizilor cu probabilitate ridicată de risc de sărăcie și excluziune socială drept urmare a dezvoltării tehnologice este un proces care trebuie facilitat, fie de către autorități, fie de către companii. Rata de retenție a angajaților depinde de capacitatea unei companii de a fructifica cunoștințele unei persoane, iar angajatul la rândul său să se dezvolte, motiv pentru care organizațiile ajung să fie predispuse să își formeze oamenii la locul de muncă, în funcție de propriile nevoi și de propriile proceduri de lucru. În fig. 1 se poate observa cum cunoștințele din domeniul TIC au devenit o necesitate și mai puțin un element de diferențiere al indivizilor pe piața forței de muncă (Eberhard et al., 2017).

Digitalizarea creează în rândul companiilor nevoi specifice de operare, dar studiile indivizilor nu sunt alineate cu dezvoltarea pieței libere și a creșterii sectorului IT. Totuși, cea mai mare parte din persoanele care au dezvoltat cunoștințe specifice TIC nu au urmat studii de specialitate, ci au dezvoltat aptitudini prin repetiție și din nevoie (Eberhard et al., 2017). Astfel, practica a ajuns să fie o formă de educare de care companiile au nevoie în momentul de față. Fabricile înainte de Revoluția Industrială aveau nevoie de indivizi cu un anumit tip de cunoștințe pe care fie le dobândeau în organizații denumite la vremea respectivă „Școli profesionale”, fie îi educău la locul de muncă. Piața muncii în acest moment dezvoltă semnaltamente similare cu situația istorică, dovedind astfel că aptitudinile individuale vor fi mereu cu un pas în urma nevoilor pieței, acesta fiind și motiv pentru care este nevoie de un proces permanent de formare (Hetmańczyk, 2029).

Figura 1. Specialiști TIC angajați - (% din total angajați)

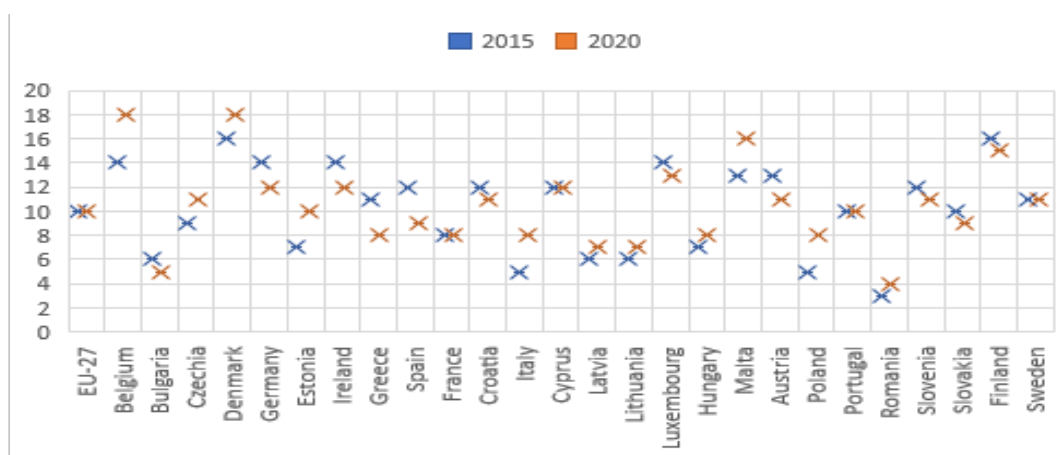


Sursa: Prelucrarea proprie a datelor preluate de pe Eurostat

Companiile din țările membre ale Uniunii Europene au investit în diferite tipuri de tehnologii digitale care să permită o flexibilitate mai mare al angajaților de a lucra de acasă și de a forma sisteme cumulative comune de lucru prin platforme digitale dedicate.

Formarea suplimentare de educare al angajaților vine astfel ca o condiție obligatorie al angajaților de a educa personalul pentru a fi capabil să opereze în condiții noi de eficiență (Raja et al., 2013). Astfel, persoanele care au simple cunoștințe din domeniul TIC ajung specialiști prin alinierea obligatorie a proceselor de lucru. Condițiile economico-sociale recente cauzate de pandemie sau de tensiunile economice la nivel global au format o cultură bazată preponderent de digitizare și digitizarea proceselor de lucru ale companiilor, motiv pentru care se poate observa o creștere a numărului de specialiști privind abilitățile TIC.

Figura 2. Întreprinderi care au oferit instruire pentru a dezvolta / îmbunătăți competențele TIC ale personalului lor (% dintre întreprinderi, toate întreprinderile, fără sectorul financiar)



Sursa: Prelucrarea proprie a datelor preluate de pe Eurostat

Pentru a atinge obiective precum creșterea cifrei de afaceri și îmbunătățirea nivelului capitalului intelectual, este necesar ca întreprinderile, în special întreprinderile mici și mijlocii, să investească în formarea personalului lor în sectorul TIC. Formarea angajaților în domeniul TIC și, în special, în contextul disciplinelor STIM poate fi îmbunătățită prin intermediul sistemelor de învățare gestionate în cloud. Mai ales în contexte precum India, unde abundența tinerilor nu răspunde cerințelor angajatorilor, subiectul calificării angajaților capătă o importanță deosebită. De fapt, tinerii par a fi slab calificați. Prin urmare, întreprinderile ar trebui să aibă stimulente pentru a se concentra asupra formării tinerilor lucrători în domeniul TIC.

Formarea în domeniul disciplinelor TIC este esențială pentru a se asigura că chiar și economiile emergente, cum ar fi cele din Europa de Est, pot profita de oportunitățile de creștere economică pentru a deveni țări cu venituri medii. Formarea angajaților din departamentele IT și, în special, în ingineria software joacă, de asemenea, un rol important în competența antreprenorială în sectoarele TIC (Andreeva et al., 2019).

Rezultă că supravegherea formării angajaților în disciplinele IT are, de asemenea, un impact pozitiv asupra îmbunătățirii planurilor de afaceri, corporative și de management. Investițiile în formarea angajaților în disciplinele TIC au un impact pozitiv asupra productivității în Ecuador și au ca rezultat creșteri semnificative ale eficienței afacerii. Instruirea în companii nu este doar o activitate utilă pentru dezvoltarea angajaților, ci, dimpotrivă, poate fi, de asemenea, o metodă utilă pentru a îmbunătăți activitatea de învățare pe

tot parcursul vieții a managementului și a funcțiilor de top. Formarea angajaților în domeniul competențelor digitale pare să fie relevantă atât în companiile private, cât și în sectorul public. Beneficiile formării angajaților TIC reprezintă creșterea oportunităților de afaceri (Hetmańczyk, 2019).

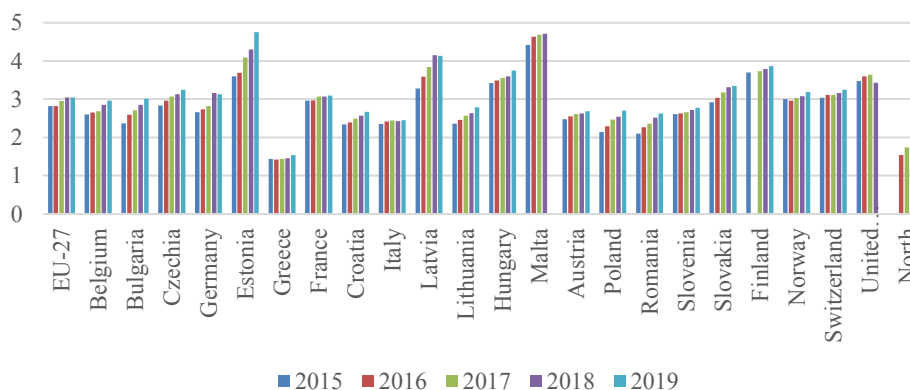
Cu toate acestea, trebuie luat în considerare faptul că capacitatea companiilor de a crește productivitatea depinde într-o anumită măsură și de gradul de digitalizare a administrației publice. Problema formării angajaților în disciplinele IT la nivel de companie a fost, de asemenea, ridicată de guvernul egiptean.

Guvernul egiptean a investit pentru a ajuta companiile să-și instruiască angajații în IT. Formarea angajaților în domeniul IT pare să fie deosebit de relevantă pentru lucrătorii în vârstă. De fapt, lucrătorii în vârstă au puțină încredere în capacitatea lor de a dobândi competențe IT, chiar și atunci când sunt implicați în procese de formare la locul de muncă. În acest context, este necesar să se influențeze motivația angajaților mai în vârstă pentru a crește eficiența formării IT corporative (Hetmańczyk, 2019). În plus, lipsa de atenție acordată educației în domeniul tehnologiei informației în țările în curs de dezvoltare limitează drastic adoptarea modelelor de management orientate spre digitalizare atât în sectorul public, cât și în cel privat. Instruirea IT a resurselor umane în companii este asociată cu o creștere semnificativă a productivității angajaților. Instruirea angajaților pentru utilizarea TIC este, de asemenea, relevantă pentru companiile specializate în servicii de vânzări (Waldfoegel, 2020).

De asemenea, ar trebui să se țină seama de faptul că multe țări în curs de dezvoltare sau emergente au nevoie de investiții în formarea angajaților companiilor în disciplinele IT pentru a crește competitivitatea internațională în economia digitală. Investiția în instruirea IT pentru angajați este, de asemenea, relevantă pentru introducerea unor modele eficiente de management, cum ar fi introducerea ERP.

Instrumentele virtuale de formare pot fi utilizate pentru a îmbunătăți eficacitatea modelelor de formare a personalului în disciplinele IT create de companii. Problema formării personalului în disciplinele TIC este atât de relevantă încât unele companii înființează universități corporative pentru a desfășura cursuri de personal pentru a îmbunătăți abilitățile de capital uman ale companiei.

**Figura 3. Procentul personalului TIC în total angajării
(% din totalul persoanelor din domeniul Tehnologiei
informației și comunicațiilor)**



Sursa: Prelucrarea proprie a datelor preluate de pe Eurostat

Datele bazate pe industrie pot furniza informații cu privire la importanța relativă a sectoarelor producătoare de IT în economii, dar sunt insuficiente pentru a capta dimensiunea și tipul real al forței de muncă IT. În primul rând, nu toți lucrătorii din aceste industrii îndeplinesc sarcini legate de IT: mulți sunt implicați în marketing, vânzări și diverse alte activități care nu sunt strict legate de IT. În schimb, mulți lucrători IT sunt din ce în ce mai angajați în alte sectoare decât cele care produc bunuri și servicii TIC: industria serviciilor corporative și financiare sunt angajatori majori ai lucrătorilor IT. Prin urmare, este necesar să se utilizeze alte metode de măsurare a dimensiunii și compoziției forței de muncă din domeniul IT.

Domeniile care au nevoie de operațiuni specifice strict domeniului IT nu se regăsesc totuși doar în sectorul de servicii. Trebuie avut în vedere faptul că există două tipuri de profesioniști din domeniu: cei care prestează servicii în cadrul unei firme care prezintă serviciul internalizat a unei companii, precum sunt serviciile de securitate cibernetică. Totuși există o pondere semnificativă de profesioniști din domeniul IT care activează în domenii total distincte din punct de vedere al activității companiilor, precum sunt serviciile de consultanță financiară, multinaționalele sau sectorul e retail care preferă să dezvolte soluții „in-house” motiv pentru care o parte a forței de muncă din domeniul TIC se află în alte domenii economice, dar care profesează în domeniul studiat. Evidențele relatate în fig. 3 demonstrează faptul că există un trend permanent de dezvoltare.

Dezvoltarea unui anumit sector reprezintă servicii suplimentare solicitate de către companii, entități care la rândul lor au nevoie de mentenanță și de suport privind personalizarea și administrarea sistemului, motiv care conduce la angajări suplimentare, la o nevoie mai ridicată de profesioniști li ulterior la creșterea numărului de personal angajate în acest domeniu (Waldfoegel, 2020).

4. Concluzii

Pentru a decide cu privire la politicile și măsurile adecvate care să țină seama de necesitatea de a atenua posibilele daune pe care digitalizarea la locul de muncă le poate aduce lucrătorilor, politicienii ar trebui să se asigure că deciziile lor se bazează pe dovezi solide. Cercetarea empirică bine fundamentată este cu atât mai importantă cu cât așteptările predominante, discursive, nu se bazează întotdeauna pe dovezi empirice. Prin urmare, în această revizuire, ne-am concentrat pe informații bazate pe seturi de date care permit analizarea modului în care tehnologiile avansate la locul de muncă afectează cantitatea și calitatea muncii. Rezultatele cercetării cantitative sunt completate de studii de caz relevante.

În trecut, o mare parte din cercetările privind impactul digitalizării asupra muncii și ocupării forței de muncă s-au concentrat pe cuantificarea potențialelor pierderi de locuri de muncă rezultate din creșterea automatizării și digitalizării. Acest lucru a influențat dezbaterile politice cu privire la impactul revoluției digitale asupra viitorului muncii.

Indicatorii UE care urmăresc evoluția disparității digitale de gen indică faptul că, deși disparitatea de gen în ceea ce privește competențele utilizatorilor de internet se reduce, există încă un decalaj semnificativ între femei și bărbați în ceea ce privește competențele digitale. Cu toate acestea, disparitatea digitală de gen se referă în principal la competențele digitale, dar nu spune nimic despre modul în care tehnologiile digitale afectează viața profesională a femeilor. Faptul că transformarea digitală are potențialul de a reduce sau chiar de a exacerba inegalitățile specifice de gen nu a fost încă dovedit în mod concludent (Davis & Sinah., 2021).

Declarațiile de încredere nu sunt încă posibile. Există dovezi că segregarea profesională orizontală ar putea fi depășită sau cel puțin îmbunătățită. Cu toate acestea, segregarea verticală

(distribuția inegală a genului la diferite niveluri ale ierarhiei locurilor de muncă) poate fi mai dificil de depășit. Studiile privind consecințele digitalizării asupra diferenței de remunerare între femei și bărbați oferă rezultate contradictorii în cel mai bun caz.

Revizuirea studiilor de impact privind utilizarea la nivel de întreprindere a tehnologiilor avansate și a rezultatelor asociate ale lucrătorilor asupra sănătății fizice și mentale, a constatat că nu există prea multe date cu privire la modul în care tehnologiile avansate la locul de muncă vor afecta calitatea locurilor de muncă – fie pentru bine, fie pentru cei care nu sunt bolnavi (Hetmańczyk, 2019). Cu toate acestea, puținele studii disponibile bazate pe noi seturi de microdate au arătat că efectele asupra condițiilor de muncă variază în funcție de tipul de tehnologii digitale.

De exemplu, creșterea intensității TIC sau a roboticii este asociată cu un mediu de lucru mai puțin solicitant din punct de vedere fizic, care, la rândul său, este legat de rezultate mai bune în materie de sănătate fizică. În același timp, acestea ar putea avea un impact negativ asupra nesiguranței locului de muncă și asupra sănătății mintale auto-percepute de lucrători. Sunt necesare mai multe cercetări și seturi de date mai bune pentru a stabili relații solide și cauzale între adoptarea și utilizarea diferitelor tipuri de tehnologie și condițiile de muncă (inclusiv rezultatele în materie de sănătate pentru lucrători) (Davis & Sinah, 2021).

Au avut loc schimbări semnificative în modul de organizare și desfășurare a muncii, competențele necesare pentru muncă, raporturile de muncă, sistemul de protecție socială, formalizarea sectorului informal și calitatea locurilor de muncă. Pandemia de COVID-19 a accelerat, de asemenea, această transformare digitală. Cu toate acestea, nu toată lumea este afectată în mod egal. În timp ce digitalizarea le-a promis multora să democratizeze munca și să deschidă oportunități, grupuri mai puțin reprezentate, cum ar fi femeile, minoritățile etnice, persoanele cu dizabilități și refugiații, au rămas în urmă în ceea ce privește oportunitățile digitale. În plus, multe dintre țările cu venituri mici și medii nu au infrastructura și resursele necesare pentru a recupera decalajul față de țările cu venituri ridicate (Eberhard et al., 2017).

Într-adevăr, au apărut noi oportunități de generare de venituri, dar există, de asemenea, multe provocări care necesită de urgență intervenția politică la nivel național și global. Multe țări și chiar regiuni se luptă să își adapteze legislația la această schimbare rapidă. În această secțiune finală, Curtea examinează unele dintre lacune și sugerează unele domenii pentru continuarea cercetărilor.

Bibliografie

- Andreeva, A., Yolova, G., & Dimitrova, D. (2019). Artificial Intellect: Regulatory framework and challenges facing the labour market. In Proceedings of the 20th International Conference on Computer Systems and Technologies, pp. 74-77.
- Annunziata, M., & Bourgeois, H. (2018). The future of work: how G20 countries can leverage digital-industrial innovations into stronger highquality jobs growth. *Economics*, 12(1).
- Cirillo, V., Evangelista, R., Guarascio, D., & Sostero, M. (2021). Digitalization, routineness and employment: An exploration on Italian task-based data. *Research Policy*, 50(7), 104079.
- Davis, G. F., & Sinha, A. (2021). Varieties of Uberization: How technology and institutions change the organization (s) of late capitalism. *Organization Theory*, 2(1), 2631787721995198.

- Eberhard, B., Podio, M., Alonso, A. P., Radovica, E., Avotina, L., Peiseniece, L., ... & Solé-Pla, J. (2017). Smart work: The transformation of the labour market due to the fourth industrial revolution (I4. 0). *International Journal of Business & Economic Sciences Applied Research*, 10(3).
- El-Kot, G., Leat, M., & Masry, S. (2022). Digital Human Resource Management in Egypt. In *HRM in the Global South: A Critical Perspective* (pp. 371-398). Cham: Springer International Publishing.
- Halaweh, M. (2018). Artificial intelligence government (Gov. 3.0): the UAE leading model. *Journal of Artificial Intelligence Research*, 62, 269-272.
- Hetmańczyk, P. (2019). Digitalization as a process shaping the future of national labor markets and education systems. Results of national survey research. *Zeszyty Naukowe. Organizacja i Zarządzanie/Politechnika Śląska*.
- Raja, S., Imaizumi, S., Kelly, T., Narimatsu, J., & Paradi-Guilford, C. (2013). Connecting to work: How information and communication technologies could help expand employment opportunities.
- Waldfogel, J. (2020). Digitization and its consequences for creative-industry product and labor markets. *The Role of Innovation and Entrepreneurship in Economic Growth*, 397.

Analiza comparativă a turismului în Turcia și Germania

OLTEI ADRIANA¹

NECULA GEORGE ADRIAN²

Facultatea Economie Teoretică și Aplicată, Comunicare în Afaceri

1. Prezentarea generală a celor două țări

Capitala Germaniei este Berlin, iar limba oficială a țării este limba germană. Germania este stat membru al Uniunii Europene de la 1 ianuarie 1958 și stat membru al Zonei Euro de la 1 ianuarie 1999. Moneda țării este euro.

De asemenea, Germania este stat membru al spațiului Schengen de la 26 martie 1995. Forma de guvernământ este republică parlamentară federală, suprafața Germaniei fiind de 357.376 km², iar populația de 82.237.124 locuitori (Comisia Europeană, 2023).

Capitala Turciei este Ankara, iar limba oficială a țării este limba turcă. Turcia se întinde pe două continente, Europa și Asia.

Turcia nu este stat membru al Uniunii Europene, în ciuda aplicării încă din anul 1987. În 2016, Parlamentul European a votat să suspende negocierile ulterioare, din cauza încălcării drepturilor omului de către Turcia. Începând cu anul 2018, Turcia s-a îndepărtat de Uniunea Europeană.

Moneda țării este lira turcească, iar forma de guvernământ este republica parlamentară. Suprafața Turciei este de 783.562 km², iar populația este de 72.561.312 locuitori (Comisia Europeană, 2023).

2. Începuturile turismului

În anul 1923 a fost fondată Republica Turcia, o societate modernă, nouă, acest lucru conducând la dezvoltarea sectorului turismului.

Un moment cheie pentru începuturile turismului în Turcia a fost înființarea companiei Turkish Airlines, în anul 1925. Acest moment a oferit turiștilor un mod mai rapid de a călători, facilitând accesul dintr-un oraș în altul, dar și călătoriile în și în afara țării. În prezent, Turkish Airlines este una dintre marile companii aeriene la nivel mondial. (Skytrax, The World's Top 100 Airlines of 2021, 2021)

Germania - Încă din timpul Germaniei naziste, turismul exista în Germania, dar într-o foarte mică măsură. Totuși, încă din acea vreme, turismul în Germania era promovat, prin reclame cu sloganuri precum „Spend your summer in Germany”, adică „Petrece-ți vara în Germania”. (Nick Greene, 2016)

Hotelul „Zum roten Bären” sau „Ursul Roșu” este considerat cel mai vechi hotel din Germania, dar și din Europa. Totuși, acest lucru nu poate fi demonstrat cu certitudine. Motivul pentru care „Zum roten Bären” este considerat a fi atât de vechi constă într-o serie de inscripții de pe pereții acestuia. Respectiv inscripții datează încă din anul 1120, atunci când a fost fondat orașul Freiburg (Escapadas Europa, 2013).

¹ olteiadriana18@stud.ase.ro

² neculaadrian19@stud.ase.ro

3. Evoluția turismului

Turismul recreațional din Turcia constă în drumeții, zbor cu balonul, numeroase plaje, cafenele și, bineînțeles, restaurante.

Turismul cultural se referă la muzee precum Muzeul Mevlana din Konya, Muzeul Zelve din Urgup, situri arheologice, clădiri tradiționale, catedrale și insule.

Există și câteva obiective care fac parte din categoria turismului industrial, printre acestea numărându-se Süleymaniye Mosque, Basilica Cistern.

Tabelul 1. Numărul de turiști în Turcia

An	Număr turiști	Valoarea totală a facturilor	Valoarea medie a facturilor
2019	51.75mil	\$41.42mld	\$800
2018	46.11mil	\$36.79mld	\$798
2017	37.97mil	\$31.99mld	\$843
2016	30.91mil	\$26.51mld	\$858
2015	41.11mil	\$35.65mld	\$867

Prelucrare proprie, date preluate de pe www.worlddata.info.

Numărul turiștilor din Turcia a fost în scădere în anul 2016 față de anul 2015, însă în anii 2017, 2018 și 2019 a fost într-o continua creștere, cu o rată semnificativă. Acest lucru se reflectă și în valoarea totală a facturilor. Valoarea medie a facturilor a rămas aproape constantă de-a lungul celor 5 ani.

Turismul recreațional din Germania constă în ciclism, călătorii cu trenul în mediul rural, drumeții în pădure, plajă la Marea Nordului sau la diferite lacuri și râuri, camping, rezervații naturale, cafenele, restaurante.

Turismul cultural se bazează pe muzee, în special cele din Insula Muzeelor din Berlin, situri arheologice, clădiri tradiționale, restaurante tradiționale, catedrale, insule.

De asemenea, în Germania există numeroase obiective care pot fi încadrate în categoria turismului industrial, cele mai importante fiind Fabrica și Muzeul Auto Volkswagen Autostadt – Wolfsburg, Germania, porturi, precum Hamburg sau Bremen.

Tabelul 2. Numărul de turiști în Germania

An	Număr turiști	Valoarea totală a facturilor	Valoarea medie a facturilor
2019	39.56mil	\$58.37mld	\$1.475
2018	38.88mil	\$59.45mld	\$1.529
2017	37.45mil	\$55.75mld	\$1.489
2016	35.56mil	\$52.23mld	\$1.469
2015	34.97mil	\$50.67mld	\$1.449

Prelucrare proprie, date preluate de pe www.worlddata.info.

Numărul de turiști din Germania a fost într-o continuă creștere, însă aceasta nu a fost una spectaculoasă. Totuși, această creștere s-a putut observa în valoarea totală a facturilor. De asemenea, valoarea medie a facturilor a rămas aproape constantă de-a lungul perioadei analizate.

Se observă în tabelele prezentate că numărul turiștilor este considerabil mai mare în Turcia, cu excepția anului 2017, când au fost înregistrate valori similare pentru ambele țări. În ciuda numărului mai mic de turiști, Germania a încasat în fiecare an valori mult mai mari ale facturilor. Acest aspect reiese și din faptul că, în anul 2017, când numărul de turiști a fost aproape identic, valoarea totală a facturilor turiștilor din Germania a fost de \$55.75mld, pe când cea a facturilor turiștilor din Turcia a fost doar de \$31.99mld, existând o diferență de \$23,76mld.

4. Sectorul turismului înainte și după pandemia COVID-19

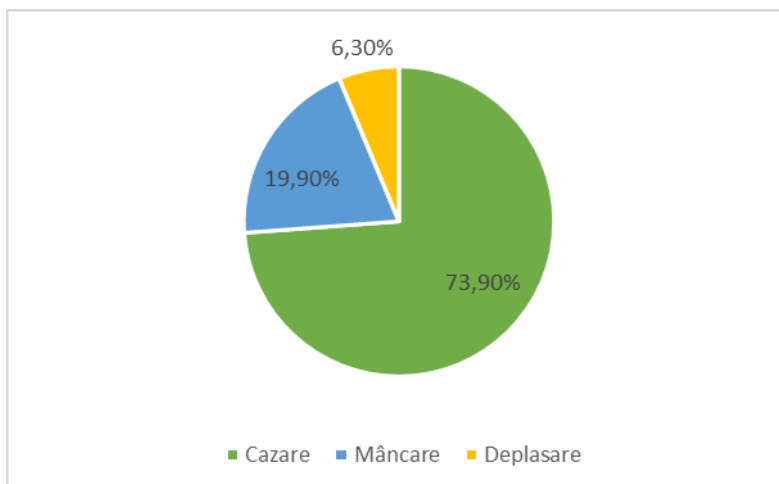
În Turcia, numărul de turiști a crescut treptat până în anul 2019, urmând apoi o scădere majoră în anul 2020. Perioada pandemiei a afectat în mod special sectorul turismului, din cauza restricțiilor de circulație și a nevoii de distanțare socială. S-a observat, totuși, cum numărul de turiști își revine glorios odată cu ridicarea restricțiilor, crescând brusc la valori apropiate de cele înregistrate în anul 2017 (CEIC DATA, 2022).

Spre deosebire de Turcia, se observă că Germania nu a înregistrat creșteri semnificative de-a lungul ultimilor ani care au precedat perioada pandemiei, numărul de turiști rămânând aproape constant sub pragul de 5 milioane. Dar, bineînțeles, la fel ca și în cazul Turciei, turismul în Germania a avut foarte mult de suferit în perioada pandemiei.

În prezent, costurile medii pentru un grup de doi turiști care doresc să efectueze o călătorie de o săptămână în Germania sau în Turcia variază în funcție de zonă, de hotelul ales, de restaurantele la care se va mânca, de obiectivele care vor fi vizitate și de modul în care se va efectua deplasarea.

Pentru doi turiști cu buget restrâns, un sejur de o săptămână în Turcia va costa în medie 1675 RON, adică 838 RON/persoană. Bugetul poate fi împărțit între: cazare la pensiuni sau hoteluri de 1 stea (73,9% din buget), mese la restaurante ieftine sau gătite la hotel (19,9% din buget). Pentru deplasări va fi folosit transportul în comun, fiind cea mai ieftină alternativă (6,3% din buget). Aceste valori includ doar activități și vizite gratuite, pentru a putea menține un buget cât mai restrâns.

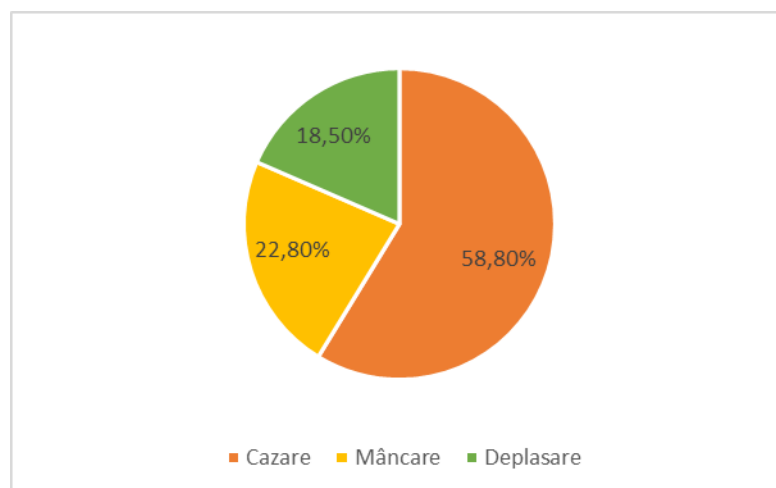
Graficul 1. Sejur cu buget restrâns – Turcia



Prelucrare proprie a datelor preluate de pe <https://www.unde-si-cand.net/>

Pentru doi turiști cu buget restrâns, un sejur de o săptămână în Germania va costa în medie 4058 RON, adică 2029 RON/persoană. Bugetul poate fi împărțit între: cazare la pensiuni sau hoteluri de 1 stea (58,8% din buget), mese la restaurante ieftine sau gătite la hotel (22,8% din buget). Pentru deplasări va fi folosit transportul în comun, fiind cea mai ieftină alternativă (18,5% din buget). Aceste valori includ doar activități și vizite gratuite, pentru a putea menține un buget cât mai restrâns.

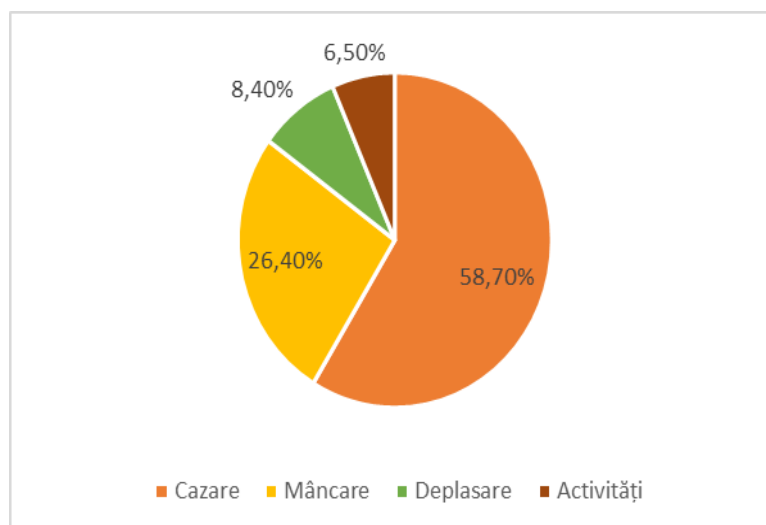
Graficul 2. Sejur cu buget restrâns – Germania



Prelucrare proprie a datelor preluate de pe <https://www.unde-si-cand.net/>

Pentru doi turiști cu buget mediu, un sejur de o săptămână în Turcia va costa în medie 2866 RON, adică 1433 RON/persoană. Bugetul poate fi împărțit între: cazare la pensiuni sau hoteluri de 2 sau 3 stele (58,7% din buget), mese la restaurante sau fast food-uri (26,4% din buget). Pentru deplasări se va folosi în mare parte transportul în comun, dar se pot include și 10 km de taxi pe zi (8,4% din buget). Pentru activități și vizite va exista un buget limitat, dar care permite vizitarea câtorva obiective în plus față de cele gratuite (6,5% din buget).

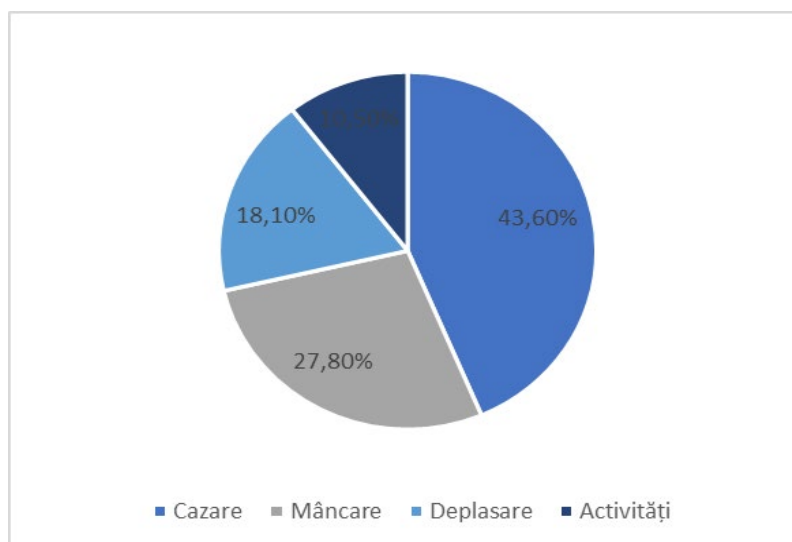
Graficul 3. Sejur cu buget mediu – Turcia



Prelucrare proprie a datelor preluate de pe <https://www.unde-si-cand.net/>

Pentru doi turiști cu buget mediu, un sejur de o săptămână în Germania va costa în medie 7374 RON, adică 3687 RON/persoană. Bugetul poate fi împărțit între: cazare la pensiuni sau hoteluri de 2 sau 3 stele (43,6% din buget), mese la restaurante sau fast food-uri (27,8% din buget). Pentru deplasări se va folosi în mare parte transportul în comun, dar se pot include și 10 km de taxi pe zi (18,1% din buget). Pentru activități și vizite va exista un buget limitat, dar care permite vizitarea câtorva obiective în plus față de cele gratuite (10,5% din buget).

Graficul 4. Sejur cu buget mediu – Germania

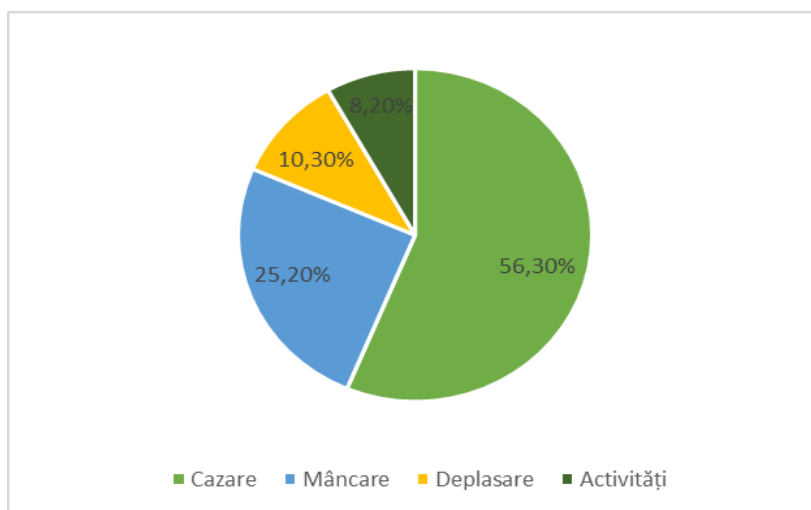


Prelucrare proprie a datelor preluate de pe <https://www.unde-si-cand.net/>

Totuși, pentru un sejur confortabil de o săptămână în Turcia, doi turiști vor cheltui 4573 RON, adică 2287 RON/persoană. Bugetul poate fi împărțit între: cazare la hoteluri de 3 sau 4 stele (56,3% din buget), mese la restaurante cunoscute, recomandate (25,2% din buget). Pentru deplasări se vor folosi mijloace de transport în comun, dar bugetul permite și 30 km de

taxi pe zi (10,3% din buget). Bugetul permite excursii, activități și vizite zilnice (8,2% din buget).

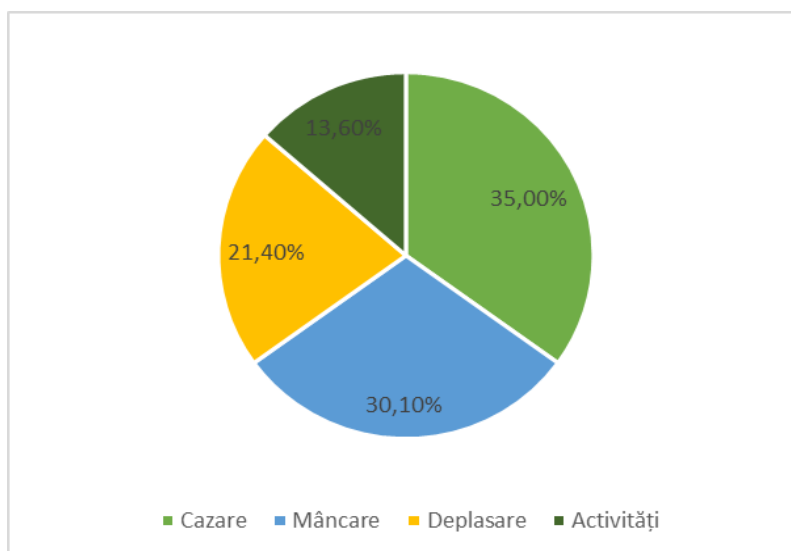
Graficul 5. Sejur confortabil – Turcia



Prelucrare proprie a datelor preluate de pe <https://www.unde-si-cand.net/>

De asemenea, pentru un sejur confortabil de o săptămână în Germania, doi turiști vor cheltui 11399 RON, adică 5700 RON/persoană. Bugetul poate fi împărțit între: cazare la hoteluri de 3 sau 4 stele (35,0% din buget), mese la restaurante cunoscute, recomandate (30,1% din buget). Pentru deplasări se vor folosi mijloace de transport în comun, dar bugetul permite și 30 km de taxi pe zi (21,4% din buget). Bugetul permite excursii, activități și vizite zilnice (13,6% din buget).

Graficul 6. Sejur confortabil – Germania



Prelucrare proprie a datelor preluate de pe <https://www.unde-si-cand.net/>

În valorile prezentate mai sus nu este inclus transportul până în Turcia sau Germania, costurile variind foarte mult în funcție de perioadă, de țara de proveniență a călătorilor și de mijlocul de transport ales. (Des Clics Nomades SAS, 2023)

5. Cele mai cunoscute atracții turistice

Cel mai vizitat oraș din Germania este chiar capitala țării, și anume Berlin (Fazit Communication GmbH, 2021). În Berlin, turiștii pot vizita peste 170 muzee și aproximativ 400 de galerii de artă, sau pot alege să petreacă timp în natură, vizitând un obiectiv dintre numeroasele parcuri, grădini și păduri prezente în oraș.

Cele mai importante și mai des vizitate muzee din Berlin se găsesc în Insula Muzeelor, care deține statutul de membru al Patrimoniului Mondial UNESCO încă din anul 1999. Printre muzeele care pot fi vizitate aici se numără Vechiul Muzeu, Noul Muzeu, și Vechea Galerie de Artă. (Petre Ivan, Insula Muzeelor din Berlin: istorie și semnificații, 2020)

Un alt oraș foarte des vizitat din Germania este Munich. În Munich se pot găsi 5 castele, printre care și cel mai vizitat castel din lume, Neuschwanstein, după modelul căruia au fost construite și alte castele și au fost inspirate faimoasele castele de la Disney, precum castelul Regelui Stefan din „Frumoasa adormită” și castelul din „Albă ca Zăpada și cei 7 pitici.” (Katherine McLaughlin, 2022)

Munich este, de asemenea, cunoscut pentru Oktoberfest, un festival anual, care datează din anul 1810. (Fazit Communication GmbH, Germany's top cities, 2021)

Hamburg este la rândul său un oraș foarte vizitat din Germania. Acesta încântă turiștii cu atracții turistice deosebite, cum sunt biserica Sf. Mihail, promenada portului și vechiul cartier al depozitelor.

De asemenea, un alt oraș important din Germania, bogat în obiective turistice, este Frankfurt. Frankfurt atrage turiștii cu obiective precum masivul muntos Taunus, Valea Rinului, Rinul, dar și Mănăstirea Eberbach.

Pe lângă acestea, foarte mulți turiști aleg să viziteze orașul Köln, un oraș bogat în cultură și în clădiri tradiționale. Aici pot fi vizitate cele 12 biserici romanice, case medievale, dar și porțile orașului.

Cel mai vizitat oraș din Turcia este Istanbul. (Zeynep Dierks, 2022) Istanbul este unul dintre cele mai importante orașe din Turcia și este situat la granița dintre Europa și Asia, peste strâmtoarea Bosfor.

În Istanbul se poate observa în mod deosebit multiculturalitatea inedită a zonei, având la bază Imperiul Roman, Imperiul Bizantin și Imperiul Otoman. Printre numeroasele atracții turistice care pot fi vizitate în Istanbul se numără Moscheea Albastră și Moscheea Hagia Sophia.

Un alt obiectiv turistic considerat a fi extrem de important este Marele Bazar, de unde pot fi achiziționate bijuterii, obiecte din ceramică. Broderii, covoare, antichități și numeroase feluri de mâncare tradițională. În cadrul Marelui Bazar pot fi vizitate mii de magazine, numeroase fântâni, moschei și restaurante. (Julie., 2014)

Orașul Antalya, un oraș antic, este la rândul său un oraș cu un sector al turismului bine dezvoltat, fiind unul dintre cele mai populare orașe în rândul turiștilor care aleg să viziteze Turcia. Printre obiectivele turistice din Antalya se regăsește centrul vechi al Antalyei, bogat în detalii ale culturii otomane.

Mulți turiști aleg să viziteze Antalya vara, pentru a se bucura de o vacanță la mare, iar printre cele mai populare plaje se numără plaja Konyaalti, plaja Mermerli, plaja Inciralti, plaja Kemer Moonlight și plaja Lara. (iantalya7, 2020)

Un alt oraș important este Bursa, unul dintre centrele industriale ale Turciei, cea mai mare parte din producția de automobile din Turcia având loc în acest oraș. (Trem Global, 2021) Printre cele mai intrigante și des vizitate obiective turistice din orașul Bursa se numără Marea Moschee din Bursa, Koza Han, Yeşil Cami și Complexul Muradiye. De asemenea, orașul Bursa este renumit pentru producția de mătase. (Dennis, 2016)

Pe lângă acestea, un oraș care cu siguranță atrage atenția turiștilor este orașul Şanlıurfa, cunoscut în prezent și sub denumirea de Urfa, iar în antichitate sub denumirea de Edessa, un oraș al profeților. Orașul Sanliurfa este un oraș extrem de devotat religiei, prin urmare viața de noapte nu este permisă. Aici, turiștii pot vizita The Pool of Abraham, Istanbul Archaeological Museum, Gölbaşı park și multe altele. (Roxanne De Bruyn, 2022)

Încă un oraș preferat de către turiști este Izmir, un oraș sofisticat, grațios, cu o istorie bogată, care din păcate a avut foarte mult de suferit în urma incendiilor din anul 1922 și a avut nevoie să fie reconstruit. Bineînțeles, și aici există foarte multe atracții turistice, de la magazine, la muzee și clădiri cu arhitectură inedită. (Morrow, Lisa, 2022)

6. Potențialul neexploatat

În Germania există încă numeroase locuri care ar putea stârni cu ușurință interesul turiștilor. Multe dintre acestea au fost, totuși, abandonate sau demolate.

Printre acestea se numără Stadtbad Lichtenberg, o piscină care a servit și ca baie publică. O parte din aceasta a fost afectată în perioada celui de Al Doilea Război Mondial, după care a fost închisă, refolosită, apoi închisă din nou. Au existat și continuă să existe numeroase încercări de redeschidere, dar, din păcate, fără succes. (Digital Cosmonaut, 2020)

Un alt obiectiv cu foarte mult potențial este Biserica Sf. Nicolae din Hamburg. Aceasta a fost cea mai înaltă clădire din lume din anul 1874 până în anul 1876. Din păcate, a fost distrusă de incendii de-a lungul timpului, iar renovările făcute nu au fost suficiente, aceasta rămânând la statutul de ruină. (Gilbert Scott, 2018)

Un alt loc cu o valoare culturală extraordinară este chiar viziunea personală a lui Adolf Hitler despre relaxare, mai exact un complex de 10.000 de camere, care în prezent este în mare parte abandonat. Hotelul, cunoscut sub numele de Prora Resort, este cea mai lungă clădire din lume și doar o mică parte a acestuia a fost renovată. (Chris Weller, 2016)

Pe lângă acestea, un alt potențial obiectiv turistic este aerodromul Rangsdorf din Brandenburg. Acesta a fost inițial aeroport sportiv, urmând ca apoi să gestioneze toate zborurile internaționale spre Berlin și din Berlin. În timpul celui de-Al Doilea Război Mondial a devenit bază militară și a găzduit chiar și o companie de avioane de luptă. Ulterior, de pe acest aeroport, Claus von Stauffenberg a decolat în încercarea eșuată de a-l ucide pe Adolf Hitler. (Christine Williamson, 2016)

De asemenea, și Turcia are propriile sale locuri cu potențial turistic, pe care nu le exploatează eficient, dar care i-ar aduce și mai mulți turiști.

Ruinele Ani sunt un obiectiv turistic mai greu de accesat, din cauza dificultăților cu transportul, dar și din pricina faptului că este situat chiar la granița cu Armenia. Orașul a devenit o ruină în urma unui cutremur devastator din anul 1319, oferind o atmosferă onirică, fiind practic un oraș fantomă. (Elisha, 2022)

Acik Saray, un sat peșteră abandonat, care datează din secolul 10, este complet învăluit în mister. Se cunosc foarte puține lucruri despre cine a trăit în acest sat și de ce a fost construit. Este supranumit de către localnici Palatul Deschis. (Natalie Sayin, 2015)

7. Curiozități

Germania reprezintă una dintre cele mai sigure destinații pentru turiști. Pe teritoriul țării există mai mult de 150 de castele, peste 1200 berării, peste 300 de sortimente de pâine, cea mai mare gară din Europa și cea mai mare grădină zoologică din lume. Unul dintre muzeele inedite din Germania este Muzeul Porcului, din Stuttgart, unde există peste 5000 de figurine având forma unui porc. (Hello Holidays, 2021)

Turcia se mândrește cu simbolul Istanbulului, Marele Bazar, având 64 de străzi, aproximativ 4000 de magazine și buticuri, dar și aproximativ 25.000 de angajați. Istanbulul a fost chiar capitala Imperiului Roman, Otoman, dar și a celui Bizantin și este în prezent singurul oraș din lume care se situează pe două continente. De asemenea, un aspect extrem de interesant vizează lălelele, renumitul simbol al Olandei, care au fost, de fapt, aduse în Europa în secolul al XVII-lea de către otomani. Turcia se poate mândri și cu un litoral al Mării Negre extraordinar, acesta având aproximativ 1650 km, adică echivalentul distanței dintre Paris și Berlin. (Hello Holidays, 2016)

8. Concluzii

Ambele țări au numeroase obiective turistice deosebite, care merită vizitate.

În ambele țări, piața turismului este o piață cu concurență monopolistică, existând multe obiective și turiști pe măsură. În ambele țări turismul a avut de suferit în urma crizei sanitare COVID-19. În ambele țări există zone și obiective abandonate, dar cu foarte mult potențial turistic. Costurile unui sejur în Turcia sunt mult mai mici decât cele pentru un sejur în Germania.

Bibliografie

- Antalya Holidays & Travel, “Top 13 Best Beaches in Antalya” <https://iantalya.com/top-best-beaches-in-antalya/>, 2020, accesat la data de 21.03.2023
- CEIC DATA <https://www.ceicdata.com/en>, 2022, accesat la data de 20.03.2023
- Comisia Europeană, EU country profiles | European Union (europa.eu), 2023, accesat la data de 20.03.2023
- De Bruyn Roxanne, „Six reasons why you should visit Urfa, Turkey's sacred city”, <https://www.farawayworlds.com/stories/reasons-to-visit-urfa-turkey>, 2022 accesat la data de 23.03.2023
- Dennis, “Bursa Silk: A Buying Guide”, *The Best of Bursa*, <https://thebestofbursa.com/bursa-silk-buying-guide>, 2016, accesat la data de 21.03.2023
- Des Clics Nomades SAS, https://www.unde-si-cand.net/budget/turcia/?duree=7&mois=0&nb_personnes=2&hebergement=defaut&budget=1&ville_from=&nocache=1, 2023, accesat la data de 20.03.2023
- Digital Cosmonaut, „The abandoned Stadtbad Lichtenberg”, <https://digitalcosmonaut.com/abandoned-stadtbad-lichtenberg-hubertusbad/>, 2020, accesat la data de 20.03.2023
- Elisha, „How to Visit Ani Ruins in Eastern Turkey”, https://beyondwildplaces.com/how-to-visit-ani-ruins-in-eastern-turkey/#What_is_Ani, 2022, accesat la data de 21.03.2023

- Escapadas Europa, <https://www.actualidadviajes.com/en/el-hotel-mas-antiguo-de-europa-en-freiburg/>, 2013, accesat la data de 23.03.2023
- Fazit Communication GmbH, „Germany’s top cities”, <https://www.deutschland.de/en/topic/life/tourism-in-germany-the-most-popular-cities>, 2021, accesat la data de 23.03.2023
- Gilbert Scott “St Nicholas’s Church, Hamburg”, <https://gilbertscott.org/st-nicholass-cathedral-hamburg/>, 2018, accesat la data de 21.03.2023
- Greene Nick, „How Nazi Germany Advertised Itself to American Tourists”, <https://www.mentalfloss.com/article/74298/how-nazi-germany-advertised-itself-american-tourists>, 2016, accesat la data de 20.03.2023
- Hello Holidays, „Curiozități despre Germania: top 15 cele mai interesante lucruri despre această țară”, <https://www.helloholidays.ro/blog/curiozitati-despre-germania-top-15-cele-mai-interesante-lucruri-despre-aceasta-tara/>, 2021, accesat la data de 20.03.2023
- Hello Holidays, „Top 10 curiozități despre Turcia”, <https://www.helloholidays.ro/blog/top-10-curiozitati-despre-turcia/>, 2016, accesat la data de 20.03.2023
- Ivan Petre, „Insula Muzeelor din Berlin: istorie și semnificații”, *Ziarul Metropolis*, <https://www.ziarulmetropolis.ro/insula-muzeelor-din-berlin-istorie-si-semnificatii/>, 2020, accesat la data de 20.03.2023
- Julie “Shopping in the Grand Bazaar, Istanbul.” *Earth Trekkers*, www.earthtrekkers.com/grand-bazaar-istanbul/, 2014, accesat la data de 21.03.2023
- McLaughlin Katherine, „These 8 Real Structures Inspired the Castles in Disney Films” <https://www.architecturaldigest.com/story/these-8-real-structures-inspired-the-castles-in-disney-films#:~:text=Arterra%2FGetty%20Images->, 2022, accesat la data de 21.03.2023
- Morrow Lisa. “Izmir: Turkey’s Historic Capital of Cool Is Back on the Rise.” *CNN*, <https://edition.cnn.com/travel/article/izmir-turkey-cool/index.html>, 2022, accesat la data de 20.03.2023
- Sayin Natalie, „Standoff in the Byzantine Chapel of Açık Saray” <https://turkishtravelblog.com/acik-saray-gulsehir-cappadocia-turkey/>, 2015, accesat la data de 23.03.2023
- Skytrax. “The World’s Top 100 Airlines of 2021.”, www.worldairlineawards.com/worlds-top-100-airlines-2021/, 2021, accesat la data de 21.03.2023
- Tarick. “18 Curiozitati Despre Antalya.”, <https://100-facts.com/ro/18-fapte-interesante-despre-antalya/>, 2022, accesat la data de 20.03.2023
- Trem Global, „Automotive Industry in Bursa”, <https://www.tremglobal.com/articles/automotive-industry-in-bursa>, 2021, accesat la data de 23.03.2023
- Weller, Chris. “Hitler’s 3-Mile-Long Abandoned Nazi Resort Is Transforming into a Luxury Getaway.” *Business Insider*, www.businessinsider.com/adolf-hitler-nazi-resort-prora-2016-8, 2016
- Williamson Christine, 2016, „Abandoned Airfield Rangsdorf”, <https://www.atlasobscura.com/places/airport-rangsdorf> accesat la data de 20.03.2023
- Zeynep Dierks, „Travel and tourism in Turkey - statistics & facts”, <https://www.statista.com/topics/9676/travel-and-tourism-in-turkey/#topicOverview>, 2022, accesat la data de 21.03.2023
- www.worlddata.info

Programul de reformă radicală în Polonia: eșec sau succes?

PARAPANCEA CORINA-ELENA

PETRARU ELENA CRISTINA

PENACI ANDREEA

Facultatea de Economie Teoretică și Aplicată

1. Terapia Soc: Ce este și cum a apărut?

Cum a apărut terapia soc?

În anii 1990, la începutul tranziției, toate țările din Europa Centrală și de Est au trecut prin crize economice. Redresarea economică este dificilă și necesită schimbări fundamentale, sistemice.

Criza economică din fostele țări socialiste nu este unică în istoria economică mondială. Procesele economice și experiențele de tranziție experimentate de majoritatea țărilor din America Latină sunt aproape identice cu realitățile economice din Europa Centrală și de Est. Impactul decisiv asupra politicilor de macrostabilizare și ajustare în economiile în tranziție provine în principal din două abordări dezbătute în cercurile academice: terapia „șoc” și terapia graduală.

Termenii au fost preluați din domeniul medical și semnifică două abordări diferite în tratarea bolii: prima este rapidă și continuă care provoacă un șoc electric întregului corp, iar a doua este treptată și parțială și astfel se obține redresarea bolii la un nivel scăzut de risc. La fel ca și în medicina, terapia soc este menită să „vindece maladii”, economice-precum hiperinflația, deficiențele și alte efecte ale controalelor pe piața-pentru a reduce astfel șomajul și de a spori nivelul de trai.

Ce este terapia soc?

Termenul „terapie de șoc” se referă la conceptul de șoc figurativ, cu politici economice care afectează prețurile și ocuparea forței de muncă. Terapia soc se bazează pe o abordare consecventă a promovării schimbărilor economice, politice și sociale, o strategie revoluționară pentru reconstrucția completă a aranjamentelor economice ale unei țări. Aceasta sistematizează ideile că schimbările bruște și dramatice ale politicii economice pot transforma o economie controlată de stat într-una cu piață liberă.

2. Modelul de tranziție prin terapie soc

Modelul de tranziție prin terapie de șoc a fost implementat pentru prima dată în Polonia, la 1 ianuarie 1990. Țările care au urmat cu programul de stabilizare și liberalizare prin terapie de șoc au fost Cehoslovacia, Bulgaria, Rusia, Albania, Estonia și Letonia. După cum au susținut Lipton și Sachs, "am dori mai degrabă să subliniem cât de puține dovezi există în favoarea viziunii pesimiste". Pe scurt, modelul terapiei de șoc a fost un model neoclasic de tranziție care susținea implementarea imediată a reformelor necesare pentru a stabili o economie de piață liberă.

Implementarea modelului de terapie de șoc a fost de scurtă durată. În ciuda sprijinului inițial substanțial acordat guvernelor care au inițiat acest proces în economiile în tranziție, au rezultat consecințe nedorite considerabile, cum ar fi șomajul și inflația. Acest lucru a dus la impopularitate în rândul guvernelor. Inflația ridicată a provocat instabilitate socială și politică,

a amenințat guvernele democratice fragile și a pus în pericol nu numai securitatea regională, ci și cea globală. Riscul a fost sporit în mod substanțial de adoptarea reprezentării proporționale ca bază pentru reprezentarea parlamentară, ceea ce a dus la formarea unor coaliții multipartide slabe, fragile și ușor de presat.

Pentru a înțelege mai bine abordarea terapiei de șoc, este necesară o analiză a elemente primare ale modelului constând în analiza economică, definirea unui bun societate, viteza, structura politică, structura ideologică și condițiile inițiale.

2.1. Analiza economica

Modelul terapiei de șoc se bazează pe analiza economică neoclasică marginalistă. Indivizii sunt caracterizați de un comportament rațional de maximizare, iar prețurile sunt determinate pe o piață perfect competitivă de curbele cererii și ofertei, în echilibru, fără putere de piață. Economia neoclasică se bazează pe fundamente microeconomice, investigând condițiile de echilibru static. Economia poate fi privită ca fiind în echilibru. Variabilele macroeconomice sunt rezultatul însumării relațiilor microeconomice. Economiile determină investițiile, iar echilibrul este atins la ocuparea deplină a forței de muncă printr-o ajustare a salariilor. În consecință, atâta timp cât nu există impedimente în funcționarea procesului de piață, eficiența alocării și a producției este întotdeauna atinsă.

3. Terapia Soc in cazul Poloniei

Prăbușirea comunismului în Europa de Est, în 1989, și în Uniunea Sovietică, în 1991, reprezintă evenimente de referință în istoria lumii. Firește, importanța reală a acestor evenimente monumentale a fost deosebit de greu de judecat în perioada imediat următoare. Cu fiecare an care urmează, dobândim noi perspective importante asupra semnificației lor. Acest lucru este cu siguranță valabil în domeniul economic, unde dezbaterile despre tranziția de la comunism la economia de piață au fost deosebit de vii și controversate.

Terapia de șoc, în sensul unui program rapid, cuprinzător și de anvergură de reforme pentru a implementa un capitalism "normal", are un sens deosebit având în vedere tendințele globale. La nivel mondial, economia mondială trece printr-un proces de "integrare profundă", în care țările sunt legate nu doar prin comerțul internațional, ci și prin rețele de producție, finanțe și instituții economice comune. Aproape nicio țară din lume nu îndrăznește să stea deoparte de aceste tendințe.

Deși "terapia de șoc" a fost atribuită tehnocraților, liderii politici polonezi din cadrul Solidarității au fost cei care au insistat asupra acestei abordări. Aceștia au înțeles că prăbușirea comunismului a dat o oportunitate pentru pași decisivi de reintegrare cu Europa de Vest și că acești pași ar trebui să fie făcuți cât mai repede posibil.

Terapia de șoc a fost atacată pe scară largă de mulți intelectuali ca fiind un alt sistem "constructivist" de inginerie socială, care încearcă să înlocuiască o dogmă cu alta. Acest lucru este greșit și politicienii practici puteau deja să vadă diferența în 1989. În timp ce Lenin a susținut, de asemenea, un fel de "terapii de șoc" în 1902 în "What is to be done?", versiunea sa de "terapii de șoc" a fost aceea de a crea o lume nouă care nu a existat niciodată. Ideea principală era de a crea instituții de genul celor care existau deja, și cu merite dovedite, în Europa de Vest.

Populația din Polonia și din restul Europei de Est a avut un o imagine extrem de realistă a eșecurilor economiei comuniste. și a necesității unei schimbări fundamentale a sistemului economic. Cu toate acestea, o mare parte a populației a judecat greșit detaliile caracterul detaliat al crizei economice cu care se confruntau țările lor.

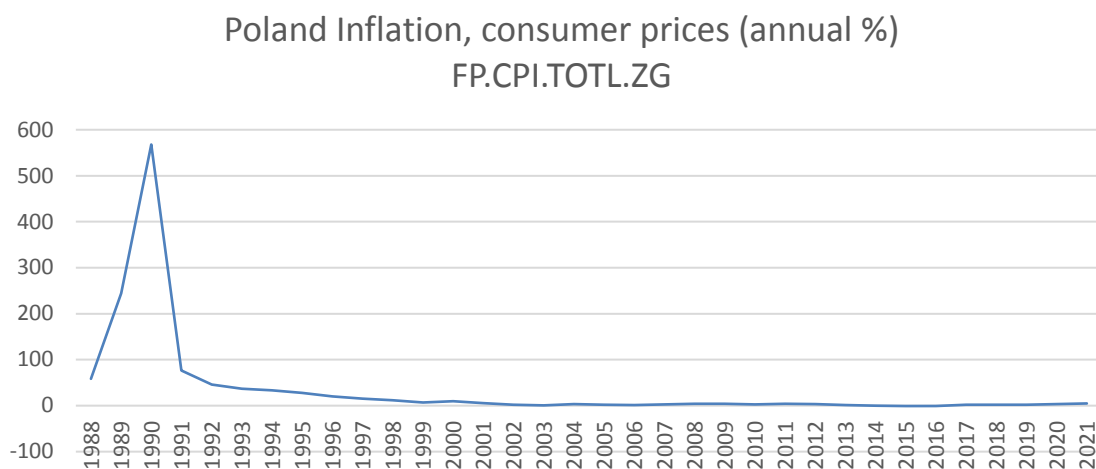
Retrospectiv, discuțiile despre "saltul" către economia de piață și eticheta jurnalistică "terapie de șoc" au contribuit la aceste convingeri. La urma urmei, metafora terapiei de șoc sugera că o singură lovitură de reformă economică ar revigora "pacientul" și ar permite societății să revină la viața normală. Problema, bineînțeles, era destul de diferită. O schimbare a sistemului economic ar face posibilă o redresare treptată a creșterii și o convergență treptată a nivelului de trai în următoarele decenii. Dar nicio reformă economică, oricât de strălucită ar fi fost, nu ar fi putut acoperi un decalaj economic care crescuse decenii întregi, și care, de fapt, era deja semnificativ între Europa de Est și Europa de Vest înainte de cel de-al Doilea Război Mondial.

3.1. Rata inflatiei

Ideea unei reforme economice radicale este de a aborda toate cele trei aspecte crize, recunoscând că fiecare dintre ele reprezintă o problemă cu un orizont de timp diferit pentru soluționare. Criza financiară este, cu siguranță, cea mai acută, dar și cea care poate fi rezolvată cu cel mai rapid succes. În 1989, în momentul prăbușirii comunismului, Polonia a suferit o inflație intensă, care în curând a izbucnit într-o hiperinflație totală până în octombrie 1990.

Fig 1. Rata inflatiei in Polonia 1988-2021

<https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG?locations=PL>



O ruptura decisiva cu inflatia ridicata necesita o serie de actiuni precum:

- Reducerea deficitului bugetar
- Stabilizarea valorii de schimb valutar al monedei
- Cresterea ratelor dobanzii de pe piata
- Eliminarea controalelor care impiedica echilibrul dintre cerere si oferta preturile determinate de piata etc.
-

Polonia a fost cea mai dramatică ilustrare a succesului reformelor economice radicale. Polonia a obținut cea mai rapidă revenire la o creștere economică globală pozitivă din întreaga regiune, în 1992, fiind în fruntea tuturor toată Europa în ceea ce privește creșterea economică în 1993 și, probabil, în 1994.

Fig 2. PIB pe cap de locuitor 1990-2020

(<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=PL>)

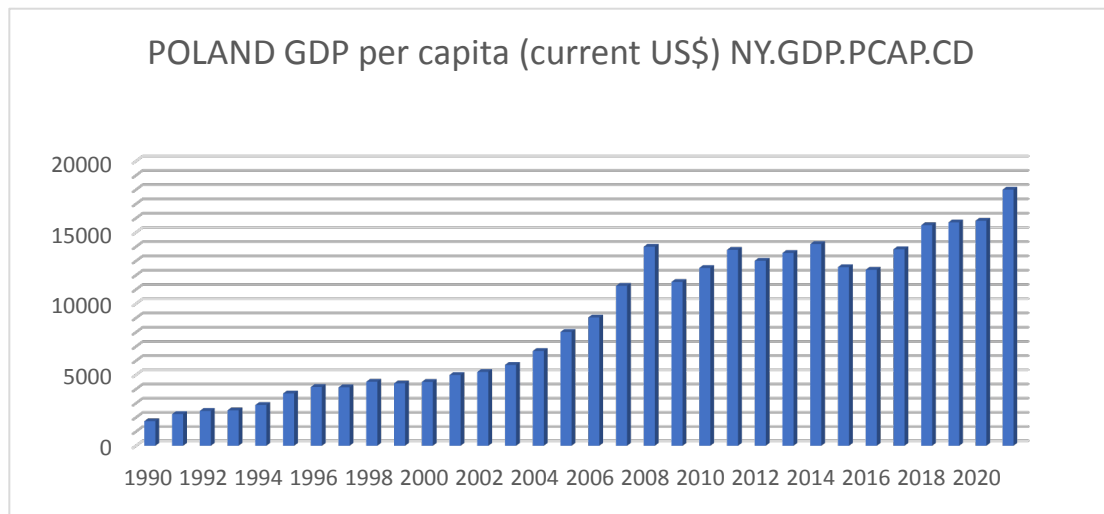
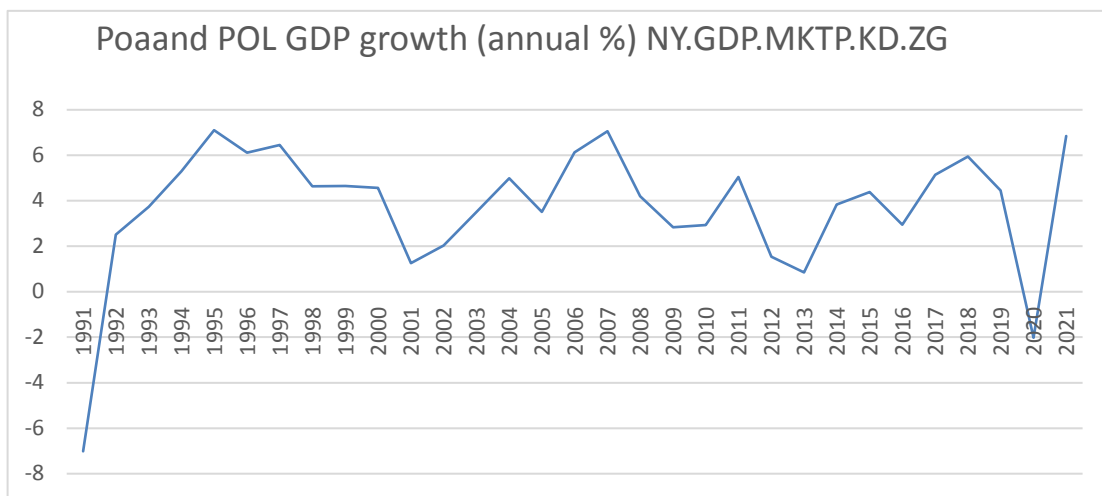


Fig 3. Rata anuală de creștere a PIB-ului 1991-2021

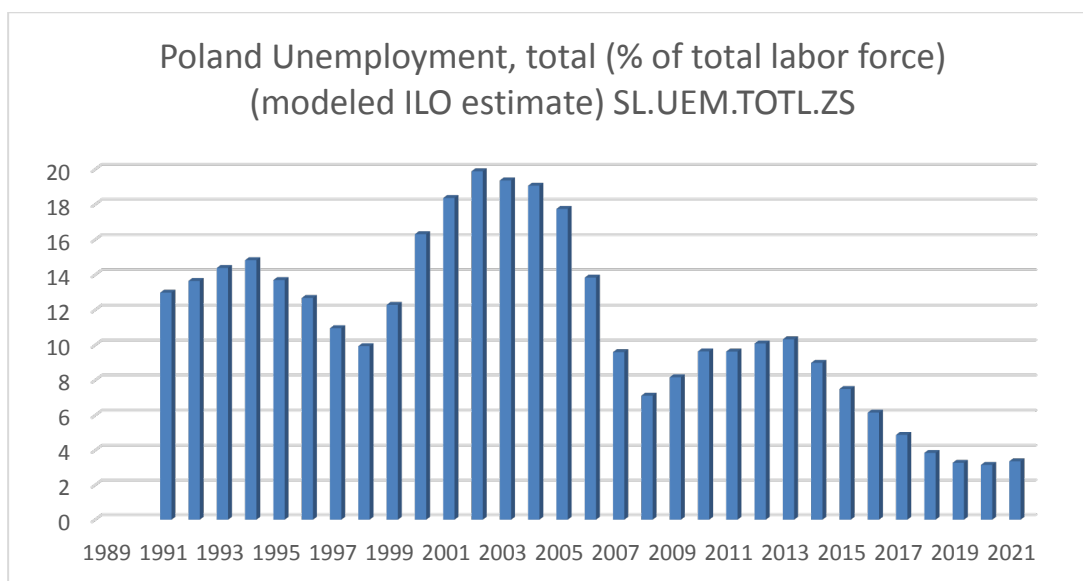
(<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=PL>)



3.2. Rata somajului

Ajustările structurale din economie au condus, desigur, la cele mai mari tensiuni și controverse. Ocuparea forței de muncă în vechea industrie de stat a scăzut în mod semnificativ, adesea cu 25-50% în anumite întreprinderi. Mulți lucrători mai în vârstă au ales pensionarea anticipată, iar alții au intrat în rândul șomerilor. Lucrătorii tineri fără calificări au avut, de asemenea, dificultăți în găsirea unui loc de muncă și s-au alăturat rândurilor șomerilor. În general, șomajul măsurat a crescut până la aproximativ 15 la sută din forța de muncă înainte de a atinge un nivel maxim, iar aparent a început să scadă în 1994.

Fig 4. Rata somajului 1989-2021

(<https://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS?locations=PL>)

4. Planul lui Balcerowicz

Planul se baza pe teoria Consensului de la Washington, elaborată de Williamson cu ajutorul lui Sachs și Lipton. Era un model rudimentar al modului în care ar trebui urmată tranziția.

Planul Balcerowicz supranumit și "Terapia soc" a fost o metoda rapida de tranzitie de la o economie bazata pe proprietate de stat la o economie si plan centralizat la o economie de piata libera. Un grup de economisti experti ce formau o echipa impreuna cu Balcerowicz, Dr Stanislaw Gomulka, Dr. Stefan Kawelc si Dr. Wojciech Misiag in timpului tranzitiei de la 1989 a dat nastere unui plan de reforma la ideea lui Jeffrey Sachs si pe 6 Octombrie o schita din planul echipei a fost prezentata catre presa prin Balcerowicz la TVP.

Concluzie

Cu toate ca aceasta metoda de reforma este una agresiva, iata ca a reusit sa puna pe picioare o tara puternica precum Polonia. Aceasta este a sasea cea mai puternica economie din Europa si are una dintre cele mai rapide dezvoltari economice din 1989 pana in ziua de azi. Astfel, dezvoltarea Poloniei nu a fost niciodata intrerupta de nicio recesiune in ultimele trei decenii si este singura tara care a reusit aceasta performanta, avand in vedere ca a suferit unele dintre cele mai mari pierderi sociale si umane din istoria omenirii in al doilea razboi mondial.

Bibliografie

- <https://www.johnmarangos.eu/wp-content/uploads/2014/10/43-2007-Int.%20J.%20Economic%20Policy%20in%20Emerging%20Economies.pdf>
- What is Shock Therapy.pdf
- Shock therapy on the world economy – Michael Roberts Blog (wordpress.com)
- LecTanner0494.pdf

Examinarea relației dintre calitatea sistemelor de educație și de sănătate și dezvoltarea economică – studiu de caz Uniunea Europeană

PĂUN ANDREEA-LIVIA¹
PLĂTĂRESCU ADRIAN-ROBERT²
PAVEL DAN-ANDREI³

Facultatea de Finanțe, Asigurări, Bănci și Burse de Valori

Introducere

Acest proiect examinează relația dintre calitatea sistemelor de educație și celor de sănătate și dezvoltarea economică la nivelul Uniunii Europene, comparând situația României cu alte state membre. Ne-am decis să alegem această temă datorită dorinței personale de educație asupra acestui topic și ca să aflăm provocările cu care se confruntă România în ceea ce privește sistemul de sănătate și de educație (sectoare cruciale pentru creșterea economică și prosperitatea țării) și dezvoltarea economică. Examinând aceste caracteristici se pot identifica modalități de îmbunătățire ale acestor sisteme ce pot conduce la dezvoltarea economică în România. Acest proiect este structurat în 2 capitole, finalizate cu o concluzie generală legată de indicatorii în cazul cărora România se confruntă cu decalaje de dezvoltare față de celelalte state membre ale UE, prezentând totodată – căi potențiale de acțiune pentru abordarea provocărilor respective.

1. Teoria capitalului uman

Definirea conceptului de capital uman

Capitalul uman include acele capacități care sunt unice indivizilor, care rămân constante în orice mediu social și pot fi valorificate pe piața muncii în schimbul oricărui tip de resursă economică. De fapt, capitalul uman include capitalul educațional (competențe dobândite de indivizi în timpul pregătirii școlare, dar și în afara pregătirii școlare) și capitalul biologic (capacitățile fizice ale unui individ, sintetizate de obicei din starea de sănătate). Capitalul uman s-a dezvoltat într-un concept în economie, considerat în special ca „o estimare a capacității unei persoane de a genera venituri prin muncă” (Di Bartolo, 1999).

Cu toate acestea, remunerația capitalului uman depinde în mod esențial de condițiile economice în care activează la nivel macroeconomic. "Mărimea productivității marginale a factorului muncă rezultă din tipul și eficiența combinării capitalului uman cu alte bunuri de capital". Dacă un lucrător canadian dorește să activeze pe piața muncii din România, va descoperi că nu calitățile și capitalul său uman, ci condițiile din Canada fac să primească salarii mult mai mari. Însă, dacă un român cu calificarea corespunzătoare ar intra pe piața muncii din Canada, ar putea ajunge să primească rapid un salariu mediu. În schimb, dacă ar reveni în România, ar descoperi că experiența canadiană nu l-ar fi dotat neapărat cu acele calități care să-i permită să câștige, pe piața românească, salarii mai mari decât ale concetățenilor săi.

¹ paunlivia22@stud.ase.ro

² platarescuadrian22@stud.ase.ro

³ paveldan22@stud.ase.ro

În planul analizei macroeconomice, nivelul capitalului uman nu constituie în sine un criteriu suficient de apreciere a potențialului productiv într-o economie. Răsunetul se sprijină pe o caracteristică fundamentală a bunurilor de capital: complementaritatea. Aceasta evidențiază rolul capitalului uman în cadrul structurii de producție a unei economii. Structura de producție corespunde întotdeauna unei dezvoltări impuse de necesitatea susținerii preferințelor consumatorilor, în timp ce dinamica structurii de producție decurge din modificarea preferințelor consumatorilor pe un anumit orizont temporal.

În condițiile unei dotări date de tehnologii materiale, potențialul productiv al capitalului uman depinde de performanțele obținute în procesul de formare a acestuia. Acestea constituie, în principal, reflectarea performanțelor sistemului educațional. Regulile fundamentale de organizare a oricărui sistem educațional decid, în ultimă instanță, capacitatea de performanță a acestuia. Astfel, apare nevoia alegerii acelor reguli de organizare a sistemului educațional care să majoreze capacitatea acestuia de a răspunde prompt și corect în raport cu modificările structurii de producție. Acest lucru evidențiază faptul că formarea capitalului uman trebuie să se realizeze în cadrul unui sistem organizat pe aceleași principii ca și cel în care se realizează alocarea și remunerarea capitalului uman.

Istoria cuvântului a cunoscut multe suișuri și coborâșuri, deoarece a fost acceptat sau respins de clasele academice și politice. Deși afirmarea și construcția sa conceptuală nu au fost cunoscute decât după anii 1970, termenul de capital uman a fost mult timp folosit în economie. După cum a subliniat Kiker (1968): „*două metode au fost utilizate pentru a estima valoarea (monetară a) ființei umane: procedura costului de producție și cea a câștigurilor capitalizate*”.

Prima metodă constă în estimarea costului net, excluzând „întreținerea acestuia”, au inclus Sir William Petty și Ernst Engel (1877).

A doua metodă implică evaluarea valorii prezente a venitului trecut și viitor al unui individ (J. Shield Nicholson și Alfred de Foville sunt cei mai cunoscuți economiști care folosesc această metodă). Fără a oferi o metodă de evaluare a valorii capitalului uman, Adam Smith (1776) a definit elementele de capital în general ca fiind abilitățile și cunoștințele „utile” ale oamenilor, privite ca mașini cu costuri asociate și capabilități ca rentabilitate, generatoare de venit. De asemenea, Walras și Fisher (1906), ca și alți economiști de la începutul secolului al XX-lea, au susținut includerea capacităților umane ca și capital disponibil. Jacob Mincer, Gary Becker și adepții lor s-au concentrat mai mult pe studiul relației dintre capitalul uman și venitul din muncă și, mai precis, pe studiul modificărilor venitului în funcție de nivelul de educație al unui individ. Acesta este subiectul teoriei capitalului uman, bine formulat de Becker (1964). Esența teoriei este simplă: indivizii câștigă substanțial mai mult, în funcție de nivelul lor de educație. Mincer (1958) și Becker (1964) își limitează, în general, abordarea capitalului uman la o analiză a capitalului educațional, subliniind costurile asociate cu investiția în formare și relația dintre investiția școlară și post-universitare.

Examinarea literaturii de specialitate privind relația dintre sistemul de educație / sănătate și dezvoltarea economică

În ultimele decenii, analizele asupra capitalului uman au început să îl definească pe acesta ca fiind capital educațional. Blaug (1976) arată că educația reprezintă, în fapt, esența capitalului uman, importanța ei fiind superioară componentelor asociate stării de sănătate.

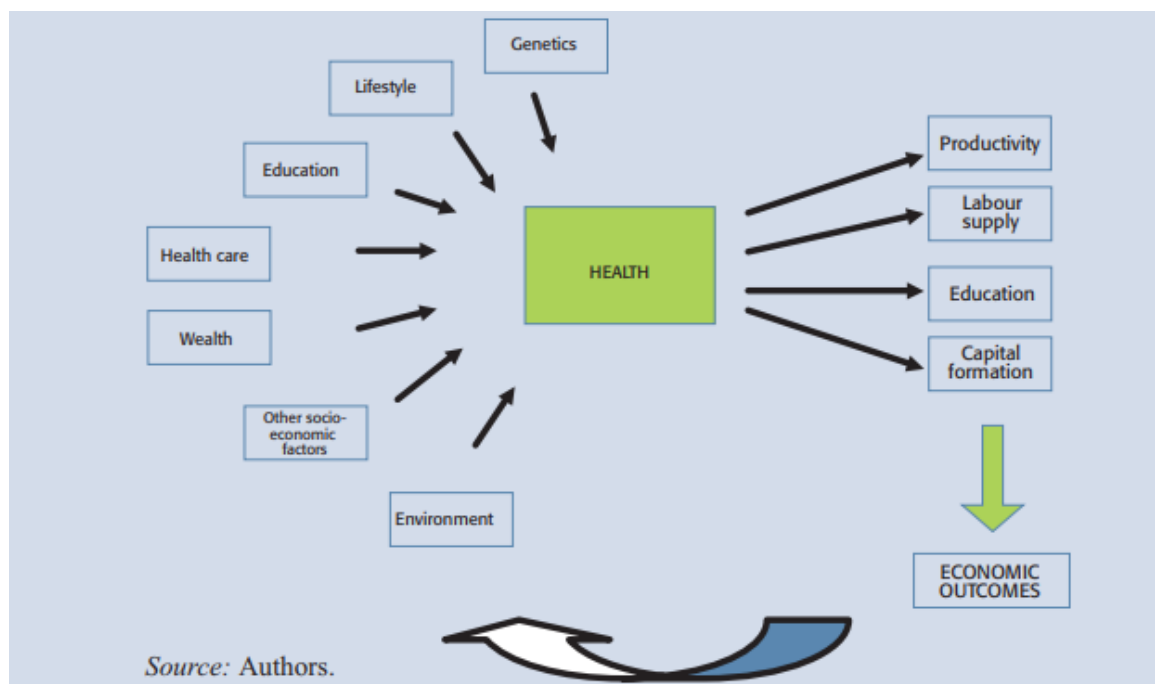
La Becker (1964), justificarea analizei se face în felul următor: „O ipoteză principală a fost aceea că întregul capital uman este omogen, ipoteza care vine în conflict cu diferențele calitative evidente date de tipul de educație, programele de pregătire la locul de muncă, studiile particulare etc, la fel cum ipoteza frecvent enunțată privind omogenitatea capitalului fizic vine în contradicție cu diferențele observate în ceea ce privește dotarea tehnică, echipamentul etc. Avantajul acestor ipoteze este acela că, îndepărtând detaliile calitative - detalii, cărora, întâmplător li s-a acordat o atenție excesivă în literatura dedicată capitalului uman – ne putem concentra asupra corelațiilor fundamentale” (Becker, 1964). Acceptarea, „chiar și experimentală”, a ipotezei de omogenitate a capitalului uman pot fi încorporate cu ușurință în cadrul analizei.”(Marinescu, 2001).

„Lucrările lui Adam Smith privind bogăția națiunilor au deschis calea interesului economiștilor pentru creșterea economică. În ciuda concentrării evidente pe creșterea economică, nici Thomas Malthus, nici cercetarea neoclasică de mai târziu nu au acordat prea multă atenție capitalului uman. Astăzi, analiza economică a educației oferă dovezi concludente ale unei legături tot mai mari între investiția în capitalul uman în educație și creșterea economică. În general, cei mai importanți factori determinanți ai creșterii economice pot fi grupați în patru categorii:

- (1) **Creșterea forței de muncă**, așa cum apare atunci când populația crește sau rata de participare crește
- (2) **Investiții în capital uman**, cum ar fi educația formală și experiența de muncă
- (3) **Investiții în capital fizic**, cum ar fi automobile, mijloace de transport și comunicații.
- (4) **Schimbarea tehnologică**, determinată de inovarea introducerii de noi produse și de noi metode de producție.”(Marinescu, 2001)

Totusi, in timp ce educația este adesea subliniată ca un motor cheie al capitalului uman, sănătatea este la fel de importantă. O sănătate bună este necesară pentru ca indivizii să poată participa pe deplin la forța de muncă și să se angajeze în activități productive. În schimb, sănătatea precară poate limita capacitatea indivizilor de a munci, de a învăța și de a câștiga venituri. Sănătatea este considerată un factor important pentru creșterea economică și pentru bunăstare. Aceasta reprezintă atât un bun de consum, cât și un capital. Ca și capital, permite tuturor să genereze venituri pe piața muncii, în timp ce, privită din perspectiva unui bun de consum, permite indivizilor creșterea bunăstării și le oferă libertatea de a-si urmări propriile interese. Din punct de vedere economic, sănătatea este un factor de capital uman și, prin urmare, un motor al dezvoltării economice.

Figura 1. Relația dintre sănătate, educație, mediu și creștere economică



Sursa: https://ec.europa.eu/health/archive/ph_overview/documents/health_economy_en.pdf

Conform studiului “The contribution of health to the economy in the European Union”(2005) sectorul sănătății are un efect semnificativ asupra macroeconomiei. Cu toate acestea, contextul economic al sectorului este distinct față de alte sectoare, ceea ce duce la implicații specifice în ceea ce privește influența sa asupra economiei. Printre acestea, se numără lipsa comerțului internațional în sectorul sănătății și, prin urmare, o competiție redusă între furnizorii de servicii medicale din țările europene. Această situație poate fi fie o oportunitate profitabilă, fie un risc pentru economia în ansamblu. Însă, în absența unor reglementări adecvate, poate conduce la ineficiențe, care pot avea un impact negativ asupra restului economiei, determinând o potențială realocare ineficientă a resurselor și afectând competitivitatea macroeconomică prin pierderea de resurse pentru alte sectoare potențial mai productive.

Există două canale principale prin care sectorul sănătății poate influența competitivitatea economiei în ansamblu. Primul canal este impactul pe care sistemul de sănătate îl are asupra costurilor cu forța de muncă și, prin urmare, asupra competitivității la nivel internațional. Al doilea canal este reprezentat de efectul pe care sistemul îl poate avea asupra mobilității forței de muncă și, prin urmare, asupra flexibilității pieței muncii. O expansiune necontrolată a sectorului sănătății poate influența costurile cu forța de muncă, prin majorarea taxelor și a contribuțiilor la asigurarea medicală. Aceste costuri sunt factori cheie în determinarea competitivității internaționale și orice creștere a taxelor sau a contribuțiilor va avea un impact negativ asupra acesteia, cu excepția cazului în care cheltuielile suplimentare privind sănătatea vin alături de o creștere paralelă a productivității, cum ar fi reducerea numărului de zile pierdute din cauza bolii. În cazul supraconsumului de servicii medicale – datorită, de exemplu, problemelor de cerere impulsivă de furnizor – creșterea costurilor nu va duce la o creștere corespunzătoare a productivității (Comisia Europeană, 2004).

Evaluarea performanțelor din sectorul sănătății devine astfel esențială pentru a asigura o optimizare a rezultatelor sistemului de sănătate, adică pentru a menține și îmbunătăți starea de sănătate. Evaluarea performanțelor din sectorul public și cel al serviciilor în general are, totuși, provocările sale (O'Mahony și Stevens, 2002). Această evaluare este cu atât mai dificilă în sectorul sănătății, deoarece atât sistemul de furnizare, cât și natura procesului de producție au caracteristici distincte (Comisia Europeană, 2004).

În același studiu (The contribution of health to the economy in the European Union, 2005) s-a discutat despre lucrarea Comisiei de Macroeconomie și Sănătate (CMH) care a adus o contribuție importantă la argumentarea economică pentru sănătate în țările în curs de dezvoltare. Cu toate acestea, lucrarea, așa cum este prezentată, are o relevanță limitată pentru țările din UE, deoarece acestea se confruntă cu un model de sănătate foarte diferit, ale cărui implicații economice nu sunt imediat clare. Aceasta a concluzionat că investițiile în sănătatea oamenilor în țările în curs de dezvoltare - pe lângă a fi un obiectiv demn în sine - produc beneficii economice enorme, atât pentru persoanele implicate, cât și pentru țările în ansamblu. Acest lucru a contribuit la o schimbare paradigmatică (exemplară) conform căreia sănătatea nu este văzută doar ca un scop în sine, ci poate fi considerată un mijloc care aduce beneficii suplimentare, mai ales pentru economie. Mai mult decât atât, ideea fundamentală că sănătatea ar putea contribui pozitiv la economie ar trebui, în principiu, să fie aplicabilă în toate contextele regionale și economice.

Această lucrare a identificat mai multe investiții eficiente din punct de vedere al costurilor, care vor salva milioane de vieți și vor genera miliarde de dolari pentru creșterea economică. În acest sens, s-a sprijinit ipoteza conform căreia investițiile în asistența medicală de bază pentru săraci ar ajuta milioane de oameni să iasă din sărăcie și ar contribui în mod important la creșterea economică generală.

În analizele realizate pentru raport, impactul cantitativ tipic al speranței de viață asupra creșterii economice a fost estimat să fie de următoarea magnitudine: o creștere de 10% a speranței de viață la naștere sporește creșterea economică cu cel puțin 0,3 până la 0,4 puncte procentuale din PIB pe an (CMH, 2001). Aceasta se traduce printr-un decalaj de creștere economică între o țară cu venituri ridicate și o țară mai puțin dezvoltată de 1,6 puncte din PIB pe an.

În plus, educația și sănătatea sunt interconectate. Starea bună de sănătate poate sprijini performanța educațională, deoarece le permite persoanelor să meargă la școală în mod regulat, să se concentreze asupra studiilor și să aibă rezultate bune la examene. Educația, la rândul său, poate promova o stare bună de sănătate prin creșterea cunoștințelor privind comportamentele sănătoase, cum ar fi exercițiile fizice și alimentația, și prin stimularea abilităților de gândire critică care pot sprijini luarea deciziilor legate de sănătate.

Mai mult, investițiile în sănătate și educație pot avea efecte pozitive de feedback, îmbunătățirile într-un domeniu întărind câștigurile în celălalt. De exemplu, îmbunătățirea sănătății poate duce la rezultate educaționale mai bune, care, la rândul lor, pot genera oportunități economice îmbunătățite și un acces mai bun la asistență medicală (Sghari și Hammami, 2014).

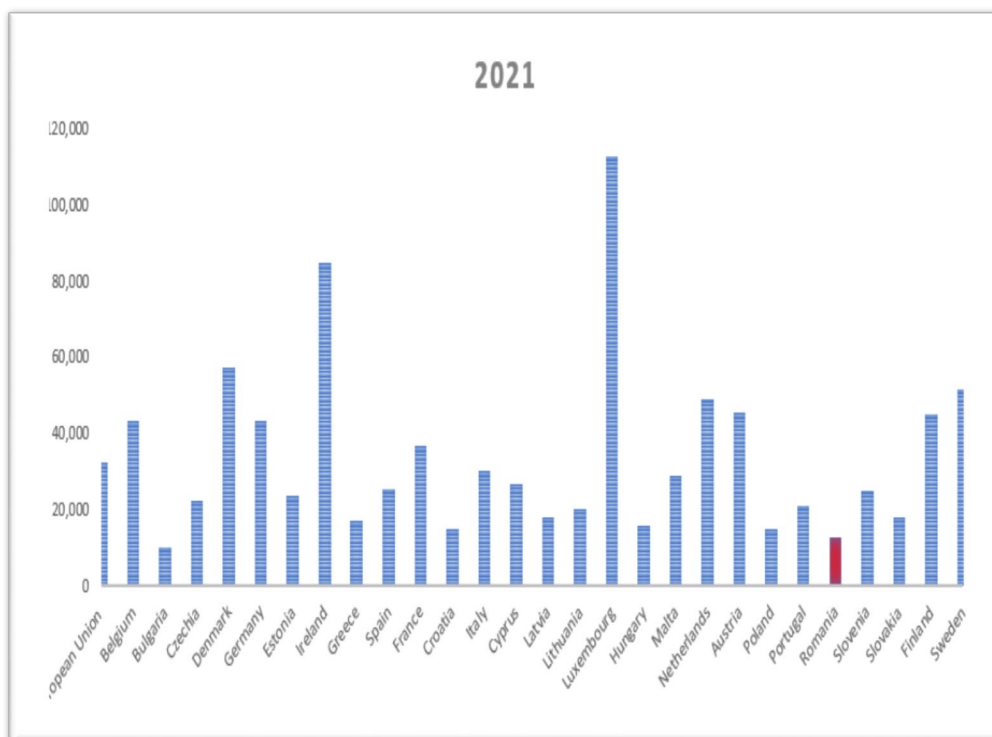
Pe scurt, având în vedere informațiile și teoriile prezentate mai sus, în timp ce atât educația, cât și sănătatea sunt componente importante ale capitalului uman, este dificil să se acorde prioritate una față de alta, deoarece sunt interdependente și necesare pentru realizarea unei dezvoltări umane optime și a creșterii economice.

2. Analiza relației dintre calitatea sistemelor de educație / de sănătate și dezvoltarea economică în Uniunea Europeană

În această secțiune ne propunem să identificăm și să analizăm modelele și asociațiile dintre indicatorii de educație și sănătate în contextul Uniunii Europene. În vederea examinării relației dintre calitatea sistemelor de educație / de sănătate și dezvoltarea economică, s-au utilizat date extrase de pe platforma Eurostat cu privire la PIB-ul/loc speranța de viață la naștere, cheltuielile guvernamentale cu sectorul de sănătate și de educație (exprimate ca % din PIB), numărul de paturi în spitale la 100.000 locuitori, numărul de ani trăiți sănătoși, procentul populației cu vârste între 25-34 ani care au absolvit o formă de educație terțiară și rata abandonului școlar (18-24 ani). În acest sens, s-a utilizat perioada de timp 2010-2021, un deceniu care se află la câțiva ani de una dintre cele mai majore crize globale, timp în care România intrase în Uniunea Europeană, dar și ultimii doi ani, 2020-2021, în care pandemia COVID-19 a afectat întreaga planetă. De asemenea, în unele cazuri, pentru a examina relația dintre conceptele cheie ale temei respective, s-a calculat corelația statistică.

În primă fază este necesară analiza PIB-ului/locuitor (unitatea de măsură este euro-ul, la cursul de schimb din 03/03/2023) înregistrat la nivelul statelor membre având în vedere că acesta este un indicator relevant pentru dezvoltarea economică (Figura 2).

Figura 2. PIB-ul / locuitor (euro)

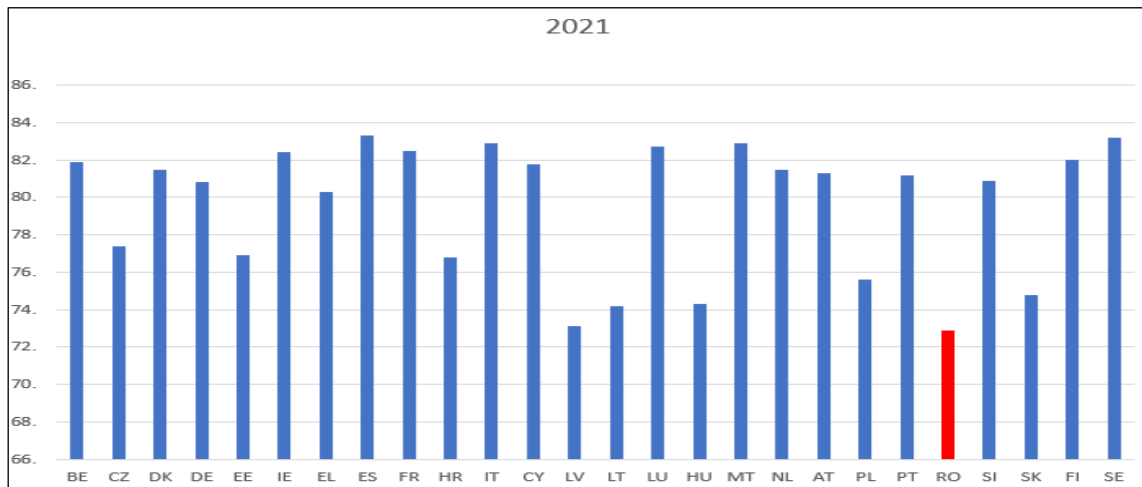


Sursa: Eurostat

Merită menționat faptul că în perioada 2010-2021, PIB-ul/loc înregistrat în România a crescut cu 100% (2021/2010), însă continuă să înregistreze al doilea cel mai mic nivel al indicatorului, fiind clasată doar deasupra Bulgariei, care poate fi folosită ca termen de comparație fiindcă și aceasta a aderat la UE în anul 200, precum este cazul României.

Această poziționare se va regăsi și în cazul altor grafice, dar din fericire există totuși o creștere progresivă.

Figura 3. Speranța de viață la naștere

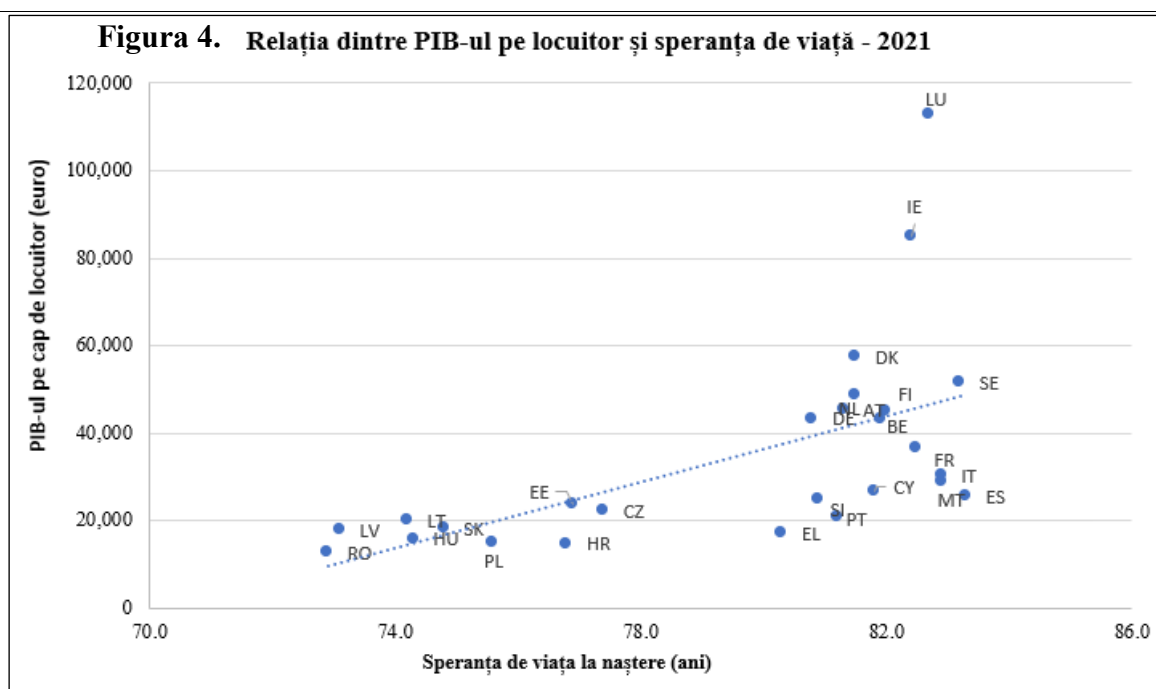


Sursa: Eurostat

Speranța de viață în statele membre ale Uniunii Europene (UE) variază semnificativ. Potrivit bazei de date Eurostat, speranța de viață medie la naștere în UE în 2021 a fost de 80,1 ani, femeile trăind, în medie, cu 5,5 ani mai mult decât bărbații. Pe de altă parte, în România, speranța de viață la naștere în 2021 a fost de 72,9 ani, aceasta situându-se sub media UE (Figura 3). Cu toate acestea, speranța de viață a crescut constant în România în ultimele decenii, iar decalajul dintre România și media UE s-a redus.

Există mai mulți factori care contribuie la speranța de viață, inclusiv accesul la îngrijirea sănătății, alegerile de stil de viață și statutul socio-economic. În România, au existat îmbunătățiri în domeniul sănătății în ultimii ani, dar există încă provocări în ceea ce privește accesul la serviciile de îngrijire a sănătății, în special în zonele rurale. În plus, alți factori privind stilul de viață, cum ar fi fumatul și consumul de alcool, au un impact negativ asupra speranței de viață.

În ansamblu, deși speranța de viață din România este încă sub media UE, s-au făcut progrese în ultimii ani, iar eforturile continue pentru îmbunătățirea accesului la îngrijirea sănătății și abordarea factorilor de stil de viață ar putea contribui la creșterea speranței de viață în România, însă nu sunt necesare doar investiții în acest sector, ci și creșterea calității acestora, corelat cu schimbarea mentalității populației României, promovând prevenția apariției bolilor.



Sursa: Eurostat

Este necesară mențiunea că între poziționarea statelor membre din perspectiva speranței de viață și poziționarea acestora din punct de vedere al PIB-ului/loc există o **corelație, care este de aproximativ 60% în anul 2021** (acest lucru reflectându-se și în *Figura 4*), ceea ce sugerează ca în 60% din cazuri, statele cu o speranță de viață ridicată înregistrează și o valoare ridicată a PIB-ului/loc. Acest lucru se datorează faptului că un PIB/loc mai mare este adesea corelat cu un acces mai bun la îngrijirea sănătății, îmbunătățirea condițiilor de trai și o educație mai bună.

În cazul României, țara are un PIB pe cap de locuitor de aproximativ 12.620 de euro (38,91% din PIB-ul/loc raportat pentru UE-27), care este mult sub valoarea înregistrată la nivelul UE. Acest PIB pe cap de locuitor mai mic se reflectă în speranța de viață a țării, care este de aproximativ 74 de ani, de asemenea, mai mică decât media UE. Deși există o corelație pozitivă între PIB-ul pe cap de locuitor și speranța de viață în țările UE, întotdeauna există excepții de la regulă, precum este cazul Greciei (PIB/loc redus – 17.010 euro și speranța de viață ușor peste media UE – 80,3 ani).

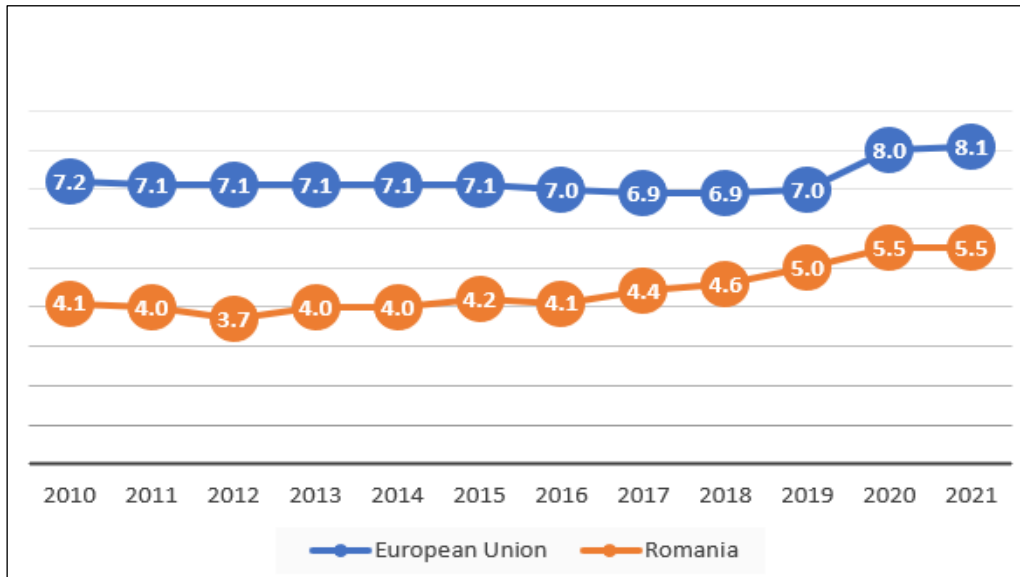
În ceea ce privește investițiile în sectorul de sănătate, conform *Figurii 5*, în 2021, procentul cheltuielilor guvernamentale cu sectorul de sănătate raportat la nivelul Uniunii Europene a fost de aproximativ 8,1%. Cu toate acestea, există variații semnificative între țări, unele investind mai mult, altele investind mai puțin. De exemplu, Austria are cel mai mare procent din PIB investit în sănătate, 10,1%, fiind urmată de Cehia cu 9,8%, respectiv Franța și Danemarca având amândouă un procent de 9,2%. Pe ultimele locuri se află Irlanda, Luxemburg, Bulgaria, Ungaria și România, cu procente între 5,3% și 5,8%.

Ca stat membru al UE, România este, de asemenea, dedicată furnizării de servicii medicale de calitate cetățenilor săi. Cu toate acestea, România a investit doar aproximativ 5,5% din PIB în sănătate în 2021, valoare situată sub cea raportată la nivelul UE. Această poziționare generează provocări suplimentare, deoarece poate indica faptul că România nu prioritizează suficient nevoile de sănătate ale cetățenilor săi.

În ciuda procentului relativ scăzut din PIB investit în sănătate, România a făcut progrese semnificative în îmbunătățirea sistemului său de sănătate în ultimii ani. Țara și-a crescut bugetul de sănătate și a implementat reforme menite să îmbunătățească accesul la serviciile medicale.

Cu toate acestea, mai sunt necesare progrese până la asigurarea unui acces la servicii medicale de înaltă calitate pentru toți cetățenii.

Figura 5. Procent PIB investit în sănătate



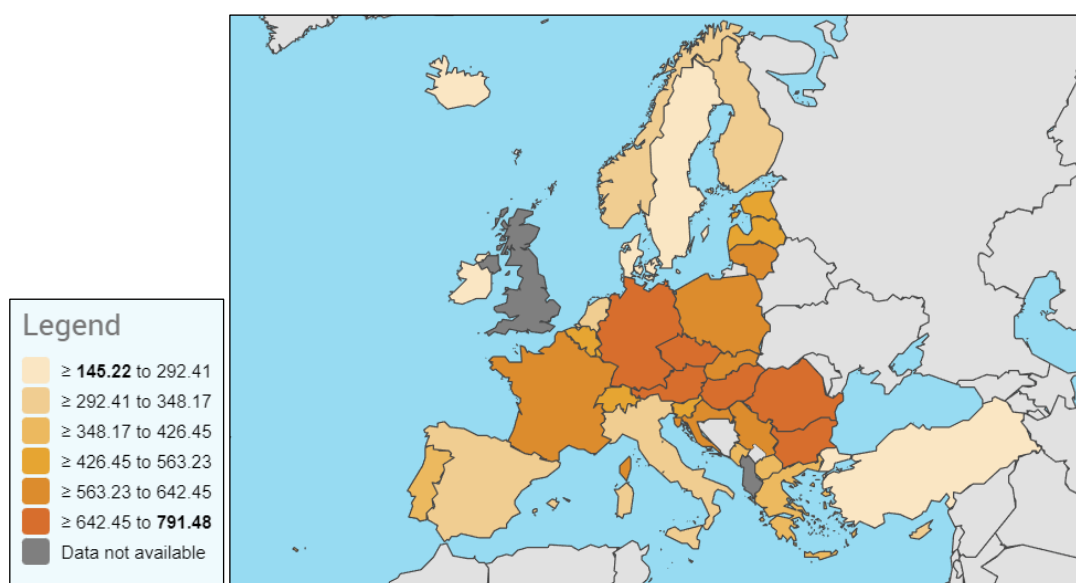
Sursa: Eurostat

Un alt indicator relevant pentru sistemul de sănătate constă în numărul de paturi. Numărul de paturi din spitale furnizează informații despre capacitățile de îngrijire medicală, adică despre numărul maxim de pacienți care pot fi tratați de spitale. Numărul total de paturi din spitale sunt cele care sunt întreținute și echipate în mod regulat și imediat disponibile pentru îngrijirea pacienților internați, în această valoare fiind incluse atât paturile ocupate, cât și cele neocupate.

Rația României de paturi/suta de mii de locuitori a fost de 705 în anul 2019 (Figura 6), aflată deasupra mediei Europene de aproximativ 500. În cele din urmă, relația dintre paturile din spitale și starea de sănătate a populației poate varia în funcție de demografia și starea de sănătate a țării respective.

De exemplu, țările cu o populație în vârstă pot avea nevoie de mai multe paturi în spitale pentru a se ocupa de nevoile lor specifice de îngrijire medicală, acesta fiind și cazul României.

Figura 6. Număr de paturi de spital (per 100 de mii de locuitori)



Sursa: Eurostat

Trebuie menționat însă că ponderea cheltuielilor guvernamentale cu sistemul de sănătate în PIB și numărul mediu de ani de viață trăiți sănătoși sunt strâns legate între ele. În general, țările care investesc un procent mai mare din PIB în asistența medicală au tendința de a avea rezultate mai bune în sănătate și o speranță de viață mai lungă.

Desigur, există mulți factori care contribuie la rezultatele în sănătate ale unei țări, cum ar fi accesul la apă curată, educație și alegerile de stil de viață. Cu toate acestea, procentul din PIB investit în asistența medicală este un indicator cheie al angajamentului unei țări în îmbunătățirea sănătății și bunăstării cetățenilor săi, iar România are cel mai mic procent investit în sanătate, după Ungaria și Luxemburg (care este un caz special având în vedere populația de doar 600 de mii). Insa in ciuda acestei statistici, media anilor de viata sanatosi a Romaniei este mai mare decat tari precum Danemarca, Finlanda si Austria, conform *Tabelului 1*.

Totusi, in ceea ce privește sănătatea populației, există o serie de probleme. Românii au o speranță de viață mai scăzută decât media UE, iar bolile cardiovasculare sunt principala cauză de deces. Factorii de risc includ o alimentație săracă, consumul ridicat de grăsimi, fumatul, consumul de alcool și lipsa exercițiilor fizice regulate. Sistemul de sănătate din România are performanțe slabe, iar guvernul alocă un buget relativ scăzut pentru această zonă. Din acest motiv, cheltuielile out-of-pocket pentru servicii medicale sunt relativ ridicate, iar medicii sunt tentați să emigreze în alte țări UE pentru a-și găsi locuri de muncă mai bine plătite. De asemenea, există disparități semnificative între serviciile de sănătate disponibile în zonele urbane și cele din zonele rurale, unde accesul la servicii medicale este limitat.

Tabelul 1. Ani de viață sănătoși

GEO (Labels)	TIME 2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
European Union	61.8	61.4	61.3	61.0	61.3	62.8	64.0	63.9	64.0	64.6	64.0
Belgium	63.3	63.5	64.6	63.9	64.1	64.2	63.7	63.7	63.4	62.4	63.8
Bulgaria	65.0	64.0	63.9	64.5	64.0	63.2	65.7	64.5	65.8	66.3	65.6
Czechia	63.3	62.9	63.2	63.3	64.1	63.0	63.3	61.4	62.7	62.0	61.6
Denmark	62.0	61.8	61.4	60.5	60.9	59.1	60.3	59.7	60.9	58.9	58.0
Germany	58.3	58.2	57.6	57.4	56.5	66.4	66.4	66.0	65.8	66.3	65.7
Estonia	56.2	56.1	55.1	55.5	55.2	55.0	56.8	56.0	53.9	55.8	57.6
Ireland	66.4	67.2	67.2	66.9	66.9	67.2	68.5	68.6	69.4	69.6	66.2
Greece	66.9	66.6	64.9	64.9	64.5	64.0	64.3	64.8	65.4	66.0	65.9
Spain	64.2	65.5	65.3	64.3	65.0	64.0	66.2	69.4	68.0	69.9	66.3
France	62.6	63.1	63.2	63.6	63.8	63.6	63.4	63.7	63.9	64.1	64.6
Croatia	59.0	60.7	63.1	59.0	59.3	56.1	57.9	57.6	57.5	57.4	58.8
Italy	.	63.0	61.8	61.6	62.4	62.6	67.4	66.3	66.8	68.3	68.0
Cyprus	64.7	61.3	63.7	64.7	66.0	63.3	68.2	65.2	62.2	62.5	62.9
Latvia	54.8	55.1	56.8	53.0	53.4	53.0	53.6	51.4	52.3	53.1	53.4
Lithuania	59.8	59.5	59.1	59.2	59.7	56.5	57.8	58.1	57.7	57.5	56.8
Luxembourg	65.5	66.5	66.1	63.3	63.8	62.2	60.2	59.2	60.7	62.6	63.3
Hungary	57.5	58.4	59.8	59.5	59.9	59.1	59.8	60.2	61.1	61.7	62.9
Malta	70.7	70.3	71.9	72.1	73.4	73.6	71.7	72.7	72.7	73.2	70.5
Netherlands	60.7	61.5	61.2	59.5	61.2	59.1	60.3	60.0	59.2	61.0	61.1
Austria	60.1	59.8	61.4	59.9	57.7	58.0	57.0	57.1	56.9	57.3	58.7
Poland	60.4	61.1	61.0	61.0	61.3	61.6	62.9	62.0	62.4	62.5	62.3
Portugal	58.0	59.6	63.6	63.0	56.9	56.5	58.6	58.5	58.6	59.2	59.7
Romania	57.4	57.5	57.6	58.4	59.0	59.2	59.4	58.7	59.4	60.2	59.9
Slovenia	53.9	53.9	56.0	58.5	58.7	58.1	58.3	55.0	55.5	60.9	65.1
Slovakia	52.2	52.2	53.3	54.4	55.1	54.9	56.7	55.6	56.1	56.2	56.7
Finland	58.2	58.0	56.7	.	58.2	57.8	58.1	57.4	57.4	56.4	56.9
Sweden	66.1	65.5	.	65.8	72.9	72.7	73.2	72.6	72.8	73.3	72.7

Sursa: Eurostat

Pe de altă parte, există o relație bidirecțională între sistemul de educație și cel de sănătate, ceea ce necesită și examinarea indicatorilor relevanți pentru sectorul educațional.

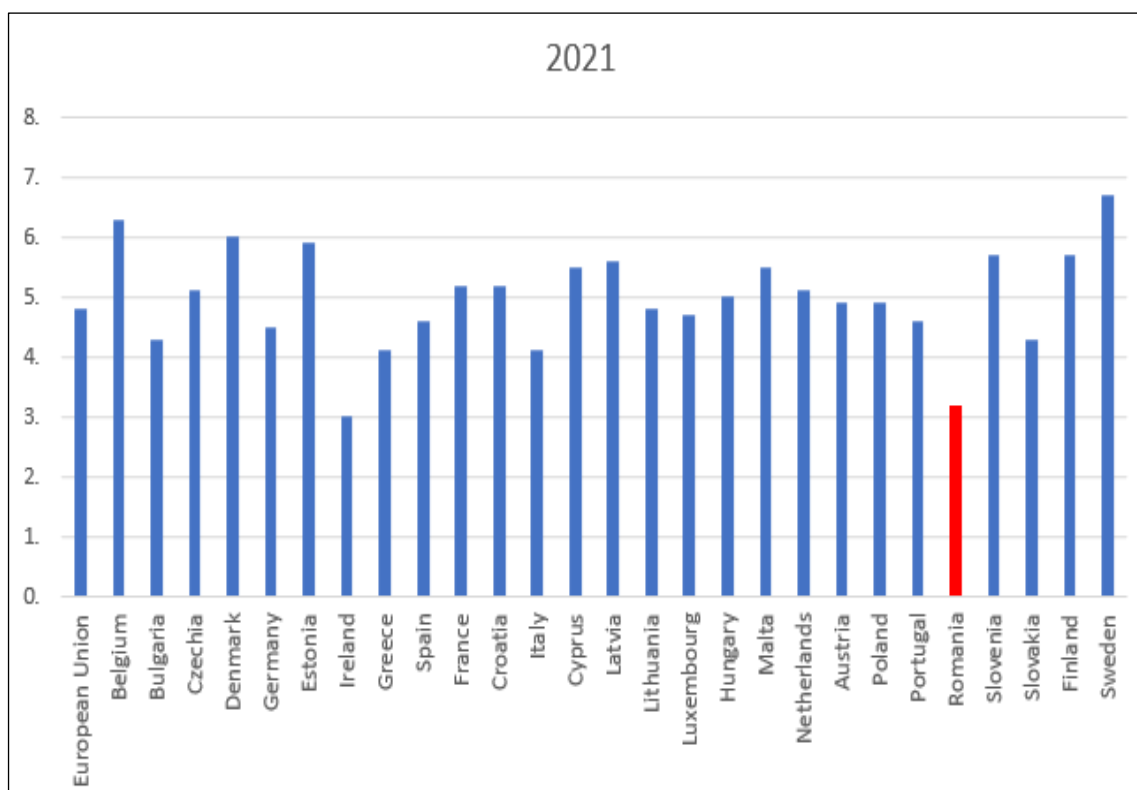
În primul rând, țările care investesc un procent mai mare din PIB-ul lor în educație au de obicei niveluri mai ridicate de educație la nivelul populației. Aceasta se datorează faptului că investirea mai multor resurse în educație înseamnă că există mai multe resurse disponibile pentru școli și universități, ceea ce poate duce la rezultate educaționale mai bune și la niveluri mai ridicate de educație, însă rezultatul final va depinde de calitatea acestor investiții.

În această categorie, conform *Figurii 7*, România se află pe penultimul loc după Irlanda, țară care este totuși considerată a 5-a cea mai bună țară din lume de către studenți. În perioada 2010-2021 majoritatea țărilor au înregistrat o scădere a cheltuielilor guvernamentale cu sistemul educațional (% din PIB), deși în cazul altor domenii, cheltuielile guvernamentale cu acestea au resimțit creșteri.

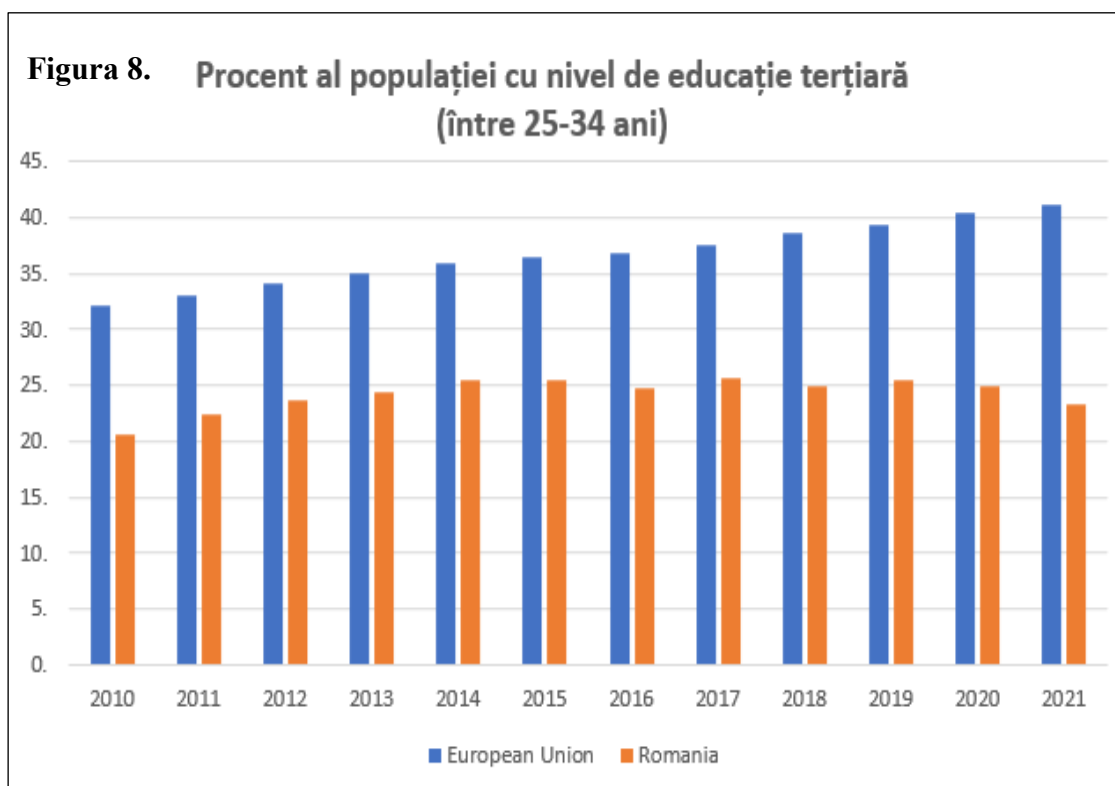
În al doilea rând, țările cu un procent mai mare de populație cu educație terțiară au de obicei o forță de muncă mai educată, ceea ce sporește creșterea și dezvoltarea economică. Educația terțiară este adesea necesară pentru locurile de muncă cu abilități mai ridicate și poate duce la perspective de angajare mai bune și salarii mai mari.

Și în această categorie România se află pe ultimul loc din UE (*Figura 8*), cu o creștere de aproximativ 3 puncte procentuale în perioada 2010-2021, ajungând de la 20,7% în 2010 la 23,3% în 2021, valoare care confirmă existența deficiențelor la nivelul sistemului de educație din România (inclusiv din perspectiva eficienței acestuia).

Figura 7. Procent PIB investit în educație



Sursa: Eurostat

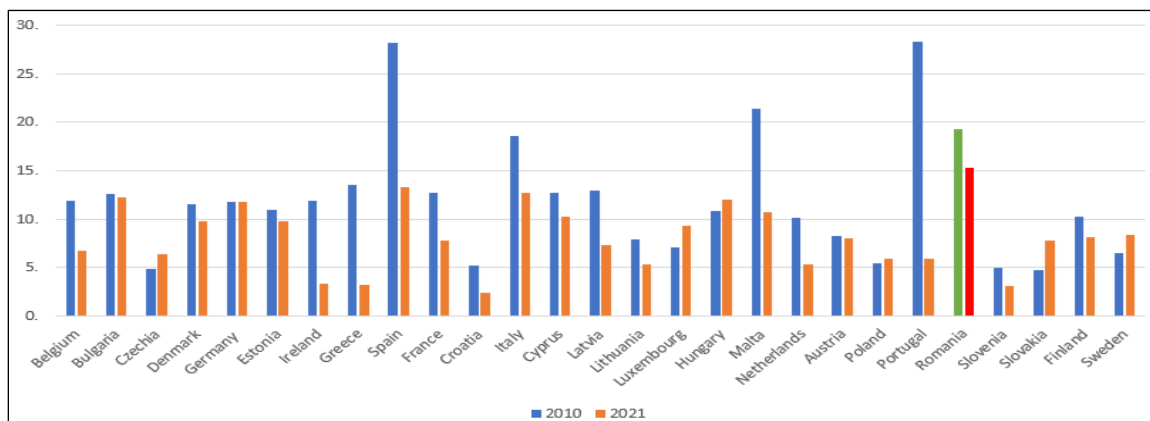


Sursa: Eurostat

În cele din urmă, țările cu un procent mare al populației care a părăsit timpuriu sistemul educațional sau alte programe de formare profesională constituie un dezavantaj major pentru

acestea în economia globală. Pe măsură ce tehnologia și automatizarea continuă să transforme locurile de muncă, nivelurile mai ridicate de educație pot deveni din ce în ce mai importante pentru perspectivele de angajare și succesul economic. În acest sens, din perspectiva ratei de abandon școlar, România se află pe primul loc (Figura 9), însă trebuie avut în vedere faptul că acest indicator are conotație negativă. Chiar dacă din 2010 rata abandonului școlar a scăzut cu 5 puncte procentuale, România încă se află departe de valoarea raportată la nivelul UE (8,2% în 2021).

Figura 9. Procentul abandonului școlar(18-24 ani)



Sursa: Eurostat

În concluzie, investirea în educație și promovarea nivelurilor mai ridicate de educație în rândul populației pot avea beneficii semnificative economice și sociale pentru țările membre UE, dar investițiile acestea trebuie făcute și aplicate corect, lucru ce pare să nu se adeverească în cazul României.

Concluzii

Această lucrare prezintă o evaluare a literaturii de specialitate, care se referă la educație, sănătate și dezvoltare economică, la nivelul macroeconomic al Uniunii Europene, fiind raportată la situația României. Studiul confirmă legătura strânsă dintre calitatea sistemelor de educație și de sănătate și dezvoltarea economică în Uniunea Europeană. În general, țările cu sisteme de educație și de sănătate mai bune tind să aibă și o economie mai puternică și mai stabilă. În plus, aceste sisteme de educație și sănătate mai bune pot contribui la reducerea inegalităților economice și sociale dintre cetățenii UE, prin asigurarea unei șanse egale pentru toți la accesul la educație și îngrijiri medicale de calitate.

În capitolul I definim capitalul uman ca fiind un subiect strategic în resursele umane, având un rol important în dezvoltarea oamenilor, îmbunătățirea vieții și a veniturilor, creșterea cunoștințelor, abilităților și capacităților de producție, creșterea economică și reducerea sărăciei. Studiul de caz confirmă faptul că, deși România a înregistrat o creștere semnificativă a PIB-ului în ultimul deceniu, aceasta rămâne totuși pe penultimul loc în clasamentul țărilor din UE în ceea ce privește PIB-ul pe cap de locuitor, poziționându-se nefavorabil și în cazul altor indicatori, precum speranța de viață sau abandonul școlar.

Bibliografie:

- Becker, G. S. (1964). *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education*. University of Chicago Press, Chicago.
- Blaug, M. (1976). The Empirical Status of Human Capital Theory: A Slightly Jaundiced Survey. *Journal of Economic Literature*, Vol. 14, No. 3, pp. 827–55.
- Di Bartolo, A. (1999). *Modern Human Capital Analysis: Estimation of US, Canada and Italy Earning Functions*. LIS Working papers 212, LIS Cross-National Data Center in Luxembourg.
- Dospinescu, A., Russo, G. (2018). Romania – Systematic Country Diagnostic. World Bank background note – migration.
- European Commission. (2005). The contribution of health to the economy in the European Union Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities
- European Commission. Blanco, A. (2020). Presentation of: European Semester 2017 Country Report.
- European Commission. (2020). Special Eurobarometer 472 - Sport and physical activity.
- Eurostat (2018). Eurostat Database, [online]. Disponibil la: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/>
- Houthakker, H. S. (1987). Engel, Ernst (1821–1896). In: *The New Palgrave Dictionary of Economics*. Palgrave Macmillan, London.
- Kiker, B. F. (1966). The Historical Roots of the Concept of Human Capital. *Journal of Political Economy*, Vol. 74, no. 5, pp. 481–99.
- Lloyd, B. W. (1894). Sir William Petty: A Study in English Economic Literature. *Publications of the American Economic Association*, Vol. 9, no. 4, pp. 13–102.
- Marinescu, C. (2001). *Educația: Perspectiva Economică*, Editura Economică, București.
- Ministerul Sănătății. (2014). Strategia Națională de Sănătate 2014—2020.
- OECD/European Observatory on Health Systems and Policies. (2017). Romania: Country Health Profile. State of Health in the EU, OECD Publishing, Paris/European Observatory on Health Systems and Policies, Brussels.
- OECD. 2018. PISA 2015 Results in Focus.
- Sanger, C. P., Fisher, I. (1907). *The Nature of Capital and Income*. *The Economic Journal*, Vol. 17, No. 65, pp. 82–85.
- Sghari, M. B. A., Hammami, S. (2014). Relation entre santé et économie: revue de littérature, IBEM 2014. International Conference on Innovation in Business, Economics & Marketing Research (IBEM'14).
- Smith, A. (1776). *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*, History of Economic Thought Books, McMaster University Archive for the History of Economic Thought.
- Vlădescu, C., Scîntee S. G., Olsavszky, V., Hernández-Quevedo, C., Sagan, A. (2016). Romania: Health system review. *Health Systems in Transition*, Vol. 18, No. 4, pp. 1–170.
- World Bank. Prosperity. Systematic Country Diagnostics. Washington, DC.
- World Bank. (2018). From Uneven Growth to Inclusive Development: Romania's Path to Shared.

Industria globală a viciilor

PETRE DIANA ANDREEA CLAUDIA

PLOPEANU ALEXANDRA-MARIA

RUCSANDRA BIANCA-ELENA

VIȘOIU LORENA-MIHAELA

Facultatea de Economie Teoretică și Aplicată

Introducere

De-a lungul timpului viciile au pătruns în viața oamenilor sub diferite forme. Încă din Antichitate oamenii au descoperit că plantele au proprietăți vaste care pot trata diferite boli, creând totodată și unele senzații plăcute sau total stranii, reușind să deformeze trecerea timpului, percepția culorilor și pe cea a sunetelor. Una dintre cele mai mari cauze ale răspândirii drogurilor în toată lumea a fost reprezentată de situațiile conflictuale cu care omenirea avea să se confrunte, astfel după Primul Război Mondial substanțe precum morfina și heroina au început să fie consumate în fiecare colț al lumii în mod legal până în anul 1930.

Dependența de mâncare a început să reprezinte o adevărată amenințare la nivel global, în ciuda companiilor de fast-food care se extind din ce în ce mai mult. Cei mai afectați de acest viciu sunt americanii care ocupă locul fruntaș la obezitate și boli alimentare, statisticile unui studiu arătând că aproximativ 84,8 milioane de adulți mănâncă fast-food în fiecare zi.

Viciul

În mod general, viciul face trimitere la comportamente imorale, la trăsături de caracter negative, fiind un defect sau obicei nesănătos repetitiv, care îi provoacă consumatorului adicție.

Cele mai frecvente tipuri de vicii

1. Adicție de substanță

- Alcool
- Tutun
- Droguri
- Medicamente prescrise
- Halucinogene

2. Adicție de comportament

- Fast-food
- Pornografie
- Jocuri video
- Cumpărături
- Sex

3. Tulburări ale controlului impulsurilor

- Jocuri de noroc
- Agresivitate

Persoanele în cauză nu sunt capabile să facă diferența între dependență și obicei. De cele mai multe ori, persoanele dependente se confruntă cu imposibilitatea de a se controla

datorită factorilor cerebrali și fizici. Obiceiul, implică alegere. Un individ are capacitatea să aleagă când să se oprească și când să continue.

- **Cauzele adicției**

Cauzele adicției fluctuează și pot fi o îmbinare de factori psihologici, fizici, circumstanțiali și emoționali. Printre factorii care dau naștere adicției se numără: anxietatea, depresia, stresul, gândire negativă sau istoricul familial.

- **Etape ale adicției**

Incidentele adicției au o evoluție treptată și se instalează într-un interval restrâns de timp sau în decursul a câțiva ani. Indiferent de perioadă, acestea urmăresc patru etape:

- Primul contact-de cele mai multe ori primul contact nu cauzează dependență dar face primul pas către aceasta.
- Consumul uzual-după tipul de dependență, persoana afectată apelează din ce în ce mai frecvent la vicii pentru satisfacerea plăcerilor și nevoilor acoperind într-un procent ridicat timpul persoanei.
- Consumul ridicat-pe parcursul utilizării frecvente, apar probleme de interacțiune cu cei apropiați dar și probleme la locul de muncă sau în cazul adolescenților, la școală.
- Dependența-Persoana care suferă de dependență a dezvoltat o toleranță ridicată față de anumite substanțe sau comportamente, iar satisfacția se obține printr-un consum excesiv.

De ce oamenii au vicii și de ce nu recunosc?

De obicei viciile se nasc datorita stresului zilnic sau a unor evenimente nefericite. Pe lângă acestea, un alt factor important este plictiseala, lucru ce-l determină pe individ să se avânte spre obiceiuri dăunătoare. Puțini sunt oamenii care recunosc că au o problemă deoarece aceasta este calea cea mai simplă de a nu li se implementa teama de judecată, de respingere, de eșec, de a nu fi acceptat sau iubit

Alcoolul-centrul atenției

În ultimul timp, consumatorii de alcool au devenit centrul atenției, alcoolul consumat chiar și în cantități mici poate dăuna sănătății, aceștia fiind conștienți de riscurile sau efectele adverse la care se expun. Consumul de alcool atrage după sine apariția a numeroase boli precum: ciroză hepatică, cancer la sân în cazul femeilor, accident vascular cerebral, afecțiuni cardiace.

Topuri privind consumul de alcool în rândul bărbaților și al femeilor:

Tabelul 1. Top 10 țări cu cele mai mari rate de consum de alcool (ambele sexe)

Nr. crt.	Țări	Procent general
1.	Ungaria	21,2%
2.	Rusia	20,9%
3.	Belarus	18,8%
4.	Letonia	15,5%
5.	Coreea de Sud	13,9%
6.	Slovenia	13,9%
7.	SUA	13,9%
8.	Polonia	12,8%
9.	Estonia	12,2%
10.	Slovacia	12,2%

Sursa: Traducere și interpretare proprie după: Alcoholism by Country 2023
(worldpopulationreview.com)

Tabelul 2. Top 10 țări cu cele mai mari rate de consum de alcool (sex feminin)

Nr. crt.	Țări	Procent
1.	SUA	10,4%
2.	Rusia	7,4%
3.	Suedia	7,3%
4.	Ungaria	7,2%
5.	Coreea de Sud	6,8%
6.	Belarus	6,2%
7.	Austria	6,1%
8.	Marea Britanie	4,7%
9.	Letonia	4,6%
10.	Slovenia	4,5%

Sursa: Traducere și interpretare proprie după Alcoholism by Country 2023
(worldpopulationreview.com)

Tabelul 3. Top 10 țări cu cele mai mari rate de consum de alcool (sex masculin)

Nr. crt.	Țări	Procent
1.	Rusia	36,9%
2.	Ungaria	36,9%
3.	Belarus	33,9%
4.	Letonia	28,8%
5.	Slovenia	23,5%
6.	Slovacia	22,8%
7.	Polonia	22,7%

8.	Estonia	22,2%
9.	Coreea de Sud	21,2%
10.	Lituania	19,9%

Sursa: : Traducere și interpretare proprie după Alcoholism by Country 2023
(worldpopulationreview.com)

Consumul de fast-food

Produsele de tip fast-food, dau naștere unei dependențe la fel de puternice ca cea a drogurilor. Alimentele bogate în calorii și foarte gustoase contribuie la creșterea ratei de obezitate la nivel mondial. Mâncarea reprezintă o nevoie fiziologică, cerințele de bază ale omenirii sunt depășite de o sursă exagerată de alimente, în mare parte nesănătoase.

Tabelul 4. Top 10 țări consumatoare de fast-food

Nr. crt.	Țara
1.	SUA
2.	Marea Britanie
3.	Franța
4.	Suedia
5.	Austria
6.	Mexic
7.	Coreea de Sud
8.	Grecia
9.	China
10.	Norvegia

Sursa: Traducere și interpretare proprie după The most fast food-obsessed countries in the world, 2023 - CEOWORLD magazine

Consumul de fast-food în rândul americanilor

Majoritatea americanilor mănâncă la un restaurant de tip fast-food de 1-3 ori pe săptămână. Statisticile unui studiu arată că aproximativ 84,8 milioane de adulți mănâncă fast-food în fiecare zi.



Sursa: Traducere și interpretare proprie după 30 Fast Food Consumption Statistics to Shock Your Tastebuds! (billpin.com)

Factorii ce îi influențează pe americani să consume fast-food:

- Economisesc timp-datorită comodității și lipsei timpului, americanii aleg să consume produsele.
- Accesibilitate din punct de vedere financiar-în comparație cu alte restaurante, fast-food-ul este o variantă mai ieftină. Totuși, în comparație cu pregătirea meselor acasă, această alternativă costă mai mult. Familiile a căror venituri sunt mari, consuma mai des aceste produse în comparație cu familiile a căror venituri sunt mai reduse.
- Are gust bun - Uneori acestea cresc gradul de saturație mai mult decât alte alimente fiind bogate în calorii, grăsimi, zahăr și sare.

Consumul de fast-food în exces, poate duce la riscuri semnificative pentru sănătate: diabet de tip 2 și obezitate, ce duc la riscul bolilor de inimă, crește riscul de depresie, dar poate produce și alte afecțiuni severe.

Consumul de droguri

Drogurile sunt de mai multe feluri:

- Legale sau ilegale
- Utile sau dăunătoare

Oricare dintre ele pot prezenta pericole, cele ilegale fiind cele mai dăunătoare. Drogurile legale pe care le întâlnim zi de zi sunt medicamentele consumate în caz de boală, cafeaua cât și alcoolul.

Motivele care duc la consumul excesiv de substanțe ilegale sunt: dependența, din curiozitate, din plictiseală, schimbarea stării de dispoziție și a fi în trend cu ceilalți.

Principalele droguri care produc schimbări de comportament sunt:

1. Depresoarele - au efecte precum: stări de somnolență, anxietate. Din această categorie face parte alcoolul.
2. Sedativele - au efecte calmante, pot ajuta la somn, sunt asemănătoare cu depressoarele, totuși cauzând o altfel de dependență.
3. Opiaceele - cunoscute ca și narcotice, produc stări de fericire cât și de somnolență.
4. Stimulantele - acționează printr-un plus de energie, întrețin starea de veghe dar dau și mai multă încredere.
5. Halucinogene - produc halucinații, acestea includ „magic mushrooms” și LSD (acid).

Jocurile de noroc

Dependența de jocurile de noroc, supranumite în termeni de specialitate 'jocuri de șansă', reprezintă o tulburare de natură psihologică, o adicție a persoanelor cu un comportament obsesiv-compulsiv, a individului care nu își poate înfrâna impulsurile patologice, intrând astfel într-un sevrăj, într-o dependență, într-un cerc vicios.

Clasificarea jocurilor de noroc

a) După natura lor:

1. Bingo
2. Pariuri sportive
3. Jocurile tip slot-machine

4. Blackjack
5. Ruletă
6. Baccarat
7. Poker

b) După locul în care se desfășoară:

1. Jocuri de noroc în cazinourilor
2. Jocuri de noroc on-line

În mod general oamenii care sunt tentați de aceste jocuri de șansă au anumite lipsuri sau își doresc să experimenteze diferite emoții și situații, astfel printre cauzele dependenței de jocuri de noroc se numără nevoia de bani sau nevoia de adrenalină.

Pentru că fiecare om are un profil psihologic diferit și factorii care determină dependența de jocurile de noroc sunt numeroși. Printre acești factori se regăsesc:

- Evenimente nefericite: deces în familie, accidente, divorț,
- Stresul de zi cu zi atât din familie cât și de la locul de muncă
- Diferite tulburări emoționale precum depresia majoră sau anxietatea
- Tulburări rezultate în urma unui consum excesiv de substanțe (droguri, alcool)
- Sexul, deoarece acest tip de adicție este întâlnit foarte des în rândul bărbaților
- Factori de mediu precum anturajul.

Oamenii care dezvoltă o dependență pentru acest tip de adicție tind să nu recunoască că au o problemă și sub presiunea celor din jur încep să ascundă această pasiune, astfel misuna de a descoperi o persoană dependentă de jocurile de noroc devine din ce în ce mai dificilă. Simptomele evidente asociate jocului patologic de noroc sunt:

- O persoană dependentă se gândește în mod obsesiv la această activitate nesănătoasă.
- Ca în orice alt viciu, individul dezvoltă o așa-numită toleranță, ajungând să parieze sume din ce în ce mai mari, fiind convins că și caștigul va apărea odată cu mărirea mizei.
- O persoană dependentă va susține că are situația sub control, negând că în cazul ei se poate instala dependența.
- Un jucător obsesiv chiar și în fața unei pierderi considerabile comite poate abandona dorința îmbogățirii, adâncindu-se tot mai mult într-un grad de îndatorare.
- Pentru a-și finanța această dependență, un împătimit al jocurilor de noroc va ajunge să săvârșească fapte penale. Una dintre cele mai cunoscute ilegalități pe care o poate comite un astfel de individ este furtul.

Pentru a scăpa de această dependență, individul trebuie în primul rând să conștientizeze problema pe care o are, urmând să apeleze la ajutorul de specialitate. Consilierea psihologică va influența modul de gândire al persoanei, făcându-l să înțeleagă consecințele actelor sale și să le îmbunătățească treptat. Un alt mod de a scăpa de acest viciu este tratamentul medicamentos cu antidepressive și anxiolitice ce au rolul de a estompa cauzele acestei adicții.

Tabelul 5. Țările în care se pierd cei mai mulți bani pe cap de locuitor la jocurile de noroc

Nr. Ctr.	Tară	Bani pierduți/ cap de locuitor
1.	Australia	1,288.00\$
2.	Singapore	1,174.00\$
3.	Singapore	1,174.00\$
4.	Canada	568.00\$
5.	Finland	553.00\$
6.	Italia	517.00\$
7.	Hong Kong	503.00\$
8.	Norvegia	448.00\$
9.	Grecia	420.00\$
10.	Spania	418.00\$

Sursa: Interpretare după <https://playresponsibly.ro/investigatii/tarile-in-care-se-pierd-cei-mai-multi-bani-pe-cap-de-locuitor-la-jocurile-de-noroc-78>

Când vine vorba de cele mai mari sume de bani pierdute la jocurile de noroc, Malta, țara insulară din Europa de Sud ocupă locul fruntaş. În ciuda faptului că are o populație redusă de aproximativ 520.000 de locuitori este un lider în domeniul jocurilor de șansă, găzduind majoritatea site-urilor mari de jocuri de noroc online.

La polul opus de află Macau, fiind în fruntea locurilor unde se câștigă cel mai bine acest tip de activitate, 50% din veniturile sale provin din industria jocurilor de noroc.

Există însă și locuri în care oamenii sunt mai puțin predispuși să dezvolte o astfel de adicție, deoarece jocurile de noroc sunt interzise dintr-un motiv sau altul.

În acest top se află:

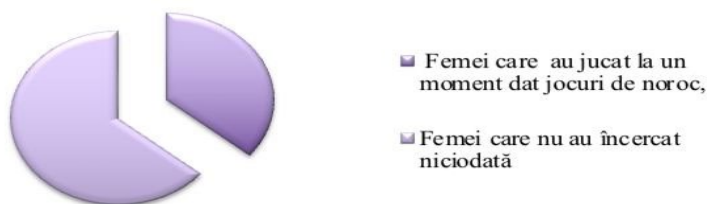
Tabelul 6

Nr.ctr.	Țara
1.	Emiratele Arabe Unite
2.	Qatar
3.	Coreea de Nord
4.	Japonia
5.	Cambodgia

Sursa: Interpretare după <https://ziarultimpul.ro/locuri-din-lume-unde-sunt-interzise-jocurile-de-noroc/>

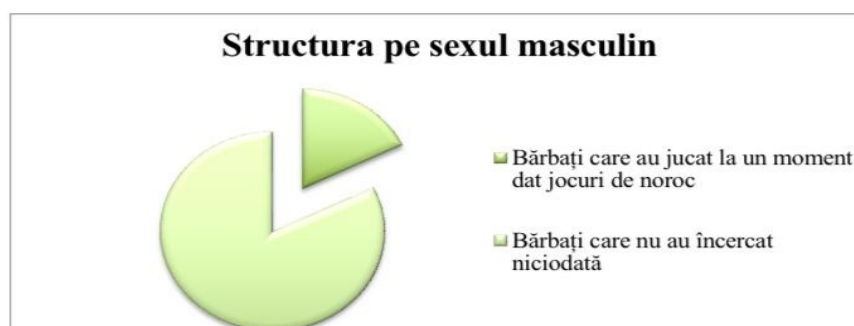
Cine joacă mai mult? Femeile sau bărbații?

Structura pe sexul feminin



Sursa: grafic interpretat după: <https://www.b1tv.ro/eveniment/jocurile-de-noroc-in-jurul-lumii-statistici-1150411.html/amp>

Structura pe sexul masculin



Sursa: grafic interpretat după <https://www.b1tv.ro/eveniment/jocurile-de-noroc-in-jurul-lumii-statistici-1150411.html/amp>

Bibliografie:

- Eugen Popa, Dependența de jocuri de noroc, <https://putreamintii.ro/blog/dependenta-de-jocuri-de-noroc/>
- James Allen, 30 Fast Food Consumption Statistics to Shock Your Tastebuds! (2023), 2023, 30 Fast Food Consumption Statistics to Shock Your Tastebuds! (billpin.com)
- Jeffrey D. Sachs, Addiction and Unhappiness in America, 2019, <https://worldhappiness.report/ed/2019/addiction-and-unhappiness-in-america/>
- Mădălina Costache, De ce oamenii au vicii și de ce nu recunosc?, 2022, De ce oamenii au vicii și de ce nu recunosc? - Fain si Simplu
- <https://www.mediafax.ro/stiinta-sanatate/mancarea-de-tip-fast-food-creeaza-dependenta-la-fel-ca-heroina-5061050>
- Fast-Food Statistici | martie 2023 | Gratar Lab (thebarbecuelab.com)
- <https://10pariuri.ro/articole-utile-pariuri/dependenta-jocurilor-de-noroc-cum-o-poti-trata/>
- <https://altera-med.com/ro/101-top-11-ri-ro/>

Situația dezechilibrelor macroeconomice și sociale din România – cum ne poziționăm în Uniunea Europeană și de ce?

**PINTILIE ȘTEFANIA-BIANCA¹
TIMIȘ ALEXANDRA-ȘTEFANIA²**

Facultatea de Finanțe, Asigurări, Bănci și Burse de Valori

Introducere

Am ales să analizăm tema dezechilibrelor macroeconomice și sociale în România, deoarece aceasta este una dintre cele mai importante și relevante probleme cu care se confruntă societatea românească și are un impact semnificativ asupra vieții și bunăstării cetățenilor.

Prin înțelegerea acestor probleme, considerăm că putem contribui la creșterea gradului de conștientizare a opiniei publice cu privire la importanța dezechilibrelor macroeconomice și sociale, promovând astfel identificarea soluțiilor necesare pentru îmbunătățirea situației economice și sociale a țării. Obiectivul lucrării constă în identificarea principalelor provocări economice și sociale la nivelul României, pornind de la analiza dezechilibrelor macroeconomice și sociale, care sunt examinate în cadrul ciclului Semestrului European.

Lucrarea este structurată în două capitole, acestea fiind urmate de un set de constatări în urma examinării rezultatelor obținute. Capitolul 1 analizează procesul Semestrului European și se concentrează pe rolul Procedurii privind Dezechilibrele Macroeconomice în cadrul acestui proces.

1: Examinarea ciclului anual de coordonare a politicilor economice la nivelul Uniunii Europene (Semestrul European) din perspectiva dezechilibrelor economice și sociale

1.1 Prezentarea generală a ciclului Semestrului European

Semestrul European este un proces anual de coordonare a politicilor economice și fiscale între statele membre ale Uniunii Europene (UE). Acesta a fost introdus în 2011 ca răspuns la criza economică și financiară din Europa și are ca obiectiv promovarea unei creșteri economice sustenabile și a ocupării forței de muncă în UE.

În fiecare an, Semestrul European începe în toamnă cu prezentarea priorităților Comisiei în cadrul Analizei Anuale a Creșterii Sustenabile și se încheie în luna octombrie a anului următor când statele membre UE își prezintă planurile bugetare. Semestrul are un calendar clar, însă care a făcut obiectul unor modificări în contextul pandemiei de COVID-19. Conform aspectelor menționate mai sus, ciclul Semestrului European este inițiat în luna noiembrie prin publicarea de către Comisia Europeană a pachetului de toamnă privind Semestrul European, care cuprinde următoarele documente analitice:

- (i) Analiza Anuală a Creșterii Sustenabile – care stabilește prioritățile economice și sociale cheie ale Uniunii Europene, pentru anul următor;
- (ii) Raportul privind Mecanismul de Alertă – care analizează evoluția dezechilibrelor macroeconomice din Uniunea Europeană pe baza unui tablou de format din 14 indicatori macroeconomici, însoțiti de 14 praguri sau intervale specifice care

¹ pintiliestefania22@stud.ase.ro

² timisalexandra22@stud.ase.ro

trebuie respectate, pe baza acestui document, Comisia Europeană propunând realizarea de analize aprofundate în etapele următoare în vederea identificării statelor membre ale UE care se confruntă de dezechilibre macroeconomice sau dezechilibre macroeconomice excesive. De asemenea, acest document permite Comisiei Europene să adreseze statelor membre examinate, recomandări privind atenuarea dezechilibrelor macroeconomice.

- (iii) Recomandarea pentru politica economică a zonei euro – prin care se propun spre adoptare, mai multe orientări adresate statelor membre din zona euro, acest document abordând aspecte esențiale pentru funcționarea zonei euro în ansamblu.
- (iv) Raportul comun privind ocuparea forței de muncă care oferă o imagine de ansamblu asupra principalelor evoluții sociale și în materie de ocupare a forței de muncă la nivelul Uniunii Europene.

La începutul anului, Consiliul UE dezbate Analiza Anuală a Creșterii Sustenabile, împreună cu celelalte trei documente prezentate mai sus. În acest sens, Consiliul UE adoptă texte de concluzii cu privire la Raportul privind Mecanismul de Alertă și Analiza Anuală a Creșterii Sustenabile, totodată aprobând recomandarea pentru politica economică a zonei euro, aceste documente fiind înaintate Consiliului European din martie în vederea adoptării formale.

Ulterior, în luna aprilie, statele membre transmit programele naționale de reformă (concentrate pe promovarea creșterii economice și a ocupării forței de muncă), respectiv programele lor de stabilitate (zona euro) sau de convergență (statele care nu au adoptat moneda euro) prin care își conturează strategia bugetară pe termen mediu. În urma evaluării acestora, Comisia Europeană publică rapoartele de țară pentru toate statele membre care includ rezultatele analizelor aprofundate realizate pentru statele care se confruntă cu dezechilibre macroeconomice, pe baza carora, Comisia elaborează recomandări specifice de țară (CSR) în vederea corectării dezechilibrelor identificate. Recomandările specifice de țară abordează atât provocările macroeconomice, cât și cele sociale identificate în pachetul de toamnă al Semestrului European, dar și în cadrul rapoartelor de țară. În final, Consiliul UE (lunile iunie-iulie) aprobă CSRs, iar în ultima etapa, statele membre iau în considerare recomandările atunci când își întocmesc bugetele naționale pentru anul următor, statele membre din zona euro urmând să prezinte (Comisiei Europene și Eurogrupului) proiectele lor de planurile bugetare până la jumătatea lunii octombrie, după care își adopta bugetele naționale la sfârșitul anului. Ciclul începe din nou spre sfârșitul anului, când Comisia oferă o imagine de ansamblu asupra situației economice și sociale în cadrul Analizei Anuale a Creșterii Sustenabile.

Până în anul 2019, rapoartele de țară se publicau în luna februarie, însă în urma pandemiei de COVID-19, Semestrul European a fost ușor revizuit, în anul 2020 aplicându-se un ciclu excepțional al Semestrului European, an în care nu Comisia Europeană nu a publicat rapoartele de țară și nu a emis propunerile sale privind recomandările specifice de țară, în contextul incertitudinii existente la acel moment, dar și în cel al eforturilor de integrare a Mecanismului de Redresare și Reziliență (un instrument implementat de Comisia Europeană ca răspuns la provocările generate de criza COVID-19) în cadrul Semestrului European. Ulterior, începând cu ciclul Semestrului European din anul 2022, s-a încercat revenirea la procesul normal, însă au existat unele schimbări în acest sens. Una dintre cele mai importante schimbări constă că în faptul că rapoartele de țară (inclusiv rezultatele analizelor aprofundate realizate pentru statele care se confruntă cu dezechilibre macroeconomice) nu mai sunt publicate în luna

februarie, ci în luna mai, odată cu publicarea propunerilor Comisiei Europene privind recomandările specifice de țară.

1.2 Rolul Procedurii privind Dezechilibrele Macroeconomice și al monitorizării dimensiunii sociale în cadrul Semestrului European

Procedura privind Dezechilibrele Macroeconomice (MIP) a fost introdusă în mijlocul perioadei economice și crizei financiare, în vederea consolidării supravegherii macroeconomice a UE în domenii care nu sunt acoperite de Pactul de Stabilitate și Creștere (PSC).

Spre deosebire de PSC, care se concentrează pe politica bugetară și se bazează pe reguli, MIP are un nivel mai larg focalizare, deciziile fiind discreționare. Instabilitatea macroeconomică este un fenomen cu mai multe fațete care trebuie evaluat cuprinzător luând în considerare caracteristicile naționale. Deciziile se bazează pe o gamă largă de indicatori și instrumente analitice cu privire la evaluarea economică, condițiile și implicațiile dintr-o perspectivă conducătoare, precum și o evaluare amănunțită a politicilor. MIP a fost înființat după criza financiară din 2008-2009 cu scopul de a consolida UE, pentru a sprijini stabilitatea macrofinanciară, astfel încât să prevină acumularea de dezechilibre macroeconomice, dar să le și corecteze în eventualitatea în care acestea apar.

Procedura privind Dezechilibrele Macroeconomice se străduiește să evite situații neașteptate care pot conduce la pierderi de competitivitate. Procedura a fost lansată într-o perioadă în care mai multe state se confruntau cu dezechilibre macroeconomice și nu s-a putut utiliza la capacitatea sa, componenta preventivă a procedurii, ci doar cea corectivă. Cu toate acestea, merită menționat faptul că, deși există sancțiuni financiare (0,1% din PIB) pentru statele membre din zona euro care înregistrează dezechilibre macroeconomice excesive, aflate în componenta corectivă a MIP - Procedura de Dezechilibre Excesive (EIP) - acestea nu au fost aplicate până în prezent. Deși această sancțiune nu se poate aplica în cazul statelor care nu au adoptat încă moneda euro, ambelor categorii de state le poate fi suspendat accesul la fondurile europene structurale și de investiții. Având în vedere faptul că, până în prezent, componenta corectivă nu a fost operațională pentru că nu s-au aplicat sancțiunile posibile, se încearcă reconfigurarea regulilor aferente acestei proceduri, astfel încât acestea să devină fezabile. Prima etapă a MIP constă în publicarea de către Comisia Europeană a Raportului privind Mecanismul de Alertă care cuprinde 14 indicatori, structurați conform informațiilor prezentate în *Tabelul 1*:

Tabelul 1. Tabloul de bord privind dezechilibrele macroeconomice

Tabloul de bord privind dezechilibrele macroeconomice			Praguri
Indicatori și praguri / intervale de referință			
Competitivitate și dezechilibre externe	Balanța contului curent ca % din PIB	medie pe 3 ani	-4% / 6%
	Poziția internațională investițională netă ca % din PIB		-35%
	Curs de schimb real efectiv (42 parteneri comerciali - IAPC deflator)	modificare % (3 ani)	±5% (zona euro) și ±11 (statele non-euro)%

	Cota de piață a exporturilor (% exporturilor mondiale)	modificare % (5 ani)	-6%
	Costul unitar nominal cu forța de muncă (bază în anul 2010)	modificare % (3 ani)	9% (zona euro) și 12% (statele non-euro)
Dezechilibre interne	Prețurile imobiliare deflatate (modificare % anuală)		6%
	Fluxul consolidat al creditării sectorului privat ca % din PIB		14%
	Datoria externă privată consolidată ca % din PIB		133%
	Datoria publică brută ca % din PIB		60%
	Rata șomajului	medie pe 3 ani	10%
	Datoria totală a sectorului financiar		modificare % anuală
Indicatori privind ocuparea pe piața muncii	Rata de activitate - % din populația totală cu vârste între 15-64 ani	modificare exprimată în pp la 3 ani	-0,2pp
	Rata șomajului pe termen lung - % din populația activă cu vârste între 15-74 ani	modificare exprimată în pp la 3 ani	0,5pp
	Rata șomajului în rândul tinerilor - % din populația activă cu vârste între 15-24 ani	modificare exprimată în pp la 3 ani	2pp

Sursa: Prelucrări ale autorilor pe baza informațiilor preluate din Comisia Europeană. (2023). The Macroeconomic Imbalance Procedure - Rational, Process, Application: A compedium. *European Commission Institutional Paper 039*.

Ulterior, în urma adoptării textului de concluzii ale Consiliului UE cu privire la acest raport, statele membre ale UE au discuții la nivelul Consiliului UE în cadrul unui proces de monitorizare specifică, acesta fiind coordonat de Comisia Europeană în vederea încurajării schimbului de bune practici cu privire la prevenirea și corectarea dezechilibrelor, dar și în scopul consolidării exercițiului de raportare a progreselor realizate de statele membre pentru corectarea dezechilibrelor macroeconomice. În cadrul acestui proces de monitorizare specifică, discuțiile sunt împărțite într-o discuție dedicată statelor membre cu dezechilibre excesive și o discuție dedicată statelor membre cu dezechilibre macroeconomice.

În ultimii ani, Semestrul European a început să acorde o atenție din ce în ce mai mare dimensiunii sociale, motiv pentru care rapoartele de țară au început să cuprindă o secțiune dedicată acestora, ceea ce a precedat apariția tabloului de bord privind dimensiunea socială - instrument adoptat pentru consolidarea implementării Pilonului European al Drepturilor Sociale. În acest sens, în vederea sporirii monitorizării sociale la nivelul UE, la începutul anului 2021, Comisia Europeană a actualizat lista de indicatori care fac obiectul acestui instrument, iar indicatorii principali sunt stabiliți în funcție de trei dimensiuni, printre care:

- (i) *oportunități egale*: rata de părăsire timpurie a sistemului educațional și de formare profesională, inegalitatea veniturilor (S80/S20), inegalitatea de gen din

perspectiva ratei de ocupare pe piața forței de muncă (exprimare în puncte procentuale), rata indivizilor care dețin cel puțin competențe digitale de bază, respectiv rata tinerilor care nu sunt înregistrați în sistemul educațional, pe piața muncii sau în alte programe de formare profesională.

- (ii) condiții de lucru echitabile: rata de ocupare (20-64 ani), rata șomajului (15-74 ani), rata șomajului pe termen lung (15-74 ani), venitul real disponibil al gospodăriilor pe cap de locuitor (modificare procentuală).
- (iii) incluziune și protecție socială: rata populației expusă riscului de sărăcie și de excluziune socială, rata copiilor expuși riscului de sărăcie și de excluziune socială, impactul transferurilor sociale asupra reducerii sărăciei, povara costurilor cu locuința

Este necesar mențiunea că acest instrument nu prevede sancțiuni, fiind doar un mijloc analitic de care dispune Comisia Europeană.

2: Poziționarea României din perspectiva dezechilibrelor macroeconomice și sociale în cadrul Uniunii Europene

2.1 Metodologia cercetării științifice:

În realizarea acestei analize, s-au utilizat date de pe platforma Eurostat, site-ul Comisiei Europene cu privire la cele 27 state membre ale Uniunii Europene în vederea examinării dezechilibrelor macroeconomice și sociale. În acest sens, ca instrument de cercetare s-a utilizat analiza comparativă pe baza metodei grafice. De asemenea, studiul se raportează și la situația macroeconomică din perioada COVID-19, dar și la situația anterioară crizei. În cadrul analizei respective, dezechilibrele macroeconomice au fost evaluate pe baza tabloului de bord privind dezechilibrele macroeconomice și a Rapoartelor privind Mecanismul de Alertă, în timp ce dezechilibrele sociale au fost analizate din perspectiva tabloului de bord privind dimensiunea socială, punând accentul pe următorii indicatori: rata de părăsire timpurie a sistemului educațional și a programelor de formare profesională (18-24 ani), rata de ocupare pe piața muncii (20-64 ani), rata tinerilor care nu sunt înregistrați în sistemul educațional, pe piața muncii sau în programe de formare profesională (15-29 ani), rata persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială, respectiv rata copiilor (sub 18 ani) expuși riscului de sărăcie sau de excluziune socială.

2.2 Analiza dezechilibrelor macroeconomice din România, relativ la situația Uniunii Europene:

Criza COVID-19 a exacerbât multe dezechilibre macroeconomice existente și poate genera noi riscuri economice. În special, datoria publică și privată față de PIB sunt în creștere, iar în viitor, rambursarea datoriilor din sectorul privat ar putea fi provocată de niveluri reduse ale activității economice, falimente și o piață a muncii slabă. Astfel de crize ale datoriilor afectează bilanțurile băncilor și, la rândul lor, profitabilitatea acestora. În același timp, costul excesiv al forței de muncă și dinamica prețurilor locuințelor au generat provocări suplimentare la nivelul statelor membre. În acest sens, este necesară o analiză a tabloului de bord privind dezechilibrele macroeconomice dedicat României (Tabelul 1).

În tabelul MIP România din raportul Comisiei Europene privind Mecanismul de Alertă, sunt prezentați 14 indicatori economici care măsoară performanța economică a României și riscurile asupra acesteia în comparație cu standardele europene.

Tabelul 1. Tabloul de bord privind dezechilibrele macroeconomice dedicat României

Romania	Praguri	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Soldul contului curent, % din PIB	în 3 ani	-4%/6%	-4.9	-3.5	-2	-0.7	-0.9	-1.8	-3.1	-4.2	-4.8	-5.7
Poziția investițională internațională netă	% din PIB	-35%	-64.6	-63.6	-57	-54.7	-50	-47.8	-43.4	-43.4	-47.6	-47.2
Evoluția cursului real de schimb efectiv - 42 parteneri comerciali, deflatorul HICP	% modificare în 3 ani	±5% (EA) ±11% (Non-EA)	-2	0.5	-1	2.7	-2.6	-5.6	-0.7	0.2	3.4	1
Cota de piață a exporturilor-% din exporturile lumii	% modificare în 5 ani	-6%	12.2	13.9	20.9	21.3	24.5	38	23.4	17.4	19.9	10.6
Indicele costului forței de muncă (2015=100)	% modificare în 3 ani	9% (EA) 12% (Non-EA)	3.7	0.9	9.4	3.9	11.3	17.6	28.7	24	20.7	14.4
Indicele pretului locuințelor (2015=100), deflatat	% modificare într-un an	6%	-8.9	-1.7	-3.2	1.7	5.2	3.3	1.7	-1.9	2.3	-1.1
Fluxul creditelor acordate sectorului privat, consolidat	% din PIB	14%	0.3	-1.5	-2.3	0.2	0.6	1.7	1.9	2	1.3	3.8
Datoria sectorului privat, consolidat	% din PIB	133%	68.9	67.2	62	58	54.6	51.3	47.1	46.5	48	48.1
Datoria publică brută	% din PIB	60%	35.4	37.8	39.2	37.8	37.9	35.3	34.5	35.1	46.9	48.9
Rata șomajului	în 3 ani	10%	8.9	8.9	8.8	8.7	8.1	7.2	6.2	5.4	5.4	5.5
Totalul pasivelor financiare, neconsolidat	% modificare într-un an	16.50%	4.8	0.8	1.2	4.1	7	8.2	3.4	10.3	13.4	14.3
Rata de activitate-% din totalul populației cuprinsă între 15-64 ani	modificarea PP în 3 ani	-0.2 PP	3.5	0.5	2.3	2.3	2.3	3	2.5	3.1	2.3	3.2
Rata șomajului pe termen lung-% din populația activă cuprinsă între 15-74 ani	modificarea PP în 3 ani	0.5 PP	1.1	0.9	-0.2	-0.1	-0.5	-1	-1.4	-1.4	-0.6	-0.2
Rata șomajului în rândul tinerilor-% din populația activă cuprinsă între 15-24 ani	modificarea PP în 3 ani	2 PP	3.4	0.6	0.6	-0.9	-3.7	-7	-6.8	-4.9	-1.4	0.5

Sursa datelor: Comisia Europeană. (2022). Raportul privind Mecanismul de Alertă 2023.

Prezentarea indicatorilor care fac obiectul tabloului de bord privind dezechilibrele macroeconomice

1. Soldul contului curent reprezintă diferența dintre veniturile și cheltuielile unui stat cu restul lumii într-un anumit an, exprimată ca procent din PIB (balanța veniturilor + balanța transferurilor + balanța comercială). În cazul României, soldul contului curent a fost negativ din anul 2012 până în anul 2021, ceea ce indică faptul că România a cheltuit mai mult decât a obținut din comerțul cu străinătatea și alte tranzacții. Soldul contului curent și-a îmbunătățit poziția începând cu anul 2013 până în anul 2016, după care a urmat o deteriorare constantă în perioada 2016-2019, ajungând la un nivel de -4,7% din PIB în 2019. Situația a devenit mai critică în 2020 și 2021, odată cu impactul pandemiei de COVID-19 asupra economiei românești și a balanței de plăți. Soldul contului curent a scăzut la -4,8% din PIB în 2020 și la -5,7% din PIB în 2021, indicând o deteriorare semnificativă a balanței de plăți în acești ani.

În general, un sold negativ al contului curent indică faptul că țara este într-o poziție de debitor net față de restul lumii, ceea ce poate conduce la probleme de finanțare și presiuni asupra cursului de schimb. Pentru a evita aceste probleme, este important ca România să-și îmbunătățească performanța în ceea ce privește exporturile și să încurajeze investițiile străine directe pentru a-și crește veniturile din surse externe și a reduce dependența de finanțarea externă.

2. Poziția investițională internațională netă este o măsură a datoriilor și creanțelor pe care o țară le are față de restul lumii. O valoare negativă indică faptul că țara are datorii mai mari față de creanțe, deci are o poziție debitoare în relația cu alte țări.

În cazul României, poziția investițională internațională netă a fost negativă pe toată perioada analizată, ajungând de la -64,6% din PIB în 2012 până la -47,2% din PIB în 2021. Aceasta indică faptul că România are obligații externe mai mari decât creanțele sale față de alte țări. În general, o poziție investițională internațională netă negativă poate indica o vulnerabilitate a țării în fața schimbărilor economice și financiare globale, deoarece obligațiile

de plăți externe pot deveni mai dificil de achitat în astfel de situații, însă în cazul statelor în curs de dezvoltare, precum este România, înregistrarea unui sold negativ este necesară pentru a recupera decalajele de convergență față de alte state.

3. Evoluția cursului real de schimb efectiv - 42 parteneri comerciali, deflatorul HICP reflectă evoluția cursului de schimb al monedei naționale în raport cu alte 42 de monede utilizate de partenerii comerciali ai României, ajustat cu inflația măsurată prin indicele armonizat al prețurilor de consum (HICP). Astfel, o valoare negativă indică o depreciere reală a monedei naționale, în timp ce o valoare pozitivă indică o apreciere reală. În cazul României, în 2012, cursul real de schimb a scăzut cu o rată medie anuală pe 3 ani de -2%, ceea ce sugerează o depreciere reală a monedei naționale față de celelalte 42 de monede, iar în 2021, modificarea procentuală medie înregistrată în ultimii ani a fost de 1%, indicând o apreciere reală.

4. Cota de piață a exporturilor reprezintă ponderea exporturilor țării în totalul exporturilor lumii. În cazul României, se observă o creștere semnificativă a cotei de piață a exporturilor în perioada 2012-2017, de la 12,2% în 2012 la 38% în 2017, după care se înregistrează o scădere semnificativă până în 2021, când cota de piață a exporturilor României a fost de 10,6%. Această evoluție poate fi influențată de mai mulți factori, precum creșterea sau scăderea competitivității produselor românești pe piețele internaționale, fluctuațiile cursului de schimb, evoluția prețurilor la mărfuri și alți factori externi. Este important ca România să continue să își îmbunătățească competitivitatea și să își diversifice exporturile pentru a menține și crește cota de piață în perioada următoare.

5. Indicele costului forței de muncă (2015=100) reprezintă evoluția costului forței de muncă într-o anumită perioadă de timp, raportată la nivelul din anul 2015 – anul de bază utilizat pentru calcularea indicelui. În cazul României, se observă o creștere semnificativă a costului forței de muncă începând cu anul 2015 și până în anul 2018, când acesta a înregistrat cea mai mare creștere (modificare procentuală medie pe 3 ani) din ultimii 10 ani, respectiv 28,7%. Ulterior, indicele a început să scadă, dar a rămas la un nivel relativ ridicat, înregistrând o valoare de 14,4 în anul 2021. Această evoluție poate fi explicată prin creșterea salariilor și a beneficiilor acordate angajaților din România în această perioadă, dar și prin creșterea cererii de muncă, ceea ce a determinat o creștere a salariilor pe piața muncii.

6. Indicele prețului locuințelor (2015=100), deflatat, reprezintă o măsură a modificării prețurilor la locuințe, luând în considerare inflația. Valoarea negativă a acestui indice înseamnă o scădere a prețurilor locuințelor deflate cu rata inflației, iar o valoare pozitivă semnifică o creștere a acestor prețuri. În cazul României, în anul 2012, prețurile locuințelor au scăzut cu 8,9%, în următorii ani, acest indicator înregistrând fluctuații, cu o ușoară creștere în 2015 și o creștere semnificativă în 2016, apoi o stagnare sau chiar o ușoară scădere în anii următori. În 2020, prețurile locuințelor au înregistrat o creștere de 2,3%, dar au scăzut din nou în 2021 cu o rată de -1,1%.

7. Indicatorul Fluxul creditelor acordate sectorului privat, consolidat măsoară volumul creditelor oferite de sectorul bancar către sectorul privat (companii și populație). O valoare pozitivă indică faptul că băncile acordă mai multe credite decât cele rambursate, ceea ce poate fi un semnal de creștere economică și încredere în piață. În cazul României, valorile indicelui au fost destul de fluctuante în ultimii ani, începând de la 0,3% din PIB în anul 2012 și ajungând la 3,8% din PIB în 2021. În perioada 2013-2014, fluxul creditelor a fost negativ, ceea ce semnifică o perioadă de dificultăți financiare sau o mai mare prudență a băncilor în acordarea

de credite. De asemenea, perioadele de creștere a indicatorului (2016-2021) constituie un semnal pozitiv al încrederii în economia locală și al interesului pentru investiții în sectorul privat.

8. Datoria sectorului privat reprezintă suma totală a împrumuturilor acordate de bănci și alte instituții financiare non-bancare către sectorul privat, care include companiile și gospodăriile. În cazul României, datoria sectorului privat a înregistrat o scădere continuă în perioada 2012-2019, de la 68,9% din PIB la 46,5% din PIB, iar în anii următori a fluctuat în jurul valorii de 48% din PIB, sugerând o stabilitate relativă a nivelului de îndatorare. Aceasta poate indica faptul că sectorul privat nu a luat împrumuturi suplimentare pentru a-și finanța activitățile, ceea ce poate fi o abordare prudentă și sustenabilă. Totuși, poate exista și riscul ca o astfel de tendință să ducă la o creștere lentă sau la stagnare economică în lipsa investițiilor și a altor surse de finanțare.

9. Datoria publică brută reprezintă suma datoriilor pe care o are statul față de creditorii săi și poate include atât datoria internă, cât și cea externă. În cazul României, se observă o creștere a datoriei publice de la 35,4% din PIB în 2012 la 48,9% din PIB în 2021. Aceasta sugerează că statul a împrumutat mai mult decât a rambursat în ultimii ani, ceea ce poate duce la o presiune suplimentară asupra finanțelor publice în viitor, din cauza costurilor de finanțare mai mari și a necesității de a dedica o parte mai mare din veniturile guvernului pentru a rambursa datoriile.

10. Rata șomajului este un indicator important care măsoară procentul de persoane care nu au locuri de muncă în raport cu forța de muncă disponibilă. În cazul României, rata șomajului a fost de 8,9% în anul 2012, valoare care s-a menținut constantă și în anul 2013. Începând cu anul 2014, rata șomajului a început să scadă treptat, ajungând la 5,5% în anul 2021.

Această evoluție pozitivă a ratei șomajului poate fi un semn al îmbunătățirii economice a țării, deoarece o rată mai mică a șomajului, teoretic înseamnă o creștere a ocupării forței de muncă și o reducere a presiunii sociale asupra bugetului de stat, însă pot exista cazuri în care rata de ocupare este mică, rata șomajului situându-se și aceasta la un nivel redus din cauza faptului că indivizii nu doresc să lucreze și atunci nu sunt considerați șomeri.

11. Totalul pasivelor financiare, neconsolidat se referă la suma totală a tuturor datoriilor și altor obligații financiare pe care le are o economie națională, neincluzând însă datoriile și obligațiile sectorului public. În cazul României, acest indicator a avut o evoluție fluctuantă în perioada 2012-2021, ritmul de creștere al acestora majorându-se de la 4,8% în 2012 la 7% în 2016, dinamica accelerând până la 14,3% în 2021. Aceasta poate fi o indicație a faptului că economia României a atras o cantitate tot mai mare de capital extern sau intern pentru a-și finanța nevoile de investiții și dezvoltare. Este important să reținem că acest indicator reprezintă doar partea pasivelor financiare ale sectorului privat, iar o evoluție a acestuia poate fi influențată de o serie de factori economici și financiari, cum ar fi costurile de finanțare, schimbările de reglementări sau evoluțiile economice și politice la nivel național sau internațional.

12. Rata de activitate, exprimată ca procent din totalul populației cuprinsă între 15-64 ani, reflectă procentul populației din această categorie de vârstă care sunt active pe piața muncii (apte de muncă). Valorile indicate arată că rata de activitate din România a variat destul de mult în ultimii ani, modificarea din ultimii trei ani (exprimată în puncte procentuale) fiind de 3,5pp în 2012, în timp ce în 2013, aceasta a crescut doar cu 0,5pp în ultimii 3 ani. Este

important de menționat că o rată de activitate scăzută pe piața muncii afectează capacitatea de producție la nivel național, iar o rată ridicată poate indica o economie în plină dezvoltare.

13. Rata șomajului pe termen lung reprezintă procentul populației din populația activă cuprinsă între 15-74 de ani care este șomeră timp de cel puțin 12 luni. O scădere a acestei rate înseamnă că mai puțini oameni sunt șomeri de lungă durată, ceea ce constituie un semn pozitiv pentru economia țării. În cazul României, observăm o tendință de scădere a ratei de șomaj pe termen lung, deși în anumiți ani au existat și fluctuații. Astfel, în 2012, rata șomajului pe termen lung a crescut cu 1,1pp, aceasta fiind urmată de o creștere cu 0,9pp în 2013, apoi înregistrând o scădere constantă în perioada 2014-2021. Datele respective sugerează că țara face progrese în reducerea numărului de oameni care sunt șomeri pe termen lung, ceea ce poate fi un semn bun pentru economia românească.

14. Rata șomajului în rândul tinerilor se referă la proporția de tineri activi, cu vârste cuprinse între 15-24 ani, care nu au un loc de muncă și sunt în căutarea unui. Valorile indicate arată o scădere semnificativă a ratei șomajului în rândul tinerilor în perioada 2012-2021. În 2012, acest indicator resimțea o creștere de 3,4pp în ultimii trei ani, în 2021 aceasta înregistrând o creștere în ultimii 3 ani în valoare de 0,5pp. A existat o ușoară creștere a ratei în perioada 2013 și 2014, dar după aceea a început să scadă rapid, cu o scădere semnificativă în 2016, 2017 și 2018. Aceasta poate fi un semn pozitiv pentru piața muncii din România, însă rata șomajului în rândul tinerilor continuă să rămână la un nivel ridicat (21% în 2021: aproximativ 2 din 10 tineri se află în șomaj), ceea ce evidențiază necesitatea unor progrese suplimentare.

România se confruntă cu dezechilibre semnificative legate de creșterea rapidă a creditului și a datoriei externe, precum și de corupția și ineficiența instituțională. Există, de asemenea, probleme cu performanța exporturilor și cu competitivitatea (creșterea costurilor unitare cu forța de muncă), care pot afecta creșterea economică și stabilitatea pe termen lung.

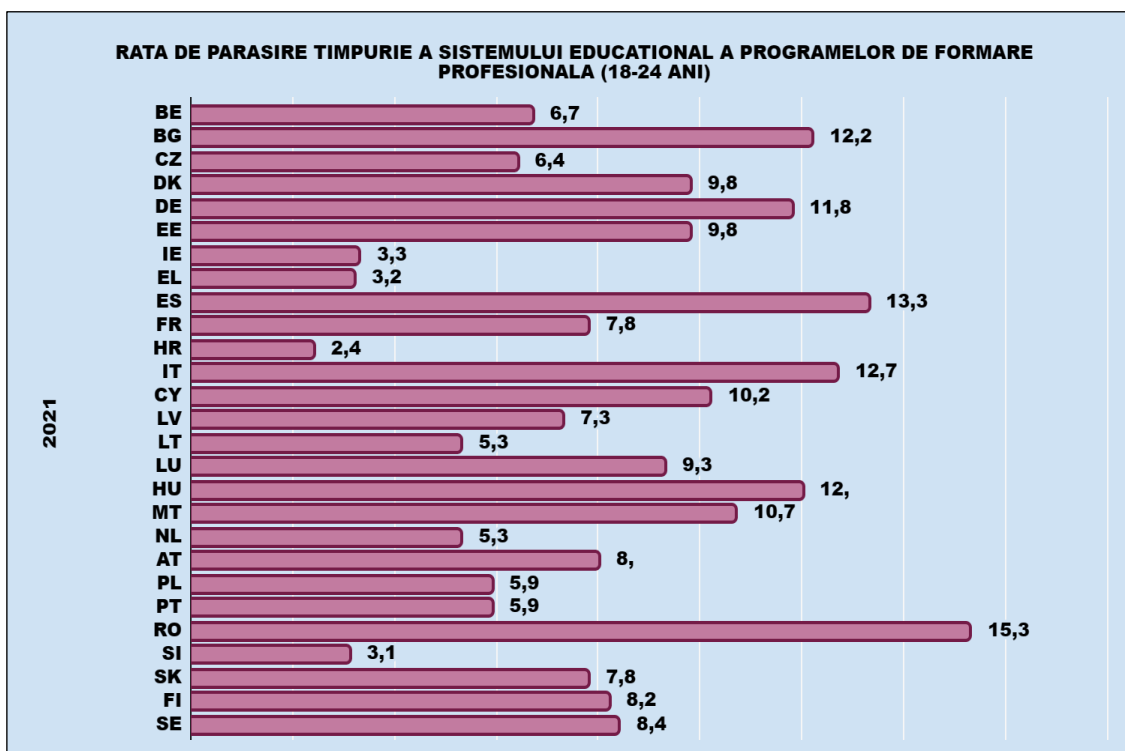
În funcție de evaluările recente ale Comisiei Europene (2022) privind dezechilibrele macroeconomice, statele membre care înregistrează dezechilibre macroeconomice sunt repartizate în două categorii, după cum urmează: (i) dezechilibre macroeconomice excesive: CY, EL, IT; (ii) dezechilibre macroeconomice: DE, ES, FR, NL, PT, RO, SE. La finalul 2022, Comisia Europeană a propus realizarea de analize aprofundate în cazul statelor menționate anterior, la care se adaugă alte șapte state membre care sunt expuse riscurilor macroeconomice, respectiv CZ, EE, HU, LV, LT, LU și SK. Merită menționat faptul că provocările majore pe care le înfruntă CY (101% din PIB - 2021), IT (150,3% din PIB - 2021) și EL (194,5% din PIB - 2021) sunt legate de nivelul ridicat al datoriei publice, ceea ce afectează sustenabilitatea finanțelor publice. Cu toate acestea, evaluarea generală a Raportului privind Mecanismul de Alertă semnalează faptul că ES, PT și EL (praguri nerespectate în cazul a 6 indicatori) depășesc pragurile specifice celor mai mulți indicatori din tabloul de bord privind dezechilibrele macroeconomice, însă după cum se observă dintre acestea, doar EL este încadrată în categoria statelor membre cu dezechilibre excesive, ceea ce confirmă faptul că procedura nu este automată și totul depinde de evaluarea Comisiei Europene cu privire la gravitatea dezechilibrelor.

2.3 Analiza dezechilibrelor sociale din România

Unul dintre indicatorii importanți sociali care merită o atenție sporită este rata de părăsire timpurie a sistemului educațional și a programelor de formare profesională de către 18-24 ani. După cum putem observa din Figura 1, țările care au înregistrat cea mai mică rată de

părăsire timpurie a sistemului educațional și a programelor de formare profesională în 2021 sunt HR (2,4%), SI (3,1%) și EL (3,2% - care a înregistrat o scădere semnificativă de la 13,5% în 2010). Pe de altă parte, România a înregistrat cea mai mare rată de părăsire timpurie a sistemului educațional și a programelor de formare profesională din UE, aceasta fiind urmată de ES și IT, state care se confruntă cu dezechilibre sociale ridicate, conform României. Nivelul ridicat al acestui indicator din România este o consecință a abandonului școlar ridicat, în special în zonele rurale / defavorizate.

Figura 1.



Sursa: prelucrări ale autorilor în Microsoft Office Excel, utilizând date Eurostat

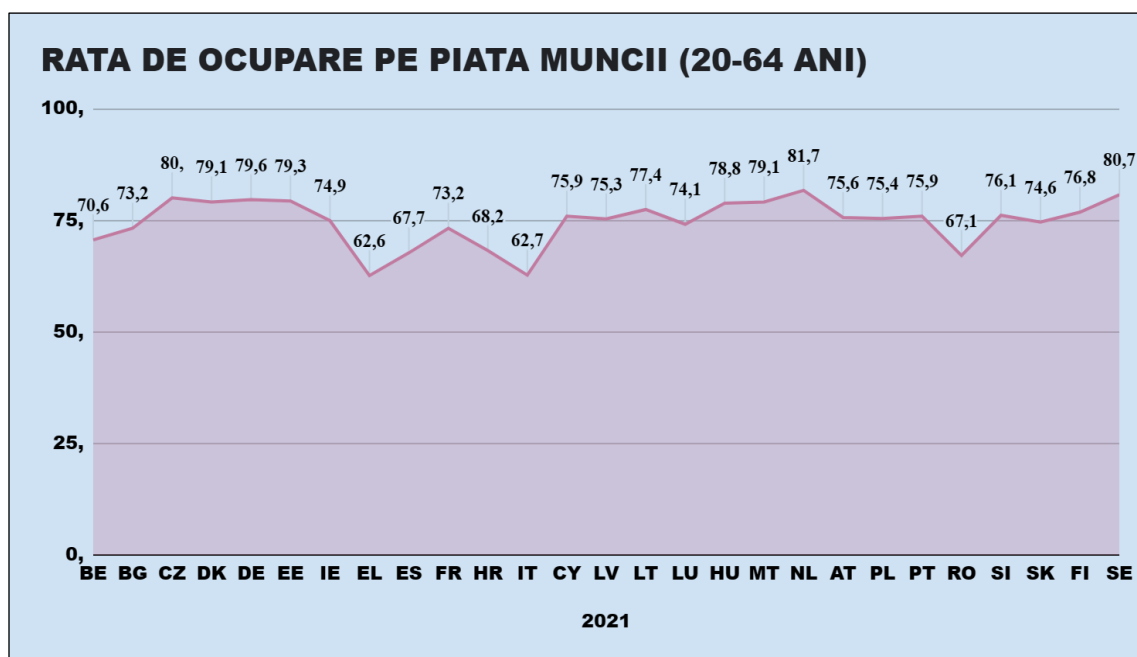
În ceea ce privește rata de ocupare pe piața muncii (Figura 2), aceasta poate fi influențată de o serie de factori economici, sociali și demografici, cum ar fi creșterea economică, nivelul de educație și competențe, accesul la piața muncii, politicile guvernamentale, industria și sectorul de servicii și altele. Țările cu cele mai mici rate de ocupare din anul 2021, conform Figurii 2, sunt următoarele:

1. Grecia – În cazul Greciei, rata a fost de 62,6% , aceasta fiind influențată de o serie de factori, cum ar fi structura pieței muncii, nivelul educației și formării profesionale, accesul la servicii de îngrijire a copiilor și de îngrijire a bătrânilor, precum și de politicile și măsurile publice care nu susțin ocuparea într-o manieră adecvată.

2. Italia (IT) – Rata de ocupare în Italia a fost de 62,7% și a fost afectată în ultimii ani de o serie de factori precum recesiunea economică, problemele structurale ale economiei italiene și rigiditatea pieței muncii. În plus, există o discrepanță semnificativă între Nord și Sud în ceea ce privește ratele de ocupare, cu o rată mai scăzută a ocupării în Sud, care este și mai afectat de sărăcie și excluziune socială. Aceste probleme pot fi reflectate și în rata de angajare, femeile și tinerii având în general mai puține oportunități pe piața muncii și mai puține șanse de a accesa locuri de muncă bine plătite.

3. România (RO) - În anul 2021, România a înregistrat a treia cea mai mică rată de ocupare din UE-27, cu 6pp sub valoarea specifică UE. Factorii care favorizează această poziționare vizează nivelul ridicat de corupție, birocrăția excesivă, infrastructura insuficientă, nivelurile scăzute de investiții și calitatea scăzută educației. De asemenea, există o diferență semnificativă între salariile și oportunitățile de carieră ale bărbaților și femeilor, ceea ce poate contribui la această discrepantă de gen în ceea ce privește ocuparea.

Figura 2.



Sursa: prelucrări ale autorilor în Microsoft Office Excel, utilizând date Eurostat

Rata tinerilor care nu sunt înregistrați în sistemul educațional, pe piața muncii sau în programele de formare profesională (rata NEETs) este un alt indicator care reflectă riscurile sociale la nivelul unui stat.

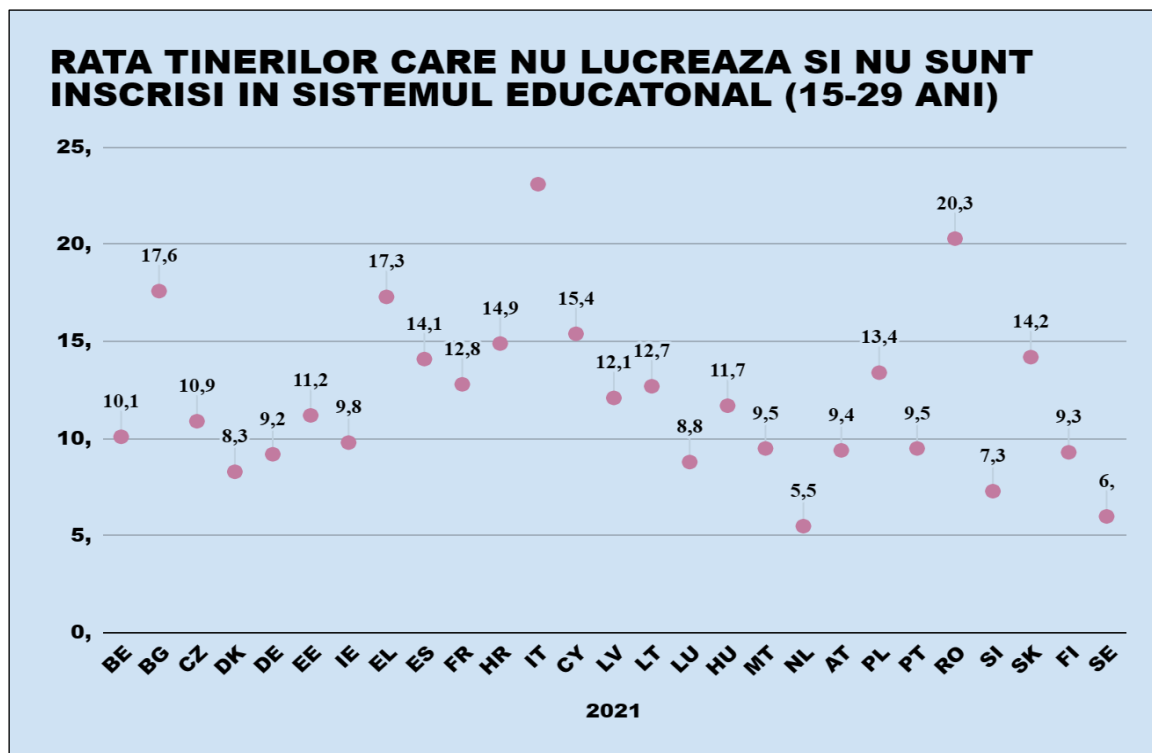
Țările cu cele mai mari rate NEETs în anul 2021, potrivit Figurii 3 au fost:

1. Italia (IT) – În anul 2021, Italia se confruntă cu o rată mare de tineri care nu lucrează și nici nu sunt în sistemul educațional, mai exact 23,1%, fapt datorat unor probleme structurale, cum ar fi lipsa de investiții în educație și formare, infrastructura deficitară și lipsa de locuri de muncă disponibile. De asemenea, criza economică și pandemia COVID-19 au contribuit la creșterea șomajului în rândul tinerilor, ceea ce a afectat și participarea lor la educație și formare. De asemenea, Italia se confruntă cu o piață a muncii caracterizată de rigiditate, care face ca tinerii să aibă dificultăți în a găsi locuri de muncă și de a se integra pe piața muncii.

2. România (RO) – Rata mare de 20,3% a tinerilor care nu lucrează și nici nu sunt înregistrați în sistemul educațional în România în 2021 poate fi explicată prin mai mulți factori, cum ar fi lipsa locurilor de muncă, condițiile de muncă precare, salariile mici, lipsa de stimulente pentru educație și formare, corupția și alte probleme socio-economice. Acestea au dus la o scădere a calității vieții și la o lipsă de perspectivă pentru tineri, ceea ce i-a determinat pe o mare parte dintre aceștia să nu mai încerce să se angajeze sau să-și continue educația.

3. Bulgaria (BG) – Bulgaria are o rată de 17,6% deoarece se confruntă cu o serie de probleme economice și sociale, inclusiv o piață a muncii slabă, care poate afecta șansele tinerilor de a-și găsi un loc de muncă. De asemenea, sistemul de învățământ din Bulgaria poate fi îmbunătățit pentru a sprijini tinerii în găsirea unui loc de muncă și pentru a-i ajuta să dobândească competențele necesare în economia modernă.

Figura 3.



Sursa: prelucrări ale autorilor în Microsoft Office Excel, utilizând date Eurostat

Rata persoanelor expuse riscului de sărăcie (Figura 4) constituie un alt indicator reprezentativ pentru dimensiunea socială. Acest indicator corespunde sumei persoanelor care sunt expuse riscului de sărăcie sau grav defavorizate din punct de vedere material sau social sau care trăiesc în gospodării cu intensitate foarte scăzută a muncii. Efectiv, indicatorul ia în considerare persoanele cu un venit disponibil echivalent sub pragul riscului de sărăcie, care este stabilit la 60% din venitul mediu disponibil echivalent la nivel național. Conform datelor din Figura 4 cele mai mari rate ale persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială în UE sunt înregistrate în următoarele trei țări:

1. România (RO) - În România, rata de risc de sărăcie sau excluziune socială este de 34.5 . Aceasta este cauzată în mare parte de nivelurile ridicate ale sărăciei, șomajului și salariilor mici, precum și de o accesibilitate scăzută la servicii publice esențiale, cum ar fi sănătatea și educația.

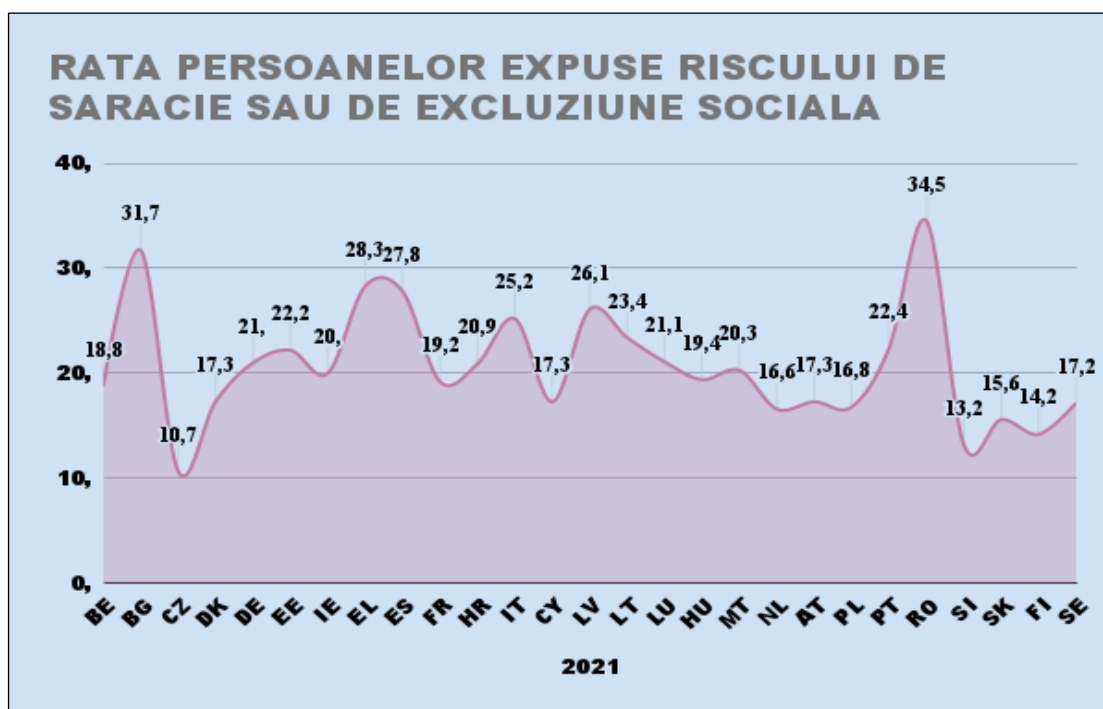
2. Bulgaria (BG) - În Bulgaria, rata de risc de sărăcie sau excluziune socială este de 31.7 . Cauzele acestor cifre sunt multiple, inclusiv șomajul, pensiile și veniturile reduse, precum și o educație precară sau nulă în multe cazuri.

3. Belgia (BE)- În Belgia, rata de risc de sărăcie sau excluziune socială este de 28.3 Astfel, în Belgia, mai multe femei decât bărbați se confruntă cu riscul de sărăcie sau excluziune socială. Aceasta poate fi cauzată de mai mulți factori, cum ar fi diferențele salariale

Situația dezechilibrelor macroeconomice și sociale din România – cum ne poziționăm în Uniunea Europeană și de ce?

între sexe, discriminarea pe piața muncii sau o împărțire inegală a responsabilităților în ceea ce privește îngrijirea copiilor și a membrilor familiei. Guvernul belgian a implementat politici și programe pentru a aborda aceste probleme și a reduce gradul de sărăcie și excluziune socială, cum ar fi programele de sprijin pentru copiii defavorizați, măsuri de sprijin pentru femeile care își reiau munca după concediul de maternitate și politici de egalitate de gen în ceea ce privește remunerația și oportunitățile de carieră.

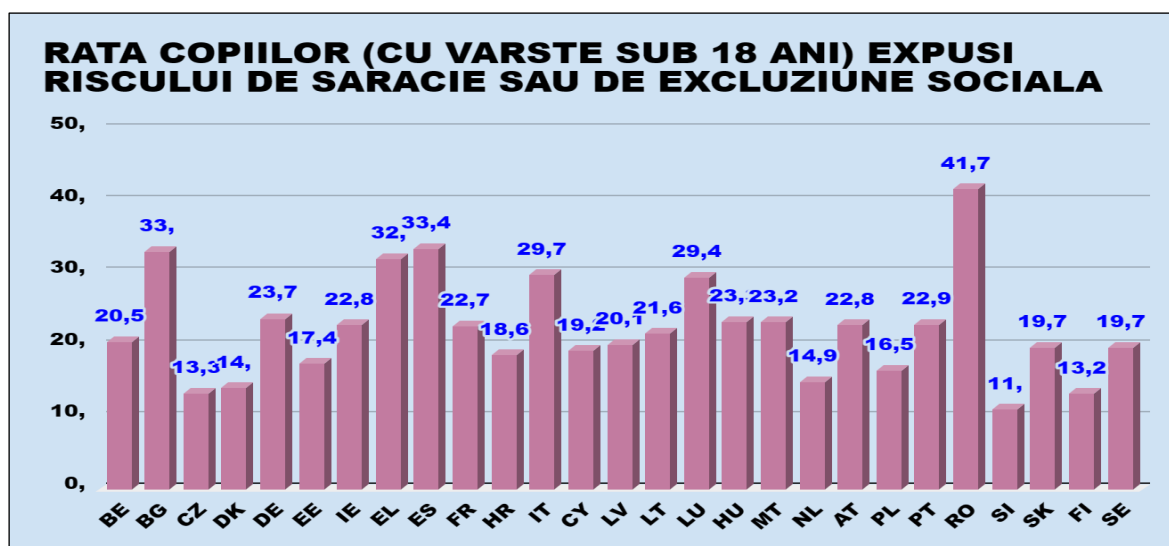
Figura 4.



Sursa: prelucrări ale autorilor în Microsoft Office Excel, utilizând date Eurostat

În ultimul rând, s-a analizat rata copiilor sub 18 ani expuși riscului de sărăcie și excluziune socială (Figura 5). Potrivit datelor prezentate în Figura 5, cele mai mari rate ale sărăciei în rândul copiilor din UE au fost înregistrate în România, Spania și Bulgaria.

Figura 5.



Sursa: prelucrări ale autorilor în Microsoft Office Excel, utilizând date Eurostat

1. România (RO) – România înregistrează cea mai mare rată de sărăcie în rândul copiilor (41,7%). În România, sărăcia rămâne o problemă semnificativă, iar copiii care cresc în familii cu venituri reduse sunt mai susceptibili să fie expuși la riscuri precum locuințe inadecvate, acces limitat la educație și îngrijire medicală, precum și oportunități limitate de ocupare a forței de muncă pentru părinți.

2. Spania (ES) – În Spania, rata copiilor (sub 18 ani) cu risc de sărăcie sau de excluziune socială în anul 2021 a fost de 33,4%. Aici sistemul de protecție socială este mai puțin dezvoltat decât în alte țări europene, ceea ce poate face ca anumite grupuri, inclusiv copiii, să fie mai vulnerabile la sărăcie și excluziune socială.

3. Bulgaria (BG) – În Bulgaria, rata copiilor (sub 18 ani) cu risc de sărăcie sau de excluziune socială în anul 2021 a fost de 33%. Cheltuielile guvernamentale pentru protecția socială sunt relativ reduse, ceea ce poate avea un efect insuficient asupra reducerii sărăciei în rândul grupurilor vulnerabile, cum ar fi copiii. De asemenea, accesul la educație și îngrijire medicală poate fi limitat în anumite zone ale țării.

Concluzii

În concluzie, dezechilibrele macroeconomice ale României vizează deficitul bugetar, deficitul de cont curent generat de balanța comercială negativă, instabilitatea politică, creșterea costurilor unitare cu forța de muncă și poziția investițională internațională netă. De asemenea, în categoria riscurilor sunt evidențiate riscurile care decurg din instabilitatea politică și cele legate de apariția evenimentelor neașteptate, dar și cele privind creșterea datoriei publice și rata ridicată a inflației.

România se confruntă cu provocări ridicate în cazul tuturor indicatorilor sociali analizați. Țara noastră se poziționează sub media UE în ceea ce privește speranța de viață, educația și ratele de sărăcie și excluziune socială, înregistrând cele mai mare rate ale indicatorilor analizați.

Provocările semnificative din punct de vedere al indicatorilor sociali includ sărăcia și excluziunea socială, accesul limitat la educația de calitate și la formarea profesională adecvată, dar și disparitățile regionale.

Bibliografie:

- Comisia Europeană. 2023. The Macroeconomic Imbalance Procedure - Rational, Process, Application: A compedium. *European Commission Institutional Paper 039*.
- Consiliul Uniunii Europene. 2023. Cum funcționează Semestrul European, disponibil la: <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/european-semester/how-european-semester-works/>
- Consiliul Uniunii Europene. 2023. Semestrul European: Glosar de norme si documente, disponibil la: <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/european-semester/european-semester-key-rules-and-documents/>
- Comisia Europeană. 2022. Semestrul european în contextul Mecanismului de redresare și reziliență, disponibil la: https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/european-semester/european-semester-timeline/linking-european-semester-and-recovery-and-resilience-facility_ro
- Eurostat. 2023. Eurostat database, disponibil la: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
- European Commission. 2022. REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL AND THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE - Alert Mechanism Report 2023. SWD(2022) EN 381 final.
- European Commission. 2022. Statistical annex accompanying the document - REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL AND THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE - Alert Mechanism Report 2023. COM(2022) EN 781 final.

Sustenabilitatea dezvoltării economice în România

PISTRUȚU ALEXANDRU ȘTEFAN¹

Facultatea de Finanțe. Asigurări și Burse de Valori

Introducere

Motivația alegerii mele cu privire la această temă se bazează atât pe faptul că dezvoltarea economică este un subiect de mare interes și actualitate în România, fiind de părere că merită o analiză detaliată, survenind și din dorința de documentare pentru acest subiect, ceea ce pot spune că reprezintă o provocare. Cu toate acestea, nu trebuie să uităm faptul că dezvoltarea trebuie să fie una durabilă și echilibrată, iar dacă nu luăm în considerare impactul social și de mediu al activităților economice, putem ajunge la situații critice, spre exemplu distrugerea mediului, creșterea inegalității sociale sau apariția altor probleme economice.

Important este să înțelegem că sustenabilitatea economică nu înseamnă nicidecum renunțarea la dezvoltarea economică, ci mai degrabă înseamnă găsirea unor modalități de dezvoltare într-un mod în care putem proteja mediul pe termen lung. Obiectivul general al acestei lucrări este de a analiza „Sustenabilitatea dezvoltării economice în România” și de a identifica strategii și măsuri care să asigure o dezvoltare economică durabilă, iar pentru atingerea acestui obiectiv general, sunt necesari mai mulți pași de parcurs:

- Identificarea problemelor actuale privind sustenabilitatea dezvoltării economice în România.
- Evaluarea unor strategii și politici guvernamentale pentru o sustenabilitate economică.
- Găsirea, propunerea și luarea unor măsuri concrete pentru a asigura o dezvoltare economică durabilă.

Una dintre problemele importante legate de dezvoltarea sustenabilității economice în România ține de dependența de resurse naturale neregenerative, cum ar fi combustibilii fosili. Chiar dacă România este un mare producător de gaze naturale din Uniunea Europeană, aceasta este încă în continuare dependentă de import, acest lucru însemnând că o mare parte din resursele economice sunt cheltuite pentru a acoperii această dependență.

În concluzie, sustenabilitatea dezvoltării economice din România este o temă importantă, care implică atât aspecte economice, cât și sociale sau de mediu. Prin implementarea unor politici și strategii eficiente, avem posibilitatea de a asigura o creștere economică durabilă, care să susțină prosperitatea și bunăstarea României.

1. Teoria dezvoltării sustenabile

1.1. Ce este sustenabilitatea?

Potrivit doamnei Gro Harlem Brundtland (1983), prim-ministrul Norvegiei, sustenabilitatea este „dezvoltarea durabilă care răspunde nevoilor prezentului fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi”. Acest tip de abordare implică o gestionare responsabilă a resurselor economice, naturale și o utilizare rațională a acestora, întrucât să se poată asigura protejarea mediului înconjurător, precum și

¹ pistrutualexandru22@stud.ase.ro

reducerea impactului negativ asupra ecosistemelor. Conceptul de durabilitate a fost inventat inițial în silvicultură, iar potrivit lui Wiersum (1995), „niciodată nu ar trebui să se recolteze mai mult decât ceea ce se produce”. World Commission on Environment and Development - WCED (1987) vorbește despre două preocupări care ar trebui reconciliate: dezvoltare și mediu. Ele pot fi, de asemenea, interpretate ca nevoi versus resurse. Astăzi, însă, sustenabilitatea este aproape întotdeauna văzută în termeni de trei dimensiuni: socială, economică și de mediu. Acest lucru este întrucât în definiția durabilității adoptată de Națiunile Unite în agenda sa pentru dezvoltare: „Dezvoltarea este o întreprindere multidimensională pentru a obține o calitate mai bună a vieții pentru toți oamenii. Dezvoltarea economică, dezvoltarea socială și protecția mediului sunt componente interdependente ale dezvoltării durabile și se consolidează reciproc”, teorie susținută și de Helming (2008), Pérez-Soba (2008), Kates, Parris, T.M., Leiserowitz, (2009), OECD (2008).

În sens larg, sustenabilitatea este definită și ca un proces de menținere a schimbărilor în mai multe medii echilibrate, în care exploatarea resurselor, direcția investițiilor, orientarea dezvoltării economice și tehnologice, precum și schimbarea instituțională, sunt în strânsă legătură și cresc atât potențialul actual, cât și pe cel viitor, pentru satisfacerea nevoilor și aspirațiilor umane.

1.2. Sustenabilitatea dezvoltării economice.

Conceptul de „dezvoltare economică sustenabilă” a trecut prin diferite faze și definiții de la introducerea sa și până acum. În mare, acest concept definește un proces de dezvoltare care îmbină creșterea economică cu protejarea mediului și creșterea calității vieții oamenilor. De multe ori se tot aude că sustenabilitatea și dezvoltarea economică sunt privite ca fiind excluse reciproc, și totuși una nu trebuie să fie exclusă pentru a o atinge pe cealaltă. De fapt, în multe situații, investițiile în durabilitate au rezultate pozitive în dezvoltarea economică și invers.

Sustenabilitatea dezvoltării economice implică o distribuție echitabilă a beneficiilor economice și sociale, astfel încât acestea să fie accesibile pentru toți cetățenii și să nu existe o intensificare a inegalităților sociale și economice. Astfel, sustenabilitatea dezvoltării economice a fost promovată ca o necesitate în ceea ce privește evitarea consecințelor negative ale dezvoltării nesustenabile, care pot determina epuizarea resurselor naturale și distrugerea mediului înconjurător. În practică, sustenabilitatea economică constituie un obiectiv care poate fi realizat prin implementarea unor politici și strategii care iau în considerare dimensiunea economică, socială și ecologică. Acestea pot include spre exemplu: încurajarea tehnologiilor curate și a practicilor durabile, gestionarea eficientă a resurselor de toate tipurile (economice, financiare, naturale, etc.), reducerea semnificativă a emisiilor de gaze cu efect de seră, dar și promovarea unei economii circulare (sistem economic care menține materialele, componentele și produsele la vârful utilității și valorii lor în orice moment, pentru a reduce deșeurile și a maximiza utilizarea resurselor).

După cum am menționat și mai devreme, există trei dimensiuni ale sustenabilității: economică, socială și ambientală (ecologică).

Dimensiunea economică se referă la creșterea economică durabilă și echitabilă, care să asigure bunăstarea și prosperitatea societății. Acest lucru poate fi realizat prin investiții în educație, cercetare și dezvoltare, infrastructură și inovație. În plus, crearea de locuri de muncă și dezvoltarea sectorului privat sunt, de asemenea, aspecte importante ale sustenabilității economice.

Dimensiunea socială se referă la dezvoltarea unei societăți echitabile, în care toți cetățenii au acces la servicii de bază precum educația, asistența medicală, alimentația și apa potabilă. De asemenea, dimensiunea socială se referă la asigurarea unei distribuții juste a resurselor și a veniturilor, eliminând sărăcia și inegalitatea socială.

Dimensiunea ambientală (ecologică) se referă la protejarea resurselor naturale și a mediului pentru a asigura folosirea acestora și de generațiile viitoare. Aceasta implică reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, protejarea biodiversității și a ecosistemelor, gestionarea responsabilă a resurselor naturale și utilizarea energiei regenerabile.

1.3. Recomandări în privința sustenabilității creșterii economice

Mai întâi de toate, trebuie să aducem la cunoștință faptul că, de cele mai multe ori, creșterea economică este strâns legată de creșterea producției, a consumului și a utilizării resurselor, ceea ce are efecte negative asupra naturii, climei și sănătății umane. Mai mult de atât, cercetările actuale sugerează că este puțin probabil ca, creșterea economică să poată fi complet detașată de impactul ei asupra mediului. În prezent există o mulțime de idei și teorii pentru a regândi creșterea economică și progresul social, însă creșterea verde, economia, agendele de după creștere și descreștere au toate obiective similare, dar diferă în ceea ce privește mijloacele lor de a atinge obiectivele de sustenabilitate. Este bine cunoscut faptul că o creștere economică este strâns legată de indicatorii pentru bunăstarea umană, cum ar fi speranța de viață și educația. În același timp, valorile fundamentale ale Europei, precum demnitatea umană, libertatea, democrația, și menținerea unor standarde sociale nu trebuie să depindă de creșterea economică. Inițiativele guvernamentale pentru un viitor durabil mai bun necesită nu numai schimbări tehnologice, ci și schimbări economice, în consum și practici sociale. În acest sens, OECD (2018), recomandă o serie de acțiuni în vederea sprijinirii creșterii economice incluzive, acestea fiind corelate cu conceptul de dezvoltare sustenabilă:

1. Investiții în populație și regiuni defavorizate, respectiv furnizarea de oportunități egale:

- Promovarea învățării și a dobândirii de competențe pe tot parcursul vieții
- Creșterea mobilității sociale
- Îmbunătățirea sănătății și accesul la locuințe cu prețuri accesibile.
- Promovarea recuperării regionale
- Investiția în bunăstarea comunităților și capitalul social.

2. Sprijinirea dinamismului în sectorul afacerilor și a incluziunii pieței forței de muncă:

- Stimularea creșterii productivității și a dinamismului afacerii, asigurând în același timp adaptarea și difuzarea tehnologiilor la nivel global – în special pentru firme mici și tinere.
- Realizarea unor piețe de muncă incluzive.
- Optimizarea managementului resurselor naturale pentru o creștere durabilă.

3. Eficientizarea administrației publice:

- Integrarea incluziunii în elaborarea politicilor.
- Utilizarea datelor și a tehnologiilor inteligente pentru a concepe politici centrate pe cetățeni.
- Politici de screening pentru incluziune și responsabilitate.

Având în vedere interesul crescut din ultimii ani pentru tema respectivă, mai mulți autori au formulat recomandări în vederea promovării dezvoltării sustenabile, inclusiv Stern et. al

(2022), care au propus următoarele direcții de acțiuni: investiții în timpurile potrivite de capital și de infrastructură, inovarea și transformarea sistemelor, politici care să stimuleze investițiile, inovarea și tranziția justă, finanțare și cooperare internațională pentru creșterea economică. Cu toate acestea, până în prezent, dezvoltarea sustenabilă la nivelul agregat al Uniunii Europene este o utopie, multe state membre confruntându-se cu provocări majore, unele în domeniul economic, altele în domeniul social, o mare parte dintre acestea confruntându-se și cu provocări ecologice. În acest sens, este prevăzută necesitatea unei schimbări structurale, aceasta depinzând însă în mare măsură de modul în care sunt schimbate sistemele majore de energie, transport, industrie, orașe și terenuri. Toate acestea solicită o combinație de desing inteligent, politică solidă, standarde și reglementări, și reformă instituțională, iar progresele semnificative în domeniul tehnologiei fac posibilă o astfel de schimbare.

În acest sens, trebuie menționate și perspectivele specifice UE care pot determina evoluțiile viitoare în domeniul dimensiunii ecologice, din 2035, statele Uniunii Europene urmând a fi nevoite să oprească producția de mașini cu combustie internă, acestea fiind una dintre cele mai mari surse de poluare în orașe. Prin urmare, obiectivul este legat de promovarea producției doar a mașinilor electrice.

Cu toate acestea, procesul respectiv necesită multe investiții în cercetare și dezvoltare cu privire la sursele de energie electrică, deoarece în momentul de față, Europa se află într-o criză energetică și nu este pregătită să facă acest pas, fiind dependentă energetic într-o măsură semnificativă. Spre exemplu, dacă de mâine s-ar decide să se producă doar mașini electrice, infrastructura actuală nu ar fi pregătită să susțină un asemenea impact, prețurile la energia electrică s-ar majora semnificativ, toți oamenii urmând a căuta doar mașini cu motoare termice (tradiționale) second-hand.

În plus, cheia pentru a muta în mod eficient producția și consumul către surse cu emisii reduse de carbon constă în implementarea unui așa numit „preț al carbonului”. Pe lângă stabilirea prețurilor, schimbările rapide ale consumului de cărbune, și combustibilii vor necesita intervenția prin reglementare pentru a preveni creșterile inacceptabile de emisii de carbon, iar orașele și comunitățile noastre ar trebui regândite pentru a găzdui un transport public revoluționar. În acest sens, ar trebui făcuți din timp pașii potriviți pentru a garanta că oportunitățile și avantajele tranziției către o nouă economie sunt împărtășite pe scară largă, asistându-i în același timp pe cei care vor fi afectați de pierderi sau perturbări economice ca urmare a procesului respectiv.

1.4. Obiectivele dezvoltării sustenabile

Promovarea creșterii economice și a dezvoltării fezabile din punct de vedere fiscal pe termen lung, incluzivă din punct de vedere social și durabilă din punct de vedere ecologic, sunt obiectivele dezvoltării economice durabile. Pentru a direcționa eforturile internaționale către dezvoltarea economică durabilă, Națiunile Unite au adoptat un set de 17 obiective de dezvoltare durabilă:

- Eliminarea sărăciei.
- Eliminarea foametei.
- Multă sănătate și bunăstare.
- Educație de calitate.
- Egalitatea sexelor.
- Apă și igienă.
- Energie curată și accesibilă.

- Munca decentă și creșterea economică.
- Industrie, inovare și infrastructură.
- Reducerea inegalităților.
- Orașe și comunități durabile.
- Producție și consum responsabil.
- Acțiunea climatică.
- Viața sub apă.
- Viața pe uscat.
- Pace, dreptate și institutii puternice.
- Colaborări pentru atingerea obiectivelor.

2. Analiza dezvoltării din perspectiva obiectivelor de dezvoltare sustenabilă – studiu de caz România

2.1. Metodologia cercetării științifice

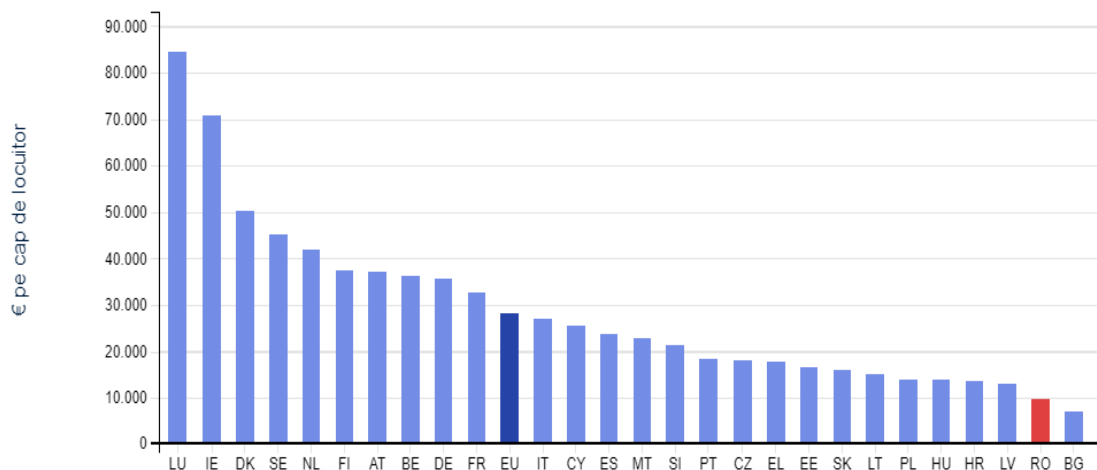
România a avansat semnificativ în ultimii ani în privința promovării dezvoltării economice sustenabile. Această evoluție face posibilă tranziția către o economie durabilă și responsabilă, dar mai sunt multe obstacole de depășit, ceea ce evidențiază necesitatea unei analize detaliate la nivelul României din perspectiva indicatorilor de dezvoltare durabilă în cazul cărora sunt înregistrate poziționări nefavorabile. În acest sens, pentru a evalua sustenabilitatea dezvoltării economice în România au fost utilizate numeroase tehnici analitice.

În primă fază s-a prezentat cadrul metodologic utilizat în vederea examinării existenței dezvoltării sustenabile în România, aceasta pornind de la un set de indicatori bine definit, precum: PIB-ul pe cap de locuitor, nivelul cheltuielilor de cercetare și dezvoltare, ponderea energiei regenerabile, persoane expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială, rata de părăsire timpurie a școlii și a programelor de formare profesională, rata circulară de utilizare a materialului, emisiile de gaze cu efect de seră și rata populației angajate expuse riscului de sărăcie. În acest sens, s-au utilizat date preluate de la Eurostat pentru toate statele membre ale UE-27 (inclusiv România), pentru ultimii ani disponibili (2019, 2020, 2021). Analiza comparativă și metoda grafică a permis identificarea diferențelor dintre România și celelalte state membre ale Uniunii Europene din perspectiva dimensiunii economice, sociale și ecologice, echilibrul dintre acestea reflectând dezvoltarea sustenabilă. Ulterior, în funcție de poziționarea României din perspectiva indicatorilor analizați s-au identificat provocările naționale și căile de urmat în vederea abordării acestora.

2.2. Analiza indicatorilor privind dezvoltarea sustenabilă în România

Unul dintre cei mai importanți indicatori ai progresului economic al unei națiuni este PIB-ul său pe cap de locuitor, care poate fi folosit pentru a compara standardele de viață și bunăstarea oamenilor din diferite națiuni. Conform *Figurii 1*, PIB-ul României pe cap de locuitor este mai mic decât media Uniunii Europene, Bulgaria fiind singurul stat cu un PIB pe cap de locuitor mai mic decât cel al României, în schimb alte țări precum Germania, Austria sau Țările de Jos având niveluri mult mai mari decât cel al României.

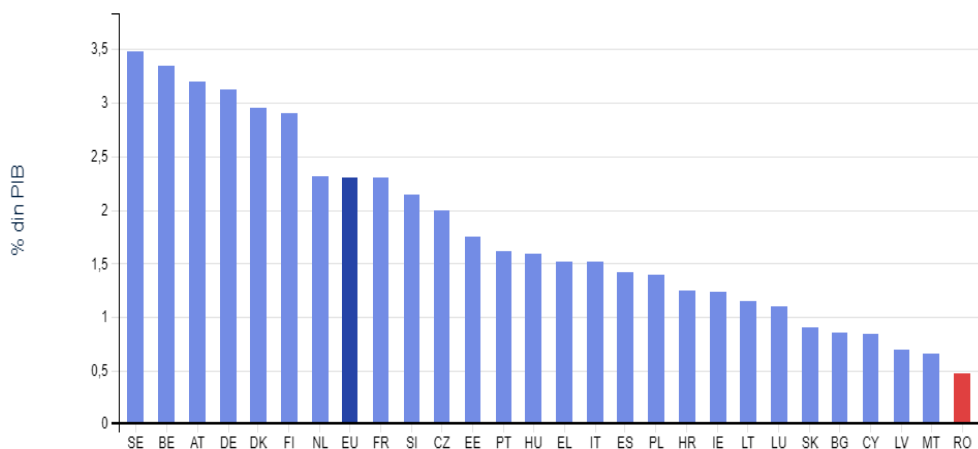
Figura 1. PIB pe cap de locuitor exprimat în euro (2021)



Sursă: Comisia Europeană, indicatori de dezvoltare sustenabilă
<https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/sdgs/index.html?country=RO&goal=SDG8&ind=1&chart=bar>

Dar, de ce România înregistrează un PIB pe cap de locuitor (9610 €/locuitor) așa scăzut față de alte state din Uniunea Europeană (media Europeană fiind 27900 €/locuitor) și de ce se situează la coada clasamentului? Această întrebare nu poate fi abordată prin intermediul unui răspuns simplu. PIB-ul scăzut pe cap de locuitor al României este rezultatul mai multor motive. Istoria economică turbulentă a țării este unul dintre motivele majore care contribuie la această poziționare. Economia românească a fost planificată central pe toată perioada comunistă și nu a putut ține pasul cu dezvoltarea economiei mondiale. După Revoluția din decembrie 1989, națiunea a trebuit să facă față unor evoluții politice și economice care au avut un impact negativ asupra creșterii economice. Nivelul scăzut de educație, birocratia excesivă și corupția, locurile de muncă slab calificate și nivelurile scăzute de investiții sunt alți factori care determină această poziționare.

Figura 2. Nivelul cheltuielilor de cercetare și dezvoltare (2020)



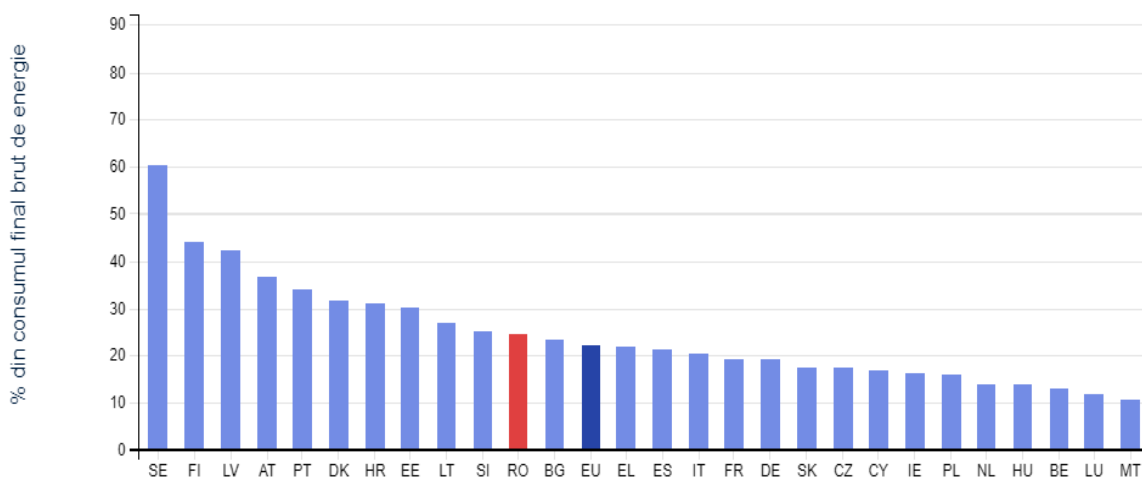
Sursă: Comisia Europeană, indicatori de dezvoltare sustenabilă
<https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/sdgs/index.html?country=RO&goal=SDG9&ind=1&chart=bar>

Un alt indicator relevant pentru dezvoltarea sustenabilă constă în cheltuielile cu cercetarea și dezvoltarea, acestea având capacitatea de a genera progrese tehnice, care pot determina la rândul lor crearea de bunuri și servicii mai eficiente și mai ecologice. Investițiile în cercetare și dezvoltare pot încuraja, de asemenea, creșterea economică pe termen lung prin stimularea inovației, care va aduce beneficii dezvoltării sociale și creării de locuri de muncă.

Din cauza mai multor probleme, România se află pe ultimul loc, potrivit *Figurii 2*, în ceea ce privește cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare (0,47% din PIB, comparativ cu cel mai bine poziționat stat membru – Suedia 3,49% din PIB), unele dintre ele fiind: cheltuieli insuficiente ale sectorului privat pentru cercetare și dezvoltare, atât infrastructura pentru cercetare și dezvoltare, cât și cultura națională în domeniul inovării și antreprenoriatului fiind subdezvoltate în România. De asemenea, afacerile și organizațiile de cercetare românești pun frecvent un accent mai mare pe producție decât pe cercetare și dezvoltare, ceea ce împiedică progresul tehnologic la nivel național.

Astfel, este crucial ca națiuni precum România să cheltuiască mai mulți bani pentru cercetare și dezvoltare pentru a-și crește competitivitatea, creșterea economică și capacitatea de a contribui la dezvoltarea durabilă pe termen lung, însă pentru a putea face acest lucru, în primul rând, este necesară eficientizarea finanțelor publice, întrucât asigurarea creșterii cheltuielilor cu cercetarea și dezvoltarea necesită și spațiu fiscal.

Figura 3. Ponderea energiei regenerabile (2020)



Sursă: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/sdgs/index.html?country=RO&goal=SDG7&ind=1&chart=bar>

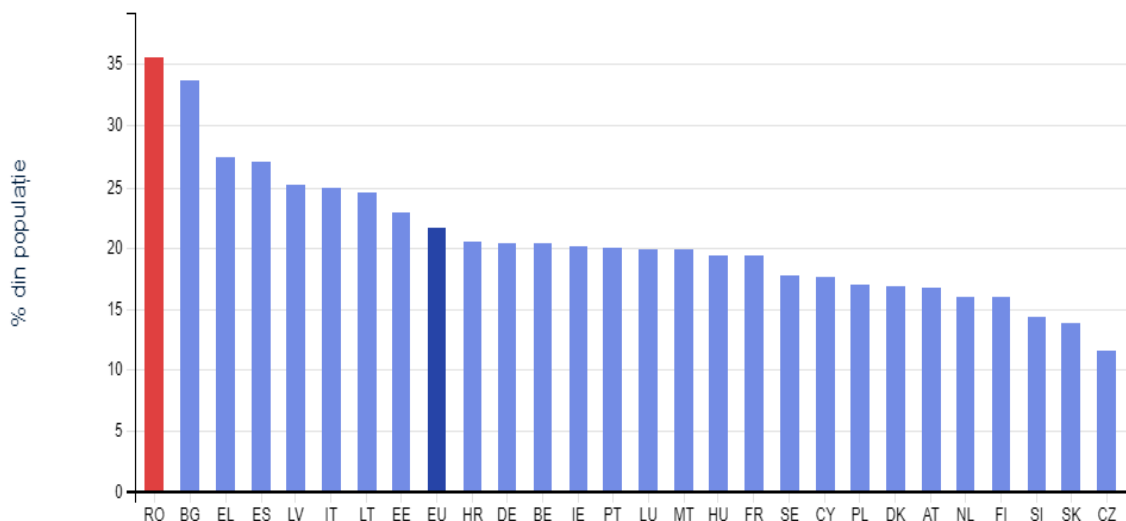
Un alt indicator economic important care dezvăluie cât de mult depinde o națiune de sursele de energie curată, care sunt cruciale pentru protecția mediului și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, este procentul de energie regenerabilă.

Merită menționat faptul că România și-a stabilit obiective înalte pentru energia regenerabilă, aspirând să atingă o pondere de 30,7% din consumul final brut de energie din surse regenerabile până în 2030, așa cum se precizează în Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021–2030.

Hidroenergia este cea mai semnificativă formă de energie regenerabilă utilizată în România, aceasta având o pondere de 26,5% în 2020, urmată de energia eoliană cu 9,4%,

biomasă cu 4,4% și energia solară cu 1,3%. Cu toate acestea, există încă numeroase obstacole de depășit în dezvoltarea sectorului.

Figura 4. Persoanele expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială (2020)



Sursă:

<https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/sdgs/index.html?country=RO&goal=SDG1&ind=1&chart=bar>

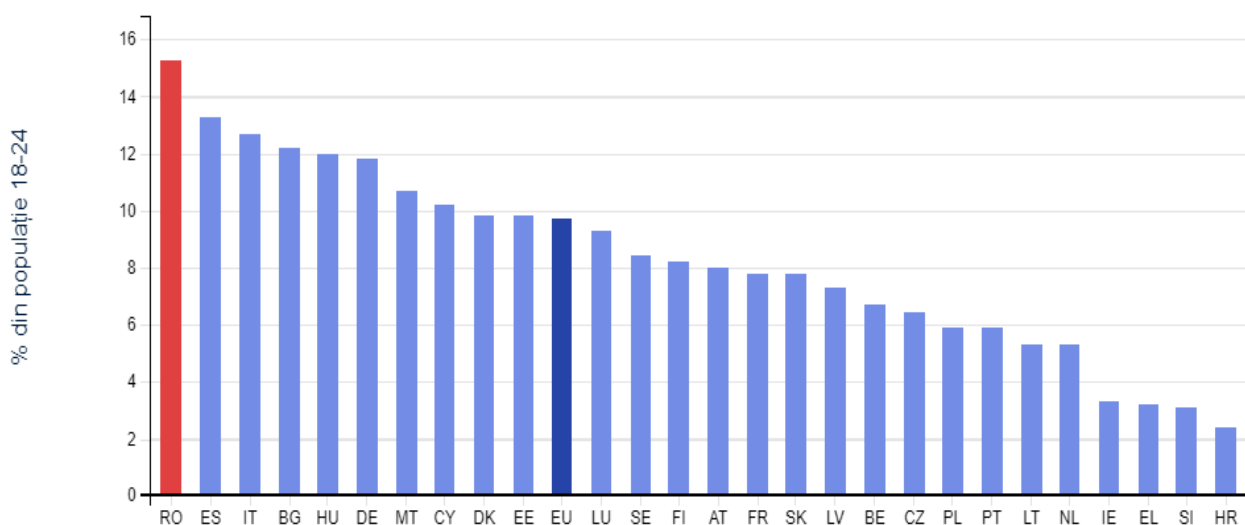
Persoanele care sunt expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială sunt acele persoane sau grupuri care se confruntă cu provocări economice, sociale sau culturale care îi lasă expuși excluderii și marginalizării sociale.

- Persoanele cu venituri mici și șomeri: din cauza provocărilor lor financiare și a accesului limitat la perspectivele de angajare și la serviciile publice, aceste grupuri de persoane sunt deosebit de vulnerabile la sărăcie și excluziune socială.
- Persoane în vârstă: în cauza veniturilor în scădere, a problemelor de sănătate, a izolării sociale și a problemelor de mobilitate, persoanele în vârstă sunt expuse unui risc semnificativ de sărăcie și excluziune socială.
- Dizabilitățile persoanelor: persoanele cu dizabilități se luptă să acceseze servicii și oportunități în sfera socială și a ocupării forței de muncă, ceea ce le face vulnerabile la sărăcie și excluziune socială.
- Minoritățile etnice - sunt expuse pericolului de discriminare și excluziune socială, ceea ce le poate restricționa accesul la locuri de muncă, servicii guvernamentale și alte resurse.

România se poziționează nefavorabil la acest capitol (*Figura 4*), înregistrând cea mai mare rată a persoanelor expuse riscului de sărăcie și de excluziune socială din UE, aceasta fiind urmată de BG și EL.

În acest sens, România a înregistrat o rată a persoanelor expuse riscului de sărăcie și de excluziune socială în valoare de 35,6% în anul 2020, depășind cu 14 puncte procentuale media UE.

Figura 5. Rata de părăsire timpurie a școlii și a programelor de formare profesională (2021)



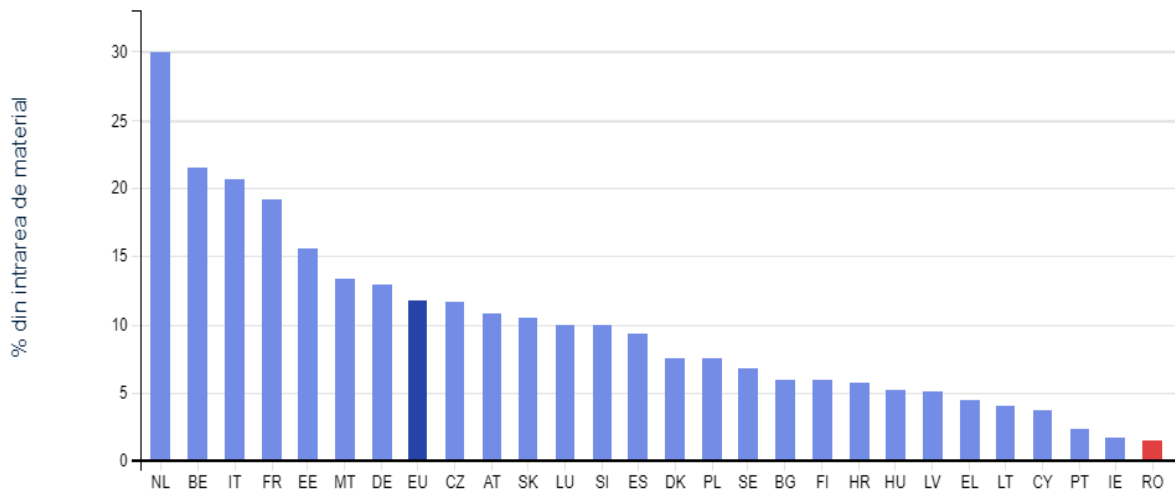
Sursă:

<https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/sdgs/index.html?country=RO&goal=SDG4&ind=1&chart=bar>

În ceea ce privește rata de părăsire timpurie a școlii și a programelor de formare profesională de către tinerii cu vârste între 18 și 24 de ani (*Figura 5*), România înregistrează de asemenea, cel mai ridicat nivel al indicatorului din UE, fiind urmată de ES și IT. Trebuie menționat faptul că dezvoltarea economică a României este afectată semnificativ de rata abandonului școlar timpuriu în mai multe moduri:

- Productivitate redusă a forței de muncă: tinerii care abandonează școala devreme sunt mai puțin calificați și instruiți decât cei care își termină studiile.
- Creșterea ratei șomajului: tinerii care nu termină școala au șanse mai mari să fie șomeri sau să lucreze în ocupații instabile și slab compensate.
- Mai puține investiții și inovare: elevii care abandonează școala prea devreme sunt mai puțin probabil să dobândească informațiile și abilitățile necesare pentru a sprijini inovarea și expansiunea economică.
- Tinerii care abandonează școala devreme sunt mai susceptibili de a depinde de asistența guvernamentală și de programele sociale.

Figura 6. Rata de circularitate/Rata circulară de utilizare a materialului (2020)

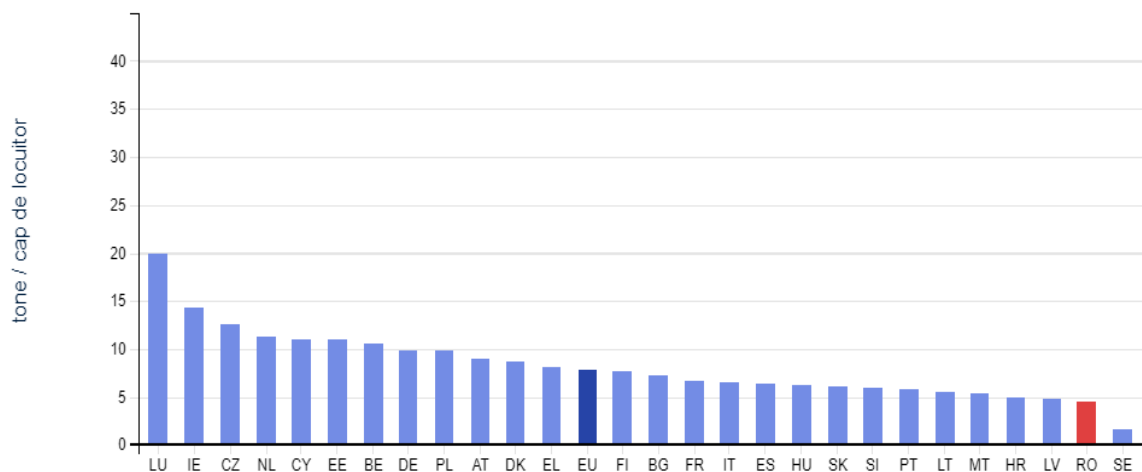


Sursă: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/sdgs/index.html?country=RO&goal=SDG12&ind=2&chart=bar>

Rata ciclică de utilizare a materialelor este un indicator esențial care evaluează cât de eficient o economie își folosește resursele naturale. Indicatorul măsoară cantitatea de materiale care sunt reciclate sau utilizate din nou în comparație cu toate materialele care sunt utilizate în producție sau consum.

România, care se află pe ultimul loc la acest capitol, după cum se poate observa din *Figura 6*, înregistrează un nivel foarte scăzut al ratei circulare de utilizare a materialelor, ceea ce exercită un impact negativ asupra dezvoltării economice prin costuri mari de producție, o rată scăzută indicând faptul că economia este dependentă de resursele naturale și nu utilizează eficient resursele deja disponibile, precum și generarea de cantități semnificative de deșeuri și potențial redus de inovare.

Figura 7. Emisiile de gaze cu efect de seră (2019)



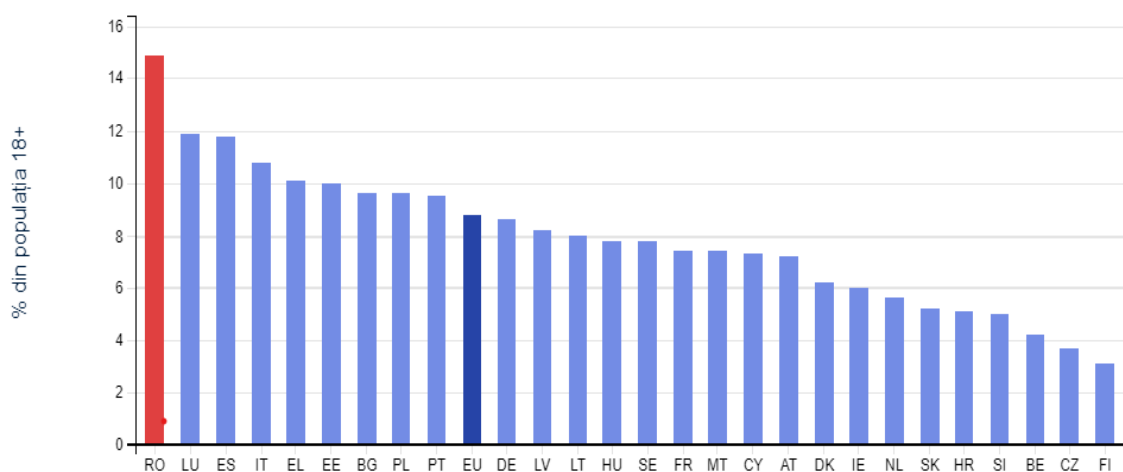
Sursă: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/sdgs/index.html?country=RO&goal=SDG13&ind=1&chart=bar>

Emisiile de gaze cu efect de seră sunt un important indicator de mediu pentru evaluarea impactului activităților umane asupra climei și pentru monitorizarea progresului în reducerea emisiilor. Unul dintre principalii indicatori folosiți pentru a măsura emisiile de gaze, este tonajul de emisii de gaze cu efect de seră. Această unitate de măsură reflectă cantitatea totală de gaze cu efect de seră emise într-o anumită perioadă de timp, cum ar fi un an.

Emisiile de gaze cu efect de seră în România sunt cauzate în mare parte de sectorul energetic, care include producerea și utilizarea combustibililor fosili pentru producerea de energie electrică și termică. Alte surse importante de emisii de gaze includ transportul, agricultura și industria.

Din fericire, după cum se observă din *Figura 7*, România se clasează pe penultimul loc la acest capitol (4,4 tone pe locuitor), cu mult sub media Uniunii Europene (7.8 tone pe locuitor). De asemenea, pentru a reduce emisiile de gaze cu efect de seră, România a stabilit obiective pentru reducerea emisiilor în sectorul energetic și transport prin intermediul Planului National de Energie și Schimbări Climatice pentru perioada 2021-2030. Acest plan prevede reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu 55% față de nivelul din 1990 până în anul 2030. Cu toate acestea, ultimele date arată că Bucureștiul este a 3-a cea mai poluată capitală din UE-27, după Roma și Zagreb în februarie 2023, ceea ce evidențiază gradul ridicat de poluare emisă de autoturisme.

Figura 8. Rata populației ocupate/angajate expuse riscului de sărăcie (2020)



Sursă:

<https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/sdgs/index.html?country=RO&goal=SDG1&ind=2&chart=bar>

Rata populației angajate expuse riscului de sărăcie este un indicator social utilizat pentru a evalua nivelul de protecție socială și economică a angajaților și a familiilor lor. Acest indicator reflectă procentul de angajați care sunt expuși riscului de sărăcie, adică care au un venit sub nivelul de trai adecvat sau care trăiesc în condiții de viață precare (60% din venitul mediu echivalent la nivel național).

Potrivit datelor din *Figura 8* (2020), rata populației angajate expuse riscului de sărăcie în România este de 14,8%, clasând țara pe locul întâi, cu mult peste media Uniunii Europene, care a fost de 9,3%.

Rata populației angajate expuse riscului de sărăcie în România este influențată de o serie de factori complecși și interconectați: nivelul redus al salariilor, nivelul scăzut de educație și calificare, disparitățile regionale, șomajul și corupția. Acești factori necesită abordări adecvate la nivel social și economic pentru a fi reduși la un nivel decent.

2.3. Provocările naționale în domeniul sustenabilității dezvoltării economice din Romania.

Dificultățile pe care le întâmpină o națiune în încercarea de a menține o dezvoltare economică durabilă sunt cunoscute ca provocări naționale în subiectul dezvoltării durabile. În acest sens, România are o serie de dificultăți, dintre care unele sunt următoarele:

- Dezvoltare regională inechitabilă: standardele economice și de trai variază foarte mult între diferitele regiuni ale României. Ca urmare, tinerii și lucrătorii calificați se pot muta din regiuni mai puțin dezvoltate în regiuni mai dezvoltate, ceea ce ar putea agrava inegalitatea regională și ar putea amenința dezvoltarea durabilă.
- Infrastructură insuficientă: pentru a sprijini creșterea economică și competitivitatea, infrastructura României, în special sistemul său de transport, necesită investiții majore. Această problemă poate fi rezolvată prin creșterea accesului la finanțare pentru proiectele de infrastructură, precum și prin implicarea guvernamentală și privată în dezvoltarea și modernizarea infrastructurii.
- Zonele rurale din România: aceste zone au o dezvoltare economică mai slabă decât cele metropolitane, unde locuiește o parte substanțială a populației. Tinerii din aceste locații sunt expuși riscului de sărăcie, în contextul oportunităților scăzute sau limitate de angajare. Făcând investiții în infrastructura rurală, încurajând antreprenoriatul rural și sporind accesul firmelor rurale la finanțare, guvernul poate aborda această problemă.
- Probleme de mediu: în România există probleme semnificative de mediu, în special în domeniul managementului deșeurilor, calității apei potabile și a poluării aerului. Aceste probleme pot avea un impact negativ asupra turismului, sănătății publice și creșterii economice. Politici care reduc poluarea și îmbunătățesc gestionarea deșeurilor sunt necesare pentru a aborda aceste probleme, împreună cu investiții în infrastructură și tehnologie.
- Inovare și digitalizare: în comparație cu alte națiuni europene, România are un decalaj substanțial în materie de inovare și digitalizare. Acordarea unei atenții deosebite acestor factori și realizarea de investiții în tehnologie și inovare sunt vitale pentru a menține competitivitatea și a garanta o creștere economică durabilă.

•

Concluzii

În ceea ce privește sustenabilitatea dezvoltării economice din România, există atât concluzii pozitive, cât și constatări negative. În acest sens, trebuie avut în vedere faptul că din punct de vedere economic și social există mari decalaje de dezvoltare în România față de celelalte state membre ale UE, în timp ce dimensiunea ecologică reflectă o poziționare mai echilibrată a României în Uniunea Europeană. Cu toate acestea, trebuie avut în vedere faptul că dezvoltarea sustenabilă necesită un echilibru între cele trei dimensiuni din perspectiva poziționării favorabile a indicatorilor de dezvoltare sustenabilă, ceea ce nu este vizibil pe plan național.

Pe de o parte, România a înregistrat o creștere economică semnificativă în ultimii ani, cu un PIB în creștere și o rată a șomajului în scădere. În plus, țara dispune de o serie de resurse naturale importante, precum pădurile, resursele minerale și apele, care ar putea fi exploatate într-un mod durabil pentru a sprijini dezvoltarea economică pe termen lung.

PIB pe cap de locuitor - pentru a crește acest indicator, România ar trebui să se concentreze pe îmbunătățirea mediului de afaceri și atragerea de investiții străine directe. De asemenea, ar trebui să sprijine dezvoltarea antreprenoriatului și să promoveze exporturile.

Nivelul cheltuielilor de cercetare și dezvoltare - pentru a crește acest indicator, ar trebui să se investească mai mult în calitatea sistemului educațional și în domeniul formării profesionale, astfel încât să existe o forță de muncă bine pregătită în domeniul cercetării și dezvoltării. Guvernul ar trebui să ofere subvenții sau alte forme de sprijin pentru cercetare și dezvoltare în sectoarele strategice, precum tehnologia informației, energiile regenerabile sau industria auto.

Persoane expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială - pentru a reduce aceste riscuri, ar trebui să se investească mai mult în programele sociale, precum ajutoare condiționate de integrarea pe piața muncii pentru familiile defavorizate, servicii de îngrijire pentru copiii, vârstnicii vulnerabili și programe de formare profesională pentru persoanele care se confruntă cu șomajul sau sub-ocuparea.

Rata de abandon școlar timpuriu - pentru a reduce această rată, ar trebui să se investească mai mult în educație și formare profesională, pentru a pregăti tinerii pentru piața muncii și pentru a le oferi perspective de carieră viabile. Guvernul ar trebui să implementeze politici de sprijin pentru tinerii defavorizați sau din zonele rurale, precum burse sau alte forme de ajutor financiar.

Bibliografie

- Curtea de Conturi Europeana. 2019. *Raportarea cu privire la sustenabilitate: un bilanț la nivelul instituțiilor și al agențiilor UE*. Studiu de caz rapid, Luxembourg.
- Eurostat. 2022. *Sustainable development in the European Union - Overview of progress towards the SDGs in an EU context*. Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- Eurostat. 2020. *Obiectivele de dezvoltare durabila*, disponibil la:
 - <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/sdgs/index.html>
- EY. 2021. *Raport cu privire la energiile regenerabile*. Comunicat de presă, disponibil la: https://www.ey.com/ro_ro/news/2021/04/ey-romania-report--renewables-can-accelerate-the-decarbonisation
- Guvernul României. 2020. *Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030*.
- Helming, K., Pérez-Soba, M., Tabbush, P. 2008. *Sustainability Impact Assessment of Land Use Changes*; Eds.; Springer: Berlin, Germany.
- Jersey girl organics. 2022. *20 Insightful and Inspiring Quotes About Sustainability*, articol disponibil la: <https://www.jerseygirlorganics.co.nz/post/20-insightful-and-inspiring-quotes-about-sustainability>
- Kates, R.W.; Parris, T.M.; Leiserowitz, A.A. 2005. What is sustainable development? Goals, indicators, values, and practice. *Environ. Sci. Policy Sustain*, Vol. 47, pp. 8-21.

- OECD. 2018. *Opportunities for all: A Framework For Policy Action On Inclusive Growth*. OECD Publishing, Paris.
- Pettinger, T. 2021. Impactul creșterii economice asupra mediului, articol disponibil la: <https://www.economicshelp.org/blog/145989/economics/environmental-impact-of-economic-growth/>
- Parlamentul European. 2023. Emisiile de CO2 de la autovehicule. Disponibil la: <https://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/society/20190313STO31218/emisiile-de-co2-de-la-autovehicule-date-si-cifre-infografic>
- Radio Romania Libera. 2022. Dependența României de resursele naturale și care sunt resursele energetice ale țării, articol disponibil la: <https://romania.europalibera.org/a/independenta-sau-securitate-romania-resurse-productie-energie/32073051.html>
- Stern, L. N., Lankes, L. P. & Pierfederici, R. 2022. *4 steps we need to make economic growth sustainable*. World Economic Forum event, disponibil la: <https://www.weforum.org/agenda/2022/07/sustainable-resilient-inclusive-economic-growth/>
- Strange, T.; Bayley, A. 2008. *Sustainable Development. Linking Economy, Society, Environment*; OECD: Paris, France,
- University of Alberta. Office of sustainability. Articol disponibil la: <https://www.mcgill.ca/sustainability/files/sustainability/what-is-sustainability.pdf>
- United Nations Development Programme. 2023. *Sustainable Development Goals*, disponibil la: <https://www.undp.org/sustainable-development-goals>
- Wiersum, K. F. 1995. 200 Years of Sustainability in Forestry: Lessons from History. *Environmental Management*, Vol. 19, pp. 321-329.
- World Commission on Environment and Development (WCED). 1987. *Our Common Future*; Oxford University Press: New York, NY, USA.

Analiza politicii agricole comune în actualul context economic - Cursa dintre trecut, prezent și viitor

PREDOI IONUȚ

BUDIU IOAN-VALENTIN

Facultatea de Economie Teoretică și Aplicată

Introducere

Prin intermediul acestei lucrări ne propunem să realizăm o analiză asupra Politicii Agricole Comune în calitate de politică integrantă a Uniunii Europene și a capacității acesteia de a răspunde prompt la nevoile și securitatea alimentară a statelor Uniunii Europene precum și de a face față provocărilor economice contemporane și viitoare. Astfel, obiectivul nostru principal este de a vedea nivelul de eficiență al acestei politici în ultimii ani, adică raportul dintre eforturile depuse pentru îndeplinirea obiectivelor specifice, precum și ce modificări ar trebui făcute astfel încât această politică eșafodaj al Uniunii Europene să reacționeze corespunzător la presiunile economice și faza ciclului economic în care se află.

Din punct de vedere structural, lucrarea noastră încorporează trei capitole, fiecare capitol îndeplinind un rol extrem de important în construcția ”firului narativ” al creației noastre și ajungerea la niște concluzii relevante în privința analizei noastre. Prin urmare, primul capitol va fi unul preponderent descriptiv, acesta aducând în fața dvs. o serie de chestiuni de natură istorică și teoretică cu privire la Politica Agricolă Comună, printr-o analogie cu literatura reprezentând intriga analizei noastre.

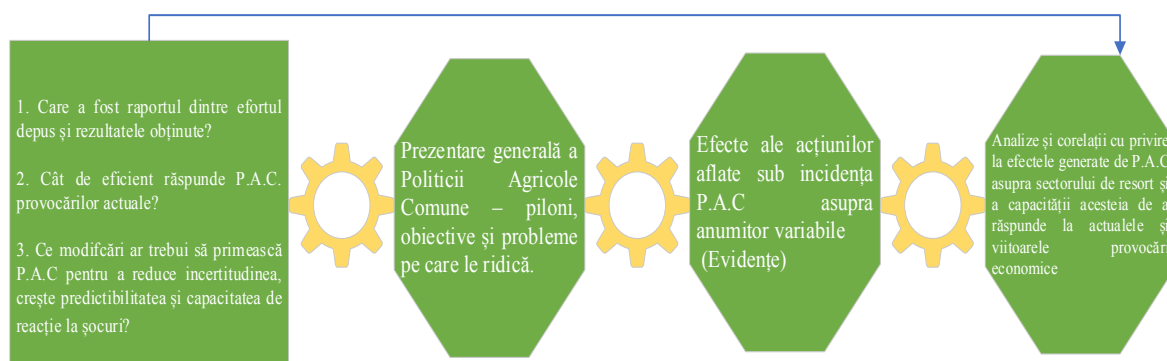
Cel de-al doilea capitol al lucrării noastre aduce în prim plan aspectele tehnice ale lucrării noastre, în cadrul acestui capitol fiind prezentați o serie de indicatori cheie care să ofere o radiografie completă a acestei politici și în același timp să ne ajute să conturăm niște argumente tari în privința analizei pe care o vom face. Ultimul capitol al acestei lucrări va surprinde analiza propriu-zisă a celor prezentate în capitolele anterioare precum și o serie de judecăți de valoare cu privire la eficiența acesteia și punctele *infirma* unde ar trebui intervenit pentru ca eficiența să crească.

Punctul de plecare pentru cercetarea noastră îl constituie lucrarea lui Bernard Brouget - *The Common Agricultural Policy 2023-2027, Change and Continuity* (2021), lucrare în care acesta face o analiză asupra modului în care este abordată P.A.C. pentru orizontul de timp 2021-2027 și unde acesta atrage atenția în mod principal asupra lipsei de finanțare pe direcții principale – șocuri externe, sprijin agricultori și înalta reglementare care poate dăuna și poate afecta tatonarea cerere-ofertă, arătând că eficacitatea celor 10% - 15% din pondere a producției care se face deliberat este mult mai mare decât în cazul celor 85% – 90% care este supusă reglementării.

Din punct de vedere metodologic, după cum am menționat și în *Figura 1*, lucrarea noastră reprezintă un rezultat al împlinirii elementelor de natură descriptivă cu cele de natură analitică. Totodată, putem spune că modul de construcție al acestei lucrări urmează traiectul unei analize sinoptice, și asta deoarece încearcă să construiască o punte între trecut – efectele care s-au întâmplat, prezent – ceea ce se întâmplă și nu în ultimul rând modul în care ar trebui modificată *Politica Agricolă Comună* astfel încât să reducă incertitudinea și să răspundă prompt la provocările economice viitoare.

Trebuie menționat faptul că pe parcursul lucrării pe lângă partea explicativă propriu-zisă se vor regăsi și o serie de scheme, asemănătoare *Figurii 1*, care au drept scop sintetizarea ideilor prezentate, creșterea gradului de concizie a lucrării precum și scoaterea în relief a conexiunilor/mecanismelor/fluxurile dintre variabilele pe care le vom aduce în discuție și le vom observa evoluția în timp. De asemenea, nu trebuie omis faptul că pe parcursul creației noastre construcția argumentelor se va face pe baza unor evidențe empirice reprezentate grafic și într-o manieră diacronică, evolutivă, astfel încât judecățile emise să fie de valoare și nu doar de evidență.

Figura 1



Sursă: prelucrare personală

1. Abordări teoretice cu privire la Politica Agricolă Comună

Scopul acestui prim capitol este de a fixa cadrul instituțional și o viziune de ansamblu în privința Politicii Agricole Comune. Într-o manieră mai practică, vom observa motivele pentru care a fost elaborată această politică, structura acesteia și nu în ultimul rând obiectivele urmărite de această politică. Totodată, în ultima parte a acestui capitol vom preciza și întrebările cu rol de ipoteză la care noi vrem să răspundem la finalul lucrării.

1.1. O perspectivă istorică cu privire la *Politica Agricolă Comună*

Politica Agricolă Comună este una dintre politicile-eșafodaj ale Uniunii Europene alături de *Politica Comercială* și *Politica Transporturilor*. Semnificația importantă a acesteia este datată de faptul că a fost expres stipulată în *Tratatul Roma – Tratatul privind crearea Comunității Economice Europene (CEE)* – art. 38 – 47 (*Figura nr. 2*), cât și de imensul rol catalizator pe care aceasta îl avea în îndeplinirea obiectivului principal pentru care a fost creată *Comunitatea Economică Europeană* – asigurarea progresului economic și social prin eliminarea barierelor care divizau Europa, îmbunătățirea constantă a condițiilor de viață și muncă ale populațiilor europene și consolidarea păcii între acestea. Mai concis, rolul *Politicii Agricole Comune* este acela de a-i sprijini pe agricultori și să garanteze securitatea alimentară a Europei.

Istoricul PAC începe în anul 1957, în același timp cu semnarea *Tratatului de la Roma* privind crearea *Comunității Economice Europene* de către șase state (Franța, Germania, Italia, Belgia, Olanda și Luxemburg). Creatorul PAC a fost olandezul *Sicco Mansholt*, vicepreședintele Comisiei și responsabil pentru agricultură. Propunerile Comisiei au fost acceptate de Consiliu în 1961, iar detaliile au fost negociate în anul următor, încât PAC a intrat în vigoare din 1962. Efectiv, PAC a început să funcționeze din 1964, când s-au făcut primii pași spre

uniformizarea prețurilor. Trebuie subliniat aici faptul că, datorită insistențelor Germaniei, prețul de intervenție pentru grâu a fost fixat la un nivel mult superior celui de pe piața mondială, fapt care a determinat o strategie de intervenție pentru ca producția să nu se reducă.

Pentru realizarea obiectivelor PAC, ministrii agriculturii din cele șase state semnatare ale Tratatului de la Roma au stabilit trei principii, enumerate mai succint în *Figura 2*:

- Unicitatea pieței – libera circulație a produselor agricole între țările UE și comercializarea lor la prețuri unice, prin eliminarea taxelor vamale, a restricțiilor cantitative sau a altor măsuri de politică comercială.
- Preferința comunitară – favorizarea consumului produselor originare din UE, prin impunerea de prețuri mai mari la produsele din import (taxe vamale) și subvenții la export.
- Solidaritatea financiară – constă în gestionarea și suportarea în comun a cheltuielilor aferente.

Nu trebuie omis faptul că aplicarea celor trei principii a generat și efecte secundare nedorite, constând în supraproducție la unele produse (grâu, unt și carne de vită) și, implicit, cheltuieli bugetare mai mari. Din această cauză au fost realizate unele schimbări, precum:

Δ **Perioada anilor '80**: măsuri mai restrictive: introducerea sistemului de cote, stabilizarea cheltuielilor agricole, scăderea prețurilor garantate. Însă problemele vechi (supraproducția, cheltuielile bugetare) persistă și apar unele noi: dispute comerciale, efecte dăunătoare asupra mediului datorită caracterului intensiv al producției

Δ **1992**: reforma *MacSharry*: introducerea primelor măsuri de protejare a mediului și pensionare anticipată a fermierilor.

Δ **1986-1994**: reducerea protecției tarifare, reducerea subvențiilor la export

Δ **Perioada anilor '90**: lipsă de competitivitate pe piețele internaționale determină de prețurile mari, proceduri administrative complicate, cheltuielile agricole în continuare ridicate.

Δ **1999 (Agenda 2000)**: reducerea mai accentuată a prețurilor de intervenție, creșterea plăților directe; importanță sporită acordată politicii de Dezvoltare Rurală, care a devenit astfel cel de-al doilea pilon al PAC.

Δ **2013**: Prima reformă din cadrul procedurii legislative ordinare (sustenabilitate, distribuție echitabilă a fondurilor, sprijin suplimentar pentru fermele mai mici, stimulente pentru tineri).

Δ **2021**: O politică mai echitabilă, mai ecologică și mai bine orientată către rezultate (programe ecologice – recompense și stimulente pentru respectarea criteriului, angajament de protejare a drepturilor lucrătorilor).

Trăsătura definitivă a Politicii Agricole Comune este reliefată încă din denumirea acesteia – „politica comună” și asta deoarece pentru circa 90% din produsele agricole (producție, comercializare, etc), decizia nu mai aparține statelor membre, ci Uniunii Europene prin organizațiile și mecanismele de conducere.

Figura 2



Sursa: prelucrare personală

1.2. Structura Politicii Agricole Comune

Politica Agricolă Comună este construită în jurul a doi piloni. Primul, cel al **organizațiilor comune de piață** (acronim **O.C.P.**), cuprinde măsurile comune de reglementare a funcționării piețelor integrate ale produselor agricole. Al doilea, cel al **dezvoltării rurale** (acronim **D.R.**), cuprinde măsuri structural, care țințesc dezvoltarea armonioasă a zonelor rurale, sub câteva social: social, al diversității activităților, al calității produselor, al protejării mediului.

Organizațiile sau organele cu autoritate care elaborează și gestionează elaborarea și gestionarea măsurile Politicii Agricole Comune sunt:

- » **Consiliul UE pentru Agricultură și Pescuit** – puterea legislative;
- » **Parlamentul European** – cu rol consultativ, asistat în exercitarea prerogativelor sale de Comitetul AGRI, organ permanent;
- » **Comisia Europeană** – îndeplinește două atribuții majore: inițiativa legislative și implementarea PAC. Aceasta este asistată de Comitete.
- » **Autoritatea Europeană pentru Securitatea Alimentelor** – organizație independentă, creată în ianuarie 2002, cu rol consultativ pe lângă Comisie, în ale carei atribuții intră securitatea alimentelor.

1.2.1. Organizațiile comune de piață

Organizațiile comune de piață (O.C.P) reprezintă un sistem complex de reguli și mecanisme, care reglementează producția, comerțul și prelucrarea produselor agricole. Acest sistem a cuprins treptat 91% din producția agricolă (numai 9% rămânând pe piața liberă). Astfel, fac parte dintr-o organizație comună de piață produse precum: cereale; carne de porc; ouă și carne de pasare; fructe și legume proaspete, procesate; banane; vin; lapte și produse lactate; carne de vită și vițel; orez; uleiuri și grăsimi; zahăr; flori și plante decorative; furaje uscate, tutun, in și cânepa, hamei, semințe; carne de oaie; carne de capra.

Instrumentele/pârghiile specifice O.C.P sunt:

- Δ **Prețurile:** anual se stabilesc de către Consiliu trei niveluri de preț pentru produsele de sub incidența PAC – prețul indicativ (recomandat de Comisie, prețul de intervenție (preț minim garantat pe piața internă astfel încât excesul de ofertă este achiziționat și stocat), și prețul prag (importul de produse agricole nu poate pătrunde în U.E).

- Δ **Intervenția pe piață** (stocarea): Atunci când prețurile de piață a unor produse ating niveluri mai mici decât cele stabilite prin sistemul prețurilor de intervenție. Astfel, agențiile autorizate cumpără și stochează aceste produse pentru a restabili nivelul prețului. Este încurajată și stocarea de către producătorii privați, prin acordarea de sprijin financiar către aceștia. Produsele stocate sunt fie revândute când se restabilește echilibrul pe piață, fie exportate la prețuri de nimic pe piețele internaționale, fie distruse (datorită stocării îndelungate). Intervenția s-a aplicat mai ales la cereale, produse lactate, zahăr, ulei de măsline, semințe oleaginoase.
- Δ **Ajutoarele financiare:** ajutoare pentru producție (subvenții – produse a căror consum ar fi descurajat de prețurile prea mari), plăți compensatorii (pierderi scădere prețuri de intervenție), alte ajutoare financiare (calamități, comercializare produse lactate, acordarea de ajutoare fermierilor) și refinanțările la export (compensează și acordă stimulente celor care exportă).
- Δ **Cotele de producție:** Cu cât producția obținută este mai mare, cu atât sunt mai mari costurile pentru finanțarea PAC. De aceea, în anii 80, au fost introduse cotele de producție. Acestea reprezintă cantitățile maxime admise pentru producția anumitor produse (lapte, legume, fructe, zahăr, cartofi cu destinația de amidon, banane, furaje uscate, în și cânepa pentru fibre, ulei de măsline, tutun).
- Δ **Protecția vamală:** restricții în ceea ce privește importul (obținerea unei licențe și taxe vamale ridicate).

1.2.2. Dezvoltarea rurală

Așa cum o prezintă și *Figura 3*, dezvoltarea rurală s-a transformat din obiectiv într-unul dintre pilonii *Politicii Agricole Comune* după elaborarea de către Comisia a documentului strategic Agenda 2000. Măsurile luate pentru Dezvoltarea Rurală încorporează:

a. Măsurile însoțitoare (*Figura nr. 3*):

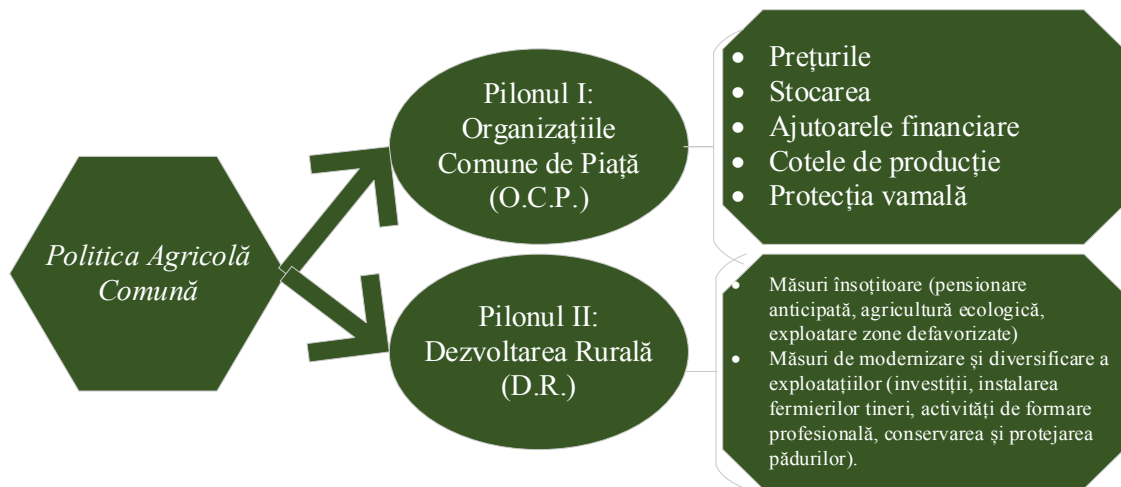
- » Pensionarea anticipată – se acordă sprijin financiar fermierilor și lucrătorilor agricoli cu vechime cu vârsta de peste 55 de ani (se retrag înainte de vârsta legală de pensionare)
- » Agricultură ecologică – sprijin financiar pentru fermierii care au practicat metode agro-ecologice minim 5 ani, având în vedere protejarea mediului înconjurător.
- » Exploatarea zonelor defavorizate - sprijin financiar pentru fermierii din zone defavorizate (cum ar fi cele montane) sau cu probleme specifice de mediu.

b. Măsurile de modernizare și diversificare a exploatațiilor agricole (*Figura 3*):

- » Investiții - sprijin financiar pentru investițiile în exploatațiile agricole (ex: echipamente agricole) care au ca scop eficacitatea producției, diversificarea și îmbunătățirea calității produselor/ condițiilor de viață a animalelor și a mediului înconjurător.
- » Instalarea fermierilor tineri – sprijin financiar pentru înființarea de ferme pentru persoanele de cel mult 40 de ani.
- » Activități de formare profesională.
- » Conservarea și protejarea pădurilor - sprijin financiar pentru persoanele fizice, asociații sau autorități locale pentru împădurire, ameliorarea tehnicilor de exploatare forestieră etc.

- » Sprijin pentru alte activități – dezvoltarea serviciilor în domeniul rural, renovarea satelor, promovarea turismului etc.

Figura 3



Sursă: prelucrare personală

1.3. Obiectivele principale ale P.A.C.

Obiectivele Politicii Agricole Comune au fost supuse unui proces de substituție în timp, fapt pentru care în cele ce urmează le vom enumera pe cele fondatoare și pe cele aflate în aria actuală:

- Λ Ameliorarea exploatațiilor agricole;
- Λ Garantarea siguranței și calității produselor agricole;
- Λ Asigurarea unor niveluri stabile și echitabile ale veniturilor fermierilor;
- Λ Protecția mediului;
- Λ Dezvoltarea de activităților generatoare de locuri de muncă.
- Λ Îmbunătățirea condițiilor de muncă și viață în zonele rurale și promovarea șanselor egale.
- Λ Stabilizarea piețelor.
- Λ Garantarea aprovizionării cu produse agricole;
- Λ Asigurarea unor prețuri echitabile pentru consumatori–echilibru.
- Λ Distribuirea mai echitabilă a plăților (sprijin pentru venit 2023)
- Λ Protecția drepturilor lucrătorilor (2023).

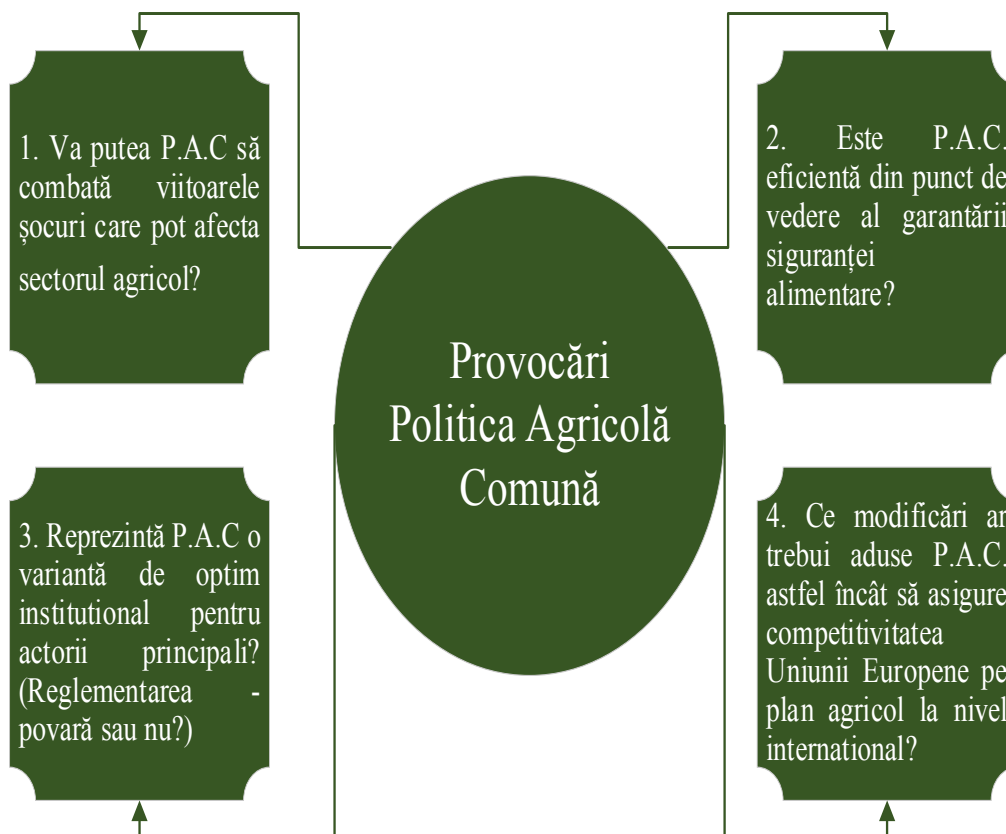
1.4. Provocările Politicii Agricole Comune pe termen scurt, mediu și lung

Încă de la primele lecții de economie ni s-a atras atenția că un economist bun ar trebui să își canalizeze atenția asupra unor acțiuni care reduc incertitudinea, conferă predictibilitate și iau în calcul, foarte important, termenul lung. Astfel, una dintre problemele P.A.C. din punctul nostru de vedere aduce în prim plan lipsa unor obiective realiste, care să privească direct producția și eventual o specializare a țărilor în funcție de avantajul comparativ (**David Ricardo**). Totodată, suntem de părere că există o serie de probleme în ceea ce privește veniturile din agricultură, dat fiind faptul că acestea reprezintă un domeniu care a fost resilient de-a lungul timpului și extrem de important din punct de vedere strategic.

Astfel, ne punem următoarele întrebări, surprinse sintetic în *Figura 4*:

1. Va putea P.A.C să combată viitoarele șocuri care pot afecta sectorul agricol?
2. Este P.A.C. eficientă din punct de vedere al garantării siguranței alimentare?
3. Reprezintă P.A.C o variantă de optim instituțional pentru actorii principali?
4. Ce modificări ar trebui aduse P.A.C. astfel încât să asigure competitivitatea Uniunii Europene pe plan agricol la nivel internațional?

Figura 4



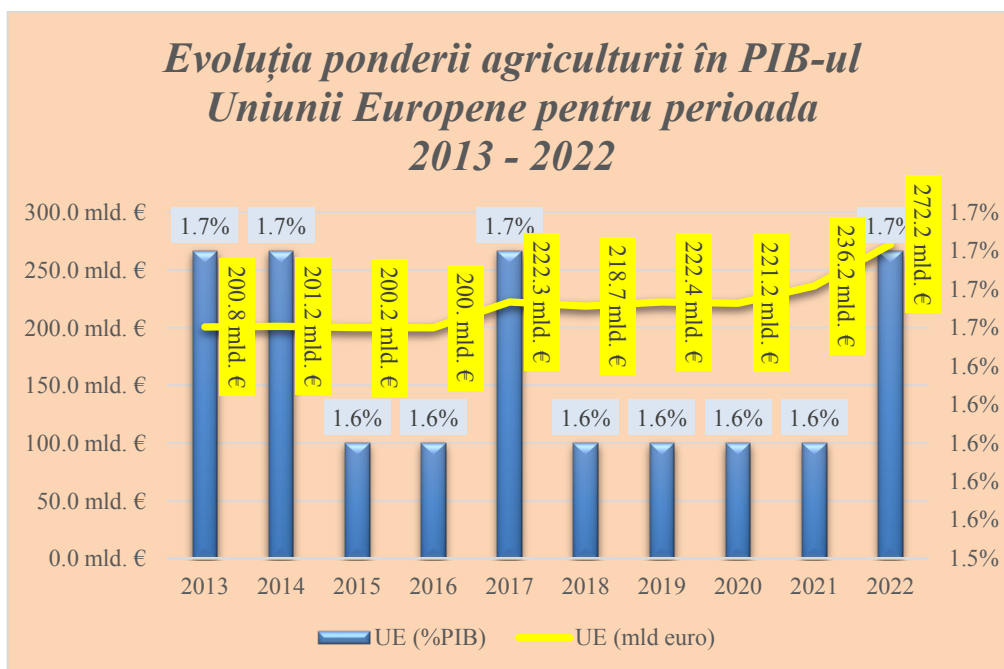
Sursă: prelucrare personală

2. Efectele Politicii Agricole Comune asupra domeniului de resort. Evoluții și evidențe empirice.

Această parte a lucrării reprezintă etapa itinerarului în care are loc construcția argumentelor tari. Prin urmare, în cadrul acestui capitol veți găsi reprezentări grafice, interpretări și corelații cu privire la diverși indicatori care scot la iveală atât dimensiunea sectorului agricol în cadrul Uniunii Europene, cât și efectele generate de către aceasta la nivel microeconomic – ferme, dimensiuni, angajați, etc.

2.1. Indicatori care reflectă amplitudinea și caracteristicile sectorului agricol din Uniunea Europeană

Figura 5

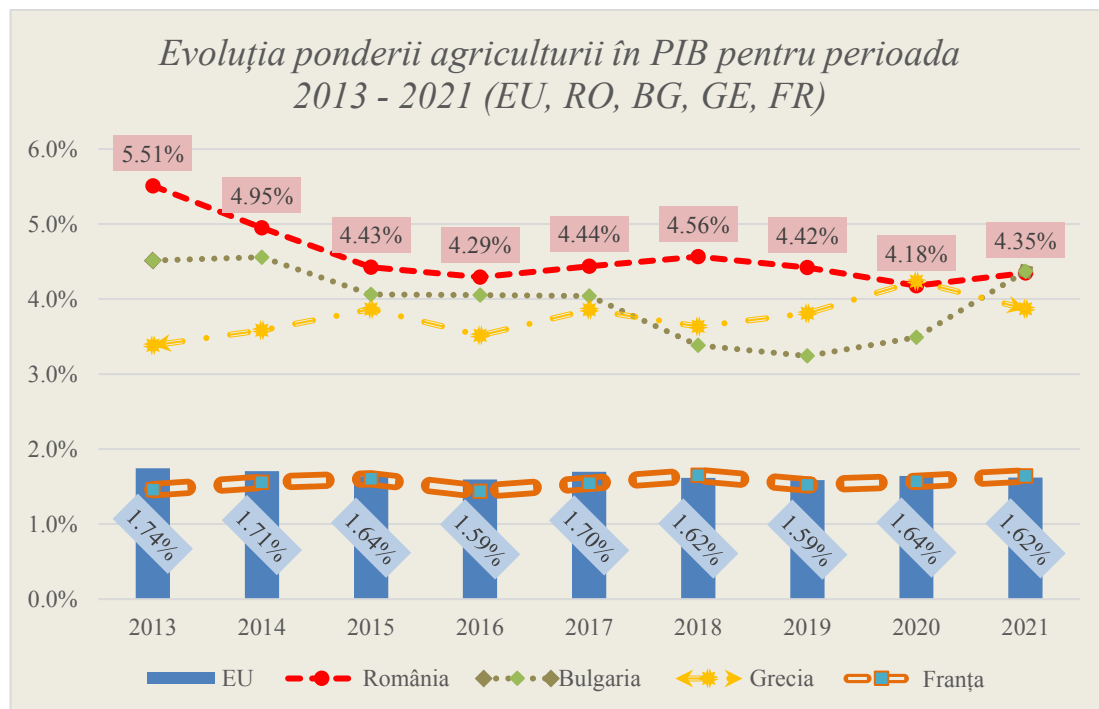


Sursă: date preluate și prelucrate de pe EUROSTAT

După cum se observă în *Figura 5*, în ceea ce privește valoarea adăugată în agricultură, observăm o fluctuație la nivelul ponderii în PIB, în timp ce în valoare absolută observăm o creștere semnificativă în ultimii ani, dar și o fluctuație generalizată pentru perioada 2013 – 2016 și 2016 – 2020. Modificările din ultimul an vin ca reacție împotriva potențialei crize alimentare care amenința Europa și nu numai.

Ne amintim de crizele din țările din blocul PIGS (submodelul sudic) care a avut probleme cu aprovizionarea uleiului, uite o dovadă că autoritățile au intervenit la timp pentru a combate problemele. În plus, observăm faptul că acest grafic reprezintă o radiografie privind preocupările Uniunii Europene prin organizațiile de resort tratează agricultură – lipsă de preocupare despre un sector-eșafodaj al existenței economice, care și-a dovedit reziliența și indispensabilitatea de-a lungul timpului.

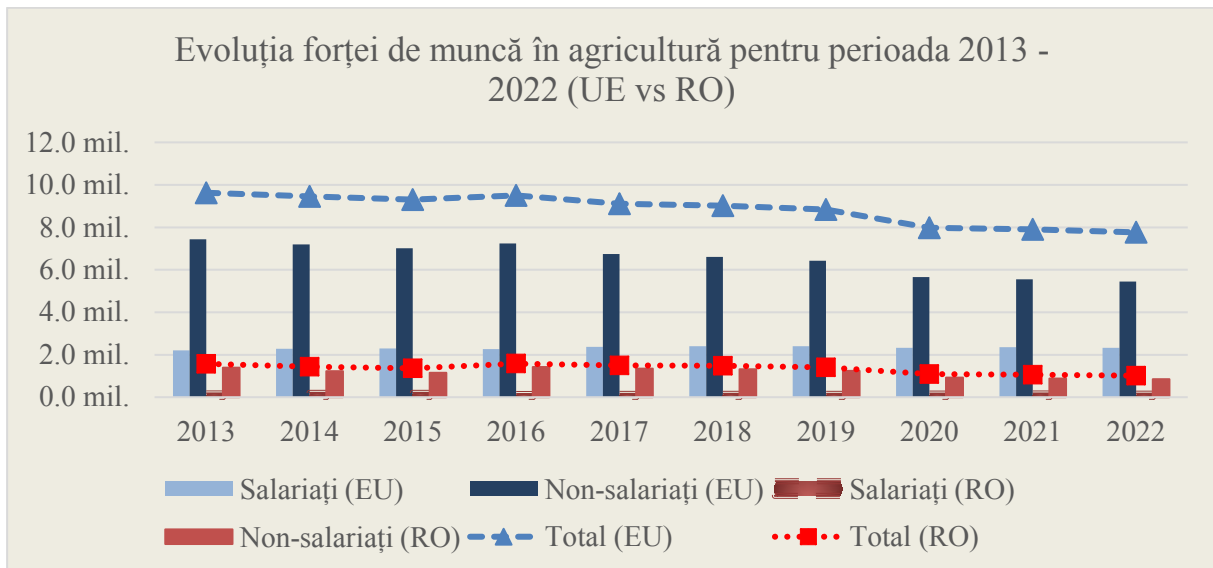
Figura 6



Sursă: date preluate și prelucrate de pe EUROSTAT

După cum bine surprinde *Figura 6*, în ceea ce privește P.A.C și agricultura la nivelul Uniunii Europene, preocupările pentru acest domeniu au fluctuat. Dacă în *Figura 5* aveam o radiografie în mod particular Uniunii Europene, în cazul de față se observă faptul că la nivelul Uniunii Europene, statele cu cea mai mare pondere în PIB în privința agriculturii sunt România, Bulgaria și Grecia, în timp ce în valoare absolute, la nivel de producție sau în ipostaza de ”grâнар” al Europei avem Franța. Prin urmare, în urma celor două interpretări putem spune că eforturile depuse de P.A.C. au făcut ca ponderea acestui domeniu în PIB să rămână constantă.

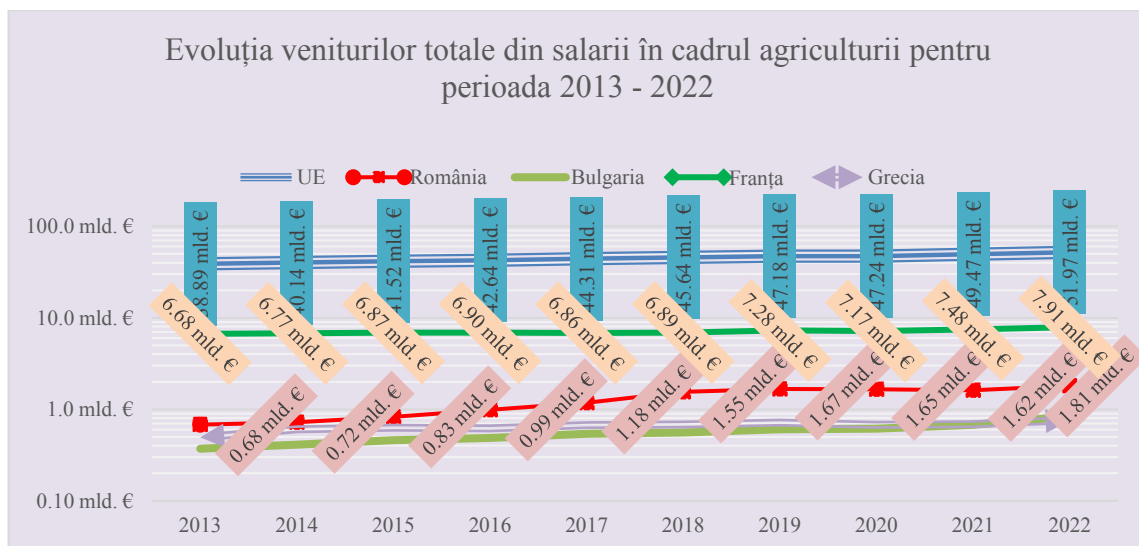
Figura 7



Sursă: date preluate și prelucrate de pe EUROSTAT

Figura 7 arată cum trendul privind ocuparea forței de muncă în agricultură este unul negativ atât în cazul Uniunii Europene, cât și României. O mare problemă apare aici în cazul modului în care este privită agricultura, și asta deoarece în medie cca 20% din forța de muncă a Uniunii Europene este angajată propriu-zis în agricultură, pe când în România ponderea este undeva la 10%, de aici și problema legată de faptul că e necesară reducerea sezonality și trecerea de la agricultura de tip extensiv la cea de tip intensiv întinsă pe toate anotimpurile.

Figura 8



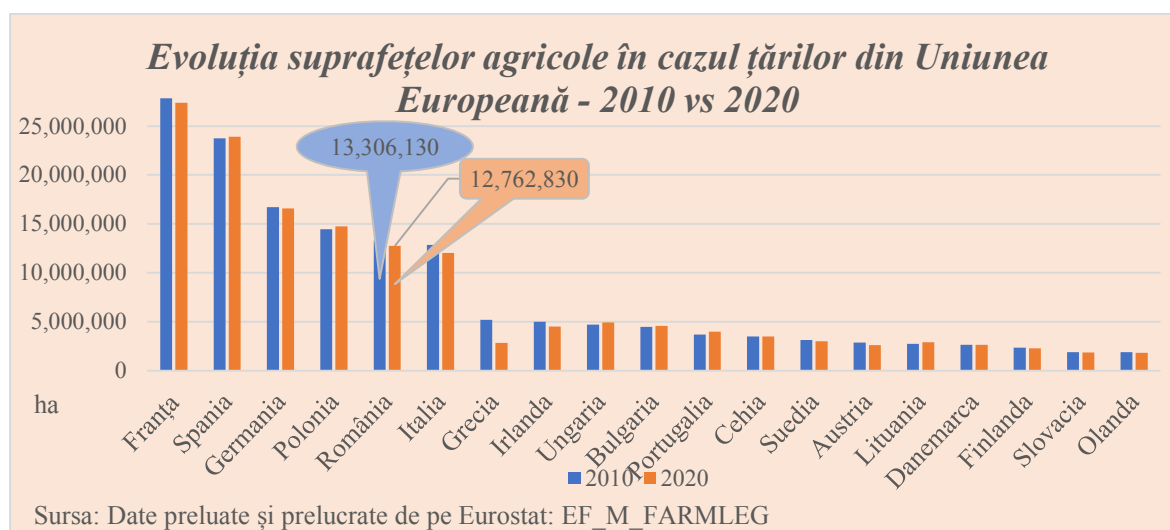
Sursă: date preluate și prelucrate de pe EUROSTAT

Graficul de mai sus, respectiv Figura 8, scoate în evidență veniturile totale din salarii înregistrate la nivelul economiilor UE (total), Franței, Greciei, Bulgariei și României. După cum bine puteți vedea, România s-a aflat din această perspectivă într-un proces continuu

de catching-up, fapt care arată progresele înregistrate de țara noastră. Totodată, se observă faptul că trendul (ratele de creștere) sunt similare cu cele ale Franței, lucru care oferă României niște perspective favorabile în domeniul agriculturii în ceea ce privește viitorul.

2.2. Indicatori care reflectă eficiența Politicii Agricole Comune în îndeplinirea obiectivelor

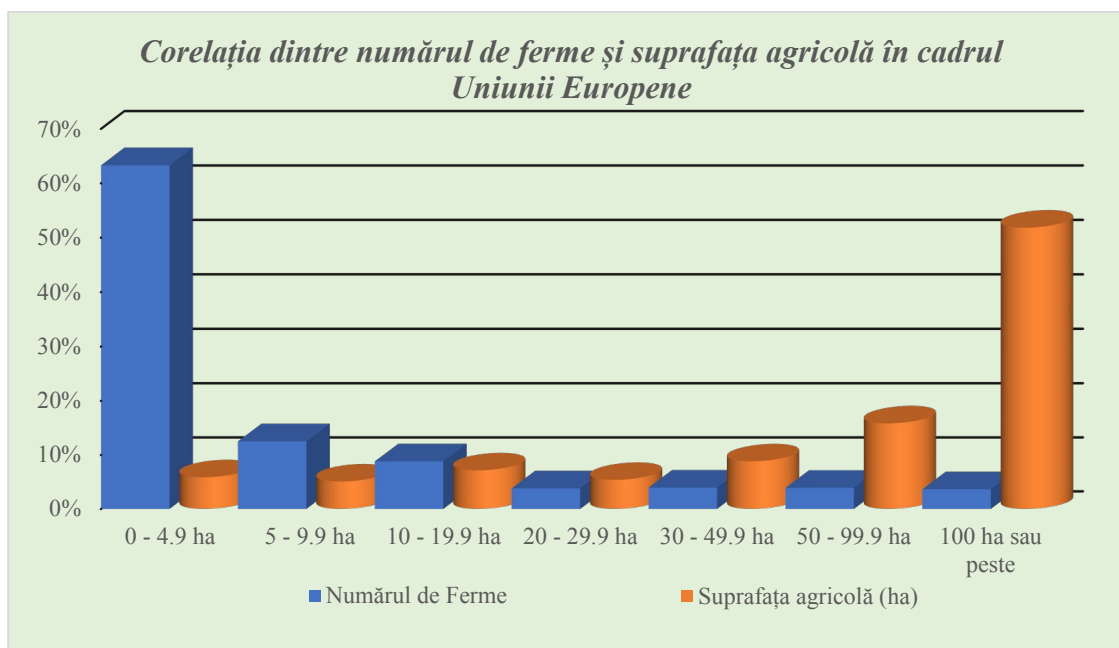
Figura 9



Sursă: date preluate și prelucrate de pe EUROSTAT

Terenurile agricole joacă un rol important în modelele de utilizare a terenurilor în UE. Pajiștile și terenurile cultivabile reprezintă 39 % din acoperirea solului Europei. Sectorul agricol este un utilizator major al resurselor naturale și se află într-o strânsă legătură cu mediul, dar și cu fenomenele meteorologice. Două dintre principalele provocări cu care se confruntă agricultura în Europa sunt: schimbările climatice. Acestea necesită adaptarea soiurilor de culturi la noi condiții și provoacă fenomene meteorologice extreme și, prin urmare, necesită un management profund al riscurilor și ocuparea terenurilor, adică conversia terenurilor în, de exemplu, așezări și infrastructură. La finalul anului 2020 existau 9,1 milioane de exploatații agricole, dintre care 2,9 milioane de exploatații (echivalentul a aproximativ 32%) erau situate pe teritoriul României. Din acest motiv, România se află la o distanță considerabilă de următorul stat membru, respective Polonia, care are 1,3 milioane de exploatații agricole (aprox. 15%). Pe locurile 3 și 4 clasându-se Italia și Spania cu 1,1 milioane (aprox 12%), respectiv 0,9 milioane (aprox. 10%). De asemenea, trebuie precizat faptul că sistemele agricole s-au intensificat, în special în perioada anilor 1960-1980, iar Europa de astăzi are unele dintre cele mai intens gestionate terenuri de cultură din lume. Pe de altă parte, suprafața terenurilor agricole a scăzut, după cum evidențiază și *Figura 9*, în zonele mai puțin potrivite pentru agricultură, parțial din cauza unei profitabilități în scădere a agriculturii, precum și a emigrării rurale. Comparativ cu anul 2010, în anul 2020 numărul de hectare (ha) disponibile pentru activitățile agricole s-a redus cu aproximativ 4 milioane, de la 159.089.890 până la 155.093.000. Acest lucru s-a remarcat și în prețurile din ce în ce mai mari ale alimentelor raportate la veniturile salariale ale populației.

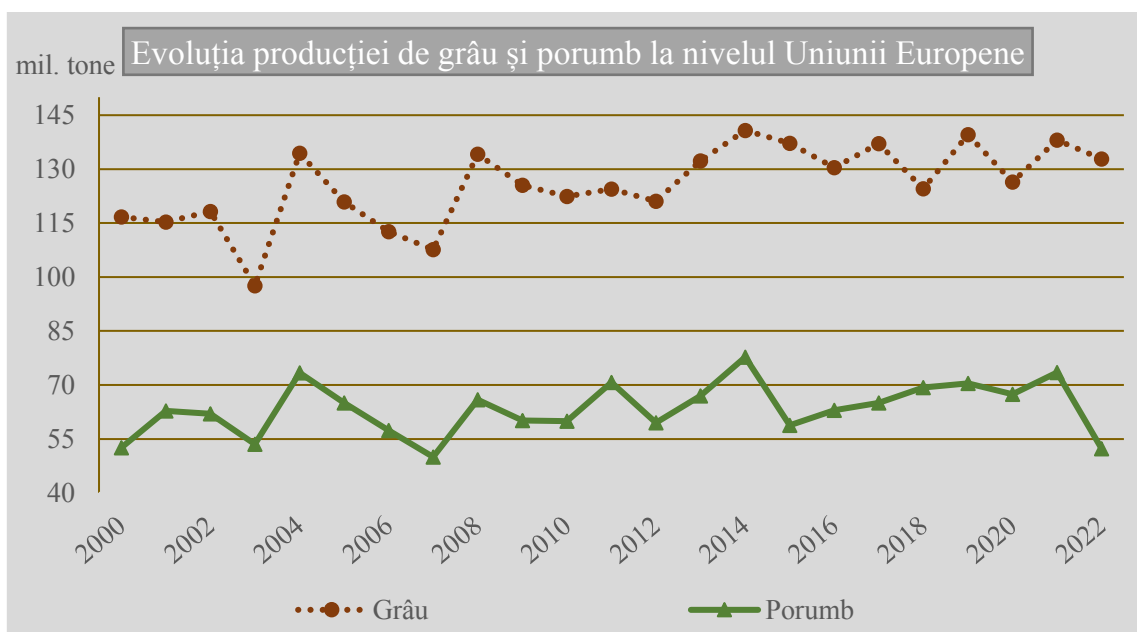
Figura 10



Sursa: date preluate și prelucrate de pe EUROSTAT

Distribuția fermelor în UE (*Figura 10*) are rol important când vine vorba de dezvoltarea și bunăstarea umană, precum și pentru impactul pe care agricultura îl are asupra mediului. Fermele mici au fost întotdeauna o piatră de temelie a agriculturii în UE. Ele joacă un rol semnificativ în sprijinirea ocupării forței de muncă în mediul rural, contribuind la dezvoltarea teritorială. Ele sunt importante pentru producție, în special sub formă de produse locale specializate și oferă servicii sociale, culturale și de mediu importante. Aproape două treimi din totalul fermelor UE aveau o suprafață mai mică de 5 hectare (ha) în 2020. Aceste mici ferme pot juca un rol important în reducerea riscului de sărăcie rurală, oferind venituri suplimentare și alimente. La celălalt capăt al scalei de producție, 7,56 % din fermele UE aveau o suprafață de 50 ha sau mai mult și lucrau două treimi (67,7 %) din suprafața agricolă utilizabilă a UE. Deci, deși dimensiunea medie a unei exploatații agricole în UE era de 17,4 ha în 2020, doar aproximativ 18 % dintre exploatații aveau această dimensiune sau mai mare. Acest model de distribuție a fost deosebit de clar în România, statul membru cu cel mai mare număr de ferme; nouă din zece ferme (90,3 % sau 2,6 milioane de ferme) erau mai mici de 5 ha, dar cele 0,9 % din fermele de 50 ha sau mai mult au cultivat puțin peste jumătate (54,0 %) din totalul suprafeței Agricole utilizate din țară. Fermele mari, de peste 50 de hectare, sunt mai întâlnite în Luxemburg (52%), Franța (41%), Marea Britanie (39%) și Danemarca (35%). În majoritatea țărilor membre, cea mai mare parte a terenurilor agricole aflate în exploatare este concentrată în ferme mari (cel puțin 50 de hectare). Puțin peste jumătate din producția agricolă a UE provine din Franța (17%), Germania (13%), Italia (12%) și Spania (11%), producția din România având o pondere de 3,4%. În ceea ce privește terenurile agricole, Franța (16%), Spania (14%), Marea Britanie (10%) și Germania (9%) reunește jumătate din suprafețele din UE, în timp ce Polonia are o pondere de 8%.

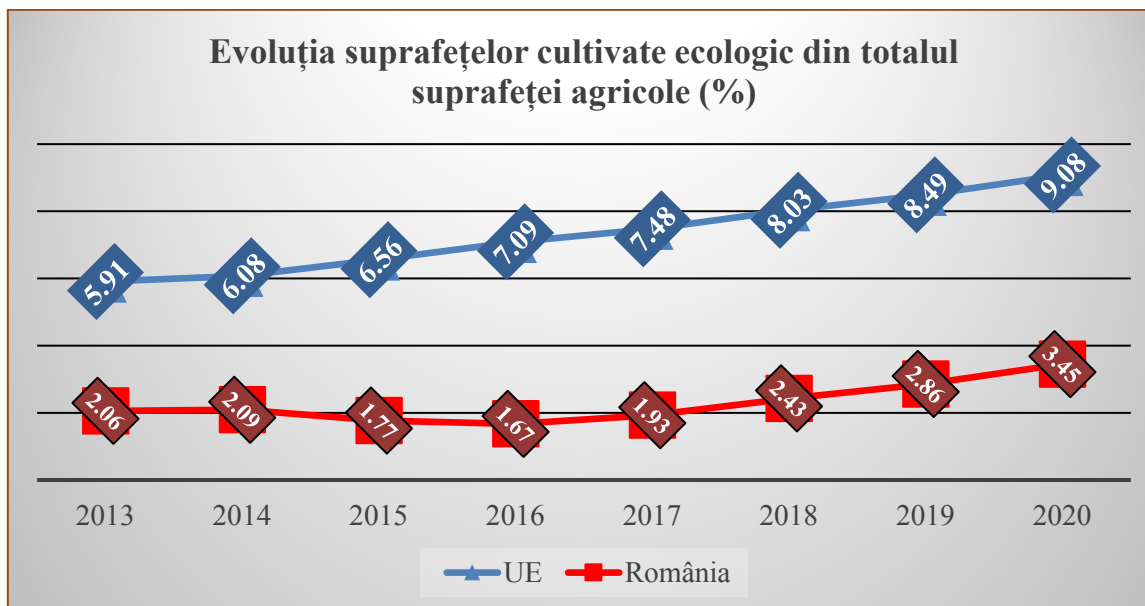
Figura 11



Sursă: date preluate și prelucrate de pe EUROSTAT

UE a recoltat 132,8 milioane de tone de grâu comun în 2022, echivalentul a 43,7 % din toate cerealele recoltate. Aceasta a fost cu 5,3 milioane de tone mai puțin decât în 2021, o scădere de 3,82 %. Producția recoltată a UE de porumb a fost de 52,27 milioane de tone în 2021, cu 21,16 milioane de tone mai puțin decât în 2021. Fără nicio modificare a suprafeței recoltate de 9,2 milioane de hectare, această scădere a reflectat randamente aparente mai mici. Având în vedere fluctuațiile pe care le-am exemplificat în *Figura 11*, putem constata că efectele provenite de pe urma industrializării este resimțită la nivelul întregii UE. Efecte precum eliberarea de gaze cu efect de seră influențează negativ agricultura mondială. Probabil ne întrebăm de ce ar fi dăunătoare aceste gaze cu efect de seră, având în vedere că serele ne ajută să cultivăm plante mult mai devreme decât termenul acestora. Ei bine, toate aceste modificări dau peste cap un ecosistem creat de-a lungul miilor și zecilor mii de ani. Gazele cu efect de seră rețin tot mai multă căldură solară, din această cauză temperatura medie globală a crescut cu 1,5 °C în ultimii 150 de ani. Chiar dacă numeroase studii au arătat că planeta a avut mai multe modificări de temperatură de când a apărut viața în forma pe care o cunoaștem noi astăzi, creșterea în mod natural ar fi avut loc în decursul a 3.000 de ani, și nu în doar 150. Dacă spre exemplu, metanul, care este un gaz cu efect de seră rămâne în atmosferă undeva la aproximativ 12 ani, dioxidul de carbon (CO₂) se poate menține între 300 și 1.000 de ani, iar cantitățile pe care le-a pompat acțiunile omului de la epoca industrială încoace nu-s deloc de neglijat.

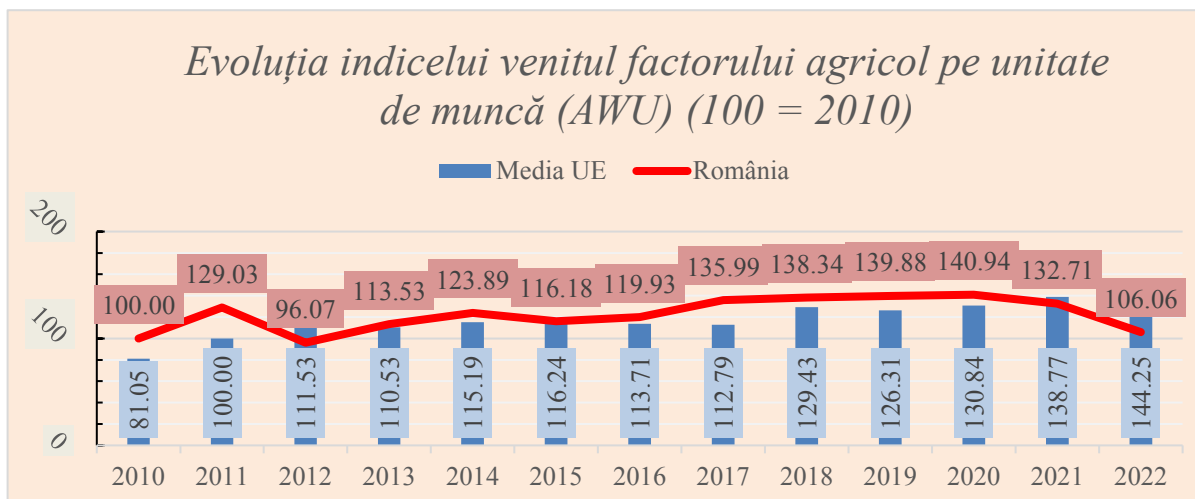
Figura 12



Sursă: date preluate și prelucrate de pe EUROSTAT

Dezvoltarea durabilă, utilizarea sustenabilă a resurselor și agricultura ecologică au devenit treptat unul dintre obiectivele principale ale Politicii Agricole Comune. De altfel, de la 1 ianuarie 2023 Uniunea Europeană acordă sume importante (fonduri europene) fermierilor care se orientează și fac tranziția spre o astfel de formă de agricultură. De asemenea, se observă faptul că în ambele cazuri – România și Uniunea Europeană, se înregistrează un trend pozitiv, și asta cel mai probabil pentru că fondurile P.A.C orientate spre Dezvoltarea Durabilă (D.R.) și agricultura ecologică au crescut constant în ultimii ani (Figura 12).

Figura 13



Sursa: date preluate și prelucrate de pe EUROSTAT

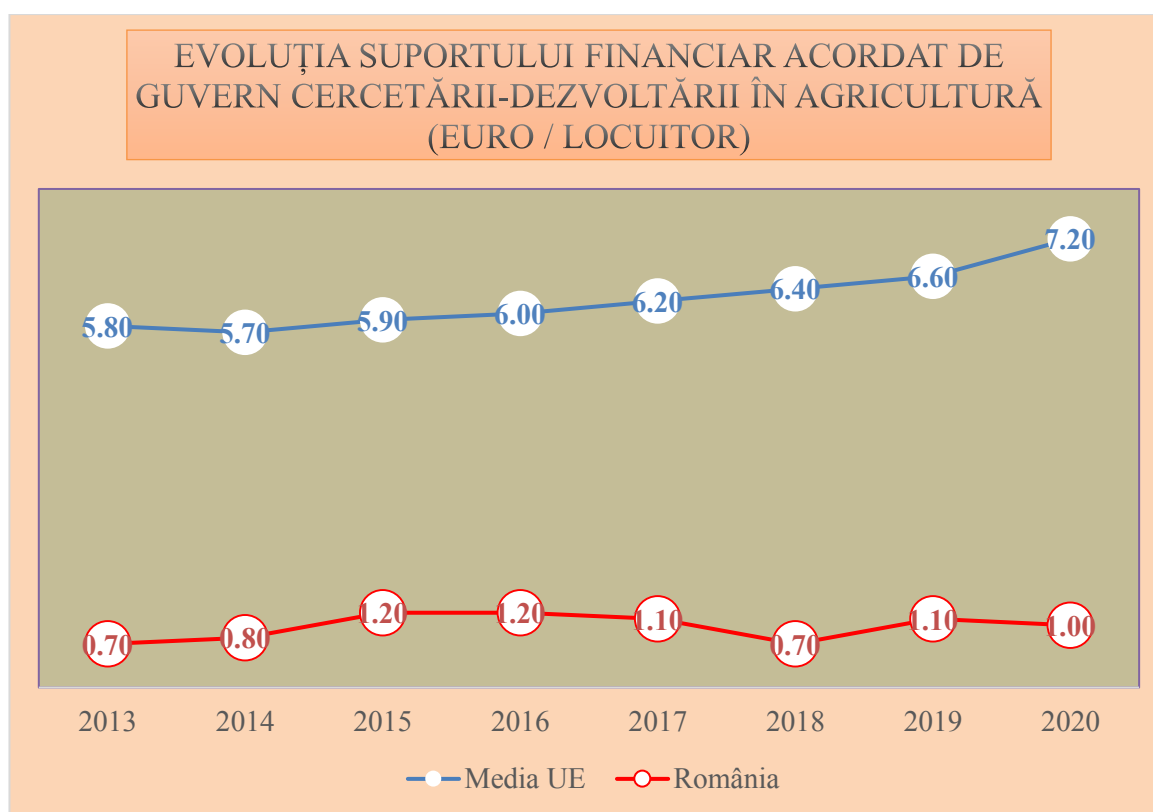
Practic, strategiile și programele implementate prin P.A.C încep să dea roade și să îndeplinească treptat unul dintre obiectivele sale primordiale, cu atât mai mult cu cât în urmă cu un interval mai mic de 10 ani creșterea a fost de peste 3 p.p în cazul mediei Uniunii Europene și cca 1,5 p.p. în cazul României, cu mențiunea că România s-a confruntat cu ceva probleme în

această direcție, fapt resimțit prin fluctuațiile și scăderea înregistrată în perioada 2014 – 2015 – 2016.

AWU e o măsură parțială a productivității muncii în agricultură. Venitul din factorii agricoli măsoară venitul generat de agricultură, care este mai apoi utilizat pentru a remunera factorii de producție împrumutați sau închiriați precum și factorii de producție proprie. În mod indirect, acest indicator măsoară productivitatea fermelor și capacitatea de extindere a acestora.

După cum se observă în *Figura 13*, în cazul României vorbim de randamente ceva mai mari față de cele ale mediei Uniunii Europene, excepție făcând ultima perioadă 2021 – 2022, când România a întâmpinat probleme pe latura agriculturii – secetă severă anul 2022. Totodată, observăm faptul că în perioada 2020 – 2021 – 2022 în cazul Uniunii Europene se înregistrează niște creșteri mari în privința productivității, fapt care poate fi pus pe seama Politicii Agricole Comune.

Figura 14

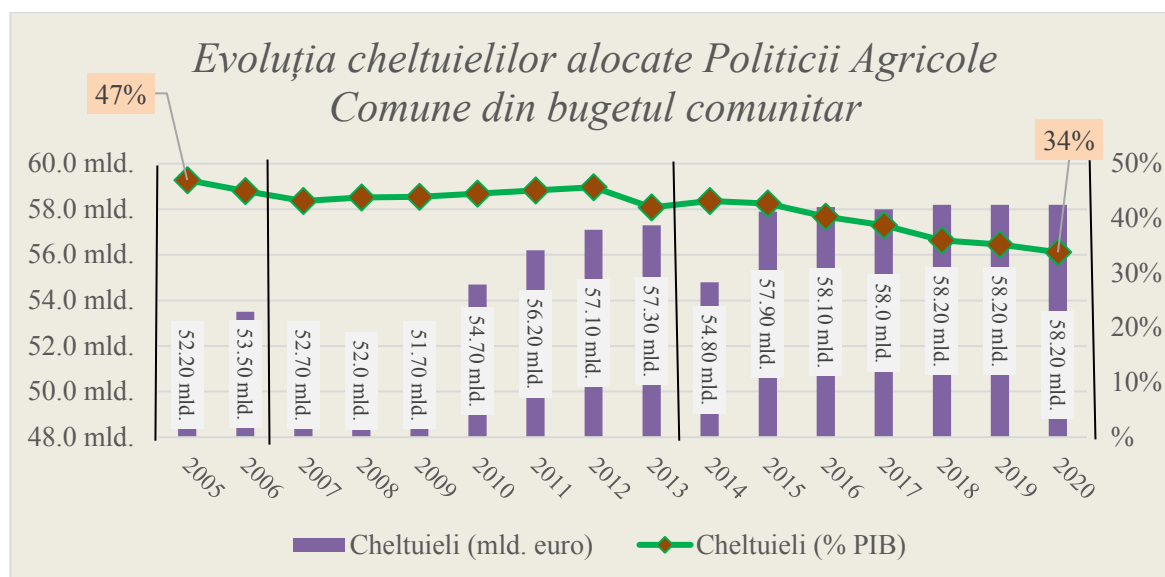


Sursă: date preluate și prelucrate de pe EUROSTAT

Acest indicator scoate în evidență interesul suscitât la nivelul Uniunii Europene privind creșterea eficienței în agricultură. Având în vedere datele din cadrul *Figurii 14*, la nivelul Uniunii Europene s-a observat o creștere a înclinației spre C-D în cazul Uniunii Europene, în timp ce în cazul României vedem niște fluctuații în jurul valorii de 1 euro/locuitor. E foarte important ca statul să valorifice pachetul de oportunități oferit de agricultură și să se concentreze mai mult pe creșterea productivității în cadrul sectorului agricol.

Astfel, un minus în cazul României îl reprezintă fix acest aspect, de aici fiind generat un complet lanț al slăbiciunilor – valoare adăugată redusă și nu în ultimul rând risipă de resurse din cauza agriculturii de tip intensive și nu extensiv.

Figura 15



Sursa: date preluate și prelucrate de pe EUROSTAT

În finalul acestui capitol dorim să aducem în prim plan raportul dintre efort și efectele scontate. Prin urmare, în valoare absolută alocările de fonduri către Politica Agricolă Comună au fost consistente, în valoare relativă, raportat la bugetul anual al Uniunii Europene, fondurile alocate PAC s-au situat în permanență în jurul procentului de 60% din totalul cheltuielilor. Pe lângă asta, graficul de la *Figura 15* scoate în evidență și faptul că ponderea cheltuielilor alocate PAC a scăzut constant față de anul 2005, fapt care arată diversificarea producției la nivelul Uniunii Europene și implicit a bunăstării folosindu-se de pârghiile oferite de alte sectoare în care valoarea adăugată se obține mult mai ușor.

3. Analiza efectelor generate de Politica Agricolă Comună până în prezent.

Prezentarea unor perspective de viitor.

Acest capitol este destinat analizei elementelor prezentate în capitolele anterior. Așadar, în prima jumătate a capitolului vom încerca să contruim o analiză S.W.O.T. a Politicii Agricole Comune (P.A.C. / C.A.P) urmând cea de-a doua jumătate să facem câteva judecăți cu privire la perspectivele de viitor ale acestei politici și ariile unde ar trebui perfecționată aceasta.

3.1. Analiza S.W.O.T a Politicii Agricole Comune

Figura 16



Sursă: prelucrare personală

3.2. Perspective de viitor cu privire la Politica Agricolă Comună

Scopul oricărei politici este să reducă incertitudinea și să acționeze prompt pentru combaterea efectelor "adverse" sau de "contagiune" generate de diferiți factori externi sau diferite șocuri. Așadar, într-o primă etapă e necesar ca *Politica Agricolă Comună* să păstreze în continuare formatul acesta de construire a obiectivelor pe termen lung, extrem de important din punct de vedere economic atât din perspectiva consumatorului, cât și din perspectiva producătorului.

Un alt aspect important este legat de discrepanțele generate de competențele partajate între Uniunea Europeană și statele membre, pentru creșterea eficienței fiind necesar ca deciziile să se realizeze exclusive de către organele de conducere ale UE astfel încât din punct de vedere economic să se realizeze o specializare a producătorului (avantaj comparativ) – diviziunea muncii, astfel încât productivitatea să crească iar toate nevoile statelor membre să fie satisfăcute.

În final, suntem de părere că Uniunea Europeană ar trebui să uziteze de pârghiile și instituțiile formale de care dispune pentru a deveni mai coercitivă în implementarea programelor, reducerea suprabirocratizării, încurajarea cooperării între producători și astfel să facă trecerea de la agricultura de subzistență la cea industrializată, eficientă. De asemenea, pentru viitor ar fi necesară și o alocare mai proeminentă în ceea ce privește creșterea gradului de industrializare, stabilitatea locurilor de muncă în sectorul agricol și venituri mult mai mari în acest sector indispensabil existenței societății până la urmă. În plus, investiția în agricultură ne-ar ajuta foarte mult să creștem productivitatea sectorului agricol, având deja o confirmare asupra faptului că eforturile P.A.C. au dat roade și au stimulat schimbări la nivelul acestui sector cheie.

Concluzii

- ❖ Politica Agricolă Comună (P.A.C/C.A.P) rămâne în continuare unul dintre pilonii de rezistență (politică eșafodaj) ai Uniunii Europene, deci ar trebui să fie actualizată în permanență în funcție de evoluțiile tuturor factorilor de care depinde – demografici, geografici/climatici, efecte ale altor politici, ș.a.m.d.
- ❖ Eforturile întreprinse prin intermediul acestei politici au avut rezultate favorabile, mici areale unde ar trebui să se lucreze pentru ca acest sector să devină mult mai stabil și mult mai greu influențabil de diverși factori externi.
- ❖ Politica Agricolă Comună ar trebui să vină cu un pachet de stimuli care să încurajeze inovația în agricultură, trecerea de la agricultura neproductivă/de subzistență la cea industrializată, perenă și cu un număr de locuri de muncă stabil (creștere salariați și scădere non-salariați).
- ❖ Lacune mari pe partea ce ține de cooperare, coeziune și solidaritate, astfel încât capacitatea de reacție/mobilizarea la diverse șocuri externe să fie mult mai vizibilă. Prin urmare, UE ar trebui să acționeze și să corecteze decalajele care își au rădăcinile în lipsa de cooperare.

Bibliografie

- Bradfield, T., Butler, R., Hennesy, T. (2022), Agricultural Policy Schemes: European Union's Common Agricultural Policy, Encyclopedia of Dairy Sciences, 3th Edition, pp. 688-695, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/B9780128187661002531>
- Brumer, Anna; Wezel, Alexander; Dauber, Jens; Breland Tor Arvid; Grard, Baptiste, (2023), Development of agroecology in Austria and Germany, Open Research Europe, <https://doi.org/10.1002/pan3.10080>
- Bourget, B. (2021), The Common Agricultural Policy 2023–2027. Change and Continuity, Fondation Robert Schuman Policy Paper, accesibil la adresa: <https://www.robert-schuman.eu/en/doc/questions-d-europe/qe-607-en.pdf>
- Buckwell, Allan E.; Harvey, David R.; Thompson, Kenneth J.; Parton, Kevin A, (2020) The Cost of the Common Agricultural Policy, Routledge Library Edition: Agriculture, <https://books.google.ro/books>;
- Campos-Taberner, M., Gracia-Haro, J.F., Martinez, B., Sanchez-Ruiz, S., Moreno-Martinez, A., Camps-Valls, G., Gilabert, M. A. (2023), Land use classification over smallholding areas in the European Common Agricultural Policy framework, ISPRS Journal of Photogrammetry and

Remote Sensing, Vol. 197, pp. 320 – 334,
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S092427162300045X>

- Cristea, Iulia; Mocuța, Dorina, (2017), Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development Vol. 17, Issue 1, https://www.researchgate.net/figure/Utilised-agricultural-area-by-land-use-EU-28-Source-Eurostat_fig1_316693004;
- Eyhorn, F., Muller, A., Reganold, J.P. et al., (2019), Sustainability in global agriculture driven by organic farming. *Nat Sustain* 2, pp. 253–255, <https://www.nature.com/articles/s41893-019-0266-6#citeas>
- Fusco, G., Campobasso, F., Laureti L., Fritteli M., Valente, D., Petrosillo, I., The environmental impact of agriculture: An instrument to support public policy, *Ecological Indicators*, Vol. 147, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1470160X23001036>
- Granvik, Madeleine, (2020), Trends in Agricultural Land in EU Countries of the Baltic Sea Region from the Perspective of Resilience and Food Security, sustainability, <http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1472790/FULLTEXT01.pdf>;
- Vogeler, Colette S., (2022), The integration of environmental objectives in the common agricultural policy - partisan politics in the European Parliament, <https://link.springer.com/>;

Impactul inflației în degradingolada tranziției

RADU ȘTEFAN

Facultatea de Contabilitate și Informatică de Gestiune

Introducere

După scurgerea a câtorva decenii după cel de-al doilea război mondial, un economist fără prea multă atenție ar fi putut avea motive întemeiate să afirme că modelul de dezvoltare axat pe planificarea centralizată ar fi putut fi o alternativă mult mai avantajoasă față de cel care utiliza piața liberă ca mod de funcționare. Putem spune chiar că, cel din urmă utiliza eficient însă incomplet forța de muncă și capacitățile existente de producție. Astfel, s-ar putea pune întrebarea, de ce nu ar putea să fie acceptat un sistem care utilizează ineficient, însă în totalitate, resursele pe care le are?

La această întrebare s-a putut oferi un răspuns de abia după mijlocul anilor 1970, iar practica s-a efectuat după încă un deceniu, respectiv economiile de comandă își constituie continuitatea prin acumulări cantitative. Atât timp cât modificarea structurii pe ramuri garantează o modificare pozitivă a productivității muncii, acestea pot rezista. Exact acest lucru s-a efectuat în totalitatea țărilor aflate sub fostul bloc sovietic, respectiv, industrializare a reprezentat o îmbunătățire față de ocuparea forței de muncă din agricultură.

Decalajul efectuat a avut și alte urmări, deoarece industria nu poate să se mărească, din punct de vedere al cantității, la infinit. Existența unor limite normale, naturale, legate de capacitatea pieței de a absorbi cantitatea de bunuri și servicii industriale existente la un moment dat, unele aflate și într-o stare calitativă îndoielnică. Este bine cunoscut faptul că, în momentul în care aceste limite sunt încălcate, întreaga economie centralizată intră în colaps, oferind astfel și răspuns întrebării formulate mai sus, adică, resursele economice, fie că amintim de cele umane sau materiale, sunt limitate.

Conducătorii țărilor din blocul estic au înțeles aceste afirmații, și unii dintre ei chiar au încercat să caute și soluții. Republica Ungară, condusă de Kádár, spre exemplu, a început, ușor și sigur, să pornească pe calea descentralizării și a utilizărilor pârghiilor economiei de piață, învăluite sub un vâl ideologic adaptat nevoilor. România lui Ceaușescu, contrar Ungariei, a crescut și mai mult măsurile de represiune și hipercentralizare. Bulgaria condusă de Jivkov nu a modificat structurile, dar a încercat să amâne luarea unor măsuri, mărinde astfel consumul intern, pe fondul îndatorării externe. Pe lângă acest lucru, întregul bloc comunist a oferit o atenție prioritară educației tehnice, din credința că, un număr apropiat de proiectanți și ingineri, similar cu cel din țările vestice, va produce efecte asemănătoare de producție.

Deznodământul se cunoaște, totul s-a prăbușit. Nici combinația dintre comunism și capitalism, nici înrăutățirea de model stalinist a economiei de comandă, nici imobilitatea în structurile anterioare nu a putut opri dorința de libertate și modificare a sistemului. Conducătorii comuniști repetau obsesiv ideea de „salt de la cantitate la o nouă calitate”, însă fără efect și imposibil de realizat sub realitățile acelei economii planificate. Mecanismele economiei centralizate nu sunt capabile să reziste și să se susțină pe termen lung.

Trebuie amintit faptul că, în 1990, o simplă declarație de intenție nu atrăgea după sine automat și standardele țărilor vestice, iar aceasta a fost prima lecție pe care, în fapt, au trebuit să o parcurgă toate țările fost comuniste, inclusiv România, poate chiar cu un preț mai ridicat

decât vecinii săi. Pe de o parte am avut structura producției, care a trebuit modificată din temelii, deoarece atât educația cât și performanța factorului uman au fost constituite, timp de zeci de ani, pentru obiective care s-au dovedit a fi îndepărtate de cerințele redescoperite ale pieței. Pe de cealaltă parte, suprastructurile au trebuit reconstruite în întregime, respectiv sistemul legislativ, politica urmată de autorități, instituțiile statului, și mai ales, întreaga mentalitate și educație a cetățenilor.

Primul deceniu de libertate s-a dovedit a fi unul dur în toate țările ex-comuniste europene. Totuși este de amintit faptul că țările care au ales să abandoneze mai repede și radical vechile structuri comuniste de conducere a economiei au și fost primele la care s-a observat o mai bună evoluție în timp, comparativ cu cele care au avut un parcurs mai greoi și au întâmpinat mai multe dificultăți.

Cu toate că parcursul a fost unul nu tocmai plăcut, se poate aminti că țările ieșite de sub Cortina de Fier au avut și un avantaj, acela fiind că ele au avut o țintă stabilită, respectiv societatea capitalistă, asemenea celor aflate în Occident, dar mai ales, integrarea în Uniunea Europeană, în acest fel, obiectivul acestora principal a fost mult mai precis constituit. Acestea au fost nevoite să aducă în cadrul societății lor acele tipuri de instituții și structuri care funcționau și existau în țările membre UE. Astfel spus, aceasta reprezintă baza principală pe care am luat-o în considerare în momentul constituirii prezentei lucrări, în care mi-am propus să abordez noțiunile de politică monetară, dar și rolul acesteia privind progresul societății românești, la sfârșit de secol XX, în perspectiva integrării ei în principalele structuri euro-atlantice și europene.

Voi prezenta în cadrul primului capitol principalele școli ale noilor economiști consacrați, deoarece acestea se conformează atât constituirii fundamentale a politicii economice, dar și a politicii monetare, ca fiind parte a acesteia. Drept urmare, analizarea sub multiple fațete ale conceptului numit inflație desemnează firul conducător al prezentei scrieri.

În primă instanță, după o scurtă prezentare a obiectivelor și a principalelor instrumente ale politicii economice, voi prezenta atât teoria cât și politica economică din punctul de vedere al unor cicluri istorice mult mai lungi, dar și faptul că în ultimele două secole s-au întâmplat două inflexiuni puternice care depind de teoria și practica economică. Putem aminti faptul că secolul al XIX-lea a fost dominat de către teoria clasică, cu a sa orientare liberă a pieței și autoreglarea sa, în care statul se regăsește în ipostaza unui actor secundar. Primul război mondial aduce și prima inflexiune majoră din gândirea economică. Mai bine de jumătate de secol a dominat gândirea conform căreia statul este implicat în piață, iar intervențiile sale în economie trebuie să fie unele sporite.

Lordul Keynes este cunoscut ca fiind regele neîncoronat al economiei, iar modul de stimulare al cererii agregate este considerat ca fiind o regulă, iar astfel, politica monetară se conformează acesteia. Atât mecanismele de control direct, precum creditele direcționate sau plafoanele de dobânzi, cât și ocuparea forței de muncă a devenit un scop al politicii monetare.

În a doua parte a capitolului voi analiza fenomenul inflaționist, considerându-l un semn clar al unui întreg dezechilibru economic. Utilizând experiența altor state, dar și a întregului spectru al economiei, voi prezenta faptul că o creștere durabilă și normală poate fi realizată doar într-un mediu neinflaționist.

Capitolul al doilea este dedicat oferirii unei imagini de ansamblu a economiei românești din ultimii ani ai conducerii planificate și în primii 14 ani ai tranziției. Se va putea observa modul prin care sovietizarea forțată a țării timp de mai multe decenii au dus la profunde lipsuri și grave dezechilibre economice, urmate, la sfârșitul anilor '80, de un imens dezechilibru

economic în care domina una dintre cele mai periculoase forme ale inflației, cea reprimată. Aceasta din urmă s-a manifestat printr-o acerbă penurie și o economisire forțată. Acest capitol este dedicat și observării și analizării impactului pe care l-a avut politica macroeconomică asupra dinamicii fenomenului inflaționist, în perioada 1990-2004.

În încheiere se va regăsi o prezentare a ideilor principale prezentate în cadrul lucrării, cu un observabil accent asupra rolului pe care îl are politica monetară în progresul economiei românești, aflate la cumpăna dintre cele două milenii.

1. Importanța politicii monetare în cadrul politicii economice

1.1. Obiective generale privind politica economică

Dacă dorim să oferim o scurtă definiție a politicii economice, putem spune despre aceasta că reprezintă un întreg ansamblu de instrumente, dar și de diferite măsuri adoptate de către autoritățile reglementate ale statului, cu scopul de a influența, bineînțeles în direcția dorită și propusă, economia țării respective. Ca și obiectiv declarat al politicii economice este acela de a asigura o creștere semnificativă și de durată a producției autohtone, cu scopul de a satisface nevoile cetățenilor pentru consum, dar și pentru utilizarea cât mai eficientă a factorului uman de muncă.

Dacă este necesar să ne raportăm la politica economică ca un întreg, este indicat să menționez că printre obiectivele principale ale acesteia se numără și creșterea continuă și durabilă a economiei. Bineînțeles, această creștere nu reprezintă un obiectiv de sine stătător, ci doar o modalitate cât mai bună de a realiza nivelul de satisfacere al nevoilor cetățenilor. Analizând această evoluție, putem observa o accelerare a creșterii economice începând cu a doua jumătate a secolului trecut, datorită performanțele economice ale țărilor dezvoltate.

Un alt obiectiv central al politicii economice îl reprezintă și ocuparea forței de muncă. Este imperios necesar să menționez că acest obiectiv nu duce automat și la eliminarea șomajului, ci aducerea acestuia la un standard cât mai apropiat de ceea ce denumim șomaj frictional. În linii generale, obiectivul la care am făcut referință este ca, în cadrul pieței forței de muncă, totalitatea locurilor aflate la un moment dat de timp vacante disponibile să totalizeze numărul șomerilor existenți. Pentru a întări această convingere, economistul britanic William Henry Beveridge a formulat acest principiu, care este cunoscut sub denumirea de criteriul lui Beveridge, care face referire la ocuparea deplină a forței de muncă.

Stabilitatea prețurilor a devenit, nu de foarte mult timp, din punct de vedere istoric, un obiectiv al politicii economice. Evoluțiile abrupte ale prețurilor, fie sub forma inflației, cât și a deflației, au devenit fenomene de durată și traumatizante, mai ales în cursul secolului XX. Dacă discutăm despre aceste dereglări macroeconomice, vom observa că literatura de specialitate a acordat o mai mare atenție susținerii nivelului general al prețurilor la cote adecvate, astfel această stabilitate a devenit un obiectiv central atât al politicii monetare, în special, cât și în linii generale, al politicii economice.

Sustenabilitatea privind balanța de plăți externe a devenit un obiectiv important în cadrul politicii economice după finalizarea celui de-al doilea război mondial, moment în care s-a efectuat și o globalizare accentuată a economiilor naționale.

1.2. Instrumentele utilizate de către politica economică

Puse în fața acestei multitudini de realizări, conducerea fiecărei națiuni dorește să identifice instrumentele necesare permiterii optimizării rezultatelor, luând în considerare, bineînțeles, și principalele legi generale care guvernează politicul și economicul acelei țări.

Printre cele mai importante instrumente utilizate se numără cel de politică fiscală. Utilizând pârghia veniturilor și impozitelor statului se poate stimula, sau din contră, inhiba, progresul unui anumit domeniu, atenuând astfel inechitățile sociale.

Politica veniturilor reprezintă încă un instrument indispensabil al politicii economice, cu ajutorul căruia se ajustează cererea dintr-o economie. În mod normal, în economiile considerate mature, cel mai la îndemână mod de influență este acela realizat cu ajutorul fiscalității, fie ea directă sau indirectă. Pe lângă acestea, în cazuri de necesitate, autoritățile statului pot interveni în mod direct în politica privitoare la venituri prin reglarea, în mod administrativ, a veniturilor cetățenilor.

Discutând despre instrumentele utilizate cel mai frecvent în economie, nu putem să nu amintim și despre politica monetară, principalul mecanism care acționează direct influențând cererea agregată din economie. Se consideră că acest tip de politică ar trebui să se axeze în principal pe stabilitatea pe termen mediu și lung a prețurilor din piață, iar totalitatea celorlalte obiective să fie încredințate celorlalte instrumente de politică macroeconomică.

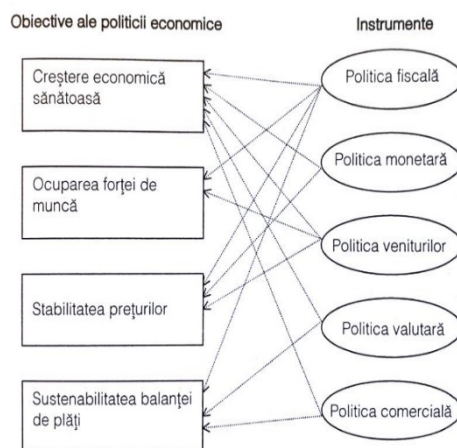
Politica monetară conține și o componentă indispensabilă pe piața externă, aceea fiind politica valutară, deoarece cu ajutorul ei se menține o stabilitate pe piața valutară, și are drept obiectiv sustenabilitatea balanței naționale de plăți externe. Analizând impactul pe care acest tip de politică îl are pe plan macroeconomic, putem aminti de faptul că într-o mai mare sau mai mică măsură, are capacitatea de a influența oferta agregată de pe piață.

Nu în ultimul rând, la granița dintre economia României și celelalte țări se află politica economică. În linii generale, aceasta se poate afla atât în subordinea politicii fiscale, cât și a celei sectoriale, sau industrială a statului român.

Pentru o mai bună aprofundare a noțiunilor exprimate, se poate observa schematic legătura dintre instrumentele utilizate de către politica economică și principalele sale obiective de interes.

Figura 1.1– Corelație privind instrumentele politicii monetare cu obiectivele specifice

Sursa : (Rădulescu, 1999), pag. 11



1.3. Teorii economice din perspectivă istorică

Din dorința de a aborda știința economică și din punctul de vedere al evoluției sale și parcursul pe care l-a avut de-a lungul istoriei, trebuie să menționez că aceasta trebuie prezentată ca un întreg, coerent, al realizărilor științifice atât din prezent, cât și din trecut. În prima fază a apariției sale, la începutul perioadei moderne a istoriei, se confunda foarte des cu economia politică. Deoarece aceasta din urmă este, reieșind chiar din definiția sa, aspectul cel mai teoretic al științei economice, nu de puține ori, economia politică se identifica cu întregul științific, și invers, în deosebi atunci când se discută despre evoluția și starea istorică a științei economice.

Din faptul că economia domină totalitatea intereselor oamenilor, și se sprijină pe această afirmație, adăugând un interes suplimentar studierii proceselor tehnologice ale producției, schimbării, redistribuirii și consumării, atât a bunurilor, cât și a serviciilor, știința economică a avut capacitatea de a se dezvolta, prin influența unor economiști de seamă, care au fondat școli de gândire, în raport cu ideologia și cu perspectiva pe care au avut-o privind ce înseamnă cu adevărat un sistem economic ideal, fiecare dintre aceștia dorind să aducă îmbunătățiri ideilor anterioare. (Văleanu, 1992) Școlile de gândire economică reprezintă creații ale unor savanți de specialitate, care s-au grupat în jurul unui profesor, mentor, sau a unei idei generale angajate în elaborarea și prezentarea teoriilor din domeniul economic dezbătute în cadrul unor teme de discuție bine determinate. Pornind de la începuturile sale ca știință, economia politică s-a afirmat cu un domeniu propriu. Au început să se creeze școli de gândire naționale, în țări promotoare ale mercantilismului¹ și fiziocratismului, precum Italia, Franța, Anglia sau Spania. Bani confectionați din aur și argint își au originea, așa cum spunea John Locke, din nevoia de a păstra averea, deoarece aceștia aveau o valoare constantă, fără a se deteriora, și cu posibilitatea de a avea o sumă considerabilă, ușor de manevrat. Se considera că aceștia nu ar fi avut o valoare intrinsecă, ci reprezentau doar posibilitatea plăților cu valoare mare într-o cantitate relativ mică de metal. Valoarea acestor monede era dată doar de cantitatea acestora introdusă în circulație. Așa cum consemna Locke, se deschidea drumul teoriei cantitative a banilor, teoretizată mai apoi de către economistul David Ricardo, dar și de alți economiști moderni.

Modelul de gândire economic liberalist se distinge față de cel mercantilist care l-a precedat (un timp au coexistat, sub anumite aspecte) prin câteva elemente caracteristice. Sfera liberalismului este cu precădere cea care ține de producție, și nu de circulație.

Economistul Richard Cantillon (1697 – 1734), de origine irlandez, a fost bancher în Franța, a dat dovadă de foarte multă perspicacitate în ceea ce privește descoperirea problemelor economice. La răscrucea dintre apusul mercantilismului și răsăritul liberalismului, Cantillon a făcut schița organismului economic și a teoretizat din aceasta principiile fiziologiei acesteia. Mărturie la cele enunțate stau concepțiile și teoriile referitoare la avuție și la factorii specifici, la muncă și veniturile salariale, etc.

John Law (1671 – 1729) a reprezentat tipul financiarului îndrăzneț, un geniu al analizelor monetare, care ulterior i-au adus atât faima, cât și prăbușirea. La sfârșitul secolului XVII, Franța se află în ipostaza de a nu avea o instituție de credit asemănătoare Angliei sau Olandei, astfel în timpul regenței ducelui de Orleans, lui Law i se propune crearea unui sistem de credit național, guvernat de către o bancă de stat. Punctul de plecare al teoriei lui John Law o reprezenta frâna pe care o exercita insuficiența banilor emiși în monedă metalică pentru

¹ Mercantilismul reprezintă o doctrină economică care consideră că aurul și argintul reprezintă prima și cea mai importantă bogăție a unei țări, atât pentru cetățeni, cât și pentru stat însuși. Problema esențială pe care mercantilismul dorea să o

economia Franței. Putem spune astfel, principala temă care susține doctrina lui Law este aceea că masa monetară reprezintă un stimulent adus activităților economice, iar soluția cu care a venit a fost aceea de a suplimenta cantitatea de bani aflată în circulație, cu rolul de a spori tranzacțiile și a finanța cheltuielile guvernamentale, utilizând însemne monetare emise de către banca acreditată în această direcție. Pe data de 4 decembrie 1718 banca fondată de către Law a fost declarată instituție regală. Banca regală astfel înființată a dat naștere a ceea ce noi numim speculă monetară, făcând tranzacții cu însemne monetare de hârtie, cu scopul de a obține câștiguri din diferențe de curs. Falimentul nu a întârziat să apară. Cu toate acestea, este important să menționez că acest aventurier scoțian a reușit să înțeleagă meritul pe care îl reprezintă creditul în economia de piață. David Hume (1711 – 1776) a fost un cunoscut filosof și prieten apropiat a lui Adam Smith. Acesta lasă în urmă numeroase contribuții valoroase în ceea ce privește dezvoltarea gândirii economice a epocii. Acestea reprezintă o continuare firească a filosofiei cunoașterii din domeniul economic, dar și a naturii umane. D. Hume teoretizează cunoașterea prin experiențele și percepțiile asupra realității pe care le-a experimentat, înscriind noțiunile pe linia epistemologiei, în curentul lui John Locke. Acesta s-a considerat adversar al mercantilismului, și în parte, și fiziocratismului, și a combătut ideile conform cărora comerțul și agricultura ar sta la baza bogăției. În opera „Eseu asupra comerțului”, Hume dorește să pună în evidență impactul pozitiv exercitat de către industrie asupra comerțului, agriculturii și forței de muncă, toate rezultând într-o creștere la nivel macroeconomic al avuției naționale. Acesta mai este și printre primii autori care au explicat efectele ratelor scăzute ale

rezolve consta în găsirea celor mai adecvate mijloace de a spori bogăția națională, prin acumularea de bani sub forma metalelor prețioase. Unul dintre primii și cei mai de seamă reprezentanți a acestui curent este Thomas Mun. Acesta a demonstrat necesitatea circulației banilor între state, cu condiția ca exportul să depășească importul, astfel păstrându-se o balanță de plăți pozitivă.

1.3.1 Omul, opera și doctrina economică a lui Adam Smith

Recunoscut ca unul dintre cei mai de seamă economiști ai istoriei, scoțianul Adam Smith (1723 – 1790), a avut capacitatea de a da expresie teoretică unei multitudini de instrumente, fenomene și legi, și nu în ultimul rând, mecanismului principal privind economia de piață, adaptate situației economice de la sfârșitul secolului XVIII. Fără a lua în considerare variabila timpului și a spațiului, Smith a reușit să înglobeze în doctrina sa aspectul cel mai important și durabil în orice economie de schimb, oferind operei sale un caracter de actualitate și valabilitate, rar întâlnit până acum, având în vedere că economia, ca orice altă știință, are capacitatea de a se dezvolta și îmbunătăți odată cu trecerea deceniilor. Modul în care acesta armonizează generalul cu particularul și naționalul cu universalul a conferit creației sale teoretice o valoare care nu poate fi diminuată, indiferent de școlile de gândire care au succedat-o.

Autorul operei „Avuția națiunilor” are capacitatea de a-l introduce pe cititor în lucrare cu fraza care îi dezvăluie principala temă a gândirii, respectiv „Munca anuală a fiecărei națiuni reprezintă fondul original prin care aceasta își procură cele necesare traiului și confortului vieții” (Smith, 2011)

Baza existenței, poporului și civilizației o constituie munca acestora, realizată în cadrul economiei naționale. Tot ceea ce primește o țară de la o alta, are obligația să ofere altceva în

schimb. Despre avuția națiunilor putem spune că este una foarte fluctuantă, având capacitatea să se diminueze la unele țări, și să se amplifice la altele, iar aceste procedee sunt influențate doar de modul în care fiecare țară alege să își administreze resursele de care dispune.

Din punctul de vedere al lui Adam Smith, dimensiunea avuției pe care fiecare țară o posedă ține de factorul uman utilizat în mod productiv, iar amploarea acesteia este influențată de către capitalul acumulat și utilizat. Acesta a dorit să se detașeze, atât de teoriile mercantiliste, cât și de cele fiziocrate, considerate ca fiind unilaterale, criticând chiar politicile economice care se bazau pe acestea, inclusiv pe cele axate pe comerțul exterior. Motivul a fost acela că, restricțiile privind importurile susținute de către mercantiliști pot să apere, pe de o parte, industria națională, dar crearea de monopol o poate priva de concurența care o poate revigora.

Doctrina lui Adam Smith, ca și lucrarea sa, o reprezentat o întreagă sursă de inspirație pentru cele mai diverse școli de gândire ale perioadei. Prin încercările de readucere în actualitate a operei economistului scoțian nu face altceva decât să întărească concepția cu privire la starea de apreciere generală pe care a lăsat-o Adam Smith în urma sa. David Ricardo, fascinat de învățăturile doctrinei lui Smith, a dorit să îi dezvolte ideile în vâltoarea revoluției industriale care se pregătea să înceapă. Unii scriitori socialiști i-au adaptat teoria conform căreia valoarea este oferită de muncă, creând astfel un instrument de propagandă îndreptat împotriva a ceea ce reprezintă economia de piață capitalistă.

1.3.2 Consecințele revoluției marginaliste și prima etapă a neoclasicismului

Dacă ne raportăm la ceea ce a reprezentat liberalismul clasic, putem menționa că acesta a însemnat o etapă principală în ceea ce privește evoluția științei economice, mai ales în perioada de afirmare a realizărilor economiei de piață, susținută de revoluția industrială și de capitalul disponibil, de sistematizarea și diviziunea muncii și productivitate.

Revoluția marginalistă¹ a reprezentat un element central privind afirmarea neoclasică. A rezultat din aportul adus de principalele școli de gândire din acea perioadă, dintre care s-au afirmat cea austriacă, cu al său Carl Menger, fost profesor la Universitatea din Viena, și care în 1871 a publicat lucrarea „Fundamente ale economiei politice”. Această scriere a stat la baza începuturilor marginaliste din Austria. Un alt exemplu nemarcant de școală marginalistă îl reprezintă cea engleză, inițiată de economistul britanic William Stanley Jevons, autor al multor lucrări remarcabile, printre care se numără și „Teoria economiei politice”, prin care propunea Asociației britanice reconstituirea științei economice. Acesta considera că economia nu trebuie să pornească de la aprecierea avuției națiunilor, ca în cazul lui Adam Smith, ci era de părere că trebuia să înceapă cu calculul hedonistic², care reprezenta evaluarea senzațiilor, atât de bunăstare, cât și de oboseală prin care trece un individ pentru a ajunge la un punct de optim.

Pentru a încheia prezentarea acestei școli de gândire, pot să mai menționez că, prin comparație de liberalii clasici, precum Smith sau Ricardo, care considerau că orice bun economic are două proprietăți, utilitatea și valoarea acestuia, liberalii își canalizează atenția

¹ Marginalismul reprezintă o concepție economică, apărută în ultima treime a secolului XIX. Acesta s-a constituit ca o reacție împotriva liberalismului clasic. Punctul de plecare al acestei teorii privind utilitatea marginală îl constituie bunurile în general, și bunurile economice în speță. Acestea din urmă se deosebesc prin caracteristica lor limitată față de nevoile individului.

² Hedonismul, provenit din greacă de la cuvântul hedone, care înseamnă plăcere, a plăcea, reprezintă o teorie care pune în prim plan senzația de plăcere și desfătare, din dorința de a evalua un principal stimul al consumatorului.

doar asupra utilității bunurilor, minimizând sau chiar ignorând valoarea acestora (Suta Selejan, 1997).

1.3.3 Keynesismul ca parte a economiei dirijate

Din punctul de vedere al economiștilor este clar că întreaga știință economică se sprijină pe operele celor trei mari titani ai domeniului, respectiv Adam Smith, Karl Marx și John Maynard Keynes. Primul dintre ei este considerat ca fiind cel care a descifrat pentru întâia oară tainele economiei de piață și a pus în prim plan importanța acesteia privind sporirea avuției națiunilor, cel de-al doilea economist a analizat și a observat contradicțiile și aspectele care guvernează acest tip de piață spre decădere, considerând mult mai eficientă o economie de tip planificat. Cel din urmă amintit a evidențiat că economiile de piață pot fi salvate de la decădere doar dacă societatea, condusă de stat, le supune organizării și dirijării. Acestea fiind menționate, Keynes poate fi considerat un teoretician al capitalismului dirijat, iar prin acest fel, acesta considera unica salvare a civilizației vestice.

Se consideră prima conflagrație mondială ca fiind momentul zero al primei mari inflexiuni cu care s-a confruntat filozofia economică, dar și una dintre cele mai zbuciumate perioade din istoria economică modernă. Primul mare eveniment care a marcat această perioadă îl reprezintă marea depresiune din America anilor 1929-1933, urmat fiind de episoadele de hiperinflație violentă, precum în Republica de la Weimer sau din Ungaria din cel de-al Doilea Război Mondial, apariția sistemului monetar de la Bretton Woods și, nu în ultimul rând, de avântul, iar mai apoi declinul economiei de tip centralizat din Europa de Est.

Modificarea unghiului în ceea ce privește abordarea i-a oferit lui Keynes posibilitatea să pună temelia teoriei macroeconomice într-o viziune cu totul nouă, astfel evidențiază o serie de erori existente până în acel moment din teoria clasică și neoclasică, precum presupunerea egalității perfecte, în orice moment, al venitului creat cu cel cheltuit, presupunerea metamorfozării directe și în mod integral a economiilor în investiții, considerentele privind reglarea ratei dobânzii numai cu ajutorul cererii și ofertei de capital, a salariului cu ajutorul cererii și ofertei de forță de muncă, și așa mai departe. Privind critica keynesistă realizată pentru teoriile clasice și cele neoclasică, putem spune că a fost realizată îndeosebi asupra Legii Say enunțată în 1803, și care se referă la faptul că „Oferta își creează propria cerere”, astfel se consideră că fiecare venit realizat din vânzarea unor bunuri, reprezintă baza financiară pentru achiziția altor bunuri. Aceste critici formulate de Keynes nu fac trimitere la piață ca un mecanism al economiei ca un tot general și nici nu militează pentru excluderea și înlocuirea sa cu altceva, ci acestea au scopul de a arăta că perioada *laissez-faire*¹ trebuie să rămână în trecut, iar economia modernă necesită un cadru rectificator al insuficiențelor generate de către concurența perfectă și cea imperfectă.

1.3.4 O variantă monetaristă a neoclasicismului modern și Milton Friedman

Ceea ce a realizat John Law în Franța, respectiv reducerea cheltuielilor guvernamentale efectuate de către Ludovic al XIV-lea, i-a uimit dar i-a și intrigat pe economiști. Cele două evenimente s-au datorat caracteristicilor pe care le posedă masa monetară, atât cea de a impulsiona economia, dar și de a o duce spre pragul decăderii și al inflației necruțătoare. De

¹ Reprezintă o doctrină economică care se referă la faptul că statul ar trebui să intervină cât mai puțin în ceea ce privește dirijarea economiei. Această concepție a fost elaborată de Adam Smith. Acesta considera că implicarea statului ar trebui să se limiteze doar la crearea cadrului legislativ în care funcționează piața, însă deciziile ar trebui să le ia participanții acesteia.

atunci și până în zilele noastre, economiștii în general și monetariștii în mod principal oferă o atenție deosebită monedei și fluctuațiilor care se pot realiza cu ajutorul masei monetare, mai ales în perioade de incertitudine și speculă.

Milton Friedman (1912 – 2006) a fost un economist american, fost laureat al Premiului Nobel pentru Economie, mentor al Școlii de gândire de la Chicago și unul dintre „părintele” uneia dintre cele mai controversate variante ale teoriei monetariste de factură neoclasică. Filosofia monetaristă de la Chicago este una simplă și cât se poate de clară, respectiv economia de piață liberă este considerată ca fiind cea mai bună și eficientă, având în centru ca și actor principal moneda. Se consideră că atunci când statul intervine în mecanismele pieței, economia se dereglează iar inflația reprezintă rezultatul, dar și cea mai simplă expresie a acestei dereglări. Inflația este considerată ca fiind un fenomen contemporan, având cauze atât imediate, cât și pe termen lung. Cel mai bun remediu de restabilizare a economiei îl reprezintă îndepărtarea statului din implicările pe care le-a avut în economie și stabilizarea acesteia prin utilizarea reglării automate prin cerere și ofertă.

Inflația reprezintă o realitate tulburătoare a economiilor libere postbelice, iar teoria monetaristă a venit să caute atât explicații cât și remedii pentru acest fenomen până atunci relativ bizar. În explicațiile oferite privind originile răului inflației, Friedman face o distincție între cuzele imediate și cele pe termen lung.

Acesta menționează că o cauză imediată o reprezintă creșterea imediată și anormală a cantității monetare față de nivelul producției curente. Din 1971, momentul în care monedele lumii nu au mai depins de metale prețioase, în special de aur, și au devenit fiduciare, explicarea decalajului dintre cele două mărimi macroeconomice principale, respectiv creșterea masei monetare, pe de o parte, și extinderea producției, pe cealaltă parte, trebuie explicată în următoarea manieră, guvernele necesită de sume din ce în ce mai mari de monedă pentru a-și acoperi cheltuielile guvernamentale, astfel recurg la emiterea unor cantități din ce în ce mai mari de bani, scăzându-le puterea de cumpărare și antrenând inflația să se extindă.

Această teorie economică pune sub lumină limitele pe care le are modelul axat pe stimularea cererii și pe intervențiile realizate de stat. Șocul petrolier din 1973 are puterea de a agrava criza economică în care se aflau Statele Unite prin sporirea ratei inflației din acel moment, astfel a apărut un nou concept economic, acela al Stagflației.

Aceasta reprezintă un fenomen economic în care țara se confruntă cu o recesiune și o stagnare a activității economice, dar și cu o creștere a inflației. Președintele american Ronald Reagan și primul ministru britanic Margaret Thatcher au oferit un nou „tratament” economiei prin stimularea ofertei. Astfel, dereglementarea piețelor și înlăturarea statului din economie devin principalele fundamente ale acestei doctrine.

În acest cadru bine stabilit, politiciile monetare nu îi mai rămâne de făcut decât să realizeze o stabilitate a prețurilor. Politica monetară este în cea mai mare măsură influențată de școala de gândire, însă, în mod practic, niciodată nu va putea să realizeze *ad literam* ceea ce prevede teoria, iar în cele mai multe cazuri va avea capacitatea de a se îndepărta de aceasta. Pentru a oferi un exemplu, putem analiza politica urmată de către Ronald Reagan în S.U.A. Aceasta nu s-a îndreptat doar spre stabilitatea inflației și impulsivitatea ofertei. În paralel s-a efectuat și o creștere extraordinară a cheltuielilor, dar și a deficitului public, din ceea ce este considerat ordin politic, respectiv cheltuielile militare care au fost considerate prioritare.

Astfel, din punctul de vedere al analiștilor, politica economică dusă de către administrația Reagan a fost una restrictivă pe plan monetar, dar foarte expansionistă pe cel

fiscal, fapt care contravine prevederilor monetariste. Acest fapt a dus la crearea a ceea ce se numește Reaganomics¹.

2. Inflația și dezvoltarea româniei în perioada de tranziție

2.1. Conceptul de stabilitate a prețurilor

În cadrul literaturii de specialitate, am constatat un consens referitor la faptul că stabilitatea prețurilor face referire la evoluția nivelului prețurilor agregate, care, fiind măsurate cu un număr variat de indici, ajunge să fie constantă, cu existența unor mici variații care pot să fie omise. Explicând cu alte cuvinte, stabilitatea prețurilor poate fi definită ca fiind momentul în care banii își păstrează în mod constant puterea de cumpărare, sau nivelul lor de erodare în timp are cote nesemnificative. Dacă dorim să abordăm și conceptul de stabilitate monetară, este necesar să menționăm că acesta se suprapune, într-o mare măsură, asupra celui care vizează doar stabilitatea prețurilor.

Fostul președinte al Rezervei Federale din Statele Unite, Paul Volcker, a menționat o definiție surprinzătoare a stabilității prețurilor, prin prisma anticipațiilor inflaționiste, respectiv : „O definiție utilă a unei stabilități rezonabile a prețurilor îmi pare a fi situația în care anticipațiile privind creșterea (sau scăderea) generală a prețurilor pe o perioadă considerabilă de timp nu au o influență substanțială asupra comportamentului economic și financiar” (Volcker, 28 decembrie 1983). Analizate din această perspectivă, stabilitatea pe care o prezintă prețurile presupune o desfășurare a procesului decizional din economie pe baza unei ipoteze valabile, aceea că atât valorile nominale, cât și cele reale, pe care le posedă indicatorii economici sunt foarte asemănători, pentru intervalul de timp pentru care se dorește analizarea.

Președintele Rezervei Federale până în 2006, Alan Greenspan, nu și-a îndepărtat foarte mult perspectiva de cea a predecesorului său în momentul în care a menționat că stabilitatea prețurilor reprezintă acel moment în care evoluția scontată de cetățeni a nivelului mediu pe care îl au prețurile este una redusă și se efectuează gradual, astfel încât în linii generale, nu este necesar să fie luată în calcul în momentul în care societățile comerciale și gospodăriile își iau deciziile financiare, astfel nu le afectează nici comportamentul din punct de vedere economic (Greenspan, 2002). Cel care l-a succedat pe Greenspan la conducerea Rezervei Federale, Ben Bernanke, a oferit cu ocazia audierilor în Senat pentru certificarea în funcție, că, din punctul său de vedere, stabilitatea pe care o au prețurile reprezintă piatra de temelie a unei evoluții economice sustenabile (Bernanke, 15 noiembrie 2005).

Cu toate că asupra ideii centrale de stabilitate a prețurilor nu există deosebiri semnificative, unele diferențe își fac apariția în momentul în care se dorește evaluarea efectivă a nivelului pe care îl are inflația. În acest fel, trebuie menționat că există discuții privind modul optim de evaluare a nivelului prețurilor (luând în considerare atât inflația totală, cât și inflația netă, sau de bază), de realizare a indicelui de prețuri, mai exact a compoziției pe care o conține coșul de cumpărături, dar în special, de stabilire a unui orizont de timp care să fie optim pentru realizarea analizei.

¹ Reaganomics constituie un termen popular care se referă la politicile economice duse de către cel de-al 40-lea președinte american, Ronald Reagan (1981-1989). Aceste politici au avut capacitatea de a crea reduceri la nivel național, scăderea cheltuielilor de ordin social, creșterea celor militare și dereglementarea piețelor. Aceste politici economice au venit ca un răspuns la o lungă perioadă de stagflație, începută în perioada președintelui Ford, la începutul anilor '70.

Un exemplu care să susțină cele menționate referitor la stabilitatea prețurilor îl reprezintă chiar modelul pe care îl urmează Banca Centrală Europeană încă din 1999, cel de a avea o rată anuală a inflației, realizată în urma analizării indicelui armonizat al prețurilor de consum din țările zonei euro, de aproximativ 2 la sută, cu obiectivul de menținere pe o perioadă lungă de timp. Astfel, urmând acest model, băncile centrale din fiecare stat și-au propus anumite regimuri de politică monetară prin care își doresc să țintească inflația, și au stabilit ca obiectiv principal anumite niveluri ale ratei inflației, definind, în acest fel, un nivel la care se consideră că prețurile sunt în limite acceptate de stabilitate.

Dacă ne dorim să adoptăm o strategie eficientă de relansare a creșterii economice, trebuie să găsim un echilibru între producție și stabilitatea prețurilor. În cazul unei inflații scăzute, compromisul dintre inflație și creștere economică este redus.

Această problemă nu este atât de clară pe cât pare la prima vedere. În dezbaterile publice din România, există tendința ca politicienii și oamenii de afaceri să tolereze inflația și să respingă politicile macroeconomice restrictive. Deși majoritatea se plâng de nivelul ridicat al dobânzilor care împiedică creșterea economică, aceștia sunt mult mai împăcați cu ratele inflației. Mai mult, argumentele sofisticate aduse în dezbateri sugerează că austeritatea poate duce economia într-o recesiune și mai adâncă.

Multe cercetări recente, bazate pe baze de date semnificative din economiile în tranziție și țările dezvoltate, au arătat că inflația mare are un efect dăunător asupra creșterii economice. Această legătură negativă poate fi explicată prin faptul că anticiparea unei inflații ridicate poate crește costul achiziționării de capital, reducând astfel acumularea de capital și, implicit, afectând creșterea. Prin urmare, există o vastă literatură și o bogată experiență care susțin că inflația afectează negativ creșterea economică.

2.2 Stabilitatea financiară

Comparativ cu aspectele pe care le-am abordat în momentul în care am discutat despre stabilitatea prețurilor, atunci când analizăm stabilitatea financiară, nu putem să definim în mod general acest concept, și nu sunt observate metode prin care se poate stabili rolul și responsabilitatea pe care o are banca centrală pentru asigurarea acestui tip de fenomen pe termen lung.

Explicată în sens general, stabilitatea financiară este considerată acea situație în care sistemul financiar național capacitează și plasează fonduri bănești într-un mod sustenabil, reușind să facă față și șocurilor fără a exista riscul unor prejudicii asupra economiei reale. O abordare mai particulară, luată din perspectiva băncii centrale, definește stabilitatea financiară ca reprezentând acea situație în care crizele bancare sunt inexistente și atât rata dobânzii, cât și prețurile activelor se află într-o anumită stabilitate.

Pe lângă rolul concret pe care banca centrală îl posedă în ceea ce privește asigurarea sustenabilității financiare, trebuie să menționez că aceasta mai îndeplinește și un rol natural în această arie de activitate, derivat din aspectele principale ale acestei instituții. Fără a mai necesita adăugire, acest rol natural pe care l-am menționat se regăsește și în cadrul mandatului Băncii Naționale a României. Un principal motiv pentru care putem menționa importanța rolului natural pe care îl posedă Banca Națională atunci când discutăm despre stabilitatea financiară, survine din faptul că aceasta din urmă reprezintă singurul furnizor de mijloace bănești legale, respectiv asigură finalitatea plăților efectuate. Astfel, aceasta este implicată în înființarea și funcționarea sistemului național de plăți. Un al doilea motiv pentru care banca centrală se află în strânsă legătură cu conceptul de stabilitate financiară derivă din interesul

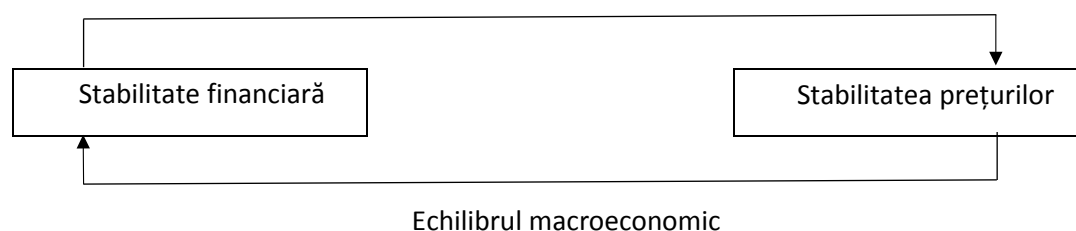
principal al acestei instituții ca sistemul financiar național să fie stabil și viabil. Acest interes se justifică și prin faptul că mecanismul de răspândire a impulsurilor monetare este înlăptuit cu ajutorul sistemului monetar. În fine, prin legătura existentă dintre masa monetară și baza monetară, emisă de către Banca Națională a României, respectiv multiplicatorul monetar, se efectuează o relație intrinsecă între banca centrală și stabilitatea financiară. Spre exemplu, în momentul în care încrederea cetățenilor în sistemul bancar se diminuează dramatic, fapt rezultat prin diminuarea depozitelor efectuate în cadrul băncilor comerciale, cum se întâmplă de obicei în perioadele de criză, masa monetară disponibilă va înregistra o scădere, iar cererea de bani din economie se va concentra cu precădere pe lichiditățile oferite de către banca centrală, respectiv banii sub formă de numerar. Canalul dintre masa monetară și baza monetară confirmă nu numai legătura pe care BNR o are cu stabilitatea financiară, ci și pe cea care există între stabilitatea monetară și cea financiară (Isărescu, 2009).

Deoarece stabilitatea financiară reprezintă o componentă esențială în cadrul funcționării eficiente a politicii monetare, băncile centrale nu pot face abstracție de aceasta, nici în momentul în care susținerea ei nu se regăsește ca și obiectiv în statutul instituției.

Stabilitatea financiară a devenit, în ultimii ani, unul dintre subiectele cele mai des abordate pe plan internațional, datorită condițiilor de globalizare economică, extinderea complexității piețelor și instrumentelor financiare, dar și al liberalizării financiare efectuate pe plan mondial. Luând în considerare acest nou context în care se analizează stabilitatea financiară, devine mult mai complexă formularea unor răspunsuri eficiente de politică monetară și economică, deoarece și provocările cu care se confruntă instituțiile bancare devin mult mai numeroase.

Astfel, putem afirma că stabilitatea financiară reprezintă în momentul de față un element esențial al echilibrului macroeconomic. În figura 2.1 am redat în mod sintetic relația existentă de complementaritate care există între stabilitatea financiară și cea a prețurilor.

Figura 2.1 – Complementaritatea existentă între stabilitatea financiară și stabilitatea prețurilor



Sursa : realizat de către autor

2.2.1 Amenințări asupra echilibrului macroeconomic

Odată cu căderea blocului sovietic și cu progresul din domeniul reformelor cu scopul de a accede spre economia de piață, statele din Europa Centrală și de Est au beneficiat de intrări semnificative de în ceea ce privește capitalul. Restricțiile existente până în acel moment referitoare la libera circulație a capitalului au fost înlăturate, în funcție de fiecare stat, fie brusc, fie gradual, astfel încât capitalul a fost atras datorită existenței unei diferențe semnificative a ratei dobânzii în aceste state față de cea stabilită în țările vestice cu economii dezvoltate, dar și percepțiile favorabile ale investitorilor legate de procesul aderării la Uniunea Europeană, fapt care aducea cu sine o diminuare considerabilă a riscurilor, stimulând o serie de politici economice coerente și creând instituții puternice și neinfluențate. Cu toate că intrările de capital

străin aduc după sine o serie evidentă de avantaje, precum transferul și progresul tehnologic sau sporirea economică, este necesar să menționez că acestea pot pune și în pericol stabilitatea macroeconomică a statului și competitivitatea pe care acesta o are pe plan extern. Având în vedere cuantumul acestora, se stabilește dacă cuantumul acestora depășește capacitatea de absorbție pe care economia o posedă, astfel încât să nu se ajungă în situația în care economia riscă să se supraîncălzească iar moneda națională înregistrează o apreciere reală nesustenabilă iar cursul de schimb se îndepărtează de nivelul de echilibru stabilit.

Autoritățile statale se confruntă adeseori cu pericolul supraîncălzirii economiei ca urmare a fluxului de capital nou înregistrat, astfel încât sunt nevoite să adopte o serie de hotărâri dificile privind măsurile politicii monetare. Aceste noi decizii sunt analizate și în concordanță cu obiectivele economice propuse în respectiva țară, dar este necesar ca acestea să ia în calcul și regimul de curs de schimb, ceea ce a determinat influxul nou de capital, dar și constrângerile instituționale. În acest fel, principalele decizii sunt luate, din păcate, în condițiile unor informații incomplete sau care nu sunt pe deplin înțelese, mai ales atunci când vorbim de noi intrări de capital, moment în care este destul de dificil de stabilit caracterul acestora, dacă sunt tranzitorii sau susținute.

Un astfel de scenariu am descris și în figura 2.2. Atât vulnerabilitatea, cât și dezechilibrul macroeconomic pe care intrările necontrolate de capital le constituie pot crea crize cu efecte opuse, atât în ceea ce privește stabilitatea prețurilor, cât și a stabilității financiare dorite. În acest fel, chiar dacă autoritățile de supraveghere a politicii monetare se pot împotrivi o perioadă presiunii venite din cauza aprecierii monedei naționale, realizate de către aceste influxuri necontrolate de capital, imposibila trinitate¹ va angrena politica monetară în ceea ce putem numi un cerc vicios, ceea ce tot vor duce la o materializare a aprecierii monedei naționale.

Competitivitatea pe plan extern pe care țara o are se va deteriora treptat, timp în care importurile vor fi întreținute atât de creșterea puterii de cumpărare externe a monedei, cât și de creșterea cererii agregate rezultate ca urmare a intrării de capital străin. Dezechilibrul contului curent poate ajunge la un nivel nesustenabil, fapt care, alături de un eventual dezechilibru și în sectorul public, poate duce la scăderea încrederii pe care o au investitorii străini față de economia autohtonă, fapt care va duce inevitabil la viitoare scăderi și ieșiri de capital din economie. Istoria ne arată că magnitudinea pe care o are acest eveniment poate fi uriașă, depășind cu mult capacitatea statului de a redresa economia prin propria intervenție asupra pieței, concretizându-se ulterior într-o depreciere cu rol de corecție abruptă.

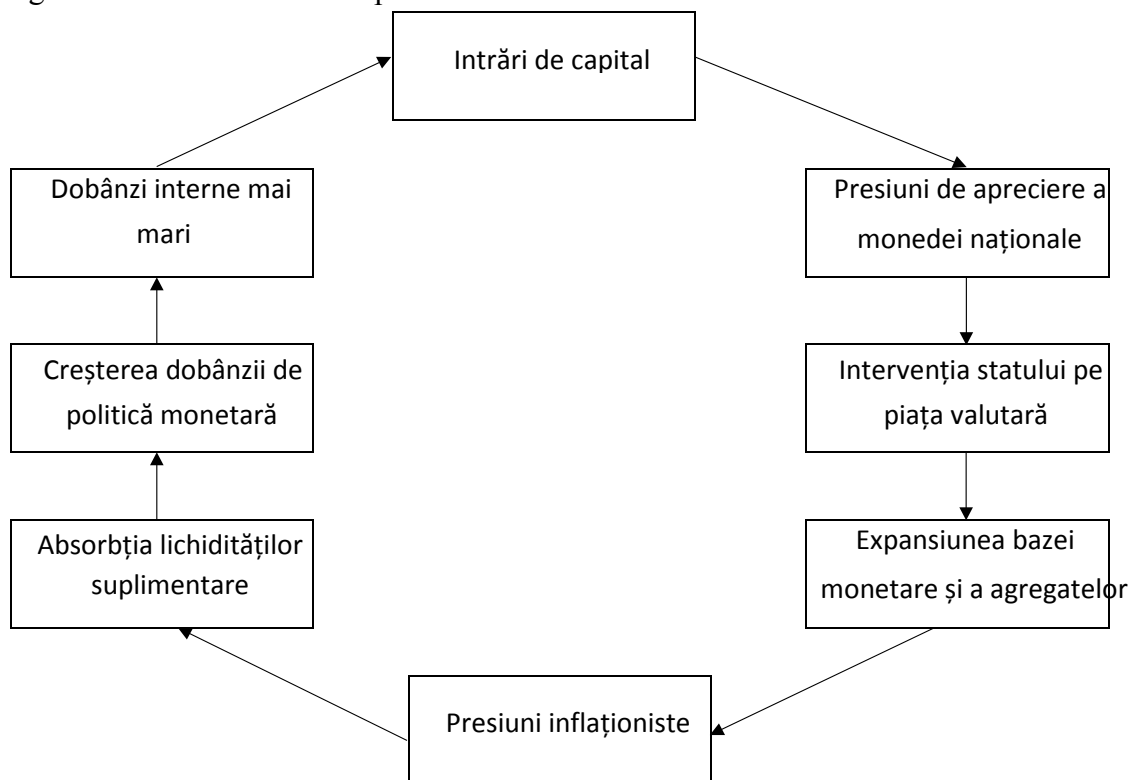
Cu alte cuvinte, statul ajunge în final să se confrunte cu ceea ce se numește o criză valutară. Ca o concluzie, este esențial ca statul să realizeze cât este de important să prezeve, în vremuri de expansiune economică, o oarecare capacitate de intervenție, atât în domeniul fiscal și salarial, cât și în cel monetar.

Modul prin care o depreciere abruptă a monedei are capacitatea să afecteze stabilitatea prețurilor este cât se poate de observabil, respectiv pe de o parte, prin majorarea prețurilor din import, cât și pe de altă parte, prin sporirea presiunilor inflaționiste. Evident este și răspunsul pe care îl oferă politica monetară, prin accentuarea restricțiilor din domeniul financiar-bancar,

¹ Reprezintă situația în care un stat este pus în postura de a alege dintre trei variante, respectiv libera circulație a capitalului, managementul unui curs de schimb valutar fix și autonomia pe care o posedă politica monetară. Aceasta este un concept pur teoretic deoarece în practică este posibilă coexistența a doar două dintre cele trei variante.

cea ce poate provoca o comprimare a cererii agregate, resimțirea stării de recesiune și creșterea pe termen lung a șomajului.

Figura 2.2 – Cercul vicios al politicii monetare



Sursa: realizat de către autor

Pentru a putea realiza o concluzie a acestui capitol, voi menționa că pe termen lung, incapacitatea de a menține o stabilitate financiară nu poate duce decât la o reparație a inflației. Acest fapt îl pot asemăna cu instrucțiunile standard de securitate efectuate la bordul aeronavelor, care menționează că, în cazul în care cabina se depresurizează, părintele trebuie să își pună masca de oxigen pe față, iar ulterior să îl ajute și pe copil. Stabilind constanța prețurilor pe termen lung ca și obiectiv fundamental al politicii monetare, este necesar ca banca centrală să ofere o atenție suplimentară stabilității financiare și evoluției generale pe care o au indicatorii macroeconomici. În caz contrar, avantajele dezinflației ar putea deveni, la un moment dat, nesustenabile.

2.2.2 Necesitatea ajustărilor structurale pentru o creștere sustenabilă

Principalul aspect care trebuie menționat în momentul în care amintim despre politicile economice care au un efect imediat, este acela că nu reprezintă un mod de creștere sănătoasă a economiei, deoarece acestea duc la rezultate pe termen scurt care modifică nivelul producției. Pentru a avea o creștere economică considerată a fi benefică, aceasta trebuie să fie în primul rând sustenabilă. Deoarece în esență creșterea economică reprezintă un proces care necesită un termen lung de realizare, aceasta are nevoie și de o serie de ajustări structurale care să fie corespunzătoare. Cu toate că, dacă se analizează dinamica producției în urma realizării unor ajustări structurale, aceasta va avea un trend descendent, pe termen lung, se pot pune bazele unei creșteri economice cu adevărat sustenabile.

Pentru a obține o creștere economică solidă, este necesară o abordare echilibrată care să îmbine o structură de stimulente adecvată cu stabilitatea macroeconomică, ținând cont de nivelul și calitatea capitalului și a forței de muncă disponibile și utilizate. De obicei, reformele structurale conduc la o structură mai bună de stimulente pentru dezvoltarea economică și contribuie la menținerea stabilității macroeconomice. Cu toate acestea, pe termen scurt, unele ajustări structurale pot avea costuri semnificative în ceea ce privește producția și, prin urmare, pot fi politici nedorite. Ca urmare, guvernele ar putea prefera să amâne implementarea acestor ajustări structurale și să aplice măsuri care să promoveze o creștere economică imediată, chiar dacă aceste măsuri nu sunt sustenabile pe termen lung. De obicei, în încercarea de a minimiza costurile pe termen scurt ale reformei, guvernele pot ajunge să ofere un sprijin ridicat, să prelungească perioadele de control al prețurilor și să întârzie procesul de privatizare. În plus, măsurile luate pentru a promova o creștere economică imediată pot distorsiona structura stimulentei și alocarea resurselor. În cazul măsurilor de stabilizare, o politică orientată pe termen scurt ar putea reduce scăderea ratei de ocupare a forței de muncă, dar va întârzia redresarea producției și va amplifica volatilitatea inflației.

În trecutul recent al României, politica economică a fost orientată în principal spre minimizarea costurilor pe termen scurt. S-a pus accent constant pe implementarea unor măsuri care să genereze rezultate rapide în domeniul producției. Ca urmare, măsurile reale de reformă care ar fi putut crea condițiile necesare pentru o creștere economică sustenabilă au fost amânate. Pe o perioadă de aproape zece ani, anumite sectoare ale economiei au fost finanțate prin intermediul subvențiilor, atât implicite, cât și explicite.

Comportamentele economice la nivel micro au fost ajustate astfel încât aceste distorsiuni ale stimulentei economice să fie internalizate. Această abordare a condus la o creștere economică sustenabilă între anii 1993 și 1996. În anul 1997, unele subvenții implicite au fost eliminate, însă ajustările structurale necesare pentru a asigura o structură de stimulente orientate spre o nouă creștere nu au fost realizate. Drept consecință, recesiunea a început din nou în 1997, continuând în anii 1998 și 1999.

Experiența României demonstrează faptul că stabilitatea economică nu poate fi susținută pe termen lung în absența ajustărilor structurale necesare. În 1994 și 1997 au fost inițiate două programe de stabilizare importante, însă ambele au eșuat în cele din urmă. Deși primele luni ale implementării acestor programe au fost promițătoare, lipsa unei restructurări semnificative în sectorul real a dus la erodarea progreselor realizate. Majoritatea oamenilor au recunoscut că structura industrială învechită era cea mai mare problemă a economiei, dar puține măsuri au fost luate pentru a o remedia. Proprietatea confuză și lipsa de ajustări structurale au permis răspândirea arieratelor de plată între întreprinderi și plăți de impozite, ceea ce a furnizat resurse financiare necesare pentru întreprinderile deficitare. Orice reducere a subvențiilor bugetare ca procent din PIB a fost înlocuită cu noi arierate la plata impozitelor, ceea ce a asigurat menținerea resurselor bugetare furnizate prin bugetul public la un nivel stabil.

Pentru a realiza tranziția la economia de piață și pentru a deveni membră a Uniunii Europene, România a fost nevoită să îndeplinească o serie de condiții politice, sociale, juridice și economice. Din punct de vedere economic, principalul obiectiv a fost acela de a dezvolta o economie modernă și performantă. Performanța economică a fost măsurată prin ritmurile de creștere în termeni reali.

2.3 Politica monetară și procesul inflaționist

Atunci când se dorește realizarea unei evaluări a politicii monetare în perioada tranziției este necesar să se analizeze principalele provocări cu care ne-am confruntat odată cu schimbarea generală a orientării economice a României odată cu începutul lui 1990. Impedimentele cu care s-a confruntat România în parcursul său de constituire a unei economii de piață funcționale nu a reprezentat doar un caz izolat, ci acestea s-au regăsit, la diferite intensități, în totalitatea țărilor Europei Centrale și de Est. Cu toate că, în anumite privințe, măsurile luate de către Banca Națională a României au putut fi considerate ca fiind contrare intereselor generale referitoare la starea economiei și a socialului colectiv, analizând mult mai atent datele, se poate observa concordanța acestora cu obiectivele politicii monetare pe termen mediu și lung.

Stabilirea politicii monetare pe coordonate într-un mod prudent era imperios necesară în situația în care totalitatea structurii economice a României, pe lângă faptul că nu avea capacitatea de a răspunde unei nevoi economice într-un mod real, nu permitea nici absorbția excesului monetar existent creat în 1990 fără a produce efecte inflaționiste. Această nouă masă monetară creată cu scopul de a îmbunătăți într-o mai mare sau mai mică măsură standardul de viață al populației, puternic influențat de politica privind rambursarea în totalitate a datoriei externe adoptată de regimul Ceaușescu la începutul anilor '80. În conjunctura abandonării mecanismelor de administrare și reglare a comerțului exterior, fapt întâmplat la începutul anului 1990, și a existenței unui curs valutar supraapreciat, cererea agregată în exces s-a stabilizat cu prețul degradării proeminente a balanței de plăți și al epuizării rezervei naționale de valută, oferind băncii centrale (constituită *de facto* în luna decembrie 1990 și *de jure* în mai anul următor, moment în care procesul deja s-a consumat) un context nefavorabil de a se afla, care a și pus-o în situația dificilă de a restabili un echilibru pe plan extern.

Datorită faptului că vechiul sistem al prețurilor, cu un caracter administrativ pronunțat, a reprezentat după revoluție o încălcare indiscutabilă a principiilor fundamentale ale economiei libere, deoarece împiedica alocarea echilibrată a resurselor existente, a fost necesară efectuarea liberalizării prețurilor, ca un prim pas spre desprinderea de trecut și a sa economie socialistă.

2.3.1 Cauze privind persistența fenomenului inflaționist în România postcomunistă

O primă caracteristică fundamentală în ceea ce privește procesul reformei României imediat după căderea regimului comunist a fost reprezentată, cel puțin în primă instanță, de către **asigurarea stabilității politice și sociale din cadrul statului**, pe fondul riscurilor survenite ca urmare a evenimentelor din decembrie 1989 și a cadrului nefavorabil pe plan internațional.

Dacă amintim despre prioritatea acordată stabilității sociale și politice, România a urmărit cu maximă consecvență menținerea unei stabilități interne, obiectiv care poate fi cu siguranță justificat, mai ales dacă avem în vedere manifestațiile, uneori chiar tulburările și războaiele civile, din proximitatea noastră geografică. Prin adoptarea, în decembrie 1991, a noii noastre Constituții, s-au pus bazele a ceea ce astăzi considerăm obiectivul prioritar al acelui moment, respectiv existența pluralismului politic, a economiei de piață funcționale și în special, a consacării pentru generații a democrației. Pe plan social-economic, s-a ales efectuarea unei strategii de reformă graduală, subordonată, în special, obiectivului amintit anterior, de stabilitate totală a țării. Atât Guvernul, cât și Parlamentul care au rezultat în urma alegerilor din 20 mai 1990 (considerate a fi primele alegeri libere de după al

Doilea Război Mondial), au considerat că printr-o trecere graduală a economiei centralizate la cea de piață se vor reduce semnificativ costurile sociale în ceea ce privește tranziția, cel puțin pe o perioadă scurtă de timp, astfel putând a se menține o stabilitate internă pentru populație.

Observând alegerile făcute atunci, nu putem spune chiar că o astfel de strategie a fost una ideală, deoarece tranziția graduală a prelungit și mai mult perioada de declin economic în care se afla România, cu un bineînțeles impact asupra societății. Pe lângă acestea, trebuie adăugată și neîncrederea generală cu care România s-a confruntat din partea mediului politic occidental, cât și a oamenilor de afaceri, din cauza evoluției ezitante pe calea reformelor care s-au efectuat. Deseori, inițiativele politice economice au realizat un întreg cerc vicios, respectiv au fost luate măsuri care vizau în mod special gestionarea și depășirea crizei, adică evitarea unui faliment economic, fapt care a dus la transmiterea unor semnale de instabilitate pe plan extern, lucru care a dus la o întârziere și mai mare a ajutorului venit din Occident pentru evitarea crizei.

Experiența primului deceniu de tranziție ne arată că în România, obiectivul de stabilitate politică, care de altfel era la fel de prioritar și necesar, a fost realizat cu prețul amânării sau chiar ignorării reformelor în economie, fapt care a dus la o accentuare a costurilor pe care statul le-a suportat și la o scădere importantă a resurselor care puteau fi atrase din exterior.

O altă caracteristică cu care România s-a confruntat în parcursul acesteia prin reformă și tranziție a fost reprezentată către **structurile economice absurde**. Tipul de model economic care se baza pe conducerea centralizată, considerat element principal al regimurilor totalitare, impune o evoluție proprie a echilibrelor de ordin macroeconomic. Un aspect indispensabil în acest model îl constituie chiar controlul pe care autoritățile îl au în mod direct asupra fluctuațiilor și mărimii prețurilor, salariilor, serviciilor și monedei. Foarte multe mecanisme de control și redistribuire, atât bugetare, cât și extrabugetare, erau folosite pentru modificarea prețurilor și a costurilor, mulțumită dinamicii existente între diferite sectoare ale economiei, și în special a influenței pe care o exercita sectorul extern. Cu toate acestea, în practică, lucrurile nu au decurs în acest fel. Influența directă a autorităților înspre procesele economice, cu precădere în sfera cererii și a ofertei de bunuri și servicii, nu a dus la o dinamică durabilă și echilibrată a evoluției economice, axată pe cererea, determinată în mod endogen¹ (Zaman & Georgescu, 2015), consumatorilor de bunuri și servicii, iar în ultimă instanță, a populației. În ceea ce privea oferta de bunuri, aceasta era determinată de planul național, astfel ținea seama în mod principal de planificarea dezvoltării sectoriale a economiei, și într-o mai mică măsură de nevoile consumatorilor.

Diferența constantă și tot mai evidentă dintre oferta generală și cererea agregată a constituit gradual un dezechilibru considerabil al economiei planificate. În perioada 1950 – 1989, producția României s-a majorat de 19 ori, în timp ce consumul a crescut cu numai 8,5 ori, iar nivelul veniturilor reale de doar 6,4 ori (Isărescu, 2009). Rezultatele induse de aceste stări erau reprezentate de un dezechilibru din punct de vedere extern, existența pe piața autohtonă a supraproducției mărfurilor, în special a bunurilor de consum, și mai ales, a inflației reprimată. Luând în considerare prețurile din acea perioadă, majoritatea acestora erau afectate

¹ Potrivit teoriei regionale, factorii de creștere economică endogeni sunt rezultați și dezvoltați în cadrul zonei respective, ducând astfel la un proces de auto-dezvoltare, respectiv prin apariția antreprenorilor locali, resurse locale utilizate pentru dezvoltare și mulți alți actori locali care au rolul de a determina un proces constant de dezvoltare și inovare a rețelei locale, precum economia, educația, etc.

de subvenții majore din partea statului, de diferite impozite și transferuri, iar toate acestea duceau la o îndepărtare de funcționalitatea și definiția generală a prețurilor, așa cum erau acestea catalogate pe plan mondial.

Deficitul extern în acea perioadă a constituit o modalitate suplimentară de majorare a resurselor interne cu scopul de a asigura structura internă a cererii agregate. Scăderea eficacității utilizării resurselor în economie, îmbinată cu un mediu economic tot mai restrictiv, a dus ca la începutul anilor '80, deficitele externe să se acumuleze și să devină un întreg dezechilibru la nivel extern substanțial. Organizarea comerțului exterior în perioada 1980-1989 este expresivă pentru ceea ce a reprezentat modelul de politică economică axat, în mod special pe rate ridicate ale investițiilor. O ultimă caracteristică semnificativă pe care o putem analiza atunci când dorim să observăm aspectele care au dus la starea deplorabilă în care se afla România în 1990 o reprezintă chiar **plata datoriei externe**. Aspectul balanței de plăți de la începutul lui 1980, care de altfel a și condus la dorința de lichidare a datoriei externe, în martie 1989, nu constituie în totalitate un motiv pentru a putea spune că dezechilibrul extern ar fi putut fi înlăturat. Acesta chiar a continuat să existe o perioadă lungă de timp, sub o formă mai mult sau mai puțin latentă. Luând în considerare organizarea producției efectuate în România acelei perioade, asemănătoare cu un deficit de cont curent¹, altfel spus, ar fi fost o relație pe termen lung, a resurselor externe nete și a cererii interne, dependentă de acestea. Având în vedere condițiile efectuării liberalizării prețurilor după 1990, deficitul extern a avut capacitatea să se reinstaleze aproape instantaneu.

În acest fel, în urma abandonării vechiului sistem de conducere centralizat, țara noastră a suferit de două dezechilibre majore de ordin macroeconomic, pe de o parte, cel structural, și pe cealaltă parte, al balanței de plăți. Pot să menționez că primul dintre ele era manifest, iar cel din urmă a fost reprimat temporar.

2.3.2 Analizarea dezechilibrului structural între cerere și ofertă agregată

Programul privind stabilitatea macroeconomică și-a făcut simțită prezența în anul 1991, iar pentru elaborarea acestuia, autoritățile române au stabilit principalele dezechilibre din economia aceluia moment. Așa cum am prezentat anterior, unul dintre primele dezechilibre identificate în anii '80, îl reprezintă dezechilibrul structural existent între cererea la nivel agregat și oferta totală. Incapacitatea aceluia sistem de economie centralizată de a utiliza într-un mod eficient resursele disponibile au făcut ca dinamica nivelului producției să rămână scăzută, până la finele deceniului respectiv. Capacitatea de producție a întreprinderilor a scăzut gradual, fiind preponderent influențată de uzura tehnică și morală a utilajelor folosite, în contextul în care majoritatea importurilor de materiale tehnologice au fost sistate în România cu scopul achitării datoriei externe. În anii 1988 și 1989, PIBul a înregistrat scăderi de 0,5 la sută, respectiv 5,8 la sută (Isărescu, 2009). Trendul acesta a continuat și în primii ani de după revoluție, necesitând o atenție sporită asupra politicii economice privind stabilizarea macroeconomică, într-o manieră concisă, cu scopul de a minimiza costurile astfel încât să poată fi efectuate politicile de reformă într-un mod optim.

Într-o viziune de ansamblu, odată cu încetarea acordării de către stat a subvențiilor, inflația corectivă nu a mai reprezentat factorul principal al dinamicii prețurilor, însă, până în punctul ca

¹ Deficitul de cont curent reprezintă un indicator utilizat cu scopul de a măsura nivelul comerțului pe care o țară îl efectuează. Acesta este utilizat cu scopul de a observa dacă nivelul bunurilor și serviciilor importate se află la cote mai ridicate decât cel al bunurilor și serviciilor exportate.

cererea agregată să modeleze nivelul ofertei de bunuri și servicii din economie, inflația nu a încetat să își facă simțită prezența în acei ani.

2.3.3 Procesul inflaționist în România și efectele sale

Inflația, analizat nu atât ca proces *ex post*, ci ca un fenomen perceput de către totalitatea agenților economici, unde putem include și populația, care are loc în intervalul de timp apropiat, prezintă o serie de caracteristici care, variind de la o țară la alta și de la o perioadă la alta, în funcție de nivelul de liberalizare al prețurilor la care se află. În România, inflația, care a fost în toată această perioadă (1990-2004) asimetrică, respectiv prețurile și salariile nu au avut o dinamică asemănătoare, a lăsat în urmă efecte dramatice asupra întreprinderilor, statului și în special, asupra românilor. Intuind efectele nocive pe care inflația le are asupra dezvoltării economice, comportamentului consumatorilor, a veniturilor și, în special, asupra politicii macroeconomice, Banca Națională a României a prezentat în numeroase sesiuni că, peste un anumit prag, inflația reprezintă unul dintre cele mai dăunătoare fenomene, care are capacitatea să se resimtă atât în plan economic, cât și social. Din punct de vedere social, inflația rapidă și galopantă erodează economiile populației, în special atunci când acestea nu sunt protejate de către rate ale dobânzilor ajustate corespunzător. Aceasta are tendința de a afecta cu precădere segmentul de populație care are un nivel al veniturilor fix, precum pensionarii, beneficiarii ajutoarelor sociale, bursierii, comparativ cu celelalte categorii de persoane, respectiv salariații, proprietarii, liber-profesioniștii sau acționarii, ale căror venituri reușesc să se mărească cu un nivel apropiat de cel al inflației, dar într-un timp mult mai lent.

Din cauza faptului că inflația produce o serie de incertitudini cu privire la evoluția acesteia, în mod natural se provoacă o redistribuire a veniturilor între diferiții membrii ai societății, fără a exista temeiul că cei care sunt beneficiarii acestei schimbări ar merita acest privilegiu, sau cei care suferă pierderi, ar fi făcut ceva în această privință.

România a perceput diferit consecințele inflației în această perioadă de reformă parcursă. Lipsa unor posibilități de a își proteja în mod efectiv activele financiare, (menționez că în acea perioadă populația era creditoare față de sistemul bancar autohton), astfel încât, la finalul anului 1993, majoritatea românilor au înregistrat pierderi semnificative de capital. Excedentul de masă monetară deținut de populație a constituit în mod direct o majorare a ratei inflației în acel moment. Dacă observăm trendul pe care l-au avut dobânzile practice pentru depozite, putem spune cât se poate de clar că acestea au fost negative, nesustținând puterea de cumpărare a economiilor după maturitatea soldului. Pe lângă toate acestea, oamenii au pierdut din capacitatea de cumpărare a leului și datorită diminuării valorii reale a acestuia.

Bibliografie

- Rădulescu, E. (1999). Inflația, marea provocare (Vol. 27). București: Editura Enciclopedică.
- Văleanu, I. N. (1992). Istoria gândirii economice. București, România: Editura didactică și pedagogică.
- Smith, A. (2011). Avuția națiunilor. (S. D. Cătălin Muraru, Ed.) București, România: Publica.
- Volcker, P. (28 decembrie 1983). We Can Survive Prosperity, Remarks at the Joint Meeting of the American Economic Association. San Francisco: American Finance Association .
- Greenspan, A. (2002). Transparency in Monetary Policy. Federal Reserve of St. Louis Review.

- Bernanke, B. (15 noiembrie 2005). Statement of Ben S. Bernanke before the Committee on Banking, Housing, and Urban Affairs United States Senate., (pg. 2-4).
- Isărescu, M. (2009). Contribuții Teoretice și Practice în Domeniul Politicilor Monetare și Bancare (Vol. 1). (M. Dobre, Ed.) București, România: Editura Academiei Române.
- Zaman, G., & Georgescu, G. (2015). DEZVOLTAREA ECONOMICĂ ENDOGENĂ LA NIVEL REGIONAL. CAZUL ROMÂNIEI. (V. Ioan-Franc, Ed.) București, România: Editura Expert, pp 30-40.
- Suta Selejan, S. (1997). Doctrină Economică - O Privire Panoramică - . București: Editura Eficient, pp 114.
- *IPC - Serie de date anuale.* (2023, Ianuarie 17). Preluat de pe Institutul Național de Statistică: <https://insse.ro/cms/ro/content/ipc-serie-de-date-anuala>, accesat la data de 2.04.2023.

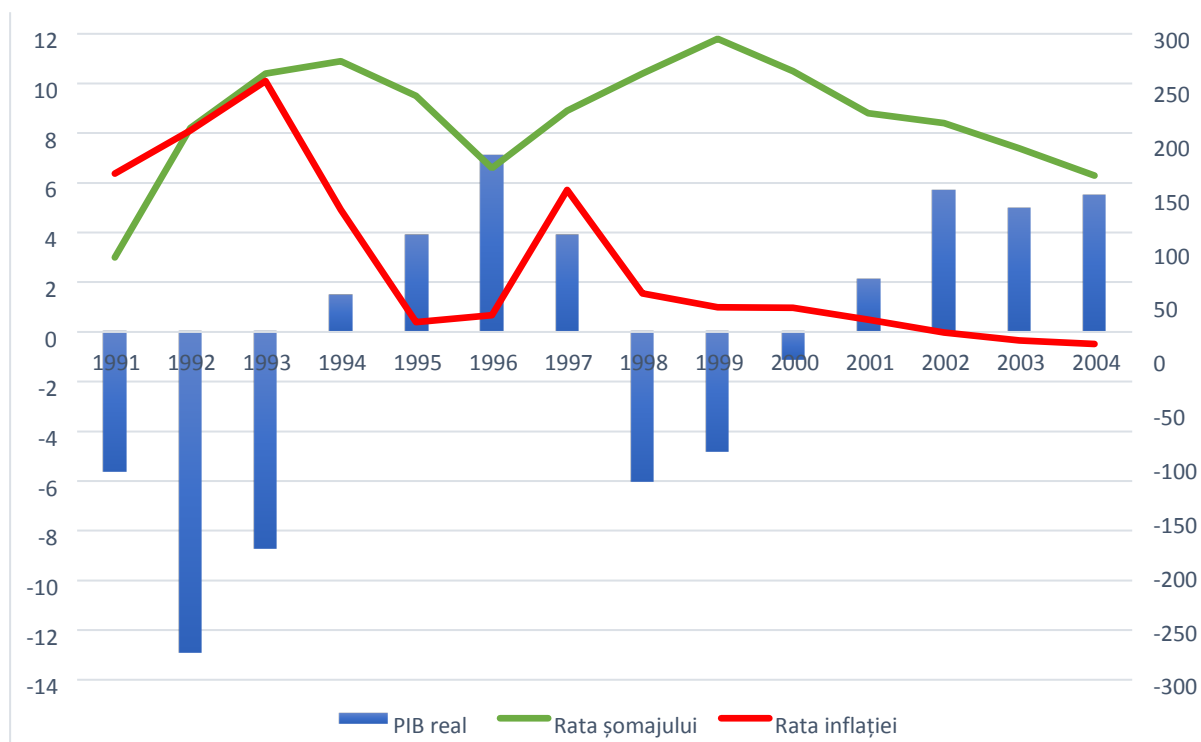
Secțiune de grafice și anexa

Anexa 1 Totalitatea activelor financiare deținute de către populație

Denumirea indicatorilor (mil. ROL)	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Masa monetară în sens larg-total	513	1.033	1.856	4.472	10.649	18.278	30.335	62.150	92.530	134.123
Masa monetară în sens restrâns	249	696	1.028	2.231	4.534	7.083	11.174	18.731	22.110	29.669
Numerar în afara sistemului bancar	92	176	411	1.049	2.201	3.760	5.383	9.200	11.525	17.372
Disponibilități la vedere	157	520	617	1.182	2.333	3.323	5.791	9.531	10.585	12.297
Cvazi bani	264	337	828	2.241	6.115	11.195	19.161	43.419	70.420	104.454
Economii ale populației	249	262	409	646	2.728	5.136	8.808	20.166	30.967	39.238
Depozite în lei pe termen și condiționate	-	35	87	299	1.029	1.927	3.267	5.567	9.252	14.734
Depozite în valută ale rezidenților	15	40	332	1.296	2.358	4.132	7.086	17.686	30.201	50.482

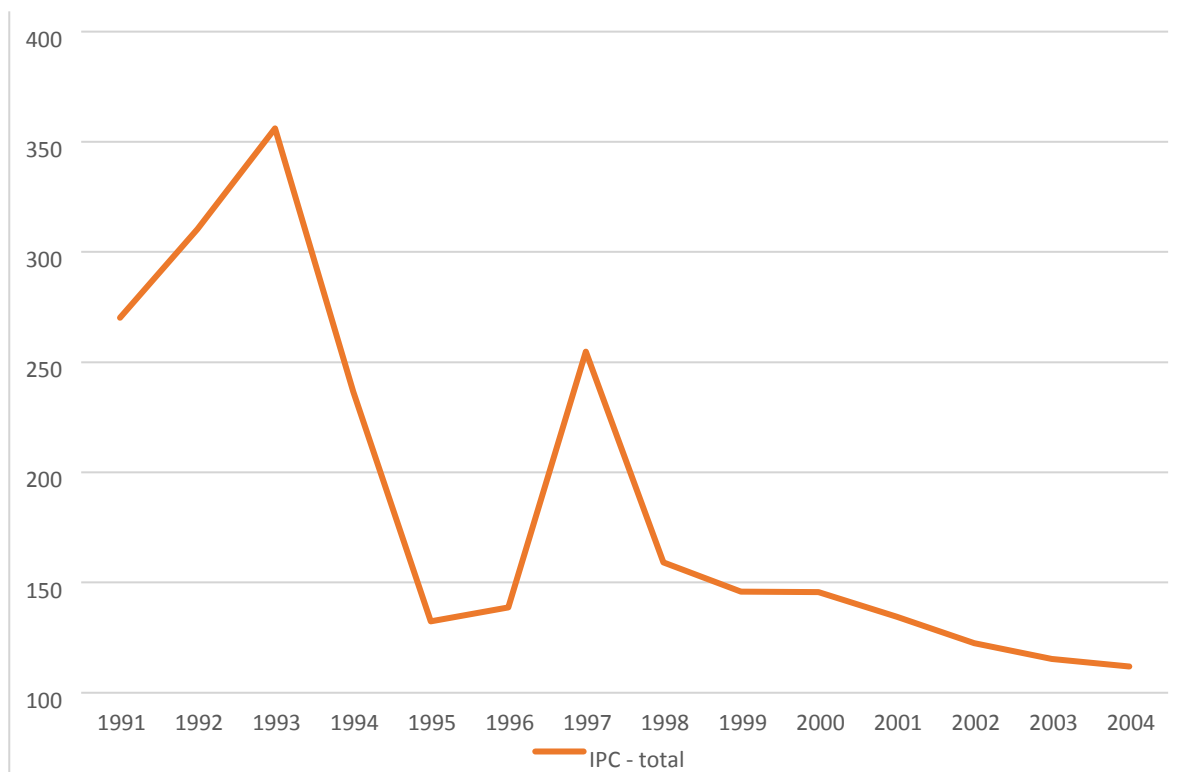
Denumirea indicatorilor (mil. ROL)	2000	2001	2002	2003	2004
Masa monetară în sens larg-total	18.506	27.051	37.371	46.074	64.462
Masa monetară în sens restrâns	4.633	6.431	8.831	11.326	15.288
Numerar în afara sistemului bancar	2.574	3.564	4.558	5.798	7.465
Disponibilități la vedere	2.059	2.867	4.273	5.528	7.824
Cvazi bani	13.873	20.620	28.541	34.748	49.174
Economii ale populației	4.455	6.371	8.889	9.959	13.616
Depozite în lei pe termen și condiționate	1.932	2.671	4.970	7.674	12.094
Depozite în valută ale rezidenților	7.486	11.578	14.681	17.116	23.464

Anexa 2 Comparație între PIB, Inflație și Șomaj între 1990 – 2004



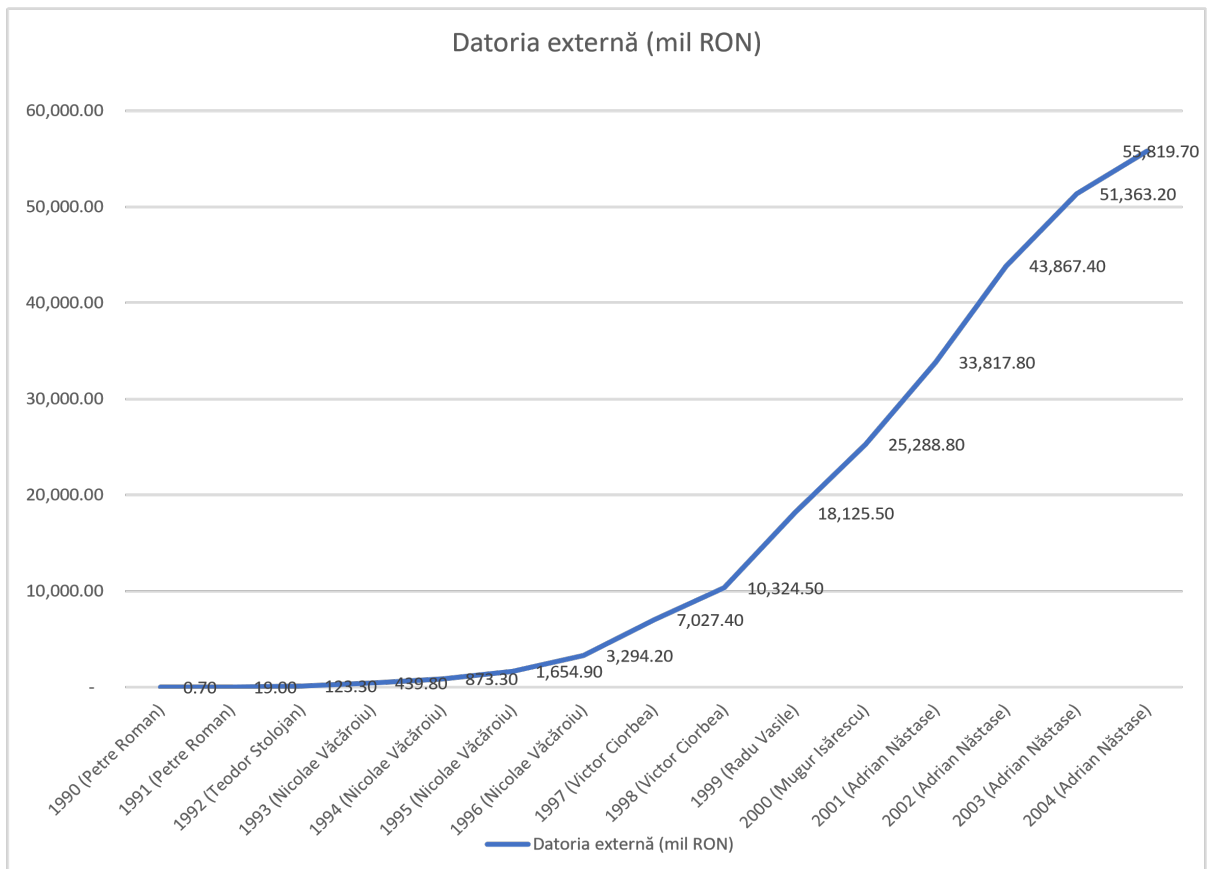
Sursa : Institutul Național de Statistică

Anexa 3 Evoluția prețurilor de consum



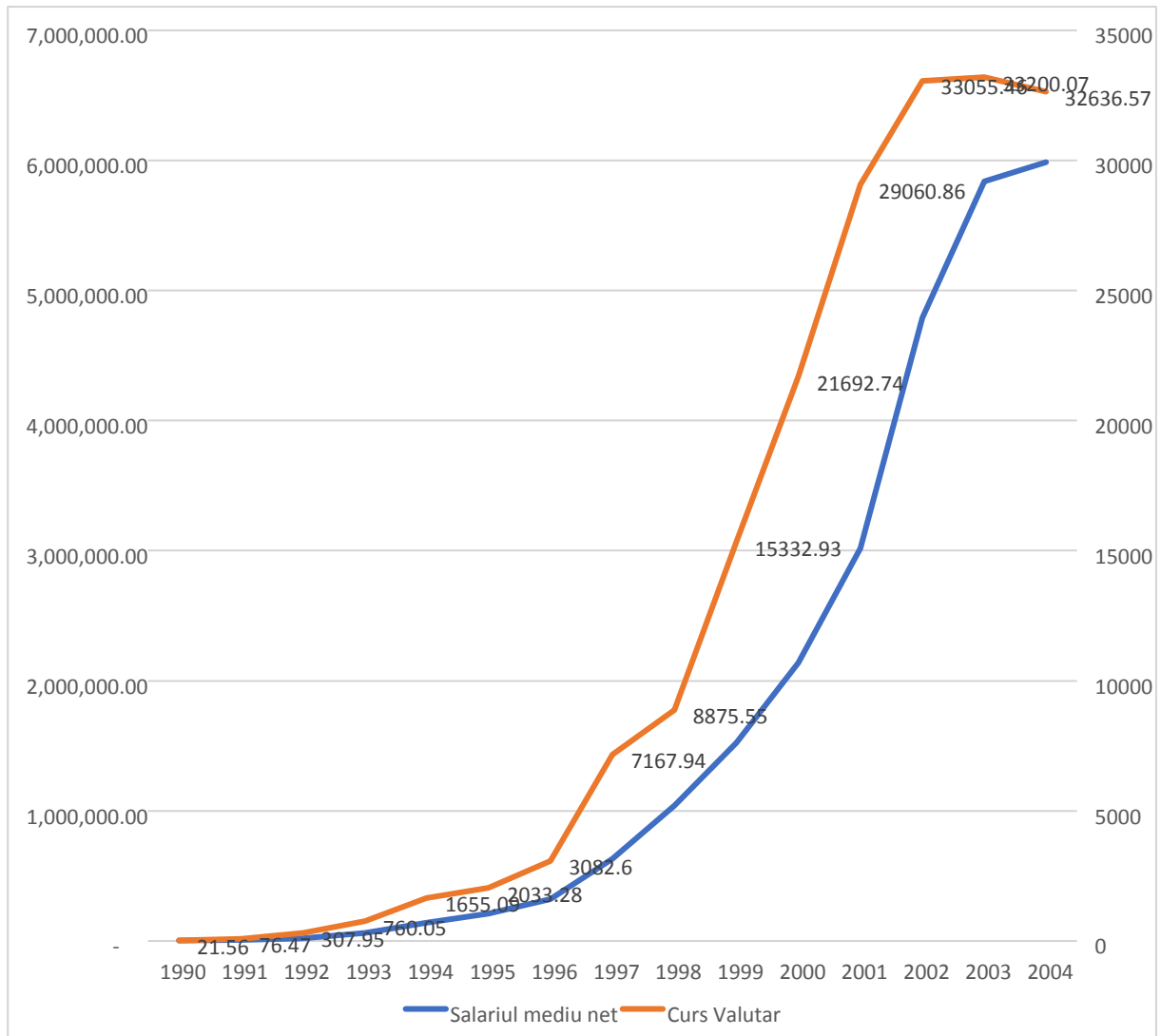
Sursa : Institutul Național de Statistică

Anexa 4 – Evoluția datoriei externe a României



Sursa : Institutul Național de Statistică

Anexa 5 – Evoluția Dobânzii de referință BNR și a cursului valutar



Sursa : Institutul Național de Statistică

Activitatea de creditare prin intermediul instituțiilor non-bancare

RĂDUCU MIHAELA ANA MARIA⁸⁹

Facultatea de Economie Teoretică și Aplicată

Scurtă istorie a activității bancare

Marii economiști și istorici atestă faptul că sistemul bancar pe care îl vedem astăzi s-a născut în timpul civilizației sumeriene, odată cu apariția banilor și a templelor care aveau statutul de bancă, în interiorul acestora se depuneau sumele deponenților sub supravegherea bancherilor, cărora le ofereau de asemenea sume de bani sub forma de dobândă.

În Grecia Antică (sec. al VII î.Ch) sistemul bancar s-a format în urma dezvoltării comerțului favorizat de Marea Mediteraneană și a introducerii monedelor bătute în circuitul economic. Principala activitate a băncilor grecești era de a plăti cheltuielile din sector public cu banii impozitați. În aceeași perioadă, în Roma apăreau tot mai mulți bancheri din Grecia ce se ocupau de schimbul valutar. Existau și bancheri romani, cu un statut social mai ridicat, erau responsabili de întreaga operațiune bancară.

În perioada următoare, Evului Mediu și al Renașterii (sec. VII-XI), deși activitățile comerciale erau în plină amploare datorită interacțiunilor economice cu Europa, activitatea bancară nu le mai câștiga încrederea cetățenilor, până și religia creștină susținea că nu ar trebui să se perceapă dobânzi din „comerțul cu bani”.

Odată cu trecerea timpului (sec. XVII-XVIII) și extinderea ideilor bancherilor se remarcă progrese și în Nordul Europei, eminate în Țările de Jos, Germania, Anglia și Suedia. De la revoluția industrială din acea perioadă și întărirea relațiilor bancare, începe formarea ideologiilor sistemului bancar modern.

Din secolul al XIX-lea, funcțiile băncilor s-au sporit datorită intensificării monedei scripturale, dezvoltarea economiei generale și a comunicării statelor în regim capitalist, dar și atingerea schimburilor la nivel național și internațional.

Pentru o mai bună gestionare a situațiilor monetare, a fost formată Banca Centrală, iar sistemul bancar s-a împărțit pe două categorii: Banca Centrală, singura ce are dreptul să emită bani, și celelalte celorlalte instituții bancare.

În zilele noastre, sistemul bancar urmărește fundamentul rezervelor fracționare, principiu ce oferă oportunitatea de a încasa depozite și a oferi credite cu o parte din sumele depozitate. (Căpraru B., 2010. *Activitatea bancară*. Sisteme, operațiuni și practici. București. Editura C.H. Beck)

Cum este și necesar, fiecare stat are propria bancă națională și propriile sucursale, care își formează organizarea în funcție de sprijinul „băncii-mamă”, de exemplu în România este Banca Comercială Română (BCR). Acest statut a fost înființat cu scopul ca banca respectivă să analizeze bilanțul pasiv și să reglementeze posibilele crize ale sucursalelor. Oricât de gravă ar fi situația vreuneia, nu își poate pune bazele doar în „banca-mamă”, deoarece

⁸⁹ raducumihaela22@stud.ase.ro

implicarea ei este limitată din punct de vedere al capitalului pe care îl poate investi. Astfel se sporește și determinarea fiecărei sucursale de a-și structura și stabili finanțele într-o economie reală. (Barbu T., Boitanu I., 2020. *Băncile în economia globală: evoluții, provocări, perspective*. București. Editura ASE)

Într-un final, activitatea esențială a băncilor comerciale este de a atrage depozite și de a acorda credite, în comparație cu Banca Centrală, singura ce poate emite bancnote și monede.

Sistemul bancar din România

Recent ieșit dintr-o criză financiară și o situație pandemică gravă, sistemul bancar românesc înregistrează rapoarte pozitive ale finanțării economice atât în anul 2021, cât și în anul 2022. În 2022 s-a remarcat prin procentul de 14,23% al avansului activelor bancare și de 13,9% al economisirilor că sistemul încă este stabil și bine funcțional. Dar pentru îmbunătățirea economică a României se dorește apropierea de media europeană a gradului de intermediere financiară, care este de 92%, și bineînțeles forma de incluziune financiară europeană, în procent de 95%. (Asociația Română a Băncilor, Sistemul bancar din România. [online] Disponibil la: <https://www.arb.ro/despre-arb/sistemul-bancar-din-romania/sistemul-bancar-din-romania/> [Data accesării : 1.04.2023])

Asemenea statelor din zone euro, de-a lungul evoluției economice, sistemele bancare au avut de suferit, și pentru a preveni apariția crizelor financiare au fost înființate o bancă centrală, bănci comerciale și instituții parabancare. (Nistor S., II., 2018., *Banking - suport de curs*, ELR0326 *Banking*. [online], Universitatea Babeș-Bolyai. Disponibil la: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiL5abO0Yz-AhXM_7sIHRzrBtgQFnoECA4QAQ&url=https%3A%2F%2Fcloud1.elearning.ubbcluj.ro%2Fpluginfile.php%2F15560%2Fcourse%2Foverviewfiles%2FSuport%2520Curs%2520Banking.pdf%3Fforcedownload%3D1&usq=AOvVaw1H7Zs5LeGbVg1WM3UmXAAr [Data accesării: 1.04.2023])

În sistemul nostru au o legătură strânsă și urmăresc același obiectiv următoarele instituții:

- Banca Națională a României – urmărește stabilitatea financiară și este singura instituție autorizată să emită însemne monetare, monede și bancnote, responsabilă de aplicarea politicilor monetare și ale cursului de schimb, controlarea sistemelor de plăți, stabilește regimul valutar și gestionează rezervelor valutare internaționale ale României.
- Fondul de Garantare a Depozitelor Bancare – se ocupă de restituirea depozitelor depunătorilor în cazul în care banca se află în risc de faliment, în astfel de situații mai poate lua statutul de administrator special, interimar sau lichidator.
- Biroul de Credit – pune la dispoziție date reale și concrete referitoare la persoanele fizice care au luat credite, au abordat sistemul de leasing, au beneficiat de asigurări în situațiile în care nu-și mai puteau plăti creditele. Printre altele se mai ocupă și de reducerea fraudei și protejarea creditorilor, scoring și oferă consiliere financiar-bancară.
- Societatea de Transfer de Fonduri și Decontări – este furnizorul de servicii din domeniul facturării către BNR, Trezoreria Statului și plăți interbancare. Alte administrări pe care le are sunt Casa de Compensare Automată, denumit și

SENT, sistemul ReGIS și SaFIR, activitatea acestora se concentrează în domeniul decontărilor.

- Centrala Incidentelor de Plăți – reprezintă instituția care intermediază procesul activităților desfășurate cu instrumente de plată, precum cecurile, biletele de ordin sau cambiile, și se asigură că acestea nu sunt pierdute sau furate.
- Centrala Riscurilor de Credit – au în vedere doar înregistrarea datelor debitorilor ce au obținut credite în valoare de peste 20.000 lei și sunt foarte atenți la fraudele cu carduri.
- ROMCARD – își îndreaptă atenția spre tranzacțiile naționale și internaționale cu carduri bancare și actualizează bazele de date și oferă servicii de E-Commerce băncilor ce au implementat această formă de comerț electronic. (Asociația Română a Băncilor, *Sistemul bancar din România*. [online] Disponibil la: <https://www.arb.ro/despre-arb/sistemul-bancar-din-romania/> [Data accesării : 1.04.2023])

Instituțiile Financiare Nebancare

Instituțiile Financiare Nebancare (IFN) sunt entități existente în industria financiară din 1960, originare în India, care acordă servicii financiare ce nu se intersectează cu serviciile bancare generale. (Advertorial, Cum și de ce au apărut IFN-urile?, *Historia*, [online] Disponibil la: <https://historia.ro/sectiune/general/cum-si-de-ce-au-aparut-ifn-urile-2237186.html> [Data accesării: 1.04.2023]) În urma crizei financiare, oamenii aveau nevoie încontinuu de fonduri, situație oportună intermediarilor financiari să-și dezvolte afacerile de lichidare, prin canale diferite de cele bancare, cunoscuți mai apoi ca făcând parte din sistemul shadow banking. Pentru a reuși să fie și integrate în economia reală, au fost recunoscuți ca „prestatori de servicii financiare”, entități ce satisfac solicitările de credite ale întreprinderilor sau instituțiilor publice cu un minim de efort.

Corespunzător abordărilor oficiale cu privire la funcțiile inițiale conceptului de shadow banking, reiese că operau în afara sistemului bancar clasic:

- Primeau finanțări,
- Efectuau schimburi ale lichidității,
- Autorizau transferuri cu mare risc de credit,
- Sporeau efectul de levier. (Barbu T., Boitanu I., 2020. *Băncile în economia globală: evoluții, provocări, perspective*. București. Editura ASE)

Din punct de vedere economic, IFN-urile se pot clasifica în funcție de gradul de risc pe piață sau a aplicării „regulii de aur”, cu privire la maturitatea activelor și pasivelor. Prin această regulă se poate gestiona situația finanțelor dacă se respectă ca activele fixe să aibă întotdeauna o garanție din capitaluri proprii și datorii pe termen lung, iar activele circulante să poată fi acoperite de datoriile pe termen scurt. Rezultatul acestei reguli este capitalul de lucru și este realizat doar dacă indicele nevoilor temporare, adică activele circulante, depășește valoarea datoriilor pe termen scurt. (Guda I., 2018. Pierderea independenței financiare. [online] Disponibil la: <https://iancuguda.ro/contributii-editoriale/pierderea-independentei-financiare/> [Data accesării: 1.04.2023])

În funcție de clasificarea juridică, ele pot fi:

1. Instituții financiare nebankare – pot doar să ofere credite, nu și să primească depozite,
2. Instituții de credit – sau așa zisele „bănci”, acceptă depozite și oferă și credite,
3. Prestatorii specializați de servicii de plată – oferă se asigură de îndeplinirea plăților altor instituții de credit,
4. Instituțiile de investiții colective – ajută la strângerea fondurilor de pensii,
5. Firmele de investiții – menține cursul economiilor și al investițiilor.

Dar la fel ca orice sistem financiar, IFN-urile joacă un rol în economia reală, activitatea lor fiind aceea de a oferi credite. Portofoliul de acordare al unui IFN este foarte larg, acceptă solicitări pentru orice fel de credite, atât din partea societăților de credit ipotecar, cât și din partea celor de leasing. (Diaconu R., 2011. *Instituții financiare nebankare*. București. Editura C. H. Beck)

Odată cu extinderea și interesul societății despre conceptul de IFN, s-au implementat legi care să asigure fermitatea operațiunilor de creditare și să evite pe cât posibil riscurile, în definitiv fraudarea. Potrivit art. 5 lit. b) al Legii IFN, toate activitățile din cadrul instituțiilor financiare nebankare, indiferent că sunt organizate ca societăți comerciale sau asociații, sunt coordonate de un grup format din directori și membrii directoratului. Pentru modelul IFN-ului constituit în sistem unitar, puterea este decisă conform hotărârilor consiliului administrativ, comparativ cu sistemul dualist, unde alegerile se fac de către consiliul de supraveghere. Adunarea generală a asociațiilor și administratorilor au drept de vot cu privire la societățile comerciale, dar în regimul de asociație, singurele schimbări apar la înlocuirea administratorilor cu adunarea consiliului director. Obiectivele IFN-urilor sunt gestionate în colaborare cu specifice comitete. Comitetul înființat pentru o societate pe acțiuni se preocupă de candidații pentru posturile din conducere, domeniul de payroll și audit. Activitățile comitetului unei societăți comerciale, diferită față de cea pe acțiuni, nu sunt la fel de elaborate, concentrându-se pe înscrierea în registrul de evidență.

Pe scurt, existența tuturor acestor departamente este rezumată la identificarea modalităților de administrare a riscurilor. Prin aceste riscuri se înțelege valoarea unui raport între profitul țintit și amenințările ce pot apărea în cursul desfășurării activităților.

Rapoartele negative consacră situația patrimonială și prestigiu instituțiilor, așa cum este redat în art. 89 alin (2) al Regulamentului IFN, riscurile întâlnite sunt riscul de credit, de piață, operațional și reputațional. (Diaconu R., 2011. *Instituții financiare nebankare*. București. Editura C. H. Beck)

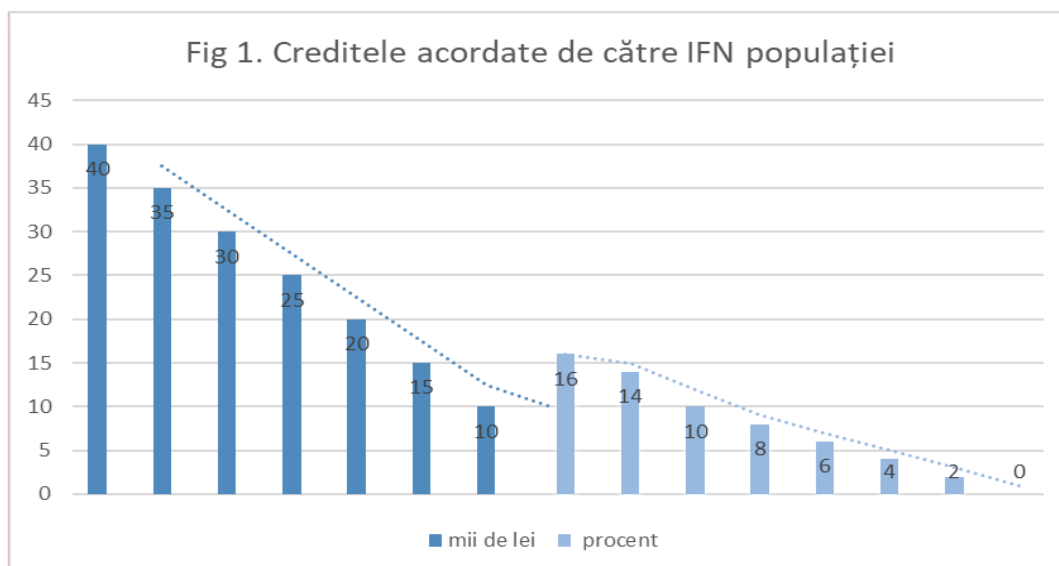
- Riscul de credit – clientul nu își mai poate achita creditul și se află într-o situație de insolvență sau se oferă credit unui „fals client”, acum vorbind strict despre cazuri de falsificare a datelor, adică fraudă bancară și cibernetică. (Allianz Trade, *Riscul de credit: puneți răul înainte*. [online] Disponibil la: https://www.allianz-trade.com/ro_RO/stiri-si-analize/sfaturi-de-afaceri/credit-risk-anticipating-the-worst.html [Data accesării: 4.04.2023])
- Riscul de piață – determinat de fluctuațiile în pierdere ale prețurilor de pe piața investițiilor. (Capital.com, Risc de piață. [online] Disponibil la: <https://capital.com/ro/risc-de-piata-definitie> [Data accesării: 4.04.2023])

- Riscul operațional – declanșat de eșecul estimării profiturilor, întâlnit doar în cazul fraudelor din mediul intern al instituției. (Socol A., *Managementul riscului operațional – o abordare specifică societăților bancare* [online] Disponibil la: <http://www.oeconomica.uab.ro/upload/lucrari/820063/21.pdf> [Data accesării: 31.03.2023])
- Riscul reputațional – lipsa încrederii cetățenilor de a cere credite de la instituția respectivă și astfel nu se înregistrează nici profit. (¹Preduț M., *Dicționar Juridic*. [online] Disponibil la: <http://www.oeconomica.uab.ro/upload/lucrari/820063/21.pdf> [Data accesării: 4.04.2023]).

Nimeni nu și-ar dori să treacă printr-o situație de risc, dar dacă aceasta totuși se întâmplă, intervine comitetul de administrare a riscurilor și analizează, alături de consiliul administrației, rapoartele activităților în care s-au acordat credite. Dacă s-a constatat că instituția nu mai are nicio soluție prin care să-și poată aduna forțele și să reziste, fuzionează cu o alta. Prin această „operațiune tehnico-juridică de restructurare a societăților”, societatea care era pe pragul de a da faliment recurge la procesul de „absorbție” sau „contopire”. În prima metodă, una dintre instituțiile respective își cedează capitalul celorlalte, iar în a doua, toate instituțiile își unesc fondurile și formează o societate mult mai puternică. De precizat este faptul că fuzionarea sau divizarea este posibilă și aprobată de Regulamentul IFN doar dacă se petrece între societățile comerciale pe acțiuni, bineînțeles să fie și înregistrate în registrul de evidență.

Dacă pagubele sunt de necontrolat, atunci societatea este nevoită să-și dizolve și lichideze întreaga activitate economică, în concordanță cu art. 28 alin (1) lit. d) din Legea IFN. Activitatea de creditare este interzisă, dar contractele debitorilor rămân deschise până în momentul finalizării creditului, indiferent cât de aproape este de faliment instituția. (Diaconu R., 2011. *Instituții financiare nebancare*. București. Editura C. H. Beck)

Lipsa reglementării acțiunilor acestor Instituții Financiare Nebancare nu periclitează doar propriul lor nivel al balanței și al profitului, ci însăși demersul economiei. Punerea în circulație unui volum de masă monetară prin credite de finanțare, lichidări, leasing-uri sau garanțiilor, economia se poate slăbi mecanismul de transmitere a politicii monetare, alimentând inflația. Pe planul statelor din zona euro, creșterea finanțării nebancare a afectat rata dobânzilor pe termen lung oferite de băncile centrale. (¹Schnabel I., 2021. *The rise of non-bank finance and its implications for monetary policy transmission*. [comunicat de presă] 24 August 2021. Disponibil la: <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2021/html/ecb.sp210824~9ab47b501b.en.html> [Data accesării: 4.04.2023])



Cu toate acestea, creditarea acordată de IFN este în creștere, ajungând ca în 2017, stocul de credite acordate să reprezinte 11% din totalul creditelor (bănci + IFN), respectiv 26,4 miliarde lei. Sursa: Georgescu F., prim-viceguvernator BNR, 2017. *Competențele și acțiunile Băncii Naționale a României în raport cu băncile și instituțiile financiare nebancale*. București. Disponibil la:file:///C:/Users/Ana/Downloads/R20170927FG.pdf [Data accesării: 4.04.2023]

Instituțiile Financiare Nebancare active pe piața din România

În România, Instituțiile Financiare Nebancare nu au restricții și sunt înregistrate în bazele de date BNR în funcție de activitățile și serviciile oferite clienților.

Conform statisticilor prezentate în sursa dată, numărul Instituțiilor Financiare Nebancare depășește numărul băncilor din țara noastră (Oprea S., 2021, Diferențe dintre o Banca și IFN, Mr. Finance. *Partenerul tău în finanțare*. [online] Disponibil la : <https://www.mobilocredit.ro/> [Data accesării: 4.04.2023]).

Infografic 1. Mr.Finance

Bancă	V.S	IFN
34 de bănci	Prezența în România	142 de IFN-uri
Conturi bancare, de economii Credite Schimb valutar Încasare facturi, amenzi, taxe Garanții bancare Casete de valori	Servicii	Credit rapid (cu sau fără acte) Credit online Credit

Conturi curente, de economii și la termen	Depozite bancare	Nu oferă
Între 1 an și 30 de ani	Perioada de creditare	Între 1 luna și 5 ani
Între 2.000 lei și 1.200.000 lei	Sume accesate	Între 100 și 20.000 lei
Diferă în funcție de produsul bancar (imobiliar, de nevoi personale)	Dobânzi	Calculate la zi (între 0.8% și 1.29%)
Taxa de administrare cont, retragere numerar etc.	Taxe și comisioane	Comision analiză dosar
Pentru creditele de nevoi personale este cuprins între 7,49% și 6,99%.	DAE	Procentul poate ajunge până la 200%.
Majoritatea sucursalelor sunt amplasate în orașele importante	Sucursale	Activitatea se desfășoară în mediul online

Lista instituțiilor financiare nebankare cunoscute din România:

- Axi Card
- Credit Fix
- Credit Prime
- Credius
- Ferratum
- Hora Credit
- iCredit
- Mobilo Credit
- Mozipo Group
- Ocean Credit
- Provident
- Smile Credit
- ViaConto
- Viva

Toate aceste IFN-uri oferă credite online, cu un minim de documente din partea creditorului, adică o copie a buletinului, un extras de cont pentru virarea banilor, o dovadă a veniturilor stabile, dar nu este solicitată de toate instituțiile, și o fotografie selfie. În majoritatea situațiilor, suma este transferată în maxim o zi și termenul de rambursare, cât și rata dobânzii depind de politica fiecărei societăți.

Din nevoia oamenilor de bani, majoritatea IFN-urilor și au adăugat în portofoliu următoarele credite:

- Credit rapid fără acte – singurele documente necesare sunt buletinul, o dovadă a vreunui venit și un extras de cont.
- Credit cu dobândă 0% - dobânda nu este într-adevăr 0%, ci doar în prima lună, iar în următoarele luni s-ar putea să se încaseze și valoarea primei dobânzi.
- Credit până la salariu – se adresează clienților cu situații urgente și nu se oferă împrumuturi de sume mari.

Deși par avantajoase aceste oferte, dobânda este în regim de Dobândă Anuală Efectivă (DAE), în procent de 80-90%, iar riscurile de creditare sunt mari, clauze contractuale sunt neclare, iar garanția lor devine înșelătoare mai ales după întâmpinarea situațiilor de risc. (Ilie B., 2023. *IFN - Institutii financiare nebancare in Romania*. [online] Disponibil la: <https://ecomunicat.ro/articole/analiza-pietei-de-ifn-uri-din-romania-de-unde-pot-lua-romanii-cele-mai-avantajoase-credite-online/> [Data accesării: 5.04.2023])

Mobilo Credit-Instituție Financiară Nebancară

Riscul de credit

Relevant lucrării, s-a ales prezentarea riscurilor adevărate ce se află în spatele Instituțiilor Financiare Nebancare și ofer spre exemplu un caz concret de victimă a riscului de credit și argumentele pentru care nu susțin astfel de societăți.

Mobilo Credit este o Instituție Financiară Nebancară, societate pe acțiuni, fondată în anul 2015, ale cărei servicii sunt oferirea creditelor online și rapide. Creditele pe care le poate oferi doar printr-un simplu click sunt: credit urgent, cu buletinul, nebanca, până la salariu, pe termen scurt, fără acte, IFN și împrumut pe mobil.

Condițiile pe care trebuie să le îndeplinească un potențial client sunt: vârsta minimă 18 ani, venit minim constant de 900 de lei, validarea oricărei surse de venit, deținerea unui cont bancar. După îndeplinirea acestor criterii și alegerea unuia dintre împrumuturi nu rămâne decât crearea, autentificarea într-un cont Mobilo Credit și încărcarea datelor personale în secțiunile respective. Și cum deja s-a clarificat faptul că întregul proces este doar online, Mobilo Credit iese în evidență prin faptul că mai cere o fotografie selfie în care trebuie să se observe trăsăturile faciale, cât și ridicarea buletinului lângă față. Acum a mai rămas doar modul de achitare al creditului, care se poate face într-una sau mai multe rate lunare prin debitare directă, plata online, transfer bancar sau depunere numerar. Pentru oricare dintre creditele solicitate, intervalul sumei ce poate fi oferită este cuprinsă între 300 și 9000 RON. Comisionul este 0% și dobânda 0,75%, calculată în regim DAE, aplicată pentru fiecare zi a lunii, până la încheierea contractului. Ceea ce nu mulți calculează este gradul de îndatorare prin care estimăm riscul de a nu reuși să achităm creditul.

În cazul în care creditorul nu-și poate achita în timp util datoria, deși și-a prelungi termenul de închidere a creditului, prin contract, Mobilo Credit are dreptul de a penaliza rău platnicul pentru fiecare zi de întârziere a plății, poate contacta Biroul de Credite, societățile de recuperare a creanțelor sau să inițieze prin lege executări silite. (Mobilo Credit-IFN, [online] Disponibil la : <https://www.mobilocredit.ro/> [Data accesării: 4.04.2023])

Ipoteza unui împrumut:

Exemplu de calcul al dobânzii:

Suma de împrumutat: 1.000 lei

Durata de creditare de 30 de zile

Dobânda: 1,75 %

Dobânda pe zi: (dobândă x suma de împrumutat) = 17,5 lei pe zi

Dobânda: 525 lei

Total de rambursat: (suma împrumutată) + [nr de zile x (dobândă x suma de împrumutat)] = (suma împrumutată) + (dobânda) = 1.000 lei + (30 × 17,5) = 1.000 + 525 = 1525 lei.

Exemplu de calcul al gradului de îndatorare:

Pentru un împrumut de: 1.000 lei

Durata de creditare de 30 de zile

Dobânda de: 1,75%

Dobânda: 525 lei

Suma totala de rambursat: 1525 lei

Venit net lunar: 2.000 lei

Gradul de îndatorare: (Suma totala de rambursat/Venit net lunar) x 100 =

$$\left(\frac{1525}{2000}\right) \times 100 = 76,25\%$$

Concluzie

Putem observa clar modul în care sistemul bancar este într-o continuă dezvoltare pe plan economic și social. Modernizarea poate aduce beneficii semnificative condițiilor de trai ale cetățenilor, dar scăparea acestora de sub control poate perturba tot ceea ce înconjoară.

Din punctul meu de vedere, nimeni nu ar trebui să-și pună încrederea într-o Instituție Financiară Nonbancară din cauza faptului că reglementările slabe cu privire la acordarea creditelor și riscurilor asociate acestora pot afecta atât clientela cât și instituțiile financiare nebankare în sine.

Îmi susțin opinia prin prisma propriilor experiențe, când în anul 2021, din partea Mobilo Credit, sub denumirea de Mobilo Finance, a fost înștiințată o somație în ceea ce privește întârzierea de plată a ratelor unui credit urgent acordat în anul 2020. Țin să menționez că nu s-a solicitat niciodată un astfel de credit și nici datele cu caracter personal nu au fost transmise intenționat prin intermediul altor persoane. Deși s-a comunicat telefonic cu reprezentanții IFN-ului, explicând posibila încurcătură de adresă și nume, nu au fost luate măsuri de anchetare a cazului, ci s-a înaintat printr-o notificare cesiune de creanțe. Se aducea l-a cunoștință faptul că Mobilo Finance „a cesionat toate creanțele” unui nou creditor, INVESTCAPITAL, care la rândul său a autorizat societatea KRUK Romania S.R.L. să solicite datoriile și să ofere ajutor la plata acestora . Într-adevăr, societatea a menționat existența dreptului de contestație a debitului sau quantumului acestuia, conform art. 71 alin. 5 din O.U.G. nr. 50/2010 și art. 59 alin. 5 din O.U.G 52/2016.

Într-un final, pentru a evita poprirea pe salariu și executarea silită a bunurilor, deși cazul a fost înregistrat în Biroul de Credite, s-a deschis un dosar penal în evidența Parchetului, „privind săvârșirea infracțiunilor de fals și furt de identitate”, infracțiune prevăzută de art. 327 alin. 1 și 2 Cod Penal și art. 322 alin. 1 Cod Penal .

Concluzionez în ideea că dacă IFN-ul, Mobilo Finace, mai apoi Mobilo Credit, nu ar fi emis credite pe baza unor date vagi, nici nu ar fi creat prilejul fraudei de tipul falșilor clienți și niciuna dintre părți nu ar fi avut de suferit. Și sper ca nicio altă instituție să nu pățească asta.

Bibliografie

- Advertorial, Cum și de ce au apărut IFN-urile?, *Historia*, [online] Disponibil la: <https://historia.ro/sectiune/general/cum-si-de-ce-au-aparut-ifn-urile-2237186.html> [Data accesării: 1.04.2023]
- Allianz Trade, *Riscul de credit: puneți răul înainte*. [online] Disponibil la: https://www.allianz-trade.com/ro_RO/stiri-si-analize/sfaturi-de-afaceri/credit-risk-anticipating-the-worst.html [Data accesării: 4.04.2023]
- Asociația Română a Băncilor, *Sistemul bancar din România*. [online] Disponibil la: <https://www.arb.ro/despre-arb/sistemul-bancar-din-romania/sistemul-bancar-din-romania/> [Data accesării : 1.04.2023]
- Barbu T., Boitanu I., 2020. *Băncile în economia globală: evoluții, provocări, perspective*. București. Editura ASE
- Capital.com, *Risc de piață*. [online] Disponibil la: <https://capital.com/ro/risc-de-piata-definitie> [Data accesării: 4.04.2023]
- Căpraru B., 2010. *Activitatea bancară. Sisteme, operațiuni și practici*. București. Editura C.H. Beck
- Diaconu R., 2011. *Instituții financiare nebankare*. București. Editura C. H. Beck
- Georgescu F., prim-viceguvernator BNR, 2017. *Competențele și acțiunile Băncii Naționale a României în raport cu băncile și instituțiile financiare nebankare*. București. Disponibil la: <file:///C:/Users/Ana/Downloads/R20170927FG.pdf> [Data accesării: 4.04.2023]
- Guda I., 2018. *Pierderea independenței financiare*. [online] Disponibil la: <https://iancuguda.ro/contributii-editoriale/pierderea-independentei-financiare/> [Data accesării: 1.04.2023]
- Ilie B., 2023. *IFN - Institutii financiare nebankare in Romania*. [online] Disponibil la: <https://ecomunicat.ro/articole/analiza-pietei-de-ifn-uri-din-romania-de-unde-pot-lua-romanii-cele-mai-avantajoase-credite-online/> [Data accesării: 5.04.2023]
- Mobilo Credit-IFN, [online] Disponibil la : <https://www.mobilocredit.ro/> [Data accesării: 4.04.2023]
- Nistor S., II., 2018., *Banking - suport de curs , ELR0326 Banking*. [online], Universitatea Babeș-Bolyai. Disponibil la: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiL5abO0Yz-AhXM_7sIHRzrBtgQFnoECA4QAQ&url=https%3A%2F%2Fcloud1.elearning.ubbcluj.ro%2Fpluginfile.php%2F15560%2Fcourse%2Foverviewfiles%2FSuport%2520Curs%2520Banking.pdf%3Fforcedownload%3D1&usg=AOvVaw1H7Zs5LeGbVg1WM3UmXAAr [Data accesării: 1.04.2023]
- Preduț M., *Dicționar Juridic*. [online] Disponibil la: <http://www.oconomica.uab.ro/upload/lucrari/820063/21.pdf> [Data accesării: 4.04.2023]
- Schnabel I., 2021. *The rise of non-bank finance and its implications for monetary policy transmission*. [comunicat de presă] 24 August 2021. Disponibil la:

<https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2021/html/ecb.sp210824~9ab47b501b.en.html>
[Data accesării: 4.04.2023]

- Socol A., *Managementul riscului operațional – o abordare specifică societăților bancare* [online] Disponibil la: <http://www.oconomica.uab.ro/upload/lucrari/820063/21.pdf> [Data accesării: 31.03.2023]

Șomajul în rândul tinerilor

SIMINIUC DENISA⁹⁰

STAN TEODORA

STANCIU LOREDANA

Facultatea de Economie Teoretică și Aplicată

1. Abordări teoretice cu privire la șomaj și piața muncii

Activitatea economică asociază factorul de producție capital cu factorul muncă.

Principalul scop este atingerea unui echilibru între componentele principale, iar în momentul în care nu se atinge acest scop intervine fenomenul de șomaj, iar analizarea acestor fenomene reprezintă un mare interes pentru sistemul economic al unui stat.

1.1 Piața muncii

Aceasta funcționează în același fel că și piața unui bun și anume pot fi analizate cu ajutorul tuturor modelelor și tipurilor de piață: concurență perfectă, monopol, monopson, monopol-monopson, concurență monopolistica, oligopol, oligopson, oligopol-oligopson.

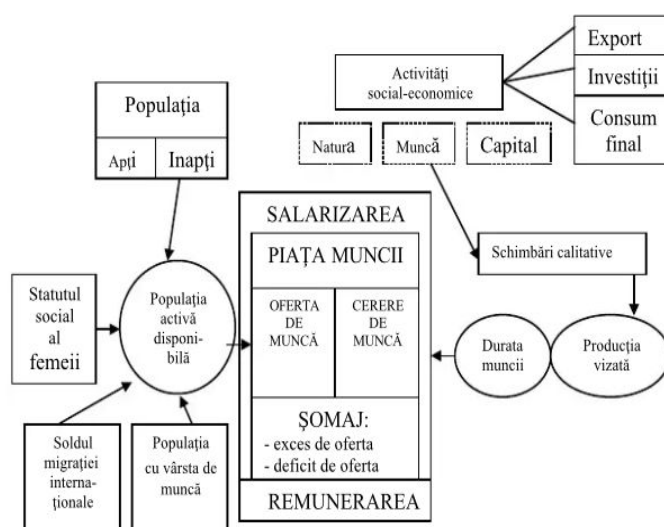
Piața muncii este spațiul economic în care convenționează liber consumatorii de muncă, în calitate de cumpărători și posesorii resursei de muncă, în calitate de vânzători, în care, cu ajutorul prețului muncii al concurenței libere, dar și cu alte mecanisme se modifică cererea și oferta de muncă.

Oferta de muncă reprezintă oferta resurselor de muncă ce se manifestă prin cererea pentru locurile de muncă salariate, angajarea ca salariați.

Cererea de muncă este folosită când intră nevoia de servicii, care are la baza ca și condiție esențială în cererea de muncă salarizarea.

Acestea două sunt într-o relație de interdependență cu o dezvoltare economico-socială.

Figura 1. Piața muncii-procesele demografice-dezvoltare



⁹⁰ siminiucdenisa22@stud.ase.ro

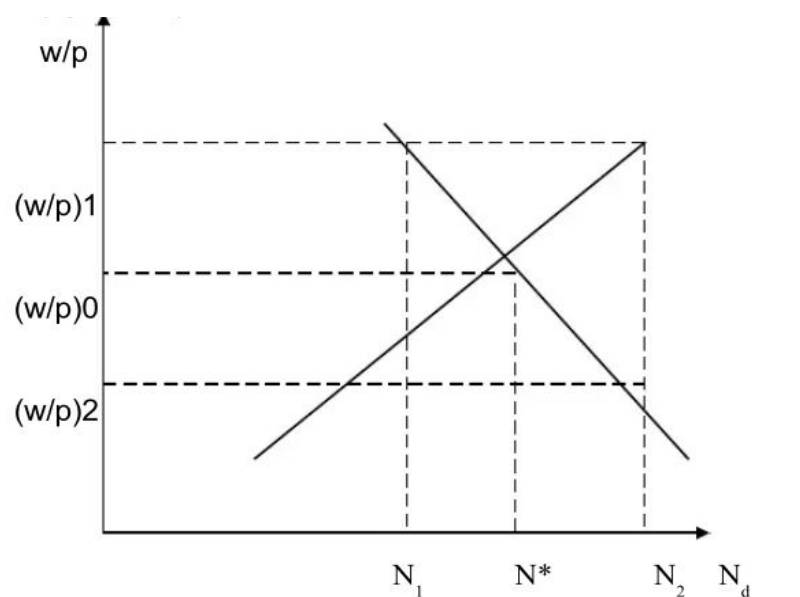
Piața muncii are un caracter care se exprimă prin următoarele aspecte:

- pe termen scurt cererea este invariabilă, deoarece crearea unor noi locuri de muncă necesită dezvoltarea activităților prezente, ceea ce duce la imposibilitate într-un timp scurt
- oferta se realizează pe o perioadă lungă de timp, timp în care apare o nouă forță de muncă proaspătă
- oferta de muncă satisface cererea de muncă în modul ei propriu
- oferta depinde și de alți factori economici, cum ar fi: vârstă, sănătatea, etc

Despărțirea pieței muncii o fac atât motivele economice (calificare, nivel de instrucție), cât și motive instituționale (raporturile de muncă, organizarea sindicală).

Echilibrul pieței forței de muncă se realizează prin salariul real (w/p), concordant în care cererea de muncă este egală cu oferta de muncă și numărul de angajați este N^* , iar salariul redus se manifestă prin excesul de cerere a muncii.

Figura 2-Echilibrul și dezechilibrul pe piața muncii



Viziunea keynesiană admite existența unui salariu nominal de bază, ce rămâne neschimbat până când producția este deplină. În schimb, cea contemporană exclude salariul de bază, însă este de părere că salariul nominal este constant pe termen scurt, deoarece contractele de muncă susțin cum angajatorii acceptă să lucreze, pentru un salariu nominal specific.

În schimbul analizei clasice, pentru Keynes, cauza șomajului nu este la baza pe piața muncii, ci pe piața bunurilor și piața monetară. În analiză, echilibrului pieței forței de muncă trebuie să se ia în considerare relația între salarii, prețuri și asigurări. Un rol important aici îl are influența variației masei monetare.

1.2 Șomajul

În general, șomajul este analizat ca un dezechilibru al pieței muncii, analizat între cererea globală și oferta globală de muncă.

Prima cauza a șomajului este slaba creștere economică, intrare de noi indivizi pe piața muncii și ezitarea de a angaja. Tehnicile de producție trebuie modificate frecvent la noul preț al energiei.

Studiile spun că femeile au o probabilitate mai mare de a fi afectate de șomaj decât bărbații. S-a făcut o paralelă între șomajul în rândul femeilor cu intrarea acestora pe piața muncii în număr cât mai mare.

Dacă intervine șomajul, înseamnă că nu mai vor să angajeze personal, deoarece acesta costă considerabil, cât și sarcinile aferente. Profunzimea șomajului o reprezintă blocarea de inițiativă.

Măsurarea acestuia este cauzată de evaluare. În țările dezvoltate există sisteme naționale de înregistrare periodică a modificărilor aduse structurii șomajului.

Măsurarea șomajului în România – populația este ocupată, iar forța de muncă și șomajul se calculează cu ajutorul balanței forței de muncă.

Ca și persoane ocupate se enumeră:

→ patronii

→ salariații

→ lucrătorii pe cont propriu

→ lucrătorii unei societăți agricole

Rata șomajului se calculează ca și raport procentual între masa șomajului și unul din parametrii referinței acestuia. Parametrii sunt: populația activă, populația activă disponibilă, forța de muncă, populația ocupată, populația ocupată ca și salariați.

Șomajul de echilibru poate fi de mai multe tipuri:

Șomajul frictional - apare atunci când unele persoane își părăsesc locul de muncă sau sunt concediate. Aceștia își pot găsi rapid alt loc de muncă, dar în general acest proces întârzie fie că acele persoane vor un anumit loc de muncă, un anumit salariu, fie că cei care angajează persoană respectivă sau persoanele se gândesc la motivul pentru care au fost concediați la locul de muncă precedent

Șomajul structural – este urmarea activității economice specializării și a refacerii pieței de muncă. Reprezintă structurile forței de muncă între oferta și cerere.

Șomajul sezonier - specific activităților economice influențate de factori naturali. Combaterea acestuia este măsurile ce se pregătesc pentru o activitate complementară.

O consecință a șomajului constă în faptul că ajutorul de șomaj, fiind suportat de veniturile societății, generează o scădere din veniturile celor care lucrează.

Altă consecință o reprezintă statutul de șomer ce au implicații în viitor, adică tendința unor persoane tinere de a evita să își întemeieze familii.

Din cauza consecințelor negative pe care le aduce șomajul, acesta a devenit o problemă globală a omenirii. Acesta îmbracă și forma pierderilor de resurse monetare.

2. Probleme specifice tinerilor (persoane sub 25 de ani) pe piața muncii

Printre cele mai frecvente problemele de viață întâmpinate de tineri se numără inserția pe piața muncii, cu precădere, găsirea unui loc potrivit de muncă. Ca proaspeți absolvenți, tinerilor le lipsește experiența în câmpul muncii, iar acest lucru devine un obstacol pentru ei, luând în considerare că angajatorii caută persoane competente, cu experiență profesională.

Atunci când tinerii sunt respinși în mod repetat la interviuri de angajare, se ridică pentru ei o barieră în plan psihologic. Aceasta duce la demotivare și face mult mai dificilă căutarea unui loc de muncă în viitor. Astfel apare riscul ca tinerii respinși să înceteze să mai caute un loc de muncă, devenind șomeri.

Conform Strategiei naționale privind incluziunea socială și reducerea sărăciei, strategie elaborată între 2014–2020, „tinerii înregistrează cea de-a doua rată a sărăciei ca mărime, fiind principalul grup afectat de criza economică”.

Această categorie socială este considerată vulnerabilă când vine vorba de integrarea în piața muncii deoarece după finalizarea programelor de studii, se înregistrează un număr relativ redus de tineri care intră pe piața muncii.

În urma pandemiei de Covid 19, s-a înregistrat o redresare mai lentă în rândul tinerilor către găsirea unui loc de muncă care să întrunească competențele și exigențele acestora.⁹¹

2.1 Importanța / Relevanța șomajului în rândul tinerilor

Indicele șomajului poate fi un indicator marcant pentru persoanele care iau în considerare să intre pe piața muncii dintr-un anumit domeniu. Acesta poate influența pozitiv sau negativ decizia finală, în funcție de valoarea pe care o are, conturând imaginea profesiei respective.

Șomajul poate avea efecte pozitive în creșterea disciplinei și implicării angajaților la locul de muncă, acționând ca un stimul bazat pe frica de a nu rămâne fără loc de muncă. Un alt efect pozitiv al șomajului se referă la creșterea calității muncii și interesul crescut pentru perfecționare a lucrătorilor, pentru a preveni să fie „lăsați pe liber”.

Efectele negative ale șomajului se constituie sub forma unor costuri care împovărează societatea românească. Un prim aspect îl constituie chiar șomerii. Când vine vorba de tinerii absolvenți, pericolul este constituit de pierderea în timp a informațiilor acumulate pe parcursul anilor. În plus, costul financiar este determinat de diferența dintre salariul anterior și ajutorul de șomaj acordat de stat. Mai mult, intervenția timpului este o variabilă importantă: creșterea perioadei de șomaj determină scăderea probabilității unei viitoare angajări.

2.2. Bariere la intrarea pe piața muncii

În continuare vom analiza cu ce se confruntă tinerii atunci când doresc să pășească pe piața muncii. Știm cu toții faptul că aceștia sunt categorie foarte importantă pentru societate și reprezintă o resursă extrem de însemnată atât pentru prezentul unei țări, cât și pentru viitorul acesteia.

Conform legii 350/2006, art. 2, definim tinerii ca fiind ”cetățeni cu vârsta cuprinsă între 14 și 35 de ani”

⁹¹ Raportul privind evoluția ocupării forței de muncă și a situației sociale în Europa (ESDE) în 2022

Dorim să analizăm tinerii deoarece numărul celor care intră pe piața muncii în primul an după absolvire este destul de redus. Există atât în România, cât și la nivelul Uniunii Europene factori determinanți ce împiedică intrarea tinerilor pe piața muncii, dintre care amintim:

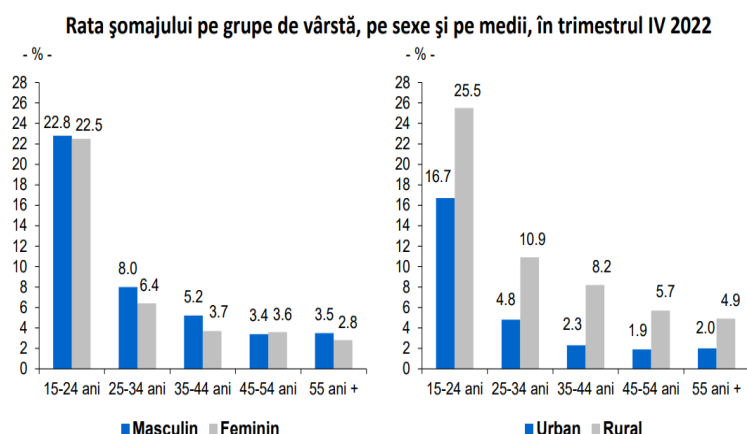
- întâmpinare de practici și atitudini discriminatorii
- neasigurarea locurilor de muncă adecvate
- obstacole în calea accesului la educație
- existența unor situații în care sunt subiecții unor procese de excludere bazate pe reședință și/sau cetățenie.

Pentru a îmbunătăți aceste deficiențe ale sistemului considerăm a fi necesare următoarele: stimularea educației și formării, oferind oportunități concrete pentru integrarea pe piața muncii, combaterea practicilor discriminatorii prin crearea de oportunități pentru o incluziune reală și nediscriminare pe bază de cetățenie/sex/rasă ș.a.m.d.⁹²

În susținerea participării active a tinerilor la viața socioeconomică, culturală și politică este necesar a li se asigura oportunitatea de acces la educație, ocupare și condiții de viață decente. În actuala situație, principalul motiv al excluziunii sociale este reprezentat de lipsa oportunităților pe piața muncii, indiferent de nivelul studiilor pe care tinerii îl au, chiar dacă au studii superioare sau studii medii. Un semnal de alarmă referitor la lipsa locurilor de muncă este semnalat atât de autorități, cât și de membrii societății conduce la faptul că proaspeții absolvenți, în special cei fără experiență acumulată prin diferite moduri să devină o categorie vulnerabilă în societatea românească.

În cele ce urmează vom prezenta rata șomajului pe grupe de vârstă, pe sexe și pe medii, în trimestrul IV a anului 2022, alocând un interes mai mare grupelor de vârste ce au făcut obiectul discuției de până acum:

Figura.1. INS, Comunicat de presă, Nr.70/17 martie 2023



⁹² Articol ”TINERII – GRUP EXPUS RISCULUI DE EXCLUZIUNE SOCIALĂ: ANALIZAREA FACTORILOR CARE LE ÎNGREUNEAZĂ SITUAȚIA PE PIAȚA MUNCII ȘI ÎN EDUCAȚIE”, Autor: Ionela Ionescu

Șomajul tinerilor de-a lungul timpului a fost în ușoară scădere, dar în comparație cu celelalte categorii de vârstă este cel mai ridicat. Pe grupe de vârstă, rata șomajului a atins nivelul cel mai ridicat (22,7%) în rândul tinerilor.

3. Analiza empirică privind șomajul în rândul tinerilor în România

Chiar dacă de-a lungul timpului a fost o descreștere a șomajului în rândul persoanelor cu vârstă cuprinsă între 15-24, angajatorii preferă persoanele calificate, deja cu o experiență dobândită în detrimentul tinerilor absolvenți de studii superioare.

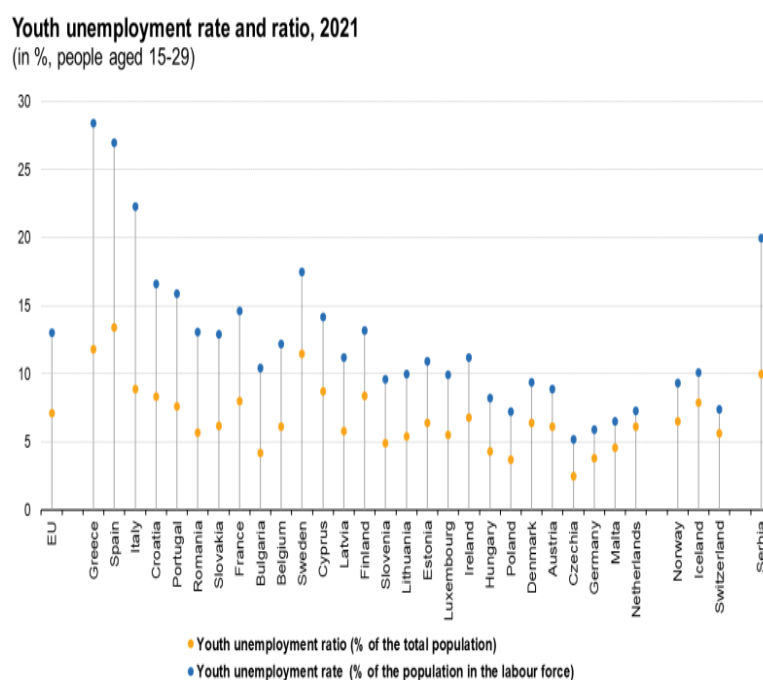
Un studiu⁹³ ne arată că angajatori sunt nevoiți să suplimenteze cunoștințele tinerilor absolvenți de studii superioare cu anumite cursuri speciale. Potrivit autorilor studiului, ar exista două modalități de interpretare: 1.angajatorii nu sunt pe deplin mulțumiți de cunoștințele teoretice pe care le posedă tinerii după terminarea studiilor sau 2.cerințele/nevoile angajatorilor sunt mult mai specifice decât se așteptau, astfel că este nevoie de o pregătire suplimentară.

În cele ce vor urma vom dezbate mai amplu acest capitol

3.1. Evoluția șomajului în rândul tinerilor

De asemenea, comparativ cu alte țări din UE regăsim o rată a șomajului destul de ridicată a tinerilor.

Figura.2. EUROSTAT, Youth unemployment rate and ratio, 2021 (in %, people aged 15-29)



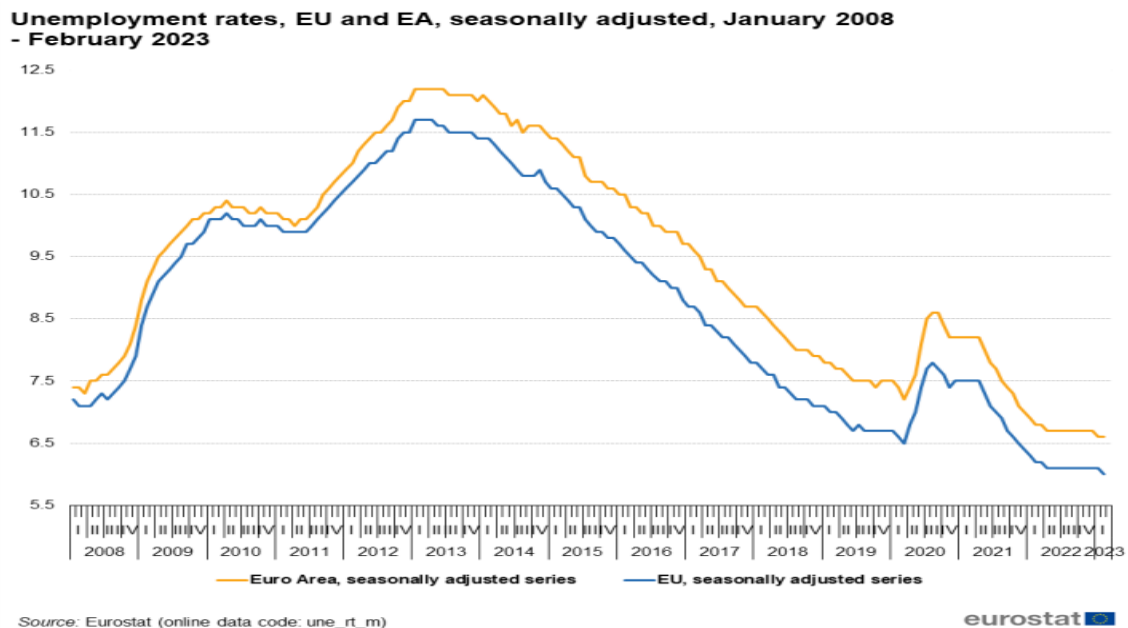
Source: Eurostat (online data code: une_rt_a)

eurostat

În următorul grafic se poate observa scăderea ce a avut loc de-a lungul timpului, semn că anumite piedici ce erau puse tinerilor s-au mai atenuat cu timpul.

⁹³ (Vlăsceanu și alții, 2009: 36–37)

Figura.3. EUROSTAT, Unemployment rates, EU and EA



3.2. Percepția tinerilor cu privire la situația de pe piața muncii în prezent

Am realizat un studiu în perioada 28.03.2023-03.04.2023 pe tineri pentru a afla părerea acestora despre piața muncii și de cum cred aceștia că își vor desfășura activitatea în acest cadru. Chestionarul se numește ”Percepția tinerilor cu privire la situația de pe piața muncii in prezent”, iar în cele ce urmează vom prezenta datele a peste 60 de respondenți, după cum urmează:

Figura 4. Studiul propriu

În ce categorie de vârstă te încadrezi?

63 de răspunsuri

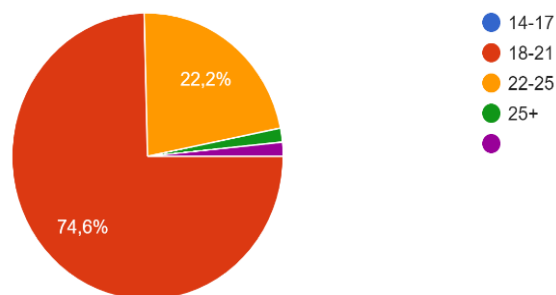


Figura. 5. Studiul propriu

Care este nivelul de studii pe care îl ai?

63 de răspunsuri

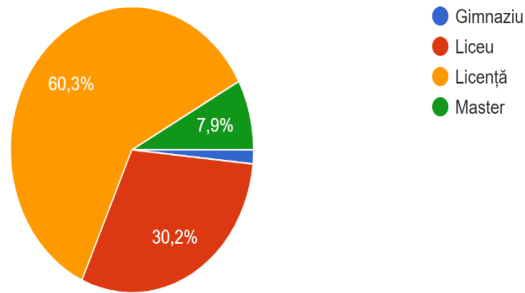


Figura .6.

Ai încercat vreodată să intri pe piața muncii?

59 de răspunsuri

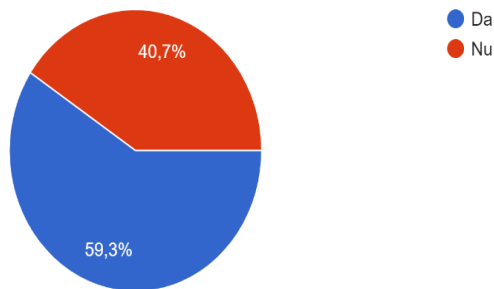


Figura 7.

Care este motivul pentru care ai căutat sau ai căuta un loc de muncă?

63 de răspunsuri

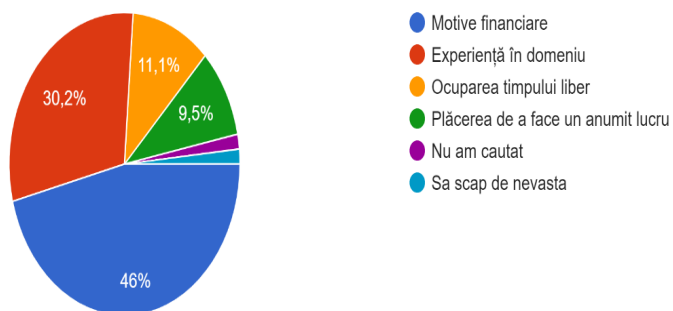


Figura 8.

Unde găsești, de obicei, ofertele de muncă?

63 de răspunsuri

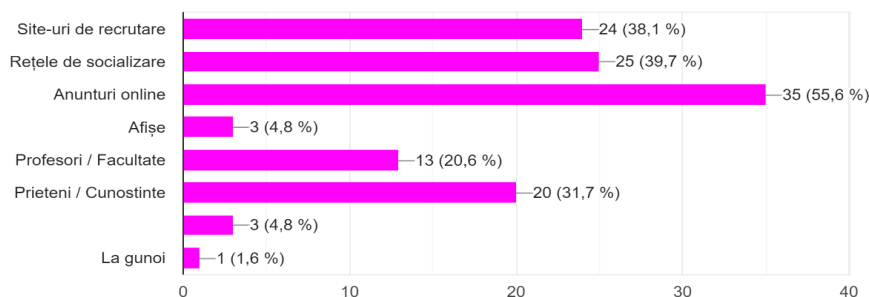


Figura 9.

Care este programul de lucru pentru care ai opta?

63 de răspunsuri

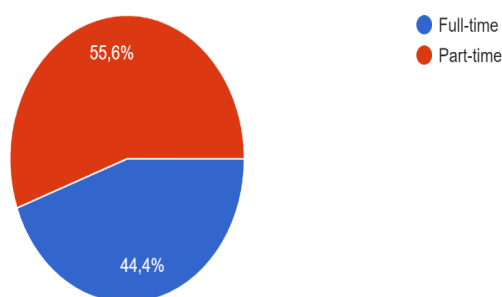
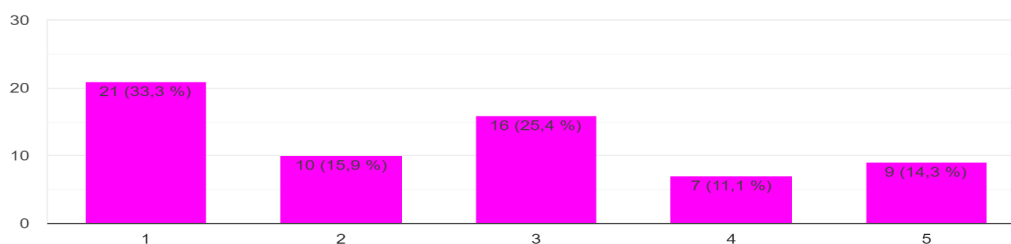


Figura 10.

În ce măsură ții în considerare să lucrezi în stăinătate?

63 de răspunsuri



4. Concluzii

Nu în ultimul rând, tinerii ce sunt încadrați într-o formă de învățământ întâmpină probleme la intrarea pe piața muncii, întrucât au nevoie de lucru part-time (ori în timpul vacanțelor, ori chiar pe timpul studiilor), dar nu se pot dezvolta profesional prin prisma locurilor de muncă ce le sunt puse la dispoziție.

Pentru a putea susține populația tânără și pentru participarea acesteia la viața socioeconomică, culturală și politică trebuie să se pună la dispoziție oportunități atât la nivel de educație, ocupare cât și la condiții de viață bune.

Bibliografie

- <https://www.cceol.com/search/viewpdf?id=590841>
- <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=66534>
- https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/ip_22_4482
- https://mpira.ub.uni-muenchen.de/25239/3/Unemployment_in_Romania.pdf
- <https://ro.scribd.com/document/53131465/Somajul-si-piata-muncii>

Quiet Quitting – un trend temporar sau o amenințare pe termen lung la adresa economiei?

SIMION CONSTANTIN ȘTEFAN⁹⁴:

Facultatea de Finanțe, Asigurări, Bănci și Burse de Valori

Introducere

Fie că ne place sau nu, anul 2020 a devenit un an de referință cu sensul de “before” și “after” iar odată cu popularizarea muncii “de acasă”, prin intermediul diferitelor platforme digitale, pe lângă beneficiile aduse de această facilitate cum ar fi: trafic rutier redus, astfel emisii CO₂ diminuate, timpul petrecut pe drum transformat în timp pentru job sau timp petrecut cu familia, au apărut și efecte secundare ca burnout-ul sau ceea ce îmi propun să cercetez în această lucrare și anume fenomenul de “quiet quitting”.

Ca multe alte concepte, originea semantică inițială nu mai coincide cu realitatea la zi. În literatura de specialitate nu există o unanimitate în ceea ce privește “copyright-ul”, termenul de “quiet quitting” fiind atribuit lui Mark Boldger în anul 2009 în Texas - A&M Economics Symposium (Arnet, 2022; Fresh Headline, 2022; Urban Legal Recruitment, 2022), existând și varianta conform căreia nu ar fi fost vorba de un simpozion ci de un protest anti-Obamacare (Hitt, 2022). Lăsând la o parte împrejurările exacte, Boldger face referire la politica lui Hugo Chavez în Venezuela, “quiet quitting” fiind rezultatul “demonizării profitului, productivității și a spiritului antreprenorial”.

În prezent, fenomenul de “quiet quitting” este definit de către dictionary.com ca fiind “reducerea efortului pe care un angajat îl dedică locului de muncă, cum ar fi neîndeplinirea sarcinilor care nu sunt menționate în mod explicit în fișa postului”. Ikilmaz (2022) propune o definiție mai amplă: “quiet quitting este modul de manifestare a noii generații prin angajament scăzut la locul de muncă și insatisfacție cauzată de stres, anxietate, volum de muncă, lipsa de suport etc., care vor reduce bunăstarea, vor cauza conflicte familie-muncă și probleme sociale, economice și psihologice”.

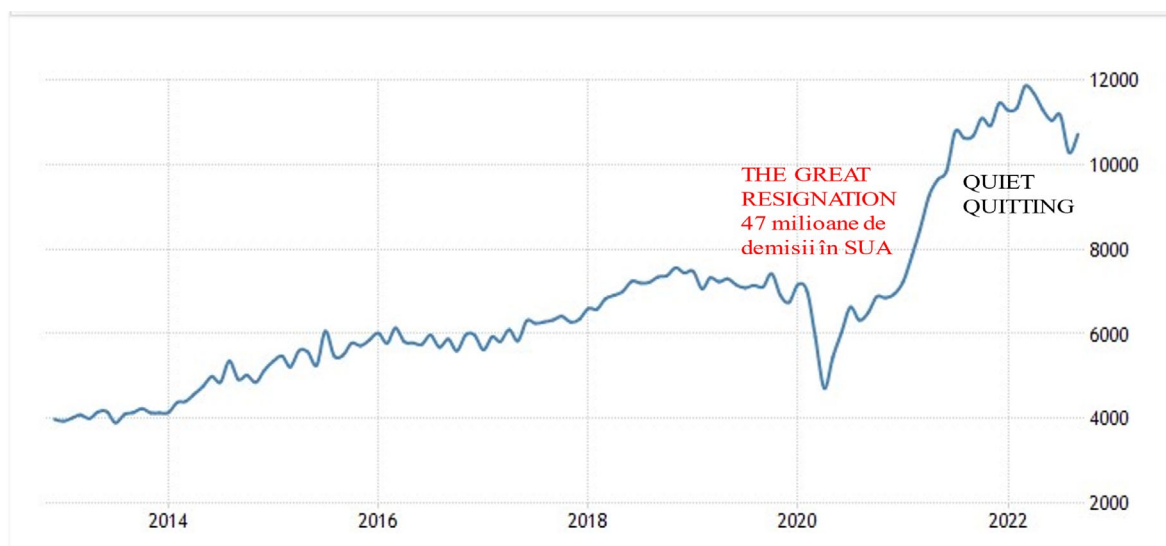
Cu alte cuvinte, nu avem de-a face cu o demisie propriu-zisă, ci cu un fel de “je m’en fiche” din partea angajatului, care din diverse motive alege să facă minimumul posibil pentru a-și încasa plata. Apelând puțin la simțul umorului, nu putem să nu remarcăm faptul că teoreticienii citați nu au făcut cunoștință cu sistemul românesc ex-ante 1989, perioadă în care conform adagiilor “timpul trece, leafa merge” și “noi ne facem că muncim, ei se fac că ne plătesc”, o bună parte a angajaților români deveniseră experți în “quiet quitting” cu mult înaintea inventării termenului. Extrapolând puțin cu alte discipline economice, putem afirma că prin “quiet quitting”, un angajat își modelează activitatea referitoare la îndeplinirea sarcinilor de serviciu în așa fel încât să obțină un nivel satisfăcător de utilitate cu o implicare minimă de efort.

În S.U.A., “quiet quitting” este considerat ca fiind stadiul al doilea din *The Great Resignation*. În prima etapă, toți cei care au avut resursele și condițiile să demisioneze, au făcut-o iar în etapa a doua au rămas cei care fie nu pot renunța atât de ușor la locul de muncă, fie se

⁹⁴ simionconstantin21@stud.ase.ro

complac în stadiul de “quiet quitting” și aleg în mod deliberat această variantă. Mărturie pentru situația generală din S.U.A. stă graficul de mai jos din care reiese un excedent al locurilor de muncă neocupate la nivelul anului 2022 situat în intervalul 10-12 milioane.

Graficul 1 – Locuri de muncă neocupate – SUA 2014-2022 (mii unități)



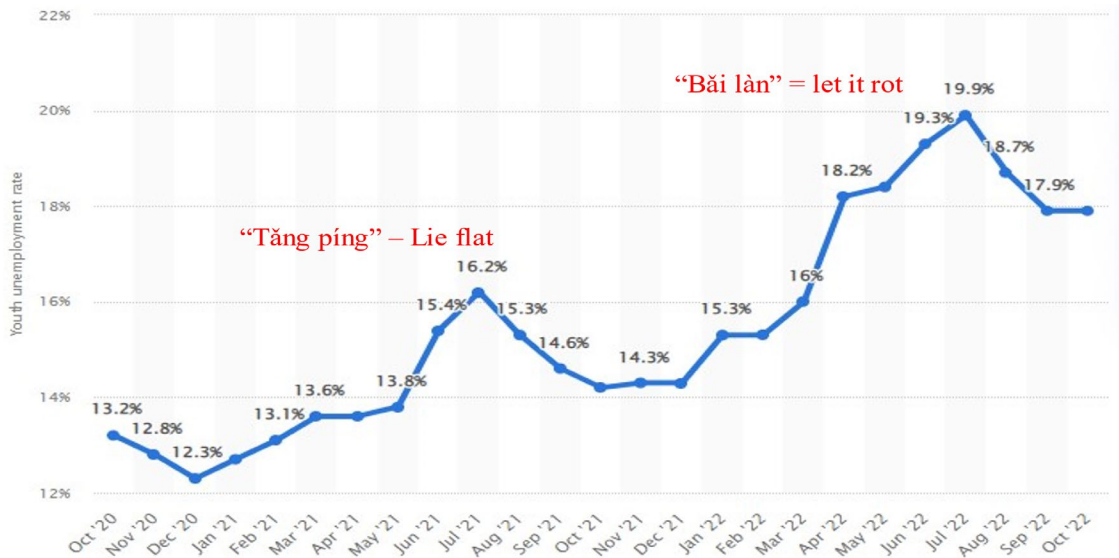
Sursă: Tradingeconomics.com / U.S. Bureau of Labor Statistics

Ceea ce în S.U.A. s-a manifestat sub forma *The Great Resignation* și “quiet quitting”, în cealaltă economie majoră a lumii – China, poartă denumirea de “Băi làn” = let it rot (lasă-l să putrezească). Inițial termenul era folosit în baschet, când o echipă pierdea intenționat un joc pentru a beneficia de o tragere la sorți mai bună sau pentru a evita un anume adversar considerat superior din altă grupă. Coincidență sau nu, la fel ca în S.U.A., “Băi làn” este etapa derivată din “Tǎng píng” – Lie flat (stai întins), mișcare ce a cuprins China în anul 2021, în special în rândul tinerilor. De altfel, China se confruntă cu o rată ridicată a șomajului în rândul tinerilor (Grafic 2), un lucru neobișnuit pentru regimul de la Beijing. Spre deosebire de generațiile trecute, care au contribuit din plin la ascensiunea fulminantă a economiei chineze, actuala generație de tineri (generația Z) nu mai este dispusă la viața în regim de 996 (muncă de la ora 9 dimineața până la ora 9 seara, 6 zile pe săptămână). Aceștia din urmă nu acordă o mare atenție muncii și averii, ci se mulțumesc cu strictul necesar din punct de vedere material, dar acordă o mai mare importanță vieții personale, înclinând balanța work-life către cea de-a doua.

China plătește tribut politicii sale demografice instituite în 1979 și anume maxim un copil per familie, ceea ce a dus la o disproportionalitate între procentul populației masculine și cea feminină deoarece majoritatea părinților și-au dorit ca unic moștenitor un băiat. Astfel a rezultat ca în prezent, în intervalul 15-20 de ani să existe un raport de 116 băieți la 100 de fete. Acest lucru coroborat cu procesul de îmbătrânire a populației și cu aversiunea tinerilor față de un nivel ridicat de implicare în câmpul muncii va duce pe termen mediu și lung, dacă nu la o scădere economică/recesiune, cel puțin la un ritm din ce în ce mai scăzut de creștere pentru o țară care în ultimele decenii s-a obișnuit cu creșteri economice semnificative. Există o

probabilitate ridicată să asistăm în viitorul apropiat la momentul în care economia Chinei va atinge punctul său de maxim pentru ca de acolo să urmeze un trend descendent.

Graficul 2 – Rata șomajului în rândul tinerilor de 16-24 ani în China – nivel urban

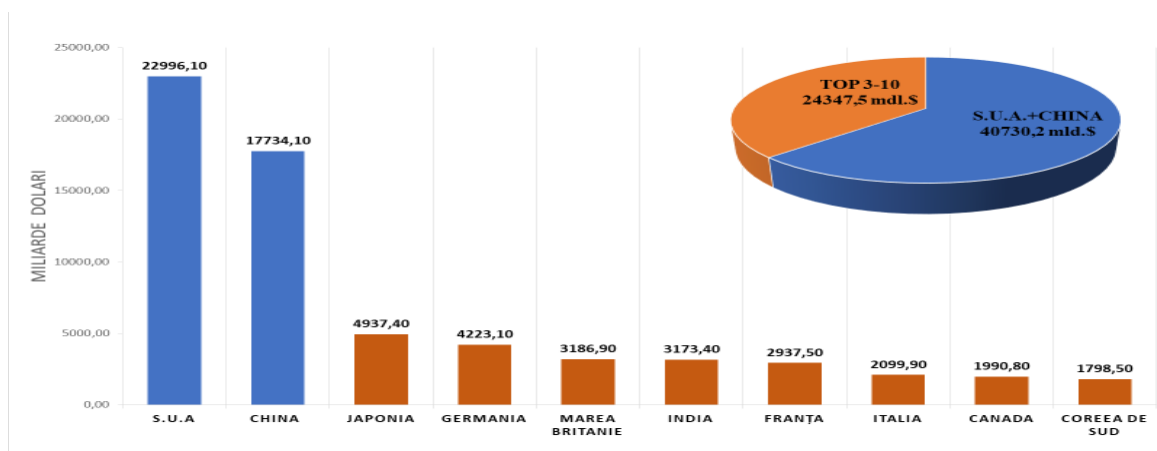


Sursa: Statista – 2023

Din Graficul 3 se observă că S.U.A și China, pe lângă faptul că sunt primele două economii ale lumii, împreună totalizează o valoare a PIB-ului de aproape dublu față de următoarele 8 țări.

În concluzie, dacă S.U.A și China sunt afectate în orice fel în ceea ce privește creșterea economică, atunci întreaga economie la nivel global va avea de suferit. Putem spune despre S.U.A. și China că sunt țări de importanță sistemică, raportat la economia globală.

Graficul 3: PIB estimat 2022 – Top 10 economii globale (miliarde USD)



Sursă: World Bank

1. Stadiul actual al cunoașterii

Literatura de specialitate, în ceea ce privește conceptul de “quiet quitting”, se află încă în stadiu incipient. Cu toate acestea, din ce în ce mai mulți autori sunt interesați de studiul fenomenului și apar lucrări noi care încearcă să contribuie la determinarea cauzelor și a efectelor acestuia.

Aydın & Azizoğlu (2022) analizează termenul de “quiet quitting” și ajung la concluzia că avem de-a face doar cu o denumire nouă pentru un concept mai vechi, cunoscut în mediul organizațional și sub denumiri cum ar fi neglijarea locului de muncă, neimplicare sau comportament de retragere/renunțare. Apelând la teoria autodeterminării în contextul muncii la distanță, autorii sugerează lipsa de împlinire a nevoilor psihologice de bază ca factor determinant al “quiet quitting” și propun organizațiilor un lucru oarecum ieșit din comun pentru a combate flagelul “quiet quitting”, și anume: oferirea posibilității angajaților de a-și contura ei înșiși propriile job-uri după nevoile personale în cadrul companiilor, astfel încât să se formeze o conexiune puternică între organizație și angajat, acesta din urmă simțindu-se mai atașat de companie și astfel tendința spre „quiet quitting” va dispărea.

Conform Smith (2022) și Gallup (2022), jumătate din totalul angajaților din S.U.A., la nivelul anului 2022, au ales să-și limiteze angajamentul la locul de muncă.

Ipsen et al. (2021) au analizat avantajele și dezavantajele muncii de acasă (work from home) folosind date din 29 de țări europene în intervalul martie-mai 2020. Deși au folosit date dintr-un eșantion mare de țări, majoritatea datelor au provenit, în proporție de 75%, de la Danemarca, Germania, Italia și Suedia, ceea ce reduce din acuratețea generalizării asupra tuturor țărilor studiate. Autorii au selectat câte trei elemente semnificative din cele două categorii: avantaje vs. dezavantaje. La avantaje regăsim: echilibrul dintre viața profesională și viața privată (work-life balance), eficiența muncii și controlul muncii iar de partea cealaltă, a dezavantajelor, avem: constrângerile/limitările biroului la domiciliu, incertitudinile de lucru și instrumente neadecvate. Studiul concluzionează ca principal rezultat al perioadei de lockdown, nevoia crescândă de flexibilitate, atât din partea angajatorilor cât și a angajaților.

Teoria economică, ne spune prin vocea autorilor (Alchian & Allen, 1977, p. 218), că oricât de talentați sunt oamenii, aceștia vor manifesta tendința de a se sustrage de la îndeplinirea sarcinilor. Luând în considerare teoria tradițională a utilității, efortul este o resursă materială a angajatului. Dacă venitul acestuia este constant, atunci angajatul își maximizează utilitatea, depunând efortul minim cu care poate încasa acel venit. A munci mai mult decât atât, fără o recompensă suplimentară, este irațional. În mod ironic, se poate spune că cei care practică “quiet quitting”, sunt raționali din punctul de vedere economic al maximizării utilității cu minimul de cost posibil, costul fiind efortul depus.

Johnson (2023) prezintă faptul că fenomenul de “quiet quitting” nu este ceva nou, doar că acum nu mai este chiar atât de “quiet”-tăcut, Rădăcinile acestui conflict își găsesc locul în relația șef-subordonat. În opinia autorului, problema va persista și în viitor, timpul fiind cel care va confirma acest lucru, dar există și soluția: aceasta cade în sarcina managementului organizațiilor fiind provocarea lor de îndeplinit.

Lee et al. (2023) vin cu o nouă variabilă de luat în considerare, variabilă pe care ne vom axa și noi în studiul de caz al României și anume: numărul de ore lucrate. O lecție pentru cercetători și factorii de decizie politică este că trebuie să acorde o atenție sporită orelor lucrate de către muncitori, pe lângă rata de ocupare sau de participare și șomaj, pentru a putea evalua mai bine condițiile pieței muncii.

2. Metodologie

Întrebarea pe care o adresăm în cadrul prezentului studiu, în cazul României, este dacă acest fenomen de “quiet quitting” reprezintă doar un trend trecător sau este o amenințare reală pe termen lung la adresa economiei?

Am folosit date pe care le-am considerat relevante, cum ar fi numărul de ore lucrate per muncitor, costul și productivitatea muncii sau gradul de utilizare a internetului ca indicator al digitalizării. Datele au fost preluate în principal din baza de date Eurostat dar și World Bank, Statista sau Trading Economics, pe perioade cuprinse între anii 2000-2022. De asemenea raportul Gallup (2022) a fost folosit ca material de studiu, acesta fiind unul dintre cele mai de referință produse în ceea ce privește nivelul de implicare al angajaților la muncă. Prin metoda analizei comparative și reprezentări grafice, am scos în evidență diferite aspecte care vor fi expuse în cele ce urmează.

3. Rezultate

Mai jos este prezentat, în Graficul 4, evoluția căutărilor termenului “quiet quitting” pe internet în intervalul de timp al ultimelor 12 luni. Observăm o creștere exponențială spre sfârșitul anului 2022, semn că din ce în ce mai multe persoane au fost interesate să afle despre acest fenomen.

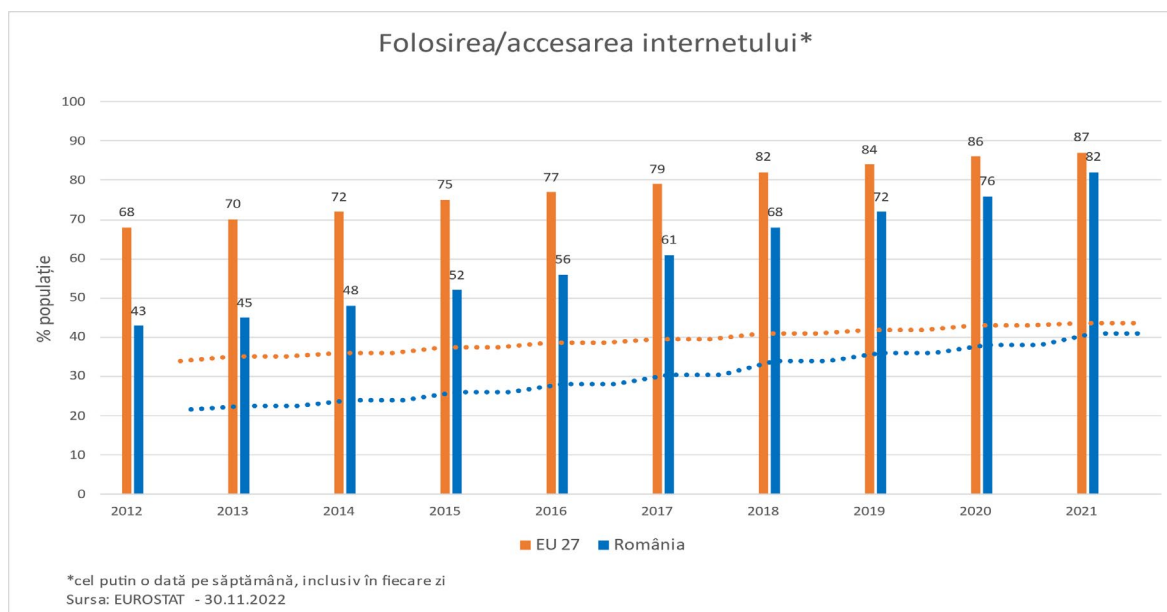
Graficul 4 – Evoluția în Google trends a termenului “quiet quitting”



Sursă: Google Trends

Conform Graficului 5, România a recuperat decalajul față de media Uniunii Europene în ceea ce privește utilizarea serviciului de internet, plecând în anul 2012 de la o diferență de 25 puncte procentuale, aceasta reducându-se semnificativ, până aproape de egalitate față de media UE, la un nivel de 82% (România) comparativ cu 87% (media UE27).

Graficul 5 – Gradul de utilizare a internetului EU27 vs România



Sursă: Eurostat

În acest sens, anul 2020 a devenit anul de referință în contextul digitalizării, atât la nivel local, cât și la nivel global. Dacă înainte de 2020 era o excepție de la regulă orice activitate de tip remote, după acest an excepția a devenit nu doar un lucru obișnuit, ci și dorit la scară largă de către cei implicați. Pe lângă partea de work from home, s-au dezvoltat foarte mult și activitățile din sfera educațională. Școlile, liceele și universitățile și-au creat sisteme proprii sau au apelat la platforme deja existente pentru a facilita comunicarea și a asigura continuitatea procesului de învățământ, principalul impact fiind trecerea de la manuale tipărite la digitalizarea materialelor didactice.

Pandemia și digitalizarea au favorizat unele domenii de activitate cum ar fi cumpărăturile online și livrările, s-au creat noi profesii și implicit locuri de muncă dar în aceeași măsură a afectat foarte mult domenii ca turismul sau horeca, multe firme fiind forțate să iasă de pe piață.

Contrar așteptărilor, conform Gallup (Tabelul 1), angajații români sunt cei mai implicați (engaged) din Europa la locul de muncă. Dacă ar fi să ne orientăm doar după această clasificare, nu ar trebui să ne facem griji în privința fenomenului de quiet quitting în România, dar lucrurile nu stau întotdeauna conform cifrelor. Ne rezervăm dreptul de a pune la îndoială acuratețea acestui clasament, întrucât țara cu care ne asemănăm cel mai mult din punct de vedere comportamental și anume Italia, se află pe ultimul loc în ceea ce privește implicarea la locul de muncă și să nu uităm de faptul că în Italia lucrează și un număr consistent de români, ceea ce vine să întărească îndoiala asupra realității din spatele cifrelor din raportul Gallup (2022), fie România a fost supraevaluată, fie Italia a fost subevaluată. Ca metodă folosită de Gallup, regăsim sondajul pe bază de chestionar, eșantionul la nivel de țară fiind de 1000 de respondenți sau mai puțin în cazul țărilor mici, având o marjă de eroare de 8,5% la un nivel de încredere de 95%. Cel mai probabil, metodologia folosită a dus la această discrepantă între cele două țări.

Tabelul 1: Nivelul de implicare la locul de muncă al angajaților în Europa



Europe

EMPLOYEE ENGAGEMENT

Gallup Q¹² items; see "Appendix 3: Support Information" for item wording

Rank	Country	Change*	% Engaged	Rank	Country	Change*	% Engaged
1	Romania	+3	33	21	Germany	+1	16
2	Estonia	+1	25	22	Slovenia	0	16
3	North Macedonia	+5	25	23	Slovakia	+3	16
4	Iceland	+2	24	24	Czech Republic	0	16
5	Kosovo	-3	24	25	Poland	+2	14
6	Lithuania	+9	24	26	Finland	+4	13
7	Albania	0	23	27	Netherlands	0	12
8	Denmark	+2	22	28	Greece	+3	11
9	Montenegro	+3	21	29	Switzerland	-1	11
10	Latvia	+5	21	30	Belgium	-1	11
11	Bulgaria	+4	21	31	Ireland	-1	11
12	Malta	0	21	32	Northern Cyprus (Territory of Republic of Cyprus)	+1	10
13	Hungary	+1	21	33	United Kingdom	-2	9
14	Sweden	+2	21	34	Austria	-1	9
15	Bosnia and Herzegovina	+4	20	35	Spain	+1	9
16	Cyprus	0	20	36	Luxembourg	0	8
17	Norway	+2	19	37	France	-1	6
18	Portugal	+1	19	38	Italy	0	4
19	Serbia	+1	17				
20	Croatia	+5	17				

*Change" indicates the difference in percentage points when comparing the average from 2018, 2019 and 2020 with the average from 2019, 2020 and 2021.

Sursă: Gallup – State of the Global Workplace 2022 Report

La sfârșitul anului 2021, fluctuația de personal [(numărul de plecări/numărul mediu de angajați)*100] din România a atins procente mari, conform Korn Ferry, în top fiind sectorul producție cu o fluctuație de 36%, urmat de vânzări: 26%, IT: 23%, inginerie: 22% și sectorul financiar-contabil cu 21%, ceea ce ne indică faptul că și în România a existat și încă nu s-a terminat fenomenul de The Great Resignation.

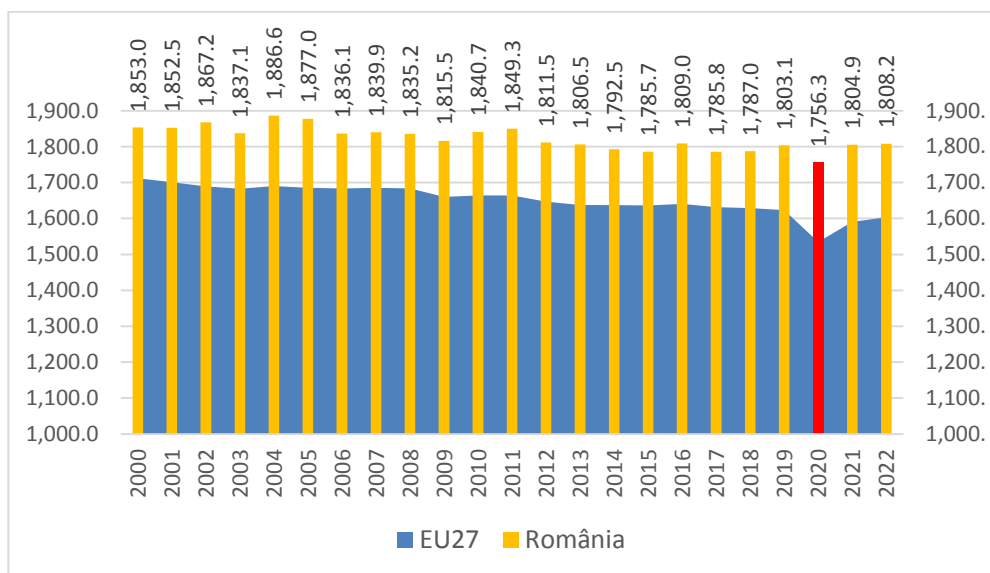
Digitalizarea a favorizat ușurința schimbării locului de muncă, însă aceeași digitalizare poate reprezenta și o sabie cu două tăișuri, deoarece așa cum angajații au acces la mai multe oportunități pe piața muncii, la fel și angajatorii beneficiază de o arie mult mai mare de selecție, mai ales în domeniile în care se poate lucra de acasă, nefiind obligatoriu ca angajatul să fie prezent în aceeași localitate cu locul de muncă. În acest sens, digitalizarea a schimbat regulile jocului pe piața muncii din România, angajatorii aflându-se în situația în care nu mai este suficient să ofere doar o remunerație în bani pe măsura cerințelor postului de lucru, ci să satisfacă și alte nevoi colaterale ale angajaților, cum ar fi posibilitatea lucrului de acasă, pachete integrate de avantaje, posibilități de dezvoltare personală ale angajatului – cursuri suplimentare de training.

Pe lângă fenomenul de quiet quitting, există și opusul acestuia: quiet firing, prin care angajatorul apelează la diverse modalități de suprasolicitare a lucrătorului fără oferirea unor beneficii pe măsură, forțându-l pe acesta ca într-un final să ajungă la epuizare și frustrare, rămânându-i ca ultimă opțiune să renunțe la locul de muncă. Un exemplu în acest sens o

reprezintă actualele fișe ale postului de lucru, care sunt un adevărat compendiu de angajamente, cuprinzând o gamă largă de sarcini ce revin în obligația angajatului. Aceste fișe sunt concepute întocmai pentru a combate încercările de eludare de la sarcinile de serviciu însă în unele cazuri se cade în extrema cealaltă, atribuțiile fișei postului devenind copleșitoare atât din punct de vedere cantitativ cât și din punct de vedere al gradului de dificultate.

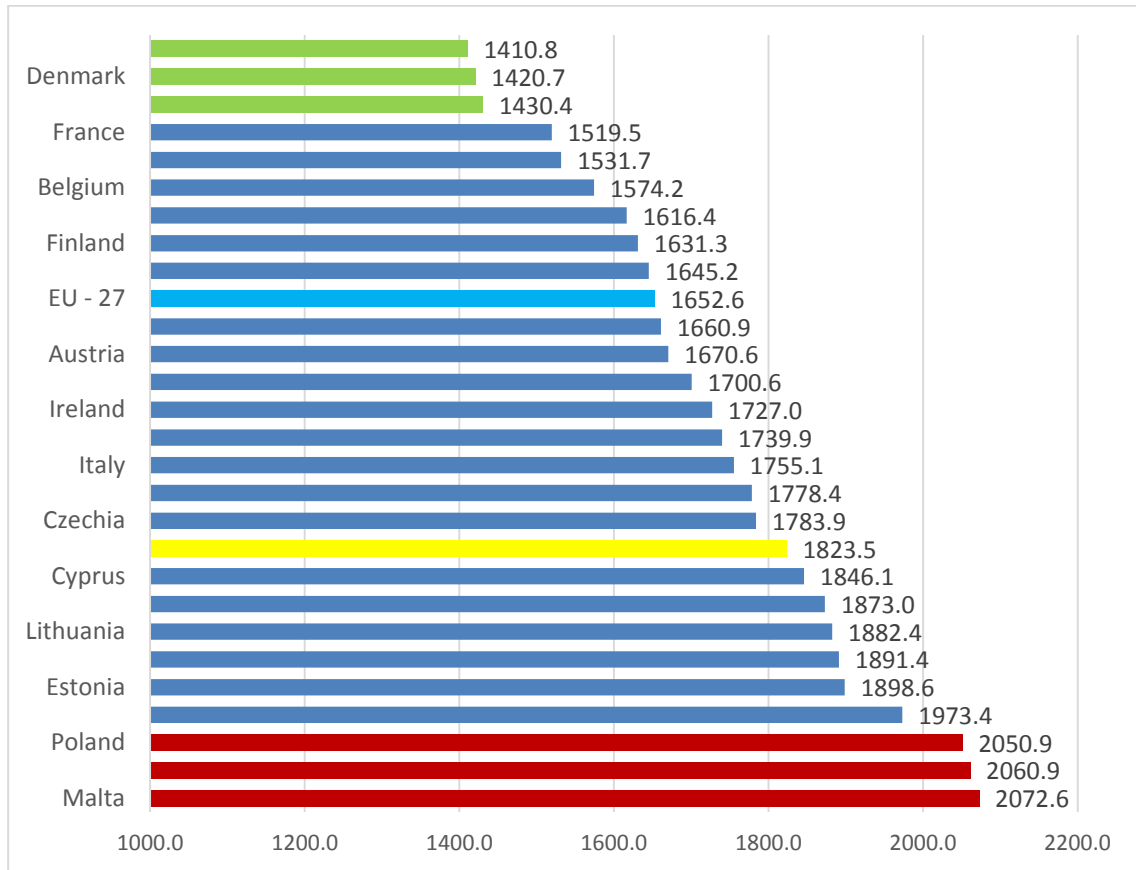
Și în România, după 2020, tendința celor care își oferă serviciile pe piața muncii nu mai este atât de mult orientată către cuantumul veniturilor, ci s-a reorientat către *work-life balance*. În prezent, la un interviu de angajare, candidatul nu mai întreabă prima oară despre salariu, ci întreabă câte zile pe săptămână poate lucra de acasă, care este timpul efectiv de lucru sau ce alte beneficii și oportunități îi poate oferi angajatorul. Generației Z nu îi mai este frică de schimbare, aceștia renunță mult mai ușor la locul de muncă în comparație cu generațiile anterioare. Dacă un angajat cu vârsta peste 50 de ani este foarte stabil în privința locului de muncă, petrecând în medie aproximativ 13 ani în aceeași companie, tinerii intrați recent în malaxorul pieței muncii își schimbă jobul mult mai des, chiar și la intervale de un singur an. Pentru ei conceptul de fidelitate în timp față de locul de muncă aproape că nu există. Având în vedere că, în medie, petrecem 81.396 ore din viață muncind (Gallup 2022 – nu este inclus și timpul necesar pentru formarea profesională, timp ce poate fi considerat timp alocat unei activități asimilate muncii), considerăm că viața nu poate fi separată de muncă, așa cum nici munca nu poate fi separată de viață, cele două coexistând indiferent de voința individului.

Graficul 6 – Numărul de ore lucrate de o persoană, în medie pe an - România vs UE27



Surse: Eurostat

Graficul 7 – Numărul mediu de ore lucrate anual per angajat în U.E. - perioada 2000-2022

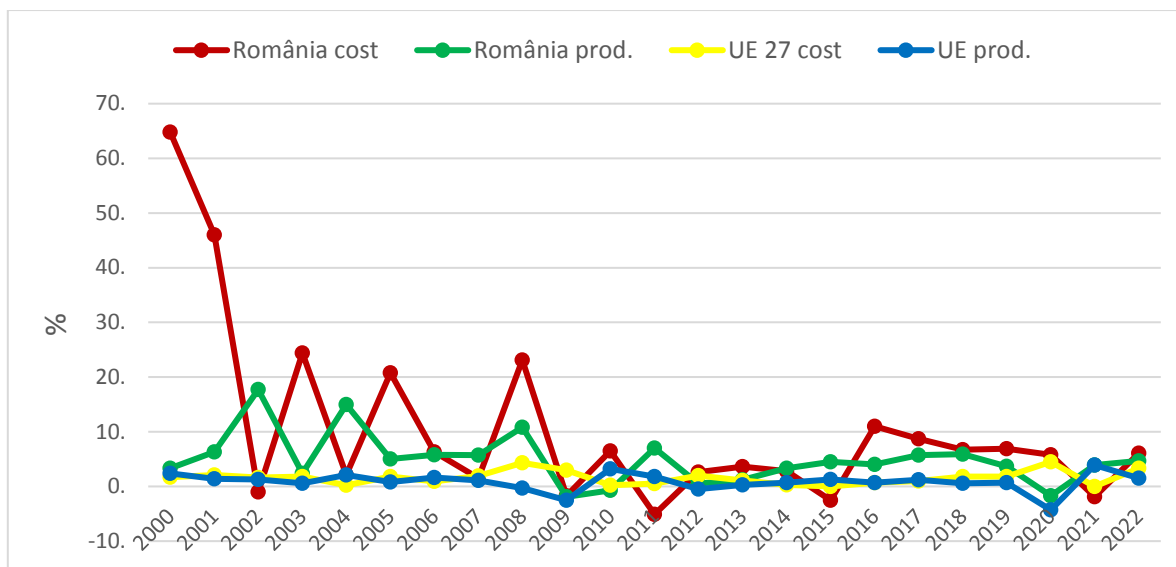


Surse: Eurostat

Observăm în cadrul Graficului 6, faptul că numărul mediu de ore lucrate pe an de către un angajat în România prezintă un trend descendent din 2000 până în 2022, dar nu cu variații absolute mari, ceea ce poate confirma existența unui “quiet quitting”, însă relativ scăzut față de nivelurile înregistrate în S.U.A. și China. De asemenea românii lucrează, în decursul unui an, cu 170,9 ore în plus față de media Uniunii Europene ceea ce se poate traduce printr-un decalaj de eficiență în productivitatea muncii deoarece deși românii muncesc mai mult timp, nu sunt pe primele locuri în Uniunea Europeană la producția per lucrător.

Chiar dacă trendul general al numărului de ore lucrate în România este în scădere, românii încă lucrează semnificativ mai multe ore decât media Uniunii Europene, ba chiar tendința a fost una crescătoare, de la 8,2 p.p. mai mult în anul 2000, la 12,8 p.p. peste media UE27, Graficele 6 și 7 venind să confirme oarecum raportul Gallup (2022). De remarcat în cadrul graficului 7 câteva lucruri cum ar fi: România este a zecea “cea mai muncitoare” țară în topul Uniunii Europene, Bulgaria se regăsește sub media UE27 ca număr anual de ore lucrate alături de opt state considerate superior dezvoltate și nu în ultimul rând avem trei țări care depășesc norma de 2000 de ore pe an (Malta, Grecia și Polonia) și tot trei țări care coboară sub pragul de 1500 de ore pe an (Germania, Danemarca și Țările de Jos).

Graficul 8 – România vs UE27 - Productivitatea reală a muncii per persoană și costul cu munca per persoană – variație procentuală



Sursă: Eurostat

Graficul 8 scoate în evidență un aspect interesant și anume: în cazul României costul muncii raportat la nivel individual are o fluctuație mai ridicată decât productivitatea reală a muncii în perioada 2000-2022, ceea ce poate fi rezultatul unei eficiențe mai mici la locul de muncă, al unor provocări în domeniul competitivității firmelor sau un mix între cele două. Prin comparație, în media Uniunii Europene aproape că se suprapun evoluțiile costurilor cu cele ale productivității, semn că cele două sunt mai bine corelate. Graficele 6, 7 și 8 scot la iveală deficiențe structurale în ceea ce privește eficiența pieței muncii din România: muncim mult dar nu și productiv, un indiciu în plus care să confirme tema abordată.

Un alt factor generator al fenomenului de quiet quitting îl poate reprezenta și nivelul ridicat al inegalității veniturilor (raportul 80/20 - veniturile celor mai înstăriți 20% împărțite la veniturile celor mai puțin avuți 20%).

Inegalitatea veniturilor este relevantă în ceea ce privește lipsa de angajament a salariaților. Aceasta dă naștere unui mediu de lucru în care angajații se simt subapreciați și nesiguri în privința poziției lor în cadrul organizației. În cazul unei inegalități ridicate, remunerația angajaților nu este echitabilă și nu reflectă contribuția reală adusă companiei. Conform datelor Eurostat, în România inegalitatea veniturilor este superioară mediei Uniunii Europene, unde în anul 2020, cei mai bogați 20% dintre cetățeni au realizat venituri de aproape 5 ori mai mari decât cei mai săraci 20%.

Cele mai mici diferențe între cele două categorii de persoane înregistrându-se în Slovacia (3,0), Cehia și Slovenia, fiecare cu (3,3). La polul opus, cele mai mari diferențe au fost în Bulgaria (8,0), România (6,6) și Letonia (6,3). Nivelul mediu de 4,9 pe Uniunea Europeană al indicelui inegalității veniturilor a fost depășit în 10 state, inclusiv România, care se află pe un nedorit loc 2, doar Bulgaria depășindu-ne.

Coeficientul GINI pe anul 2020 (procentul de venituri care ar trebui redistribuite pentru a se ajunge la același nivel pentru toți, dacă ar fi 100% înseamnă că toate veniturile

aparțin unei singure persoane iar dacă ar fi 0 atunci toată populația analizată ar avea același nivel al veniturilor) reprezintă o consecință a inegalității veniturilor. România este pe locul 4 în Uniunea Europeană cu un coeficient de 33,8%, pe primele trei locuri fiind Bulgaria (40%), Lituania(35,1%) și Letonia (34,5%). La capătul celălalt se află Cehia, Slovenia și Slovacia cu niveluri sub 25%. Ca fapt divers SUA au avut un coeficient GINI de 49% și China de 46,8% pe anul 2020, ceea ce s-ar traduce prin faptul că statul chinez fie nu reușește, fie nu dorește să atingă idealul socialist de egalitate, discrepanța coeficientului GINI indicând mai mult un stat capitalist decât unul comunist în cazul Chinei.

Lipsa unor date empirice specifice ne împiedică să punem un verdict cert, însă din analiza curentă putem afirma că piața muncii din România este caracterizată de o mobilitate ridicată a forței de muncă, în care predomină contrastele dintre venituri. Spre exemplu dacă în București, salariul mediu net pe luna decembrie 2022 s-a apropiat de 6000 lei, la capătul opus regăsim un venit net la jumătate în Teleorman. Totodată un bun indicator al fenomenului de quiet quitting în România este numărul de angajați cu salariul minim pe economie, care a ajuns la 1,9 milioane începând cu ianuarie 2023, ce motivație au acești angajați pentru a-și depăși așteptările și atribuțiile din fișa postului? Totuși nivelul ridicat al consumului agregat din România comparat cu numărul mare de salariați cu minim pe economie, ridică semne de întrebare ce converg către o economie subterană de amploare, însă aceste aspecte pot face obiect separat de studiu.

4. Concluzii

În domeniile “on site”, fenomenul de quiet quitting nu este la fel de accentuat precum în domeniile “online”, care implică muncă de tip remote sau hybrid. Fenomenul este corelat proporțional cu gradul de dificultate, cerințele postului de lucru și nivelul de studii. De asemenea, pe măsură ce vârsta angajaților scade, procentul de “quiet quitters” este mai mare. Principalele cauze ale quiet quitting sunt: frustrarea angajaților în ceea ce privește cuantumul remunerației, lipsa oportunităților de avansare, dezvoltare personală și profesională și nu în ultimul rând neimplementarea meritocrației.

Locurile de muncă au devenit din ce în ce mai complexe și crearea unei culturi organizaționale care prețuiește angajații și îi tratează ca fiind active valoroase ale companiei, și nu generatori de costuri, poate fi o soluție pentru un angajament sporit al angajaților și o productivitate mai mare (Cameron 2021).

Deși la prima vedere poate părea un moft al noii generații, impactul economic pe termen lung al “quiet quitting” poate fi unul semnificativ în sensul că angajatorii/managerii vor fi nevoiți să aibă costuri mai mari cu atenția față de angajați, empatia, bunăstarea socială și de ce nu, remunerația acestora, ceea ce se va transmite în creșterea prețurilor serviciilor sau produselor finale oferite iar apoi mai departe în indicii de preț/inflație. Pe lângă aceste aspecte ce țin foarte mult și de latura emoțională, când vine vorba de cifre, impactul atinge cote neașteptat de mari. Se estimează că la nivel global, neimplicarea lucrătorilor a costat economia mondială, aproximativ 7,8 trilioane de dolari pe anul 2021, în productivitate pierdută/nerealizată (Pendell, 2022; Espada, 2022).

Piața muncii se află într-o schimbare continuă. Putem merge chiar mai departe cu afirmația că traversăm o perioadă în care beneficiem de cel mai ridicat nivel al avansului tehnologic din istorie, ceea ce facilitează evoluția relațiilor de muncă cu o dinamică

nemaiîntâlnită. Atât angajatorii sunt nevoiți să țină cont de “noul” angajat, cât și angajații trebuie să țină pasul cu ritmul ridicat impus de viteza de dezvoltare la nivel agregat, pentru a fi competitivi.

“Quiet quitting” există și nu mai poate fi ignorat sau neglijat, efectele sale nu mai sunt ne semnificative. Cheia relației moderne angajator-angajat o reprezintă adaptabilitatea și depășirea granițelor de a opune rezistență la schimbare.

Limitările prezentei lucrări, impuse de inexistența unor date și măsurători concrete direct legate de tema studiată, nu trebuie să reprezinte un impediment pentru cercetări viitoare ale fenomenului de “quiet quitting” ci dimpotrivă. Timpul va aduce cu el și datele necesare, atât cantitative cât și calitative, ce vor putea fi folosite pentru a analiza și estima impactul cu un nivel mai ridicat de acuratețe.

Bibliografie

- Aydın, E., & Azizoğlu, Ö., (2022), *A New Term for an Existing Concept: Quiet Quitting-a Self-Determination Perspective*, V. International Congress on Critical Debates in Social Sciences, pp.285-295.
- Caldwell, C., Mahand, T., (2023), *Quiet Quitting – Causes and Opportunities*, Business and Management Research Vol. 12, No. 1, pp.9-19.
- Lee, D., Park, J., Shin, Y., (2023), *Where Are the Workers? From Great Resignation to Quiet Quitting*. NBER Working Paper No. 30833.
- Gallup - *State of the Global Workplace 2022 Report*.
- Harter, J., (2022), *Is quiet quitting real?*, Gallup at Work.
- Ipsen, C., van Veldhoven, M., Kirchner, K., Hansen, J.P. (2021), *Six Key Advantages and Disadvantages of Working from Home in Europe during COVID-19*. Int. J. Environ.Res. Public Health 2021, 18,1826.
- Johnson, J. R., (2023), *What’s New About Quiet Quitting (and What’s Not)*. The Transdisciplinary Journal of Management.
- Schwab, K., (2019), *The Global Competitiveness Report*, World Economic Forum.
- Yikilmaz, İ., (2022), *Quiet Quitting: A Conceptual Investigation*, Anadolu 10th International Conference on Social Science, Proceeding Book, ISBN: 978-605-72008-7-7, pp. 581-591
- **Baze de date statistice sau surse web:**
- COMISIA EUROPEANĂ, PROPUNERE DE RAPORT COMUN PRIVIND OCUPAREA
- FORȚEI DE MUNCĂ AL COMISIEI EUROPENE ȘI CONSILIULUI (2020).
- Disponibil la: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0744&from=EN> [Accesat la data de 24 martie 2023];
- Eurostat (2023). Eurostat Database, [online]. Disponibil la: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/> [Accesat la data de 24 martie 2023];
- PWC (2023). Disponibil la: <https://www.pwc.ro/ro/media/comunicate-de-presa-2021/sondaj-global-pwc--mai-mult-de-jumtate-dintre-angajai-cred-c-pui.html> [Accesat la data de 24 martie 2023];

- Statista (2023). Disponibil la: <https://www.statista.com/statistics/811935/youth-unemployment-rate-in-china/?locale=en> [Accesat la data de 24 martie 2023];
- Trading Economics (2023). Disponibil la: <https://tradingeconomics.com/united-states/job-vacancies> [Accesat la data de 24 martie 2023];
- World Bank (2023). Disponibil la: <https://data.worldbank.org/> [Accesat la data de 24 martie 2023];
- ZF (2023). Disponibil la : <https://www.zf.ro/eveniment/topul-joburilor-cea-mare-fluctuatie-personal-unu-trei-angajati-20378888> [Accesat la data de 24 martie 2023];

Efectele guvernății politice asupra situației socio-economice - studiu de caz România vs. Uniunea Europeană

TRAIKU DARIA-MARIA⁹⁵

TUDOSE MIRUNA-MARIA⁹⁶

Facultatea de Finanțe, Asigurări, Bănci și Burse de Valori

Introducere

Obiectivul principal al studiului este acela de a cerceta implicațiile guvernății politice asupra situației socio-economice în România în contextul apartenenței la Uniunea Europeană (UE). Am ales această temă din dorința personală de a fi la curent cu situația României și cu poziționarea acesteia în raport cu statele membre ale Uniunii Europene, de a examina impactul bunei guvernății asupra unei țări și de a înțelege mai bine spectrul macroeconomiei. Fiind în primul an de studii superioare, dorim să ne aprofundăm capacitățile educative, urmând ca după analiza studiului de caz, să informăm tinerii studenți cu privire la dezechilibrele actuale pentru a putea reduce riscul unei societăți pline de prejudecăți. Astfel, studiul examinează trei dimensiuni, respectiv: guvernăția politică, dimensiunea socială și cea economică.

Economia socială constă în îmbunătățirea condițiilor de viață și oferirea de noi oportunități pentru persoanele dezavantajate sau care fac parte din categorii vulnerabile.

O guvernăție politică/instituțională eficientă, care implică o monitorizare adecvată și o mai bună coordonare a activităților economice, este vitală pentru îmbunătățirea situației socio-economice, întrucât aceasta va avea ca efect combaterea sărăciei și îmbunătățirea dezvoltării umane, dar și menținerea păcii și a securității.

Menținerea stabilității politice este, de asemenea, importantă, având în vedere creșterea sărăciei, guvernăția deficitară, insecuritatea tot mai mare și corupția generalizată.

1: Rolul bunei guvernății și a instituțiilor în dezvoltarea socio-economică

1.1. Definiția dezvoltării socio-economice

Dezvoltarea socio-economică este termenul cheie pentru orice problemă de schimbare în sfera socio-economică. Importanța sa este exprimată în mod adecvat de Stemplowski (1987), care afirmă că „acest concept de dezvoltare reprezintă o funcție compusă dintr-o viziune optimistă a intereselor sociale, respectiv un instrument de analiză”. Dezvoltarea poate fi definită ca o serie de schimbări caracterizate prin proprietăți precum ireversibilitatea, spontaneitatea și caracterul monoton (Krajewski, 1977), o referire la conceptul de structură (Zamiara, 1977), și direcționalitate (Chojnicki, 1989).

Un alt concept care a început să atragă tot mai mulți cercetători este dezvoltarea sustenabilă. Termenul „sustenabilitate” ar putea fi descris ca fiind capacitatea de a menține un standard de viață decent, fără a dăuna mediului. Sustenabilitatea ar putea fi astfel înțeleasă ca fiind rezultatul dintre calitățile bunăstării umane, echității sociale și integrității mediului. Cu

⁹⁵ traicudaria22@stud.ase.ro

⁹⁶ tudosemiruna22@stud.ase.ro

alte cuvinte, sustenabilitatea include două dimensiuni importante ale lucrării elaborate, anume cea economică și cea socială.

În scopul examinării dimensiunii sociale, Gonzalez-Garcia et al. (2018) a folosit venitul net disponibil, numărul de companii care operează, numărul de locuitori cu studii superioare, prețurile locuințelor și ratele șomajului. Pietrzak și Balcerzak (2016) au distins cinci variabile de diagnostic propuse de Eurostat referitoare la sustenabilitatea socio-economică, după cum urmează: PIB-ul pe cap de locuitor, care măsoară dezvoltarea socio-economică, productivitatea resurselor, care măsoară producția și consumul durabil, persoanele expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială, rata șomajului în rândul lucrătorilor cu vârste cuprinse între 55 și 65 de ani, respectiv speranța de viață.

Pe de altă parte, Rugani, Marvuglia și Pulselli (2018) au utilizat indicele pentru bunăstarea economică sustenabilă în propria analiză (ISEW), acesta constituind o măsură macroeconomică complementară prin care se descrie performanța țării în mod realist. Indicele bunăstării economice sustenabile a fost analizat și de cercetătorii Menegaki și Tugcu (2018), dintr-o perspectivă socio-economică, autorii folosind consumul de bunuri de folosință, cheltuielile cu educația și creșterea netă a capitalului. În cadrul analizei autorilor, un rol important a fost deținut și de coeficientul Gini sau rata sărăciei.

Practic, acest indice este o măsură monetară a sustenabilității care urmărește să depășească unele dintre limitările PIB-ului, întrucât PIB-ul nu reușește să abordeze în întregime conceptul de dezvoltare. Cu toate acestea, disponibilitatea datelor în cazul acestui indice este destul de redusă, ceea ce nu furnizează multe oportunități de analiză. În acest sens, putem constata că din punct de vedere analitic, utilizarea PIB-ului pe cap de locuitor rămâne una dintre cele mai bune opțiuni.

Precum s-a menționat mai sus, o altă componentă importantă a dezvoltării socio-economice este dezvoltarea socială. Din perspectiva lui Merton (1949), creșterea sărăciei și a șomajului generează riscuri foarte mari la adresa dezvoltării economice, acestea având capacitatea să plaseze economia în cauză la un nivel scăzut de dezvoltare umană pe termen lung.

1.2. Rolul bunei guvernance și instituțiilor în procesul dezvoltării socio-economice

Buna guvernare, definită ca managementul calității și orientarea politicilor de dezvoltare, este asumată de mulți economiști, având o influență pozitivă asupra performanței economice. În conformitate cu Banca Mondială, buna guvernare este evaluată prin capacitatea de implementare a principiilor de guvernare la nivelul unei țări, oferind un cadru propice pentru dezvoltarea pieței și creșterea economică.

Mai multe studii econometrice (Kauffman et al., 1999,) au testat relația dintre buna guvernare în sensul de „guvernare de îmbunătățire a pieței” (piața instituțiilor de stimulare) și a demonstrat o relație pozitivă între aceasta și creșterea economică.

Banca Mondială și criticile formulate de Khan (2004) au avut impact asupra procesului, ținând cont de capacitatea statelor de a implementa schimbarea structurală în domeniile instituțional, politic, economic și social, pentru a asigura creșterea economică pe termen lung. Țările în curs de dezvoltare nu pot funcționa fără înființarea unor instituții eficiente în relația cu distribuția puterii politice. În schimb, acestea s-ar confrunta cu un eșec de stat, ca urmare a unei nepotriviri între instituții și politica economică de dezvoltare.

În vederea sporirii nivelului de analiză în ceea ce privește buna guvernare, Kaufmann et al. (1999-2007) a construit șase indicatori relevanți pentru acest concept, după cum urmează:

1. Voce și responsabilitate: măsoară tendințele procesului politic, libertățile civile drepturile politice și independența presei.
2. Stabilitatea politică/absența violenței și terorismului: măsoară percepția unui posibil dezechilibru al regimului politic prin alegeri sau violente.
3. Eficacitatea guvernului: se referă la administrația publică. Acest indice evaluează percepția asupra credibilității guvernului prin încrederea acordată administrației sale.
4. Statul de drept: măsoară percepția cetățenilor asupra regulilor care structurează societatea asupra corectitudinii sistemului judiciar.
5. Calitatea reglementării: face referire la economia de piață, inclusiv controlul prețurilor, importurile și exporturile, dar și sistemul bancar. Acest indice ne permite să apreciem climatul de afaceri pentru investitorii străini.
6. Controlul corupției: măsoară percepțiile cu privire la utilizarea puterii publice în urmărirea câștigului privat.

Literatura de specialitate recunoaște pe scară largă efectele negative ale sistemelor slabe de guvernare asupra celor săraci. Eșecul instituirii unor politici sociale eficiente în favoarea săracilor este rezultatul lipsei de răspuns a autoritatilor statului (Banca Mondială, 2001).

De asemenea, Mira și Hammadache (2017) au indicat faptul că abilitatea guvernamentală de a coordona și implementa politici ar trebui să determine schimbări structurale în domeniile economic și social, idei esențiale pentru asigurarea creșterii și dezvoltării economice pe termen lung.

Instituțiile economice sunt alegeri colective care sunt rezultatul unui proces politic, acestea depinzând de natura instituțiilor politice și de distribuția puterii politice în societate. Buna guvernare este asociată cu o bună calitate a instituțiilor, adică a regulilor din societate și a celor care izvorăsc din legislație. Acemoglu și Robinson (2012) încearcă să examineze care sunt factorii responsabili pentru succesul sau eșecul politic și economic al statelor. Ei susțin că explicațiile existente despre apariția prosperității și sărăciei sunt fie insuficiente, fie defectuoase în explicarea acestora. Aceștia au stabilit două arhetipuri referitoare la instituții și anume cele incluzive și cele excluzive. Instituțiile sunt incluzive atunci când mulți oameni au un cuvânt de spus în luarea deciziilor politice, spre deosebire de cazurile în care un grup mic de oameni controlează instituțiile politice și nu sunt dispuși să se schimbe.

Ei susțin, de asemenea, că instituțiile incluzive promovează prosperitatea economică deoarece oferă o structură de stimulare care permite recompensarea talentelor și ideilor creative. Autorii descriu instituțiile extractive ca fiind acelea care permit elitei să conducă și să-i exploateze pe alții, extragând bogăție de la cei care nu fac parte din elită. Națiunile cu un istoric mare privind instituțiile extractive nu au prosperat, afirmă ei, deoarece antreprenorii și cetățenii sunt mai puțin motivați să investească și să inoveze.

Contradicțiile aparente în contextul instituțional referitoare la explicarea traiectoriilor de dezvoltare între țări au atras atenția globală. Având în vedere acest lucru, cercetători precum Knack și Keefer (1995), Hall și Jones (1999) și Kaufmann și Kraay (2003) au demonstrat că unii indicatori de guvernare, cum ar fi controlul corupției, stabilitatea drepturilor de proprietate sau democrația, sunt puternic asociați cu PIB-ul pe cap de locuitor, dezvoltarea capitalului uman

sau investiții, susținând argumentul că un cadru de guvernare care să îmbunătățească piața și performanța economică sunt strâns corelate.

Cu toate acestea, acești cercetători au subliniat că indicii îmbunătățiți ai bunei guvernări influențează pozitiv creșterea economică și oferă convergență pe termen lung cu țările considerate dezvoltate. Cu toate acestea, Khan (2004) a susținut că îmbunătățirea indicatorilor de bună guvernare ar putea genera rate mari de creștere economică atunci când țările în curs de dezvoltare ar putea crea politici eficiente în acest domeniu, doar după finalizarea stagiului de învățare la nivel național și după atingerea unui anumit nivel de dezvoltare.

2: Analiza relației dintre buna guvernare și dezvoltarea socio-economică (România vs. Uniunea Europeană)

2.1. Metodologia cercetării științifice

În cadrul acestei lucrări, am efectuat analize comparative în ceea ce privește PIB-ul pe cap de locuitor (euro) și rata sărăciei, între anii 2010-2021, prin intermediul metodei grafice și a analizei comparative, analizând totodată relația dintre indicatorii respectivi și cei relevanți pentru buna guvernare, respectiv: (i) controlul corupției; (ii) stabilitatea politică/absența violenței și a terorismului; (iii) calitatea reglementării; (iv) statul de drept; (v) voce și responsabilitate; (vi) eficiența guvernamentală. Merită menționat faptul că indicatorii privind buna guvernare au fost extrași din baza de date a Băncii Mondiale, în timp ce rata sărăciei (care surprinde dezvoltarea socială) și PIB-ul/loc (care surprinde dezvoltarea economică) au fost descărcați din baza de date a Eurostat, pentru toate statele membre ale UE, după cum sunt prezentate în *Tabelul 1*. De asemenea, am comparat indicatorii menționați pentru a observa poziționările României la nivelul Uniunii Europene. Pasul următor a constat în realizarea unor clasamente din perspectiva indicatorilor relevanți pentru buna guvernare. În final, relațiile dintre dezvoltarea socială (rata sărăciei) și dezvoltarea economică (PIB/loc) și indicatorii relevanți pentru buna guvernare s-au analizat prin intermediul metodei grafice și a corelațiilor statistice dintre valorile înregistrate în statele membre ale UE în anul 2021.

Tabelul 1: Componentă UE-27

Belgia (BE)	Franța (FR)	Austria (AT)
Bulgaria (BG)	Croația (HR)	Polonia (PL)
Cehia (CZ)	Italia (IT)	Portugalia (PT)
Danemarca (DK)	Letonia (LV)	România (RO)
Germania (DE)	Lituania (LT)	Slovenia (SI)

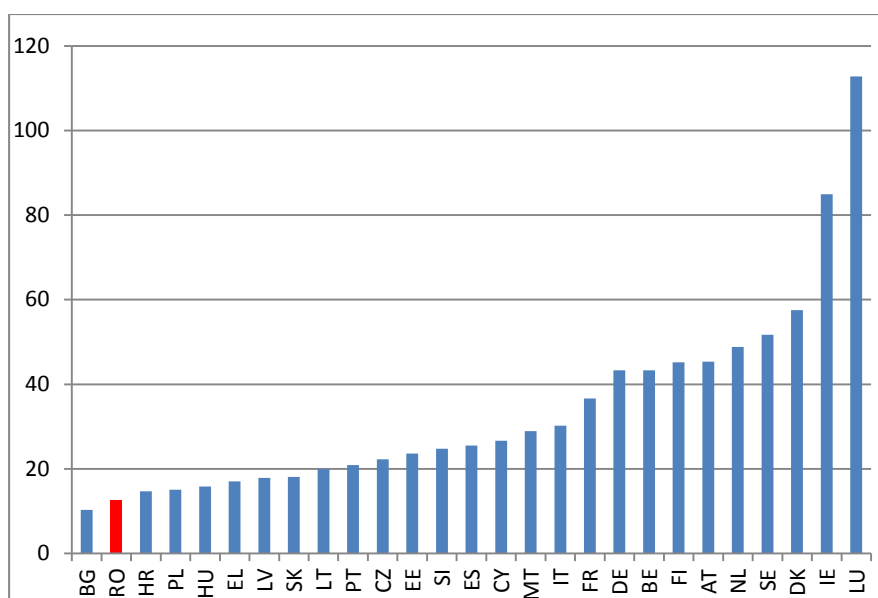
Estonia (EE)	Luxemburg (LU)	Slovacia (SK)
Irlanda (IE)	Ungaria (HU)	Finlanda (FI)
Grecia (EL)	Malta (MT)	Cipru (CY)
Spania (ES)	Olanda (NL)	Suedia (SE)

Sursa: Prelucrări ale autorilor

2.2. Analiza poziționării statelor membre ale UE din perspectiva bunei guvernante și din perspectiva dezvoltării socio-economice

În cadrul acestei secțiuni, s-a analizat poziționarea statelor membre UE-27 din perspectiva dezvoltării economice și dezvoltării sociale. În acest sens, în primă fază s-a examinat nivelul PIB-ului pe locuitor înregistrat în anul 2021 în statele membre UE-27. Conform *Figurii 1* România a înregistrat al doilea cel mai mic nivel al PIB-ului pe cap de locuitor (euro), o valoare mai mică fiind înregistrată doar în Bulgaria. Pe de altă parte, la pol opus s-au situat Danemarca (DK), Irlanda (IE) și Luxemburg (LU), care au înregistrat cel mai mare nivel al PIB-ului pe cap de locuitor, cel mai performant stat membru (LU) fiind recunoscut pentru sistemul financiar dezvoltat. Merită menționat faptul că România are PIB-ul pe cap de locuitor care se situează la 38,9% din media UE-27.

Figura 1. PIB/locuitor (euro) în UE-27 (2021)

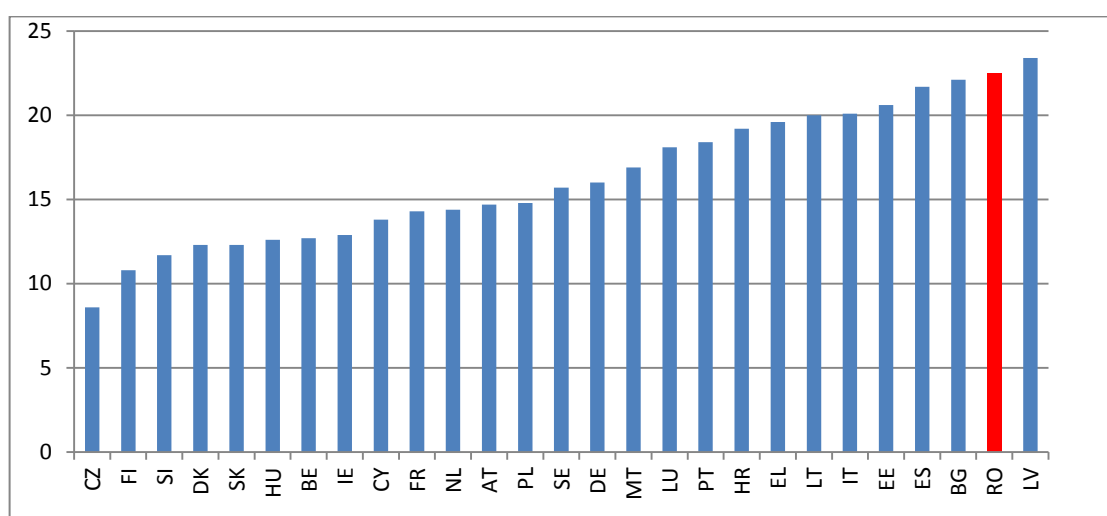


Sursa: Prelucrări ale autorilor în Microsoft Office Excel pe baza datelor Eurostat

Pe de altă parte, *Figura 2* surprinde dezvoltarea socială la nivelul statelor membre din UE-27 în anul 2021. Conform datelor Eurostat, România a înregistrat o rată a sărăciei de 22,5% (ceea ce înseamnă că aproximativ 1 din 4 persoane sunt sărace), fiind poziționată

pe ultimul loc în ierarhia UE din perspectiva acestui criteriu, înainte de Letonia (LV - 23,4%). Se observă o diferență considerabilă între România care a înregistrat a doua cea mai mare rată a sărăciei și Cehia (CZ - 8,6%) pentru care a fost raportată cea mai mică valoare a acestui indicator, diferența dintre cele două state fiind de 13,9 puncte procentuale. În România, majoritatea persoanelor din țară trăiesc în zonele rurale, iar riscul de sărăcie este considerabil mai mare decât în zonele urbane, din cauza infrastructurii, educației și sănătății slab dezvoltate. De asemenea, trebuie menționat faptul că România (22% în 2021 față de 4,5% în UE-27) a înregistrat cel mai mare procent din populația ocupată care își desfășoară activitatea în sectorul agricol din UE, iar veniturile scăzute la nivelul acestui sector limitează destul de mult capacitatea națională de a reduce rata sărăciei.

Figura 2. Rata populației expusă riscului de sărăcie în UE-27 (2021)

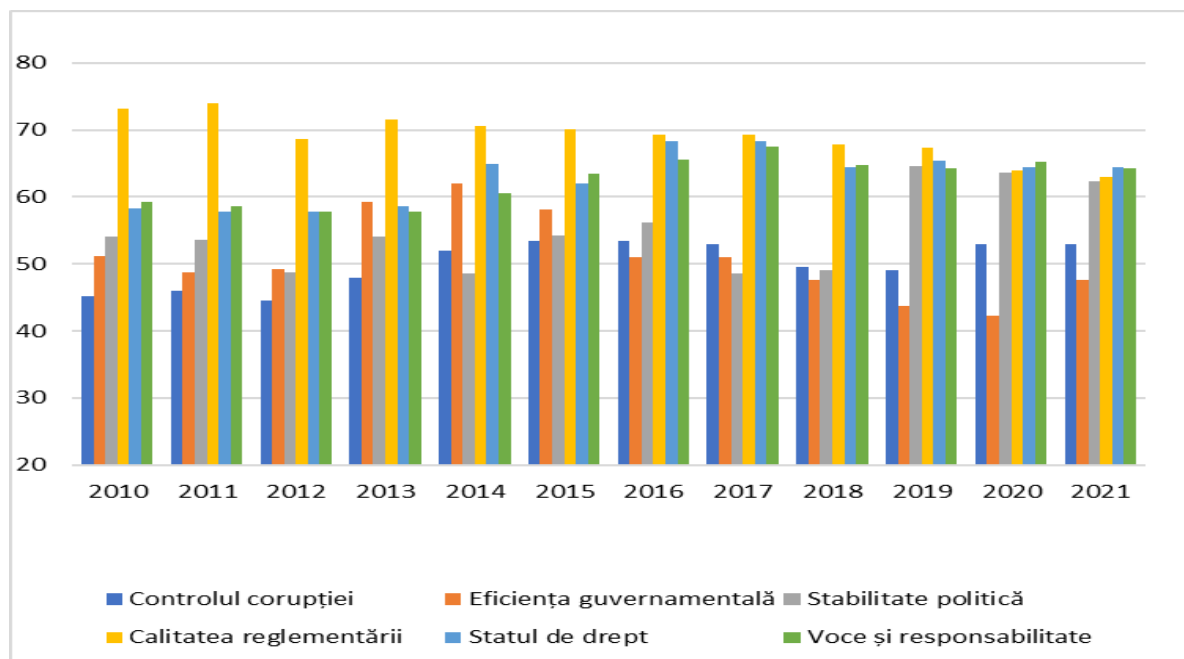


Sursa: Prelucrări ale autorilor în Microsoft Office Excel pe baza datelor Eurostat

O altă problemă majoră în România este corupția, România ocupând poziția 26 din perspectiva controlului corupției (*Anexa 1*), ceea ce reflectă al doilea cel mai mare nivel al corupției din UE. În ciuda creșterii controlului corupției în ultimii ani cu 7,64 puncte deviație, poziționarea României din perspectiva acestui indicator rămâne una modestă.

În ceea ce privește evoluția României din 2010 până în 2021, din perspectiva celorlalți indicatori de bună guvernare, putem observa, conform graficului realizat (*Figura 3*) că eficiența guvernamentală a scăzut cu 3,6 (puncte deviație), nivelul de stabilitate politică/absența violenței și a terorismului a crescut cu 8,23 (puncte deviație), statul de drept a crescut cu 6,12 (puncte deviație), calitatea reglementării s-a redus cu 10,2 (puncte deviație), iar indicatorul voce și responsabilitate a crescut cu 5 (puncte deviație). Prin urmare, principalele provocări legate de evoluția guvernării din ultimii 12 ani vizează eficiența guvernamentală și calitatea reglementării, domenii în cazul cărora România ocupă ultimele 2 locuri din UE (eficiența guvernamentală - locul 26; calitatea reglementării - locul 27). Conform *Anexei 1*, la pol opus se află FI, DK și SE, acestea fiind cele mai bine poziționate state membre din perspectiva indicatorilor de bună guvernare.

Figura 3: Evoluția României în perioada 2010-2021 din perspectiva indicatorilor de bună guvernare



Sursa: Prelucrări ale autorilor în Microsoft Office Excel, utilizând date preluate de la Banca Mondială.

2.3. Relația dintre buna guvernare și dezvoltarea socio-economică: evoluții și corelații la nivel național

În acest capitol s-au analizat indicatorii relevanți pentru buna guvernare, care au fost prezentați în *Anexa 2*. Pentru început, s-a cercetat relația dintre dezvoltarea socio-economică și controlul corupției. Prezența pantei pozitive indică faptul că PIB-ul este în relație directă cu indicele privind controlul corupției, ceea ce confirmă că statele cu un nivel mare al corupției au un nivel mic al PIB-ului/loc. Statele în care corupția are cel mai semnificativ impact negativ asupra evoluției economiei sunt România, Bulgaria, Croația și Ungaria conform Comisiei Europene. În acest sens, merită menționat că România pierde anual între 13,5% și 22,5% din PIB din cauza corupției, mediile europene fiind cuprinse între 4,9% și 6,3% din PIB. Analiza Comisiei Europene sugerează un cost al corupției de 15,6% din PIB pentru România, cel mai ridicat din UE.

O corupție mare prezintă dezavantaje precum scăderea continuă a prestigiului legii, a autorităților care aplică legea și reducerea ritmului de dezvoltare a economiei. Statul membru al UE-27 care nu se confruntă cu astfel de impedimente este Danemarca (DK), având un nivel al (i) controlului corupției de 100%. În ceea ce privește dezvoltarea socială, putem afirma că un nivel scăzut al controlului corupției (corupție ridicată) diminuează egalitatea șanselor prin educație, accesul echitabil la sănătate, la o infrastructură performantă și la prestarea corectă a serviciilor publice, situație întâlnită și în România, unde rata sărăciei este de 22,5%. Toate aceste aspecte sporesc exodul de capital uman dinspre România către alte state europene. *Anexa 2* confirmă relația inversă dintre controlul corupției și dezvoltarea socială surprinsă prin rata sărăciei.

Al doilea indicator macroeconomic studiat este stabilitatea politică, care se referă la capacitatea unui guvern de a menține politicile și practicile constante, caracteristică importantă pentru dezvoltarea unei țări și a economiei sale, întrucât oferă un mediu propice pentru afaceri. Relația pozitivă între PIB și stabilitatea politică este evidentă, deoarece în cazul în care guvernul nu poate asigura menținerea ordinii și a securității se ajunge la creșterea violenței și a terorismului ceea ce implică și scăderea economică. Prin situarea României la un procentaj nefavorabil al stabilității politice de 62,26% comparativ cu Luxemburg (94,33%), aceasta pierde mai ușor încrederea investitorilor și bunăstarea socială. De asemenea, indicatorul respectiv este în relație inversă cu rata sărăciei, precum se observă în *Anexa 2*, stabilitatea politică oferind echilibrul necesar economiei pentru dezvoltarea amplă și armonioasă a acesteia.

De asemenea, trebuie evidențiat și rolul important al calității reglementării, mai ales în contextul în care aceasta este direct legată de performanța economică a unei țări. O reglementare de calitate este benefică pentru economie prin creșterea încrederii investitorilor, îmbunătățirea eficienței, susținerea afacerilor prin simplificare și claritate, respectiv încurajarea inovării. Țările cu o calitate mai bună a reglementării precum Luxemburg (LU), Irlanda (IE), Danemarca (DK) prezintă performanță economică deosebită. În schimb, România nu beneficiază de o calitate a reglementării foarte bună (costurile pentru afaceri fiind ridicate, ceea ce limitează concurența), fapt ce o clasează pe ultimul loc în UE-27, cu un procent de 62,95%. Pe de altă parte, calitatea reglementării se află într-o relație directă cu reducerea ratei sărăciei prin protejarea drepturilor lucrătorilor, promovarea oportunităților echitabile și asigurarea unui trai decent de viață în contextul unor reglementări mai clare, care nu lasă loc de interpretări nefavorabile sau de o înțelegere distorsionată.

În relație directă cu PIB-ul, statul de drept oferă un mediu sigur și stabil pentru afaceri și investiții în cazul unei bune poziționări, ceea ce sporește creșterea economică și reduce riscurile macroeconomice, acest indicator fiind în legătură directă cu cel prezentat anterior - calitatea reglementării, întrucât statul de drept performează în condițiile unei reglementări de bună calitate. Țările care înregistrează o valoare mare a acestui indice sunt Finlanda (100%), Danemarca (DK - 99,03%) și Austria (AT - 97,11%). Aflată printre ultimele locuri în clasamentul statelor UE-27, România este predispusă corupției ca urmare a statului de drept deficitar în contextul reglementărilor de slabă calitate ce lasă loc de interpretări, acest aspect încetinind dezvoltarea economică. Pe de altă parte, *Anexa 2* evidențiază o relație inversă între rata sărăciei și statul de drept, ceea ce demonstrează faptul că atunci când statul de drept nu funcționează adecvat, principalul perdant este populația din clasa de mijloc sau inferioară, aceasta confruntându-se cu noi riscuri sociale ca urmare a avantajării elitelor.

Indicele privind vocea și responsabilitatea guvernamentală se află în relație pozitivă cu PIB-ul pe cap de locuitor, dat fiind faptul că o economie democratică condusă de un guvern responsabil generează o creștere economică stabilă, care nu este expusă incertitudinii luând în considerare predictibilitatea sporită oferită de guvern. România se confruntă cu unele deficiențe din acest punct de vedere, atingând un nivel al indicatorului de 64,25% în 2021, în timp ce cel mai bine poziționat stat membru al UE este Finlanda - 99,51%. Din perspectiva socială este clar că autoritățile responsabile sunt preocupate de reducerea ratei sărăciei, motiv pentru care și relația dintre cei doi indicatori este negativă, precum rezultă și din *Anexa 2*. Într-

o societate precum a României, unii indivizi sunt marginalizați, iar cauzele sărăciei nu sunt abordate adecvat la nivel guvernamental.

Totodată, trebuie avută în vedere și importanța eficienței guvernamentale, care ușurează actul birocratic la care participă și firmele private, ceea ce reduce costurile firmelor și stimulează creșterea PIB-ului/loc. Conform datelor Băncii Mondiale, România înregistrează un nivel al indicelui privind eficiența guvernamentală de 47,59%, mult sub Danemarca (DK), Irlanda (IE) și Luxemburg (LU) care se situează pe primele locuri la nivelul Uniunii Europene. Pe de altă parte, cu cât guvernul este mai eficient în furnizarea de servicii publice, cum ar fi educația, sănătatea și protecția socială, cu atât mai puține persoane vor fi expuse riscului de sărăcie. În același timp, o guvernare ineficientă duce la o distribuție inechitabilă a resurselor și la o creștere a sărăciei în rândul populației, precum în cazul României, aspecte care sunt reflectate și în *Anexa 2*.

Conform *Tabelului 1*, corelația dintre controlul corupției și PIB/loc este de 71,85%, iar corelația dintre controlul corupției și rata sărăciei este de -33,15%. Corelația de 71,85% indică faptul că în 71,85% din cazuri, statele care au valori mari ale controlului corupției au și o valoare mai mare a PIB-ului pe cap de locuitor, deoarece relația dintre cei doi indicatori este una directă, în timp ce corelația de -33,15% indică faptul că în 33,15% din cazuri, statele care au niveluri ridicate ale controlului corupției (corupție mică) au și nivel mic al ratei sărăciei, întrucât există relație inversă între cele două.

Tabelul 2: Corelațiile dintre poziționările statelor membre din perspectiva PIB-ului pe locuitor și rata sărăciei

Corelații	Controlul corupției	Eficiența guvernamentală	Stabilitatea politică, absența violenței și a terorismului	Calitatea reglementării	Statul de drept	Voce și responsabilitate
PIB/loc (euro)	71,85%	68,52%	58,36%	71,76%	66,23%	71,79%
Rata sărăciei	-33,15%	-47,05%	-31,57%	-39,53%	-43,37%	-30,65%

Sursa: Prelucrări ale autorilor în Microsoft Office Excel

De asemenea, majoritatea statelor membre ale UE-27 care au PIB-ul/locuitor mare înregistrează și indicatori specifici bunei guvernante de un nivel ridicat (calitatea reglementării cu o corelație de 71,76% cu PIB-ul/loc; eficiența guvernamentală cu o corelație de 71,85% cu PIB-ul/loc), cea mai mică corelație fiind cea definitivă statului de drept, în cazul acesteia, doar în 58,36% din cazuri țările prezintă niveluri înalte atât ale indicatorului respectiv, cât și ale PIB-ului/loc. În ceea ce privește corelațiile dintre indicatorii de bună guvernare și rata sărăciei, acestea sunt negative, însă relația este mai slabă față de cea dintre PIB-ul/loc și indicatorii de bună guvernare. Merită remarcată însă corelația puternică în sens invers dintre eficiența guvernamentală și rata sărăciei.

Concluzii

Economia românească este caracterizată de o forță de muncă medie și slab calificată, cu o structură precară, deci putem afirma că aceasta rămâne cu mult în urma altor țări europene. Această structură afectează capacitatea de convergență necesară pentru a fi inclusă în zona euro. Impactul negativ se reflectă nu numai în relațiile industriale și calitatea locurilor de muncă, ci și în ceea ce privește drepturile salariale (prea mulți lucrători sunt angajați la salarii mici sau minime).

Buna guvernare presupune delegare de competențe, externalizare a serviciilor publice, învățarea de politici, atât din perspectivă instrumentală, cât și societală, motiv pentru care statele care înregistrează valori ridicate ale indicatorilor relevanți pentru buna guvernare (Finlanda, Danemarca, Suedia) sunt într-un proces continuu de evoluție. Așadar, la nivelul României remarcăm carențe în situația dezvoltării socio-economice, acestea fiind corelate cu poziționarea nefavorabilă din perspectiva bunei guvernări. Toate aceste poziționări nefavorabile ale economiei României împiedică realizarea de progrese durabile în domeniul dezvoltării socio-economice. O implicare mai responsabilă a Guvernului, dar și a societății ar îmbunătăți considerabil situația actuală pe toate planurile, însă acest aspect implică o reformă instituțională cuprinzătoare.

Bibliografie

- Acemoglu, D., Robinson, J. A. 2012. *Why Nations Fail The Origins of Power, Prosperity and Poverty*, Profile Books.
- Chojnicki, Z. 2010. Socio-Economic Development And Its Axiological Aspects. *Quaestiones Geographicae*, Vol. 29, No. 2, pp. 7-17.
- Eurostat. 2023. Eurostat database, disponibil la: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/>
- Fagbemi, F., Nzeribe, G. E., Osinubi, T. T., Asongu, S. 2021. Interconnections between governance socioeconomic conditions: Understanding the challenges in sub-Saharan Africa.
- Gonzalez-Garcia, S., Manteiga, R., Moreira, M. T., Feijoo, G. 2018. Assessing the sustainability of Spanish cities considering environmental and socio-economic indicators. *J. Clean. Prod.*, Vol. 178, pp. 599–610.
- Hall, R. E., Jones, C. 1999. Why Do Some Countries Produce So Much More Output per worker than Others? *Quarterly Journal of Economics*, Vol 114, No. 1, pp. 83-116.
- Kaufmann, D., Kraay, A., Zoido-Lobaton, P. 1999. *Aggregating Governance Indicators*. World Bank Policy Research, Working Paper 2196.
- Kaufmann, D., and Kraay, A. 2003. *Governance and Growth: Causality which way? Evidence for the World*. Brief World Bank, working paper February.
- Khan, M. 2004. *State Failure in developing countries and strategies of institutional reform*. Working paper.
- Knack, S., Keefer, P. 1995. Institutions and Economic Performance: Cross-Country Tests Using Alternative Institutional Measures. *Economics and Politics*, Vol. 7, pp. 207–27.

- Menegaki, A. N., Tugcu, C. T. 2018. Two versions of the Index of Sustainable Economic Welfare (ISEW) in the energy-growth nexus for selected Asian countries. *Sustain. Prod. Consum.*, Vol. 14, pp. 21–35.
- Merton, R. K. 1949. *Social Theory and Social Structure*. Free Press, New York.
- Mira, R., Hammadache, A. 2017. *Relationship between good governance and economic growth: A contribution to the institutional debate about state failure in developing countries*. CEPN Document de travail N° 2017-12.
- Pietrzak, M. B., Balcerzak, A. P. 2016. Assessment of socio-economic sustainability in new European Union members states in the years 2004–2012. *In Proceedings of the 10th Professor Aleksander Zelias International Conference on Modelling and Forecasting of Socio-Economic Phenomena*, Zakopane, Poland, 10–13 May 2016, pp. 120–129.
- Rugani, B., Marvuglia, A., Pulselli, F. M. 2018. Predicting Sustainable Economic Welfare—Analysis and perspectives for Luxembourg based on energy policy scenarios. *Technol. Forecast. Soc. Change*, Vol. 137, pp. 288–303.
- World Bank. 2023. World Governance Indicators, disponibili a:
 - <https://databank.worldbank.org/source/worldwide-governance-indicators>

**Efectele guvernății politice asupra situației socio-economice -
studiu de caz România vs. Uniunea Europeană**

Anexe

Anexa 1. Clasamentul statelor membre din perspectiva indicatorilor de bună guvernare în anul 2021 (locul ocupat din cele 27 state membre)

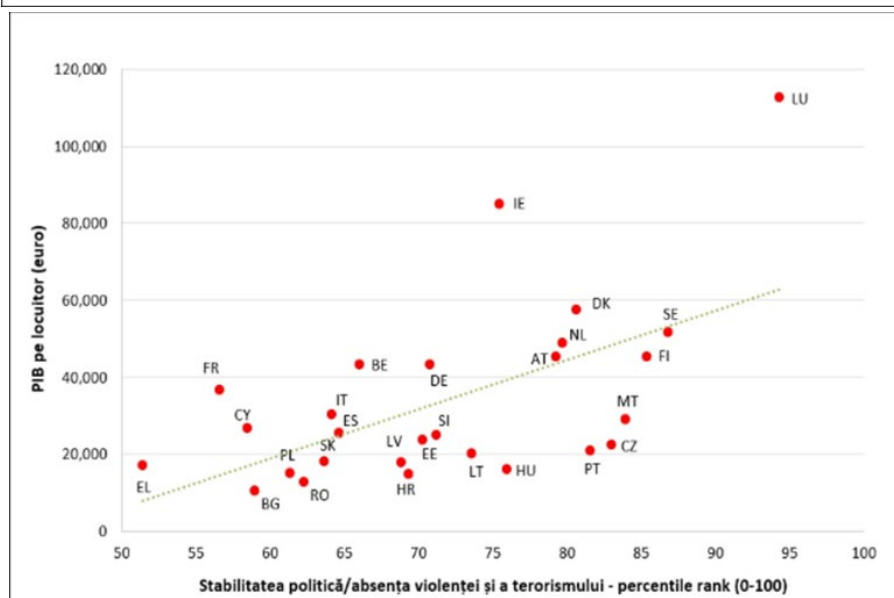
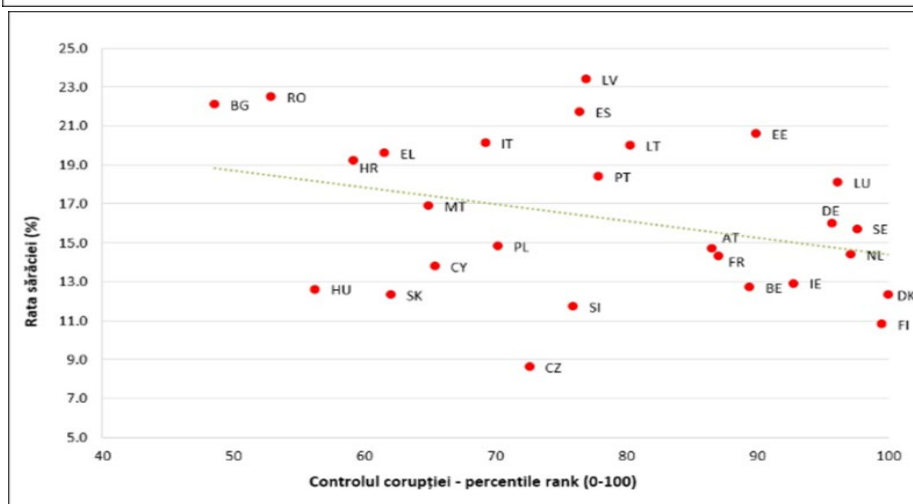
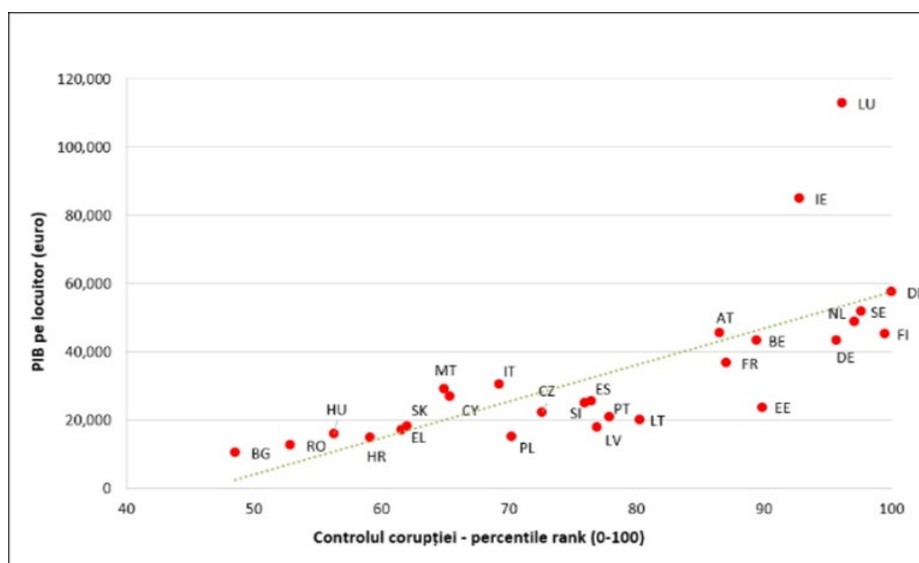
State membre	Controlul corupției	Eficiența guvernamentală	Stabilitate politică	Statul de drept	Calitatea reglementării	Voce și responsabilitate
BE	Loc 9 (89,42%)	Loc 12 (83,17%)	Loc 18 (66,3%)	loc 10 (88,46%)	Loc 11 (87,01%)	Loc 9 (90,33%)
BG	Loc 27 (48,55%)	Loc 27 (47,11%)	Loc 24 (58,96%)	loc 27 (53,36%)	Loc 25 (67,78%)	Loc 27 (56,52%)
CZ	Loc 17 (72,59%)	Loc 13 (82,21%)	Loc 5 (83,01%)	Loc 13 (84,13%)	Loc 10 (87,5%)	Loc 16 (81,15%)
DK	Loc 1 (100%)	Loc 1 (99,03%)	Loc 7 (80,66%)	Loc 2 (99,03%)	Loc 3 (98,07%)	Loc 2 (98,55%)
DE	Loc 6 (95,67)	Loc 9 (87,98%)	Loc 14 (70,75%)	Loc 7 (91,82%)	Loc 6 (94,71%)	Loc 6 (95,65%)
EE	Loc 8 (89,90%)	Loc 8 (89,42%)	Loc 15 (70,28%)	Loc 9 (89,90%)	Loc 8 (92,78%)	Loc 11 (89,37%)
IE	Loc 7 (92,78%)	Loc 7 (92,3%)	Loc 11 (75,47%)	Loc 8 (90,85%)	Loc 7 (93,26%)	Loc 7 (95,16%)
EL	Loc 23 (61,53%)	Loc 23 (67,78%)	Loc 27 (51,41%)	Loc 24 (62,5%)	Loc 26 (67,3%)	Loc 18 (78,74%)
ES	Loc 15 (76,44%)	Loc 16 (78,84%)	Loc 19 (64,62%)	Loc 17 (78,84%)	Loc 20 (74,03%)	Loc 17 (80,19%)
FR	Loc 10 (87,01%)	Loc 10 (86,05%)	Loc 26 (56,60%)	Loc 11 (87,5%)	Loc 13 (86,05%)	Loc 12 (87,92%)
HR	Loc 24 (59,13%)	Loc 21 (70,19%)	Loc 16 (69,33%)	Loc 25 (60,09)	Loc 23 (69,23%)	Loc 23 (64,75%)
IT	Loc 19 (69,23%)	Loc 24 (64,90%)	Loc 20 (64,15%)	Loc 26 (59,61)	Loc 22 (69,71%)	Loc 13 (85,02%)
CY	Loc 20 (65,38%)	Loc 19 (74,51%)	Loc 25 (58,49%)	Loc 20 (72,59%)	Loc 16 (76,92%)	Loc 22 (73,91%)
LV	Loc 14 (76,92%)	Loc 18 (77,40%)	Loc 17 (68,86%)	Loc 16 (82,69%)	Loc 14 (85,57%)	Loc 21 (75,36%)
LT	Loc 12 (80,28%)	Loc 14 (81,73%)	Loc 12 (73,58%)	Loc 14 (83,65%)	Loc 12 (86,53%)	Loc 15 (85,12%)
LU	Loc 5 (96,15%)	Loc 4 (96,63%)	Loc 1 (94,33%)	Loc 4 (96,63%)	Loc 1 (99,51%)	Loc 3 (97,58%)
HU	Loc 25 (56,25%)	Loc 20 (71,63%)	Loc 10 (75,94%)	Loc 21 (69,71%)	Loc 24 (68,75%)	Loc 26 (58,93%)
MT	Loc 21 (64,90%)	Loc 17 (77,88%)	Loc 4 (83,96%)	Loc 18 (77,88%)	Loc 19 (74,51%)	Loc 14 (84,05%)

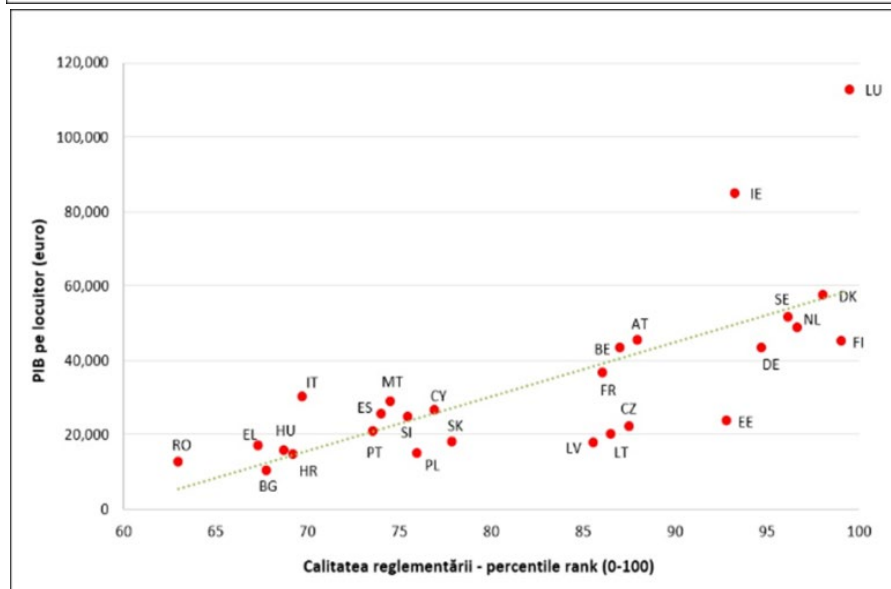
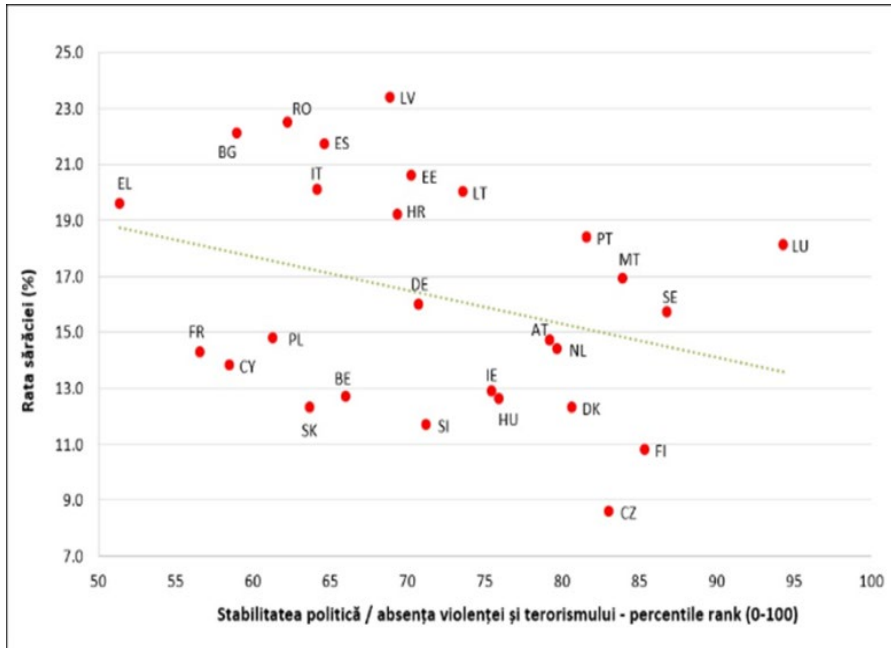
NL	Loc 4 (97,11%)	Loc 3 (97,11%)	Loc 8 (79,71%)	Loc 5 (95,19%)	Loc 4 (96,63%)	Loc 5 (96,61%)
AT	Loc 11 (86,53%)	Loc 6 (94,71%)	Loc 9 (79,24%)	Loc 3 (97,11%)	Loc 9 (87,98%)	Loc 8 (94,68%)
PL	Loc 18 (70,19%)	Loc 25 (63,46%)	Loc 23 (61,32%)	Loc 22 (65,38%)	Loc 17 (75,96%)	Loc 25 (63,76%)
PT	Loc 13 (77,88%)	Loc 15 (80,76%)	Loc 6 (81,60%)	Loc 12 (85,09%)	Loc 21 (73,55%)	Loc 10 (89,85%)
RO	Loc 26 (52,88%)	Loc 26 (47,59%)	Loc 22 (62,26%)	Loc 23 (64,42%)	Loc 27 (62,98%)	Loc 24 (64,25%)
SI	Loc 16 (75,96%)	Loc 11 (84,61%)	Loc 13 (71,22%)	Loc 15 (83,17%)	Loc 18 (75,48%)	Loc 19 (77,29%)
SK	Loc 22 (62,01%)	Loc 22 (69,23%)	Loc 21 (63,67%)	Loc 19 (74,51%)	Loc 15 (77,88%)	Loc 20 (76,81%)
FI	Loc 2 (99,51%)	Loc 2 (98,55%)	Loc 3 (85,37%)	Loc 1 (100%)	Loc 2 (99,03%)	Loc 1 (99,51%)
SE	Loc 3 (97,59%)	Loc 5 (96,25%)	Loc 2 (86,79%)	Loc 6 (94,71%)	Loc 5 (96,15%)	Loc 4 (97,10%)

Sursa: Prelucrări ale autorilor utilizând date de la Eurostat

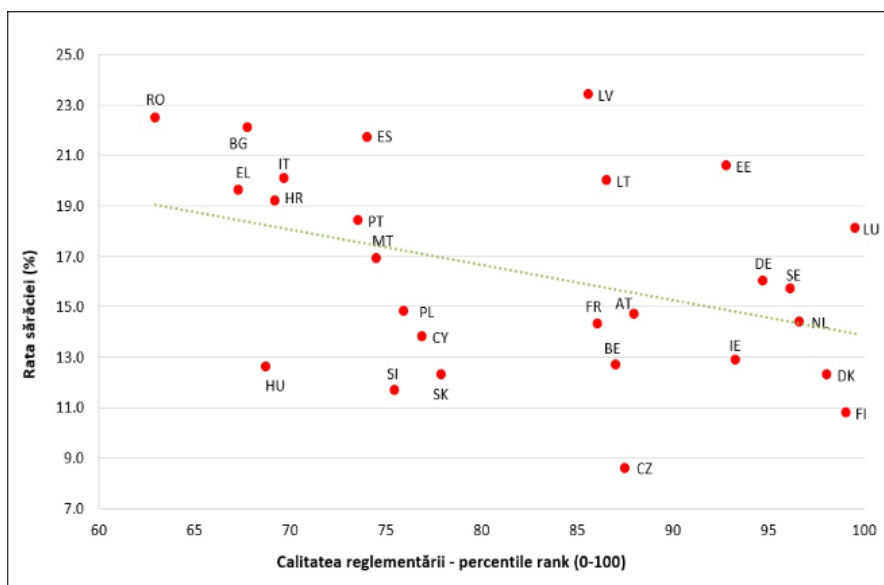
Efectele guvernății politice asupra situației socio-economice -
studiu de caz România vs. Uniunea Europeană

Anexa 2. Relația dintre dezvoltarea socio-economică și indicatorii de bună guvernare



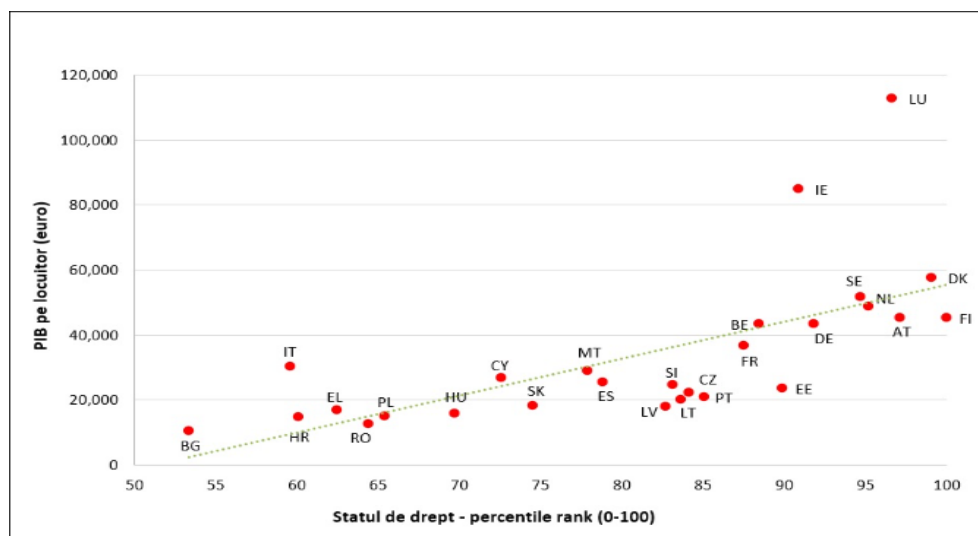


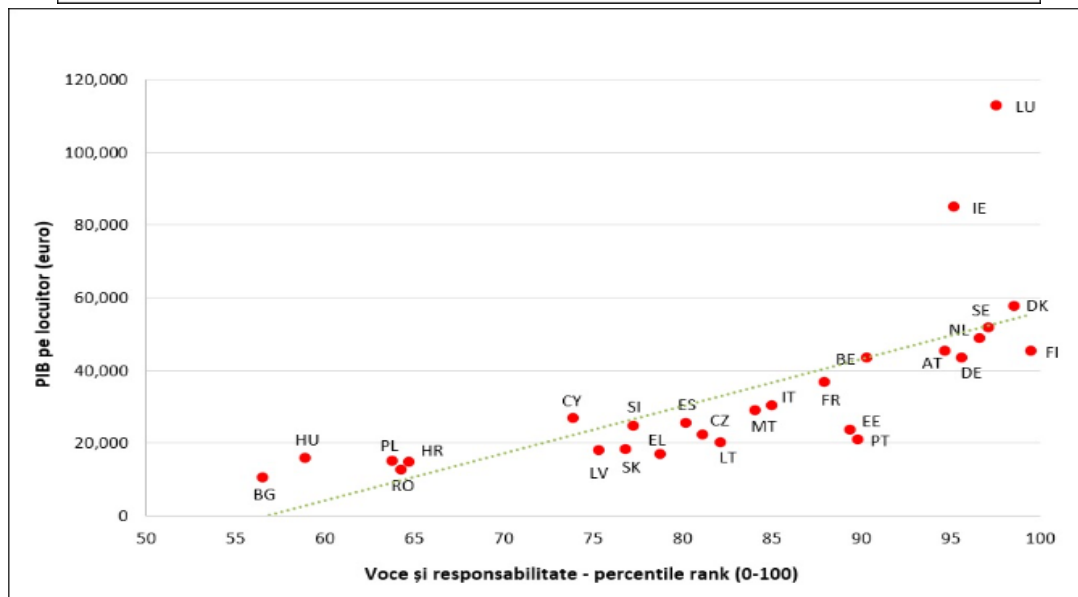
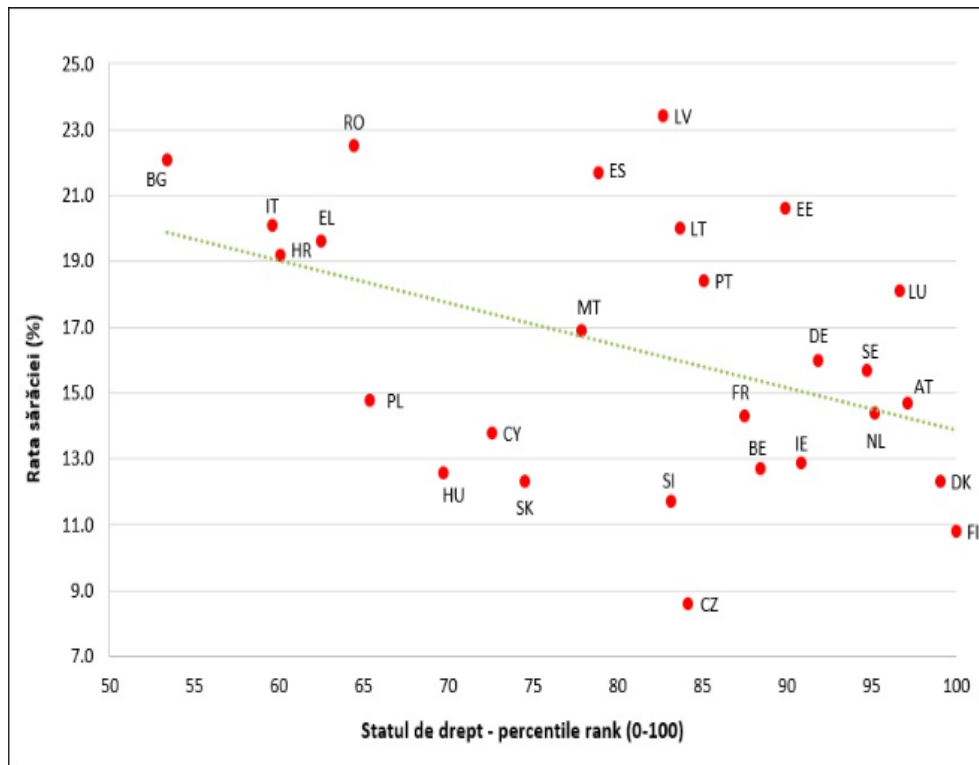
**Efectele guvernății politice asupra situației socio-economice -
studiu de caz România vs. Uniunea Europeană**



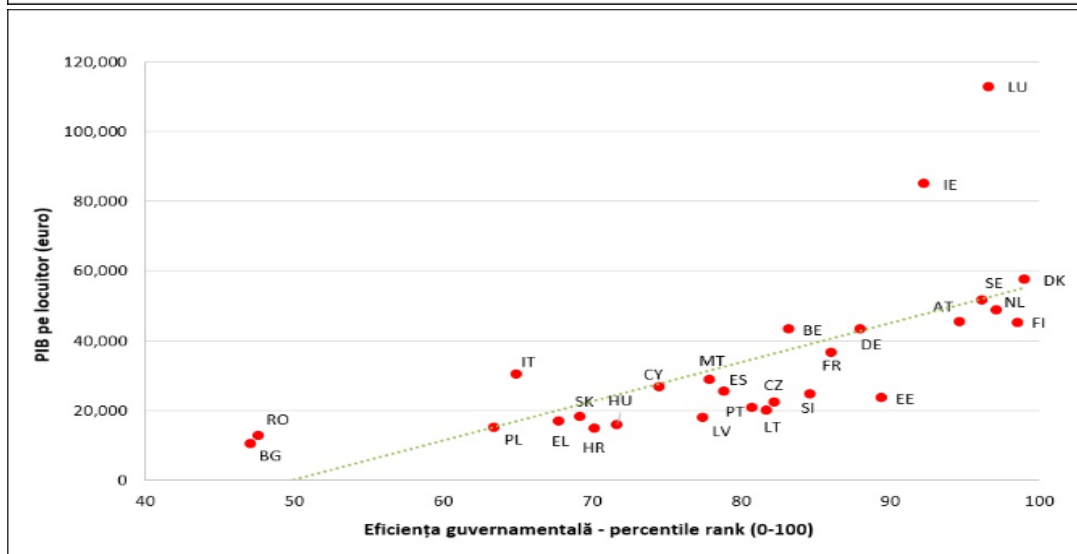
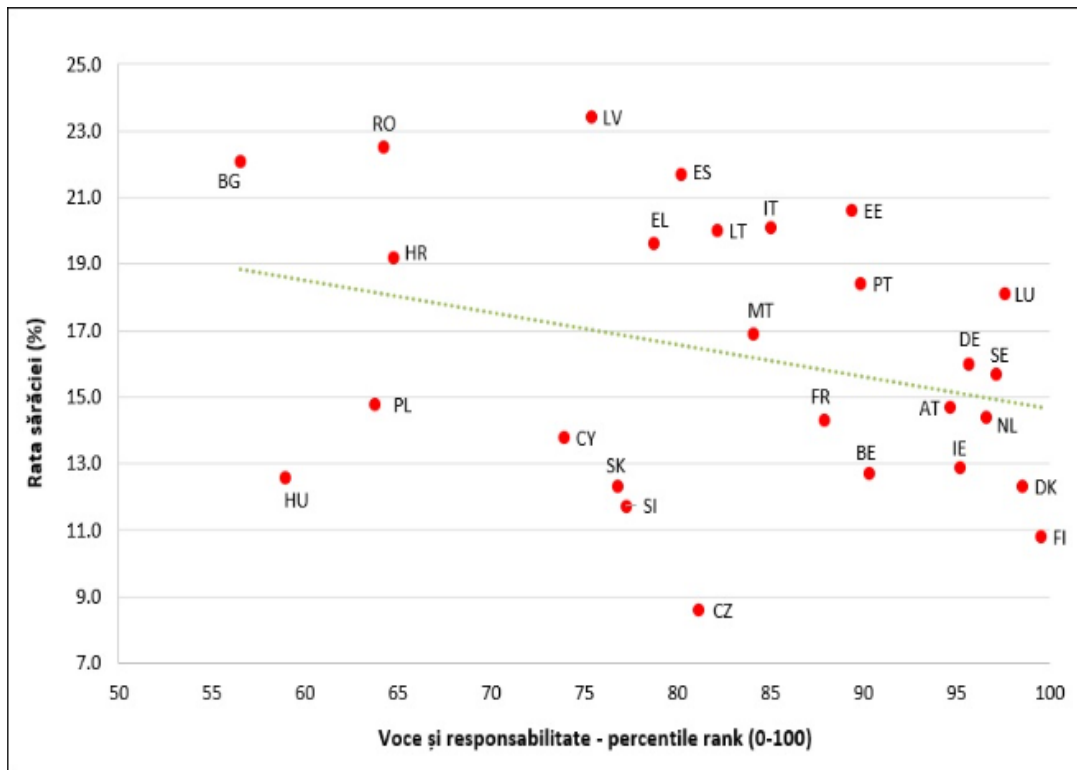
Sursa: Prelucrări ale autorilor în Microsoft Office Excel, utilizând date preluate de la Banca Mondială și Eurostat.

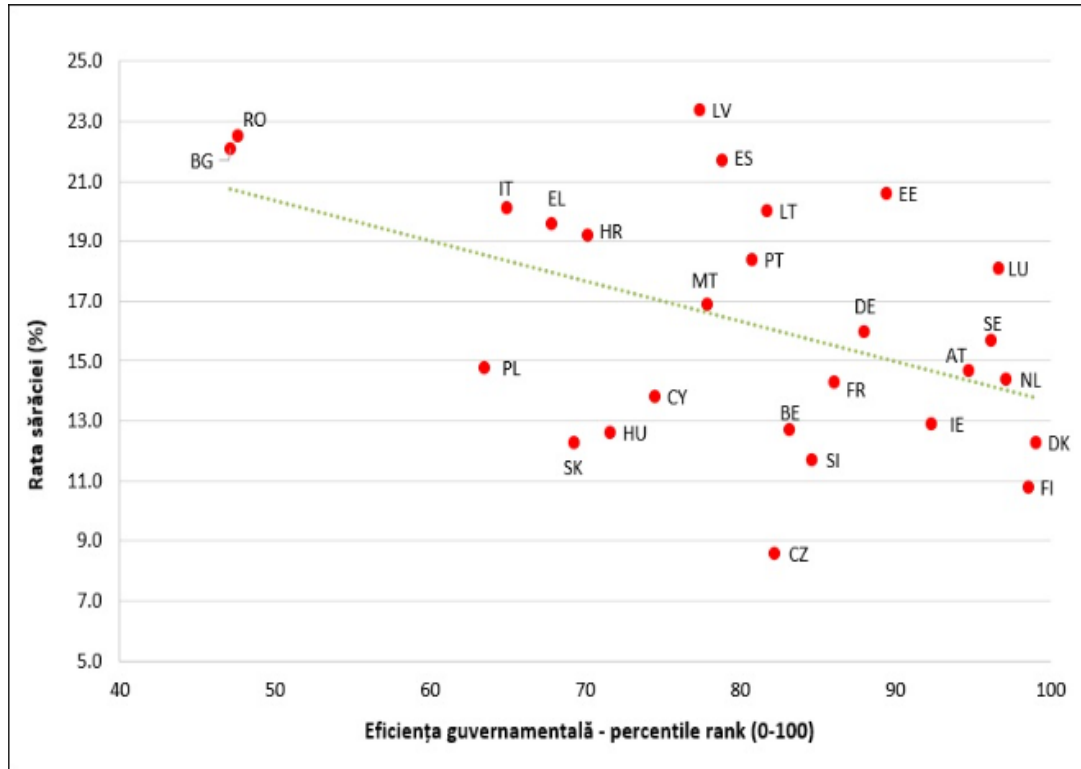
Anexa 3. Relația dintre dezvoltarea socio-economică și indicatorii de bună guvernare





Efectele guvernării politice asupra situației socio-economice -
studiu de caz România vs. Uniunea Europeană





Sursa: Prelucrări ale autorilor în Microsoft Office Excel, utilizând date preluate de la Banca Mondială și Eurostat.

Stresul organizațional

TUDOSE GEORGIANA-NICOLETA⁹⁷

Facultatea Economie Teoretică și Aplicată, Comunicare în afaceri

1. Stresul organizațional. Factori și surse

Printre cele mai mari preocupări în domeniul securității și sănătății la locul de muncă se numără problemele psihologice și sociale. Acestea au un impact major asupra cetățenilor, organizațiilor și economiei naționale. Puțin mai mult de jumătate dintre lucrătorii europeni consideră că stresul are o influență negativă la locul de muncă și că acesta reprezintă aproximativ jumătate din toate zilele de lucru pierdute. Din cauza acestui fapt și a altor factori care afectează sănătatea psihologică, stresul este frecvent perceput ca negativ sau stigmatizat. Toate aceste riscuri pot fi gestionate în același mod ca orice alt risc la adresa sănătății și securității angajaților la locul de muncă atunci când sunt privite mai degrabă ca probleme organizaționale decât ca probleme personale.

Stresul în corporații și nu numai reprezintă o problemă enigmatică în lume, care poate afecta sănătatea angajaților, dar și randamentul pe care aceștia îl produc. Angajatorii se pot întreba de ce apare acest factor în firmele sale, însă răspunsul este numai la ei: dorința lor de a crește profitul este sursa depășirii capacității individului de face față lucrului. În prezent, se consideră că stresul de acest tip este a doua cea mai frecventă boală, după depresie. Acest tip de stres poate fi cauzat de o varietate de evenimente. De exemplu, oamenii se pot simți presați atunci când solicitările lor de muncă (timp, responsabilități etc.) sunt prea mari pentru a fi gestionate confortabil. Alte surse la locul de muncă includ conflicte cu colegii și supervizorii, schimbarea constantă și amenințările la securitatea locului de muncă, cum ar fi: .reducerea salariului, posibile reduceri de personal. Potrivit Comisiei Naționale de Sănătate și Securitate, stresul la locul de muncă este cauza principală a absenteismului.

Stresul poate avea un impact negativ asupra sănătății și finanțelor, pe lângă efectele sale mentale. Potrivit unui studiu recent, anumite grupuri socioeconomice și rasiale din Statele Unite se confruntă cu un nivel disproporționat de ridicat de factori de stres sistematici, crescându-le vulnerabilitatea la o serie de riscuri pentru sănătate și scurtând speranța de viață.

Stresul la job apare din cauza faptului că sunt anumite probleme de management. Angajatorii ar trebui să recunoască că sunt anumite probleme semnificative de siguranța psihicului angajatului. De aceea, compania poate lua anumite măsuri pentru ca subordonații să aibă un mediu plăcut în care să își desfășoare activitatea.

Printre beneficiile prevenirii stresului la locul de muncă pot fi amintite:

- ✓ Reducerea simptomelor de sănătate mintală și fizică precară
- ✓ Mai puține răni, mai puține boli și timp pierdut
- ✓ Reducerea utilizării concediilor medicale, a absențelor și a fluctuației personalului
- ✓ Productivitate crescută
- ✓ Satisfacție mai mare în muncă

⁹⁷ tudosegeorgiana18@stud.ase.ro

- ✓ Angajament sporit în muncă
- ✓ Costuri reduse pentru angajator
- ✓ Îmbunătățirea sănătății angajaților și bunăstarea comunității.

Bunăstarea psihologică a angajaților și securitatea financiară a acestora pot fi afectate de mai multe riscuri profesionale care apar și reapar, în special în perioadele de criză financiară globală. Ca urmare, accentul cercetării organizaționale s-a schimbat pentru a include efectele mediului macroeconomic. Unii cercetători au descoperit un factor important - criza economică - are un impact negativ asupra bunăstării psihologice a proprietarilor de afaceri prin rezultate, inclusiv pierderea locurilor de muncă, disponibilizări și nesiguranța locului de muncă. Speranța de viață redusă și pierderea veniturilor sunt rezultatul stresului cauzat de disparitățile socioeconomice. Bărbații care câștigă în topul 1% din venituri trăiesc cu aproximativ 15 ani mai mult decât bărbații care câștigă în 1% de jos, susține studiul Diferența de longevitate pentru femei este de 10 ani. Stresul are un impact și asupra sănătății fizice a unei persoane. În consecință, organismul suferă și fizic. Când cineva este stresat, hormonii inflamatori sunt eliberați. Acest lucru crește riscul de cancer și boli cardiovasculare, printre alte probleme.⁹⁸

Factorii, inclusiv creșterea șomajului, creșterea volumului de muncă, reducerea personalului și a salariilor, au fost legați de apariția agitației, anxietății, depresiei, deziluziei și sinuoității și au avut un impact semnificativ asupra sănătății generale a lucrătorilor. Angajații unei companii care se confruntă cu o criză financiară sau recesiune o pot percepe ca un semn de avertizare pentru potențiale pierderi, care pot duce la stres psihologic, cum ar fi stresul, anxietatea și depresia.

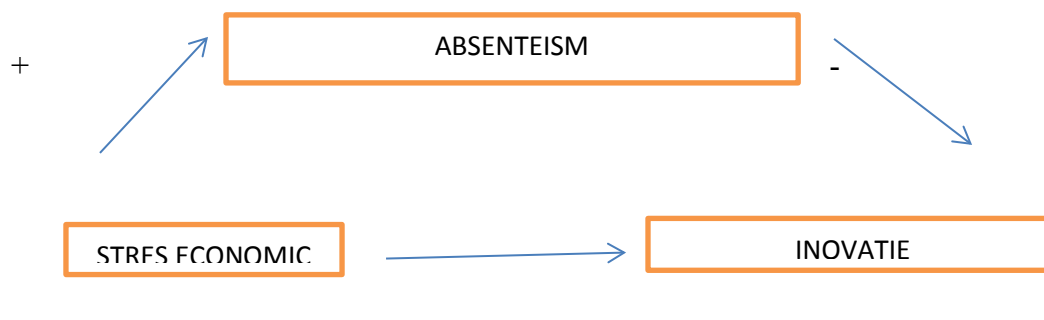
Absențele reprezintă o problemă serioasă atât din punct de vedere material, cât și imaterial, costând până la 15% din salariu și având efecte negative asupra proceselor de muncă, productivității și performanței la locul de muncă. Absentismul este de obicei studiat la nivel individual, iar cauzele sale sunt frecvent legate de muncă, cum ar fi: volumul de muncă crescut, personalul și salariile reduse, nesiguranța locului de muncă, așteptările la locul de muncă, nivelurile scăzute ale salariilor, subocuparea și performanța organizațională slabă.

Inovația este unul dintre factorii esențiali pentru succesul afacerii, în special în medii neprevăzute și în continuă schimbare. Companiile trebuie să țină cont de tot capitalul intelectual disponibil pentru a obține și menține un avantaj competitiv, încurajând astfel comportamentele inovatoare de muncă ale fiecărui angajat. Caracteristicile individuale, cum ar fi creativitatea și deschiderea către experiență și nivelurile de învățământ superior, joacă un rol crucial în procesul de inovare. De asemenea, mediul de lucru este o componentă cheie în stimularea inovației, deoarece influențează comportamentul inovatorului prin factori contextuali precum complexitatea locului de muncă, autonomie, presiunea timpului, stilul de conducere și climatul organizațional pentru sprijin și creativitate. Pe de altă parte, unii factori au potențialul de a afecta negativ nivelul de inovare al angajaților, creând un mediu care este nefavorabil pentru crearea și implementarea de noi idei⁹⁹.

⁹⁸ <https://osha.europa.eu/ro/themes/psychosocial-risks-and-stress>

⁹⁹ Inovația în întreprinderile din mediul de afaceri in pe rioada 201 4 -2016 (<https://insse.ro/cms/ro/content/inova%C5%A3ia-%C3%AEn-%C3%AEntreprinderile-din-mediul-de-afaceri>)

Figura 1 : Rezultatul dintre stresul economic, absenteismul și inovare



Sursa: <https://osha.europa.eu/ro/themes/psychosocial-risks-and-stress>

Figura 1 prezintă scopul major al studiului actual, adică acela de a determina modul în care stresul economic și practicile creative de muncă interacționează. În plus, a fost luat în considerare impactul mediator al absenței. Se emite ipoteza unei relații negative între stresul economic și inovare și că angajații cu niveluri mai ridicate de stres economic vor prezenta niveluri mai ridicate de absenteism, ceea ce la rândul său va contribui la scăderea comportamentelor inovatoare. Ipotezele se bazează pe teza amenințării-rigiditate, teoria tranzacțională a stresului, teoria COR, și rezultatele empirice analizate privind stresul economic, absenteismul și inovația.¹⁰⁰

Angajații se confruntă cu riscuri psihosociale suplimentare din cauza stresului climatului macroeconomic în lumea din ce în ce mai incertă de astăzi. Pentru a înțelege mai bine modul în care stresul economic afectează bunăstarea angajaților și alte rezultate ale muncii, stresul economic a fost încorporat în modelele de stres legat de muncă. Pe de altă parte, climatul economic nefavorabil împinge întreprinderile într-un mediu de competitivitate sporită. Din acest punct de vedere, inovația apare ca una dintre operațiunile critice pentru supraviețuirea corporativă. Stresul economic afectează în mod semnificativ sănătatea mentală a lucrătorilor din cauza unor elemente precum teama de criză, îngrijorarea de a fi șomer, reducerea personalului, scăderea salariilor, nesiguranța locului de muncă și pierderea locului de muncă. În plus, stresul economic ca factor de stres obstacol poate provoca reacții „fierbinti” la lucrători și încurajează tacticile de dezlegare (Michie, 2002). Literatura de inovare ignoră frecvent această componentă, în ciuda faptului că stresul economic este un determinant foarte instabil al performanței în muncă. Aceasta înseamnă că obiectivul principal al studiului actual a fost să examineze legătura dintre stresul economic, absenteism și inovație. În mod specific, s-a abordat atât o ipoteză directă, cât și o ipoteză de mediere, evaluând rolul mediator al absenteismului, bazându-ne pe cercetările anterioare și cadrele teoretice. S-a anticipat că stresul economic poate avea un impact negativ asupra inovației atât direct, cât și indirect, prin absenteism mai mare.

¹⁰⁰ <https://osha.europa.eu/ro/themes/psychosocial-risks-and-stress>

2. Cum poate fi îmbunătățită situația în cadrul unei firme?

Problemele legate de muncă sau cele din afara serviciului pot fi considerate ambele ca afectând echilibrul dintre viața profesională și viața privată. Pot apărea probleme atunci când responsabilitățile de serviciu interferează cu viața personală, dar aceste probleme se manifestă frecvent în mediile care nu sunt de lucru.

Găsirea unui echilibru sănătos între muncă și viață, inclusiv sfera casnică și viața de zi cu zi în comunitate, este crucială. Numeroasele cerințe și așteptări care continuă să apară pot fi dificil de gestionat, ceea ce ar putea duce la probleme cu timpul, angajamentul și sprijinul. Deși stresul nu este o boală, este posibilă observarea unor schimbări în modul în care angajații acționează, simt sau gândesc la locul de muncă. Detectarea precoce a acestor simptome este crucială, deoarece, dacă nu sunt tratate, ar putea duce la boli corporale și mentale. De exemplu, un lucrător poate avea probleme în a adormi din cauza îngrijorării cu privire la problemele de la locul de muncă. Dacă simptomele persistă pentru o perioadă, ele ar putea face o persoană să se simtă „deprimată”, ceea ce poate provoca boală. Aceleași idei și proceduri fundamentale utilizate pentru gestionarea altor pericole și riscuri la locul de muncă se aplică pentru controlul riscurilor psihologice care provoacă neajunsuri la locul de muncă. Deci, prima etapă este identificarea potențialelor pericole și măsurarea potențialului de risc.

Probabil că toți angajații vor experimenta stres la un moment dat în viața lor. Acesta reprezintă „răspunsul nefavorabil pe care oamenii îl au la presiunile și solicitările excesive impuse lor”¹⁰¹. Când cineva are o mulțime de obligații, prea multe de făcut sau nu are control asupra situației, se simte frecvent anxios. Atunci când cererile de candidaturi sunt excesiv de mari și depășesc capacitatea de adaptare a solicitanților, angajatorii se confruntă cu stresul angajaților. Pe lângă problemele de sănătate mintală, cei care lucrează în medii stresante pot avea, de asemenea, probleme grave de sănătate fizică, cum ar fi boli cardiovasculare sau tulburări musculo-scheletice. Acestea pot fi tratate în același mod metodic și logic ca și alte riscuri pentru securitatea și sănătatea lucrătorilor.

Unul dintre cele mai bune moduri de a face față stresului este de a învăța cum să fie gestionat. Deși nu poate fi eliminat în totalitate, oamenii pot face față mai bine dacă sunt mai bine pregătiți pentru evenimentele dificile. Ghidul de ajutor sugerează următoarele acțiuni pentru a-l reduce și a îmbunătăți starea generală de bine¹⁰²:

- ✓ asumarea răspunderii pentru sănătatea mentală și emoțională;
- ✓ evitarea pericolelor prin recunoașterea comportamentelor rele care duc la stres la locul de muncă;
- ✓ dezvoltarea abilităților de comunicare îmbunătățite vor ajuta în crearea unor legături mai puternice între colegi, respectiv în relația angajat-șef.

Atunci când se analizează cerințele la locul de muncă, este esențial să se facă distincția între riscurile pentru sănătatea mintală, cum ar fi volumul excesiv de muncă, și condițiile potrivit cărora un mediu de lucru stimulant este ideal pentru ca angajații să fie bine motivați și

¹⁰¹ Executivului pentru sănătate și siguranță (HSE)

¹⁰² Managing stress and psychosocial risks E-guide (https://www.who.int/publications/i/item/9789240003927?gclid=Cj0KCQjwgLOiBhC7ARIsAieetVC1Xy74WHumcLIwH2nksr0twSZDQ1oXs28leGIEsTHU-m1jTrICCLIAAjn2EALw_wcB)

pregătiți pentru a-și îndeplini sarcinile cât mai eficient posibil. Un mediu psihosocial favorabil promovează performanța și creșterea personală a lucrătorilor, precum și sănătatea mentală și fizică a acestora.

În ceea ce privește efectele organizaționale, performanța economică generală slabă, creșterea absenteismului și a prezentismului (practica salariaților care rămân la locurile lor de muncă în timp ce sunt bolnavi sau incapabili de a-și îndeplini sarcinile de serviciu în mod eficient), precum și o creștere a accidentelor și aproape ratele, se numără printre rezultatele negative. Absensibilitățile tind să dureze mai mult decât cele cu alte cauze subiacente, stresul la angajare contribuind și el la creșterea anticipată a ratelor pensiilor. Costurile estimate pe care le suportă întreprinderile și societatea ca urmare a stresului la locul de muncă se ridică la miliarde de euro la scară națională.

3. Presiunea timpului. Controlul

Studiile care examinează modul în care elevii aleg ipotetic între apartamente și pariuri domină cercetările de laborator. În mod surprinzător, nu a fost efectuată nicio cercetare pentru a determina dacă efectele constrângerii de timp raportate în laborator se aplică managerilor cu experiență care iau decizii organizaționale. Unii oameni se referă la așteptările și dificultățile pe care le întâmpină - ceea ce am numi presiune - ca stres. Presiunea, care este un aspect normal al vieții, nu este același lucru cu stresul. Există numeroase surse potențiale de presiune (în interior și în exterior). Poate avea o varietate de forme, atât interne (cum ar fi dorința de a face bine), cât și externe (cum ar fi termenele stabilite de alții). Cu o oarecare presiune, dar nu prea mult, oamenii au rezultate mai bune. Gradul ideal de cerere la locul de muncă variază între individ și depinde, de asemenea, de tipul de muncă pe care o desfășurați. Pentru a lucra eficient, toți avem nevoie de un anumit nivel de presiune, dar unii oameni necesită mai mult (sau mai puțin) decât alții.

În ciuda faptului că oamenii pretind că „suferă de stres”, ceea ce spun cu adevărat este că experimentează efectele acestuia. Aceste rezultate pot avea un impact asupra modului în care acționează angajatul. Unele persoane pot experimenta anxietate sau depresie ca urmare a incapacității lor de a face față. Alții ar putea avea dificultăți să se concentreze sau să gândească clar. Unii oameni pot fi întotdeauna epuizați. În ciuda acestui fapt, mulți se luptă să se relaxeze sau să aibă un somn bun, ceea ce îi face să se simtă și mai uzați. Alții pot deveni îndepărtați sau mai liniștiți.

3.1. Efectul general al presiunii manageriale

Constrângerile de timp fac dificilă realizarea a numeroase sarcini cognitive bine¹⁰³ (Roskes, Elliot, Nijstad și De Dreu, 2013). Există două explicații principale pentru aceasta: în primul rând, stresul și excitarea cauzate de presiunea timpului deturneză angajații, lăsându-i cu mai puține resurse de procesare pentru a finaliza sarcina la îndemână; în al doilea rând, cerința de a ține evidența trecerii timpului consumă resurse mentale, reducând și mai mult cantitatea de resurse disponibile pentru sarcină. Cu toate acestea, constrângerile de timp pot fi avantajoase deoarece îi motivează pe oameni să înceapă sarcini critice pe care altfel le-ar putea

¹⁰³ Roskes, Elliot, Nijstad și De Dreu, *Personality and Social Psychology Bulletin*, 2013

trece cu vederea. Aceste modele largi sunt în conformitate cu rezultatele studiilor privind luarea deciziilor în constrângeri de timp.

3.2. Efectele presiunii timpului asupra deciziilor

Au apărut două linii de cercetare: una privește presiunea timpului ca o componentă contextuală care afectează strategia cognitivă generală care susține o decizie, iar cealaltă se concentrează pe modificările afective legate de presiunea timpului.

Unul dintre numeroasele elemente contextuale care influențează procesul cognitiv care sprijină luarea deciziilor este presiunea timpului. Semnificația deciziei, complexitatea și gradul în care cei care o fac sunt considerați responsabili pentru rezultate sunt considerații suplimentare (Ford et al., 1989; Payne et al., 1993). Sunt necesare schimbări de abordare deoarece nu există suficient timp pentru a căuta și evalua informațiile pertinente din cauza constrângerilor de timp (Park et al., 1989). Potrivit lui Maule și Hockey (1993), sunt posibile descrieri atât la nivel macro cât și la nivel micro ale ajustărilor strategiei.

O modificare a regulii de decizie, de obicei de la o regulă compensatorie la una necompensatorie, este implicată în ajustările macro-strategiei (Payne et al., 1993; Weenig și Maarleveld, 2002). Regulile compensatorii presupun cântărirea atentă a tuturor opțiunilor disponibile înainte de a o selecta pe cea optimă.

Organizațiile de astăzi sunt foarte preocupate de variabilele care influențează succesul în muncă. Presiunea timpului este citată în literatură ca un factor semnificativ care influențează performanța la locul de muncă, constrângerile de timp, care ar putea duce la stres, performanța limitată a angajaților. Potrivit studiului realizat de Kinicki și Vecchio (1994), presiunea timpului apare atunci când o lucrare este finalizată în prea puțin timp.

În plus, trecerea timpului poate afecta negativ calitatea deciziilor prin creșterea fixității operaționale (German și Barret, 2005), scăderea creativității (Elsbach și Hargadon, 2006) și, în general, scăderea valorii rezultatelor deciziei (Payne, 1993). Cu oricare dintre ele, presiunea timpului poate avea, de asemenea, un efect benefic. De exemplu, Svenson și Benson (1993) demonstrează o tendință scăzută de a face modificări minore în formularea unei probleme de decizie pentru a afecta comportamentul decidentului. Potrivit Dhar et al. (2000 și 2012), presiunea timpului diminuează efectele contextului în timp ce acționează ca un compromis sau o tendință puternică de a alege o opțiune care atinge un echilibru între opțiunile disponibile.

Controlul asupra timpului poate ajuta, de asemenea, factorii de luare a deciziilor să depășească ezitarea, care poate inhiba acțiunea atunci când programul de lucru este intens (Ariely și Zakay, 2001). Aceste constatări sugerează că presiunea timpului are atât efecte pozitive, cât și negative asupra procesului decizional atât la muncă, cât și în viața personală.

Literatura prezintă ideea presiunii timpului în moduri contrastante. Pe de o parte, există alții care susțin că constrângerile de timp reduc inovația angajaților prin constrângeri de timp sau îngrijorări și au un impact negativ asupra bunăstării și standardelor de performanță ale oamenilor (Hancock et al., 1995).

Pe de altă parte, alții susțin faptul că, în unele situații, constrângerile de timp stimulează invenția, aparent din cauza sentimentului de provocare și necesitate. Poate produce o senzație de realizare (Podsakoff et al., 2007). Prin urmare, în funcție de

circumstanțele contextuale specifice, presiunea timpului ar putea avea atât efecte benefice, cât și negative (Amabile et al., 2002).

4. Stres versus Burnout

Stresul reprezintă reacțiile emoționale și fiziologice la factorii de stres (Maslach, 1996). Un factor de stres este o cerere, o situație sau o circumstanță care perturbă echilibrul unei persoane și determină să apară răspunsul la stres al excitării autonome crescute. Stresul prelungit este legat de anxietatea cronică, boli psihosomatice și o gamă largă de alte probleme emoționale (Caughey, 1996).

Burnout-ul este un simptom deosebit de grav al stresului cronic și poate afecta eficacitatea lucrătorilor din orice tip de job (Collings și Murray, 1996). Reprezintă un sindrom caracterizat prin epuizare emoțională, depersonalizare și un sentiment diminuat de realizare personală. Sentimentele crescute de epuizare emoțională sunt o componentă cheie a sindromului de epuizare, în care lucrătorii cred că nu mai sunt capabili să se dea din ei înșiși din punct de vedere psihologic. O a doua dimensiune este depersonalizarea, care apare atunci când angajații răspund la stresul cronic dezvoltând atitudini și sentimente negative, cinice față de clienții lor. A treia dimensiune este realizarea personală scăzută, ceea ce înseamnă că lucrătorul are o atitudine negativă față de munca sa și este nemulțumit de realizările lor (Maslach et al, 1996).

Volumul de muncă, controlul, valorile, corectitudinea, recompensa și comunitatea sunt toate discutate și legate de manifestările epuizării locurilor de muncă. Când lucrează cu oameni care au fost expuși la depravarea vieții, profesionistul își poate asuma vulnerabilitățile, victimizările și stresul clientului. Aceasta se numește traumă indirectă. Lucrătorii care au parte de un mediu precar se confruntă frecvent cu dificultăți personale și profesionale, așa cum demonstrează scăderea eficacității profesionale, preocupările emoționale crescute și disconfortul fizic.

Potrivit cercetărilor, fenomenul de burnout este clasificat în trei tipuri. Fiecare individ va avea parte de această stare într-un mod unic, necesitând un tratament special adaptat, care ia în considerare contextul social al persoanei, istoricul medical, profesional și personal. Cu toate acestea, majoritatea oamenilor reacționează la sindromul de oboseală cronică într-unul din trei moduri¹⁰⁴:

✓ Epuizarea frenetică apare atunci când indivizii afectați dedică o cantitate exagerată de energie muncii lor, ceea ce face ca recompensele să devină disproporționate față de efortul depus. Acesta este adesea rezultatul anxietății. Din păcate, eșecul de a găsi un echilibru între viața personală și cea profesională devine din ce în ce mai frecventă. Burnout-ul apare atunci când o persoană lucrează până la epuizare.

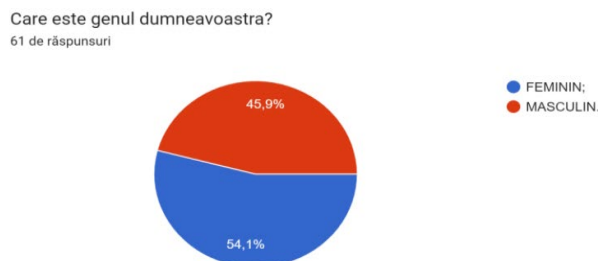
✓ Epuizarea necontrolată apare atunci când o persoană se simte prinsă într-un mediu de lucru monoton și lipsit de energie. Cu alte cuvinte, joacă un rol care nu-i dă nici o satisfacție. Ca urmare, lipsa de motivație și satisfacție degradează starea mentală generală a cuiva.

¹⁰⁴ <https://www.betterup.com/blog/signs-of-burnout-at-work>

✓ Burnout-ul degradat apare atunci când oamenii pur și simplu se bat după ce au trecut prin o perioadă în care mediul lor de lucru este în mod constant o sursă de stres intens și de nervi. Toate acestea, desigur, vin cu recompense negliabile.

Pentru a observa cum impactează stresul personalul activ, a fost realizat un chestionar. Eșantionul a fost alcătuit dintr-un număr de 61 de persoane. Primele întrebări au fost de identificare a caracteristicilor eșantionului.

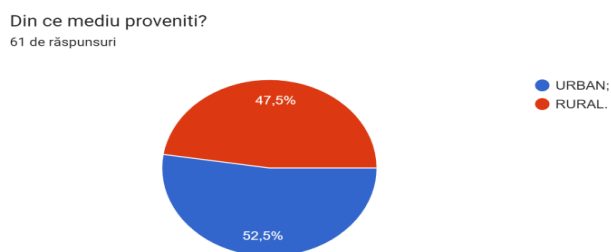
Graficul 1 Genul respondenților



Sursa: prelucrări pe baza sondajului realizat

În rândul respondenților, se observă că există un procent de sex feminin mai mare în comparație cu cel al bărbaților. Din punctul meu de vedere, femeile prezintă un nivel de stres mai mare în comparație cu bărbații, deoarece pe lângă factorii din cadrul job-ului, acestea mai au de întreținut și o gospodărie, fie urbană, fie rurală.

Graficul 2. Mediul de proveniență a respondenților



Sursa: prelucrări pe baza sondajului realizat de autor

Numărul respondenților din mediul urban este superior celui din mediul rural. Consider că, stresul major este mai vizibil în cadrul locuitorilor urbani, deoarece trăiesc într-un mediu în care poate exista atât presiune socială, cât și presiunea bugetului, astfel încât fiind nevoiți să lucreze mai mult pentru a obține un venit mai mare.

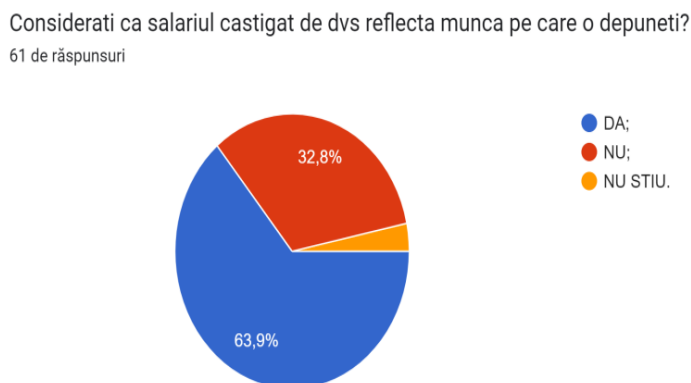
Graficul 3. Venitul respondenților



Sursa: prelucrări pe baza sondajului realizat de autor

Corelând această întrebare cu cea de mai sus, se observă cum există un procent mai mare pentru salariații care au venit lunar de peste 3000 lei. Un procent de 52,5% dintre respondenți au raportat venituri de peste 3000 de lei, în timp ce 29,5% se încadrează între 1801 și 3000 lei, iar 18% au venituri mai mici de 1800 de lei.

Graficul 4. Corespondența între venit și efortul depus



Sursa: prelucrări pe baza sondajului realizat de autor

Privind răspunsurile legate de această întrebare, se observă că peste 50% dintre participanți sunt mulțumiți de venitul obținut, un procent de 63,9% indicând faptul că salariul câștigat reflectă efortul depus. Însă există și un procent mic care se încadrează la categoria „nu știu”, de aici observându-se că sunt anumite persoane care nu își cunosc adevăratul potențial, neștiind care să fie salariul care li se cuvine în adevăratul sens al cuvântului.

Figura 2. Justificarea răspunsului „nu știu”

Dacă răspunsul la întrebarea anterioară a fost „nu/nu știu”, vă rog să justificați răspunsul. În caz contrar, puteți trece la următoarea întrebare.

15 răspunsuri

Lucrez cu publicul, iar stresul este prea mare în comparație cu salariul. Mai ales că unele sarcini trebuie făcute în timpul programului, însă fluxul de clienți nu permite. Ceea ce înseamnă că trebuie să rămân peste program pentru a le rezolva, iar orele suplimentare nu sunt plătite.

Consider că îndeplinesc mai multe atribuții decât cele din fișa postului.

Nivelul salariilor în România este unul destul de scăzut, iar studenților, fiind la început de drum, li se atribuie aceste salarii extrem de mici pe motiv că nu avem experiență, însă depunem cea mai multă muncă față de toți cei care se spune că au.

Dacă raportez cumulul anilor de studii, numărul examenelor susținute până acum, stresul lucrului cu colective de elevi între 6-12 ani, volumul documentelor necesare în profesia mea cu salariul de încadrare, astfel, mă simt îndreptățită să mă consider dezavantajată financiar.

Prea multă muncă la facultate pentru 900 de lei.

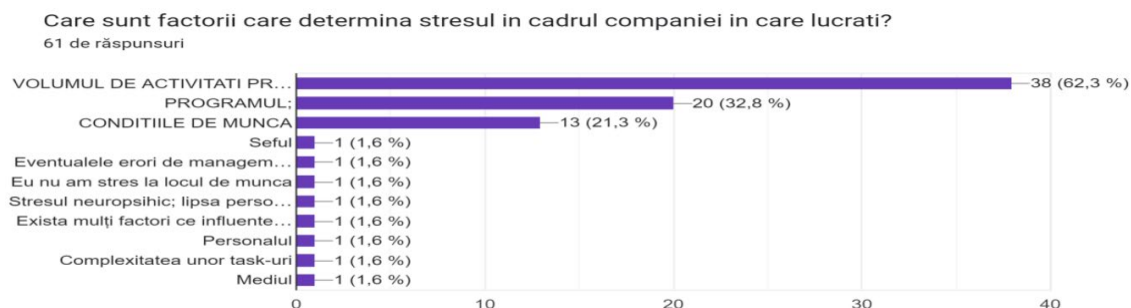
Sunt plătită foarte puțin pentru efortul pe care îl depun la locul de muncă

Sursa: prelucrări pe baza sondajului realizat de autor

Pentru a intra și mai mult în subiect, le-am oferit participanților și o întrebare cu răspuns deschis, fiind în legătură cu cea de mai sus. În imaginea atașată se regăsesc câteva dintre răspunsurile primite, acestea fiind diversificate.

Din câte se pot observa, există și problema nemulțumirii în raport școală/facultate-muncă. Consider că, în școlile din România nu se pune accentul pe a învăța o meserie, ci doar pe a fi cel mai bun, prin intermediul notelor. Sunt mulți absolvenți la început de drum pe piața muncii care primesc salariul minim din cauză că nu sunt specializați sau pentru că nu dețin vechimea necesară.

Graficul 5. Factori determinanți ai stresului



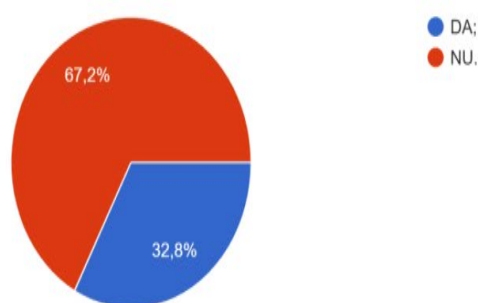
Sursa: prelucrări pe baza sondajului realizat de autor

Privind răspunsurile la această întrebare, angajații simt cea mai mare presiune în momentul în care există un volum excesiv de muncă, corelat cu programul. De ceva timp, s-a introdus programul de 8h muncă, și o oră pauză. Din punctul meu de vedere, acesta devine extenuant deoarece nu toată lumea reușește să își aloce din acele 9 ore pauza convenită, muncind astfel în plus, iar oboseala fizică și psihică se va observa pe parcurs, în momentul în care randamentul nu va fi cel dorit.

Graficul 6. Interesul companiilor pentru bunăstarea propriilor angajați

Considerati ca in companiile din Romania se pune accent pe bunastarea angajatului?

61 de răspunsuri



Sursa: prelucrări pe baza sondajului realizat de autor

Conform răspunsurilor, se poate observa că eșantionul analizat consideră că în companiile din România, atât în mediul privat, cât și în cel public, nu se pune accent pe sănătatea psihică a individului. Deși în momentul în care există o persoană nou angajată nu se pune presiune pe ea, după acea perioadă de probă, volumul de sarcini începe să crească, neputând termina task-urile zilnice.

Figura 3. Influența locului de muncă asupra calității vieții

Cum considerati ca va influenteaza actualul loc de munca calitatea vietii?

61 de răspunsuri

Pozitiv, experiente noi si calitative (primul loc de munca si part time)

Sincer, nu in mod negativ. Deși există lipsuri materiale in cadrul școlilor și salariul este neadaptat la condițiile actuale de viață, satisfacția profesiei mele vine din plăcerea cu care o exercit și din "aplecarea" mea de a colabora si interacționa cu copiii. Pe scurt: Nu există o altă profesie care să mă influențeze pozitiv mai mult decât cea pe care o prestez deja.

Ma obosește, dar în același timp ma ajuta sa ma dezvolt

Ma ajuta sa devin o persoana rabdatoare lucrând foarte mult cu diferiti clienti

In mod neutru as spune, in pofida timpului pierdut zilnic la serviciu.

Consider ca locul de munca are o influența destul de negativă pentru calitatea vieții , in special programul

Locul meu de munca prin stres imi influenteaza calitatea vietii.

Intr-o maniera buna

Sursa: prelucrări pe baza sondajului realizat de autor

Privind din experiență proprie, pot spune că locul de muncă mi-a denaturat pentru o perioadă calitatea vieții, devenind mai stresată, nemaivând timp pentru mine. Acest lucru a fost cauzat și de faptul că nu lucrez cu satisfacție, ci doar pentru partea salarială. Privind răspunsurile de mai sus, care sunt diversificate, se observă cum, dacă în muncă se găsește și plăcere personală, nu afectează nivelul vieții. Pentru anumiți oameni, chiar și drumul până la sediu poate deveni stresant, de aceea s-a și implementat programul hibrid sau strict remote.

Figura 4. Burnout

Ati ajuns vreodata la nivelul de BURNOUT? Daca da, care au fost factorii care au terminat aceasta situatie?

61 de răspunsuri



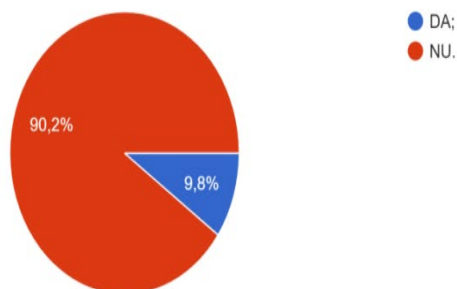
Sursa: prelucrări pe baza sondajului realizat de autor

Din răspunsurile oferite mai sus, acestea fiind numai o parte, se poate deduce faptul că, la un moment dat, orice persoană va ajunge la sindromul de burnout, fie conștienți sau nu. Munca în exces, stresul provocat de aceasta, dorința de evoluție îl poate determina pe individ să nu se mai regăsească pe el, randamentul să scadă, până în punctul 0, când va avea nevoie de ajutor specializat. Personal, termenul de burnout și-a făcut apariția în momentul în care numărul de sarcini a devenit mai mare, fiind prezente și sarcinile de la facultate.

Graficul 7. Controlul exercitat de către superiorul ierarhic

Va considerati controlat excesiv de sefului dvs.?

61 de răspunsuri

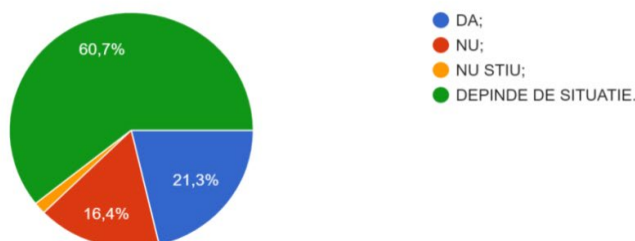


Sursa: prelucrări pe baza sondajului realizat de autor

Din punctul meu de vedere, controlul din partea șefului apare în momentul în care acesta simte că situația iese de sub control, că rezultatele nu mai sunt atât de împlinitoare ca în trecut. Acest lucru poate fi cauzat de diverși factori, cum ar fi nemulțumirea angajaților din diferite motive.

Graficul 8. Încărcarea cu sarcini la locul de muncă

Considerati ca aveti multe task-uri de atins in raport cu timpul?
61 de răspunsuri



Sursa: prelucrări pe baza sondajului realizat de autor

Un număr mare de sarcini/zi îl poate împovăra pe angajat, făcându-l să se simtă stresat, astfel încât să nu își termine lucrul în ziua respectivă. Însă, din punctul meu de vedere nu este bine nici să existe prea puține task-uri, deoarece există șansa de plafonare, de a simți că nu există productivitate. Contează foarte mult domeniul de activitate al firmei, mediul, numărul de angajați, dacă sunt bonusuri.

5. Concluzii

Concluzionând, din această lucrare se poate deduce faptul că fiecare e unic și simte diferit stresul, unele persoane îl pot resimți mai devreme, altele mai târziu, până în punctul de burnout.

În prezent, există o inițiativă legislativă în România care solicită modificări ale Codului Muncii¹⁰⁵, ținând cont de gravitatea fenomenului care îi afectează atât pe angajați, cât și pe angajatori. Se dorește ca aceasta să aibă succes și să fie pusă în vigoare cât mai repede cu putință. În momentul de față, se aduc în față programele de training și coaching orientate pe managementul stresului inițiate de corporații pentru angajații acestora ca inițiative concrete. Majoritatea se concentrează pe reducerea simptomelor mai degrabă, decât pe crearea unei dezvoltări psihice corecte și concrete.

Cu toate acestea, se subliniază faptul că orice persoană este responsabilă pentru echilibrul propriu și stil de viață. A se aduce la cunoștință ritmul interior, a ști să existe organizare pentru a fi productiv la locul de muncă, stabil, relaxat și preocupat de familie și pasiuni în timpul liber implică unele decizii conștiente de optimizare a resurselor personale. Fiecare dintre noi are capacitatea și responsabilitatea de a investi timp și energie în reumplerea și îmbogățirea energiei vitale.

¹⁰⁵ <https://www.pwc.ro/ro/tax-legal/alerts/Noi-modificari-si-completari-aduse-Codului-muncii-Legea-nr-283-2022.html>

Bibliografie

Hill, Napoleon, 17 Pași spre succes pentru oamenii ocupați, Editura Litera, București, 2020

- Maxwell, John C., Totul despre lideri, atitudine, echipă, relații, Editura Amaltea, București, 2005
- Michie Susan, Occupational and environmental medicine-Causes and management of stress at work, Februarie 2002
- Popescu, Doina I, Comportament organizațional, Editura ASE, București, 2013
- Ursu Ileana, Rus Ioan, Stegaroiu Dan, Stiluri de muncă ale cadrelor de conducere din unitățile economice, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1990
- **Articole**
- Roskes, Elliot, Nijstad și De Dreu, *Personality and Social Psychology Bulletin*, 2013
- Michie, Susan Occupational and Environmental Medicine, 2002
- Haran N. Ratna, The effect of economic workplace stressors on health outcomes, vol 4, 2020
- **Site-uri**
- <https://osha.europa.eu/ro/themes/psychosocial-risks-and-stress>
- <https://timeular.com/blog/top-10-causes-stress-work/>
- <https://championhealth.co.uk/insights/top-causes-stress-work/>
- <https://www.nibusinessinfo.co.uk/content/common-causes-stress-work>
- <https://www.healthline.com/health-news/stress-health-costs>
- <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8156033/>
- <https://jhmhp.amegroups.com/article/view/6190/html>
- <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0146167213482984>
- https://books.google.ro/books?hl=ro&lr=&id=MZcMEAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA69&dq=Amabile,+Hadley+%C8%99i+Kramer,+2002&ots=2YZcX5Iglc&sig=vEWWfg_xVeNkgo6h7xqlweFhB20&redir_esc=y#v=onepage&q=Amabile%2C%20Hadley%20%C8%99i%20Kramer%2C%202002&f=false
- <https://psycnet.apa.org/record/1996-06967-002>
- <https://www.pwc.ro/ro/tax-legal/alerts/Noi-modificari-si-completari-aduse-Codului-muncii-Legea-nr-283-2022.html>
- <https://insse.ro/cms/ro/content/inova%C5%A3ia-%C3%AEn-%C3%AEntreprinderile-din-mediul-de-afaceri>
- <https://www.betterup.com/blog/signs-of-burnout-at-work>
- https://www.who.int/publications/i/item/9789240003927?gclid=Cj0KCQjwgLOiBhC7ARISAleetVC1Xy74WHumcLIwH2nksr0twSZDQ1oXs28leGIEsTHU-m1jTrICCLiAajn2EALw_wcB
- https://www.octanner.com/insights/articles/2019/10/23/how_does_leadership_.html

Impactul ONG-ului Strigăt Pentru Educație în educarea tinerilor prin activitățile în social media

URSEA DARIA-ANA
Facultatea de Management

Metodologia cercetării

Pentru a demonstra impactul organizației non-guvernamentale Strigăt Pentru Educație în educarea tinerilor prin activitățile în social media, în prezenta lucrare au fost utilizate trei mijloace de cercetare:

1. Statistici oferite de rețelele de socializare la care organizația are acces, pentru Instagram, Facebook și Tik Tok;
2. Chestionar realizat în Google Forms, aplicat voluntarilor Strigăt Pentru Educație;
3. Chestionar realizat în Google Forms, aplicat urmăritorilor Strigăt Pentru Educație.

Introducere

Eficacitatea utilizării instrumentelor online cu scop educațional a fost și este un subiect interesant de discuție atât în străinătate, cât și în România, în ultimii ani. Părerile asupra acestui subiect sunt diverse, întrucât mediul online prezintă, pe de o parte, avantaje, dar, pe de altă parte, dezavantaje, în ceea ce privește impactul asupra generației tinere.

În contextul pandemiei provocate de Covid 19, sistemul de învățământ a implementat mijloace de predare online, care au ajutat la păstrarea continuității în educație. Predarea exclusiv online s-a dovedit a fi ineficientă pe termen lung, întrucât profesorii au întâmpinat probleme de conexiune, probleme tehnice, pregătirea cursurilor li s-a părut mai dificilă online, iar studenții își făceau mai puțin temele decât înainte, conform studiilor efectuate de Malik Mubasher Hassan, Tabasum Mirza și Dr. Mirza Waseem Hussain în 2020¹.

În acest context, completarea informației primite fizic la școală/liceu/facultate cu ajutorul unor informații care țin de educația non-formală, învățate de tineri prin accesarea rețelelor de socializare, poate duce la obținerea unui proces educațional complet.

Organizația Strigăt Pentru Educație s-a înființat având o misiune clară: „Construim viitorul tinerilor prin educație.”. Educația nu este un proces de transfer, prin care informația este transmisă de un emițător, profesorul, către un receptor, elevul, ci este un proces social, care are la bază interacțiunea dintre oameni, conform lui Dr. Derek Muller, care a explicat acest aspect în discursul său, „How is Social Media Transforming the Future of Education?”, pentru World Government Summit in 2016².

În consecință, înțelegerea educației poate fi extinsă, observând că interacțiunile oamenilor au loc atât fizic, cât și online. Strigăt Pentru Educație nu își propune înlocuirea a ceea ce sistemul de învățământ românesc oferă elevilor și studenților, ci completarea activităților educaționale.

Prin lucrarea mea, intenționez să realizez o analiză a impactului activităților întreprinse de organizația non-guvernamentală Strigăt Pentru Educație pe rețelele de socializare în

educarea tinerei generații. Este important să folosim mijloacele pe care tehnologia din prezent ni le pune la dispoziție în scopul educării și dezvoltării tinerei generații. Prin această cercetare doresc să arăt că elevii și studenții români își doresc să consume conținut educațional în timpul lor liber și găsesc utile astfel de postări citite în mediul online.

În primul capitol al lucrării, urmăresc prezentarea organizației non-guvernamentale Strigăt Pentru Educație din punct de vedere microeconomic, prin analiza unor factori precum nevoile, resursele, cererea, oferta, prețul și concurența.

În al doilea capitol voi studia impactul organizației, văzut din interiorul acesteia, prin intermediul statisticilor oferite de rețelele de socializare, dar și pe baza unui chestionar aplicat membrilor echipei Strigăt Pentru Educație.

În al treilea capitol voi analiza impactul organizației, văzut din exteriorul acesteia, utilizând rezultatele obținute în urma aplicării unui chestionar consumatorilor de conținut realizat de Strigăt Pentru Educație în mediul online.

1 - Prezentarea organizației din punct de vedere microeconomic

1.1 Nevoi și resurse

Nevoile sunt definite ca stări de necesitate resimțite de ființa umană, de a căror satisfacere depinde existența și evoluția acesteia în mod individual, dar și la nivel colectiv.

Figura 1. Piramida lui Maslow/Ierarhizarea nevoilor umane



Sursa: www.fluturiiisuntliberi.ro, accesată în aprilie 2023

Conform piramidei lui Maslow, nevoia dezvoltării de sine se află pe ultima treaptă, deci devine de interes pentru ființa umană în urma satisfacerii nevoilor aflate pe treptele

inferioare. Fiind o nevoie elevată, nu toți oamenii ajung să caute metode de satisfacere a acesteia.

Organizația non-guvernamentală Strigăt Pentru Educație își propune satisfacerea nevoilor care țin de dezvoltarea de sine a tinerei generații. În acest context, am identificat sferile de interes ale tinerilor, care constau în subiecte insuficient abordate în cadrul învățării formale: dezvoltarea personală și emoțională, educația juridică, educația financiară, educația nutrițională, educația sexuală și vorbitul în public.

Resursele se definesc drept elemente utilizate în obținerea bunurilor și serviciilor, necesare satisfacerii nevoilor umane. Astfel, resursele devin factori de producție, clasificându-se în factori tradiționali: munca, natura și capitalul, și neofactori: informația, managementul, marketingul etc.

Pentru a satisface nevoile de cunoaștere ale tinerilor, organizația non-guvernamentală Strigăt Pentru Educație dispune de resurse cu ajutorul cărora își desfășoară activitatea. Factorul muncă este reprezentat de echipa de voluntari care se ocupă de organizarea activității, de scrierea articolelor și a postărilor, de realizarea graficii, de postarea conținutului, dar și de interacțiunile cu comunitatea de tineri urmăritori. Mai mult, în această categorie se încadrează și partenerii organizației, specialiști în domeniile de interes, care ajută prin împărtășirea unor informații de actualitate și relevante pentru audiență. Factorul capital este de asemenea important, acesta fiind constituit din donații, sponsorizări sau prin redirecționarea a 3.5% din impozitul pe venit către asociație. Pe lângă aceștia, informația este factorul cel mai important, obținut fie prin urmarea unor universități în domeniile de interes, fie prin participarea la cursuri și workshop-uri, fie prin citirea unor cărți și articole.

Prin urmare, organizația non-guvernamentală Strigăt Pentru Educație a creat un site (<https://strigatpentrueducatie.ro/>) și conturi pe principalele rețele de socializare pe care activează tinerii: Instagram (<https://www.instagram.com/strigatpteducatie/>), Facebook (<https://www.facebook.com/strigatpentrueducatie>), Tik Tok (https://www.tiktok.com/@strigatpteducatie?_d=secCgYIASAHKAESMgowMUd14RYUkYZ2I68c4G8OKA0gjb75ljIjYqFQZVi1p0GeKwTnebQyr4RW7KEAXzhhGgA%3D&language=ro&sec_uid=MS4wLjABAAAawuhbjVrFBIYILfQeCKJYccGo_qAT5ReMeIDWAcEF6AKeAMogGID1j7d9BbVuOP5&sec_user_id=MS4wLjABAAAawuhbjVrFBIYILfQeCKJYccGo_qAT5ReMeIDWAcEF6AKeAMogGID1j7d9BbVuOP5&share_app_name=musically&share_author_id=6808508674790654981&share_link_id=8480f8d1-afbe-4662-b2ffa907282b3bf7×tamp=1614011017&u_code=dbfcb416fc5bch&user_id=6808508674790654981&utm_campaign=client_share&utm_medium=android&utm_source=copy&_r=1), YouTube (https://www.youtube.com/channel/UCdrD_krgBiLmrr7bZlZBeow), LinkedIn (<https://www.linkedin.com/company/strig%C4%83t-pentru-educa%C8%9Bie/>) și Pinterest (<https://ro.pinterest.com/strigatpteducatie/>).

Având în vedere că audiența cea mai mare a fost atinsă pe Instagram, organizația își concentrează cel mai mult atenția pe conținutul oferit pe această platformă. Pentru o bună organizare a conținutului și pentru o mai bună înțelegere a acestuia de către audiență, au fost create 6 categorii de postări, delimitate vizual prin culori distincte.

Acestea sunt:

1. Nu uita de tine

Postările din această categorie au fond portocaliu și oferă informații privind dezvoltarea personală și emoțională. Un exemplu de postare care face parte din această categorie este:

https://www.instagram.com/p/Cn1KXPYixBF/?utm_source=ig_web_copy_link .

2. Educație cu dreptul Postările din această categorie au fond roz și oferă informații ce țin de educația juridică. Un exemplu:

https://www.instagram.com/p/CqKgdUANthz/?utm_source=ig_web_copy_link .

3. Educă-ți banii

Postările din această categorie au fond verde închis și oferă informații din zona educației financiare. O postare care se încadrează în această categorie este următoarea:

https://www.instagram.com/p/CnjMDbatYUw/?utm_source=ig_web_copy_link .

4. Fii sănătos

Postările din această categorie au fond verde deschis atunci când oferă informații cu privire la educația nutrițională sau sport și fond albastru deschis atunci când apar informații ce țin de educația sexuală. Exemple de astfel de postări sunt:

https://www.instagram.com/p/CmgMIWai4lm/?utm_source=ig_web_copy_link și

https://www.instagram.com/p/CmI9iqTIIS3/?utm_source=ig_web_copy_link .

5. Fii exemplu

Postările din această categorie au fond albastru închis și abordează subiecte de cultură generală, bune maniere sau educație civică, promovând un comportament corect în societate. Un exemplu de postare care se încadrează în această categorie este următoarea:

https://www.instagram.com/p/CqN1V_cq-v8/?utm_source=ig_web_copy_link .

6. Public Speaking

Postările din această categorie au fond roșu și prezintă sfaturi pentru vorbitul în public. Un exemplu:

https://www.instagram.com/p/Cf3HQBYo85a/?utm_source=ig_web_copy_link .

1.2 Relația cerere – ofertă – preț

Agenții cererii sunt consumatorii, în cazul de față, generația tânără, dornică de informații noi, agentul ofertei, un producător de servicii informaționale, este organizația non-guvernamentală Strigăt Pentru Educație, iar prețul este reprezentat de capitalul obținut prin donații, sponsorizări sau redirectionări.

Fiind vorba de o organizație non-profit, relația dintre cerere și ofertă este diferită de cea obișnuită dintre producător și consumator. Cea din urmă funcționează astfel: producătorul oferă bunuri sau servicii în schimbul unui preț pe care consumatorul se angajează să îl plătească. În cazul organizației non-guvernamentale Strigăt Pentru Educație, care oferă servicii de informare a comunității, prețul nu este întotdeauna plătit de către consumator.

Se adresează tinerilor, elevilor, studenților, categorii considerate vulnerabile, care nu dispun de venituri mari. Din acest motiv, prețul este plătit de persoane care își permit să doneze din venitul lor către asociație, spre exemplu, părinții tinerilor, sau de către firme care doresc să susțină asociația, precum ACT și Politon, Aqua Carpatica sau BonApp. Prin urmare, relația

dintre producător și consumatori este intermediată de donatori și sponsori, ceea ce face ca procesul să fie mai dificil decât în cazul unei firme.

1.3 Concurența

Concurența definește relațiile existente între agenții economici care vizează același domeniu, fiecare urmărind realizarea propriului interes.

Organizațiile non-guvernamentale activează pe o piață cu concurență monopolistică, definită de atomicitatea cererii și a ofertei și de diferențierea produselor și serviciilor. Spre deosebire de firme, care au ca scop obținerea profitului, și care „se luptă” pentru a-și atrage clienții, asociațiile dezvoltă relații pașnice între ele. Având un scop comun, aducerea unui plus de valoare societății, se bucură pentru reușitele celorlalte asociații și uneori realizează parteneriate pentru ași uni forțele sau chiar își promovează reciproc proiectele.

Vizând domeniul educațional, organizația non-guvernamentală Strigăt Pentru Educație concurează cu alte asociații precum AIESEC sau Fundația LEADERS, dar și cu firme care oferă cursuri educaționale precum platformele Upriserz sau Edukiwi. Strigăt Pentru Educație susține proiectele și inițiativa concurenților săi, întrucât aceștia oferă educație de calitate tinerilor.

2 - Impactul organizației, văzut din interiorul acesteia

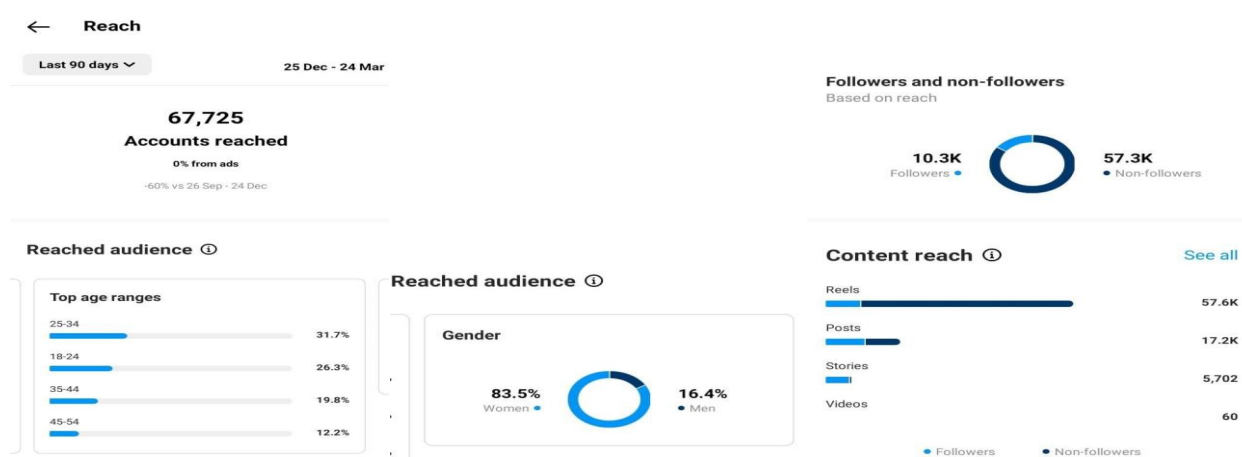
2.1 Rețelele de socializare unde activează organizația. Impactul efectiv

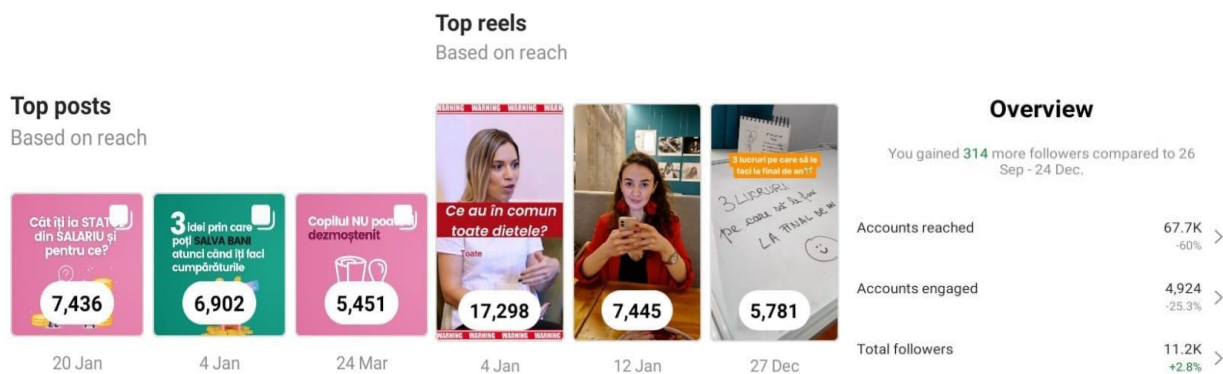
Am menționat anterior conturile deținute de organizația non-guvernamentală Strigăt Pentru Educație pe cele șase rețele de socializare, Instagram, Facebook, Tik Tok, YouTube, LinkedIn și Pinterest. Cele mai influente dintre acestea, adică, cele mai urmărite de către tinerii români sunt

Instagram, Facebook și Tik Tok, în această ordine. În cele ce urmează, voi analiza statisticile oferite de aceste trei platforme și voi discuta impactul organizației din acest punct de vedere.

2.1.1 Instagram

Figura 2. Statistici pe ultimele 90 de zile Instagram (25 decembrie 2022 – 24 martie 2023)



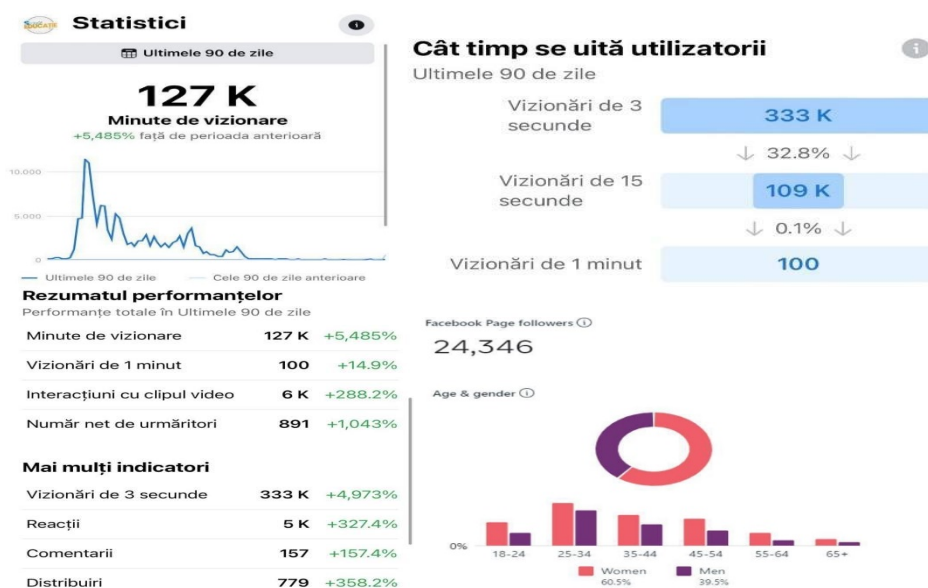


Instagram este rețeaua de socializare cel mai frecvent folosită de către tinerii români, motiv pentru care organizația non-guvernamentală Strigăt Pentru Educație are cel mai mare impact pe contul său de Instagram. Această rețea afișează conținutul postat de organizație și utilizatorilor care nu urmăresc pagina, de aceea numărul persoanelor care au văzut conținutul în ultimele 90 de zile este de 67 725, un număr cu mult mai mare decât numărul urmaritorilor paginii care au accesat conținutul, 10 300.

Majoritatea persoanelor care au văzut conținutul postat de organizație în aceste 90 de zile sunt femei (83,5%) și au vârsta cuprinsă între 25-34 de ani (31,7%). Videoclipurile de tip Reel au avut cel mai mare impact, ajungând la 57 600 de persoane, cel mai vizualizat dintre acestea fiind pe tema educației nutriționale, cu 17 298 de vizualizări. Impactul postărilor realizate de organizație a fost de 17 200 de vizualizări, cea mai vizualizată postare, de către 7 436 de persoane, fiind pe tema educației juridice și având titlul „Cât îți ia statul din salariu și pentru ce?”. Concluzionând, activitatea organizației pe Instagram în ultimele 90 de zile a adus încă 314 urmăritori, adică 2,8% din numărul total de persoane care urmăresc în prezent pagina, astfel înregistrând o creștere.

2.1.2 Facebook

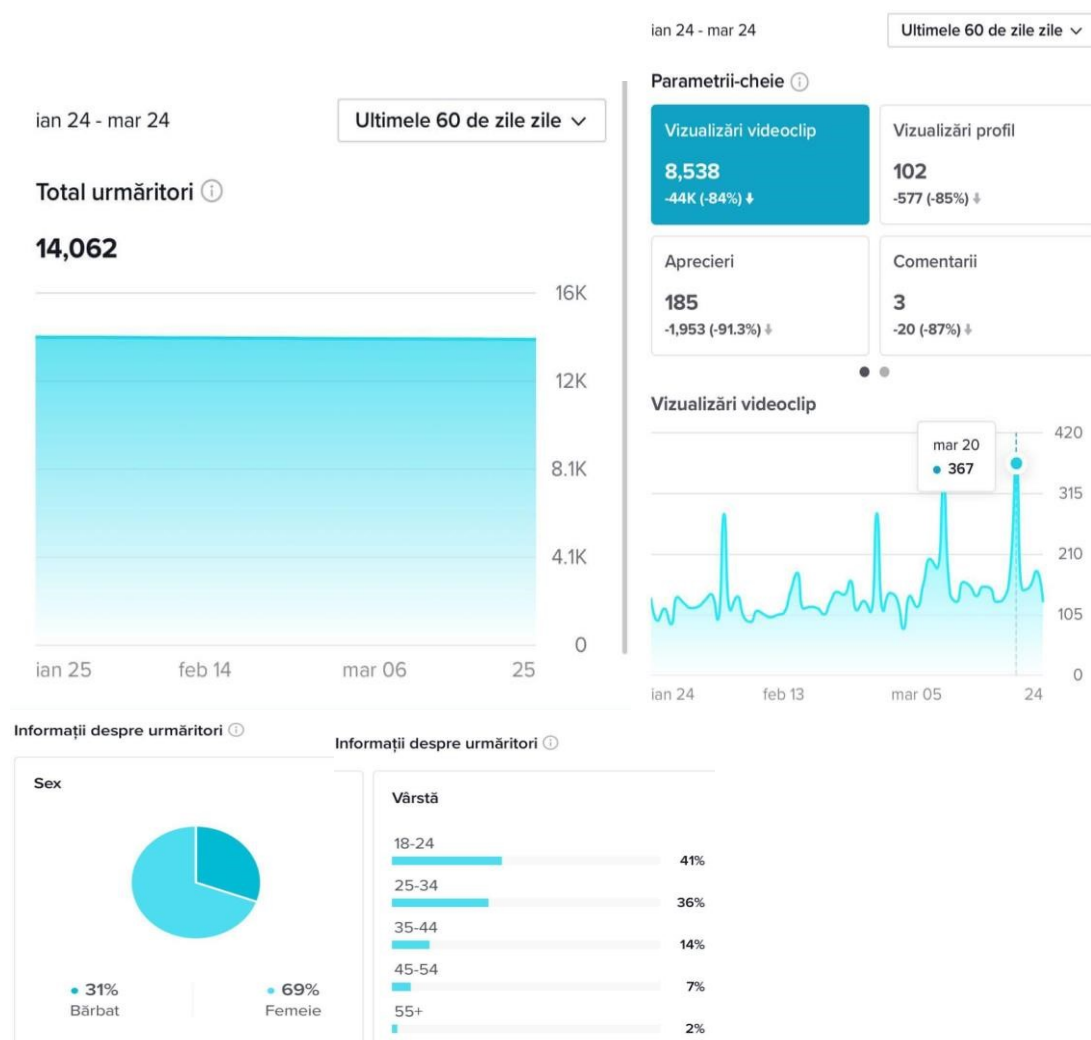
Figura 3. Statistici pe ultimele 90 de zile Facebook (25 decembrie 2022 – 24 martie 2023)



Pe Facebook, conținutul postat de organizație le apare doar celor care urmăresc pagina, 24 346 de persoane, majoritar femei (60,5%) și cu vârste cuprinse între 25-34 de ani, conform graficului. În ultimele 90 de zile, pagina a avut o creștere de 5,485% față de perioada anterioară în ceea ce privește minutele de vizionare, adică timpul petrecut de utilizatori citind postările organizației, având un număr de 127 000 de minute de vizionare. În privința numărului de urmăritori, care a crescut cu 891 de persoane în ultimele 90 de zile, pagina a înregistrat o creștere de 1,043%. O analiză în detaliu a timpului în care se uită utilizatorii la postările organizației arată că în ultimele 90 de zile au fost 333 000 de vizionări de 3 secunde, dintre care 32,8% au continuat să vizioneze până la 15 secunde, iar dintre aceștia, doar 0,1% au petrecut până la 1 minut citind o postare realizată de organizație. Tocmai de aceea, luând în considerare timpul scurt alocat de oameni pentru a citi postările, organizația realizează postări scurte, cu un titlu care să atragă atenția, atunci când se adresează audienței de pe Facebook.

2.1.3 Tik Tok

Figura 4. Statistici pe ultimele 60 de zile Tik Tok (24 ianuarie 2023 – 24 martie 2023)



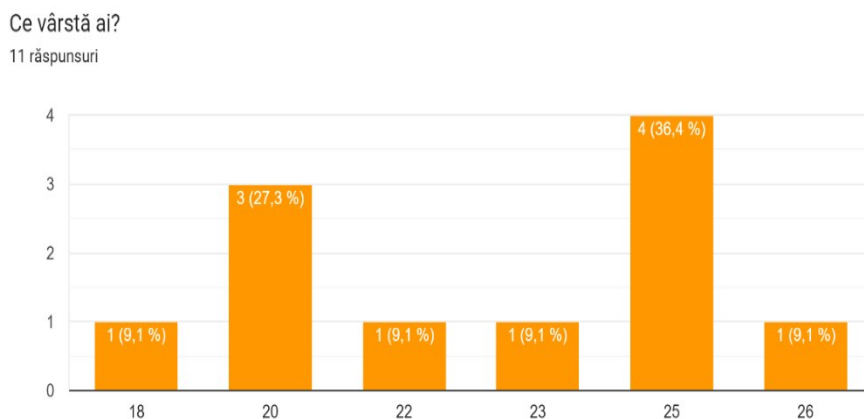
Aplicația Tik Tok, apărută în 2017 la nivel internațional, a devenit în ultimii ani foarte populară în rândul tinerilor din România. Din acest motiv, este, pe lângă Instagram și Facebook, o rețea de socializare cu ajutorul căreia organizația non-guvernamentală Strigăt Pentru Educație are impact asupra tinerilor. În ultimele 60 de zile, contul organizației și-a menținut constant numărul de urmăritori, 14 062 de persoane, dar a înregistrat o scădere în ceea ce privește vizualizările videoclipurilor (-84%), vizualizările profilului (-85%), numărul aprecierilor (-91,3%) și numărul comentariilor (-87%), comparativ cu perioada anterioară.

O explicație a acestei scăderi ar putea fi faptul că în perioada anterioară, perioada sărbătorilor de iarnă, a fost o perioadă de creștere mare a impactului organizației, datorată proiectului „Dăruiește Educație”, o inițiativă caritabilă de Crăciun. Pe Tik Tok, majoritatea persoanelor care urmăresc contul organizației sunt femei (69%) cu vârste cuprinse între 18-24 de ani (41%), dar și între 25-34 de ani (36%).

2.2 Impactul posibil al organizației, din punctul de vedere al membrilor echipei

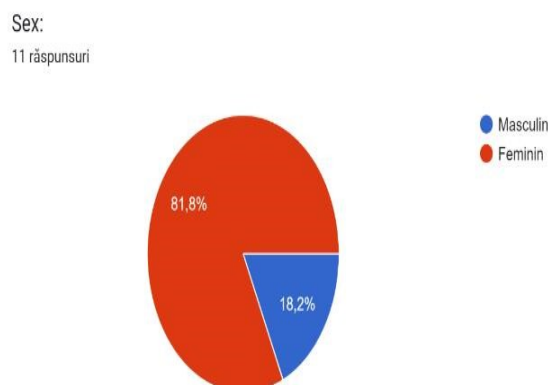
Pentru a înțelege impactul posibil al organizației, am considerat util un studiu al intențiilor echipei de voluntari, fără de care activitatea organizației non-guvernamentale Strigăt Pentru Educație nu ar fi posibilă. În acest sens, am realizat un chestionar, utilizând Google Forms, pe care voluntarii Strigăt Pentru Educație l-au completat anonim, astfel stimulând sinceritatea acestora. În cele ce urmează, voi interpreta rezultatele chestionarului.

Figura 5. Grafic vârsta voluntarilor



Voluntarii înșiși aparțin generației tinere, vârstele acestora fiind cuprinse între 18 și 26 de ani. Ei cunosc cel mai bine nevoile generației lor și au hotărât, prin voluntariat, să încerce să acopere aceste nevoi de informație. Între 18 și 26 de ani, tinerii sunt creativi, energici și aspiră la o societate mai bună.

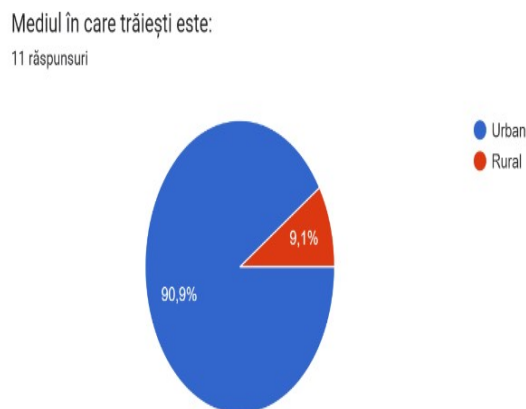
Figura 6. Sexul voluntarilor



Echipea de voluntari este formată majoritar din persoane de sex feminin, iar acest lucru poate fi explicat conform rezultatelor obținute de Christopher J. Einolf în studiul său prezentat

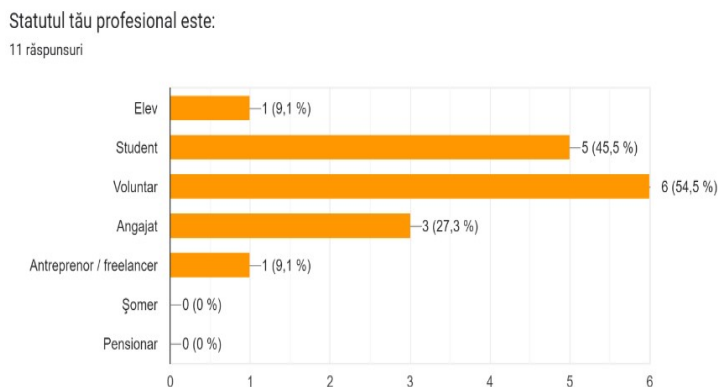
în articolul „Gender Differences in the Correlates of Volunteering and Charitable Giving”: femeile fac muncă de voluntariat mai mult decât bărbații.

Figura 7. Mediul în care trăiesc voluntarii



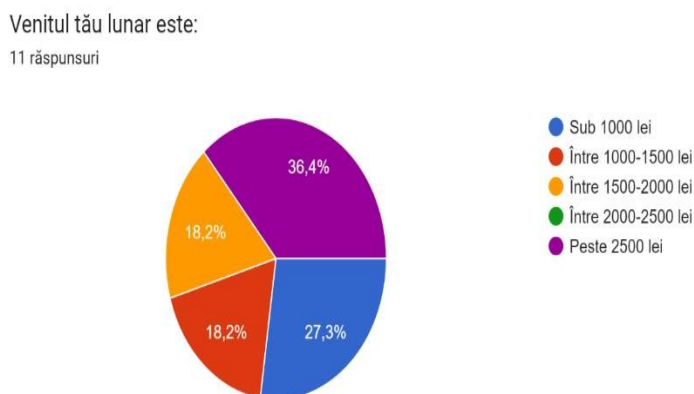
Majoritatea voluntarilor trăiesc în mediul urban, dar, datorită faptului că activitatea se desfășoară online, remote, voluntariatul la Strigăt Pentru Educație poate fi făcut și de persoane care locuiesc în mediul rural, singura condiție fiind conexiunea la internet.

Figura 8. Statutul profesional al voluntarilor



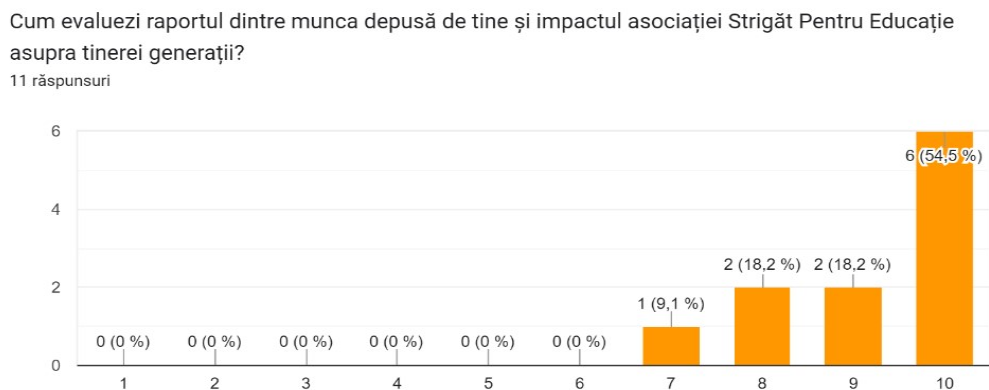
Pe lângă voluntariatul în cadrul organizației non-guvernamentale Strigăt Pentru Educație, membrii echipei au ocupații diverse, fiind elevi, studenți, voluntari la alte asociații, angajați sau antreprenori. Cu toții cunosc importanța educației în dezvoltarea lor și de aceea își doresc să promoveze acest aspect.

Figura 9. Venitul lunar al voluntarilor



Este firesc să existe o diferență mare între veniturile lunare ale membrilor echipei, între sub 1000 de lei și peste 2500 de lei, întrucât vârstele și ocupațiile acestora sunt diverse, discutate anterior. Se pare că diferențele de venit nu influențează dorința tinerilor de a practica muncă de voluntariat.

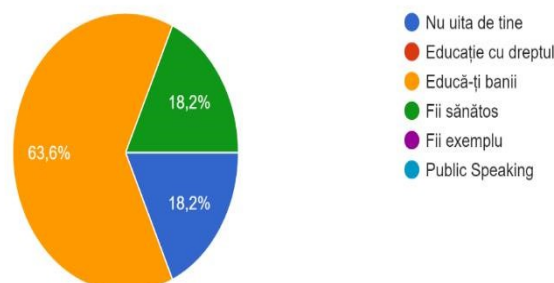
Figura 10. Raportul dintre efort și rezultat în viziunea voluntarilor



Notele acordate de voluntari sunt cuprinse între 7 și 10, majoritatea considerând că munca lor impactează pozitiv și puternic tânăra generație, ceea ce înseamnă că voluntarii sunt motivați să lucreze în continuare la educarea tinerilor prin intermediul rețelelor de socializare.

Figura 11. Categoria de postări cu cel mai mare impact în viziunea voluntarilor

Ce categorie de postări crezi că are cel mai mare impact asupra tinerilor?
11 răspunsuri



Majoritatea voluntarilor consideră că postările din categoria „Educă-ți banii”, pe tema educației financiare, au cel mai mare impact asupra tinerilor români, urmate de postările din categoriile „Nu uita de tine”, pe tema dezvoltării personale și emoționale, și „Fii sănătos”, pe tema educației nutriționale și a sportului.

Mai mult, voluntarii au avut de răspuns și la o întrebare cu răspuns deschis: „Cum impactează asociația Strigăt Pentru Educație viața următorilor? Ce beneficii concrete crezi că au aceștia în urma consumului de conținut marca Strigăt Pentru Educație?”, iar răspunsurile lor sunt:

Voluntarul 1: „Îi ajută să aibă noi perspective asupra educației pe diverse domenii.”

Voluntarul 2: „O impactează enorm prin multitudinea de informații oferite pe social media, cât și prin evenimentele pe care le organizează. Tinerii devin informați și, astfel, responsabili cu bugetul lor, deprind obiceiuri care le îmbunătățesc stilul de viață și capătă mai multă încredere în forțele proprii.” *Voluntarul 3:* „Aflarea unor informații noi din domenii de interes (nutriție, sport, educație sexuală, educație juridică, educație financiară) este cel mai mare beneficiu, iar secundar, reminderul educativ de promovare a unui bun comportament în societate.”

Voluntarul 4: „Imagine de ansamblu corectă asupra mai multor discipline nepredate în școală.”

Voluntarul 5: „- își îmbunătățesc stilul de viață sănătos prin citirea postărilor de nutriție; - află informații utile cu privire la educația financiară; - învață cum să-și optimizeze un buget personal cu ajutorul căruia să-și țină evidența cheltuielilor și a veniturilor lunare.”

Voluntarul 6: „Informații actualizate, deschiderea către noi subiecte de discuție, oportunități de dezvoltare și consum productiv de social media.”

Voluntarul 7: „Cunoștințele noi dobândite”

Voluntarul 8: „Le oferă informații utile pe care le pot aplica în viața de zi cu zi. Le oferă cultură generală, ceea ce ei nu dezvoltă în școală.”

Voluntarul 9: „Au acces la informații din mai multe domenii.”

Voluntarul 10: „Le arată că procesul educațional nu se oprește la obținerea unei diplome, ci continuă chiar și prin învățarea unor informații noi din social media.”

Voluntarul 11: „Transpune în cuvinte ușoare și pe înțelesul tuturor, în special al tinerilor, subiecte greu de abordat din anumite puncte de vedere. Dau save cu ușurință acestor postări pentru că le sunt mai la îndemână decât să dea un search pe google pentru a primi un răspuns la întrebare, cu un limbaj mult prea complicat. Au nevoie de un limbaj ușor de digerat și reținut.”

În concluzie, ei consideră că activitatea organizației îi ajută pe tineri să învețe într-un mod simplu și plăcut informații pe care le-ar fi înțeles cu o mai mare dificultate din altă sursă, îi învață cum să își gestioneze bugetul și îi dezvoltă pe plan personal.

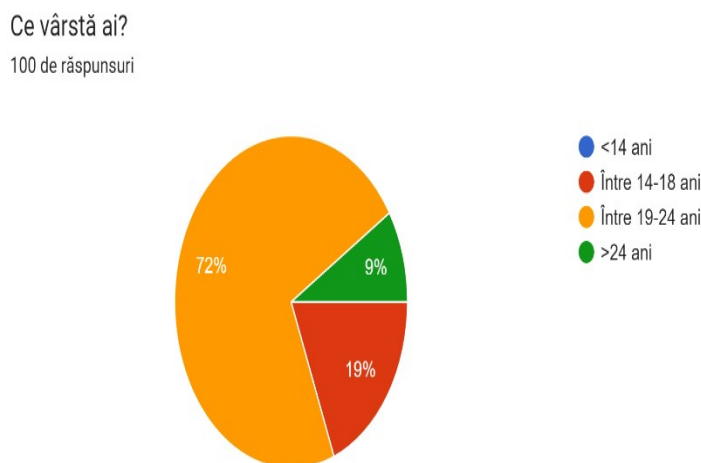
3 -Impactul organizației, văzut din exteriorul acesteia

Întrucât statisticile oferite de rețelele de socializare oferă informații despre activitatea cumulată a urmăritorilor activi cu a celor mai puțin activi, am considerat relevantă o analiză a impactului organizației, văzut din exterior. Prin urmare, am realizat un scurt chestionar la care au răspuns 100 de urmăritori, pentru a vedea dacă impactul observat din interior se aseamănă cu cel resimțit de publicul-țintă.

3.1 Impactul organizației, din punctul de vedere al urmăritorilor

Chestionarul adresat urmăritorilor organizației non-guvernamentale Strigăt Pentru Educație a fost realizat folosind Google Forms și a fost completat anonim, cu scopul stimulării sincerității acestora. În continuare, voi prezenta graficele generate de răspunsurile acestora și le voi interpreta comparativ cu rezultatele obținute anterior prin evaluarea impactului văzut din interiorul organizației.

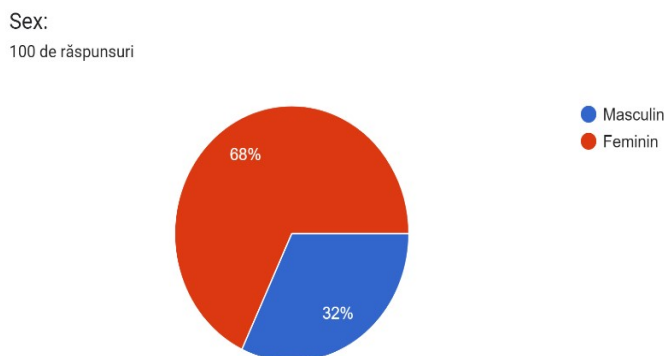
Figura 12. Vârsta respondenților



Majoritatea respondenților au vârsta cuprinsă între 19-24 de ani. Acest segment de vârstă este majoritar în statisticile de pe Tik Tok. O parte dintre voluntari se încadrează acestui segment. Pe Instagram și Facebook, majoritatea urmăritorilor au peste 25 de ani, în

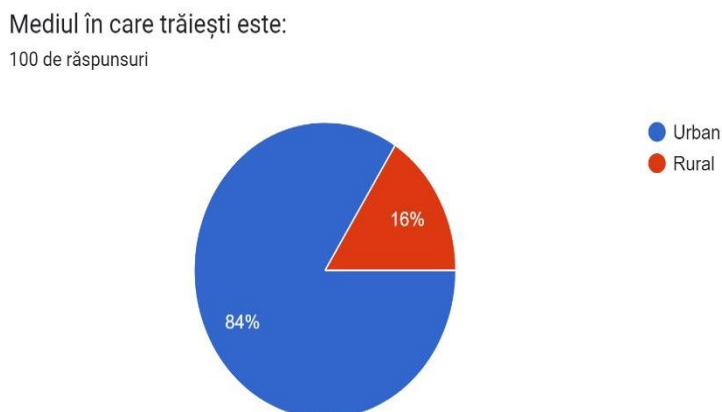
cazul de față, 9% dintre respondenți. O explicație a numărului scăzut de respondenți din acest segment ar putea fi lipsa de încredere în scopul academic al chestionarului.

Figura 13. Sexul respondenților



Sexul respondenților este majoritar feminin. De asemenea, în statisticile anterior prezentate, privind urmăritorii de pe rețelele de socializare, dar și voluntarii, majoritatea persoanelor sunt de sex feminin.

Figura 14. Mediul în care trăiesc respondenții

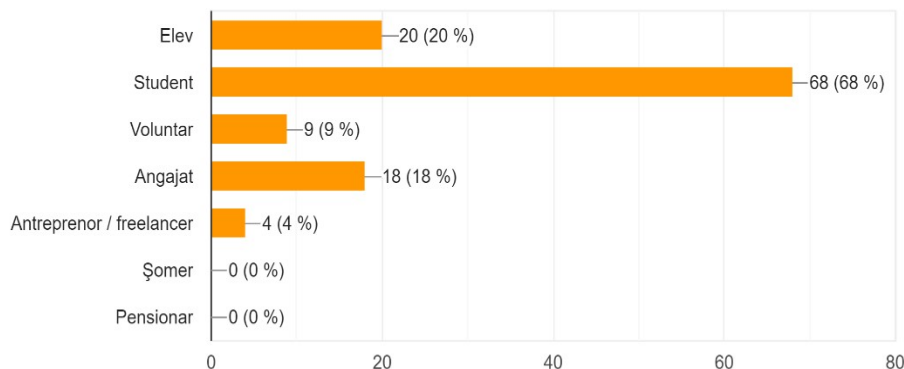


Mediul în care trăiesc majoritatea respondenților este urban, dar, având în vedere faptul că organizația non-guvernamentală Strigăt Pentru Educație își desfășoară activitatea preponderent online, există și urmăritori care trăiesc în mediul rural și au acces la internet.

Figura 15. Statutul profesional al respondenților

Statutul tău profesional este:

100 de răspunsuri

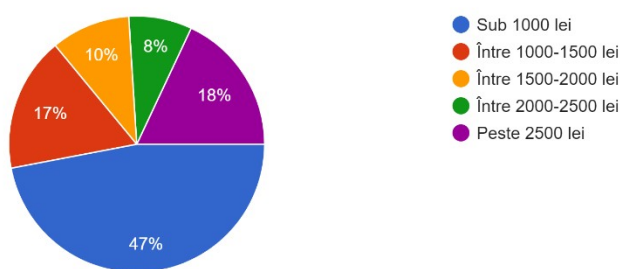


Majoritatea respondenților sunt studenți, lucru așteptat, întrucât categoria de vârstă majoritară este de 19-24 de ani. Un motiv ar putea fi interesul crescut al acestora de a se dezvolta pe multiple planuri în această perioadă a vieții lor.

Figura 16. Venitul lunar al respondenților

Venitul tău lunar este:

100 de răspunsuri

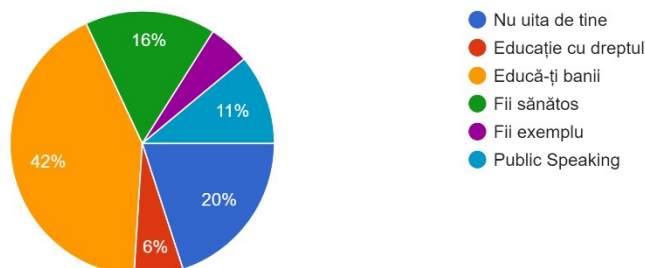


Majoritatea respondenților au un venit lunar sub 1000 de lei, întrucât statutul de elev sau de student nu le lasă multor persoane timp și pentru un job. O parte dintre aceștia, însă, sunt angajați, antreprenori sau freelanceri, astfel explicându-se un procent mare al veniturilor peste 2500 de lei.

Figura 17. Categoria de postări cu cel mai mare impact în viziunea respondenților

Din ce categorie de postări înveți cele mai multe lucruri noi și are cea mai mare contribuție la dezvoltarea ta?

100 de răspunsuri



Faptul că la această întrebare, nu există nicio categorie de răspunsuri fără voturi este un lucru bun. Aceste voturi arată că toate subiectele dezvoltate prin postări sunt relevante pentru tineri, iar munca voluntarilor este cu folos.

Este interesant că majoritatea respondenților la chestionar au considerat ca rubrica de educație financiară are cel mai mare impact asupra lor (42%), urmată de cea de dezvoltare personală și emoțională (20%) și de cea de educație nutrițională și sport (16%), iar voturile voluntarilor au prezentat același top. Dat fiind faptul că voluntarii au completat chestionarul înainte ca cel pentru urmăritori să fie distribuit, datele obținute arată că echipa de voluntari este în asentiment cu publicul țintă al organizației non-guvernamentale Strigăt Pentru Educație.

Chestionarul a avut la final două întrebări cu răspuns deschis, la care 58 dintre cei 100 de respondenți au scris opiniile lor.

Prima întrebare cu răspuns deschis este „Ce impact concret are activitatea asociației Strigăt Pentru Educație asupra dezvoltării tale?”, iar câteva răspunsuri selectate aleatoriu sunt următoarele:

Respondentul 1: „Postările îmi oferă doza zilnică de informații noi.”

Respondentul 2: „Ca simplu urmăritor pe Instagram, m-a ajutat să fiu mai bine informat în ceea ce privește drepturile mele, dar mă și motivează să duc un stil de viață mai echilibrat și să caut să mă dezvolt personal citind și ieșind din zona mea de confort. Postările informative sunt un mod accesibil de a dobândi noi cunoștințe din tot felul de domenii.”

Respondentul 3: „De a mă ajuta să vorbesc mai ușor în public!”

Respondentul 4: „De o perioadă lungă de timp urmăresc pagina de Instagram a asociației și citesc mereu postări utile pe toate planurile, atât personal, cât și din punct de vedere al educației financiare, dezvoltare profesională, etc.”

Respondentul 5: „Un impact concret pe care l-a avut asociația asupra dezvoltării mele a fost prezentarea unor idei de growth personal. Prezentare care mi s-a părut foarte bine făcută și care ma făcut curios să aflu mai multe.”

Cuvinte care se repetă în răspunsurile primite la această întrebare sunt: informație, valoare, utilitate, claritate, accesibilitate, buget, motivație, dezvoltare. Multe dintre acestea au fost folosite și de către voluntari, atunci când au scris despre impactul potențial al organizației. Prin urmare, observăm că efortul depus de voluntari chiar duce la atingerea scopului acestora, notele acordate raportului efort – rezultat (medie ponderată 9.18) fiind astfel justificate.

Cea de a doua întrebare cu răspuns deschis este „De ce urmărești și susții activitatea asociației Strigăt Pentru Educație?”, iar câteva răspunsuri selectate aleatoriu sunt următoarele:

Respondentul 1: „Este ceva fresh în online, cu informație bine structurată.”

Respondentul 2: „În principal, pentru impactul asociației asupra copiilor din mediul urban. Mi se pare o inițiativă cu foarte mult potențial, mai ales având în vedere situația sistemului nostru de educație. Apreciez faptul că asociația caută să educe tinerii în subiecte neabordate la școală, care sunt de actualitate (de exemplu, educația sexuală).”

Respondentul 3: „Îmi plac și mă identific cu lucrurile pe care le fac. Apreciez valorile lor și schimbarea pe care vor să o aducă.”

Respondentul 4: „Susțin activitatea asociației Strigăt Pentru Educație, deoarece educația și dezvoltarea continuă sunt cea mai bună soluție pentru o viață mai bună.”

Respondentul 5: „Am încredere în potențialul acestei asociații.”

Respondenții apreciază inițiativa, voluntarii și calitatea informației. Impactul organizației poate fi considerat puternic, întrucât oamenii sunt multumiți de activitatea întreprinsă de aceasta în mediul online.

Concluzii

În prezenta lucrare am urmărit demonstrarea faptului că educația poate fi făcută și prin intermediul rețelelor de socializare. Discutând un caz particular, al organizației nonguvernamentale Strigăt Pentru Educație, am arătat că impactul activităților întreprinse de această asociație în social media este unul semnificativ în ceea ce privește completarea procesului educațional al tinerilor din România.

Este dificil de anticipat un impact pozitiv sau negativ al rețelelor de socializare în sens general, dar, nișat, în domeniul educației non-formale, acestea reprezintă un canal optim de transmitere a informațiilor către tânăra generație. Impactul pozitiv, preconizat în acest caz, a fost demonstrat cu ajutorul unor mijloace de cercetare, statistici oferite de rețelele de socializare, dar și două chestionare, unul care reflectă o viziune din interior a impactului, prin intermediul opiniilor voluntarilor asociației, dar și unul care reflectă o viziune din exterior a impactului, fiind completat de către 100 de respondenți care urmăresc activitatea în mediul online a organizației.

Mai mult, am arătat în această lucrare că tinerii sunt conștienți că educația nu se termină odată cu finalizarea orelor de curs, ci continuă chiar și prin învățarea de informații noi din social media. Aceștia simt nevoia de a își extinde aria de cunoștințe pe multiple planuri și doresc abordarea unor subiecte care nu apar în programa de învățământ formal. În concluzie, prin activitățile sale în social media, organizația non-guvernamentală Strigăt Pentru Educație își îndeplinește misiunea: „Construim viitorul tinerilor prin educație.” și are un impact pozitiv și puternic asupra tinerilor din România.

Bibliografie

- HASSAN, Malik Mubasher; MIRZA, Tabasum; HUSSAIN, Mirza Waseem. A critical review by teachers on the online teaching-learning during the COVID-19. *International Journal of Education and Management Engineering*, 2020, 10.8: 17-27.
- <https://youtu.be/9N9I0yRilVE>
- EINOLF, Christopher J. Gender differences in the correlates of volunteering and charitable giving. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 2011, 40.6: 1092-1112.

Implicațiile schimbărilor demografice asupra situației economice - analiză comparativă România vs. Uniunea Europeană

URSU MIHAI VALENTIN¹⁰⁶

Facultatea de Finanțe Bănci, Asigurări și Bursa de Valori

Introducere

Schimbările demografice sunt o tendință globală și au un impact semnificativ asupra economiei. Acestea pot avea efecte diferite în funcție de țară sau regiune, datorită diferențelor culturale, sociale și economice. În ceea ce privește România și Uniunea Europeană, ambele se confruntă cu provocări demografice importante și cu implicații semnificative asupra economiei. În acest context, acest proiect analizează rolul schimbărilor demografice în economie, efectele acestora asupra indicatorilor economici și comparația dintre România și Uniunea Europeană în ceea ce privește provocările economice generate de schimbările demografice și propuneri de abordare a acestora.

1. Rolul evoluțiilor demografice în economie:

1.1. Schimbările demografice: context și perspective

Economia globală se află într-o perioadă în care trece printr-o schimbare demografică majoră, care are trei componente cheie: creșterea populației, schimbări asociate în structura de vârstă a populației și modificări ale fertilității și ale mortalității.

Trebuie menționat faptul că 50.000 de ani a durat ca populația globală să ajungă la 1 miliard de oameni (Bloom, 2020). Am adăugat succesiv la acest număr, miliarde de oameni noi, o dată la o decadă, populația ajungând la 3 miliarde în 1960, în 2000 la 6 miliarde, iar Națiunile Unite estimează că până în 2037 vom trece pragul de 9 miliarde de oameni.

În ciuda faptului că venitul global pe cap de locuitor a devenit mai mult decât dublu, înscrierea în școli primare a devenit universală pentru copii între 1960-2000 și că speranța de viață a crescut cu 16 ani, această creștere rapidă a populației, aduce și provocări ce pot fi considerate descurajatoare. Acestea includ nevoia pentru haine, adăpost, educație, infrastructură și nevoia pentru mai multă mâncare. De asemenea, va fi necesar un grad mai mare de integrare a persoanelor pe piața muncii, în domenii productive, dar și o protecție a mediului mai strictă.

Țările clasificate de Națiunile Unite ca fiind mai puțin dezvoltate reprezentau 68 de procente din populația lumii în 1950, însă în ziua de azi, ele reprezintă 84 de procente (Bloom, 2020). Acest procent va continua să crească, deoarece sporul populației cu 2 miliarde în următorii 30 de ani, vor viza regiunile mai puțin dezvoltate. Acest lucru reprezintă o problemă pentru că regiunile mai puțin dezvoltate sunt mai fragile din punct de vedere economic, ecologic, politic și social în comparație cu regiunile mai dezvoltate.

¹⁰⁶ ursumihai22@stud.ase.ro

China este cea mai populată țară din lume, având 1,44 miliarde de oameni și este urmată de India cu 1,38 miliarde, care este preconizată să o întrecă ajungând până în 2030 la o populație de 1,50 miliarde, comparativ cu punctul maxim al populației Chinei de 1,46 de miliarde.

Potrivit lui Bloom (2020), în ciuda fenomenului de creștere a populației ce se manifestă pe tot globul, în 61 de țări și teritorii unde este stabilită 29% din populație, creșterea populației între anii 2020-2050 este estimată să fie negativă, în Bulgaria urmând să apară cel mai mare declin (-23%).

Raportul de dependență, adică inversul raportului de vârstă lucrătoare față de vârstă nelucrătoare, ne arată presiunea economică cu care se confruntă persoanele lucrătoare pentru a susține, pe lângă ei, și persoanele inactive. În 1990, acest raport era mai mic în regiunile mai dezvoltate decât în cele mai puțin dezvoltate (0,68 versus 1,04). Totuși, până în 2020, din cauza fertilității ce s-a aflat în declin și din cauza îmbătrânirii populației, raportul a crescut la 0,70 în regiunile mai dezvoltate și a scăzut în cele mai puțin dezvoltate la 0,75. Este estimat că până în 2050, raportul de dependență va fi mai mare în regiunile mai dezvoltate (0,89) decât în regiunile mai puțin dezvoltate (0,70).

Schimbarea ne sugerează că în deceniile ce urmează, demografia va fi mai favorabilă bunăstării economice în regiunile mai puțin dezvoltate decât în cele mai dezvoltate. Lucrul acesta se va vedea în special în Africa, singura regiune în care acest raport va înregistra un declin până în 2050.

Indicatorii demografici, la nivel global, regional și național au trecut prin schimbări dramatice de la începutul anilor 1950 și sunt pregătiți pentru schimbări la fel de dramatice în deceniile ce urmează. Îmbătrânirea populației continuă să înlocuiască creșterea populației ca punct focal de interes în rândul fenomenelor demografice globale. Cu toate acestea, atât fenomenele, cât și factorii lor subiacenți au avut și vor continua să aibă repercursiuni profunde indicatorilor și factorilor determinanți ai bunăstării și progresului economic.

Că să ne putem uita la povestea vieții noastre, ne uităm la demografie. Aceasta ne arată cât de mult vom trăi, câți copii ne putem aștepta să avem și unde și cum ne vom petrece viețile. Pe deasupra, schimbările în demografie au un puternic impact asupra economiei, asupra bunăstării noastre și asupra sistemelor de sănătate, dar și asupra nevoilor noastre de locuințe și de infrastructură. Acest lucru, are la rândul lui anumite implicații în bugetul guvernamental, astfel înțelegerea cauzelor schimbărilor demografice ne permite să stabilim mai bine consecințele și să ne pregătim pentru ce va urma.

În ultimii 50 de ani, în Europa, speranța de viață a crescut considerabil. Cum acum oamenii se bucură de vieți mai îndelungate și mai sănătoase, mulți dintre cetățeni au dorința de a lucra mai mult, chiar dacă nu vor face acest lucru în cadrul unui singur loc de muncă.

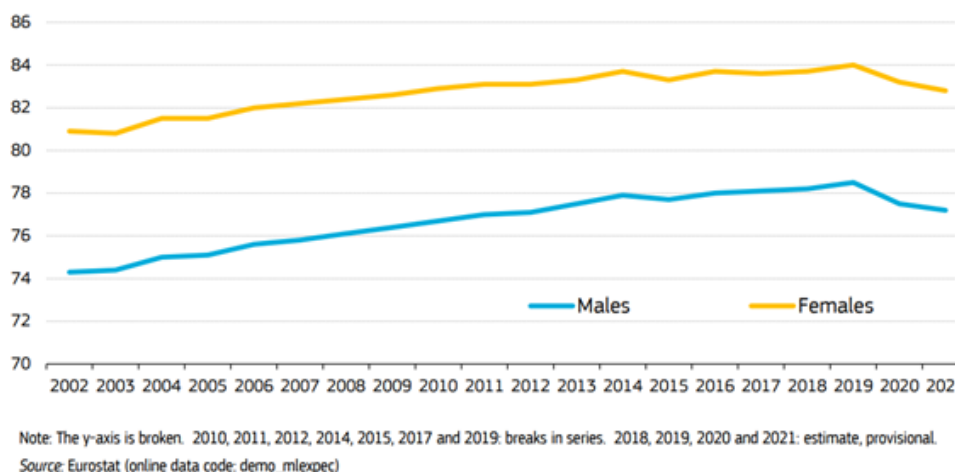
Perioada de pandemie cu COVID-19 ne-a demonstrat faptul că economiile noastre sunt vulnerabile la șocurile ce au apărut în sănătate. A avut un impact vizibil, dar cel mai probabil tranzitoriu asupra trendurilor demografice. Alte fenomene pot avea impacte mai durabile. Migrația poate exacerba, dar poate și să ajute la problema declinului populației cu vârstă de muncă. Dintr-o perspectivă pe termen lung, schimbarea climatului și degradarea mediului pot contribui la reducerea speranței de viață și deplasările înăuntrul și de-a lungul granițelor naționale.

Ce determină schimbarea demografică în Europa?

Chiar dacă pe perioade mai lungi de timp trendurile demografice se dezvoltă în mod normal, evenimente spontane precum Brexit-ul, pandemia de COVID-19 și războiul dintre Rusia și Ucraina pot accelera sau perturba paternelle stabilite. În unele cazuri, aceste perturbări sunt tranzitorii, dar pot avea și un impact de durată asupra schimbării demografice.

Demografiile europene sunt caracterizate de câteva trenduri de termen lung. Conform Comisiei Europene (2023), speranța de viață la naștere a crescut în ultimele decenii (Figura 1). Media nașterilor pe femeie a avut un declin din anii 1960 până la mijlocul anilor 1990, recuperându-se puțin în anii 2000 și după stabilizându-se după un deceniu. În ultimii 35 de ani, Europa a fost un continent cu migrare pozitivă, cu mai mulți oameni mutându-se în Uniunea Europeană decât cei care o părăseau.

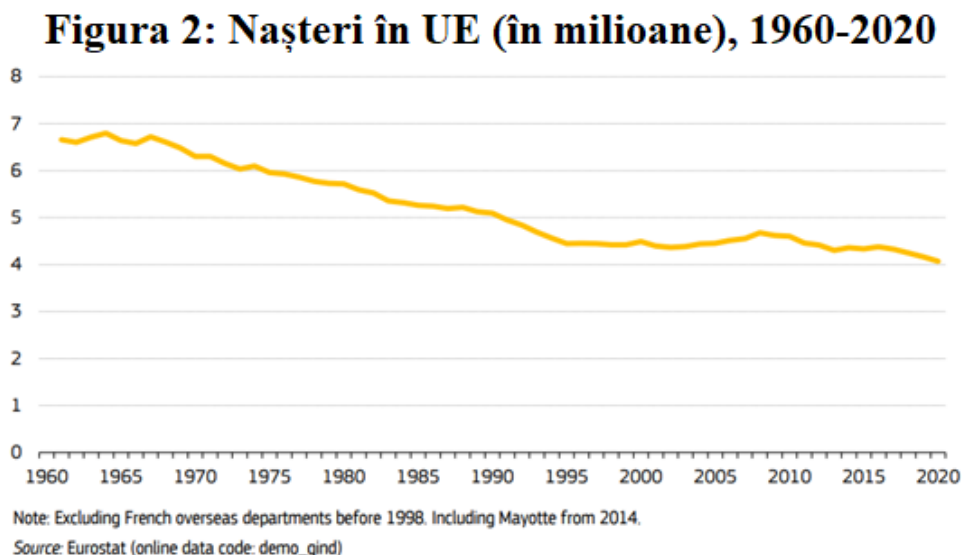
Figura 1: Speranța de viață la naștere în UE, 2002-2021



Conform Comisiei Europene (2023), pandemia de COVID-19 a cauzat un declin temporar brusc în speranța de viață în Uniunea Europeană. Pandemia a fost responsabilă pentru 1,2 milioane de morți între 2020-2021. Acest lucru a avut drept consecință scăderea speranței de viață la naștere de la 81,3 ani în 2019 la 80,1 ani în 2021. Declinul a fost mai abrupt pentru bărbați decât femei. Cu toate că excesul de mortalitate a fost vizibil în toată Europa, vârfurile și intensitatea focarelor a variat mult între țări. Italia a fost prima țară care să atingă un vârf în excesul de mortalitate în Martie 2020, urmată de Spania și Belgia. Țări în Europa Centrală și de Est au experimentat rate mai mari ale excesului de mortalitate în toamna din 2020 și în primăvara din 2021. În Octombrie 2022, Bulgaria și România au raportat puține spre deloc morți excesive, în timp ce cea mai afectată țară, Germania, a raportat un exces de mortalitate de 23%.

După declinul brusc din perioada pandemiei, trendul gradual de creștere a speranței de viață și-a revenit. În Noiembrie 2021, majoritatea statelor membre ale UE ajungeau aproape la nivelul speranței de viață înregistrat înainte de pandemie, excepție fiind România, Bulgaria, Slovenia și țările baltice, care au experimentat vârfuri mai mari ale ratei de mortalitate mai târziu.

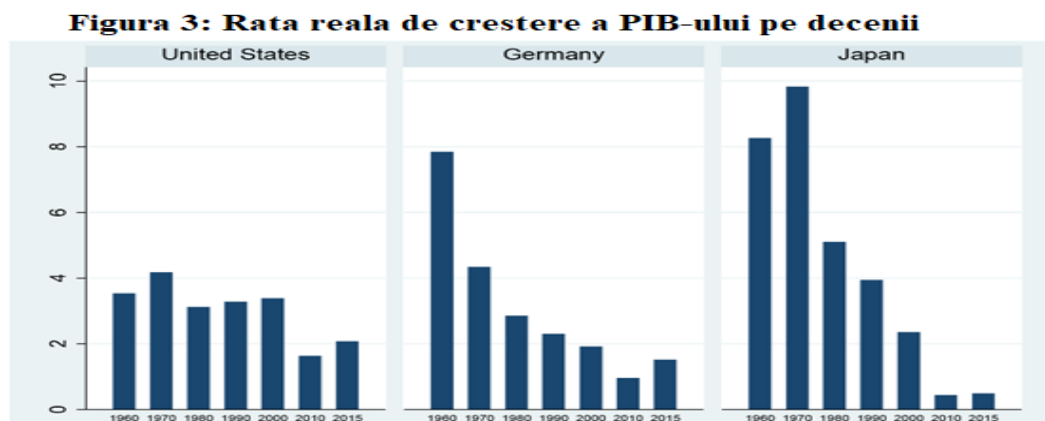
Cu toate că pandemia de COVID-19 a cauzat un declin temporar al ratei natalității, această valoare și-a revenit semnificativ în a doua jumătate a anului 2021, numărul de nașteri scăzând constant încă din anii 1960 (Figura 2). Cu toate că numărul de nașteri și-a revenit prin anii 2000 și s-a stabilizat în următorul deceniu, acesta a continuat să scadă în timpul pandemiei, cel mai probabil din cauza nesiguranței și incertitudinii umane (Comisia Europeană, 2023).



1.2. Efectele schimbărilor demografice asupra indicatorilor economici

Schimbările demografice pot avea un impact semnificativ asupra economiei, influențând rata de creștere economică, productivitatea muncii, nivelul de trai, rata de economisire, consumul și investițiile. De asemenea, acestea pot afecta rata șomajului pe termen lung și rata dobânzii de echilibru, precum și tendințele pieței imobiliare și cererea de active financiare. Mai mult, diferențele în tendințele demografice dintre țări pot influența balanța contului curent și cursurile de schimb. Prin urmare, înțelegerea schimbărilor demografice și a provocărilor pe care le prezintă pentru factorii de decizie monetară și fiscală ne poate ajuta să înțelegem mai bine economia globală.

În ultimele decenii, a existat o tendință descendentă în creșterea economică în mai multe economii avansate, încetinirea fiind mai evidentă în cazul Japoniei. (Figura 3 arată creșterea PIB pe decenii în Statele Unite, Germania și Japonia). Kim (2016) evaluează cât din această încetinire a creșterii poate fi explicată prin schimbările demografice, estimând în ce măsură structura de vârstă a populației (în patru grupe de vârstă - 0-14 ani, 15-39 ani, 40-64 ani și 65+) a afectat creșterea PIB folosind date pe plan internațional pentru 18 țări dezvoltate membre ale OECD. În acest sens, Kim (2016), a constatat că schimbările demografice explică o parte semnificativă a tendinței descendente a creșterii economice în cazul acestor țări în ultima decadă, inclusiv în Japonia și Statele Unite. Mai mult, continuarea schimbării către o populație mai în vârstă va fi probabil un factor important care va tempera creșterea PIB-ului în economiile OECD în următoarele două decenii conform autorului.



Sursă: Jinil Kim(2016). „The Effects of Demographic Change on GDP Growth in OECD Economies”

O concluzie similară a fost sprijinită și de An și Jeon (2006), care au demonstrat existența unei relații inverse între creșterea economică și rata de dependență a populației în vârstă. Totodată, Cruz și Ahmed (2016) au constatat că o creștere cu un punct procentual a ponderii populației în vârstă de muncă este asociată cu o majorare a creșterii produsului intern brut pe cap de locuitor cu mai mult de un punct procentual, cu efecte similare pozitive asupra economisirii și reducerii sărăciei. Studiile menționate anterior confirmă relația inversă dintre creșterea ratei de dependență a populației și creșterea economică sau cea a PIB-ului pe locuitor, făcând referire și la alți autori care au demonstrat acest lucru.

2. Studiu de caz (România vs. Uniunea Europeană) privind provocările economice generate de schimbările demografice

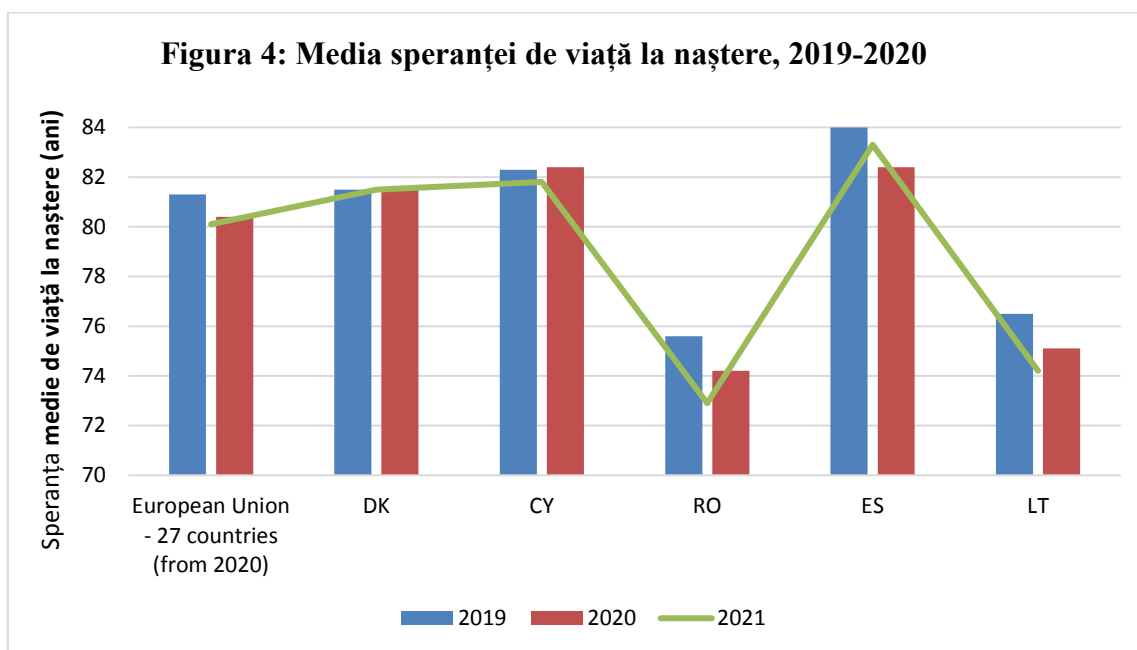
2.1. Metodologia cercetării științifice

În acest articol au fost analizate concepte-cheie legate de dezvoltarea umană, economică și socială, precum și factorii determinanți care le influențează. Motivele alegerii acestei teme de studiu au fost două evenimente recente ce au adus schimbări demografice în statele din Uniunea Europeană, cele două evenimente sunt pandemia de COVID-19 și agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei. Analiza s-a concentrat pe perioada 2019-2070 și a avut ca scop evaluarea provocărilor economice pe care le aduc schimbările demografice în România în comparație cu Uniunea Europeană. Pentru a examina dezvoltarea umană, au fost analizate tendințele în indicele speranței de viață și de fertilitate. Datele statistice au fost extrase din baza de date Eurostat, cu o frecvență anuală. Pentru realizarea acestui studiu de caz s-au folosit două metode de analiză a datelor, analiza comparativă și metoda grafică. În final, am vorbit despre provocările naționale în domeniul schimbărilor demografice și am propus soluții de abordare a acestora.

2.2. Analiza comparativă a evoluțiilor și perspectivelor demografice (România vs. Uniunea Europeană)

După începerea pandemiei de COVID-19 în 2019, media speranței de viață dintre femei și bărbați, în anul următor, a înregistrat o scădere în toate statele din Uniunea Europeană, excepție fiind Danemarca și Cipru care ambele au avut o creștere de

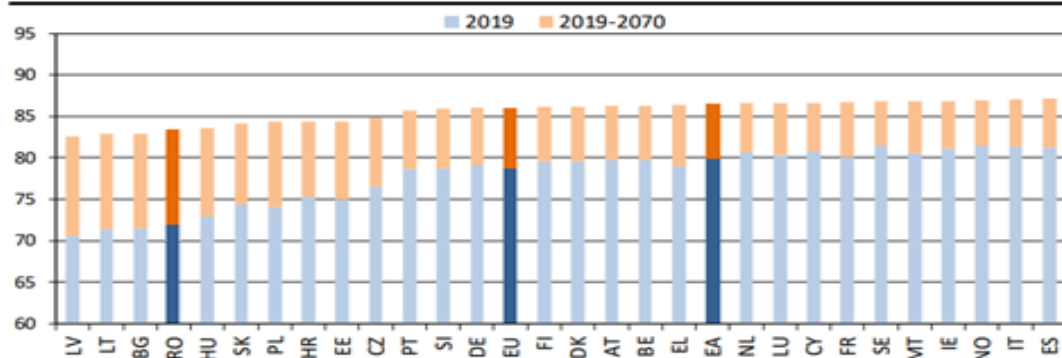
0,1 ani în anul 2020, iar mai apoi au scăzut. Cea mai mare scădere în perioada 2019-2020 a fost înregistrată în Spania, de 1,6 ani, în timp ce, cea mai mare scădere în perioada 2020-2021 a fost înregistrată în Letonia, de 2,4 ani. Pe această listă, România a avut o scădere constantă, în perioada 2019-2020 scăderea fiind de 1,4 ani, iar în perioada 2020-2021 aceasta având o valoare de 1,3 ani (ajungând la o speranță medie de viață la naștere de 72,9 ani în 2021, cu 2.7 ani mai puțin decât în 2019). Astfel, România a evoluat mai nefavorabil față de media Uniunii Europene care în perioada 2019-2020 a înregistrat o scădere de 0,9 ani, iar în 2020-2021 a avut o scădere de 0,3 ani (speranța medie de viață în UE a atins nivelul de 80,1 ani în 2021).



Sursă: prelucrări ale autorului în Microsoft Office Excel.

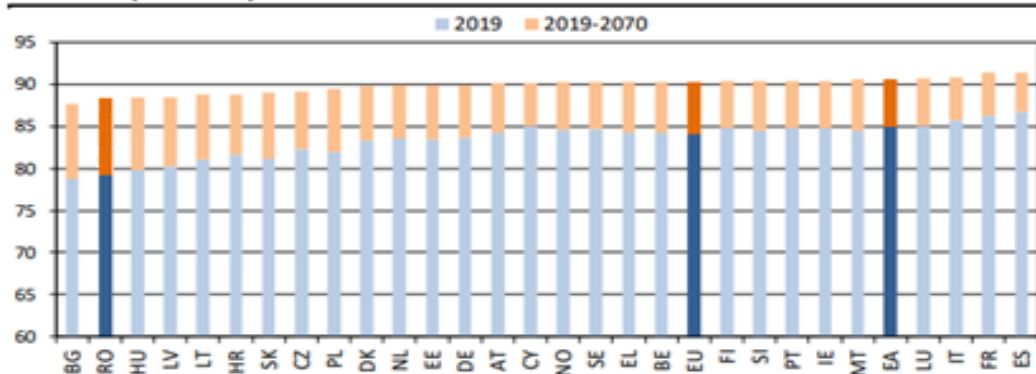
Se estimează că statele membre care în prezent au cea mai scurtă speranță de viață la naștere vor înregistra cele mai mari creșteri, recuperând parțial decalajul față de restul UE. În 2019, pentru bărbați, speranța de viață varia între 70 și 75 de ani în Bulgaria, Estonia, Letonia, Lituania, Ungaria, Polonia, România și Slovacia. Se estimează că aceasta va crește cu 9 până la 12 ani până în 2070 în aceste țări (Figura 5). Pentru femei, speranța de viață a fost de aproximativ 80 de ani în 2019 în Bulgaria, Letonia, Ungaria și România, iar până în 2070, în aceste țări se vor înregistra creșteri de la 8 până la 9 ani (Figura 6). În consecință, diferența dintre țările cu cea mai mare și cea mai mică speranță de viață s-ar reduce de la 10,8 ani în 2019 la 4,5 ani în 2070 pentru bărbați și de la 8 la 3,7 ani pentru femei.

Figura 5: Proiecția speranței de viață la naștere, bărbați (în ani), 2019-2070



Source: Eurostat, 2019-based population projections.

Figura 6: Proiecția speranței de viață la naștere, femei (în ani), 2019-2070



Source: Eurostat, 2019-based population projections.

Deși toate țările vor înregistra o creștere a raportului de dependență a populației vârstnice, această creștere diferă semnificativ între țările din UE. Țările care se vor confrunta cu o creștere semnificativă a acestui raport sunt Spania, Lituania, Luxemburg, Malta, Polonia, Portugalia, România și Slovacia, cu creșteri de cel puțin 30 puncte procentuale.

Aceleași țări se vor confrunta și cu cele mai mari creșteri ale celorlalte două rapoarte de dependență, respectiv rata de dependență a vârstnicilor și rata totală de dependență care include și copiii. În 2070, se estimează că rata de dependență a populației vârstnice va depăși 65% în cinci țări (Grecia, Italia, Lituania, Polonia și Portugalia), dar va rămâne sub 55% în șapte țări (Belgia, Cehia, Danemarca, Germania, Irlanda, Cipru și Suedia). În final, se preconizează că rata de dependență totală va depăși 100% până în 2070 în Letonia, Lituania și Portugalia, în timp ce va rămâne sub 90% în Cipru, Luxemburg, Suedia și Norvegia.

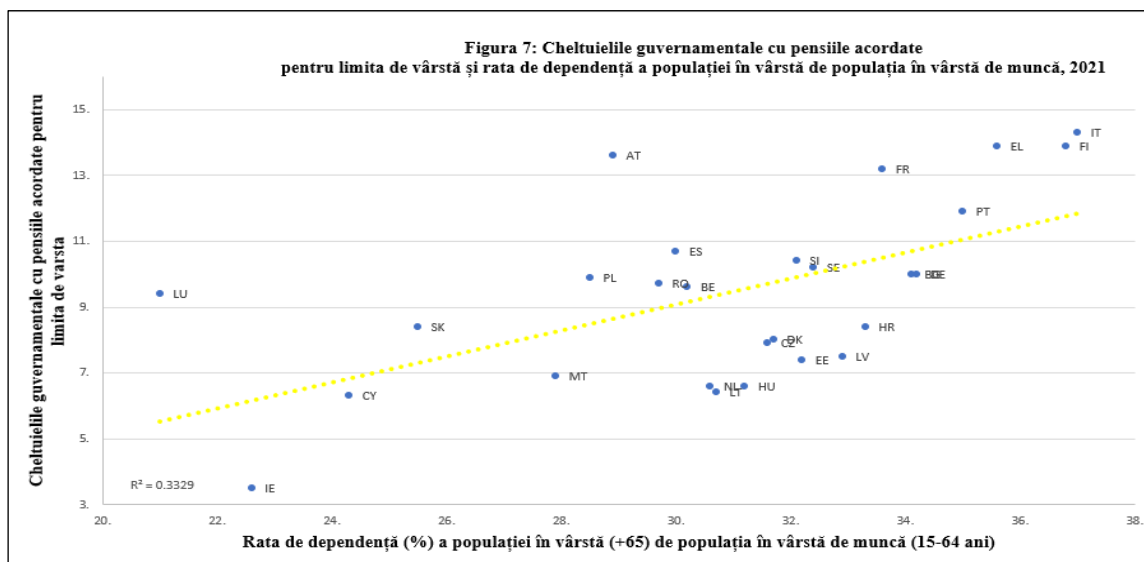
Diferențe semnificative între țări vor fi predominante. Conform previziunilor Comisiei Europene (2021) din cadrul Raportului privind îmbătrânirea populației 2021, rata de dependență a populației vârstnice pentru anul 2070 va varia între un minim de 56% în Suedia și Danemarca și un maxim de 90% în Polonia. Marea majoritate a creșterii estimate se

concentreză, în general, în prima jumătate a perioadei de proiecție, 2019-2045, cu unele excepții.

Cele mai mari creșteri în ansamblu se vor înregistra în Slovacia, Polonia, Luxemburg, Lituania, România, Croația, Letonia și Malta. De asemenea, se preconizează că raportul va depăși sau va fi egal cu 80% în 2070 în Croația, Italia, Polonia și Slovacia; în Grecia, va depăși 80% în 2045 dar va scădea ulterior.

Astfel, dacă în 2021, rata de dependență a populației în vârstă (+65) de populația în vârstă de muncă (15-64 ani) în România era de aproximativ 30% (Figura 7), conform proiecțiilor, aceasta urmează să înregistreze o creștere semnificativă până în 2070, ceea ce va pune mai multă presiune economică pe bugetul public și va determina creșterea cheltuielilor guvernamentale cu pensiile acordate pentru limita de vârstă.

Relația pozitivă poate fi ușor remarcată prin observarea pantei pozitive care orientează relația dintre rata de dependență a populației în vârstă și cheltuielile guvernamentale cu pensiile acordate pentru limita de vârstă, acest lucru sugerând existența unei relații directe între indicatorii menționați.

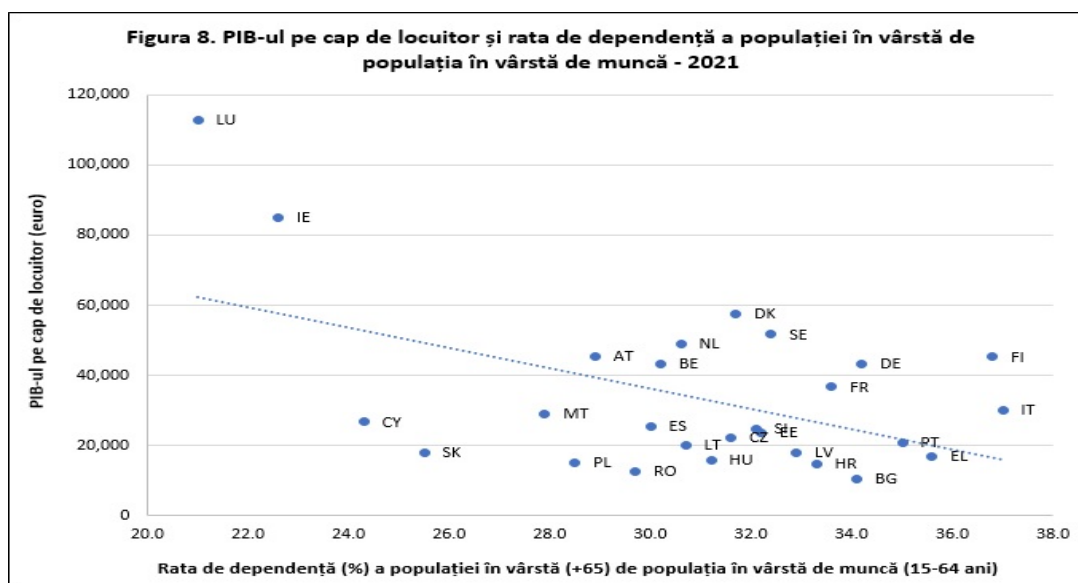


Sursă: prelucrări ale autorului în Microsoft Office Excel pe baza datelor extrase de la Eurostat

În ceea ce privește obiectivul fundamental al lucrării, anume examinarea relației dintre dezvoltarea economică și îmbătrânirea demografică (surprinsă prin rata de dependență a populației în vârstă), s-a examinat poziționarea statelor membre ale UE din perspectiva ambilor indicatori, pentru a identifica măsura în care există o relație inversă sau pozitivă din perspectiva poziționărilor celor doi indicatori. Figura 8 demonstrează că există o relație inversă între rata de dependență a populației în vârstă și PIB-ul/loc, având în vedere rolul activ pe piața muncii al categoriei de vârstă 15-64 ani.

Merită menționate și perspectivele legate de evoluția productivității forței de muncă și a PIB-ului. Conform previziunilor Comisiei Europene (2021), acestea vor înregistra o creștere potențială anuală relativ stabilă de aproape 1,5% pe termen lung în UE, conform scenariului de referință.

Această creștere este mult mai mică decât în deceniile anterioare și există riscuri de scădere în cazul în care creșterea ulterioară a productivității totale a factorilor va fi mai mică decât prevede scenariul utilizat.



Sursă: prelucrări ale autorului în Microsoft Office Excel pe baza datelor extrase de la Eurostat

Conform scenariului de referință, creșterea PIB-ului potențial în UE și zona euro va avea o medie anuală de 1,3% pe întregul interval de proiecție. Pornind de la 1,2% în UE și 1,0% în zona euro, aceasta urmând a crește treptat până la 1,4% până în anii 2040, ulterior stabilizându-se la acest nivel. În timp ce proiecțiile PIB-ului pe termen lung sunt aliniate cu cele ale creșterii PIB-ului potențial, pe termen scurt și mediu acestea includ o componentă ciclică. După recesiunea majoră din 2020 și o revenire parțială în 2021, și sub presupunerea că decalajul de producție se va închide până în 2024, creșterea reală a PIB-ului ar fi ușor peste creșterea potențială în perioada 2022-2024 și în linie cu aceasta în perioada 2025-2029.

Având în vedere amploarea crizei din 2020, creșterea reală a PIB-ului ar fi ușor mai mică decât creșterea potențială în medie în perioada 2019-2029. Diferențele în creșterea producției pe cap de locuitor între țări sunt relativ limitate și se concentrează pe începutul perioadei de proiecție. Pe termen scurt și mediu, intervalul ratei de creștere a PIB-ului este destul de larg, reflectând particularitățile fiecărei țări, cum ar fi evoluțiile ciclice, perioadele de ajustare economică (îndelungate) și de recuperare a decalajului față de celelalte state membre. În perioada 2045-2070, se preconizează că ratele de creștere economică vor converge către media UE de 1,6%, situându-se între 1,3% și 1,8% în majoritatea țărilor, ceea ce reflectă ipotezele de convergență.

2.3. Provocări naționale în domeniul schimbărilor demografice și propuneri de abordare a acestora

Modul în care schimbările demografice afectează diferitele țări ale lumii la nivel local este variat. De exemplu, în anumite locații, scăderea numărului de locuitori urbani din cauza suburbanizării și de-industrializării poate conduce la o serie de probleme socio-economice majore, cum ar fi creșterea șomajului, scăderea veniturilor și deteriorarea proprietăților.

În plus, din cauza declinului ratei de fertilitate, multe orașe și regiuni din țările membre ale OECD sunt predispuse să înregistreze o continuare a diminuării populației în deceniile următoare, chiar și în ciuda unor creșteri datorate migrației (atât interne, cât și externe).

Pentru a face față provocărilor aduse de schimbările demografice, nu este suficient să se aștepte ca piața să găsească o soluție - intervențiile politice eficiente fiind necesare în acest sens. Este crucial să abordăm această problemă dintr-o perspectivă multidisciplinară pe termen lung, și toți actorii relevanți, inclusiv guvernul, partenerii sociali și organizațiile comunitare, să împărtășească responsabilitățile. De asemenea, este necesară o abordare inovatoare în ceea ce privește îmbătrânirea și productivitatea lucrătorilor în vârstă pentru a depăși provocările anticipate și pentru a asigura finanțarea serviciilor care vor fi solicitate în mod crescând odată cu îmbătrânirea populației, dar cu o resursă financiară în declin (OECD, 2012).

Micșorarea comunităților și sustenabilitatea

În linii generale, guvernele locale trebuie să recunoască tendințele crescânde de micșorare a comunităților și să se adapteze la schimbările demografice emergente, care implică o populație în vârstă și în scădere. Din perspectiva sustenabilității economice, capitolele subliniază importanța diversificării bazei economice locale și a exploatarii resurselor locale (de exemplu, a mediului natural pentru turism sau a altor produse regenerabile), precum și a altor surse de creștere (de exemplu, economiile "argintii" și "verzi"). În plus, eforturile colective ale guvernelor naționale și locale sunt importante în gestionarea tendințelor fluctuante (adică creșterea și micșorarea populației într-o anumită zonă geografică) și în a răspunde adecvat la schimbările mediului. Eforturile făcute doar la nivelul unei singure municipalități sau orașului pot să nu fie suficiente, fiind necesară o abordare regională mai consolidată. Din perspectiva sustenabilității mediului, micșorarea comunităților poate oferi oportunități (de exemplu, poate elimina presiunile asupra mediului și poate crește spațiile verzi), dar este necesară o gestionare și o alocare adecvată a resurselor pentru a asigura sustenabilitatea orașelor/regiunilor (de exemplu, redimensionarea infrastructurii și a spațiilor neutilizate). Este important, de asemenea, să se implice diferiți actori relevanți în procesele decizionale, în special comunitățile locale care sunt cel mai afectate de procesul de reducere a comunităților.

Strategii de regenerare pentru comunități

Diferitele comunități locale se confruntă cu schimbări demografice și abordează aceste probleme în moduri diferite. În unele cazuri, regenerarea încearcă să abordeze problemele sociale, în timp ce în altele, schimbările economice majore sunt responsabile pentru emigrarea unei populații mari din zona locală. Exemplele prezentate în această secțiune evidențiază diversitatea acțiunilor necesare și interdependența elementelor pentru a asigura strategii eficiente. Multe dintre strategiile de regenerare încearcă să schimbe paradigma creșterii în favoarea unei reduceri pragmatice (în Germania), în timp ce în alte cazuri accentul se pune pe îmbunătățirea condițiilor de locuit, consolidarea structurilor socio-economice viitoare și îmbunătățirea guvernării urbane (în Elveția). Unele țări continuă să depună eforturi pentru regenerarea terenurilor industriale abandonate, planificare socială și politici de locuințe (în Republica Cehă), în timp ce altele își concentrează atenția asupra unui nou sistem de guvernare urbană, strategii de regenerare și noi modele de dezvoltare pentru utilizarea rezidențială (în Spania). În unele țări, nu există o politică urbană explicită impusă de statul

central, iar documentele de planificare existente nu sunt suficient de utilizate pentru identificarea clară a proceselor de micșorare în orașe, astfel încât potențialul planificării locale nu este utilizat suficient pentru stabilirea contextului diferitelor priorități de dezvoltare (Slovacia).

Dinamica socială a schimbărilor demografice

Dinamica socială amplifică complexitatea interacțiunii dintre schimbările demografice și micșorarea populației. În zonele care se micșorează, unde țesuturile economice și sociale sunt erodate și unde grupurile vulnerabile (persoane în vârstă, părinți singuri, șomeri pe termen lung) sunt prezente, menținerea coeziunii sociale și dezvoltarea de noi dinamici sociale necesită abordări integrate. În acest sens, sunt necesare politici holistice, practici și programe inovatoare social pentru a furniza servicii pentru grupurile vulnerabile și pentru a îmbunătăți calitatea vieții individuale și comunitare. Cultura și creativitatea pot fi folosite ca instrumente pentru revitalizarea zonelor care se micșorează, iar dezvoltarea și transferul de competențe pot exploata capacitățile din aceste zone. Inovarea socială joacă un rol crucial în abordarea acestor probleme.

Răspunsuri politice emergente

Răspunsurile comune ale politicilor la provocările demografice includ următoarele:

Micșorarea comunităților și sustenabilitatea

Este important să se ia măsuri de sustenabilitate pentru a ajuta zonele în declin prin diversificarea utilizării resurselor naturale la nivel local și prin includerea altor valori, cum ar fi crearea unor medii sustenabile pentru afaceri de turism și locuințe.

Dezvoltarea locală trebuie să se concentreze pe atragerea tinerilor și a antreprenorilor, astfel încât aceștia să se stabilească în zonele aflate în declin, prin intermediul unor programe sistematice de stimulente și strategii de networking pentru a viza grupurile-țintă și pentru a reduce șomajul și a implementa programe de revitalizare.

Pentru a stimula economia locală, este necesară dezvoltarea de acțiuni la nivel local, cum ar fi grupuri de afaceri/industrii, marketing, programe de formare și angajare, concentrându-se pe noile domenii de creștere, cum ar fi economiile verzi și argintii.

Politicile specifice trebuie să fie adaptate la o abordare strategică locală cuprinzătoare, care implică o varietate de eforturi, cum ar fi îmbunătățirea mediului, revitalizarea, dezvoltarea economică și coeziunea socială pentru a aborda problemele legate de micșorarea comunităților.

Programele locale pentru zonele în declin trebuie să fie susținute nu numai de autoritățile locale, regionale și naționale, ci și de autoritățile supranaționale, cum ar fi Uniunea Europeană, pentru dezvoltarea regiunilor.

Consolidarea guvernării este importantă prin stabilirea unor comunicații, rețele și parteneriate pentru a încuraja conducerea și implicarea tuturor părților interesate (sectorul public, privat și comunitar), precum și furnizarea de fonduri și resurse.

Strategii de regenerare pentru comunități

Pentru a regenera zonele urbane în declin, sunt necesare politici specifice care să încurajeze soluții creative și strategii robuste și flexibile. Un model de guvernare urbană cu o viziune clară și obiective operaționale trebuie să fie integrat, împreună cu cooperarea locală, regională și intermunicipală și implicarea mai multor părți interesate publice și private.

Pentru a pregăti zonele urbane în declin pentru schimbările demografice și pentru noile oportunități de dezvoltare, sunt necesare strategii de regenerare pe termen lung cu o agendă strategică cuprinzătoare, care să integreze politici economice, socio-educative și urbane. Aceste strategii trebuie să se concentreze pe îmbunătățirea condițiilor fizice, sociale și economice și pe ameliorarea mediului înconjurător pentru a obține o calitate urbană mai bună. Este, de asemenea, important să se examineze oportunitățile de consolidare și stimulare a activității economice în regiune, mai ales cele legate de tehnologie și bazate pe cunoștințe, pentru a menține locurile de muncă.

Documentele de planificare pentru regenerare trebuie să includă participarea cetățenilor și să implice liderii locali în pregătirea politicii locale pentru a ajuta la adoptarea unor măsuri mai realiste. Pentru a dezvolta strategii de regenerare, este necesară îmbunătățirea calității previziunilor populației locale, cu un cadru legal comun pentru sondaje la scară mică și un set de indicatori pentru schimbarea demografică, care să fie simplu de utilizat și actualizat. Este important să se continue sprijinirea finanțării cercetării în curs de desfășurare în forme urbane durabile, în special în zonele în declin și să se promoveze adoptarea rezultatelor cercetării.

Dinamica socială a schimbărilor demografice

Incluziunea socială reprezintă un aspect important în procesul de schimbare demografică și dezvoltare locală, deoarece permite populațiilor locale să ia parte la viața economică și socială a comunității lor. Acest lucru poate ajuta la construirea încrederii în comunitate și poate influența deciziile individuale cu privire la plecarea sau rămânerea în zonă. În plus, incluziunea socială poate contribui la procesul de învățare comunitară, ajutând oamenii să înțeleagă modul în care societatea funcționează și cum își pot îmbunătăți propriile vieți.

Este esențial să se concentreze pe îmbunătățirea condițiilor de locuire locale, inclusiv a locuințelor și spațiilor publice, astfel încât să poată satisface nevoile populației existente și să atragă noi locuitori. Acest lucru poate include îmbunătățirea calității fondului locativ pentru a reține populația cu venituri mari și menținerea furnizării de locuințe sociale pentru a preveni mutarea gospodăriilor cu venituri reduse.

Decidenții politici trebuie să recunoască importanța unui climat social și cultural vibrant în zonele urbane, pentru a încuraja o calitate mai bună a vieții și prosperitatea economică. Politica publică ar trebui să se concentreze nu numai pe locații sau industrii, ci și pe oameni, creând oportunități pentru exercitarea creativității.

De asemenea, ar trebui instituite pacte regionale pentru ocuparea forței de muncă, în vederea completării abordărilor locale și furnizării unui mod eficient de guvernare prin intermediul căruia părțile interesate să comunice și să coopereze ca parteneri egali, încurajând astfel autonomia locală. Implementarea programelor de ocupare a forței de muncă locale poate activa rezerve ascunse ale pieței muncii și poate reduce efectul reducerii forței de muncă cauzate de îmbătrânire.

Este important să creștem conștientizarea beneficiilor și provocărilor îmbătrânirii active pentru angajatori și să-i încurajăm să investească în personalul lor și să stimuleze politici de resurse umane prietenoase cu vârsta. În plus, ar trebui să organizăm inițiative pentru a eradica percepțiile negative legate de vârstă și să încurajăm servicii de orientare și consiliere care să

include o perspectivă pe durata întregii vieți, care să promoveze ocupabilitatea și care să fie adaptate nevoilor și abilităților populației îmbătrânite.

Concluzii

În final, se poate afirma că modificările demografice generează implicații considerabile asupra economiei, atât la nivelul României, cât și al Uniunii Europene. În privința României, se remarcă un proces de îmbătrânire a populației, ceea ce poate cauza o presiune mai ridicată asupra sistemelor de pensii și de sănătate. De asemenea, o rată a natalității scăzută poate reduce numărul de angajați și potențialul de dezvoltare economică.

În comparație cu Uniunea Europeană, România se confruntă cu provocări mai mari în materie de modificări demografice, precum o speranță de viață și o rată a natalității mai reduse, precum și o populație mai în vârstă. Aceste fenomene ar putea afecta competitivitatea pe termen lung și presiunea asupra sistemelor de asistență socială.

Pentru a răspunde provocărilor demografice, România și Uniunea Europeană trebuie să implementeze politici care să promoveze creșterea economică durabilă și să protejeze bunăstarea și drepturile cetățenilor. Aceste politici trebuie să se concentreze pe încurajarea unei natalități sănatoase, furnizarea unei educații de calitate, dezvoltarea sistemelor de sănătate și îngrijire pentru persoanele vârstnice, îmbunătățirea condițiilor de muncă și a protecției sociale pentru toți cetățenii, precum și promovarea unei îmbătrâniri active.

Bibliografie

- An, C. B., Jeon, S. H. (2006). Demographic change and economic growth: An inverted-U shape relationship. *Economics Letters*, Vol. 92, pp. 447-454.
- Bloom, D. E. (2020). Population 2020. International Monetary Fund, disponibil la: <https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/2020/03/changing-demographics-and-economic-growth-bloom>.
- Cruz, M., Ahmed, S. A. (2016). On the Impact of Demographic Change on Growth, Savings, and Poverty. *Policy Research Working Paper 7805*, disponibil la:
- <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/68623d1a-e740-53e0-8808-997adf13850d/content>
- European Commission. (2021). The 2021 Ageing Report Economic & Budgetary Projections for the EU Member States (2019-2070). European Commission Institutional paper 148, disponibil la: https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2021-10/ip148_en.pdf;
- European Commission. (2023). Commission Staff Working Document - The Impact of demographic change – in a changing environment, disponibil la:
- https://commission.europa.eu/system/files/2023-01/the_impact_of_demographic_change_in_a_changing_environment_2023.PDF.
- Eurostat (2023). Eurostat Database, [online]. Disponibil la: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/> [Acesat la data de 5 martie 2023].

- Kim, J. (2016). The Effects of Demographic Change on GDP Growth in OECD Economies. IFDP Notes. Washington: Board of Governors of the Federal Reserve System, September 28, 2016. <https://doi.org/10.17016/2573-2129.22>.
- Mester, L. (2018). Demographics and Their Implications for the Economy and Policy. *CATO Journal*, spring/summer 2018, disponibile a: <https://www.cato.org/cato-journal/spring/summer-2018/demographics-their-implications-economy-policy>.
- OECD. (2012). Demographic Change and Local Development: Shrinkage, Regeneration and Social Dynamics. *OECD Local Economic and Employment Development Working Paper*, disponibile a: https://www.oecd.org/cfe/leed/Demographic_changes_highlights.pdf.

Analiza inegalității veniturilor: cauze, efecte și implicații pentru dinamica PIB-ului/locuitor - analiză comparativă România vs. Uniunea Europeană

VASILESCU ANA-MARIA¹⁰⁷

VĂDUVA ALEXANDRA MIHAELA ADINA¹⁰⁸

Facultatea de Finanțe, Asigurări, Bănci și Burse de valori

Introducere

Inegalitatea veniturilor este o problemă globală care a atras o atenție considerabilă din partea cercetătorilor și decidenților politici de-a lungul anilor. Această problemă afectează atât țările dezvoltate, cât și cele în curs de dezvoltare, iar România nu face excepție. În acest context, această lucrare își propune să analizeze inegalitatea veniturilor din România și din Uniunea Europeană, examinând cauzele, efectele și implicațiile acesteia pentru dinamica produsului intern brut/locuitor (PIB-ului/locuitor).

Lucrarea va începe prin a examina definițiile și conceptele-cheie legate de inegalitatea veniturilor, urmând să abordeze principalele cauze ale acesteia. În continuare, vor fi analizate efectele inegalității veniturilor asupra economiei și societății, inclusiv impactul asupra sănătății, educației și coeziunii sociale.

În partea de analiză comparativă, se va realiza o comparație între România și Uniunea Europeană în ceea ce privește nivelul inegalității veniturilor și evoluția acesteia în ultimii ani. Se va examina modul în care inegalitatea veniturilor din România se compară cu cea din alte state membre UE, precum și cu media UE.

La final, se vor trage concluzii cu privire la implicațiile inegalității veniturilor asupra dinamicii produsului intern brut/locuitor (PIB-ului/locuitor), cu referire la contextul românesc și european.

1. Analiza conceptuală a inegalității veniturilor

1.1 Ce este inegalitatea veniturilor și cum se măsoară?

Oamenii privesc inegalitatea din diferite perspective, iar părerile sunt împărțite în ceea ce o privește. Inegalitatea prezintă mai multe concepte, care totuși au câteva trăsături comune, cum ar fi inegalitatea șanselor (care are un impact asupra veniturilor, impact pe care oamenii nu-l pot controla statutul socio-economic, etnia, religia, genul), dar și inegalitatea bogăției și inegalitatea veniturilor. Cu toate acestea inegalitatea veniturilor este cel mai discutat concept de inegalitate, deoarece venitul nu este distribuit uniform în cadrul populației.

Pentru măsurarea inegalității veniturilor, economiștii folosesc diverși indicatori, cum ar fi curba lui Lorenz, coeficientul Gini și indicele Theil.

Curba lui Lorenz este o formă grafică de a arăta distribuția venitului unui popor. În cadrul ei se face legătura dintre procente de venituri obținute de populație din venitul național. Pe axa absciselor este reprezentată populația, iar pe axa ordonatelor sunt reprezentate

¹⁰⁷ vasilescuana22@stud.ase.ro

¹⁰⁸ vaduvaalexandra22@stud.ase.ro

veniturile. Curba lui Lorenz poate fi folosită și pentru a arăta distribuția activelor, de aceea mulți economiști afirmând că este și o măsură a inegalității sociale.

O distribuție perfect egală a venitului ar fi una în care fiecare persoană are același venit. Acest lucru este reprezentat de linia dreaptă $y=x$, numită “Linia inegalității perfecte”. Curba lui Lorenz este un grafic de probabilitate care compară distribuția unei variabile cu o distribuție uniformă ipotetică a acelei variabile. Este reprezentată de obicei printr-o funcție $L(F)$, unde F (porțiunea cumulativă a populației), este reprezentată de axa orizontală, iar L (porțiunea cumulativă din avere sau din venitul total) este reprezentată prin axa verticală.

Curba lui Lorenz este o funcție continuă pentru distribuția probabilității. Totuși, o curbă Lorenz, pentru a reprezenta valoarea netă, începe prin a fi negativă, din cauza faptului că unii oameni au datorii, iar valoarea netă a veniturilor este negativă. Informațiile dintr-o curbă Lorenz pot fi rezumate prin coeficientul Gini și coeficientul de asimetrie al lui Lorenz.

Coeficientul Gini este o măsură a dispersiei statistice folosită pentru a reprezenta distribuția veniturilor unei populații, dar mai ales pentru a reprezenta disproporția în distribuirea veniturilor, fiind un indice al inegalității.

Acesta variază între 0 și 1, 0 reprezentând egalitatea perfectă și 1 reprezentând inegalitatea maximă. Cu cât coeficientul este mai scăzut, cu atât deosebirea în distribuire sunt mai mici. La nivel mondial, valorile lui sunt cuprinse între 0,232 (23,2%) în Suedia și 0,707 (70,7%) în Namibia. Acest indicator a fost creat de statisticianul și sociologul italian Corrado Gini (1912, 1921) și apoi utilizat prin publicarea lucrării intitulată “Variabilitatea și mutabilitatea”.

Coeficientul lui Gini este definit matematic de o curbă Lorenz care marchează proporția din totalul populației care obține un anumit venit (dreapta înclinată la 45 de grade reprezintă cazul egalității veniturilor). Societatea cu cea mai egală distribuție a veniturilor va fi aceea în care fiecare persoană primește același venit (G_0), în timp ce cea mai inegală între societăți ar fi cea în care o singură persoană primește 100% din întregul venit al societății, iar toți ceilalți oameni nu primesc nimic ($G=1-1/N$)

Unul dintre avantajele coeficientului Gini este faptul că tehnica de măsurare Gini este independentă de dimensiunea unei populații sau a unei economii și furnizează o abordare generalizată a fenomenului de inegalitate pentru toate statele. Această tehnică de măsurare a inegalității veniturilor furnizează un rezultat clar asupra dezechilibrelor la nivelul unei distribuții studiate, în comparație cu alți indicatori precum produsul intern brut (PIB) pe cap de locuitor care nu este reprezentativ pentru fenomenul de inegalitate.

Pe de altă parte, unul dintre dezavantajele coeficientului Gini este că nu este un indicator care poate fi utilizat în comparațiile dintre state, din punct de vedere al dezvoltării. Un stat dezvoltat poate înregistra un coeficient Gini similar celui raportat în cazul unui stat subdezvoltat sau în curs de dezvoltare, întrucât creșterea economică nu este condiționată de distribuirea echitabilă a veniturilor.

Deși a fost folosit inițial pentru a măsura segregarea rasială, indicele Theil este folosit și pentru a măsura inegalitatea economică și alte fenomene economice. Acest indice a fost propus de un econometrician olandez Theil (1967) și este privit ca o măsură a redundanței, a lipsei de diversitate, a izolării, a segregării, a inegalității și a compresibilității. Indicele cu valoarea 0 indică egalitatea absolută, iar o valoare de 0,5 indică inegalitatea reprezentată

de o societate în care 74% dintre indivizi au 26% dintre resurse și 26% din indivizi au 74% din resurse. Pe de altă parte, valoarea 1 indică inegalitatea reprezentată de o societate în care 82,4% din indivizi dețin 17,6% din resurse și 17,6% între indivizi dețin 82,4% din resurse.

De exemplu, dacă avem două grupuri de bărbați și femei și dacă se cunosc populația și venitul mediu al fiecărui grup, atunci se pot calcula: inegalitatea în rândul femeilor, inegalitatea în rândul bărbaților și inegalitatea între genuri. Așadar, acesta este un prim avantaj și cel mai important al Indicelui Theil, faptul că statisticile pot fi despărțite și însumate.

Cu ajutorul indicelui Theil se poate calcula indicatorul inegalității cu orice date administrative și structuri de grup pe care le avem la îndemână.

Indicele Theil este bazat pe conceptul de entropie, care, în termodinamică, reprezintă o metodă a dezordinii. Scopul acestui concept în analiza inegalității este identificarea deviației de la egalitatea perfectă. Pe de altă parte, Atkinson (1975) încearcă să surprindă inegalitățile din diferite părți ale distribuției veniturilor, respectiv să surprindă procentul veniturilor la care societatea ar trebui să renunțe pentru a favoriza distribuția mai echitabilă a veniturilor. De exemplu, o valoare a indicelui Atkinson de 0,30 sugerează că am putea atinge același nivel de bunăstare cu $1-0,30=70\%$ din venituri.

O altă metodă pentru măsurarea inegalității veniturilor este Indicele Robin Hood, care arată necesarul de redistribuire pentru obținerea unei egalități perfecte, ceea ce înseamnă că acest indice aproximează ponderea veniturilor situate peste venitul național mediu în venitul total, care ar trebui redistribuite către persoanele ce obțin venituri situate sub pragul menționat pentru obținerea unei distribuții inegale a veniturilor.

Coefficientul de variație, un alt indice pentru măsurarea inegalității în cazul distribuțiilor echitabile ale veniturilor raportându-se la deviațiile standard mai mici, și se calculează prin împărțirea deviației standard a distribuției veniturilor la media sa.

Repartiția distribuției veniturilor pe quartile/quintile/decile/percentile este o altă metodă de măsurare a inegalității veniturilor. Distribuția este reprezentarea grafică a veniturilor, plăților sau averilor pe o categorie stabilită de populație, astfel încât sunt reflectate veniturile obținute de un anumit procent din populație. Quartilele sunt noțiuni statistice care împart un eșantion în patru clase egale din punct de vedere al populației examinate și ordonate crescător după indicatorul măsurat. Acest calcul statistic facilitează determinarea procentului din venitul național realizat de cel mai săraci 25% din populație, cei mai bogați 25% din populație și cele două grupări, cu aceeași proporție, situate între acestea. Distribuțiile menționate repartizează indicatorul utilizat în cinci clase de 20%, zece clase de 10% sau o sută de clase de 1%, în timp ce în cazul repartizării pe decile, în cea de-a zecea decila se iau în considerare cele mai ridicate 10% din venituri, iar prima decilă utilizează cele mai reduse 10% din venituri.

Conform lui Galbraith (2016), distribuția veniturilor este mult mai echilibrată de la a treia până la decila a noua, diferențe mai mari apărând în cazul decilei superioare și a persoanelor care obțin cele mai mici 20% din venituri. Pe de altă parte, Palma (2011) arată că veniturile medii reprezintă aproximativ jumătate din venitul național brut, iar valoarea rămasă este împărțită între cei mai bogați 10% dintre indivizi și cei mai săraci 40%.

Astfel a fost propus ca metoda de calcul rata Palma, care se calculează ca raportul dintre ponderea veniturilor obținute de cei mai bogați 10% dintre indivizi din venitul național brut și procentul veniturilor obținute de cei mai săraci 40% dintre indivizi. Un alt indicator cunoscut

este Rata 20/20, care se determină prin raportarea venitului mediu obținut de cei mai bogați 20% la nivelul mediu obținut de cei mai săraci 20% din populație.

Cu toate acestea, în urma studierii tuturor indicatorilor, indicele Gini rămâne cea mai adecvată metodă de analiză a inegalității veniturilor având în vedere și disponibilitatea ridicată a datelor.

1.2 Determinanții și efectele inegalității veniturilor

Inegalitatea veniturilor are la bază o serie de determinanți, cum ar fi:

a) Politicile corespunzătoare, care justifică și perpetuează inegalitatea.

Un element central este liberalismul și piețele libere oferă cel mai bun cadru pentru crearea bogăției. Se pretinde că bogăția va fi obținută de persoanele care depun eforturi ridicate și care muncesc pentru ceea ce vor deține, aceste persoane obținând recompense care reflectă munca lor grea, dar și egalitatea libertății.

b) Valori, norme, practici și structuri care discriminează și perpetuează inegalitatea, în special discriminarea împotriva femeilor.

Discriminarea se regăsește în fiecare societate, în diferite forme. De la discriminarea de gen sau rasială până la xenofobie sau discriminarea pe baza de orientare sexuală, acestea sunt adesea asociate cu sărăcia, negarea drepturilor, violența și victimizarea. Deși este răspândită, discriminarea este ignorată.

Nivelul inegalității economice din lume este susținut de inegalitatea de gen, care există în fiecare societate. Dacă inegalitatea de gen din economie ar fi eradicată, aceasta schimbare ar avea un impact semnificativ asupra ratei sărăciei. Însă, în ritmul actual va dura 170 de ani pentru ca inegalitatea dintre femei și bărbați să nu mai existe.

Conform Oxfam (2020), modelul economic actual limitează abilitatea economică a femeilor. Țările dezvoltate urmăresc strategii de dezvoltare economică care acordă prioritate muncii realizate de femei. Munca de îngrijire neremunerată nu a fost recunoscută și apreciată pentru contribuția sa economică. Politicile economice actuale au compromis investițiile în infrastructură și în serviciile publice, precum educația, asistența medicală și protecția socială, ceea ce a exercitat efecte negative asupra femeilor.

c) Financiarizarea, puterea capitalului și elitele globale

Financiarizarea, în linii mari, se referă la importanța tot mai mare a finanțelor, piețelor financiare, instituțiilor și elitelor financiare în funcționarea economiei. Aceasta implică o schimbare în modul în care este acumulată averea. Acolo unde se pot obține profituri mari prin speculații financiare, investițiile productive tind să scadă.

A avut loc o transformare radicală în cadrul sectorului financiar, cu dereglementarea financiară, eliberând sectorul să creeze și să vândă noi instrumente financiare. Acest lucru a modificat dramatic sistemul și a afectat firmele nonfinanciare care caută din ce în ce mai multe profituri din activități financiare. Toate acestea au implicații majore asupra inegalității, în special având în vedere recompensele excesiv de mari acordate finanțării bazate pe activități productive „de tip „rentier”.

d) Creșterea și puterea corporațiilor globale și lipsa unei reglementări eficiente.

Creșterea profiturilor corporative globale a dus la corporații globale din ce în ce mai puternice. Crescând concentrarea proprietății corporațiilor plasează această putere într-un grup tot mai restrâns de proprietari, în special companiile financiare.

Capacitatea unui stat de a proiecta și de a aplica legile naționale adecvate și de a reglementa prezenta lanțurilor globale de aprovizionare în economia națională este o condiție critică pentru munca decentă.

Organizația Națiunilor Unite (ONU) a dezvoltat “Cadrul de protecție, respect și remediere” pentru întreprinderi și “Principiile directe privind afacerile și drepturile omului”. Aceste principii pur și simplu interpretează existența instrumentelor privind drepturile omului, coduri de conduită și bune practici pentru întreprinderi.

e) Lipsa transparenței financiare și guvernanta fiscală globală ineficientă

Lipsa transparenței financiare este văzută ca un factor major care contribuie la abuzul fiscal, corupție și fraudă, fiecare dintre acestea având implicații atât pentru țările în curs de dezvoltare, cât și pentru țările dezvoltate.

Deși lipsa de transparență nu este singurul factor, capacitatea corporațiilor de a schimba profiturile și de a ascunde activele din perspectiva publicului fără control, are un impact negativ asupra capacității țărilor de a colecta venituri și de a finanța serviciile publice. Aceasta este o problemă, în special, pentru țările în curs de dezvoltare din două motive: în primul rând, acestea au o dependență mai mare de impozitarea veniturilor corporative și în al doilea rând, autoritățile fiscale cu resurse insuficiente se confruntă cu constrângeri severe în orice încercare de a audita corporațiile multinaționale.

f) Structura distorsionată a comerțului global

Comerțul global poate genera inegalitatea economică, provocând o scădere a salariilor pentru cei cu un nivel scăzut de educație, oferind totodată creșteri salariale pentru cei cu un nivel ridicat de educație.

Structura și modelul comerțului global au permis, în principal, dezvoltarea țărilor prin concentrarea asupra activităților cu valoare adăugată mare a profitului.

g) Schimbările climatice și degradarea mediului

Conform Oxfam (2020), schimbările climatice sunt un factor important al inegalității. Impactul încălzirii globale și al fenomenelor meteorologice extreme va fi mai mare în țările în curs de dezvoltare, iar țările sărace sunt cel mai puțin capabile să se adapteze la schimbări. În timp ce schimbările climatice măresc expunerea oamenilor la dezastre, vulnerabilitatea lor față de acestea este cea care determină dacă supraviețuiesc și dacă mediul lor este distrus.

Oxfam vizează în special hrana și schimbările climatice, având în vedere creșterea temperaturilor, care va conduce la scăderea recoltelor. Schimbările anotimpurilor îi vor face pe fermieri să producă mai puțin, iar prețurile alimentelor vor deveni o problemă. Stocurile de aprovizionare sunt deja o problemă și vor deveni mult mai mari pe măsură ce schimbările climatice se vor accelera.

Degradarea mediului este, de asemenea, o problemă majoră, deoarece activitățile umane continuă să epuizeze resursele de apă, aer și sol și să accelereze defrișarea și eroziunea solului,

respectiv să distrugă și să polueze ecosistemele. Activitățile comerciale din sectoarele miniere și petroliere sunt implicate semnificativ în degradarea mediului și epuizarea resurselor. Poluarea apei, a solului și degradarea pădurilor pot avea un impact major asupra securității alimentare, sistemului de sănătate și mijloacelor de trai. În orașe, cartierele cu venituri mici pot fi cele mai expuse poluării aerului, deoarece acestea sunt situate lângă zonele industriale.

Prin urmare, degradarea mediului și schimbările climatice amenință să exacerbeze inegalitățile în mai multe domenii.

h) Politici privind conflictele și migrația internațională

Numărul persoanelor afectate de conflicte și dezastre este în creștere. Oxfam a anunțat că numărul persoanelor afectate de crizele umanitare aproape s-a dublat în ultimul deceniu și se așteaptă să crească în continuare. Un număr mare de persoane sunt nevoite să plece din cauza conflictelor din întreaga lume (în 2013 s-a înregistrat un număr de persoane afectate de crizele umanitare aproape la fel de mare ca cele din perioada celui de-al Doilea Război Mondial).

Migrația internațională este, de asemenea, determinată de inegalitățile de venituri, pe măsură ce imigranții trec peste granițe în căutarea unor oportunități de muncă și a unei vieți mai bune. Cu toate acestea, imigranții nu provin, întotdeauna, din cele mai sărace țări, așa că impactul asupra reducerii inegalității economice va fi variabil. Imigranții pot fi, de asemenea, victime ale traficului de persoane, pot fi exploatați prin muncă și supuși la discriminarea rasială. Cercetările din Marea Britanie arată că migrația crește veniturile celor cu o situație financiară bună și scade veniturile celor cu o situație financiară precară.

i) Dezvoltarea tehnologică distorsionată, progres științific și inovație

Tehnologiile create pot avea, de asemenea, un impact asupra inegalităților de venit. Schimbările tehnologice favorizează adesea lucrătorii calificați față de muncitorii necalificați, creând astfel inegalități salariale între cele două grupuri. Efectele de creștere a inegalității tehnologiei pot să agraveze și inegalitățile spațiale, deoarece industriile care necesită competențe superioare tind să apară în zonele urbane.

În viitor ne putem aștepta la noi provocări legate de automatizarea locurilor de muncă, așa cum s-a întâmplat deja odată cu ascensiunea computerelor. Au existat progrese rapide în domeniile care utilizează inteligența artificială și în dezvoltarea roboților, iar din ce în ce mai multe locuri de muncă ar putea fi automatizate.

j) Lipsa unei guvernări globale eficiente

Sistemul de guvernare globală se confruntă cu multe provocări variind de la: cum să se gestioneze un răspuns eficient la schimbările climatice, cum să se corecteze dezechilibrele financiare globale, cum să se ofere un progres real în dezvoltarea umană, pentru toți și cum să se mențină pacea și securitatea globală. Instituțiile, structurile și procesele de guvernare globală, înființate pentru aceste domenii, au nenumărate deficiențe, deoarece nu sunt suficiente în ceea ce privește eficacitatea răspunsurilor oferite.

1.3 Relația dintre inegalitatea veniturilor și nivelul de dezvoltare economică

În ultimii ani s-au făcut eforturi mari pentru a ajunge la o concluzie legată de relația dintre inegalitatea veniturilor și nivelul de dezvoltare economică. Cu toate acestea încă nu există dovezi clare cu impactul pe care-l are inegalitatea veniturilor asupra creșterii economice, însă majoritatea constatărilor din literatura studiată susțin concluzia că relația dintre indicatorii analizați depinde de mărimea inegalității veniturilor sau de nivelul de dezvoltare al țării.

Mulți autori au dovedit necesitatea de a face un compromis între justiția socială și eficiența economică. Okun (1975) a arătat că procesul de redistribuire a veniturilor prin impozite și transferuri fiscale marchează o pierdere semnificativă pentru guvernele naționale. Această afirmație este susținută de Chelstos și Fatouros (2016), care au evaluat impactul inegalității veniturilor asupra creșterii economice din 126 de state în perioada 1968-2007. Impactul rezultat este pozitiv, ceea ce evidențiază un potențial compromis între inegalitate și creștere, pe care guvernele naționale trebuie să le ia în considerare în procesul de elaborare a politicilor. Autorii și-au argumentat concluzia examinând efectul impozitării asupra inegalității veniturilor și creșterii economice. Aceștia au susținut că o creștere a cotelor de impozitare duce la o reducere a creșterii economice și, prin urmare, la o distribuție mai inegală a veniturilor. Acest efect este valabil în cazul existenței unui sistem de impozitare progresiv sau în cel al unui sistem de transferuri sociale, care este orientat spre incluziunea socială.

Autorii au evaluat, de asemenea, consecințele creșterii progresivității impozitului pe venitul de capital și au constatat că, de obicei, acestea sunt legate de o scădere atât a inegalității veniturilor cât și a creșterii economice. Studiile lor confirmă că progresivitatea impozitului pe venitul din muncă este una dintre principalele modalități de reducere a inegalității veniturilor, stimulând astfel creșterea economică.

Cornia și Court (2001) analizează relația dintre inegalitate și creștere, ajungând la concluzia conform căreia, o valoare a coeficientului Gini situată între 0,25 și 0,4 are un efect de promovare a creșterii, în cazul unei dinamici pozitive a inegalității veniturilor. De asemenea, potrivit Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, creșterea inegalității duce la o reducere a creșterii economice atunci când valoarea coeficientului Gini depășește 0,45.

Pe de altă parte, Cho et al. (2014) a analizat relația dintre inegalitatea veniturilor și creșterea economică în 77 de țări între anii 1980-2007 și a demonstrat că pragul maxim al coeficientului Gini care favorizează o relație pozitivă între conceptele studiate este de 0,245. Determinarea pragului coeficientului Gini depinde de selecția țării și de perioada analizată. Petersen și Schoof (2015) confirmă aceste dovezi și constată că majorarea inegalității veniturilor poate conduce, atât la o majorare a creșterii economice, cât și la o reducere a creșterii economice, efect care depinde de adâncimea ecarterului dintre venituri.

Legătura pozitivă dintre inegalitatea veniturilor și creștere a fost confirmată și în cazul Statelor Unite ale Americii, în perioada 1953-2008. Cu toate acestea atunci când discutăm despre diferitele efecte ale inegalității asupra creșterii ar trebui să luăm în considerare și structura inegalității veniturilor și distincția dintre formele acesteia.

Dintr-un alt punct de vedere, un determinant semnificativ al diferitelor efecte ale inegalității asupra creșterii constă în mobilitatea internațională. Autorii au afirmat că

impactul negativ al decalajului de venituri asupra creșterii economice este mai mare atunci când mobilitatea internațională este mai mică, întrucât inegalitatea de șanse poate afecta veniturile obținute în gospodăriile sărace și implicit creșterea.

Conform lui Kuznets (1955), existența unui efect pozitiv al creșterii economice asupra inegalității veniturilor în statele cu venituri pe cap de locuitor reduse, respectiv un efect negativ în fazele mai avansate de dezvoltare, afirmație susținută și de Helpman (1998).

Alte studii au arătat existența unei relații negative între inegalitatea veniturilor și creșterea economică. În acest sens, Stiglitz (2012) a afirmat că inegalitatea veniturilor încetinește creșterea economică, din cauza cererii agregate reduse pentru persoanele cu venituri mici. Inegalitatea poate avea un impact negativ asupra creșterii prin canalul instabilității sociale sau politice, dar în majoritatea cazurilor, impactul ei devine vizibil după câțiva ani.

Bahmani-Oskooee și Gelan (2008) au evaluat impactul creșterii economice asupra distribuției veniturilor în economia din Statele Unite ale Americii și au constatat că pe termen scurt, creșterea economică este asociată cu creșterea inegalității veniturilor, în timp ce pe termen lung impactul este negativ. Au existat și studii axate pe evaluarea efectului de creștere pe termen lung asupra inegalității în Statele Unite ale Americii (între anii 1945-2004), care au confirmat că volatilitatea ridicată a creșterii este legată pozitiv de inegalitatea veniturilor.

Literatura analizată arată că părerile sunt împărțite în ceea ce privește relația dintre inegalitatea veniturilor și creșterea economică, însă majoritatea autorilor susțin existența ambelor relații, aceasta depinzând de unele specificități naționale sau praguri ale veniturilor. Mai mulți autori au afirmat că angajamentul țărilor pentru reducerea inegalității ar trebui să înceapă cu procesul de identificare a grupurilor vulnerabile pe piața muncii, precum și cu procesul de dezvoltare umană bazat pe sisteme educaționale mai bune.

2: Examinarea relației dintre inegalitatea veniturilor și nivelul de dezvoltare economică în România / Uniunea Europeană

2.1 Metodologia cercetării științifice

În vederea realizării acestei cercetări, am folosit ca metodă analitică, analiza comparativă, utilizând date de pe platforma “Eurostat”. Pentru elaborarea analizei, ne-am raportat la datele existente pentru România și celelalte state membre ale Uniunii Europene pentru perioada 2010-2021. De asemenea, în vederea examinării relației dintre inegalitatea veniturilor și PIB-ul/loc (dezvoltarea economică) s-au utilizat valorile pentru cei doi indicatori aferente anului 2021 în vederea elaborării unui grafic care să prezinte măsura în care statele cu valori ridicate ale inegalității au și un nivel de dezvoltare economică redusă. De asemenea, relația dintre dezvoltarea economică și inegalitatea veniturilor a fost analizată și prin corelația statistică Pearson.

Totodată, este necesară prezentarea indicatorilor utilizați în cadrul analizei curente:

- coeficientul Gini (înainte și după transferurile sociale);
- procentul veniturilor obținute (din venitul național) de cei mai săraci 40%;
- PIB/loc (ca procent în media PIB-ului pe cap de locuitor înregistrat la nivelul UE).

2.2 Evoluția inegalității veniturilor în România în contextul apartenenței la Uniunea Europeană

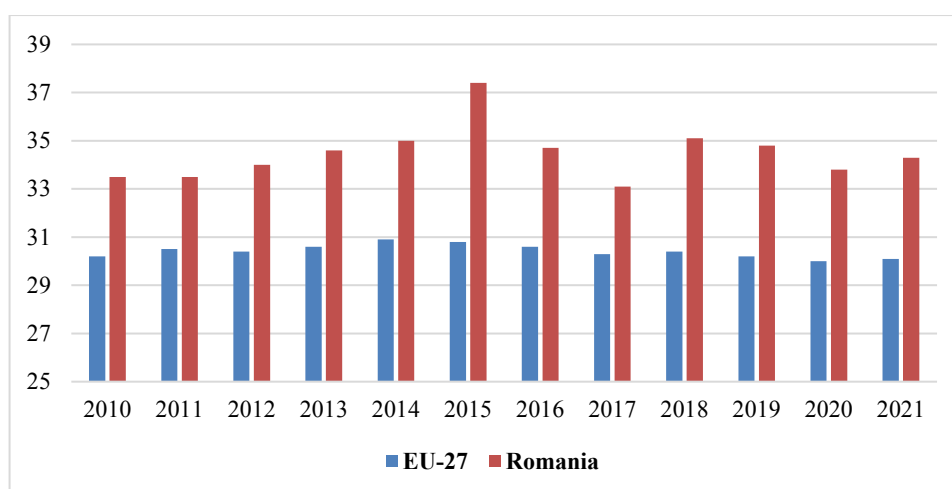
În primă fază, este necesară analiza evoluției inegalității veniturilor în România, în contextul apartenenței la Uniunea Europeană. În acest sens, *Figura 1* evidențiază nivelul ridicat al inegalității veniturilor înregistrat în România, dezechilibru măsurat prin coeficientul Gini. După cum se observă, pe tot parcursul anilor 2010-2021, inegalitatea veniturilor (coeficient Gini mai mare) a fost mai mare decât media celorlalte state din Uniunea Europeană, în anul 2021 coeficientul GINI raportat pentru România depășindu-l pe cel raportat pentru UE-27 cu 4,2 puncte.

Nivelul crescut al inegalității veniturilor din România se observă și în *Figura 2*, care analizează evoluția procentului veniturilor realizate de cei mai săraci 40% indivizi în venitul. Cu toate acestea, în cazul celui de-al doilea grafic, cu cât indicatorul este mai scăzut, cu atât inegalitatea mai mare, interpretare inversă față de cea specifică primului grafic.

Mai exact, în România, în anul 2021 cei mai săraci 40% din indivizi realizau venituri în cuantum de 17,8% din venitul național, ceea ce înseamnă că un procent de 82,2% din venitul național era direcționat către cei mai bogați 60%, acest lucru reflectând o inegalitate ridicată. Pe de altă parte, în UE-27, conform datelor Eurostat, cei mai săraci 40% din indivizi realizau venituri în cuantum de 21,3% din venitul național, acest lucru indicând faptul că, cei mai bogați 60% din cetățenii UE-27 realizau venituri care totalizau 78,7% din venitul național. În acest sens, situația se dovedește a fi echitabilă în celelalte state membre ale UE.

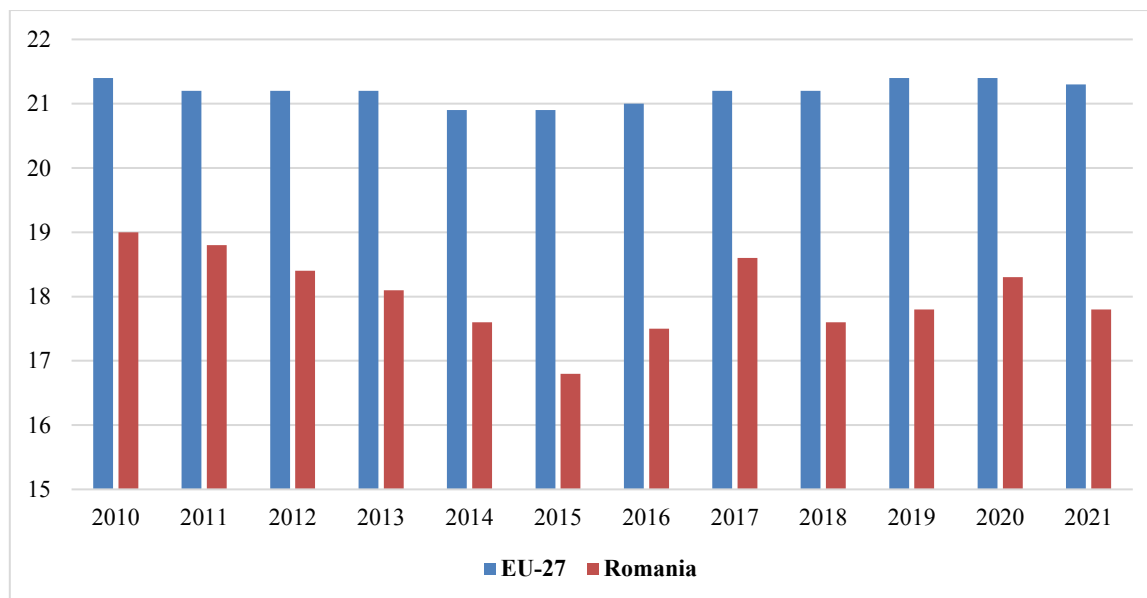
Cauzele acestei evoluții diferite dintre cea înregistrată în Uniunea și cea specifică României pot fi diverse și pot include factori precum politica fiscală și socială, nivelul de educație, structura economică și nivelul de dezvoltare. În general, politicile care vizează creșterea accesului la educație și formare profesională, dezvoltarea economiei bazate pe tehnologie și inovație, precum și îmbunătățirea protecției sociale pot contribui la reducerea inegalității veniturilor.

Figura 1. Evoluția inegalității veniturilor din perspectiva coeficientului Gini



Sursa: Prelucrări ale autorilor în Microsoft Office Excel, utilizând date extrase de la Eurostat

Figura 2. Evoluția inegalității veniturilor din perspectiva procentului din venitul național obținut de cei mai săraci 40%



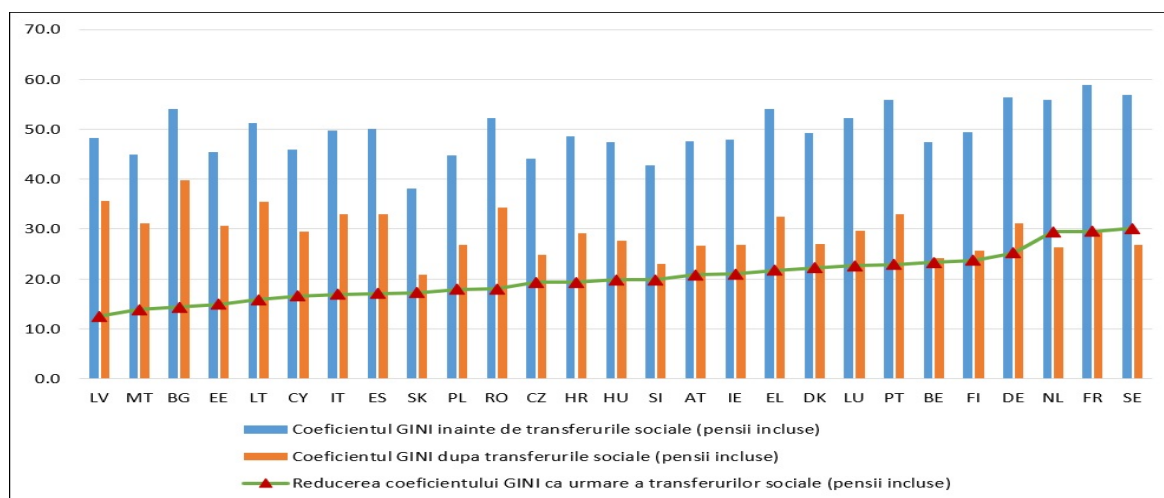
Sursa: Prelucrări ale autorilor în Microsoft Office Excel, utilizând date extrase de la Eurostat

În urma examinării poziționării României la nivelul UE din perspectiva inegalității veniturilor este necesară și analiza eficienței transferurilor sociale în vederea reducerii diferențelor dintre venituri. După cum se poate observa în *Figura 3*, statele care au fost cele mai eficiente din perspectiva reducerii inegalității ca urmare a utilizării transferurilor sociale sunt Suedia, Franța și Țările de Jos, în timp ce statele cel mai puțin eficiente din acest punct de vedere sunt Letonia, Malta și Bulgaria.

Merită menționat faptul că Suedia reușește să reducă inegalitatea veniturilor exprimată prin coeficientul Gini cu 30,1 puncte, aceasta ajungând de la 56,9 la 26,8 în anul 2021, cu sprijinul transferurilor sociale.

Suedia este cunoscută pentru sistemul său puternic de transferuri sociale, care au jucat un rol important în reducerea sărăciei și inegalității sociale. Aceste transferuri sunt finanțate din taxele plătite de cetățeni și includ beneficii precum asistența socială, pensii, asigurări de șomaj și concediu de maternitate și paternitate. Unul dintre cele mai importante aspecte ale sistemului de transferuri sociale din Suedia este faptul că acesta este bazat pe principiul universalității. Acest lucru înseamnă că toată lumea are dreptul la beneficii, indiferent de venitul sau situația lor socială. Aceleași lucruri pot fi spuse totodată și despre celelalte două țări, respectiv Franța și Țările de Jos, având în vedere succesul pe care l-au avut de asemenea cele două state. Cu privire la situația României, datele arată că la nivel național inegalitatea veniturilor surprinsă prin coeficientul Gini este redusă cu 18 puncte, ajungând de la 52,3 la 34,3 în urma transferurilor sociale realizate, ceea ce poziționează România pe al 17-lea loc din punct de vedere al eficienței transferurilor sociale asupra inegalității veniturilor.

Figura 3. Coeficientul Gini înainte și după transferurile sociale

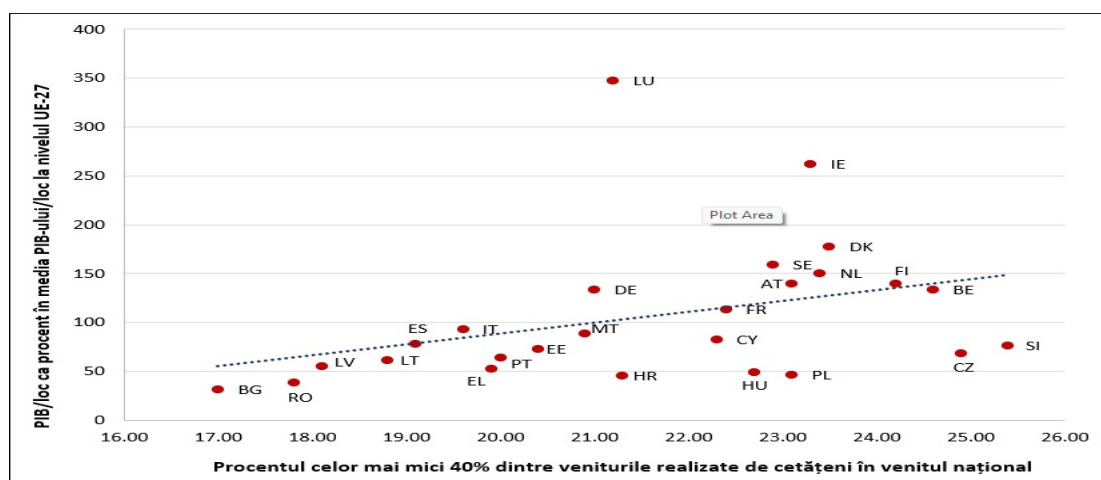


Sursa: Prelucrări ale autorilor în Microsoft Office Excel, utilizând date extrase de la Eurostat

2.3 Relația dintre inegalitatea veniturilor și nivelul de dezvoltare economică

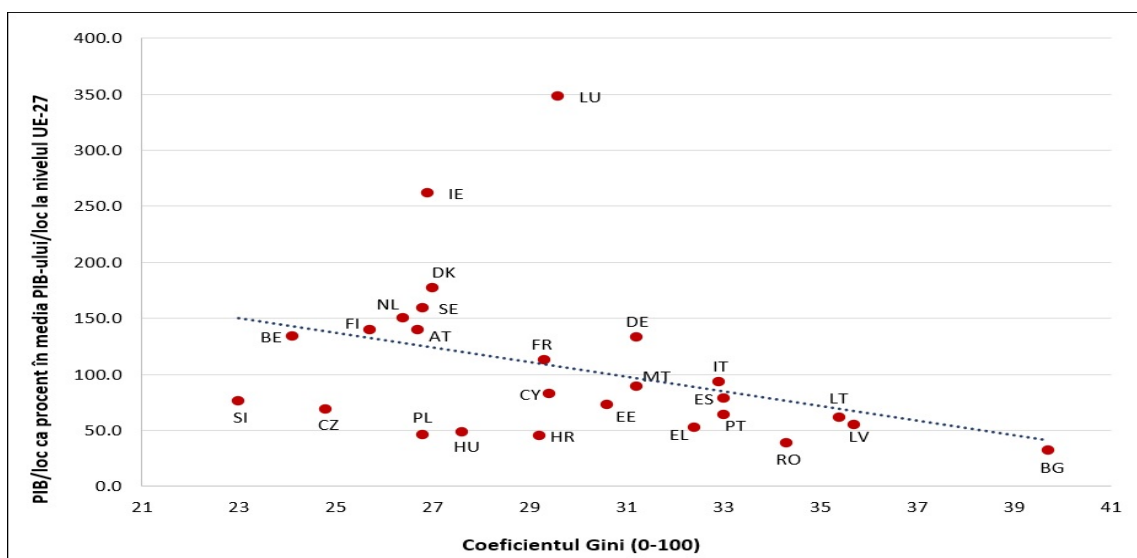
Relația dintre inegalitatea veniturilor și dezvoltarea economică (PIB/loc) a fost analizată prin intermediul unui grafic de tip scatter plot, dar și prin intermediul corelației. În primă fază, s-a examinat relația dintre PIB/loc (exprimat ca procent în media UE-27) și procentul veniturilor realizate de cei mai săraci 40% din indivizi în venitul național. *Figura 4* arată că în statele cu inegalități mici (valori mari ale procentului veniturilor realizate de cei mai săraci 40% din indivizi în venitul național), procentul PIB-ului/loc în media UE-27 este mai mare. De asemenea, merită subliniat faptul că în 35,34% din cazurile în care inegalitatea este mică, și produsul intern brut (PIB) / locuitor ca procent în media UE-27 este ridicat, proporțional cu valoarea inegalității.

Figura 4. Relația dintre coeficientul de 40% și PIB/loc (2021).



Sursa: Prelucrări ale autorilor în Microsoft Office Excel, utilizând date extrase de la Eurostat

Figura 5. Relația dintre coeficientul Gini și PIB/loc



Sursa: Prelucrări ale autorilor în Microsoft Office Excel, utilizând date extrase de la Eurostat

Relația negativă dintre inegalitatea veniturilor și nivelul de dezvoltare economică în UE-27 se poate observa și în *Figura 5*. În acest sens, graficul arată că statele care înregistrează un coeficient Gini ridicat (inegalitate crescută) au un nivel ridicat și al PIB-ului pe cap de locuitor (exprimat ca procent în media PIB-ului/loc la nivelul UE-27).

Acest lucru poate fi explicat prin faptul că inegalitatea veniturilor poate afecta negativ consumul, investițiile și stabilitatea socială, ceea ce poate genera o scădere a producției și, implicit, la o scădere a produsului intern brut PIB. Relația negativă dintre cei doi indicatori a fost confirmată și de corelația statistică rezultată, în valoare de -36,53%. În acest sens, se poate menționa că în 36,53% din cazurile în care coeficientul Gini este crescut, statele membre vor înregistra un PIB/loc mai mic, proporțional cu dimensiunea inegalității veniturilor.

Concluzii

Prin această analiză, s-a demonstrat că aceasta poate avea consecințe semnificative asupra dezvoltării economice și sociale a unei țări, afectând dinamica produsului intern brut (PIB) și nivelul de trai al populației. În România, inegalitatea veniturilor este mai pronunțată decât în multe alte țări din Uniunea Europeană, iar aceasta reprezintă o provocare importantă pentru guvern și pentru societate, care trebuie reflectată corespunzător în politicile guvernamentale.

Prin intermediul politicilor publice, România și Uniunea Europeană pot să abordeze această problemă, prin promovarea accesului la educație și formare profesională, dezvoltarea unei economii bazate pe tehnologie și inovație, creșterea investițiilor în sectoarele care pot genera locuri de muncă și venituri mai ridicate, precum și asigurarea unui sistem fiscal și de protecție socială mai echitabil.

În final, combaterea inegalității veniturilor trebuie să fie o prioritate pentru guvernele și societățile din întreaga lume.

Bibliografie

- Atkinson, A. B. (1975). *The Economics of Inequality*, Clarendon Press, Oxford.
- Bahmani-Oskooee, M., Gelan, A. (2008). Kuznets Inverted-U Hypothesis Revisited: A Time-Series Approach Using US Data. *Applied Economics Letters*, Vol. 15, pp. 677–681.
- Balan, A. (2021). Income Inequality: causes and consequences. *Conferință - Dezvoltarea economico-socială durabilă a euroregiunilor și a zonelor transfrontaliere*, România.
- Cho, D., Kim, B. M și Rhee, D. E. (2014). Inequality and Growth: Nonlinear Evidence from Heterogeneous Panel Data. *Korea Institute for International Economic Policy Working Paper*, No. 14-01.
- Chletsos, M., Fatouros, N. (2016). *Does Income Inequality Matter for Economic Growth? An Empirical Investigation*, MPRA Paper.
- Cornia, G. A. și Court, J. (2001). Inequality, Growth and Poverty in the Era of Liberalization and Globalization. *Policy Brief 4 of the UNU World Institute for Development Economics Research*.
- Galbraith, J. K. (2016). *Despre Inegalitate. Teoria Inegalității Economice pe Înțelesul Tuturor*, Editura Publica, București.
- Gini, C. (1912). *Variabilità e Mutabilità: Contributo allo Studio delle Distribuzioni e delle Relazioni Statistiche*, Bologna: Tipografia di Paolo Cuppini.
- Gini, C. (1921). Measurement of Inequality of Incomes. *Economic Journal*, Vol. 31, No. 121, pp. 124-126.
- Helpman, E. (1998). *General Purpose Technologies and Economic Growth*, MIT Press, Cambridge MA.
- IMF. (2023). Introduction to Inequality, disponibil la: <https://www.imf.org/en/Topics/Inequality/introduction-to-inequality>
- Jianu, I. (2020). *Moderarea inegalităților de venit*, Editura Economica, București.
- Jianu, I., Dinu, M., Huru, D., Bodislav, A. (2021). Examining the Relationship between Income Inequality and Growth from the perspective of EU Member States` Stage of Development, *Sustainability*, Vol. 13, No. 2, 5204.
- Kuznets, S. (1955). Economic Growth and Income Inequality. *The American Economic Review*, Vol. 45, No. 1, pp. 1-28.
- Okun, A. M. (1975). *Equality and Efficiency: The Big Tradeoff*, The Brookings Institution: Washington, DC, USA.
- Oxfam. (2020). *Global Drivers of Inequalities - The Multidimensional Inequality Framework: the Oxfam Toolkit*. Oxfam International toolkit.
- Palma, J. G. (2011). Homogeneous Middles vs. Heterogeneous Tails, and the End of the Inverted-U: the Share of the Rich is what it's About. *Cambridge Working Papers in Economics*.
- Petersen, T. și Schoof, U. (2015). The Impact of Income Inequality on Economic Growth. *Future Social Market Economy*, Impulse #2015/05.
- Stiglitz, J. E. (2012). *The Price of Inequality: How Today's Divided Society Endangers Our Future*; W. W. Norton: New York, NY, USA.
- Theil, H. (1967). *Economics and Information Theory*, North-Holland, Amsterdam.

- Trapeznikova, I. (2019). *Measuring Income Inequality*, IZA World of Labor, June 2019.
- Wikipedia. (2023). Lorenz curve, disponibil la: https://en.wikipedia.org/wiki/Lorenz_curve.
- Wikipedia. (2023). Theil index, disponibil la: https://en.wikipedia.org/wiki/Theil_index.
- Ziarul Financiar. (2018). România al treilea cel mai mare coeficient de inegalitate socială din UE. Articol disponibil la: <https://www.zf.ro/profesii/romania-are-al-treilea-cel-mai-mare-coeficient-de-inegalitate-sociala-din-ue-17369943>.

Modele de economie comportamentală aplicabile în managementul timpului în activitatea studentescă

VINTILESCU BELCIUG RĂZVAN¹⁰⁹
Facultatea Economie Teoretică și Aplicată

1. Cognitive bias și realitatea crizelor

1.1. Economia comportamentală și criza COVID-19

O direcție importantă în cercetarea economică este dată de analiza iraționalității deciziei. Astăzi, economia comportamentală a devenit una dintre cele mai dinamice științe. Relația dintre psihologie și economie se modelează dificil, prin modele matematice și de aceea, o altă ramură a economiei se dezvoltă practic în paralel: economia experimentală.

Cu referire la economia comportamentală trebuie să menționez faptul că, Richard Thaler a fost laureatul Premiului Nobel pentru Științe economice în 2017. Premiul a fost obținut pentru contribuțiile sale la această ramură. Thaler este co-autor cu Cass R. Sunstein al bestseller-ului la nivel mondial *Nudge* (2008), în care conceptele de economie comportamentală sunt folosite pentru a aborda multe dintre problemele majore ale societății cu instrumente simple psihologice. Deși, ne place să credem că, oamenii se conduc după rațiune autorul remarcă faptul că, aceștia se conduc după stimulente care cuprind în mare parte trio-ul: stima de sine, recompensa și frica. Și un „ghion” (nudge) care face referire la o percepție poate afecta major multe lucruri.

O componentă importantă este dată de prejudecată (bias) care afectează percepția. Daniel Kahnemann, profesor emerit de psihologie la Princeton University a primit Premiul Nobel pentru Științe Economice în 2002, pentru lucrarea sa „Gândire rapidă. Gândire lentă.” O mare parte din această lucrare a fost realizată în colaborare cu Amos Tversky care a fost un alt economist care a studiat iraționalitatea gândirii umane, prin diferența celor tipuri de gândiri (una analitică profundă și una spontană pe care o avem zi de zi). Influența psihologiei în economie a existat însă, încă de la Adam Smith în cartea sa teoria sentimentelor morale, dar și de la „animal spirits” ale lui Keynes.

Cu privire la economia experimentală al cărei promotor a fost Vernon Smith, trebuie să menționez că, acesta a fost urmat de o serie de alți economiști precum: Abhijit Banerjee, Esther Duflo sau Michael Kremer care au utilizat experimente și investigații economice. Modelele economice clasice pot fi completate de o astfel de abordare.

Un exemplu de actualitate al utilizării unui astfel de instrument al economiei experimentale relevă că nu neapărat creșterea salariului mediu duce la creșterea șomajului așa cum previzionează modelele economice clasice. Astfel, deși autorii nu utilizează un model complicat (analizează datele de la două Mc. Donald - suri din două state americane diferite) acesta oferă concluzii surprinzătoare.

Cu această motivație am pornit la drum. Mi-am dorit să realizez un studiu care să aibă în vedere viața studentescă în care m-am integrat, dar și căminul în care locuiesc

¹⁰⁹ vintilescubelciugrazvan22@stud.ase.ro

și fenomenele economice influențate de biasuri . Pentru aceasta am luat în considerare din literatura de specialitate o serie de tipuri de prejudecăți (bias) și le-am exemplificat cu aspecte legate de timpul unui student respectiv:

- **Prejudecata actor-observator.** Tendința unui individ de a-și atribui propria situație unor cauze externe. (Exemplu - nu pot învăța / nu pot să mă integrez în timp pentru că este gălăgie)

- **Prejudecata de ancorare.** Tendința creierului de a se baza prea mult pe primele informații pe care le-a primit atunci când ia decizii.(Exemplu - de cum m-am trezit am văzut pe grup că nu putem să ne încadram în timp.) Oamenii încearcă să nu își contrazică primul impuls.

- **Prejudecăți de negativitate.** Tendința creierului de a acorda subconștient, mai multă semnificație evenimentelor negative, decât celor pozitive. (Exemplu - la examenele din restanțe îmi va trebui să învăț mai mult timp.)

- **Prejudecăți de disponibilitate.** Tendința creierului de a concluziona că o instanță cunoscută este mai reprezentativă pentru întreg, decât este de fapt cazul. (Exemplu - timpul în care ajung la școală cu autobuzul este mai mic celui în care ajung cu metroul.)

Efect bandwagon. Tendința creierului de a concluziona că, ceva trebuie să fie de dorit pentru că alți oameni îl doresc. (Exemplu - trebuie ca în perioada de vacanță să plec la work and travel în America pentru că toți au plecat acolo.)

- **Prejudecăți de confirmare.** Tendința creierului de a prețui informații noi care susțin ideile existente. (Exemplu - mi-a mai zis și o colegă de la școală că trebuie să fiu prezent, doar la 2 seminarii pentru a putea promova . Aflasem de la cămin asta, de la început, dar a fost greșit.)

- **Prejudecata retrospectivă.** Tendința de a interpreta evenimentele trecute ca fiind mai previzibile, decât au fost de fapt. (Exemplu - era normal ca în acest an, colegul x să se mute din cămin. Se vedea zi de zi asta.)

- **Prejudecata de autoservire.** Tendința unui individ de a da vina pe forțele externe atunci când se întâmplă evenimente rele, dar își acordă credit atunci când se întâmplă evenimente bune. (Exemplu - am restanțe pentru că, nu am avut timp să învăț datorită crizei de Covid. Totuși am reușit să iau cu nota 10 permisul auto.)

Am testat exemplele de mai sus, pe diverse chestionare și întrebări, dar nu am formalizat toate experimentele . Aveam nevoie de repere fixe pentru a cerceta erorile datorate prejudecății. Așa am ajuns la concluzia că ar trebui să compar două grupuri relativ omogene, în multe privințe, dar cu o caracteristică diferită dată de cunoștințele inițiale .

În căminul din Agronomie există două grupuri de studenți. Un grup care studiază la Academia de Studii Economice și altul la Agronomie. De aici și două grupuri de Whatsapp. Eram înscris pe grupul studenților economiști și am rugat un coleg să posteze un chestionar Google Forms și pe grupul studenților de la agronomie. Trebuia să aleg un referențial față de care să compar erorile date de prejudecată. Un fapt pe care o analiză grafică îl demonstra ca fiind foarte clar într-un anumit sens. Percepția grupurilor era însă în același sens?

La ambele grupuri era la fel? Pe de o parte, fenomenul trebuia să fie influențat de prejudecată. Așa am ajuns la căutarea unor date din perioada crizei epidemiologice.

Am ales astfel, ca reper în studiu, o serie de indicatori specifici economici care pot asigura o comparație adecvată între percepții și realitate. Indicatorii au avut în vedere consecințele crizei epidemiologice generate de COVID -19, pentru anumite domenii economice. În etapa a doua am căutat ca să construiesc un model simplu, calitativ care a avut în față rezultatele chestionarelor adresate celor două grupuri. Am adresat așa cum expuneam mai sus, două chestionare Google Forms pe două grupuri de Whatsapp.

Pe baza rezultatelor am putut pune în paralel percepțiile celor două grupuri, față de un lucru cert, tangibil , dat de graficul de evoluție.

Pentru alegerea indicatorilor am extras date de pe diferite portaluri publice pe care le-am analizat calitativ din punct de vedere al trendurilor. Am căutat din aceste date să identific evoluțiile reale care să poată fi comparate cu eventuale percepții eronate a unor grupuri ce au cunoștințe diferite din zona respectivă .

Pentru început voi descrie datele analizate.

Datele aferente indicatorului „numărului de șomeri” au fost extrase de pe site-ul Institutului Național de Statistică (indicatorul SOM101A - Șomeri înregistrați la sfârșitul lunii).

Întrucât indicatorul SOM101A are valori lunare a fost calculat un indicator care a agregat media pe trimestru.

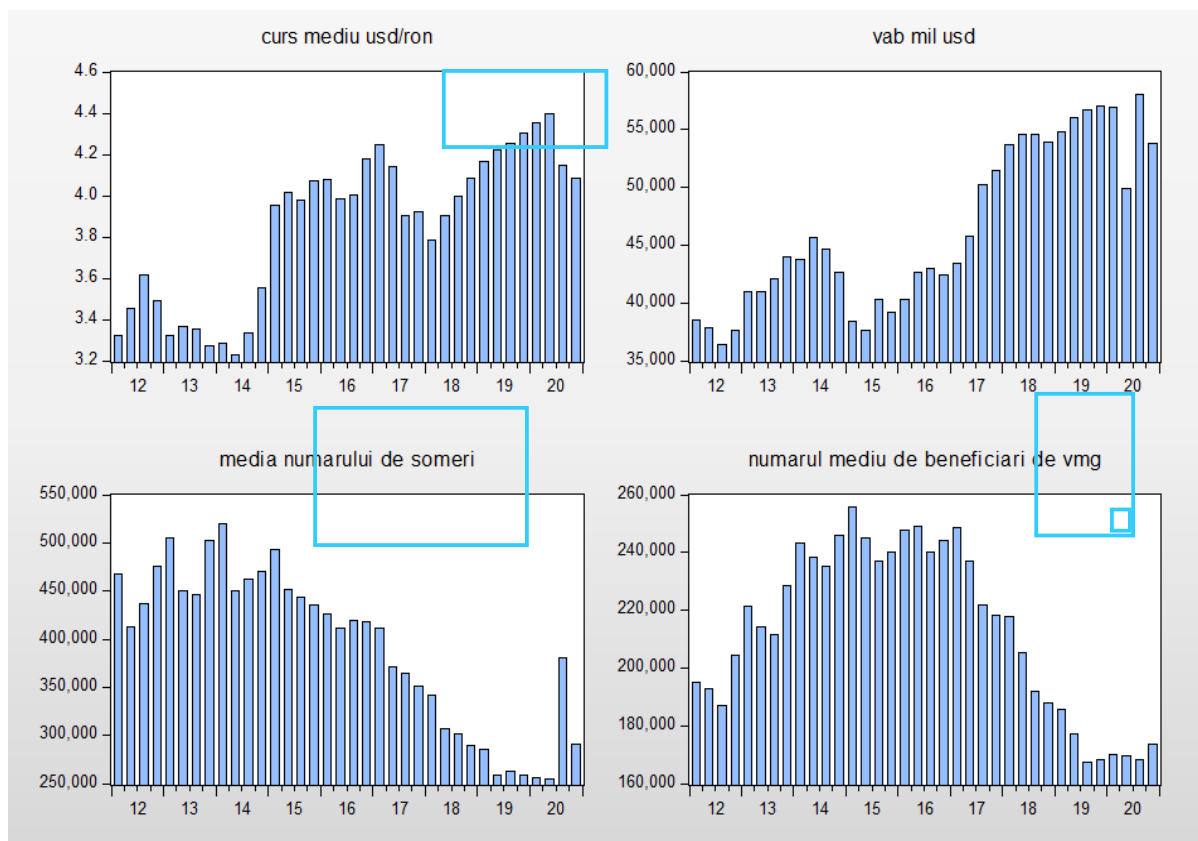
Datele aferente „numărului de beneficiari de ajutor social” au fost extrase lunar, din ianuarie 2012 - martie 2020, din balanța întocmită la nivelul ANPIS.

Cursul mediu USD / RON a fost extras de pe site-ul Băncii Naționale a României. Și în aceste cazuri a fost efectuată o medie pe trimestru a datelor lunare.

Evoluția valorii adăugate brute am extras-o de pe site-ul INS (are valori trimestriale) .

Reprezintă mai jos aceste date trimestrial, în care am utilizat pachetul Eviews.

Figura 1 - Datele analizate și reprezentarea grafică a datelor reale (proiecție proprie a autorului)



Am luat pe rând, câteva fenomene pentru care am evidențiat tendințele în graficul de mai sus. În partea a doua am formulat întrebări care aveau în vedere aceste tendințe și puteau fi influențate de bias. Aceste întrebări le-am prezentat în formulare google pe două grupuri de whatsapp în două medii studențești diferite. Unul era format de studenți ai ASE iar al doilea din studenți la Agronomie.

În continuarea expun și ce am avut în vedere față de diverse biasuri. Astfel mai jos prezint cum au fost formulate întrebările care să pună față în față tendințele certe din graficele de mai sus față de cele percepute de cele două grupuri.

Prejudicata de negativitate (sărăcia e un lucru rău deci crește).

Credeți că în perioada COVID a existat o creștere masivă a numărului de asistați social?

În acest caz trendul arată că nu a crescut masiv.

Este o problemă majoră creșterea numărului persoanelor sărace în România?

Din analiza trendului real rezultă că pe termen lung numărul de beneficiari nu a crescut masiv, ci dimpotrivă a scăzut masiv.

Cum considerați că a evoluat raportul dintre numărul de asistați social și numărul de șomeri la apariția epidemiei?

Pentru că, sărăcia este văzută în sens negativ ca șomajul temporar era de așteptat să vedem o creștere a percepției asupra numărului de asistați față de numărul de șomeri.

În fapt aceștia au scăzut pe perioada pandemiei, datorită creșterii masive a numărului de șomeri, nu și în aceeași proporție a numărului de asistați social.

• **Prejudecata de ancorare.** Tendința creierului de a se baza prea mult pe primele informații pe care le-a primit atunci când ia decizii.

La întrebarea dacă „*cursul de schimb a fost afectat major pe perioada pandemiei ?* ” am testat dacă, creșterile din ultima perioada a cursului se extrapolează și pentru perioadele trecute.

• **Prejudecata actor-observator.**

Pentru această prejudecată am adresat întrebarea „*în ce măsură atribuiți unele nerealizări ale dumneavoastră din perioada COVID factorului epidemiologic?*”

Am urmărit să observ diferența dintre cele două grupuri .

1.2 Rezultatele chestionarelor și interpretarea acestora

Tabelul 1

Grup	Data completare	Credeți că în perioada COVID a existat o creștere masivă a numărului de beneficiari de ajutor social?	Este o problemă majoră creșterea numărului persoanelor sărace în România ?	Cum considerați că a evoluat raportul dintre numărul de asistați social și numărul de șomeri la apariția epidemiei?	Cursul de schimb a suferit schimbări majore pe perioada pandemiei ?	În ce măsură atribuiți unele nerealizări din acea perioada factorului epidemiologic?
Studenți ASE	3/21/2023 17:02:11	Da	Da	A crescut	Da	Mică
Studenți ASE	3/21/2023 17:03:47	Da	Da	A crescut	Da	Mare
Studenți ASE	3/21/2023 17:17:10	Nu	Da	A scăzut	Nu	Mare
Studenți ASE	3/21/2023 17:21:31	Nu	Da	A crescut	Da	Mare
Studenți ASE	3/21/2023 17:29:19	Da	Da	A crescut	Da	Mare
Studenți Agronomie	3/21/2023 17:00:40	Da	Da	A crescut	Da	Mare
Studenți Agronomie	3/21/2023 17:09:02	Da	Da	A crescut	Da	Mică
Studenți Agronomie	3/21/2023 17:12:10	Da	Da	A crescut	Da	Mare
Studenți Agronomie	3/21/2023 17:27:56	Da	Da	A crescut	Da	Mare
Studenți Agronomie	3/21/2023 17:28:35	Da	Da	A scăzut	Da	Mare
Studenți Agronomie	3/21/2023 17:30:57	Da	Nu	A crescut	Da	Mică
Studenți Agronomie	3/21/2023 17:33:36	Da	Da	A crescut	Da	Mică
Studenți Agronomie	3/21/2023 17:55:40	Da	Da	A crescut	Da	Mare

Sursa: [Realizat de autor în urma centralizării răspunsurilor]

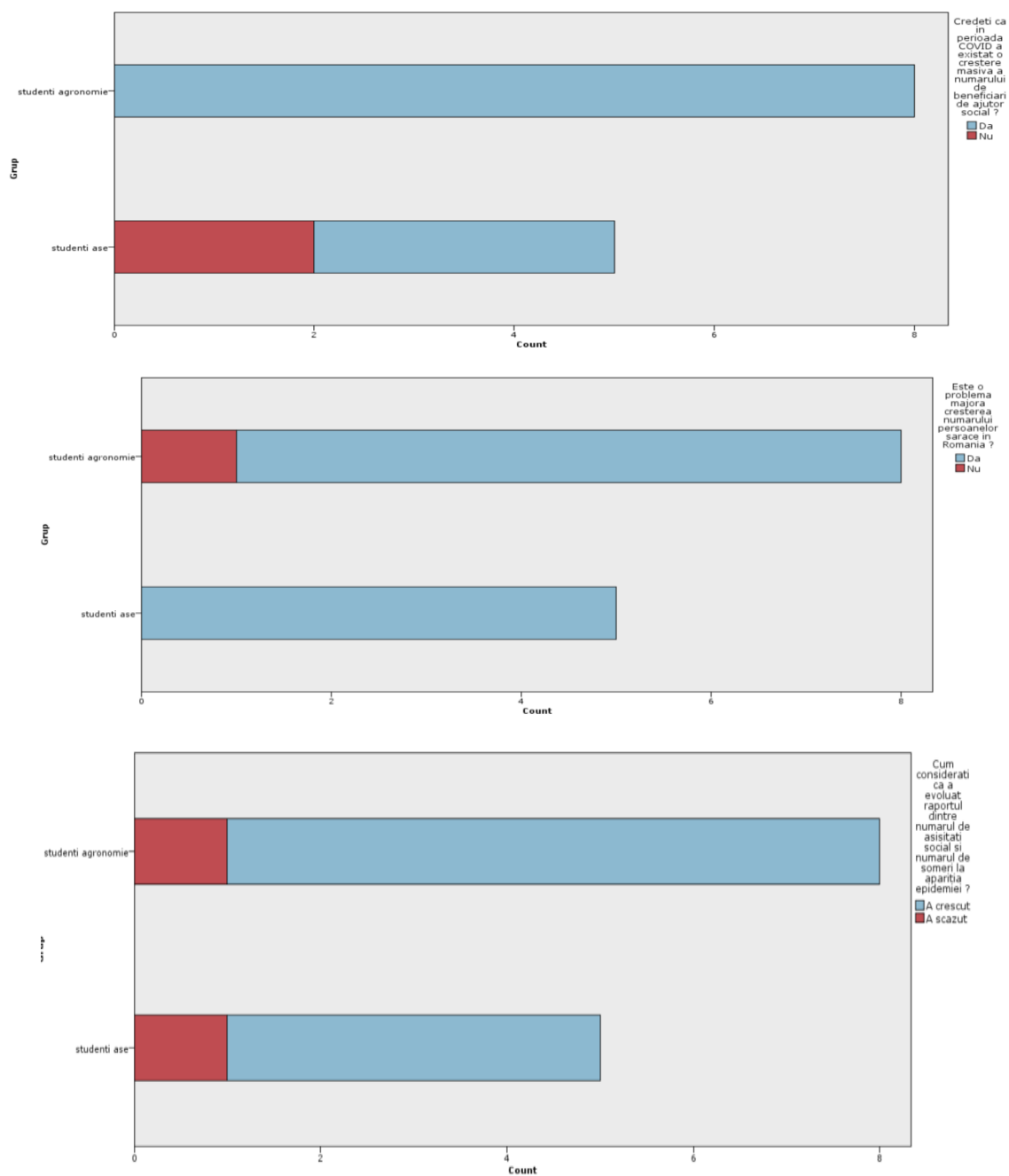
Rezultatele percepțiilor celor două grupuri sunt prezentate în analizele grafice de mai jos. Întrebările sunt trecute în dreapta graficelor și vizează cele trei teme. Cu albastru este reprezentat răspunsul „da” la întrebare și cu roșu este reprezentat răspunsul „nu” .

Graficele sunt prezentate celor trei tipuri de prejudecată analizate:

- Prejudecata de negativitate;
- Prejudecata de ancorare;
- Prejudecata actor-observator.

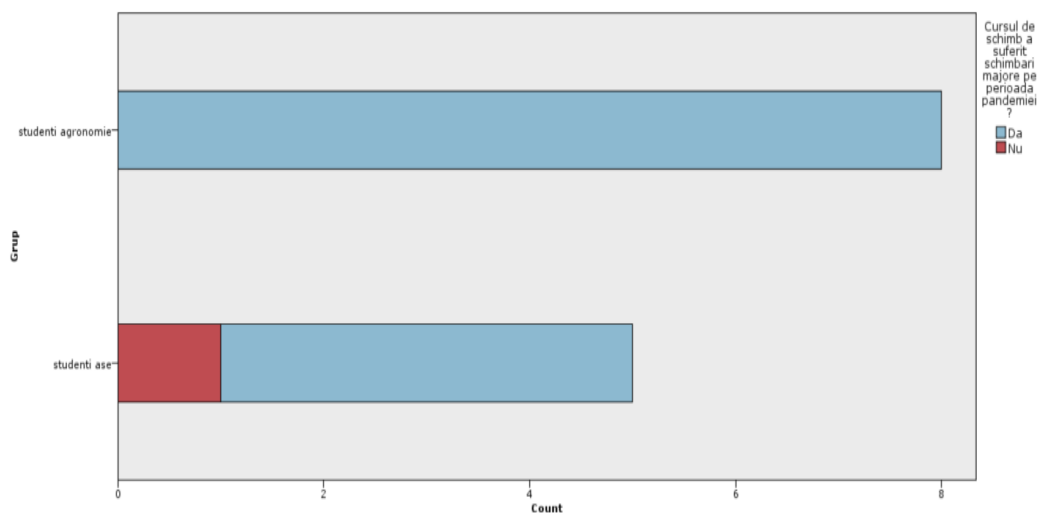
Prejudecata de negativitate

Figura 2 - Prejudecata de negativitate; reprezentarea grafică a percepției asupra fenomenului de percepere ca mai probabil a unui lucru negativ - o proiecție proprie a autorului.



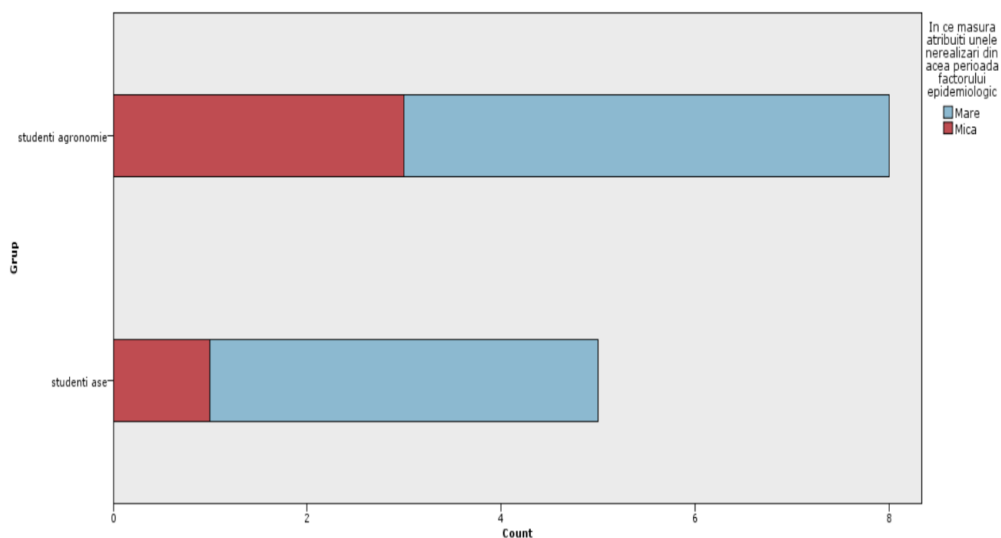
Prejudecata de ancorare

Figura 3 - Prejudecata de ancorare; reprezentarea grafică a percepției afectate de prejudecata datelor cele mai noi - o proiecție proprie a autorului.



Prejudecata actor-observator

Figura 4 - Prejudecata de actor-observator; reprezentarea grafică a percepției că ce se întâmplă negativ este din cauza unor cauze externe iar ce este pozitiv ni se datorează - o proiecție proprie a autorului.



Față de datele de mai sus, rezultă că, studenții la economie au o eroare dată de prejudecată mai mică (dar nu cu mult mai mică, decât cei de la agronomie).

Concluzia acestui studiu este că, dezvoltarea unor cunoștințe economice elementare duce la reducerea erorilor de percepție. Studiul poate fi util în proiectarea unor politici privind conștientizarea populației asupra unor fenomene economice.

Studiul are ca limitări, numărul redus de grupuri pe care a fost efectuat experimentul și numărul redus de răspunsuri. Urmează ca în etapa următoare a studiului, după ce numărul de respondenți o să fie mai mare, să continui cu un test care să asigure semnificativitatea rezultatelor (test t sau neparametric dacă, numărul de respondenți nu va crește foarte mult).

Direcțiile de dezvoltare vor conta în creșterea eșantioanelor care să stea la baza unor concluzii mai bune.

Bibliografie

- Esther, Duflo, Abhijit, Banerjee, *Economie utilă pentru vremuri dificile*, Editura Litera, 2021.
- Kahneman, Daniel, *Gândire rapidă, gândire lentă*, Editura Publică, 2012.
- Thaler Richard, Cass Sunstein, *Nudge*, Editura Publică, 2016.